Alex Szöllö

QUASIMODO

red spot

LEBĂDA NEAGRĂ

Alex Szöllö

QUASIMODO

virtual-project.eu

2021

Cuvânt de încurajare pentru preacinstitul cititor din partea lui Pierre Gringoire, deşteptatul preaumil poet şi principe-n zdrenţe al străzilor Parisului

Să nu existe, pentru tine, prealuminat cititor al veacurilor ce vor să vină, nici cel mai mic dubiu asupra faptului că Providenţa mi-a zâmbit cu mult mai multă îndurare decât ar fi meritat, în ochii unora, un coate-goale şi un zăpăcit ca mine. Şi cred că pot spune cu toată sinceritatea descoperită recent, că totul a pornit, aşa cum se întâmplă adeseori cu literaţii ca mine, de la o carte. O carte găsită, dintre toate locurile posibile în care s-ar găsi aşa ceva, aproape de groapa de gunoi şi oseminte de la Montfaucon, la ceva vreme după ce toată viaţa mi-a fost dată peste cap.

Cartea aceasta, preacinstite şi luminatule cititor, aparţine, cu fiecare punct, virgulă, semn de întrebare şi de exclamare, strop de sudoare, sânge şi lacrimă, unui suflet captiv, dar captivant de liber. Un suflet pe care eu unul, având în vedere sinceritatea sus-numită pe care mi-am regăsit-o datorită lui, dau mărturie scrisă că l-am judecat, adesea, prin prisma propriei frici şi neînţelegeri, hrănite de cele ale aşa-numiţilor buni credincioşi ai Parisului din cel de-al XV-lea veac.

Cartea aceasta, preabunule cititor, n-ar fi trebuit să fie scrisă, potrivit vremurilor pe care le oglindeşte. În ea vei găsi însemnările unui OM încercat aşa cum puţini oameni ai vremurilor sale au fost încercaţi, dacă o deschizi în aceeaşi măsură în care te roagă fiecare însemn, cât de mărunt ar fi, să-ţi deschizi ochii inimii şi să priveşti în adâncul fiinţei tale.

Iubirea... credeam, dragule şi onoratule cititor, că o cunosc cu toate misterele, nebuniile şi încurcăturile ei. Credeam, în beţia de pseudodeşteptăciune ce-i ameţeşte adesea pe cei din tagma mea, că-i pot cânta ode îndulcite şi înflorite până la refuz. Ani întregi, n-am ştiut cine sunt şi ce vreau de la viaţa mea, cu atât mai puţin ce vrea ea de la mine. Multe şi-ncurcate am trăit, şi n-am ştiut ce să fac cu ele. Până când a apărut el. El, sufletul care a scris cele pe care, odată ce vei deschide această carte şi le vei face loc lângă inima ta, pot să bag mâna în foc că te vor face să nu mai fii acelaşi om. Pentru că de când am găsit cartea asta, nici eu nu mai sunt.

Vei vedea aici miezul umbrelor unei lumi crude, absurde şi violente cu cei precum autorul a ceea ce urmează să citeşti. O lume în care e păcat să te naşti altfel decât restul lumii.

Într-o nouă izbucnire de sinceritate, vin şi-ţi spun, dragule cititor sau dragă cititoare – căci uite, de neruşinat ce sunt, am uitat că această preazguduitoare

scriere ar putea ajunge şi în mâinile vreunei femei – că multă vreme după ce am pierdut-o pe cea pe care ţiganii mi-au dat-o de soaţă, am vrut să-mi pun ştreangul de gât. Pentru că n-am iubit-o, poate, destul încât să fac tot ce puteam să rămână în viaţă. Însă citind ce-a îndurat cutremurător de sincerul protagonist al acestei poveşti, când m-am uitat în oglindă ultima oară de la terminarea cărţii, după ce mi-au venit aceste gânduri, mi-a venit să mă scuip între ochi!

Acum mă voi adresa ţie, tinere şi preaiubitorule prieten, care-ai pus aici tot sufletul tău în imensitatea lui, care face Raiul să se aprindă în cânt de glorie şi Iadul să tremure de groază. Îţi mulţumesc că mi-ai dat peste cap tot ceea ce credeam că ştiu despre bine şi rău, despre urât şi frumos, despre dragoste şi ură, despre prizonierat şi libertate. Nimeni nu m-a învăţat mai limpede să aud, deşi tu nu auzeai. Nimeni nu m-a îmbărbătat să ţin spinarea mai dreaptă, deşi tu erai gârbov din naştere. Şi nimeni nu m-a arătat vreodată mai aproape de cum eram cu adevărat la acea vreme decât ai făcut-o tu. Tu, Quasimodo! Tu, Cocoşatule de la Notre-Dame! Jurând pe amintirea ta, mereu frumoasă, caldă şi vie, să-mi trăiesc viaţa, de acum înainte, cu toate ale ei, aşa cum mi-a fost dăruită, isprăvesc astăzi, 6 ianuarie 1483, umilul meu cuvânt de încurajare!

Prolog

MONTFAUÇON, 1482

Durere... Mă doare de mor. Îmi vine să urlu, să mă atârn de clopotul meu cel mai drag, de Marie cea Grasă, de prietena mea cea pântecoasă, care mi-a răpit auzul şi mi-a alinat singurătatea înconjurată de întuneric în care am crescut. Înconjurat de tăcerea plumburie a morţii, simţind sub picioare greutatea osemintelor celor spânzuraţi, parc-aş vedea Iadul căscându-se să mă înhaţe. Şi fruntea... fruntea mi s-a umplut, iarăşi, nevrednicul de mine, de broboane de sudoare cu sânge, căci inima-mi urlă neîncetat!

Tot ce-am iubit vreodată zace lângă mine între viaţă şi moarte... iar eu nu ştiu cum să o aduc înapoi. Blestemată de toţi, chiar şi de cel care mi-a fost ca un tată, această zeiţă a libertăţii, cu pielea măslinie şi glas de înger venit pe Pământ, se zbate să trăiască, deşi nu mai are mult. Singurătatea mă apasă mai tare ca oricând. Nu ştiu dacă merită să mai am o viaţă pe Pământul ăsta din care parcă am fost plămădit în bătaie de joc, din bucăţi, din resturi. Sunt o făptură a diavolului, sau cel puţin aşa mi se spune. Cocoşat din naştere, surd de la clopote, figura mi se sucește în fel şi chip, de parcă aş fi luat un pumn în cap de cum am venit pe lume, iar acesta s-a spart, umplându-se de viermi care-mi colcăie-n creier, frământându-mi faţa în chipuri neomeneşti. Nu pot zâmbi fără să înspăimânt cumplit pe cineva, căci zâmbetul meu pare rânjetul unui lup flămând care mârâie la pradă. Părul meu roşu aprins n-a cunoscut vreodată atingerea unui pieptene. De fapt, puţini oameni m-au atins vreodată cu ceva ce să semene măcar puţin cu blândeţea. Nu le întorc blestemele, deşi ar merita-o, şi nu pentru cum s-au purtat cu mine, ci pentru cum au nimicit un suflet atât de frumos. În viaţa mea n-am cunoscut pe nimeni mai pur decât ea, şi oricine care spune altceva despre ea nu merită să răsufle aerul dat de Dumnezeu pe acest Pământ.

În toată viaţa mea plină de întuneric şi ură, ea a venit cu un singur gest de blândeţe, de omenie, şi cu un strop de apă mi-a schimbat întregul fir al sorţii. Am simţit că nu mai sunt doar un monstru cumplit, o arătare cu care ţaţele Parisului îşi sperie copiii la culcare. Că nu mai sunt doar... Cocoşatul. Sunt o fiinţă care se poate bucura la fel ca oricine de chipul zâmbitor al unei fete tinere şi răpitor de frumoase. Însuşi cuvântul „frumos” pare-a fi fost zămislit de Dumnezeu pentru a o descrie pe ea. O privesc acum, când ţine mâinile pe piept şi ochii închişi şi plâng la gândul că hidoşenia mea îi jigneşte gingăşia. Doamne, dacă după tot ce am greşit de când sunt, încă Eşti acolo...iartă-mă Tu, măcar Tu, pentru vina de a

fi venit pe lume atât de slut. Iartă-mi cocoaşa, surzenia, dinţii stricaţi şi glasul dogit ce urlă odată cu clopotele, chemând turma Ta la rugăciune. Iartă-mi mersul şchiopătat şi mâinile care se mişcă de parcă ar avea o voinţă proprie, iartă-mi răsuflarea greoaie şi vorbirea gângavă, iartă-mi stângăcia mişcărilor...Ascultă Tu, Doamne, şi ascultaţi şi voi, suflete chioare, surde, şchioape, gheboase şi slute, povestea mea! Dacă vorbirea mi-e anevoioasă nu înseamnă deloc că nu am ceva de spus... şi acum, că-s singur, poate cineva va găsi aceste scrieri şi le va da mai departe...

M-aţi recunoscut, fără îndoială. Quasimodo, clopotar la Notre-Dame. Demonul surd ce cheamă cu glasul clopotelor credincioşii către Maica Domnului, fie-i binecuvântat acum şi-n toţi vecii numele sfânt şi dătător de speranţă! Cocoşatul al cărui spirit stă drept în faţa nedreptăţii lumii şi râde sfidător atunci când ochii trupeşti îi plâng cu lacrimi fierbinţi.

Orice viaţă are o poveste, şi orice poveste are ascultătorii ei. De aceea, Doamne, ruga mea fierbinte spre Tine e să-mi dai voie să închin cronica tulbure a vieţii mele tuturor celor ce s-au simţit vreodată în viaţă cumplit de singuri. De asemenea, puţinelor mame care, cu dârzenie, nu şi-au abandonat copiii diferiţi, văzând în ei mai mult decât un ochi lipsă, un picior strâmb sau o sărăcie cu duhul, dar şi celor care şi i-au lăsat pe nu ştiu unde să crească în voia sorţii. Fac asta în amintirea de netăgăduit al faptului că Dumnezeu iubeşte şi puii de pasăre cu aripi rupte. Orice-aţi face, vă rog din toată inima să nu faceţi ca mine. Să nu ascundeţi cine sunteţi de ruşine. Poate că oamenii veacurilor ce vor veni, găsind această carte, se vor îndrepta cu mai multă înţelegere şi compasiune către cei numiţi azi „blestemaţi”. Domnul, Care a suflat viaţa în voi, să vă călăuzească paşii!

Capitolul 1

Pierdut, aflat, nenorocit

1482

Of... Of, Doamne... Ce greu mi-e a-mi găsi cuvintele. Domnul m-a binecuvântat cu ţinere de minte supraomenească, dar această binecuvântare mă doare câteodată cumplit şi-mi umple nopţile de lacrimi fierbinţi. Chiar de ţin minte foarte bine cele întâmplate în viaţa mea, uneori, când mi-e teamă, negura cade asupra lor şi uit ordinea în care au avut loc. Simt dintotdeauna un înger care mă veghează cu căldură şi blândeţe, dar şi prezenţa rece şi dătătoare de fiori a unui demon. Se luptă pe viaţă şi pe moarte pentru sufletul meu, şi lupta asta mă

oboseşte peste măsură.

Nu îmi place să vorbesc multe despre viaţa mea dinainte de-a fi fost lăsat ca spurcată ofrandă Maicii Mântuitorului. Dar adevărul trebuie spus, oricât doare de tare. Cu durere spun, deci, că mă trag din cea mai blestemată seminţie de pe pământ, căci atunci când visele îmi tulbură primele clipe de somn din fiecare chinuită noapte, visez fuste colorate, pălării cu boruri largi şi glasuri aspre ce înjură cumplit. Mă văd hăituit de câini, deşi sunt un copil care abia merge, oricât de diform şi de cumplit vederii omeneşti aş fi. Dumnezeule mare, cât de oribil le e lătratul. Parc-ar fi copoii lui Satan veniţi să-mi scoată sufletul din trupul ghebos şi urât, spre a-l osândi focurilor veşnice ale Infernului. Şi ăştia stau şi râd de frica mea! N-ar ridica un deget să-i alunge.

1466

Când am fost pus pe treptele de la Notre-Dame era o dimineaţă frumoasă şi caldă, iar soarele strălucea, mângâindu-mi chipul cioplit parcă într-o piatră prost dăltuită. Aveam vreo patru ani şi ceva la acea vreme. Nu ştiam vorbi, căci ţiganii care mă crescuseră în primii trei ani de viaţă nu mă credeau om şi nu mă învăţaseră să mă port ca unul. Reuşeam să scot doar nişte sunete gâtuite, ca o pasăre sugrumată. Mă crescuseră cu lapte acrit de capră sau de iapă şi cu bucăţi de pâine mucegăită înmuiată în apă stătută. Apoi, într-o bună zi, am auzit glasul celui care bănuiesc că-mi era tată de sânge:

— Băi, fomeie, eşti nebună? De ce dracului mai ţii arătarea asta neisprăvită? N-ai văzut c-am încercat să-l dau la câine şî m-a muşcat dă m-a nenorocit? C-am încercat să-l ard ş-am rămas pârlit pă mâini pă viaţă, de nu mai pot munci ca lumea? Îneacă-l în Sena, înghiţi-l-ar Iadu' dă gargui neterminat! Vrei alt copil? E plin p-aci dă oameni care are! Ia unu' şi gata!

Am văzut-o fugind, apoi s-a întors cu o mogâldeaţă înfăşurată într-o păturică albă, m-a luat în braţe, punând peste mine pătura pe care o puneau pe cal, şi m-a dus la pustnica cea nebună, care zbiera atât de tare că m-a speriat şi m-am pus la rându-mi pe bocit. Văzând asta, a vrut să mă ia şi să mă înece, însă s-a împiedicat pe treptele Catedralei Notre-Dame şi m-a lăsat acolo, la copiii găsiţi, pe un pat tare din lemn. Mi-era foame şi am început să urlu. Se apropiară trei babe.

— Fată, vino aici! Uită-te la ăsta!

— Ăsta-i copil sau diavol? Zici că-i o maimuţă fără păr! Nu te uita la el, că-ţi moare naibii cineva! spuse cu scârbă alta dintre ele.

— Cred că-i fiul vreunei vrăjitoare împuţite ce s-o fi împreunat cu Beelzebut! Ăsta trebuia ars ori înecat. Nu-i lucru creştinesc să rămână aici! răspunse surata ei.

— Câhhh, se băgă şi a treia. Uite cum îl muncesc dracii! Maică Sfântă, cum face din faţa aia! Potoleşte-te, demon mic! Bagi pe toată lumea-n sperieţi aci!

Am continuat să urlu, sperând că glasul meu puternic va atrage mila cuiva care să-mi potolească foamea.

— Taci, maimuţă mică! zbieră prima babă! Mânce-ţi dracu' sufletul, dacă l-oi avea!

Atunci l-am văzut. Venea la slujba de Duminica Tomii. Cel ce m-a crescut, m-a învăţat să fiu om şi mi-a mâncat viaţa cu prefăcătoria lui. Frollo, arhidiacon, tată, criminal, demon. Pe-atunci era doar un tânăr preot. Roba-i neagră mătura treptele catedralei, iar chipul spân avea pe el un zâmbet senin.

— Are. Oricine plânge are suflet. Chiar de Lucifer l-a zămislit, Dumnezeu cel de viaţă dătător i-a dăruit un suflet pe care eu îl voi creşte şi-l voi îndrepta către Maica Domnului căreia i-a fost închinată biserica aceasta, răspunse vocea lui gravă.

Mă luă în braţe, privind atent la chipul meu hâd.

— Azi e Duminica Tomii, nu-i aşa? Sfântă zi! Binecuvântată fii, Marie, cea plină de Har, că mi-ai călăuzit paşii spre acest mic nenorocit. Ţie îl voi închina, şi-l voi numi Quasimodo, căci bietul de el e aproape ca un om. Domnul aibă milă de sufletul lui chinuit.

Mă duse în braţe, urcându-mă treptele catedralei, în vreme ce babele şopteau afară:

— Popa ăsta-i vrăjitor, lucră cu dracu', d-aia o fi luat borâtura aia de câine s-o crească de zici că-i om.

Ăsta a fost începutul vieţii mele de om, care m-a adus aici, viu printre oasele morţilor, cu inima înjunghiată ca a unui miel, sângerând plumb topit pe pământul ce pute a stârv.

Capitolul 2

Împărtăşania

1467

Frollo stătea în faţa mea cu o bucată de pâine nedospită, înmuiată în vin dulce, în mână.

— O vrei? E pâine. Cere-o: spune „pâine". „Pâi-ne."

— P-P-Pâi... pâi... ne, am spus, cu glasul neobişnuit de răguşit pentru un copil.

Mi-o întinse zâmbind blând şi mă lăsă să simt gustul vinului în care o înmuiase. Mă împărtăşea întâia oară în viaţa mea de blestemat.

— *Corpus Domini Nostri Jesu Christi*, rosti el, solemn, în latineşte. „Trupul Domnului nostru, Isus Cristos”. *Sanguis Domini Nostri Jesu Christi*. „Sângele Domnului nostru, Isus Cristos.”

— Domnul să binecuvânteze sufletul slujitorului său vrednic, Quasimodo, spuse el, cu mâna-i mare pe umărul meu ghebos.

Mă puse să îngenunchez, îmi scoase roba jerpelită şi atinse o cruce de metal de cocoaşa mea. Răceala ei mă sperie şi am vrut să-i muşc mâna.

Frollo râse, un râs puternic care răsună în toată încăperea plină de arcade şi vitralii colorate, cu Cristos răstignit şi Maria plângând la piciorul crucii. Ceva din râsul lui mă făcu să tresar şi să m-ascund într-un colţ.

— Împieliţat mic! strigă arhidiaconul. Pe unde Dumnezeu te-ai băgat?

Auzindu-i paşii fugind în sus pe trepte, m-am ascuns iute între o statuie cu Fecioara şi un crucifix.

Mâna-i mare mă prinse de păr.

— Aici erai, nemernic mic! Să vezi ce-ţi iei acum!

Tremurând de frică, mi-am golit vezica pe pânza jerpelită ce-mi acoperea părţile bărbăteşti.

— Faci asta în casa Domnului? Ptiu! Ruşine pe capul tău! urlă el, turbat, iar eu i-am răspuns cu un urlet sfredelitor, la rându-mi.

Auzindu-mă, Frollo dădu înapoi şi scoase un bici lung, cu ţepi ascuţiţi împletiţi în cele nouă cozi ale sale. Îngenunche în faţa mea, care acum stăteam cu spatele spre un crucifix, şi începu să se lovească peste spinare, cerând îndurare Domnului. Văzându-i sângele curgând şiroaie, m-am speriat şi am alergat cât puteam de iute spre el, cuprinzându-i gâtul cu braţele şi udându-i chipul zbârcit cu lacrimile mele.

— În nenorocirea mea, Doamne, lovit-am pe acela ce-l cresc cu sudoarea frunţii mele. Iartă mie păcatul acesta, Maică a Mântuitorului, şi şterge din Cartea Vieţii fărădelegea copilului tău, Claude Frollo, preotul vrednicei tale biserici, prin al tău Har recunoscut drept slujitorul Său umil!

Capitolul 3

ŢIGANII

1468

Într-o bună zi, vreun an mai târziu, ieşind cu părintele meu, a cărui râvnă neobosită îl ajutase să devină diacon mai repede decât oricine altcineva din istoria catedralei, să împartă binecuvântarea sa săracilor Parisului, am dat peste

nişte oameni stranii. Bărbaţii purtau pălării mari, negre, iar femeile aveau pletele ca pana corbului strânse în cozi groase şi dansau fluturându-şi fustele colorate în jurul unui foc mare. Am văzut printre ei un copil care plângea de foame şi am vrut să mă apropii, însă Frollo mă prinse de umăr:

— Hai de-aici, nu ai ce vedea aici!

— Dar... Dar...

— Fără comentarii! Nu ai ce să vezi! Sunt blestemaţi! Sunt demoni!

Porni mai departe, iar eu am rămas în loc, privind ţintă la copilul ce încă se tânguia. Am scos din buzunar un măr pe care îl luasem cu mine, i-am privit forma rotundă şi coaja roşie ca focul şi l-am întins bietului băiat, care, fără a se stânjeni de mutra mea hâdă, îl luă cu bucurie şi muşcă din el cu o poftă cum n-am mai văzut la nimeni. Pentru prima oară de când mă ştiam, adusesem bucurie într-un suflet. Ce simţământ! Dumnezeiesc, de-a dreptul! Însă clipa mea de bucurie fu stricată cu asprime de Frollo:

— Ai dat din hrana ta unei făpturi care nici scuipatul nu ţi-l merită! Eşti cumva încet la minte? Nu te-am învăţat eu să te fereşti de ei?! În clopotniţă cu tine! Fără discuţie! Fără mâncare şi apă! Aşa o să-nveţi să preţuieşti ce ai! De ce de fiecare dată când te scot în lume îmi faci atâtea necazuri? Faci de tot râsul un slujitor al Domnului!

Ruşinat la culme, am urcat şontâcăind în clopotniţă, unde am rămas singur cu Marie cea grasă, care-avea să-mi devină prietenă de suflet şi hoaţă de auz. I-am cuprins cu braţele silueta metalică, masivă, şi mi-am plâns în îmbrăţişarea ei rece suferinţa:

— De ce, Doamne? De ce nu e bine nimic din ce fac? Ştiu că sunt hâd, ştiu că înspăimânt lumea, însă-i pot aduce şi bucurie, căci în viaţa mea nu mi-am dorit să fiu rău cu cineva. Cu atât mai puţin cu cei cărora soarta nu le-a zâmbit. Dacă oamenii aceştia pe care Dom Frollo îi numeşte blestemaţi şi demoni se pot bucura, pot cânta şi dansa în jurul focului, de ce n-aş putea face-o şi eu? De ce, de ce, DE CEEEE? De ce e nevoie să mă închidă aici de fiecare dată când nu-l ascult?

Spunând asta am început să trag cu furie de frânghia lui Marie, al cărei dangăt profund îmi vibră până-n miezul sufletului. Sunetul mă umplu de o bucurie nefirească, ştergând din mintea mea toată tristeţea de mai înainte. Îmi găsisem cântecul, calea, vocea, sufletul, alinarea durerii surde, împietrite, ce zăcuse în mine atât amar de vreme. Doamne, Dumnezeule, câtă bucurie! Mă simţeam la fel de liber precum ţiganii aceia pe jumătate sălbatici, un duh al vântului, al focului, ce îşi striga prin cântul grav al clopotului libertatea faţă de o lume înăuntrul şi-n afara căreia fusese zămislit. O, voi ce mă judecaţi, voi ce vă întrebaţi cine m-a putut suci în fel şi chip de-am ajuns aşa cum sunt! Iată că, spre mirarea voastră, în ciuda voastră, chiar, Cristos cel Viu a găsit de cuviinţă ca Frollo să mă audă trăgând clopotele şi să-i placă hotărârea şi bucuria-mi nebună! La Notre-Dame se

născu de atunci un suflet de ţigan! Blestemat, scuipat, judecat şi osândit, dar liber! Liber până la Dumnezeu şi înapoi!

Capitolul 4

Năluca binelui

1469

Dorinţa mea de libertate a fost întotdeauna forţa care m-a împins să merg mai departe în viaţa chinuită pe care-am dus-o. Însă niciodată nu mi-am dorit-o doar pentru mine. Mi-am închipuit că dac-aş fi la fel de liber ca şi ceilalţi parizieni, mi-aş închina viaţa gloriosului scop de-a le aduce lumina pe chip şi în suflete celor ce, întocmai ca mine, aveau drept mamă, tată, casă, masă şi loc de odihnă întunericul şi dispreţul celorlalţi.

Deşi Frollo nu putea suferi gândul că aş încerca vreodată să-i ies din cuvânt, am hotărât cu de la mine şi de la Dumnezeu putere, că nu pot să stau cu mâinile în sân în vreme ce alţii suferă doar pentru că s-au născut de cealaltă parte a gardului Grădinii Domnului. Dacă puteam să îi ajut cumva pe nefericiţi, cu Maica Domnului ţinându-mi sufletul în palme, aveam s-o fac!

La adăpostul nopţii, mă furişam afară din catedrală, pe acoperişurile mahalalelor din Paris, aruncând mâncarea mea celor care poate nu puseseră un dumicat în gură de câteva săptămâni. Cu o glugă pe ochi, săream de pe o clădire pe alta ca o maimuţă, strigând din toţi rărunchii:

— Haideţi! Ieşiţi! Luaţi şi mâncaţi, mie nu-mi mai trebuie!

Trupul şi sufletul îmi săltau spre Ceruri, bucuria de a dărui cuprinzându-mi întreaga fiinţă. Crescut ca un câine ţinut din scurt în lesă, ştiam sigur că, deşi sunt un nenorocit, există şi alţii poate mai loviţi de soartă. Pe aceia voiam să-i văd fericiţi şi mulţumiţi. Eram doar o mogâldeaţă de şapte ani, sucită ca o maimuţă cu picioarele şi labele rupte.

Desigur că Frollo mă auzea ieşind în fiecare noapte şi doar eu şi Bunul Dumnezeu ştim ce bătăi şi înjurături cumplite îmi luam pentru că îndrăznisem să dau din puţinul meu spre a astupa golurile din burţile celor care nu aveau ce îmbuca. Însă, ca orice bun catolic, trebuia să trăiesc în *imitatio Christi*, cum spune Fericitul Thomas a Kempis[1], iar în Biblie, cartea mea de suflet, scrie limpede că Mântuitorul a plătit preţul suprem pentru binele nenorociţilor.

[1] Thomas a Kempis (1380-1471), călugăr augustinian de origine germană, autorul cărţii Imitatio Christi (n.a).

Aşadar, cum să nu merite fiecare cuvânt usturător şi fiecare muşcătură arzândă a biciului pe spinarea-mi gheboasă? Cum să nu mă simt binecuvântat în suferinţa mea, ştiind că Alesul lui Dumnezeu a suferit înmiit pentru păcatele şi neajunsurile altora, chiar şi pentru ale unui nemernic urât şi şchiop ca mine? Cum să nu mă bucur resimţind bucuria celor pe care-i trezeam cu noaptea-n cap ca să le dau din hrana ce mie-mi prisosea?

Ferice de voi, cei nefericiţi şi singuri! Pentru o vreme, am fost binecuvântat de Dumnezeu să vă aduc mângâiere şi bucurie, chiar de nu mi-aţi văzut chipul pocit, şi e mai bine aşa pentru tihna sufletelor voastre şi aşa chinuite de necaz. Pentru o vreme, am fost Năluca Binelui, care, din când în când, cobora cu gluga trasă peste ochi să mângâie creştetele copilaşilor ce dormeau sub cerul liber, cu pământul jilav drept pat. V-am dat o bucată din sufletul meu, pe care nădăjduiesc c-o veţi purta cu voi până când veţi bate la poarta Raiului. V-am dat-o în dar, neaşteptând altceva în schimb decât bucuria voastră şi aprinderea flăcării speranţei în nişte suflete care merită tot ce e mai bun, dar primesc orice altceva în afară de ceea ce merită. Nu plângeţi! Nu vă-ntristaţi, lăsaţi-l pe Cocoşat să plângă pentru voi. Mă rog din suflet Domnului să mă lase să bat clopotele pentru voi în Rai, când sufletele voastre se vor alătura celui al servitorului Său credincios, Quasimodo. Pentru toate ocările lumii, fie ca Mântuitorul să vă mângâie azi şi-n toţi vecii! Căci cea mai mare virtute este dragostea, iar cei ce tânjesc după ea merită din plin s-o aibă!

Capitolul 5

Surd

1476

Cam prin al paisprezecelea an al vieţii mele, în timp ce Frollo, devenit arhidiacon de nişte ani, îmi citea din Psalmii regelui David, băgă de seamă că nu-l ascultam.

Atunci mi-am dat seama de un adevăr tulburător şi nou despre nenorocita-mi fiinţă. Pe lângă cocoaşa ce-mi împodobea spatele, pe lângă chipul monstruos cu care fusesem înzestrat, acum surzisem. Surzisem de-a binelea. Anii de tras clopotele îşi lăsaseră un sumbru semn asupra mea. Nu mai auzeam nimic. Ce lume! Ce viaţă! Doamne, cu ce greşisem?! Sunetele lumii îmi erau cu totul străine acum. Pierdusem tot ce învăţasem în toţi anii în care soarta, ce-mi părea atât de potrivnică, mă împinsese pas cu pas înainte.

— Quasimodo? N-auzi? îmi urlă în faţă preotul, răsuflarea duhnindu-i a vin.

— Nu... aud... vorbește... tare, i-am spus, gângăvit.

Era începutul unui calvar nou, al unei răni proaspăt deschise, ce ustura cumplit. Aveam să duc cu mine povara grea a surzeniei până aici, la Montfaucon, unde-mi plâng acum furia și disperarea, unde singurătatea îmi roade carnea de pe oase, unde refuz să mai mănânc ceva până m-oi stinge, pentru Dumnezeu, de tot! Avea să fie binecuvântarea și blestemul meu, căci nu aveam să mai aud cântecele frumoase din biserică și nici blestemele oamenilor, dar asta nu avea să oprească nici cântecele, nici blestemele. Aveam să le simt pe toate în suflet. Acolo unde eu nu sunt ceea ce trupul mă face să fiu. Acolo unde strălucesc, ca un copil, ce nu cunoaște destul din lumea din jur încât să ajungă s-o bârfească și s-o acuze. Din piatră, ca sfinții ce mă binecuvântau în tăcere, ca monștrii ce mă păzeau strașnic. Așa-mi doream să fiu... Să nu mai văd, simt, aud nimic. Să fiu doar eu cu mine, cu nenorocirea mea, și cu lumina mângâietoare a Pururi Născătoarei de Dumnezeu. Dangătul grav al clopotelor îmi răpise auzul, dar nu reușise decât să mă facă să le iubesc de o mie de ori mai mult, căci ele îmi deschiseseră sufletul, dându-mi o șansă de a spera la mântuire, deși nu eram decât o sumbră înșiruire de nenorociri pusă pe picioare.

Doamne, îți mulțumesc din tot sufletul, cu tot cugetul și cu toată puterea mea! Da, mă auzi bine! Îți mulțumesc, acum și-n toți vecii! Nu înțeleg de ce sunt așa și uneori îmi vine să urlu de furie, dar știu foarte bine că sufletul meu Tu mi l-ai dat în dar, și chiar de nu aud, chiar de sunt cea mai urâtă ființă care a trăit vreodată, pentru acest dar Îți voi fi recunoscător toată viața. Căci mi l-ai dat ca să pricep căile lumii. Să înțeleg cum nu trebuie să fiu. M-ai făcut așa pentru ca lumea să aibă o oglindă în care să se privească și să-și verse toată amărăciunea și ura. O, voi, surzilor! Vai vouă, gheboșilor! Aruncând noroi în mine, sluților, vă murdăriți pe voi, căci trupul meu e oglinda pe care Dumnezeu a dat-o sufletelor voastre mărunte! Priviți în ea, și nu cu frică, ci cu speranță! Cu cea mai mare speranță de care ați fost vreodată în stare. Căci dacă o făptură ca mine poate nădăjdui la dragostea și mântuirea lui Cristos, atunci și voi o puteți face! Dar urechile voastre sunt închise la chemarea Sa către voi, iar spinările vi se cocoșează de năduful adunat ani de zile în voi! Priviți către mine și amintiți-vă mereu că oricine poate fi mântuit! Domnul n-a ales să se facă om degeaba! A făcut asta pentru a învăța omenirea că nimeni nu este prea mic sau prea mare pentru a fi iubit, și nu pentru coaja pe care o vede toată lumea, ci pentru miezul cald pe care chiar Tatăl din Ceruri l-a pus acolo unde e! Uitați-vă la mine și, măcar pentru o clipă, gândiți-vă că dacă până și eu pot nădăjdui că voi cunoaște Împărăția Cerurilor, asta înseamnă că și voi o puteți face. Sunt surd, da, dar cunosc un adevăr care poate vă va durea mai tare pe voi, cei care mă judecați, decât mă doare pe mine: nu există surd mai surd decât cel care nu vrea să audă. Da, urechile mele trupești nu mai aud aproape deloc, dar eu simt în adâncul

sufletului speranţa de fiecare dată când clopotele mele dragi îmi vibrează în fiinţă.

Dintre toate cincisprezece, cele mai dragi îmi sunt cele trei Marii. Vorbesc cu ele, le cânt cântece religioase, le mângâi înainte de-a-ncepe să trag de funiile lor şi râd ca un copil când simt vibraţiile lor dumnezeieşti.

Marie cea mică, biata de ea, are glasul cel mai subţire şi e cea al cărei sunet însoţeşte rugăciunile mele cu lacrimi fierbinţi pentru copiii care pleacă la Domnul. Fiţi binecuvântaţi, o, voi, îngeri puri şi blânzi! De la voi am învăţat cele mai multe adevăruri despre viaţă, deşi v-am văzut arareori. Bunătatea sufleţelelor voastre calde să fie răsplătită acum şi-n veci cu dragostea nesfârşită a bunului Mântuitor.

Marie cea mare trimite cu gândul la marinarii plecaţi pe mările atât de tulburi şi greu de stăpânit. Oameni obişnuiţi cu greul, care, cu mult curaj, se avântă în valurile înspumate, departe de cei dragi, tocmai pentru a le pune o pâine pe masă. Cinstirea mea necondiţionată se îndreaptă spre voi, alături de cea a Fecioarei şi a lui Isus, care vă ocrotesc.

Marie cea grasă... O, dulce Isuse... Marie cea grasă! Ea mă face să plâng cel mai adesea, ea mi-a furat auzul, ea vibrează cel mai puternic... şi ea bate pentru cei ce şi-au... legat so... soho... sohohohorţile! Ştiţi de ce plâng cu amar pentru ei? Pentru că-mi dau seama că în vreme ce ei se au unii pe ceilalţi, nu se preţuiesc, de cele mai multe ori, se umplu de mândrii deşarte şi se ceartă ca duşmanii de moarte, minţind după ce şi-au jurat credinţă pe viaţă. În timp ce eu, nemernicul, şchiopul, surdul, smucitul, gângavul Cocoşat de la Notre-Dame, mi-aş da bucăţi din suflet pentru o prietenie sinceră, măcar. Şi ştiţi ce primesc? Batjocura fetiţelor cu nasul pe sus ce-mi maimuţăresc mersul şchiopătat şi cocoaşa când mă văd alături de Frollo pe stradă!

Îmi şterg, aşadar, lacrimile, şi râd şi eu de ele, în ritmul bătăilor clopotelor! Râd şi mă rog cu toată puterea să fie iertate, căci râsul lor nu e al lor. E la fel de bine învăţat ca trucurile făcute de căţeluşii saltimbancilor ce împânzesc Parisul în zilele de sărbătoare. Un copil de vârstele lor nu ştie ce înseamnă ura, ce înseamnă a judeca, a arăta cu degetul. Nu... oamenii „mari” le-au învăţat să clevetească, să fugă şi să se-ascundă într-un colţ, arătând cu degetul! Doamne... cât de tare-mi doresc să am măcar pentru o zi putere! Puterea de a cere cu toată fiinţa linişte sufletească, fără a mai trebui să îndur înjurăturile şi pietrele tuturor când ies în lume! Ce mult mi-aş dori să pot simţi şi eu bucuria celor care sărbătoresc în fiecare an la Festivalul Nebunilor! Fiecare clipă de bucurie pe care am simţit-o vreodată alături de un alt suflet mi-a fost răpită cu cruzime, şi mai pot ţine minte şi toate nenorocirile care mi s-au întâmplat.

Şi, totuşi, simt că există ceva mai mult în tot acest tumult numit viaţă. Sufletul meu tânjeşte după a fi iubit. Am atâta căldură în mine încât inima-mi arde şi

spun din suflet că aş dărui-o oricui ar vrea s-o primească. Dar toţi sunt surzi! Surzi, chiori, gheboşi şi pociţi!

Capitolul 6

Nedreptate-n piaţă

1476, iarna

Timpul trecea pe amorţite în singurătatea-mi de gheaţă. Într-o iarnă rece, cu ger muşcător, în vreme ce Frollo dormea adânc, mi-am pus o glugă pe chipul hâd şi am plecat spre piaţa din faţa catedralei să văd mulţimea de oameni înghesuindu-se pentru a căsca ochii la feluritele flecuşteţe expuse pentru vânzare.

La un moment dat, am văzut un copilaş furişându-se cu o bucată de brânză furată de pe taraba unui vânzător. Purta pălăria peticită a vreunui frate mai mare sau a lui taică-său, o cămaşă zdrenţuită, iar picioarele goale îi erau aproape degerate. Tremura din toate încheieturile de frig şi era slab ca un motan nemâncat.

— Stai! Stai, împieliţat mic! Al dracului să fii tu de ţigan afurisit! Furi, ai? urlă vânzătorul, punându-se pe alergat după el cu o biciuşcă în mână.

Ştiind bine că acel copil avea doar vina foamei ce-i ardea stomacul, m-am furişat în spatele umflatului de vânzător şi i-am smuls din mână biciuşca ce ameninţa să-i umple piciului spatele de dungi însângerate.

— Nu... ţi-e... ruşine? l-am întrebat, pronunţând fiecare cuvânt rar şi tare, din cauza surzeniei, dar şi a faptului că voiam să-l sperii. Lasă-l... e sărac... e amărât, îl doare!

Cunoscându-mi glasul dogit şi tare, negustorul îmi trase gluga de pe faţă, atrăgând atenţia asupra mea, iar o ploaie de pietre se revărsă peste faţa, spatele şi picioarele mele, doborându-mă la pământ. Ajutorul său prinse copilul şi-i suci gâtul ca unui pui.

— Este Cocoşatul! urlă negustorul. Iată demonul ce protejează hoţii şi nelegiuiţii! Spânzurătoarea te mănâncă, spurcăciunea dracului!

Vă întrebaţi, poate, cum mi-am dat seama fără să aud ce spunea omul. Frollo mă-nvăţase să citesc pe buze, şi nu ştiu cum se face, dar de fiecare dată când cineva mă jignea, se apleca spre mine în aşa fel încât să îi văd limpede buzele. Parc-ar fi ştiut că-s surd şi voiau să se asigure că muşcătura vorbelor lor nu avea să-mi scape. De aceea spun că până să apară ea, îngerul răzvrătit pe lumea roasă de păcat, bucuria inimii mele, nu am ştiut în viaţa mea ce înseamnă blândeţea sinceră.

Dându-mi seama că nenorociţii ăştia voiau să mă nimicească şi pe mine, ca pe bietul copil, m-am ridicat brusc în picioare şi m-am urcat pe taraba neguţătorului de brânză, răsturnându-i toată marfa.

— Brânza ta e bună, i-am urlat în faţă... dar sufletul tău PUTE! Pute a ură, a dispreţ şi a minciuni! E mâncat de viermi şi plin de găuri! Nu meriţi nimic! Să-ţi fie ruşine de ruşinea pe care-am simţit-o când ai văzut sufletul ăsta chinuit stingându-se şi n-ai făcut nimic! Aibă Domnul Dumnezeu milă de sufletul tău! Nu ai ştiut vreodată ce-i mila şi nici ce înseamnă, de fapt, să vinzi. Fără oameni, n-ai vinde nimic... NIMIC! Şi cel ce zace acolo pe caldarâm, mort, e la fel de om ca tine! Ruşine! RUŞINE! RU-ŞI-NE pe capul tău şi pe cel al tuturor care mai cumpără de azi de la tine!

Vocea mea gângavă şi tare, ca de gânsac bătrân, îl băgă în sperieţi pe umflatul de vânzător, care tremura, asudând din belşug. Chelia-i lucea de broboane mari, iar sub braţe i se făcuseră bălţi de sudoare.

M-am dat jos de pe tarabă şi-am luat-o la pas spre catedrală, pufnind cu dispreţ pe nări. Frollo mă aştepta pe trepte, cu o faţă împietrită şi cu ochii reci ca gheaţa lucind de ură:

— Iar ai ieşit? DE CÂTE ORI SĂ-ŢI MAI SPUN CĂ NU AI VOIE SĂ IEŞI DIN CATEDRALĂ FĂRĂ MINE?

— D-D-Dom... Voiam... să mă plimb! m-am bâlbâit.

— Catedrala e destul de mare pentru asta, Quasimodo! Ce-mi aud urechile? Ai făcut de râsul lumii un negustor? Nu ţi-e ruşine?

— A omorât... un copil!

— Un ţigan! Să faci atâta scandal pentru un nemernic de ţigan spurcat! Ăştia sunt toţi fraţii Diavolului, Quasimodo! Ne blesteamă casele, copiii şi recoltele!

— Dar... Unde-i dreptatea? De ce să moară ei aşa de violent ca noi să trăim în pace? l-am întrebat, cu vocea tremurândă.

— Dragul meu... Dreptatea nu există! Obişnuieşte-te cu asta! Dumnezeu nu e drept! E bun, îndurător, dar nu drept! Altfel, Fiul Său nu ar fi murit pe cruce nevinovat!

L-am luat de braţ şi i-am spus, cu o urmă de furie reţinută în glas:

— Ai dreptate! Dar dreptatea nu este singura mare putere din lumea asta!

— Ce poţi şti tu, amărât naiv, despre putere? Te-am găsit plângând de foame pe treptele catedralei, când nimeni nu te-a vrut! Te-am luat şi te-am învăţat tot ce ştiu eu... Să scrii, să citeşti, să numeri! Ţi-am redat vocea atunci când ai pierdut-o. Şi tu îmi calci poruncile-n picioare?

Vorbea tare, cu glasul străpuns parcă de durere.

— Ai făcut asta chiar din pricina puterii de care-ţi vorbesc, stăpâne! E dragostea! E mai mare decât orice umbră de dreptate pe care crede omul că o ştie, şi tocmai ea m-a făcut să mă revolt atunci când acel copil sărac a fost ucis

sub ochii mei, iar eu n-am putut face nimic! Iubesc cu toată fiinţa sufletele nevinovate! i-am spus, izbucnind în lacrimi.

— Ăla era vinovat încă din pântecele mă-sii! Vinovat de vrăjitorie şi demonism! Ca şi toţi ai lor, să-i înghită Iadul acum şi-n vecii vecilor!

— Cum putea fi vinovat? Abia învăţase să meargă.

— Quasimodo, îmi spuse el aspru. Nu te lăsa condus de aparenţe! Un demon e un demon, fie el deghizat în copil, femeie sau bătrân. Feţele Diavolului sunt la fel de multe ca păcatele omenirii, pe care el o duce cu dibăcie în ispită. Mulţi nu le văd. Dar tu ai fost ales să nu fii parte dintre cei mulţi. Eşti deosebit, ai o inteligenţă supranaturală, eşti puternic ca un taur! Eşti instrumentul dreptăţii divine pe Pământ, glasul care bagă frica în inimile păcătoşilor şi cheamă spre rugăciune pe cei credincioşi. Fii demn de menirea ta şi nu pica precum un prost slab în capcana milosteniei false, care e ispita Satanei pentru sufletul tău prea bun. Fereşte-te de copiii lor, şi mai ales de fetele şi femeile lor, căci te vor pierde. Te vor ispiti, îţi vor prinde sufletul în pletele lor negre şi-n ochii lor ca două nopţi şi-l vor îndulci cu miere-nveninată, punându-l pe tavă lui Lucifer! Fereşte-te cu orice preţ de neamul lor, şi nu te mai revolta pentru tot ce vezi că li se întâmplă, căci ei nu trec prin altceva decât prin ceea ce-au atras asupra lor! Nenorocirile care li se întâmplă sunt pedepsele unui Dumnezeu pe care ei îl reneagă! Se dedau la vrăjtorii, orgii şi alte plăceri spurcate! Nu cunosc dragostea lui Dumnezeu! Le-o vom arăta... împreună! Dar trebuie să nu te laşi în puterea lor, căci le place să facă pe victimele pentru a câştiga milă! Dreptatea nu există, şi dac-ar exista, ei n-ar merita să aibă vieţi drepte!

Cu asta mă reduse la tăcere, aşa cum avea să facă mereu de-a lungul vieţii mele. Nu înţelegeam amestecul de sentimente ce le nutream pentru această fiinţă din lumini şi umbre. Îi eram recunoscător pe viaţă pentru că mă găsise şi mă luase în grija lui. Fără asta, aş fi fost sigur mort, aruncat în foc, în apă sau între colţii câinilor. Însă nu înţelegeam de ce, dacă alesese să mă crească întocmai ca pe un om, nu-mi dădea voie să dau dovadă de trăirile omeneşti pe care fiecare din noi le are. De ce trebuia să fiu doar o slugă a sa? De ce nu puteam hotărî singur fiecare pas, fiecare gest pe care-l fac? Duceam o viaţă departe de lumea de afară, chipurile, de capcanele şi mizeriile ei, dar voiam să mă simt ca un om, nu ca un animal ţinut în lesă, gata să facă trucurile care plac stăpânilor lui, ca să nu fie pedepsit. Voiam să trăiesc exact ca un om obişnuit, ca un tânăr de vârsta mea, care să se poată bucura de tovărăşia, glumele şi râsetele celorlalţi. Nu îmi place să jur, dar jur pe tot ce am mai scump că dacă ar fi să mă pot împrieteni măcar cu vreo doi-trei tineri, nicio clipă nu m-aş gândi să le iau în derâdere glumele pe seama mea. Un prieten adevărat nu glumeşte decât dacă ştie că acela căruia îi sunt menite glumele le poate gusta.

Dar iată că aşa cum spunea Frollo, viaţa e nedreaptă...unii se înconjoară de oameni pe care ajung să-i numească „prieteni”, şi pe urmă uită că ar trebui să şi

merite, iar alţii, ca şi mine, ca şi ţigănuşul mort în piaţă, şi-ar da toată viaţa pentru un moment în care să se simtă legaţi sufleteşte de o fiinţă care să-şi dorească să-i cunoască, să le vorbească, să le zâmbească. Oameni buni, fie că sunteţi regi ori cerşetori, preţuiţi fiecare clipă în care cineva vă arată că vă este alături, căci, la urma urmei, viaţa e mai puţin amară atunci când ai pe cineva drept tovarăş. O spun pentru c-o ştiu: marea mea durere nu e că sunt urât, şchiop, cocoşat şi surd. Nu. Aşa am fost făcut, aşa voi trăi. Dar fiecare clipă de singurătate îmi arde mai mult sufletul, întocmai cum focul arde metalul pentru a făuri arme. Sunt prins într-o lume care nu pare-a fi croită pe măsura mea. Ştiu, dar nu cunosc. Văd, dar nu pricep. Sunt întocmai ca un vultur: de-aici, de sus, văd totul, dar dac-aş încerca să m-apropii aş fi luat drept prădător şi alungat cu strigăte, pietre şi înjurături, poate şi omorât, cu aripile frânte. De aceea mă bucur din tot sufletul pentru cei care au marele har de a nu fi singuri pe lume. Căci omul nu e făcut să fie singur. E făcut să se bucure de fiecare clipă în care simte că iubeşte şi este iubit. Asta mă împinge să mai sper. Să văd raza de soare dincolo de viaţa mea plină de nori negri şi încărcaţi de fulgere. Să caut să nu sufăr pentru fiecare nedreptate pe care o văd, deşi sufletul îmi sângerează ori de câte ori cineva suferă, iar eu nu pot face nimic. De ce? Pentru că un singur suflet nu le poate ridica pe toate celelalte din mizerie, oricât de mult şi-ar dori.

De aceea, sfatul meu din suflet către toţi cei ce-ar putea vreodată vedea cele scrise aici este acesta: puneţi mare preţ pe cei ce vă preţuiesc, căci un prieten este mai însemnat în viaţa unui om decât orice prinţ, cavaler sau rege. Şi aceşti oameni îşi au măreţia lor, pe care Dumnezeu le-a dat-o, şi aş fi un prost să o tăgăduiesc. Însă oamenii cu adevărat mari sunt aceia care, cu simpla lor prezenţă, cu o vorbă bună, o strângere de mână sau o îmbrăţişare, îi fac pe ceilalţi să se simtă mari. Ştiu asta pentru că am văzut prea puţini oameni care să fie în stare să o facă din suflet. Acelora le mulţumesc acum din toată inima, cu toată fiinţa. Fiecare clipă de bucurie pe care-aţi adus-o unui suflet în nevoie, aţi adus-o, cum spune Scriptura, Domnului, iar darul vostru va fi răsplătit înmiit! De ce? Pentru că oricât de mare ar fi nedreptatea lumii, oricât de zdrobitoare i-ar fi povara, e nevoie doar de un strop de dragoste pentru ca ea să nu mai existe!

Capitolul 7

Soarele

Vara lui 1477

Mă săturasem de Frollo şi de căpăstrul scurt şi dureros de care mă ţinea, având

deja cincisprezece ani, aşa c-am început să ies din ce în ce mai mult din catedrală, ascuns de ochii celorlalţi sub mantia mea cu glugă. Totuşi, eram recunoscut după mersu-mi şchiopătat şi răsuflarea greoaie şi chinuită, şi se întâmpla să-mi mai aud vreo ocară sau să mă aleg cu un pumn de noroi ori de bălegar în faţă. Dar asta nu mă oprea să merg mai departe. Mă obişnuisem deja cu lumea de-afară şi cu ale ei suflete ciuntite.

Într-o zi caldă de vară, am fost martorul unei scene care m-a marcat pe viaţă. Eram cocoţat pe o schelă, când am văzut un tinerel frumos, îmbrăcat în armură nouă, proaspăt şlefuită, cu o manta roşie ca sângele şi o pălărie frumoasă cu pană de păun. Părul blond îi lucea în soare, ochii albaştri păreau două ceruri gemene, în limpezimea lor azurie. Dar lucrurile nu sunt mereu ceea ce par, căci fapta asupra căreia l-am surprins pe acest copilandru frumos era de o cruzime rară: lovea fără milă un biet pisoi negru, căruia îi lipsea un ochi şi o ureche-i fusese muşcată.

Cu ochii scăldaţi în lacrimi, am coborât din cuibul meu din lemn şi l-am prins de mână, venind din spate:

— Stai, prietene! i-am spus. Opreşte-ţi furia! Cum te numeşti?

Se întoarse, surprins şi se trase înapoi văzându-mi cocoaşa enormă. Faţa îi înmărmuri într-o mască a groazei, însă reuşi să-mi răspundă:

— Phoebus de Chateauperrrs.

În mintea mea, glasul îi fu redat de îngerul meu păzitor cu un rârâit simpatic.

— Ce nume frumos. Ce înseamnă? l-am întrebat.

Oarecum liniştit de tonul blând al glasului meu, tânărul răspunse:

— Este numele latinesc al zeului Soarelui.

— De ce erai atât de crud cu bietul animăluţ? am vrut să ştiu.

— E o pisică neagră, dacă nu vezi. Orice creştin cu frica Domnului ştie că astea-s uneltele preferate ale lui Satan. Trebuie să fie oprită de la a corupe sufletele credincioşilor.

— Prietene, Dumnezeu nu poate îngădui ca un animal să corupă pe cineva, cu atât mai puţin un pui născut de curând. Nu e nevoie să fii atât de crud, i-am spus, cu vocea la fel de blândă.

Dar el n-auzea decât răgetele unei măgăreţe chinuite.

— Doar cineva urât poate lua apărarea unei făpturi diavoleşti, răspunse tânărul. Te ştiu eu pe tine. Eşti Quasimodo, cocoşatul din clopotniţa catedralei, nu?

— Dacă te-ajută cu ceva să ştii lucrul ăsta, da, tinere cu nume de soare, eu sunt. Ţine minte de la mine un lucru: numele trebuie să-ţi fie întocmai ca şi cea mai bună haină de sărbătoare pe care o ai. Trebuie să-ţi vină bine, să spună povestea ta şi a sufletului tău... şi trebuie să-l meriţi înainte de a te putea mândri că îl ai.

— Ce vrei să spui cu asta, pocitanie? mă întrebă el, cu o urmă de dispreţ în glas.

— Fiecare om are numele care îi este dat pentru a dovedi ceva, i-am răspuns. Iartă-mi îndrăzneala, dar Soarele e cel mai frumos lucru pe care Dumnezeu l-a creat, în afară, bineînţeles, de sufletul omenesc. Ceea ce-l face atât de frumos nu e însă strălucirea lui orbitoare sau căldura pe care-o dă lumii. Nu. Astea sunt lucrurile care-l fac să fie Soare. Frumuseţea lui vine din faptul că străluceşte peste toţi. Peste pisicile negre cu urechile sfâşiate şi ochi lipsă şi peste leii ce cutreieră colţurile îndepărtate ale lumii cu pasul lor regesc. Peste cavalerii în armură şi peste cerşetorii desculţi. Peste tine... şi peste mine. Nu uita niciodată asta, i-am spus, şi fii mai demn de numele tău. Oi fi eu Quasimodo, cel aproape om, dar inima mea se bucură ca a unui copilandru când cineva zâmbeşte sau se poartă blând în preajma unui seamăn aflat în nevoie. Sufletul meu cântă când săracii găsesc puterea de a se bucura. Căci viaţa mea... e doar singurătate. Sunt singur, căci sunt un nenorocit slut, şchiop, surd şi cocoşat, care-ar mulţumi lui Dumnezeu în fiecare clipă a vieţii sale pentru un chip atât de frumos ca al tău. Însă ai grijă ca frumuseţea chipului tău să nu ascundă un suflet mâncat de viermi, sau mai rău, împietrit, nefiind în stare de niciun simţământ. Acum, te las, dar fie ca vorbele mele să-ţi arate adevărul, prietene!

Retras în clopotniţă, în siguranţa serii ce se lăsa, cu Frollo prea adânc adormit ca să-şi dea seama că lipsisem, am căzut în genunchi şi m-am rugat fierbinte:

— O, Părinte Ceresc! Ai dat fiecărui om un nume şi o menire. Ştii bunele şi relele fiecăruia în parte, le cunoşti fiece fir de păr din cap, fiecare lacrimă, fiecare zâmbet. Însă cred că ştii foarte bine că omul trebuie să-şi merite numele pe care-l primeşte de la părinţi, călăuziţi de Tine în alegerea pe care-o fac. Acel frumos tânăr, bietul de el... e atât de norocos, şi nici nu-şi dă seama de asta măcar! Are un nume de o frumuseţe rară, şi e atât de rece, de mândru şi de dispreţuitor! Ai, Te rog, şi sufletul lui chinuit în paza Ta veşnică, nevoia lui de sfântă mângâierea Ta e mare! Fă-i viaţa o căutare împlinită, fă-l cald, fericit şi radios ca astrul ce i-a dat numele. Fă-l să ştie că frumuseţea nu şi-o datorează lui însuşi, ci Ţie, căci Tu i-ai dat pletele aurii şi ochii ce oglindesc locuinţa Ta. Tu i-ai dat trupul zvelt şi tânăr, visul fiecărui băiat, desfătarea ochilor fiecărei fetişcane cu ochii beţi de amor. Doamne, cât noroc i-ai dat! Cât de binecuvântat e el şi nici nu ştie! Ce n-aş da eu pentru norocul lui, eu, care mi-am trăit întreaga viaţă în penumbră, ascuns, nevoit să ies în lume pe furiş, şi de fiecare dată când ieşeam, să mi se readucă aminte ce bine-aş fi făcut dacă aş fi rămas la adăpost! Doamne, oare când se va termina mândria omului cu rang? Când va şti el cât e de trecător pe-acest Pământ şi că nimic din ceea ce strânge de-a lungul vieţii nu ia cu el în groapă? Ce crudă ironie... Tânărul Phoebus întoarce capete pe oriunde merge, însă trufia lui nimicitoare îl mănâncă întocmai ca un vierme care roade un măr frumos. Iar eu, Quasimodo, cel părăsit de ruşine, frate cu hidoasele garguie din catedrală, sunt puţin cunoscut de lume, care şuşoteşte vrute şi nevrute pe seama mea, punându-mi în cârcă felurite nenorociri şi blesteme la care mă doare

sufletul să mă gândesc. Urâţenia mea trupească mă face temut şi scârbit de oameni de toate vârstele, de la copii, care zbiară fugind cât colo când mă văd, la babele bârfitoare care cât e ziua de lungă născocesc în jurul meu poveşti cumplite, cu vrăji diavoleşti aruncate-n miez de noapte, animale care fată pui spurcaţi, cu mai multe capete sau cu membre crescându-le din locuri nefireşti. Şi totuşi, atunci când mâinile mele trag clopotele în catedrală, ochii lor se-ndreaptă spre Cer. Oare caută ei să afle cine trage de frânghie sau Te caută pe Tine? Oare mai are vreo însemnătate pentru ei că dangătele ce-Ţi cântă laudă veşnică vin din mâinile unei făpturi hâde? Oare pot ei trăi cu gândul că acela pe care-l numesc demon îi cheamă cu bucurie şi dragoste în braţele Tale? Nu ştiu...

Ce ştiu e că o bună bucată de vreme, m-am liniştit cu gândul că Soarele, darul Tău de preţ pentru omenire, străluceşte şi pentru cei ce nu ştiu să se bucure cum trebuie de raza lui, şi pentru cei care-ar da o bucată din sufletul lor să-l simtă mângâindu-le blând chipul. Şi pentru cei ce-i poartă numele ca pe-o tichie prostească de măscărici, fără a se strădui să-i dea vreo însemnătate. Fie să strălucească mereu peste toţi, să fie la fel de nemărginit şi de bun precum eşti Tu, care din suflul Tău l-ai creat. Amin!

Capitolul 8

Cine ţi-e prieten

1477, vara

La un moment dat, singur şi mâhnit, deşi soarele strălucea cu putere, anunţând o zi frumoasă, m-am dus la Frollo şi l-am întrebat:

— Dom... ce înseamnă un prieten?

Ridicându-şi capul din cărţi, arhidiaconul îmi răspunse:

— Un prieten? Dragul meu... ţie doar Dumnezeu ţi-e prieten. Cineva cu nenorocul de a se fi născut ca tine nu poate cunoaşte adevărata prietenie. Un prieten e acela la care te uiţi şi te vezi pe tine, iar când el se uită la tine, se oglindeşte-n ochii tăi. Tu, însă, ţine minte un lucru adevărat: nimeni, dar absolut nimeni nu-ţi va fi vreodată prieten sincer, pentru că înfăţişarea ta scoate la iveală negura din sufletul oamenilor. Se uită la tine ca la un câine râios şi turbat, gata să ridice o piatră pentru a ţi-o arunca în cap, ca să te-alunge sau să te nimicească... de aceea, Quasimodo, păzeşte-te! Mulţi îţi vor spune „prieten” pentru a te-atrage în capcane, şi apoi vor încerca să-ţi facă rău. Aşa că stai departe de oameni, căci Prietenul tău din Ceruri te vrea lângă El. El îţi cunoaşte sufletul şi-l are în paza Lui eternă. Nu ai nevoie de un prieten mai bun sau mai puternic decât El! Îţi ştie

cel mai mărunt fir de păr din cap, îţi aude fiecare vorbuliţă din gură, fiecare răsuflare! El te-a făcut, la El te vei întoarce! El ţi-e început şi sfârşit!

— Dar chiar... sunt sortit să nu am prieteni? l-am întrebat cu deznădejde.

— Nu, Quasimodo, îmi răspunse, pe un ton blând. Eşti ales! Ales să ai un prieten adevărat, dincolo de ceea ce oamenii falşi şi răi de afară numesc prieten! Priveşte în jur! Cine-ţi poate face vreun rău atunci când sfinţii aceştia de piatră te veghează? Să-ndrăznească cineva să-ţi tulbure somnul, şi garguiele îi vor bântui coşmarurile! Ar vrea toţi să aibă asemenea prieteni! Nimeni nu i-ar tulbura!

— D-dar, Dom... chiar de-i simt lângă mine, mi-aş dori să am şi eu un prieten adevărat... pe cineva chiar aşa cum mi-ai descris, care să se vadă în ochii mei, iar eu să mă pot oglindi fără teamă sau ruşine în ai săi.

— Visezi, Quasimodo, iar visurile nu-ţi fac bine dacă ajung să-ţi umple gândul. Roagă-te Domnului pentru iertarea păcatului de-a-ţi umple mintea cu iluzii trecătoare! Nimic nu e mai binefăcător decât prezenţa Domnului, aşa că nu îţi dori prietenia oamenilor, căci ei te vor încolţi precum şerpii veninoşi şi te vor nimici, nu înainte de a te face să-ţi blestemi ziua naşterii şi pântecele din care ai ieşit! strigă Frollo, stropindu-mi chipul cu salivă şi ieşind, dispreţuitor şi mândru.

Despre singura fiinţă pe care am putut-o numi cândva prietenă, care-acum zace lângă mine, udă de lacrimile mele, şi despre cum a alinat ea o viaţă de nenorociri cu o clipă de îndurare, am să vă vorbesc, pe larg, mai târziu, când durerea îmi va mai scădea. Acum, vă pot spune, însă, ce înseamnă, pentru mine, un nenorocit etern, ideea de prieten. Dragii mei, am spus-o şi înainte, şi am s-o mai spun până mă sting (şi aşa nu mai am foarte mult): preţuiţi-vă prietenii! Aveţi grijă să vă simtă alături. Căci un prieten adevărat înseamnă un dar mai de preţ decât toate bogăţiile lumii. Prieten ţi-e acela care în clipele tale cele mai nenorocite, atunci când simţi că-ţi cade cerul în cap şi greşelile te strivesc una după alta, reuşeşte să vadă partea frumoasă a sufletului tău şi să-ţi întindă mâna să te ridice, chiar şi din hăul cel mai adânc, şi chiar riscând să fie tras acolo. Prieten ţi-e acel suflet ales ce-ţi zâmbeşte atunci când simţi că meriţi doar ocară şi umilinţă şi-ţi spune cât de puternic eşti atunci când slăbiciunea îţi roade sufletul ca un şobolan hămesit. Prieten e cel a cărui mână-ţi stă pe umăr chiar şi la mii de leghe depărtare. Cel ce atunci când îi baţi la uşă îşi deschide inima, cel ce te ia în braţe atunci când tu te-ai lua la pumni, cel ce întotdeauna e gata să-ţi dea un sfat pentru suflet. Acela, dragilor, e un prieten. Poate nu mă credeţi în măsură a vă da sfaturi despre viaţă, căci viaţa mea n-a fost niciodată aşa cum a fost a voastră, şi în niciun caz n-a fost aşa cum mi-aş fi dorit-o eu. Însă pe lângă povestea mea, din care sper că veţi trage măcar câteva lucruri folositoare, vreau să vă las şi cu nişte idei pe care le-am aflat după îndelungi nopţi de rugăciune cu lacrimi amare. De aceea, vă sfătuiesc sincer ca după ce lacrimile pricinuite de tristeţe şi dezamăgire v-au spălat sufletul de scârna pe care-o simţiţi faţă de voi înşivă în clipele grele, să închideţi ochii, să vă rugaţi, şi mai apoi să vă priviţi prin ochii

acelora pe care îi vedeţi drept prieteni dragi. Nu există onoare mai mare decât aceea de a şti că o mână de suflete sincere iubeşte sufletul tău cu tot ce-i mai frumos în el, cititorule, chiar şi atunci când tu, sub vraja neagră a demonilor amărăciunii şi sub cea a dispreţului de sine, uiţi să îl iubeşti. Fie binecuvântaţi azi şi-n veacul cel de pe urmă toţi aceia care-şi iubesc prietenii! Ei sunt regi între regi, mai regi decât regii pământeşti ce adună averi şi victime pe câmpul de luptă. Căci dacă ai făcut un om sfios să se uite în oglindă şi să se vadă măreţ, atunci, cititorule, şi tu eşti măreţ, ca un pod peste ape tulburi, şi nu porţi denumirea de prieten ca pe-o mantie roasă de vreme şi de şobolani, ci ca pe medalia care ţi-a fost dăruită de cel pe care l-ai bucurat! Da, dragii mei, prietenia este un dar, un dar de suflet, care nu poate fi primit dacă nu este dat! Bucuraţi-vă de prieteni, căci ei vă sunt împlinirea vieţii, iar viaţa e prea trecătoare ca s-o trăiţi singuri! Mulţumiţi prietenilor că v-au dat fericire şi speranţă din plin, iar apoi, mulţumiţi cu sufletul deschis Domnului că v-a binecuvântat cu prietenii pe care-i aveţi, oricâţi ar fi. Căci eu mi-am trăit întreaga viaţă tânjind după prietenie întocmai cum un copil sărman tânjeşte după firimitura de hrană ce cade de la masa celor ce-aruncă din bucatele ce le prisosesc! Fie-vă prietenii alături azi şi-n veci, îngeri şi oglinzi, călăuze şi modele! Iubiţi-i mult, după cum vă doriţi să fiţi iubiţi... şi după cum eu am iubit... Of, Doamne! Lacrimile-mi îneacă vederea, şi-aşa slabă. Am obosit. Vreau doar să pot adormi după ce reuşesc să mă opresc din plâns! Fiţi binecuvântaţi, mai mult decât deja sunteţi, şi fie să vă daţi întotdeauna seama de darul nepreţuit pe care-l primiţi atunci când un prieten adevărat vă zâmbeşte şi vă îmbrăţişează!

Capitolul 9

Preot sau vrăjitor?

Când ieşeam cu Frollo, de fiecare dată vedeam că oamenii se dădeau la o parte din calea noastră şi de cele mai multe ori puneam asta pe seama mea. Dar am văzut că atunci când încerca să-i atingă pentru a-i binecuvânta, se trăgeau din faţa lui, ca şi cum le-ar fi fost teamă că urma să-i blesteme.

La un moment dat, într-o zi în care eram ieşiţi în turul lui obişnuit prin Paris, o bătrână chioară, ce duhnea a urină, se apropie de el şi-i urlă-n faţă:

— Ce nevoie am eu de binecuvântarea ta? Vrăjitor spurcat! Tu eşti ăla care trimite noaptea pocitania din spatele tău să ne arunce blesteme pe coşul caselor! Tu eşti ăla care şi-a vândut sufletul Diavolului alegând să crească puiul ăla de balaur hidos!

— Eşti nebună, femeie! Nu mai ai minţile întregi de foarte mulţi ani! Du-te acasă şi dă-ne pace!

Ajunşi în clopotniţă, Frollo îmi spuse:

— Să nu iei în seamă un cuvânt din ce a spus baba aia zăludă! Eu nu sunt şi nu voi fi niciodată vrăjitor! Sunt slujitor al Domnului! Şi aşa voi rămâne până când mor.

— Dar... de ce a spus aşa dacă nu e adevărat? l-am întrebat, uluit.

— Pentru că oamenii proşti şi ignoranţi îl văd pe Diavol chiar şi acolo unde el nu este. Da, aşa cum am spus-o, sunt un slujitor al Domnului, dar asta nu mă face un habotnic! Am descoperit viitorul, Quasimodo! Sunt un om al veacurilor ce vor veni! striga arhidiaconul cu înflăcărare.

— Care e viitorul, Dom? am îngăimat, curios.

— Alchimia, tinere! Prin alchimie, cheia care deschide cele mai tainice colţuri ale sufletului omenesc e la îndemâna celor cu mintea destul de trează ca s-o poată apuca. Miezul alchimiei e piatra filosofală, o substanţă într-atât de puternică, încât poate preschimba orice metal în aur. Mai mult, poate vindeca orice boală! Îţi închipui? I-aş putea călca pe urme Celui pe Care-L slujesc! Aş putea tămădui bolnavi care şi-au pierdut nădejdea! Şi, mai mult, banii nu ar fi o problemă, căci aş putea produce aur după pofta inimii! Aş fi cel mai puternic om! Regele Franţei ar fi la mâna mea, i-aş putea chiar lua tronul şi l-aş întrece în popularitate prin minunile mele făcute cu ajutorul Domnului! Căci alchimia te apropie de Dumnezeu mai tare decât orice altceva! Te-ajută să-i înţelegi puterea, să fii parte din puterea Lui!

Discursul său împătimit m-a speriat. Spunea că este preot, că-L slujeşte cu credinţă pe Dumnezeu. Şi totuşi, în adâncul sufletului, voia ca Dumnezeu să-l lase să-I folosească puterea. Lăsându-l cu visele lui de glorie trecătoare, m-am dus şi m-am rugat:

— O, Părinte Ceresc! Ai, rogu-Te, grijă de sufletul celui care m-a crescut! Căci mă tem pentru el! Mă tem că nu Te înţelege!

Nu, Frollo nu-L înţelegea pe Dumnezeu. O spun cu toată siguranţa. Dacă L-ar fi înţeles, nu ar fi dorit să-I cuprindă puterea. De fapt, niciun om nu trebuie să fie destul de mândru şi de egoist încât să-şi îngăduie să spună că-L înţelege. Căci Dumnezeu este Marele Mister. Doar El cunoaşte pricinile pentru care face ceea ce face. Mie unul îmi e greu să cred în acel Dumnezeu pe care Frollo mi-l arată prin vorbele sale înflăcărate, căci acela nu e un Dumnezeu cu adevărat iubitor, iar dacă Dumnezeu nu iubeşte, atunci nu este Dumnezeu. Căci puterea Lui este mare. Atât de mare, încât ar putea nimici, dar alege să zămislească. Ar putea urî, dar alege să iubească. Ar putea dispreţui, dar alege să compătimească. Ce păcat că omul nu înţelege toate astea! Cât de bună ar fi lumea dac-am încerca să facem cu toţii aşa cum face El. La urma urmei, da, El e Atotputernicul, hotărând asupra vieţii şi a morţii. Însă dacă El are puterea de a alege întotdeauna binele, atunci, şi

noi, fiind creaţi după chipul şi asemănarea Lui, o putem face. Da, mă includ şi pe mine aici, chiar dacă se spune că Lucifer m-ar fi făcut aşa cum sunt. O fi reuşit Necuratul să mă schimonosească după spurcata-i închipuire de coşmar. Însă de sufletul meu nu s-a atins. Pentru că Maica Domnului mi l-a ţinut la piept. A avut grijă să rămână aşa cum Tatăl Ceresc l-a plămădit. Mulţi mă descriu drept „rău", însă, dac-aş fi cu adevărat aşa, oare n-aş dori răul celor ce râd de mine, mă arată cu degetul şi mă judecă, văzând în cocoaşa mea greutatea tuturor păcatelor lumii, iar în chipul meu hâd oglinda tuturor relelor din Iad?

Nedumerit de aprinderea pătimaşă a lui Frollo, l-am întrebat:

— Şi ce se va alege de cei oropsiţi, atunci când tu vei avea puterea pe care-o cauţi? Ce va fi cu bieţii amărâţi ce cutreieră străzile Parisului, fără un adăpost al lor, având drept acoperiş cerul liber, înstelat, cu caprele ţinându-le tovărăşie?

— Quasimodo, îmi spuse el rar, cum îmi vorbea întotdeauna. Din nou te doare sufletul de ţigani. Ei, bine, află de la mine că voi încerca să îi aduc cât mai aproape de spiritul Domnului. Voi căuta să le-aduc lumina în suflete.

Văzându-mi zâmbetul chinuit, continuă, cu vocea-i şfichiuind aerul ca bicele ce brăzdau spinările nelegiuiţilor în zilele de sărbătoare:

— Dar vai de sufletele celor ce vor respinge lumina, dedându-se în continuare poftelor demonice ale cărnii şi vrăjilor, în slujba Necuratului. Căci mânia Domnului faţă de ei nu cunoaşte margini! Dumnezeu nu are milă de cei care-L sfidează! Iar majoritatea acestor coate-goale face asta! Se întovărăşesc cu caprele pentru că ele sunt animalele pe care Satan le preferă. Au nu e Satan Ţap Ispăşitor? Le deprind cu giumbuşlucuri pentru a lua ochii şi minţile oamenilor de bună credinţă, care le aruncă bănuţii lor, în loc să-i îndrepte spre Domnul, ca El să le răspundă rugăciunilor. Ţiganii trebuie obligaţi să-L accepte pe Domnul, ca să-şi salveze sufletele, altfel, să moară în chinuri cumplite. Femeile lor, Quasimodo! Ele sunt cele mai periculoase şi mai diavoleşti făpturi de pe pământ! Să nu uiţi asta niciodată! Fură copii! Apoi îi cresc pentru-a deveni hoţi, cerşetori şi ucigaşi! Iar ele se dedau la dansuri desfrânate şi cântece deocheate pentru a chema demonul păcatului carnal! Sunt vrăjitoare! Toate! Satan le-a înrobit şi le joacă pe degete!

Speriat, am bâiguit:

— Bietele de ele! Cine le-ar putea ajuta?

— Doar Dumnezeu poate face asta, Quasimodo, îmi răspunse Frollo. În mâna Lui stă alegerea: izbăvirea, prin primirea Cuvântului Lui sau moartea în focul veşnic al Infernului! Nu există cale de mijloc! Adevărul Domnului este torţa ce alungă întunericul din suflet şi arde pe cei ce-L urăsc! Ţiganii au mare noroc şi-ţi voi spune şi de ce: fiind preot pot vorbi cu Dumnezeu. Pot să-L rog să-i primească lângă El, drept fii ai Lui. Doar că ei trebuie să-şi dea seama de asta şi să-I accepte Cuvântul. Altfel, vor fi osândiţi să ardă alături de Lucifer, căzut din pricina mândriei! Asta-i aşteaptă pe cei ce nu se supun! Focul, întunericul şi

suferinţa! Ţi se spune adesea că eşti hâd, nu-i aşa? Ei bine, hidoşeniile pe care le vor vedea ochii celor ce nu se supun Domnului vor fi mult mai cumplite! Îi vor face să urle de spaimă, să-şi smulgă părul din cap! Şi nimeni nu-i va mai putea scăpa de-acolo!

Mă sfredeli o clipă cu privirea, ochii-i negri aruncând săgeţi aprinse, şi ieşi, cu pas greu, apăsat, ca un cuceritor al unui pământ nou descoperit, stăpânit acum cu mână de fier.

Rămas singur, m-am întins pe podea şi-am căzut pe gânduri: din ce spunea, Frollo nu se apropia deloc de imaginea pe care mi-o crease în legătură cu Dumnezeu atunci când ţiganii nu erau aduşi în discuţie. Dacă nu era vorba de ţigani, atunci Dumnezeu era iubire, grijă şi linişte pură. Când însă îndrăzneam să-mi arăt durerea sufletului la vederea mizeriei în care erau nevoiţi să-şi ducă viaţa, Dumnezeu devenea o forţă răzbunătoare şi sângeroasă, ce tăia şi spânzura în stânga şi-n dreapta. Oare de ce? Dacă ştiam limpede un lucru de la el, acela era că Dumnezeu este unic, deşi întreit prin Sfânta Treime. Şi totuşi, Frollo se purta de parcă ar fi fost vorba de doi Dumnezei, unul care se aseamănă unui părinte ocrotitor, şi celălalt fiind o oglindă a unui rege despotic, care caută cu orice preţ nimicirea celor care nu i se supun. Care era adevărul? Era unul singur, aşa cum şi Dumnezeu e unul singur. Însă ce spunea asta despre Frollo? Îl slujea El aşa cum trebuie? Era preot, menit să aducă lumii vestea bună a iertării păcatelor omului prin moartea şi Învierea Mântuitorului, sau vrăjitor, în slujba unei urgii furioase de neoprit, care ucidea pe cei ce nu se supuneau? Ce e sigur e că întotdeauna a fost beat de putere. Un om mai obsedat de asta nu am văzut în viaţa mea. Se simţea în largul său atunci când îşi impunea puterea, chiar dacă o avea sau nu. Simţea un fior de plăcere văzându-mi teama de furia lui. Nu şovăia deloc să-mi arate că el ţine frâiele şi de cele mai multe ori o făcea în aşa fel încât să ţin minte asta mult timp. Palma lui grea cădea adesea peste capul sau spinarea mea gârbovă, sumbră reamintire a faptului că eram calul lui de bătaie. Nu mă puteam opune, căci îi purtam recunoştinţa pe care-o merita fiindcă-mi salvase viaţa. Fără el, sfârşitul meu ar fi fost crud şi ştiam foarte bine lucrul ăsta. Mă simţeam de parc-aş fi fost sub stăpânirea unui vrăjitor puternic, care-avea puterea de a mă blestema de moarte dacă nu-i făceam vrerea, iar asta mă umplea de spaimă. Am hotărât atunci că din acea clipă aveam să tac şi să fac tot ce-i trecea lui prin cap, doar ca să scap de chinul pe care-l înduram. Iar dacă Dumnezeu avea să m-ajute, aveam să răzbesc, să-mi găsesc pacea şi liniştea din spatele anilor de teamă, durere şi nesiguranţă. La urma urmei, nu eram singurul care se simţea cumplit de înstrăinat de lumea din jur. Şi el, dom Frollo, preotul ce mă oploşise, nutrea acelaşi simţământ sumbru. Poate că mâna mângâietoare a Domnului avea să ne deschidă amândurora ochii spre a vedea lumina. Poate că dincolo de singurătate, aveam să mai găsim ceva, ceva care să ne umple vieţile de sens, să ne ajute să descoperim bucuria de a trăi. Pentru asta mă rugam în

fiecare noapte, înainte ca pleoapele să-mi cadă sub greutatea somnului. Pentru asta şi pentru ca între preot şi vrăjitor să câştige preotul lupta din sufletul lui Frollo. Să-l văd împlinind menirea ce-o alesese singur, după cum îmi tot spunea, fără să-şi mai verse amarul pe cei şi aşa nenorociţi. Voiam ca el să fie omul care fusese atunci când hotărâse să mă adăpostească. Omul blând, milos şi ocrotitor de care avea nevoie sufletul meu nenorocit. Omul pe care fusesem crescut să-l iubesc.

Capitolul 10

Despre femei

Duminica Tomii, 1478

Într-o dimineaţă, Frollo se apropie de mine, făcându-mi semn să mă ridic din pat şi să-l urmez în camera unde studia.

— Quasimodo, astăzi am un lucru foarte important să te învăţ, spuse el, cu glasul grav. E ceva ce-ţi va apăra sufletul de cea mai puternică vrajă diavolească menită a-l înrobi. Eşti pe cale de-a deveni bărbat, mai ai doi ani. Chiar în ziua asta te-am găsit plângând de foame, în leagănul copiilor părăsiţi pe treptele acestei sfinte catedrale înălţate spre gloria eternă a Fecioarei Maria, singura femeie ce merită dragostea noastră, a tuturor.

— Te ascult, Dom Frollo! i-am spus.

— Fereşte-te de femei! strigă brusc preotul, de parcă în femei vedea miezul întunericului. Femeia, Quasimodo, e unul dintre instrumentele favorite ale lui Satan, continuă el. Diavolului îi place să păcălească muritorii şi nimic nu păcăleşte mai uşor decât o femeie. Trupu-i frumos, buzele-i cărnoase, ochii-i vrăjitori, ce par a citi în adâncul fiinţei, glasul dulce, picurător de miere în urechea bărbatului, toate astea sunt, de fapt, armele Necuratului, menite a pierde sufletele bărbaţilor credincioşi. Satan cunoaşte slăbiciunea cărnii omeneşti, nevoia de a se împreuna. Ştie bine că acesta este darul lui Dumnezeu pentru oameni! De aceea îl întoarce şi-l sucește în cele mai spurcate chipuri. Împinge femeile să se îmbrace astfel încât să aţâţe poftele carnale ale bărbatului, făcându-l să le dorească nebuneşte, dincolo de orice raţiune! Niciun lucru nu-i e mai plăcut diavolului decât să strice ceea ce Dumnezeu a pus în sufletul omului! Ca atare, oricât de bine ştii că eşti bărbat, Quasimodo, stai departe de femei! Ele îţi vor fi pieirea dacă te vei apropia de ele! Te vor duce drept spre flăcările cumplite ale Iadului! Nu cădea în ispită, dragul meu! Nu lăsa dulceaţa glasurilor şi privirilor lor să te ducă spre moarte! Eşti ales pentru o sarcină măreaţă! Aceea de

a fi vocea ce dă speranţă credincioşilor! În lumea asta spurcată de farmecele lui Satan, tu, trăgând clopotele, aduci aminte tuturor că Dumnezeu îi vede, îi aude şi e gata să-i primească! Nu lăsa pe nimeni şi nimic să te-abată din drumul tău spre Rai! Fereşte-te, cum spuneam, de femei, căci sufletele lor sunt mai slabe decât ale bărbaţilor! Nu uita, Eva a fost cea pe care Diavolul, cu dibăcie ascuns sub chipul scârbos al şarpelui, a convins-o că fructul oprit, dulce şi zemos, o va apropia de Dumnezeu.

Ea l-a convins, la rândul ei, pe Adam, ducând astfel omenirea spre pierzania în care se afundă azi, zi cu zi, ceas cu ceas! De fiecare dată când vezi o femeie frumoasă, fereşte-te cât poţi de ea, căci te va pierde! De-asta mă feresc şi eu de ele: pentru că sunt chemat să slujesc cu credinţă singurei femei ce merită tot respectul şi toată adoraţia omenirii, cea care a dat lumii pe Mântuitorul ei. Fecioara, Quasimodo! Fecioara Maria, căreia îi este închinată această biserică!

L-am ascultat, din nou cu o oarecare teamă în suflet. De ce, oare, simţea mereu nevoia de a se răzvrăti împotriva cuiva? Înţelegeam că Diavolul poate lua câte chipuri vrea, însă nu şi de ce trebuia Frollo să privească lumea dintr-un punct de vedere atât de limitat. De ce credea el că trebuie ca Dumnezeu să-şi reverse mânia asupra tuturor. Nu ştiam. Nu pricepeam. Sufletul meu era tras în două direcţii diferite şi nu înţelegeam în care ar fi trebuit să merg. Tânjeam să mai ies din când în când şi-n lume, dar el mă ţinea în frâu, spunându-mi că lumea de dincolo de zidurile catedralei este mâncată de păcat şi ar fi putut să-mi corupă sufletul într-o clipită. Viaţa mea trebuia trăită în izolare, căci eram solul Maicii Domnului. Eram menit unei chemări tainice, pe care lumea de afară n-ar fi putut-o înţelege. Aşa-mi spunea el. Însă nu puteam nicicum pricepe în ce chip se putea ca un om care mă iubea într-atât să urască lumea de-afară cu atâta patimă, şi mai ales femeile.

Femeia, dincolo de cele spuse de Frollo, cred eu, are cel mai frumos dar: acela de a da viaţă. Deşi am fost părăsit de cea care m-a adus pe lume, îmi este milă de ea, şi aşa-mi va fi până când Domnul va hotărî s-o cheme la El. Pentru că i-a fost teamă. I-a fost teamă de mine. Am înspăimântat-o într-atât încât nu m-a putut păstra. I-a fost frică pentru sufletul ei, pentru ceea ce s-ar fi spus despre ea dacă ar fi crescut un monstru ca mine. Însă nu cred că asta o face o femeie rea, şi de aceea nu o urăsc. Însă îi plâng de milă, cu lacrimi care nu vor seca niciodată, căci mă tem pentru ceea ce Sfântul Petru îi va spune când va încerca să intre pe poarta Raiului.

O, voi, femei! De-aţi şti cu toatele ce binecuvântare mare v-a dat Dumnezeu. Căci zămisliţi prin durere viaţă nouă, care vă curăţă şi vă sfinţeşte casa, umplând-o de spiritul purităţii, ce vine din inima Mântuitorului. Fie să găsiţi în Fecioară o oglindă, să O vedeţi drept miezul maternităţii şi să-i simţiţi mângâierea sfântă atunci când daţi viaţă, căci orice viaţă e preţioasă în ochii Ei şi ai Fiului Ei. Ţineţi minte asta şi nu veţi mai simţi durerea ca pe o povară, aşa

cum probabil a simţit-o cea care mi-a dat mie viaţă. Însuşi Mântuitorul Cristos a simţit dureri cumplite, însă le-a primit cu bucurie ştiind că va salva sufletele omenirii. Viaţa mea a fost doar durere. Şi tocmai de-asta ştiu şi nădăjduiesc că voi fi cândva binecuvântat peste măsură. Căci am citit cartea lui Iov din Biblie şi cred din toată inima că la un moment dat voi spune, ca şi el: „Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat!" Nu lăsaţi pe nimeni să vă spună că nu sunteţi fiinţe deosebite şi pline de har.

Capitolul 11

Unde locuieşte Dumnezeu?

Locuind într-un spaţiu sacru, m-am simţit mereu ocrotit de puterea protectoare a Maicii Domnului, Căreia-i era închinată catedrala ce mă adăpostea. Ca orice creştin, fusesem crescut să înţeleg că biserica este casa Domnului, deşi a spune că eram „orice creştin" nu ar fi neapărat întregul adevăr. Nu fusesem prea des printre ceilalţi, deci nu ştiam cum se poartă ei. Însă faptul că eram mai mereu singur, m-a făcut mult mai atent la cartea de căpătâi a tuturor creştinilor, astfel încât am ajuns s-o citesc şi s-o interpretez singur, pe lângă ceea ce-mi spunea Dom Frollo despre cele scrise în ea. De fapt, cred că tocmai datorită lui am hotărât să-L văd pe Dumnezeu sub alt chip decât cel pe care mi-l arăta el, căci îmi era greu să-mi pun încrederea deplină într-un Dumnezeu cu două feţe, care crease omenirea, dar pedepsea o bună parte din ea pentru că era diferită de restul creaţiei. Nu-mi era cu putinţă să iubesc un asemenea Dumnezeu, aşa că atunci când Frollo mă lăsa singur, citeam Scriptura şi încercam s-o înţeleg după propiile-mi puteri, fără să ţin seama de spusele preotului. Am descoperit astfel o altă imagine a lui Cristos şi a Tatălui Său, în numele Căruia El a vorbit pe toată durata vieţii Sale pământeşti, şi mi-am dat seama că Parisul veacului al XV-lea avea nevoie disperată de o figură ca a Lui, care să vină şi să ridice solzii de pe ochii celor ce conduceau, ca să-i facă să vadă limpede că toţi suntem egali, că toţi ne putem bucura de viaţă, că toţi avem suflete. Şi mai ales, că sufletele noastre, atâta vreme cât sunt păstrate pure şi lipsite de ură, sunt adevărata casă a Domnului, fără a se ţine seama de cât de mari şi de frumoase sunt bisericile şi catedralele care se ridică în cinstea unui sfânt sau a altuia. Căci mulţi ridică clădiri mari, închinându-le câte unui om care şi-a pus viaţa în slujba răspândirii Cuvântului Domnului, apoi uită cui au închinat munca lor de-o viaţă, şi chiar viaţa lor, când vine vorba ca acea clădire să ofere adăpost cald şi primitor câte unui suflet în nevoie. Nu de puţine ori mi-a fost dat să văd cum Frollo închide în

nas uşa catedralei câte unui copil orfan, împins de sărăcie şi de foame să fure, şi alergat pe străzile Parisului de soldaţi ai regelui. Nu de puţine ori mi-a plâns inima alături de ei când erau aruncaţi înapoi în lumea crudă de care încercau să fugă, chiar de către un om care spunea că vorbeşte cu Dumnezeu şi lucrează în numele Lui! Atunci am început să mă întreb dacă Dom Frollo chiar credea că Notre-Dame de Paris este un lăcaş al Maicii Domnului, al Sfintei Născătoare ce-a adus pe lume Calea, Adevărul şi Viaţa veşnică, pentru ca toţi cei care au nevoie de ea să poată fi mângâiaţi. E un loc care se închide în faţa săracilor demn să fie numit casă a Domnului? Oare nu a venit şi Mântuitorul pe lume drept sărac? Nu s-a născut în iesle pentru că locuinţele şi sufletele semenilor Săi au rămas închise? N-a trăit între tâmplari şi pescari, n-a mâncat cu ei, n-a dormit pe pământ? N-a cunoscut lipsurile şi nevoile lor şi nu i-a mângâiat la nevoie? Atunci de ce slujitorul Său era atât de închis? De ce nu se încumeta să-I calce pe urme? De ce doar eu eram cel pe care-l vedea demn de a fi protejat de Maica Domnului şi de ce era această protecţie atât de îngrăditoare? Întrebările acestea mi se învârteau iar şi iar şi iar prin minte, nedându-mi pacea de care aveam atâta nevoie. Cum să fi trăit în pace când simţeam chemarea sufletelor celor năpăstuiţi şi nu-i puteam alina, fiind la fel de năpăstuit ca ei din pricina hidoşeniei mele cumplite?

Şi atunci, unde locuieşte, de fapt, Dumnezeu? Are El nevoie ca omul să încerce să-I clădească biserici mari, împodobite şi pline de tot ce are omenirea mai scump? Ce preţ, ce rost au toate astea dacă sufletele celor care le conduc sunt departe de dragostea Aceluia în numele Căruia spun că vorbesc. Cred (şi v-aş ruga să nu spuneţi asta nimănui), că unii preoţi au crescut în cămine lipsite de iubire, ajungând astfel să pună mult mai mult preţ pe pedepsele Atotputernicului decât pe inima Lui, pe dragostea din care a creat El omenirea. Pentru aceia, dar şi pentru sufletele pe care le-au smintit cu voie sau fără voie, mă rog în fiecare noapte cu toată puterea mea. Căci sunt obişnuit, surd fiind, să strig, şi voi striga către Domnul în numele celor care au, au avut şi poate vor mai avea de suferit din pricina asprimii unora dintre slujitorii Domnului. Poate, cândva, El mă va auzi şi-mi va da curajul să le vorbesc eu însumi despre El, aşa cum eu am ajuns să-L cunosc. S-a spus că sunt o făptură a diavolului. Am mai spus-o, şi o repet: poate că Necuratul şi-o fi bătut joc de trupul meu. Însă Mântuitorul îmi ţinea în tot acel timp sufletul în palme, încălzindu-l cu sfânta-I răsuflare plină de har, şi nelăsându-l pe Lucifer să mă întineze. Căci în sufletul meu locuieşte ceva mai puternic decât orice rău: speranţa. Speranţa că prin viaţa mea, şi prin mărturia pe care-o depun despre mine, voi schimba ceva în felul în care sunt priviţi cei născuţi altfel decât ceilalţi. M-am săturat să se spună despre mine poveşti mincinoase, cum că mi-aş arunca blestemele asupra oamenilor din Paris, pe care nici măcar nu-i cunosc pe deplin. Dimpotrivă, Îl rog din toată inima pe Mântuitor, ca atunci când mă vor vedea aşa cum sunt eu de fapt, să-şi deschidă

sufletele şi să mă privească drept o fiinţă care tânjeşte după iubire. Căci de la naştere mi-a lipsit iubirea despre care-am citit doar în cărţi. De prea puţine ori am simţit-o pe pielea mea (scârboasă, grotescă piele, ca de porc!), iar atunci când am simţit-o, mi-a fost smulsă brutal, ca şi cum ar fi fost ceva ce nu meritam să ating, să simt, să am. Nimeni nu ştie, de fapt, că n-aş fi făcut decât s-o dau mai departe, iar asta mă doare! Mă doare cumplit. Îmi pârjoleşte măruntaiele şi mă face să vărs lacrimi parcă de neoprit. Dar totuşi, în clipele-n care-L rog pe Mântuitor să ierte mânia iute a slujitorului Său, Claude Frollo, mângâindu-i sufletul chinuit, simt o căldură aparte în inima mea, o căldură pe care lumea aceasta nu o are, nu poate sau nu vrea să mi-o ofere. Rugându-mă, mă simt aproape de Paradis, şi chiar mai mult, simt o bucăţică din miezul Paradisului încolţind înlăuntrul meu ca un firicel plăpând de iarbă, ca un mugurel de floare. Iar asta mă ajută să-mi port mai departe crucea, fără să cârtesc. Încerc cu toată puterea să primesc cu braţele deschise tot ceea ce mi-a fost dat. Când mă rog, nu mai simt singurătatea care-mi apasă sufletul ca nişte lanţuri grele. Simt o flacără plăcută, care mă mângâie, nesinchisindu-se de hidoşenia şi nenorocirea mea. Şi-atunci ştiu că Dumnezeu şi-a făcut locaş în sufletul meu. Dincolo de măreţia oricărei biserici, de piatră, sticlă şi marmură, de sfinţi, garguie şi vitralii, de psalmodierile preoţilor şi ritualuri, adevărata casă a lui Dumnezeu, în umila mea opinie de făptură nenorocită, este sufletul omenesc aflat în rugăciune, căutând speranţa de dincolo de cuvinte şi cântece, lăsându-se pătruns de lumina sfântă, şi apoi împrăştiind-o mai departe spre cei care au ajuns să nu se mai vadă demni de a o primi. Fiecare cuvânt de încurajare, fiecare zâmbet, fiecare strângere de mână dată unui suflet în nevoie se adună pe cântarul faptelor bune de Sus şi apropie sufletul omenesc de Dumnezeu, consfinţind astfel faptul că omul e zămislit după chipul şi asemănarea Lui! Ce ironie! Eu, Quasimodo, cel cocoşat, şchiop şi surd, cu chip de demon şi suflet de copil orfan, îţi spun ţie, cititorule, toate lucrurile astea, în vreme ce atâţia slujitori ai Domnului din vremurile în care trăiesc îşi ascund setea de putere şi de averi în spatele unor poveşti născocite despre un Dumnezeu cumplit de tiranic, tăind astfel aripile cu care El Însuşi, după mare mila Lui, a înzestrat sufletele celor care-L caută. Vă plâng de milă din toată inima, vouă, celor care spuneţi că-I faceţi lucrarea Domnului şi vă scoateţi în faţa celor ce vin la voi pentru sfaturi de suflet toată murdăria morală în care v-aţi scăldat de când vă ştiţi! Vă plâng de milă pentru tot ce va trebui să îndurați când veţi da socoteală în faţa Mântuitorului datorită calomniilor pe care le-aţi spus la adresa Lui! Ca şi smintitorii de copii de care vorbea El, veţi afla că v-ar fi mult mai uşor să vi se lege de gât pietre de moară şi să vă aruncaţi în apă decât să răspundeţi în faţa dreptei mânii care vă aşteaptă! Voi aţi uitat că slujiţi în casa Domnului şi preaslăviţi teama şi ignoranţa! Căci încărcat e sufletul celui ce face negoţ cu pacea, stând de-a curmezişul Căii, ciuntind fără milă şi ruşine Adevărul şi stingând Viaţa din Cuvântul Domnului. Cum pot eu, un monstru trist şi singur,

să văd mai bine Lumina decât voi, cei care-ar trebui să vă petreceţi zi şi noapte, ceas de ceas, încercând să găsiţi noi căi de-a o dărui celor ce o cer cu umilinţă? Se ştie de când lumea că o biserică trebuie să fie casa Domnului. Şi atunci cum de eu, care am crescut într-una, am ajuns să văd cum se transformă încet, dar sigur, în închisoare? De ce? De ce, schimbând miezul unei case a Domnului, faceţi ca, din teamă, să se închidă poarta celeilalte? De ce Biserica sperie, în loc să mângâie, şi de ce se-nchide în faţa celor care nu împărtăşesc felul de a gândi, de a simţi şi de a se bucura al celor mai mulţi dintre noi? Nu pentru toţi a venit Cristos pe pământ? Nu toţi avem ceva de cules din roadele hrănitoare ale faptelor şi vorbelor Sale grele în spirit?! De ce nu faceţi din Casa Domnului una primitoare pentru El, deschizând-o celor care au nevoie de blânda Lui putere? Vă e teamă de gândul că veţi împărţi Paradisul cu săracii, cu cei pe care toată lumea i-a dat la o parte în timpul vieţii, crezând că se va împiedica de ei ca de nişte gunoaie în drumul spre Ceruri? N-a fost Raiul promis tuturor celor ce urmează învăţăturile lui Isus? El e pentru toată lumea, e al tuturor, şi-i vede pe toţi ca fiind una. Când vor înţelege mai-marii Bisericilor adevărul ăsta simplu şi profund, care, iată, nu i-a fost ascuns unui nefericit numit monstru şi demon? Cât de puternică şi de arzătoare e rugăciunea mea pentru venirea cât mai grabnică a acelei binecuvântate, sacre clipe! Ce mult îmi doresc să ajung la sufletele oamenilor, să-i fac să vadă cu ochii lor că dincolo de înfăţişarea mea cumplită se ascunde un suflet întocmai ca al lor, care nu vrea altceva decât tovărăşia sinceră a altor suflete. Nu mi-am dorit vreodată să fiu văzut altfel decât un om obişnuit, ci măcar pentru o clipă să fiu asemenea lor. Să pot să merg liniştit printre ei, fără să stârnesc ţipete de spaimă. Însă pentru asta era nevoie de ceva cu adevărat mare. De o adevărată minune dumnezeiască, aidoma celor descrise cu atâta har în Sfânta Scriptură. Iar săracii Parisului celui de-al XV-lea veac nu mai erau de multă vreme obişnuiţi cu minunile, poate pentru că le aşteptau cu atâta ardoare fără vreo urmare care să se vadă limpede. Oricât s-ar fi rugat, tot pe străzi, tot flămânzi, tot cu lighioanele ţinându-le tovărăşie stăteau. Aşadar, cum să înţeleagă ei că adevăratele minuni vin chiar din sufletele lor? Şi mai ales, cum să creadă asta auzind-o din gura unei arătări ca mine, pe care erau obişnuiţi să o întâmpine mereu cu toată ura şi teama de care erau în stare? Asta era minunea pe care-o aşteptam eu, cu cea mai mare nerăbdare de care un suflet a fost vreodată în stare: minunea clipei când toată lumea care mă-nconjura avea să-mi vadă sufletul strălucind, în locul chipului hâd. Căci dacă era adevărat ceea ce înţelesesem aprofundând învăţăturile Mântuitorului, atunci şi sufletul meu Îi putea fi casă. Şi-mi doream enorm să-l pot arăta lumii, aşa cum El Însuşi mi-l plămădise. Căci în toată singurătatea mea, mereu am simţit Lumina lumii lângă mine, ţinându-mi de cald, de foame şi de sete. Deşi am văzut aproape toată viaţa partea întunecată a sufletului omenesc, cu tot ce are ea mai abject şi mai înspăimântător, n-am încetat vreodată să nădăjduiesc că voi găsi cândva un suflet

pentru care să fiu în stare să mi-l dau pe-al meu ca să ştiu că-i e bine. Şi l-am găsit când nu mă aşteptam, iar acum mă aflu chiar pe marginea prăpastiei, gata să m-arunc ca să nu-mi văd unica bucurie a sufletului în ghearele morţii.

O, Atotputernicule Dumnezeu! Tu, care-ai scăpat pe Daniel din colţii leilor şi-ai întărit braţul lui David în lupta cu uriaşul Goliat, dă putere Esmeraldei, cea blândă şi pură, să scape şi ea de coasa Spintecătorului! Toată viaţa ei Te-a căutat şi cu ardoare, în genunchi Te-a rugat să-i fii alături în toate! Ascultă, Doamne, ruga ei umilă şi ţine-o în viaţă! Iar dacă nu aşa ţi-e voia, măcar arată-mi îndurare şi lasă-mă să mor imediat după ea!

Capitolul 12

Despre diavol

Am crescut cu gândul că sunt o făptură a lui Lucifer, că într-un fel neînţeles de nimeni, acesta reuşise să-şi bată joc de trupul meu, plămădind arătarea hidoasă şi nenorocită care eram. Blesteme ce l-ar fi făcut să se înverzească de invidie mi-au fost aruncate-n cârcă de copii prost crescuţi şi de babe bârfitoare pe toată durata vieţii. Aşadar, ce aş putea să cred eu despre diavol?

Ei bine, vă voi spune ce cred, dar vă voi ruga din inimă să păstraţi pentru voi cele citite aici. Nu de alta, dar nu ştiu în ce măsură vor primi bine cei din Biserică taina ce am a v-o dezvălui.

Dacă există un nenorocit mai mare decât umilul vostru servitor ghebos, acel nenorocit e Lucifer. Dacă ar merita milă, cred c-aş fi primul care să spună că-i e milă de amărâtul ăla. De ce? Pentru că, vă rog să mă credeţi pe cuvânt, dincolo de imaginea Răului întrupat, în spatele Diavolului se ascunde o imagine ce nu e departe de mulţi oameni ai zilelor mele. Imaginea prostului mândru. Căci Diavolul asta e de fapt: cel mai mare prost de pe lume. Un prost nemulţumit şi arogant, care-a plătit preţul răzvrătirii sale idioate, iar acum e mâncat de ciudă şi de ură pentru că nişte amărâţi de muritori au mai multă sfinţenie în inimile lor decât are el. Aşadar, ce face Diavolul? Nemaiputând urca la cele veşnice, încearcă să împiedice sufletele omeneşti să facă la fel. Şi n-o face totdeauna cu minciuni, ci şi cu jumătăţi de adevăr, care sunt primejdii şi mai mari pentru suflet. Şi toate încep cu o judecată de valoare dusă la extrem: toţi bărbaţii înşală, toate femeile sunt târfe, toţi ţiganii sunt păgâni, hoţi şi vrăjitori, toţi... cei... cu defecte... trupeşti... merită moarte... î-î-în CHINURI! Doamne, ai milă!

Iar tu, Satan, nenorocit etern, prostul vecilor din veci, vreau să mă asculţi cu atenţie. Începând din clipa de acum, mă dezic de tine, de spusele şi faptele tale

laşe şi murdare, pe care guri şi mâini slabe de înger le-au răspândit printre oameni, încurcându-le căile spre Cer! Ruşine veşnică să-ţi fie pentru că nu eşti în stare să creezi, ci doar să distrugi, ocara lumii-ntregi fie cu tine acum şi de-a pururi, tu, spurcăciune blestemată, pentru fiecare suflet pe care l-ai înşelat cu vorba ta mieroasă, şi apoi l-ai umplut de amar. Căci iată, din cauza ta, oamenii de rând mor de foame în vreme ce nobilimea prosperă pe căi necurate! Din cauza ta, adevărul Scripturii sună din gurile preoţilor a blestem veşnic pentru cei care nu se regăsesc în dogma unei anumite Biserici! Din cauza ta plânge acum sufletul meu, căci tu ai făcut ca oamenii să vadă întâi trupul, şi să-şi acopere îngroziţi ochii! Nu i-ai lăsat să se apropie, să facă o legătură cu sufletul meu, să-mi vorbească, să mă audă, să mă vadă! Şi de ce? DE CEEEEE? Pentru că ai fost un prost ordinar! Un îngâmfat nesătul de putere care-a vrut totul pentru el! Ai vrut totul, şi-acum nu mai ai nimic, şi din cauza asta, nici alţii nu mai au! Ruşine veşnică pe capul tău, şi mila Domnului să se reverse peste cei care, fără băgare de seamă, te-au urmat pe calea pierzaniei! Ruşine pentru tot ce-ar fi putut fi bun şi frumos dacă nu te-ai fi băgat să-l spurci! Puterea Domnului să te ţină-n lanţuri pe vecie, ca pe o fiară turbată şi însetată de sânge ce eşti! Iar dragostea Lui să mângâie acolo unde tu ai rănit, să sărute cu drag acolo unde tu ai scuipat cu ură şi pizmă, să aprindă ceea ce răutatea ta a stins, să întregească adevărul ciuntit cu nerușinare de minciunile tale! Mă rog din inimă, din inima mea de nenorocit păcătos şi hidos, ca toţi cei pe care i-ai atins cu spurcăciunea ta să primească iertarea Tatălui, a Fiului şi a Sfântului Spirit, iar Fecioara Maria să asculte şi să trimită spre Ceruri rugile fierbinţi ale tuturor celor atinşi cumva de ura ta, în frunte cu mine. Cu smucitul, cu surdul, cu şchiopul, cu hidosul cocoşat de la Notre-Dame, umilul servitor al Mântuitorului şi al Maicii Sale. Cu bietul Quasimodo. Sunt surd, dar aud. Şchiop, dar alerg. Cocoşat, dar stau drept în faţa nedreptăţii. Miop, dar văd. Gângav, dar vorbesc limpede, iar vorba mea cheamă sufletele credincioase la rugăciune, chiar dacă tu le umpli de neadevăr şi de întuneric. Şi asta te doare. Te roade pe dinăuntru, ca un şobolan neobosit. Te macină şi te înfurie.

De ce?

Pentru că ai fost cel mai puternic între îngeri. Cel mai frumos între heruvimi. Glasul tău, slăvind pe Domnul, făcea Raiul să vibreze. Însă o clipă de mândrie prostească, de lăcomie hulpavă, te-a costat totul. Tot ce-ai câştigat făcându-ţi treaba, ai pierdut din cauza ta şi doar a ta. Iar acum, ţi-e ciudă. Ţi-e o ciudă cumplită că până şi un nenorocit, un monstru hidos ca mine reuşeşte să facă treaba care-ţi era menită mai degrabă ţie decât mie. Căci oamenii mă urăsc, se tem, mă scuipă, mă ocărăsc şi mă arată cu degetul. Dar când clopotele bat, trase de mâinile mele, mâinile-astea mari, ca de maimuţă, care aproape ating pământul, în mersul meu ghebos, cu toţii tac şi-şi îndreaptă ochii spre Cer! Iar asta îţi nimiceşte puterea asupra mea, astupând toate gurile pline de vorbe ce

mustesc de veninul amar al urii. Nu ai nimic de spus în privinţa mea! Piei! Dispari din viaţa mea, scursură decăzută! Nu-ţi mai dau voie să îţi baţi joc de mine, începând cu clipa asta! Ai făcut-o cu prea multă lume, ai minţit prin gura prea multor oameni de bine. Din clipa asta, nu mai exişti. Nu în viaţa mea. Nu în sufletul meu. Mă lepăd de tine, cu toată puterea mea. Te reneg şi scuip pe ura ta, pe minciunile tale, pe perfidia ta! Aşa să mă ajute Atotputernicul Dumnezeu! În numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Spirit, amin!

Capitolul 13

Clopin şi Esmeralda

Duminica Tomii, 1479

Într-o dimineaţă senină, m-am trezit cu gândul de a chema lumea la rugăciune cu glasul clopotelor mele scumpe. Era Duminica Tomii, sau Quasimodo, pe care-o consideram ziua mea de naştere în Cristos, aşa cum învăţasem de la Dom Frollo. Călcând pe podeaua tare a clopotniţei, mi-am dat seama de un lucru: deşi nu mai auzeam deloc, undeva înlăuntrul căpăţânii mele mari şi hidoase, simţeam o vibraţie, ca tremurul apei lovite de o pietricică. Am început astfel să percep altfel lumea din jur. Era ca un dar ascuns de la Preasfânta Fecioară Maria, căreia Frollo mă încredinţase de cum pusese piciorul în Notre-Dame cu mine în braţe. În plus, parcă gândurile oamenilor îmi răsunau în minte, fără ca urechile mele trupeşti să le audă. Am început să tropăi ca un copilaş încântat de jocul nou pe care tocmai îl născocise ca să-i treacă mai uşor timpul. Auzindu-mi râsetele de fericire, Frollo veni la mine, îmi luă mâna şi îngenunche:

— Ce-ţi bucură aşa sufletul, copile? vorbi el cu blândeţe.

Glasul său, de obicei aspru şi tunător, îmi mângâia acum fiinţa.

— Aud, Dom! Aproape aud! Simt vibraţii peste tot, am spus, pentru prima oară vorbindu-i aproape fără efort.

— Dumnezeu nu doarme, Quasimodo, mă linişti Frollo, cu mâna pe umărul meu. Dar şi sufletul tău trebuie să rămână veşnic treaz, căci lumea rea va încerca mereu să se folosească de el. Ţine, aşadar, taina asta pentru noi doi şi nu da de înţeles nimănui altcuiva că o împărtăşim. Nu fi slab, nu fi naiv! Nu lăsa pe nimeni să te vadă drept cineva pe care să-l poată folosi după pofta necurată a unei inimi spurcate. Nimeni nu trebuie să cunoască darul pe care Sfânta Fecioară ţi l-a făcut.

— Am înţeles, Dom Frollo, am răspuns supus. Doar noi şi Fecioara vom şti de taina aceasta.

— Aşa să fie, copile! răspunse arhidiaconul, cu vocea-i gravă. E puterea ta ascunsă, care-ţi va fi de foarte mare folos. Nu îngădui nimănui s-o cunoască. Lumea nu e pregătită pentru tine, oricât de tare ai crede tu că eşti pregătit pentru ea.

— Ce vrei să spui cu asta, Dom? De unde ştii că eu cred că sunt pregătit pentru a ieşi în lume?

— Crezi că-mi scapă mie toate ieşirile tale nesupravegheate? Ştiu de fiecare dată când lipseşti, fiule. Sunt slujitorul lui Dumnezeu... adevărul nu îmi scapă. Înţeleg pricina pentru care faci lucrul ăsta, şi tocmai de-asta, astăzi am să-ţi dau voie să ieşi să cumperi pâine pentru cina de diseară. Ai, însă, grijă, să nu fii văzut. Pune-ţi mantaua cu glugă şi ţine-te departe de mulţimi. Mergi pe drumuri lăturalnice, iar atunci când te apropii de vânzător, pune-i bani în palmă fără un cuvânt, ca nu cumva să atragi atenţia celor din jur şi să devii ţinta fricii, urii şi mâniei lor. Căci vocea ta te face de neconfundat... nimeni nu are glasul tău chinuit, care o singură dată n-a scos o vorbă rea. Eşti prea bun pentru răutatea şi întunericul lumii de afară.

Ca de fiecare dată când încerca să se asigure că aveam să-l ascult, Frollo mă măgulea cu vorbe dulci, care îi curgeau din gură ca mierea dintr-un stup. Dacă răceala din ochii lui în vreme ce rostea aceste vorbe n-ar fi fost vădită, aş fi putut jura că omul credea fiecare vorbă pe care o spunea. Trebuia, însă, să dau de înţeles că nu dibuisem cele mai ascunse gânduri ale „stăpânului" meu.

— Am înţeles, Dom Frollo, i-am spus, pe un ton umil, cu o umbră de zâmbet amar pe chipul meu schimonosit.

— Să iei două pâini, îmi vorbi el, rar, cum făcea de obicei când voia neapărat să ştiu că am ceva de făcut. Două, da?

— Da, Dom. Aşa o să fie.

Ieşind şontâcăit din catedrală, am pornit spre brutăria din centrul oraşului. Din fericire, fiind vreme frumoasă, lumea era prea ocupată să se bucure de cântecele păsărilor şi razele blânde ale soarelui ca să-mi bage de seamă prezenţa. După o vreme, am ajuns la brutăria lui Guillaume cel Gras, cum îi spuneau copiii din împrejurimi bărbatului rotofei şi vesel care făcea şi vindea cea mai bună pâine din oraş. Mirosul pâinii proaspete îmi gâdilă plăcut nările de cum am intrat în brutărie. Cu gluga trasă pe capu-mi diform, printre gâfâieli de efort, am lăsat două monede pe tejgheaua lui Guillaume şi i-am spus:

— Două... pâini... te rog!

— Ooo, dar cine vine să mă vadă azi? întrebă el, zâmbind sincer. Ce-i cu tine, tinere, de-ţi ascunzi chipul? Eşti cumva rănit? De ce gâfâi aşa?

— Eu... Eu sunt hâd, am spus, stânjenit.

— Ascultă-mă ce-ţi spun, răspunse brutarul. Cine intră la mine în prăvălie nu are de ce şi cu ce se ruşina. Aici, toată lumea e la fel de bine primită. Haide, scoate gluga aia!

— Nu, Guillaume, te rog! i-am spus, cu glasul tremurând. Nu vreau să sperii pe nimeni.

— Mai e cineva aici în afară de mine? Crede-mă, nu ai pe cine şi cu ce să sperii, zise Guillaume, cu încredere în glas.

Apoi, cu blândeţe, îmi scoase gluga. Văzându-mi chipul de ciclop, nu se înspăimântă, cum mă aşteptam, ci, la fel de blând, îmi atinse faţa ce nu voia să stea nicicum locului. Uitându-mă atent în ochii lui, mi-am dat seama pentru prima oară de când îl ştiam de pelicula lăptoasă ce-i acoperea un ochi. Guillaume, bietul, sau fericitul de el, în cazul meu, era orb din naştere de un ochi, iar cel văzător îi era albastru ca bolta senină a cerului verii. La cât de rar ieşeam, la câţi îi călcau pragul, însuşi faptul că ştia cine eram era o mirare. Mâinile lui moi, cu degete scurte, dar lipsite de asprime, îmi cercetau cu atenţie faţa schimonosită-n fel şi chip.

— E multă durere pe faţa ta, prietene. Dar tu nu eşti hâd. Sufletul tău simte povara singurătăţii. Însă nimeni, niciodată, nu-ţi va putea răpi harul divin care ţi-a fost menit. Te ştiu, acum, după cum mi te-au tot descris locuitorii Parisului ăstuia plin până la refuz, dar, de multe ori, gol de tot ce înseamnă omenie. Tu eşti Quasimodo, nu? Clopotarul de la Catedrala Notre-Dame. Da, tu trebuie să fii. Eşti un om, ca noi toţi, şi am să te rog să ţii minte lucrul ăsta. Nici să te văd ca lumea nu mă tem că m-ai înspăimânta. Dumnezeu te-a dat pe Pământ astfel pentru ca spiritul Său sfânt să lucreze prin tine. Nu tragi tu, oare, clopotele? Nu mâinile tale îi apropie pe credincioşi de Maica Domnului? Nu glasul tău cântă odată cu dangătul celor trei Marii? N-ai tu alăturea un înger cu zbor mai anevoios, dar cu spiritul aprins pentru Mântuitor şi dragostea lui? Dragul meu! Să nu-ţi fie ruşine măcar o dată în viaţa ta pentru ceea ce eşti! Uite, ia cele două pâini. Şi mai ia una din partea mea, să ai ce să dai cuiva pe drumul spre catedrală. Domnul fie lângă tine, copile!

Spunând acestea, mă conduse spre ieşirea din brutărie.

— G... Guillaume... vino, te rog, cu mine! i-am spus, şovăind, cu glasu-mi răguşit şi chinuit. Îmi... e teamă.

— Bine, dragul meu! Am să vin cu tine. Şi oricine se va lega de tine, i-oi croi una-două cu bastonul. Agnes, mieluşelul meu scump! Treci tu la tejghea în locul meu, că tata merge cu Quasimodo să-l ducă acasă!

— Am înţeles, tăticule! veni răspunsul unei tinere fete.

Din vibraţia glasului ei mi-am dat seama că aveam să întâlnesc azi un înger.

Fetiţa ce-mi apăru în faţă nu avea mai mult de nouă anişori. Pe căpşorul delicat, buclele-i bălaie o făceau să semene, cum bănuisem, cu un înger. Uitându-te atent la chipul ei parcă sculptat din marmură albă ca laptele, puteai vedea ochi de culori diferite. Unul era albastru ca o bucată de cer senin, celălalt verde ca smaraldul. Văzându-mi figura hâdă, fata nu se sperie deloc, ci se apropie să-mi dea mâna, pe care i-am sărutat-o cu lacrimi de recunoştinţă.

— Îngeraşul meu, spuse Guillaume, cu glasu-i mustind de mândrie părintească. Păcatul maică-sii să fie c-a părăsit minunea asta de copil cuminte şi blând datorită ochilor diferiţi, crezând că eu, orb de-un ochi fiind, am dat naştere unei vrăjitoare! De fapt, mieluţul lui tata, ştii ce? Lasă tejgheaua. Închidem un pic şi hai şi tu cu noi!

— Cine şi-ar face... aşa păcat? am oftat, uluit de frumuseţea şi blândeţea copilului, care acum mă îmbrăţişa cu căldură.

— Vorbeşti tare ciudat, râse fata.

Mintea mea nu simţi o urmă de răutate în gândurile ei. Era curată ca lacrima.

— Clopotele m-au surzit, iar creierii-mi ţopăie-n cap, făcându-mi mutra să danseze, i-am răspuns. Poate că lui Lucifer nu i-a plăcut destinul pregătit de Dumnezeu pentru mine.

— Tu eşti clopotarul de la catedrală, nu-i aşa? întrebă Agnes, zâmbind.

— Da, eu sunt. Eu chem tot Parisul să se roage la Maica Domnului.

— Foarte frumos. Aş dori să vin şi eu acolo odată.

— Dacă Dom Frollo îmi va da voie, am să te chem să-ţi fac cunoştinţă cu clopotele şi garguiele mele, i-am spus, mângâindu-i părul.

— Ai spus că nu auzi? se miră copilul. Cum ai înţeles ce ţi-am spus?

— Am două căi, i-am zâmbit. Citesc pe buze. Şi am un înger care-mi trimite gândurile oamenilor.

— Vreau să-ţi trimit un gând, spuse ea, apropiindu-se de mine. Trebuie să ţi-l spun la ureche.

Timid şi stângaci, chircindu-mă tot, m-am apropiat de copil, cu un râset stânjenit. Chipul de păpuşă al fetei stătea la câţiva milimetri de figura mea de statuie prost cioplită. Dându-mi coama roşie din ochi, fata se ridică pe vârfuri, cu guriţa-i fină aproape de urechea mea dreaptă:

— Eu nu cred că eşti un monstru, şopti ea. Eşti blând, şi iubeşti copiii. Când nu dormeam noaptea, am văzut Năluca Binelui şi am ştiut că eşti tu. Dumnezeu să te binecuvânteze.

— O, Doamne, am spus, cu vocea înecată de emoţie. Dumnezeu e mare şi bun. Atât de mare că poate umple un suflet întreg. Aşa cum a făcut cu al tău. Mulţumesc pentru cuvintele... tale... frumoase, am reuşit să spun înainte de a izbucni în lacrimi.

— Ei, hai, nu plânge, fiule! spuse Guillaume, bătându-mă uşor pe umăr. Ştii bine că la noi vei fi mereu primit cu mare căldură şi dragoste, pentru că mereu ai fost bun şi blând. Cine intră-n prăvălia mea cu sufletul deschis pleacă neapărat cu o bucată din bucuria mea şi cu cea mai proaspătă pâine. A, şi te rog să dai bănuţii ăştia unui copilaş sărac. Eu îmi câştig traiul şi fără banii tăi, tinere prieten. Hai, dar, să mergem! Ia stai puţin! Alfred, hai la tata, puiule! Haide, băiete! Hai cu noi!

Un câine mare, gri, cu picioare lungi şi musculoase şi trup zvelt, ca de cerb, apăru, ca de nicăieri, lângă prietenul meu nevăzător.

— El e un ogar irlandez. Mi-a fost trimis de un prieten din ţara sfântului Patrick, pentru pâinea ce-am trimis-o mamei sale bolnave. Erau veniţi aici să se roage la catedrală. Dumnezeu să-i aibă-n paza lui pe oamenii ăştia, că mult m-au ajutat. Nu îmi este teamă de nimic şi nimeni, ştiind că îl am pe dulăul ăsta.

Câinele se apropie de mine, dând din coada-i lungă şi scheunând uşor de bucurie. L-am mângâiat pe cap şi am fost surprins să văd cât de repede mi se întinde la picioare, cu burta în sus.

— Te acceptă lângă el, râse Guillaume. Şi ăsta ştie ce ştie, e câine de vânătoare, nu-i prost deloc.

— Mulţumesc, Alfred! i-am spus câinelui, convins fiind că mă aude şi înţelege.

Ciudat, toată viaţa auzisem de oameni răi precum câinii, iar Frollo îmi spusese că un câine e un animal asociat cu păcatul şi ruşinea. Iată însă că Tatăl Ceresc îmi deschidea noi porţi spre înţelegerea lumii vii. Văzând superbul animal cum mi se culcă la picioare şi-mi răsplăteşte blândeţea cu atâta afecţiune, am simţit puterea Creatorului manifestându-se prin creaţie.

— Ţine-l tu de lanţ, Quasimodo, spuse Guillaume cu căldură. În mod limpede, te place.

Am luat lanţul gros al dulăului în mână şi l-am condus afară din brutărie, aşteptând ca Agnes să iasă de mână cu simpaticul bătrânel. Deşi nu vedea, veselia omului ăstuia era mai ceva decât a multora dintre cei care văd cât se poate de limpede.

Privind în urma mea, mi-am dat seama ce simţ al umorului avea Dumnezeu: un surd şchiop, cu o faţă frământată de forţe neştiute, un orb, o fată văzută drept vrăjitoare şi un câine cutreierau străzile lăturalnice ale Parisului, fiind întâmpinaţi cu bucurie şi zgomot de copiii ţiganilor care alergau în jurul nostru:

— Ia uite-l pă brutarele! Dă şî nouă o pită bună să mâncăm azi! ţipa un ţânc de vreo şase anişori, ce începea să-şi piardă dinţii de lapte.

— N-are, mă, pâine, nu vezi că-i cu Cocoşatul? îl certă sora lui mai mare, o fată superbă, cu ochi negri ca noaptea şi părul moale şi negru-albăstrui trecând de mijloc.

Mintea mea nu simţea niciun fel de ameninţare din partea lor. Erau curioşi, atât. Nu mai văzuseră în viaţa lor pe cineva ca mine.

— Io-te-te ce-are-n spate, soro! strigă puştiul de mai înainte. Oare-o durea aia? Pot să pun, mă, mâna?

Înţelesesem că vrea să mă atingă pe cocoaşă, şi i-am dat voie.

— Lăsaţi, mă, oamenii în pace! Hai, valea de-aici! se răsti un băietan înalt şi deşirat, cu pantaloni largi şi o tichie de bufon, furată de pe cine ştie unde.

— Ce v-aduce pă la noi? vru să ştie băiatul.

— Ei, prietene, voiam să ajungem cu Quasimodo la Notre-Dame şi am zis că merită să trecem şi pe la voi, spuse brutarul, cu blândeţe. Aveţi din partea mea o pâine scoasă chiar acum un ceas din cuptor.

— Şi... banii ăştia. Cum te cheamă? l-am întrebat.

— Clopin Trouillefou, spuse băiatul, mândru de numele lui. Şi-s hăl mai al dracului dântre toţi calicii Parisului. Toată suflarea-mi ştie de frică, că-i uşurez una-două dă pungi! Şi dacă mă înfurie, îi las fără gârgălot! Ştii ce mişto îi scurtez dă căpăţâni? Io-te-o pă Mathilda mea, să moară moaşe-mea!

Scoţând un strigăt puternic, cu limba scoasă de-un cot, Clopin apucă un cuţit cât toate zilele, care fusese înfipt în pământ şi începu să-l arunce-n aer şi să-l prindă cu o dibăcie cum nu mai văzusem la nimeni.

— Ce bine ştii s-o mânuieşti, am spus cu admiraţie.

— E neîntrecut, se făli micuţul, care nu ascultase sfatul lui frate-său.

— Taci, măi, Reynald! strigă soră-sa mai mare.

— Taci, tu, Esmeraldo, fire-ai a dracului de maimuţa dracului ce eşti! înjură puştiul, cu un rânjet flecar.

Fata se ridică şi-l ajunse din trei paşi mari şi apăsaţi, arzându-i una peste gură de-i merseră fulgii.

— Să-ndrăzneşti să mai vorbeşti urât cu mine când sunt oameni aici, că te găseşte toţi dracii, auzişi? vorbi Esmeralda, cu ochii-i negri scăpărând ca lamele unor pumnale.

Privind-o atent, am văzut cât era de frumoasă. Pielea ei arămie arunca sclipiri jucăuşe în lumina soarelui, iar pe chip avea o expresie de furie demnă. Fusese rănită-n orgoliul ei de singură fată din grup şi se vedea.

— Să v-arăt ce face Mathilda mea? strigă Clopin, cu veselie, vrând parcă să îndepărteze încărcătura momentului. Esmeraldo! Ia fă tu şmecheria aia a ta cu merele!

Esmeralda aduse de îndată două mere mari şi frumoase şi începu a le arunca în aer, când cu o mână, când cu cealaltă:

— Io-te mere roşioare, să le tot faci mici, frăţioare! strigă zăpăcitul de Clopin, aruncând cu Mathilda lui chiar în clipa în care unul din merele Esmeraldei se desprinsese de pământ.

Am sărit iute să prind jumătăţile şi am reuşit.

— Io-te măru’ pă jumate, de l-oi prinde, roade-l, frate! chiui Esmeralda, bătând din palme.

Chiar când am vrut să muşc din măr, am simţit un fior rece, de neconfundat. Frollo era prin apropiere:

— QUASIMOOOOOOOOODOOOO! îmi răsună în toată fiinţa vocea lui.

Era chiar în spatele meu.

Tresărind, aşa cum făceam de fiecare dată când dădeam de ceva neaşteptat, am scăpat mărul din mână şi m-am întors încet. Frollo stătea în faţa mea, privindu-mă cu asprime.

— Apocalipsa, douăzeci şi unu cu opt, spuse arhidiaconul, rar, printre dinţi. „Iar partea celor laşi, necredincioşi, abominabili, criminali, desfrânaţi, vrăjitori, idolatri şi a tuturor mincinoşilor, este în lacul care arde cu foc şi pucioasă, şi aceasta este moartea a doua!”

În timp ce spunea acestea, se plimba cu pas rar şi apăsat prin tabăra improvizată a ţiganilor, privind în ochii fiecăruia dintre ei cu o ură de nestăvilit.

— Vai şi-amar de voi va fi, păgâni îndrăciţi, când o veni Mântuitorul a doua oară. Că-n minciună, înşelătorie şi înfrăţire cu Necuratul vă duceţi viaţa zi după zi. Şi către lacul cu foc şi pucioasă duce drumul vostru, treaptă după treaptă. Numai Dumnezeu vă poate salva! Daţi-vă sufletele în paza Lui şi lăsaţi cerşetoria şi minciunile! Diavolul e puternic şi v-a înrobit. Damnaţi veţi fi pe veci de nu-i veţi întoarce spatele!

Esmeralda dădu înapoi, vădit speriată de vocea tunătoare a lui Dom Claude, pe care mintea mea o simţea ca pe un cutremur uriaş. Mâna mare, cu degete lungi ca picioarele unui păianjen, a lui Frollo, îmi smuci puternic umărul.

— Hai de-aici! Te-ai pângărit destul!

— Cu ce m-am pângărit, Dom? am întrebat, speriat de asprimea vocii sale.

— CUM? Îndrăzneşti să mai şi întrebi? DEMONULE! Am eu leacul pentru boala ta! Se prea poate ca totuşi, lucrul Diavolului cu tine să nu se fi terminat. Dar te lecui eu, spurcat ce-mi eşti! Cu ţiganii? Cu ăştia-ţi petreci tu timpul? Nu te-am trimis după pâine?

— Noi... noi mai putem lua pâine, oricând, i-am răspuns. Ei nu au ce mânca, afară de merele pe care le culeg din pomi şi de ce apucă să fure de la alţii. De ce ei nu au, iar nouă ne prisoseşte?

— Nouă ne prisoseşte? Interesant mod de a vedea lucrurile! De ce ne-ar trebui nouă ceva în plus faţă de ce avem? Ce-mi prisoseşte mie? Să-mi prisosească vinul, care-aruncă mintea în mrejele lui Bacchus? Mâncarea, care nu face decât să umfle oamenii ca pe porci? Buzele dulci şi mincinoase, de Evă, ale unei tinere ispite trimise de Satan pe pământ? Mie nu-mi prisoseşte nimic! Nu-mi prisoseşte lumea asta de desfrâu! Vai de capul ei de lume! Să-i fie preaplinul gaj al căii spre focurile infernului! Iar singura femeie pe care o voi voi eu vreodată în preajma mea e Preacurata Fecioară! Să-ţi fie limpede! Fără mila Ei, ai fi fost lepădat într-un şanţ, ca borâtura unui beţivan nenorocit! Mergem în catedrală, să scot dracii din tine, biet păcătos! Şi, din nou, vei sta o săptămână şi-o zi fără mâncare.

Capitolul 14

Exorcizarea

1479

Un ceas mai târziu, eram îmbrâncit în faţa altarului din catedrală, cu faţa spre crucifixul din mijloc. Frollo trecu în spatele meu şi-mi legă mâinile pe din lături. Eram o întruchipare pocită şi sucită-n toate felurile a unuia din tâlharii răstigniţi de-o parte şi de alta a crucii Mântuitorului.

Frollo veni în faţa mea, stând drept ca un stâlp negru, cu o carte enormă, legată în piele, în mâini, îşi făcu cruce şi începu a striga cu putere:

— Dumnezeu se ridică, vrăjmaşii Lui se risipesc şi cei care-L urăsc fug dinaintea Lui! Cum se risipeşte fumul, aşa îi risipeşti! Cum se topeşte ceara în faţa focului, aşa fug cei răi din faţa lui Dumnezeu!

Apoi, se apropie de mine, îşi umezi degetele cu scuipat, mi le îndesă cu putere în urechi şi strigă:

— Deschideţi-vă!

Urechile-mi trupeşti nu auziră nimic, aşa cum nu o făceau de ani de zile deja. Însă în suflet, în străfundul său, am simţit atunci o răceală nefirească, şi închizând ochii am simţit, dinspre el, prezenţa unui demon. Un ţap negru, cu ochii galbeni, ca de fiară de pradă, îmi apăru în faţă. Duhoarea lui pestilenţială, de urină, fecale şi sămânţă bărbătească putredă mă umplu de scârbă.

— Vierme jalnic ce eşti! scuipă spre mine demonul, cu ochii-i lucind de-o poftă întunecată. Eşti aici şi-ngenunchezi în faţa unui depravat ordinar, sperând ca ăsta să se roage lui Dumnezeu pentru tine! Pentru iertarea sufletului tău? Păi tu ai suflet, măi, paiaţă sucită? Măi, creatură scârbavnică! Vai de capul tău, cocoloş de carne spurcată ce eşti! Vai de el, azi, mâine şi-n toate zilele tale! Cine eşti tu, să pângăreşti un spaţiu sfânt? Eu am fost cândva cineva. Am fost înger în legiunile Sale. Dar, prăbuşindu-mă, m-am înălţat! Căzând, ochii mi-au fost deschişi, căci Lucifer mi-a arătat unde greşeşte, unde Se înşeală amarnic Dumnezeu. Ştii unde? Crede-n voi, maimuţe muritoare! Monştri din mocirlă! Vai de stirpea şi de sămânţa voastră, blestemaţii dracului! Şi mai ales, vai de tine, monstru conceput din pofte trupeşti animalice! Fără pic de dragoste! Cine-ar iubi, măi, dihanie, o arătare ca tine? Ştii de unde-ai ieşit? Din născătoarea spurcată a unei ţigănci pe care lumea o ştia de ghicitoare. Şi din mădularul scârbos al unui ţigan ucigaş. Ăsta eşti! Un „aproape-om”. Că doar aşa ţi-e şi numele. *Quasimodo!* Şi ca un „aproape-om” ce eşti, nu o să faci altceva decât să vii aici şi să îngenunchezi, să te târăşti în genunchi ca să primeşti şansa la mântuire. Nu eşti nici om, nici animal. Cum crezi că te va mântui Creatorul a toate? Cel ce a picurat din Sine în gândaci! În stropii de apă! În tot ce-i viu! Am să-ţi spun un adevăr dureros: tu în

ochii Creatorului nu eşti absolut nimic! Iar funiile clopotelor de care te agăţi cu atâta disperare, ar fi mai bine să-ţi servească drept ştreang! Pentru că ştii cine te-a făcut de fapt? NOI te-am făcut! Noi i-am spurcat vulva mă-tii şi mădularul lui taică-tu! Din cauza noastră ai ieşit aşa! Căci spurcăciunea ne e casă şi depravarea ne e crez! De ce? Pentru că vă urâm! Vă urâm şi vă pizmuim din străfundul fiinţei noastre! Căci Dumnezeu v-a dat vouă, fiinţe muritoare, putregaiurile vecilor din veci, dragostea Lui! Vouă, care nu cunoaşteţi nemărginirea ei, pentru că vă mănâncă viermii! Noi, care eram nepieritori, am pierdut-o pentru că am vrut să-I spunem de vorbă bună că nu înţelegem de ce vă iubeşte atât de mult! Noi îi cântam laude, dar a surzit la ele! Noi am pavat cu aur străzile Raiului! În fiecare din noi ardea un miez fierbinte ce se-aprindea încă şi încă mai mult cu fiecare laudă ce I-o cântam! Şi-acum nu mai e decât amar! Amar, scrâşnet din dinţi şi vai! De-asta simţim o poftă puternică de a vă strica tot ce aveţi mai pur şi mai frumos! Pentru că, de fapt, între voi şi dobitoace nu e decât deosebirea că voi puteţi grăi! Scuipăm pe dragostea voastră, viermilor, scârboşilor, blestemaţilor, muritori împuţiţi! Vă pute sufletul a putregai, a descompunere! Vă mâncaţi între voi ca fiarele sălbatice, şi pe urmă mergeţi în locurile sfinte şi lembăloşaţi cu prefăcătorie, sperând ca sufletele voastre pătate-n veci de ruşinea şi scârna păcatului să scape curate! Cine vă credeţi voi de aveţi neobrăzarea de a spera la iertarea Lui? Puţiţi a moarte, făţarnicilor ce sunteţi! Cum a putut Dumnezeu să vă dea ceea ce-a fost menit pentru noi şi numai pentru noi? Liberul arbitru nu e pentru nenorociţii pe care-i mănâncă putregaiul! E pentru cei ce cunosc Puterea, căci se trag din ea!

Cumva, ciudat, simţeam că vocea vine de undeva din spatele lui Frollo, care stătea undeva în faţa mea, încă rugându-se cu aprindere în latineşte. Deşi în spate simţeam căldura protectivă a îngerului, în faţă era o răceală parcă venită dintr-un hău nemărginit. Însă nu mi-a fost teamă nici măcar o clipă. Legiunile celor căzuţi îmi tulburau somnul de atâta vreme că n-aveam cum să nu fiu deja obişnuit cu ei. Aşa că, ridicându-mi cu hotărâre privirea, l-am înfruntat:

— Ascultă-mă! Tu ai căzut. Şi nu ai ales să mergi mai departe. Te-ai ridicat de jos, însă ai coborât tot mai adânc în hăul fără fund, continuând să-ţi otrăveşti cu ură spiritul. Noi, aşa muritori cum suntem, alegem binele. Voi aţi fost binele. Şi din preaplinul fiinţei voastre, aţi vrut mai mult şi mai mult. Dar nu poţi avea mai mult din Nemărginire. Căci puterea toată-i doar a Lui! Dacă nu m-am făcut înţeles, atunci pe capul tău fie ruşinea ruşinii din veci, în numele Tatălui (şi demonul căzu cu putere în genunchi) şi al Fiului (şi un zbieret sfâşietor îi ieşi din gâtlej, din care-ncepu a şiroi sânge negru, spurcat) şi-al Sfântului Spirit (şi dispăru într-un nor de fum negru), Amin! (şi-o pace pură, nepământeană-mi gâdilă plăcut fiecare colţişor al sufletului).

Privind tavanul catedralei, am văzut ca prin minune o lumină albă, orbitoare, ce creştea tot mai mult şi mai mult în faţa ochilor mei. Din miezul acelei lumini, L-

am văzut ieşind pe Mântuitor însuşi, cu coroana de spini pe cap şi urmele cuielor la mâini.

— Am plătit preţul pentru toată omenirea, spuse glasul Lui, de peste tot şi nicăieri, până-n adâncul întregii-mi fiinţe. Şi ăsta e adevărul şi despre tine, suflet vrednic. Eşti în mâinile Mele, orice ar fi, şi niciun rău nu va atinge ceea ce nu îi este menit să atingă. Ştii ce eşti tu? Eşti o oglindă a harului şi a iertării. Privinduţi chipul, cei mai mulţi se văd puşi faţă-n faţă cu putregaiul ce le roade sufletele. Şi ţi-l scuipă-n faţă, mai plini de venin decât au fost vreodată meniţi să fie. Nu le ţine păcatul acesta. Păstrează-ţi până la capăt curajul, liniştea şi demnitatea în faţa acestei lumi crude, şi mult vei fi răsplătit! Fii oglinda şi făclia lor în continuare!

În noaptea aceea, pentru întâia oară după multe nopţi chinuite de coşmaruri cu arătări cumplite şi flăcări atoatepârjolitoare, am dormit liniştit ca un prunc. De ce? Pentru că am simţit un înger veghindu-mi patul.

Capitolul 15

Festivalul şi spânzurătoarea

6 ianuarie 1481

Aveam nouăsprezece ani când am văzut primul Festival al Nebunilor, care mi-a schimbat viaţa. Nu, nu a fost doar cel în care am văzut-o, pentru prima oară de aproape, pe cea care mi-a alinat cu un singur gest de clemenţă, toată întunecimea vieţii.

Era cam pe la al optulea ceas al dimineţii când mâna mare, grea a lui Frollo îmi scutură umărul. M-am ridicat imediat, speriat şi trezit brusc:

— Da, Dom!

— Quasimodo... astăzi vreau să-ţi arăt de ce tu nu eşti făcut pentru lumea de afară. O să mergi după mine la Festivalul Nebunilor, unde e de datoria mea, pe care Fecioara mi-o şopteşte în somn de fiecare dată când această celebrare monstruoasă a destrăbălării absolute ne spurcă ochii şi urechile, să strig adevărul Domnului. Pune-ţi gluga şi mă urmează din spate. Ba chiar te rog să foloseşti acoperişurile, dar să rămâi mereu aproape, ca să ne putem vedea şi să nu ne pierdem în acel iad depravat!

— Bine, Dom, l-am aprobat, supus.

Am urcat cu dibăcia învăţată în ani de zile de stat la înălţime, pe o schelă, pe care am folosit-o ca să-mi croiesc drum pe acoperişul unei case. Şontâcăind cu mersu-mi de maimuţă schingiuită, am atras atenţia unui moşneag pe care toată

suflarea-l ştia drept Jacques Ţicnitul. Omul trăia singur, pentru că avea creierii bântuiţi de fantasme şi viziuni cu demoni, de care lumea se temuse la început, ajungând apoi să se sature:

— I-auzi! ţipă bătrânul, cu glasul lui subţire şi tare, ascuţit ca un ac.

Era unul dintre puţinele glasuri pe care reuşeam să le percep cu urechile mele surde.

— Îmi umblă iară dracii pă casă! Ai, Fecioară Marie, Preacurată Născătoare a Mântuitorului, milă de sufletul unui bătrân singur, şi nu-l lăsa să moară cu demonii pe urmele lui! Doamne-ajută, Părinte Frollo! strigă moşul, brusc înveselit de apariţia arhidiaconului care tocmai îi trecea pe sub fereastră.

— Pacea cu dumneata, Jacques! răspunse Frollo, rece, de parc-ar fi remarcat că afară bate vântul.

Ajungând în centrul pieţei din oraş am dat de o scenă care avea să-mi devină binecunoscută în anii următori: o siluetă, purtând o tichie caraghioasă de bufon, era cărată de un grup pestriţ de gură-cască, pe un tron din surcele de capetele cărora erau agăţaţi clopoţei. Frollo se îndrepta spre acel tron de parcă era un cap de oştire hotărât să cucerească pământul străin ce i se-ntindea înainte:

— JEHAN! tună vocea lui, trimiţând un fior rece în creierul meu şi umplându-l de susurul neîncetat al demonilor.

Grupul se opri, iar băiatul de pe tron, îmbrăcat în roşu şi albastru, ca şi tichia de pe capu-i bălai, coborî de pe tron şi veni în faţa lui Frollo:

— Frate! Mă bucur să te văd! rosti copilandrul.

— Frate? Eu nu-ţi mai sunt frate de ani de zile, pungaş nenorocit ce eşti! Eşti Papa Nebunilor, ai? Pe asta s-au dus anii de muncă ai bietului nostru părinte, care i-a lăsat mamei noastre aflate pe patul de moarte făgăduinţa că va face om din tine? Ce om să mai iasă din tine, nenorocit depravat ce eşti? Te-ai înhăitat cu toţi păcătoşii şi destrăbălaţii Parisului! Şi nu mi-e de altceva decât de faptul că faci de ruşine cinstea numelui de Frollo! Paiaţă ce eşti! Să te văd după Judecata de Apoi, cum oi juca tu în ştreangurile dracilor! Ce-i cu spoiala asta scârboasă, jumătate albă, jumătate neagră, pe faţa ta?

Vocea arhidiaconului nu părea a fi foarte ridicată, căci în mintea mea nu simţeam amestecătura obişnuită de dureri surde şi ascuţite care creşteau şi scădeau odată cu ceea ce trebuia să însemne puterea vocii lui. Cu toate astea, răceala ca de gheaţă ce o simţeam răzbătând din fiecare cuvânt îmi dădea fiori.

Drăcuşorul bălai de Jehan, cu o sclipire ştrengărească în ochi, însă, îl sfidă:

— Ştii care-i deosebirea cea mai mare dintre noi doi, Claude? Eu, spre deosebire de tine, nu cunosc lumea numai dintre paginile cărţilor, şi nu o judec numai după ceea ce eu cred că vrea Dumnezeu să văd în ea. Ba dimpotrivă, sunt convins că-s un păcătos prea mic şi neînsemnat ca să-mi îngădui îndrăzneala de a mă gândi că pot să-mi închipui gândurile Domnului. Vezi să nu dai de pucioasă, prea îmbătat fiind de tămâie.

Ceea ce a urmat nu am să uit niciodată. Fără să mişte măcar unul dintre muşchii feţei, Frollo înaintă cu pas mare, încet, spre Jehan, care încercă să dea înapoi. Cu un şfichiuit scurt al palmei sale grele, arhiarhidiaconul îl plesni cu putere peste faţă pe fratele său, zgâriindu-i razant arcada cu inelul mare de argint de la degetul inelar al mâinii drepte. O dâră de sânge zbură pe pietrişul cu care era pavată străduţa din spatele băiatului. Frollo îl privi cu scârbă şi începu a declama:

— Iute este mâna dreaptă şi mânioasă a Domnului, ce lucrează prin slujitorii săi, atunci când Satana susură blasfemii în urechile păcătoşilor şi le dă ghes să le scoată pe gură! Blestemul lui Dumnezeu să cadă asupra acestui carnaval grotesc şi depravat, al cerşetorilor, hoţilor, beţivilor, păgânilor şi destrăbălaţilor fără rost în viaţă care se adună aici neavând ce face cu zilele lor, şi-şi bat joc de aceia care muncesc să-i ţină în siguranţă! Mânca-v-ar copoii iadului sufletele corupte de nemernici mizerabili! Goleaască-şi Beelzebut băşica şi maţele-n paharele voastre de băutură, scârbavnici ordinari!

Pe timpul predicii aprinse a lui Frollo, l-am văzut pe îngerul ce mă păzea, încercând să-mi arate în imagini sădite în mintea-mi ceea ce ieşea din gura lui. Văzând un demon cum urina şi defeca într-un pahar de vin, a trebuit să dau dovadă de multă stăpânire de sine ca să nu izbucnesc în râs.

Nu ştiam că doar un an mai târziu, destinul meu avea să ia întorsături cu desăvârşire noi, atât fericite, cât şi dureroase.

Ajuns cu Frollo în clopotniţă, acesta mă aşeză în faţa lui pe-un scaun şi începu a-mi vorbi:

— Acum ştii în ce fel a încercat Diavolul familia mea, fiule! Minciunile sale colorate au ros din cinstea numelui nostru ca şobolanii. Nimeni şi nimic n-ar fi putut prevedea că neamul nostru, dedicat trup şi suflet cunoaşterii, e menit s-atingă culmi ale înţelepciunii şi devotamentului faţă de Dumnezeu. Dar depravatul ăsta a dat cu piciorul la tot! Avea ocazia să înveţe de la mine, care am citit toţi marii teologi catolici! Care l-am citit pe Thomas a Kempis din scoarţă-n scoarţă, care am dormit sub pernă cu Confesiunile Sfântului Augustin! Care mă rog zi de zi să primesc dureroasa binecuvântare a stigmatelor, ca Toma din Aquino! Care mă bucur de tot ce-i frumos şi viu, ca Francisc din Assisi! Care, învăţând alchimia, vindeca-voi bolnavi şi sfătui-voi regi, învăţându-i tainele tinereţii veşnice! Şi tu îmi poţi fi alături! Pot vorbi cu Maica Domnului, să te pună deoparte pentru acest glorios şi sacru scop, crucial pentru mântuirea sufletului tău etern, Quasimodo! Asta e viaţa pe care Dumnezeu a pregătit-o pentru tine! Tu trăieşti ca să mă asiguri pe mine că nu voi muri singur! Că am şansa să scot din cineva un om menit lui Dumnezeu! Fii tu acela! Fii tu acela! Te implor, te conjur, pe numele Mântuitorului, al Fecioarei şi al tuturor sfinţilor, rămâi curat în ochii Domnului şi nu te pângări cu lumea de-afară!

— Dom... eu nu cunosc lumea de afară!

— Nici ea nu te cunoaşte şi nu merită! Când a meritat vreodată o lume plină de beţivi, trândavi, spurcaţi, idolatri şi ucigaşi să te cunoască pe tine, care, de m-ai asculta, ai fi cel mai pur dintre sufletele pe care Dumnezeu le-a îngăduit pe-acest pământ?!

— Eu vreau să-L ascult pe El întâi de toate, cum ai spus că trebuie să fac! am răspuns, cu o încercare de hotărâre în glas.

— Iar vocea Lui îţi vorbeşte cu a mea! Te îndoieşti vreo clipă de asta? mă întrebă arhidiaconul, cu ochii săi ageri aplecaţi deasupra mea ca ai unui vultur asupra unei ciute.

Văzând că dau înapoi, zâmbi şi-şi îndulci deodată glasul tunător:

— Cine te-a găsit pe tine când spurcaţii ce ţi-au dat viaţă te-au lăsat pustnicei care te-a adus la Maica Domnului în prag? Cine te-a învăţat să vorbeşti? Să scrii? Să citeşti? Cine te-a vegheat cu lacrimi când ai căzut la pat, rugându-se cu ardoare? Cine te-a hrănit cu bucata lui de mâncare, lăsând rugile către Maica Domnului şi îngerii din Ceruri să-i fie hrană pentru suflet, ca să-ţi fie ţie bine? Au nu eu m-am învrednicit să fac oare toate astea pentru tine? Crezi că mie nu îmi e milă de cei oropsiţi şi năpăstuiţi? Chiar sunt, oare, eu un om fără inimă? Şi inima mea poate plânge, Quasimodo! Şi amar mai plânge ea de fiecare dată când vede bătaia de joc a celor ce se înfrăţesc cu păcatul, cu depravarea, a celor ce cu bună ştiinţă calcă Legea lui Dumnezeu, hrănindu-se cu lăcomie lupească din otrava lui Lucifer! Vai de păcătoşi, căci Gheena îi aşteaptă căscându-şi groaznic hăul! Vai de apostaţi, căci Dumnezeu îi va smulge din rădăcină, aşa cum ei L-au smuls din sufletele lor! Vai de cei ce nu preţuiesc viaţa, căci dispreţuiţi vor fi de hoardele satanice din Infern! Şi vai de ţigani, de ghicitoare, vrăjitoare şi dănţuitoarele ce-şi unduiesc şerpeşte trupurile tinere, pe care Dumnezeu le-a făcut frumoase spre desfătarea Lui!

— Ce vrei să spui cu asta, Dom Frollo? l-am întrebat, confuz, ca de fiecare dată când vorbea prea mult, prea tare şi prea repede.

— Crezi că lui Dumnezeu nu îi place ceea ce este frumos? Dumnezeu e asemănător cu un constructor iscusit de palate. Şi ce altceva este trupul nostru, dacă nu un palat pentru suflet? Însă multe şi primejdioase sunt cursele întinse de demoni, care urăsc cu toată fiinţa lor omenirea. Şi demonii pot intra în suflet chiar de acesta e într-un palat frumos.

— Cum se poate asta? Nu ne-a dat Dumnezeu liberul arbitru? am întrebat.

— Liberul arbitru e una, dragul meu. Însă ce se întâmplă cu lumea de acum depăşeşte cu mult graniţele liberului arbitru, ajungând pe spurcatul teritoriu al păcatului. Oraşul ăsta, care ar trebui să fie facla Maicii Domnului, e călcat în picioare de saltimbanci, ţigani, cerşetori, hoţi, cuţitari şi închinători la spurcăciune! În fiecare an! Noi sărbătorim Închinarea Magilor! Mai-marii şi înţelepţii lumii, veniţi să-L recunoască pe Cel mai mare dintre ei! Şi păgânii ăştia? Ei ce fac?

— Se distrează, Dom! Se veselesc! Au şi ei nevoie de măcar o zi în toată viaţa lor plină de amar în care să uite cine sunt şi să se joace!

— Asta nu e joacă! Tu nu înţelegi, biet copil naiv ce eşti! îmi spuse el cu o blândeţe forţată în glas, ca răspuns la replica mea stângace, dar sinceră. Nu înţelegi nimic. Tot ţelul Festivalului Nebunilor, la care se vede limpede că tânjeşti să mergi şi să petreci, e să îşi bată joc de Rege şi de Papă! Cei mai însemnaţi oameni pentru credincioşii Parisului! Aleşii lui Dumnezeu pe Pământ! Asta vrei să vezi în ziua când noi îi sărbătorim pe Magi, care ne îndeamnă să lăsăm tot ce-avem mai bun de la noi, şi mai ales în noi lui Dumnezeu?

Frollo atinsese un punct sensibil. Deşi, într-adevăr, îmi doream cu ardoare să mă pot bucura măcar o dată de bucuria mulţimii în sărbătoare, nu mă gândisem niciodată că bătându-şi joc de rege şi de Papă, încoronând un Papă al nebunilor, gloata îşi bătea joc de Dumnezeu.

Observându-mi tăcerea, Frollo continuă:

— Este de datoria ta, ca şi clopotar, să fii pentru aceşti oameni vocea credinţei sincere în puterea lui Isus Cristos, Domnul şi Mântuitorul nostru. Ale tale sunt braţele puternice ce trag clopotele în amintirea dragostei Sale nepieritoare pentru oamenii ce-I cad cu credinţă la picioare! Ale tale sunt braţele tari ca stânca din care curge, ca lovită de toiagul minunat al lui Moise, glasul ce înspăimântă pe răufăcători! Tu eşti ciocanul Judecătorului Suprem, Quasimodo! E datoria ta să chemi la judecată pe cei ce păcătuiesc şi să le aminteşti ce păţesc cei ce neagă pe Domnul! Fericitule! E cea mai mare onoare care s-ar fi putut face unui om! Şi tu vrei să fugi de ea ca să te veseleşti cu monştrii? Cu desfrânaţii, cu păgânii, cu ŢIGANII?

Am dat înapoi, ferindu-mă cu o iuţeală surprinzătoare de mâna ridicată spre capul meu, dând să mă lovească. Chipul său, de gheaţă, stătea deasupră-mi, scrutându-mi sufletul din ochii-i goi.

— Mă scârbeşti uneori! scuipă el cu dispreţ.

Tremuram de furie, cu falca încleştată încăpăţânat, însă urletul năvalnic ce stătea să-mi spargă baierele sufletului se preschimbă pe loc într-un scâncet stins de supunere. Mi se înmuiară genunchii şi am căzut ca lovit de trăsnet în faţa arhidiaconului, căutând să-i sărut mâna mare. Văzându-mă, o lăsă jos şi-mi atinse creştetul:

— Însă alteori, îmi aduc aminte de toate încercările la care Dumnezeu m-a supus de când mă ştiu. Părinţii mi-au murit de ciumă, lăsându-mă singur când abia pornisem pe drumul meu în viaţă. M-au lăsat cu un frate muncit de poftele cărnii şi de nerozie. Şi pe urmă, când credeam că viaţa mea nu mai are un înţeles, Maica Domnului mi te-a adus pe tine. Iar în sufletul meu, în care începuse să se strecoare îndoiala, a apărut din nou speranţa. Credeam că sunt sortit unei morţi cumplite, în singurătate şi amar. Nu mai simţeam că am pentru ce să trăiesc, şi de-aş fi fost lipsit de credinţă, mi-aş fi luat zilele. Însă tu ai apărut ca un dar din

Ceruri şi ai redeşteptat în mine mila creştinească. Tu ai redat vieţii mele înţelesul creştin căruia îi sunt dăruit. Eşti prilejul meu de a privi lumea cu ochii lui Cristos!

Din nou, n-am putut să nu bag de seamă prefăcătoria din spusele şi glasul lui Frollo. Vedea în mine prilejul de care vorbea, dar nu şi în cei pe care îi ura cu atâta ardoare doar pentru că erau diferiţi de el. Însă nu am spus nimic, nevrând să dezlănţui potopul său obişnuit de vorbe aspre. Am aflat, însă, curând, că acesta avea să cadă oricum. Auzind hărmălaie în piaţă, Frollo coborî în fugă treptele catedralei, cu roba neagră fâlfâind în urmă-i ca aripile unui corb. Curios ce-l însufleţise dintr-o dată, l-am urmat şchiopătând.

Piaţa din faţa catedralei vuia de strigăte şi înjurături. O ceată de vreo şase ţigănci arunca în soldaţii gărzii regale cu coşuri cu fructe şi legume, ridicându-şi fustele-n cap şi blestemându-i cum le venea la gură:

— Huăăăău, fire-aţi ai dreacului dă bandiţi împuţiţi! Goli-mi-aş băşica-n capetele voastre dă proştii dreacului ce sunteţi! N-a furat, mă, n-aţi auzât?! N-a furat nimica, să moare mă-sa mare!

Era vorba de un tânăr cu vreun an-doi mai mare decât mine, pe care trei vlăjgani de soldaţi îl ţineau la pământ. Doi îl ţineau de mâini, iar unul, cel mai înalt, îi căra pumni în faţă, urlând:

— Unde-i pâinea? Scoate-n mama mă-tii de hoţ ordinar pâinea aia, că-ţi împrăştii creierii pe caldarâm aici!

— Ce pâine, baroane? Să moară mama de-am luat io vreo pâine! se tânguia tânărul ţigan, cu nasul şi gura pline de sânge de la pumnii malacului.

— Nu-l lua în seamă, soldat! strigă Frollo, tăios. Ăştia ţi-ar spune orice poveste ca să-şi salveze hoiturile de păgâni. Lasă-l în seama omului meu!

Ce voia oare să spună cu asta? Nu ştiam că Frollo avea un om de încredere. Credeam că avea toată încrederea în mine.

— Căpitane de Chateaupers, spuse Frollo, cu venin picurându-i din glas, cred că spurcatul ăsta de-aici e demn de atenţia dumitale.

Am simţit în spatele meu vibraţiile unor paşi apăsaţi, ca şi cum cineva îmbrăcat în armură ar fi călcat pe caldarâm. Când m-am întors l-am văzut. Înalt, cu pleata bălaie fluturând în vânt, cu spada la brâu şi cu o lucire mândră şi rece în ochii albaştri, se îndrepta către ţiganul îngenuncheat. Era tânărul Phoebus, care avansase foarte rapid în cariera militară datorită banilor pe care părinţii îi dăduseră lui Frollo ca să intervină pe lângă regele Ludovic al XI-lea, aşa cum îmi arătă un înger într-o viziune fugară.

Mândrul căpitan avea în mână tocmai o bucată de pâine proaspăt cumpărată de la Guillaume (aş recunoaşte acel miros de neconfundat dintr-o mie), din care muşca, înaintând încet şi ameninţător, cu pofta unui lup flămând.

— O vezi pe-asta, jegul dracului? scuipă Phoebus, cu dispreţ. Parizienii cinstiţi muncesc pentru ea! Şi de-aia o cumpără şi-o mănâncă! Voi aţi venit aici de prin

nu ştiu ce colţ al lumii, uitat de Dumnezeu! Şi ne luaţi pâinea de la gură prin furtişaguri şi înşelăciuni!

Ţigăncile dădură înapoi, cuprinse de teamă. Una încercă să se apropie de căpitan, umilă:

— Hai, şăfu, lasă-mi-l pă frati-mio-n pace! Fiu-său are şi el doi ani şi n-a mâncat mai nimica dă doo săptămâni! I-am dat şî noi lapte de capră cu pâine uscată cât am avut, da nu mai avem nimica!

— Aha! strigă Phoebus, scoţând spada. Deci recunoşti că frate-tău e un hoţ ordinar, de cea mai joasă speţă, aşa-i?

Apoi, privind-o mândru ca un leu care tocmai şi-a încolţit prada, îi trase o palmă zdravănă peste faţă. Văzând-o la pământ, îi arse un picior în vintre, cu toată ura de care era în stare

— Spurcato! Marş de-aici! urlă Phoebus, tăind aerul cu mâna.

— De fapt, ia stai aşa, un pic! Jacques! Gilles! Ţineţi-o pe nemernica asta! O să aibă ceva de văzut!

Cei doi malaci care-şi încercaseră muşchii pe tânărul ţigan îi dădură drumul cu zgomot pe caldarâm, ca unui sac de gunoaie, făcând semn altor doi să-l ia de jos. Odată ridicat în picioare, fu adus în faţa soră-sii şi silit din nou să îngenuncheze. Phoebus îi puse vârful sabiei la gât, apropiindu-şi chipul de al lui până ajunseră nas în nas.

— Ştii ce te-aşteaptă acum? Ştii? Îţi spun eu, pungaş nenorocit! Ştreangul te-aşteaptă! Gărzi, ridicaţi-l şi duceţi-l la locul de cinste pe care-l merită!

Biata ţigancă se zbătea în strânsoarea ca de menghină a celor două brute ce-o ţineau, urlând din toţi rărunchii:

— Doamneeeeee! Fecioară Sfântă, pupa-ţi-aş ochii tăi blânzi, ia-mă pă mine! Ia-mă pă mine-n locul lui, că-s mai nemernică şî mai păcătoasă! El n-a făcut nimica, să moară neamu' nostruuuu! Nimica n-a făcut!

— Taci, târâtura dracului, că urmezi tu! urlă Jacques, unul din malaci, scuipând-o în faţă.

Îmi venea să fierb de furie, mă învârteam în loc ca leul în cuşcă, dar un semn scurt şi tăios cu mâna din partea lui Frollo mă ţinu la locul meu.

Gărzile îl împinseră înainte pe tânărul ţigan, cu şuturi şi înjurături scârboase, pe care îmi e ruşine să le redau aici. Din mulţimea adunată-n piaţă, ouă stricate, fructe mucede şi chiar cărămizi zburau spre victimă, care plângea cu sughiţuri.

— Cum te cheamă, păduche? întrebă Phoebus.

— P... P... Pierrot îmi zâce, se bâlbâi tânărul, tremurând din cap până-n picioare.

Phoebus şfichiui brusc aerul rece cu sabia-i proaspăt ascuţită, oprind-o la un milimetru de beregata bietului Pierrot, pe nădragii căruia apăru brusc o pată întunecată. Făcuse pe el de frică, în faţa şi spre râsetele sălbatice ale tuturor.

— Ce-i, tâlhar jegos ce eşti? Ţi-e teamă că-mi pângăresc unealta dreptăţii cu sângele tău spurcat? întrebă Phoebus.

Apoi, întorcându-se spre mulţime strigă în gura mare:

— Să ştie tot Parisul că Pierrot, ţigan, şi deci, hoţ, cuţitar şi păgân sadea, a furat azi, cu neruşinarea ce-o cunoaşte toată lumea despre neamul său păcătos, pâinea de la gura cetăţenilor Parisului. Dreptatea Majestăţii sale Regele Ludovic al XI-lea al Franţei este însă iute de mână şi aspră cu cei ce calcă legea cu bună-ştiinţă. Ştiu asta pentru că prin braţul ei a fost uns braţul meu! Gărzi, ridicaţi-l în ştreang pe nemernicul ăsta!

Un ştreang mare fu pus la gâtul ţiganului, iar capul mare şi lăţos îi fu acoperit cu un sac negru. La dreapta lui, un soldat începu să răpăie înflăcărat la o tobă. Când se opri, un alt soldat smuci cu putere în sus de funia ce se termina cu ştreangul de la gâtul nenorocitului, ridicându-l în aer. Pierrot începu să dea din picioare ca o muscă prinsă-n pânza unui păianjen, până când braţele îi căzură fără vlagă pe lângă trup.

În faţa ştreangului, soră-sa se pusese pe jelit:

— Ce ne facem noi acuma toţi? Cine ne mai dă nouă să mâncămîîîîîîîîîî?! Cine, Doamne, pupa-Ţi-aş obrazul scuipat şi mâinile străpunse dă cuieeee? Cine mai are grije dă noiiiii?

— Tăcere! Duceţi curva asta de-aici! tună brusc glasul lui Frollo, care stătea în mijlocul pieţei, lângă ştreangul din care tocmai fusese dat jos spânzuratul.

În piaţă se lăsă o linişte de-o tăiai cu cuţitul.

— Tuturor celor adunaţi aici, începu Frollo să cuvânte, cu glasul domol, dar foarte, foarte rece, aceasta să vă fie învăţătură de minte! Iată, dar, ce păţesc aceia care au două mâini şi cerşesc în loc să se roage, care au două picioare şi fug de lege şi de Domnul în loc să-L caute în genunchi. Căci Domnul nu poate fi păcălit. Cu El nu poţi să te târgui! Îl primeşti, şi eşti fericit o viaţă întreagă, sau Îl dai la o parte şi eşti strivit de greutatea propriului păcat! Parisul, oraşul în care Maica Domnului a cerut sanctuar e pe cale să fie cotropit de hoarde de păcătoşi! Ăsta nu este un loc al oamenilor care nu-L acceptă în viaţa lor pe Dumnezeu! Aici nu avem loc pentru hoţi, cerşetori, păgâni şi vrăjitori! Credeţi voi, oare, oameni de bună credinţă ai acestui ales oraş, că Domnului îi pică bine ce a trebuit să se întâmple azi aici? Lui Cristos îi plânge inima pentru sufletul pe care Raiul l-a pierdut azi! Dar Satana se bucură, căci s-a reunit cu unul dintre fraţii săi! Să nu vă fie ruşine să le spuneţi pe nume ţiganilor, căci draci sunt şi draci vor rămâne atâta vreme cât nu au căpătâi şi Dumnezeu. Dar... Sfântă Maică a Mântuitorului, ce înger cântă aşa de duios?

Brusc, ochii lui Frollo se îndreptară spre un colţ al pieţei unde cineva aprinsese un foc mic. În faţa focului, cu ochii închişi, îndreptaţi spre cer, stătea frumoasa Esmeralda, cu care mă mai întâlnisem în treacăt. Din ochi îi şiroiau lacrimi fierbinţi, iar mâinile le avea împreunate, ca şi cum s-ar fi rugat. M-am apropiat,

curios, ascunzându-mă după un stâlp. Eram atât de aproape, încât reuşeam să-i citesc pe buze. Deşi nu scotea decât o lungă litanie de „la-la-la” şi „le-le-le”-uri, din limbajul trupului ei puteam simţi că acest cântec fără vreun cuvânt îi răscolea cele mai ascunse unghere ale sufletului. Era frântă de o durere negrăită, care îl făcuse până şi pe Frollo să se oprească în loc.

Din colţul meu întunecat, ascuns, în genunchi, am plâns şi eu cu sughiţuri moartea lui Pierrot, fără îndoială pricina jelaniei stranii a tinerei de aproape şaisprezece ani. Doamne, încurcate Ţi-s căile! Nu o ştiam atunci, dar nu era întâia oară când aveam să plâng de dragul ei. Mi-am şters însă lacrimile, căci Frollo mă aştepta undeva în spate, şi l-am urmat, supus, cum făceam de ani de zile. Sămânţa schimbării vieţii mele fusese sădită. Aşteptam acum harul Grădinarului.

Capitolul 16

Conversaţie cu Mântuitorul

Paştele, 1481

Duminica Paştelui din al nouăsprezecelea an al meu mă găsi cu nişte dureri surde de genunchi. Din rece şi mohorâtă cum fusese pe durata iernii, vremea devenise brusc caldă şi senină. Butucii cocârjaţi care-mi serveau de picioare nu făceau mereu faţă acestor schimbări bruşte de vreme, înţepenindu-mă de durere. După ce mi-am spus rugăciunea de dimineaţă şi m-am spălat pe faţă, am coborât în odaia lui Frollo pentru discuţia spirituală care ajunsese să ne fie începutul fiecărei zile de Paşte.

L-am găsit pe Frollo în faţa unui crucifix, flagelându-se cu o sete sălbatică:

— Piei din mine, poftă carnală demonică, susura printre dinţi, lovindu-se cu forţă peste spinarea dezgolită. Dispari din ochii mei, ispită! Goleşte-mi, Mântuitor scump, sufletul de dulceaţa otrăvitoare a Necuratului, ca inima mea să ţi se poată prosterna cu umilinţă. Alungă vraja păgână a acelui înger răzvrătit trimis să-mi întoarne ochii de către Tine!

Văzându-mă, se opri brusc, cu faţa roşie ca racul.

— Quasimodo, ce cauţi aici? mă întrebă, cu glasul tremurând de ruşine.

— Despre ce vorbim astăzi? l-am întrebat, la rându-mi, nevrând să-l mai stânjenesc.

— Astăzi? Vom vorbi despre Acela ce-a zdrobit, prin moartea şi învierea Sa, capul Şarpelui cel străvechi ce ispiteşte de la începuturile timpului neamul oamenilor. Vezi tu, pe Dumnezeu nu-L poţi minţi. Părintele Ceresc ne ştie

fiecare ungher al minţii şi inimii. De aceea, când şarpele a ispitit pe Eva, Dumnezeu i-a spus aşa, după cum scrie la Geneză: „Duşmănie voi pune între tine şi femeie, între seminţia ta şi seminţia ei. Aceasta îţi va pândi capul, iar tu îi vei pândi călcâiul! I-a spus femeii: Voi înmulţi suferinţele tale când vei fi însărcinată şi vei naşte copiii în durere! Te vei simţi atrasă către bărbatul tău, dar el te va stăpâni!”

— Ce legătură are asta cu Mântuitorul şi Învierea Sa? am întrebat.

Eu şi Frollo ne făcuserăm un legământ tăcut: ne citeam unul altuia pe buze, învăţând reciproc cum să facem asta din discuţiile faţă către faţă. El mă învăţase să-i citesc buzele pentru că nu puteam auzi, şi tot el se deprinsese cu a înţelege cuvintele mele gâtuite şi răguşite după mişcarea molcomă a buzelor mele.

După ce citi atent ce îl întrebasem, aşa cum se obişnuise în ani de zile să facă, Frollo îmi răspunse:

— Păi are toată legătura din lume. Ăsta este începutul războiului omului cu păcatul. De-aici nevoia noastră de un Mântuitor. De-asta S-a născut Cristos din Fecioară. Cel mai ales bărbat care a vieţuit vreodată se putea naşte numai dintr-o femeie nepângărită de pofta trupului. De-asta a suferit, a murit şi a înviat! De-asta S-a arătat femeilor la Înviere întâi de toate. Pentru a le spune că lupta dusă în numele seminţiei lor a fost câştigată. Şi câştigată va rămâne în veac, chiar de şarpele şi-a găsit noi arme. Căci credinţa noastră, de-o aprindem zi de zi mai mult, ţine-ne-va pe picioarele noastre în faţa Diavolului şi în genunchi în faţa Domnului. Sângele Lui e singurul lichid ce trebuie să-ţi curgă, de fapt şi de drept, prin vine. Crezi că eu nu ştiu în ce păcat scârbos ai fost conceput? Crezi că nu ştiu că există-n tine o spurcăciune la miezul căreia nu pot să ajung?

Roşu ca racul de ruşine, am bâiguit:

— Ştiu, Dom... ştiu, şi mi-este ruşine de asta!

— Să-ţi fie, dar să nu laşi ruşinea să-ţi ia speranţa iertării, vorbi Frollo, cu hotărâre. Căci chiar de Diavolul vine şi-ţi susură ispita împreunării carnale în urechi, tu la toate să rămâi surd, în afara chemării Maicii Domnului şi a Mântuitorului nostru Isus Cristos, căci doar a Lui este puterea de a stârpi din rădăcini orice poartă pecetea păcatului.

Mi se părea că Frollo încerca să justifice într-o manieră proprie şi denaturată surzenia mea, dar nu am spus nimic. În schimb, l-am întrebat:

— Ce vei spune mulţimii în această seară sfântă?

— Din nou, răspunse el, cu acelaşi glas tare şi răspicat, voi fi vocea raţiunii şi a credinţei în acelaşi timp. Din nou le voi vorbi despre primejdia fără seamăn ce paşte acest oraş ales pentru a O găzdui pe Maica Domnului. Parisul trebuie curăţit, Quasimodo. Tu ar trebui să ştii asta cel mai bine, căci chemarea spre Domnul răsună din braţele tale puternice.

Ştiam că are de gând să vorbească iarăşi lumii despre ţigani şi primejdia pe care aceştia o reprezintă în ochii săi pentru credinţa oricărui creştin catolic devotat

Fecioarei şi Mântuitorului. Aş fi vrut să-l pot opri. Aş fi vrut, măcar pentru o clipă, să pot pricepe cum avusese el sufletul atât de deschis încât să accepte să crească pe cineva atât de vădit diferit ca şi mine, dar nu putea să-şi facă loc în suflet şi pentru această nefericită ceată de pribegi, din acelaşi simplu motiv că arătau, simţeau, gândeau, vorbeau, se purtau şi trăiau altfel decât el. Ce îl anima, oare, pe acest om? Ce forţe neştiute stăteau în spatele gândirii şi simţirii sale? Pe cine slujea, de fapt şi de drept, Claude Frollo, care se contrazicea cu atâta putere de fiecare dată când avea ocazia s-o facă? Nu ştiam niciunul din răspunsurile la aceste întrebări care mi se învârteau haotic prin minte de ani de zile. Şi aveam sentimentul că ard pe măsură ce încerc să aflu mai multe.

L-am văzut pe Frollo îndreptându-se cu paşi mari spre camera lui. Chiar când să deschidă uşa şi să intre, l-am văzut coborând val-vârtej scările spre uşa uriaşă de la intrarea în catedrală, unde auzise, fără îndoială, pe cineva bătând.

L-am urmat, curios, căci era iarăşi aprins ca un foc de paie, cu mantaua neagră fâlfâind în urmă-i ca aripile deschise ale unui liliac uriaş. Când deschise uşa, l-am văzut pe Clopin, fratele Esmeraldei celei frumoase, căzându-i în genunchi:

— Hazil, părinte, săruta-ţi-aş dreapta ta! Hazil, că mă omoară ăştia! Furai nişte pâine şi nişte brânză, că muream de foame!

— Casa Domnului nu e deschisă pentru hoţi şi cerşetori, spuse Frollo, tăios. Să facă ce-or şti cu tine.

L-am văzut pe Phoebus, mândrul căpitan al arcaşilor regali, însoţit de opt soldaţi, patru în stânga, patru în dreapta, înaintând spre treptele din faţa catedralei şi apucându-l de umăr pe tânărul ţigan.

— Sus cu tine, lepădătură, scuipă căpitanul, dispreţuitor, ca de obicei.

Apoi îl smuci cu putere în sus, dându-i un şut în dos odată ce reuşi să-l ridice în picioare. Clopin căzu cu faţa de treptele de marmură, rupându-şi imediat nasul. Unul dintre soldaţii care-l însoţeau pe Phoebus trecu apoi în spatele lui şi-l apucă puternic de piciorul drept, trosnindu-i glezna ca pe un vreasc uscat. Avea să rămână şchiop pe viaţă.

— Na-ţi azil de-aici, pungaş spurcat! strigă matahala, râzând tâmpeşte.

Ca de obicei, aş fi sărit în apărarea neajutoratului, dar ochii lui Frollo, ce sclipeau rece ca tăişul unui pumnal în lumina lunii, mă ţintuiră pe loc. Când mă privea astfel, simţeam cum mi se opresc bătăile inimii şi ştiam că orice aş face, nu pot schimba nici cât negru sub unghie faptul că mă aflu sub puterea lui. Nu ştiam întocmai care era această putere sau sursa ei, dar o simţeam apăsându-mă pe toată fiinţa, şi nu era absolut nimic de făcut pentru a mă împotrivi. Dacă aveam să ies cu sufletul întreg din strădania mea de-a-l înţelege pe Frollo, aveam s-o fac numai cu ajutor divin.

M-am retras să mă rog până când Frollo avea să mă cheme să trag clopotul pentru vestirea Învierii la miezul nopţii. Căzând la marginea patului în genunchi, cu umerii-mi diformi scuturându-se de suspine, mi-am descărcat sufletul:

— O, dulce Mântuitorule Isuse, Cel pentru care mărginirile şi încăpăţânările omului nu sunt decât grăunţe de nisip pe fundul mării, rogu-Te din tot sufletul meu de nenorocit, ajută-mă şi dă-mi putere să înţeleg ce îl tulbură într-atât pe omul căruia îi datorez viaţa mea. Ce anume macină cu atâta râvnă fiinţa părintelui meu de suflet ? Care, Doamne, Dumnezeul meu, e pricina neliniştii sale, căci mă apasă mai cumplit decât toate nenorocirile mele trupeşti şi nici măcar o clipă nu reuşesc să mă dumiresc de ce. Fii Tu călăuza mea în cele ale sufletului. Dă-mi cale de a pricepe cum poate zăcea atâta ură într-un om ce s-a legat să fie unealta vie a iubirii Tale de oameni şi vas ales al Harului Tău, dat fără plată şi fără mărginire? Ce îl face să urască atât de tare pe cei ce nu sunt ca el? De ce atâta război într-un om al păcii şi de unde atâta amar într-un om pentru care dulceaţa vieţii veşnice ar trebui să fie dătătoare de linişte şi căldură? Cu ce-au greşit ţiganii în ochii lui, afară de a gândi, simţi, vorbi, se îmbrăca şi se purta diferit de ceilalţi?

Dintr-odată am simţit nevoia de a tăcea, simţindu-mă umplut de o pace şi o căldură pe care nu o pot asemui cu nimic lumesc, căci viaţa mea n-a fost vreodată atinsă de cele ale lumii. Nu o voi asemui nici cu adormirea la pieptul unei mame, căci laptele ce m-a crescut pe mine era, cum am spus, cel al caprelor şi iepelor ţinute de şatra din care veneam, şi nici ăla nu era proaspăt. Nu o voi asemui cu atingerea plină de afecţiune a unui frate sau a unei surori, căci mie fraţi şi surori mi-au fost garguiele din piatră cenuşie, cu feţele încremenite în strâmbături groteşti. Şi nu o voi asemui cu împreunarea dintre bărbat şi femeie, căci nu cred că mi-e menit să cunosc aşa ceva, fiind adus ofrandă Maicii Domnului, care a rămas pură toată viaţa ei. Mi-am simţit, pur şi simplu, sufletul mângâiat de o mână nevăzută, miezul său ascuns după ghemul negru şi întortocheat ce luase formă în mine după atâţia ani de singurătate zdrobitoare fiind încălzit de-o rază divină ce-mi străbătea tot adâncul fiinţei. Din mijlocul acelei păci absolute, am simţit în minte-mi un singur cuvânt:

— RĂBDARE!

Cuvântul fu rostit cu atâta putere şi stăpânire de Sine, dar şi cu atâta blândeţe, că nu aş fi avut cum să nu ascult ce spunea. În tăcere absolută, am aşteptat chemarea lui Frollo, care ieşi în curtea catedralei alături de restul preoţilor, cu o robă albă, un puternic contrast cu mantaua neagră fâlfâitoare cu care apărea de obicei. Am început să trag clopotul, ca să-i anunţ pe credincioşi să se apropie şi să ia Lumină. Dangătul lui Jacques cel mătăhălos, clopotul uriaş din turnul meu din sud, prietenul apropiat al hoaţei mele de auz, Marie cea Grasă, mă umplu de un fior din altă lume. După ce l-am sunat de trei ori, în numele Treimii, m-am dus la balcon, să-l văd pe Frollo ţinând slujba, nu înainte de a-l ruga pe îngerul meu păzitor să-mi tălmăcească vorbele sale.

Cu braţele întinse pe din lături, aşteptă ca preoţii să termine de cântat şi lumea să se aşeze, iar apoi vorbi hotărât:

— Cristos a Înviat!

— Adevărat a Înviat! răsună din toată curtea, din minţi sincere şi ipocrite, într-un singur glas care se spărgea în alte mii în mintea mea.

— Dar, întrebarea mea din această seară sacră, spuse Frollo, la fel de hotărât, suntem noi pregătiţi să acceptăm Adevărul acestei Învieri? Este, oare, acest oraş, pe care Maica Domnului a binevoit să-l aleagă drept locul sanctuarului Ei, pregătit să întâmpine Învierea Fiului Său? Pentru ce anume a înviat, oare, Domnul nostru? Oare Învierea Lui nu e o dovadă că trebuie să ne-ntoarcem la calea cea dreaptă? Sunt păstorul vostru spiritual, oameni buni. Şi mă doare inima să v-o spun, dar cred că dacă Mântuitorul ar învia în lumea aceasta, S-ar întoarce la tăcerea mormântului.

O tăcere ca de mormânt se lăsă într-adevăr peste catedrală.

— Să nu fim un popor de morţi. Să nu ne stricăm sufletele, spuse Frollo, mergând apăsat printre credincioşi, ca şi cum ar fi vrut să le-arate că e unul de-al lor, dar tot are putere să-i stăpânească precum un rege. Să nu lăsăm mireasma dulce şi ispititoare a păcatului să ne depărteze de la Dumnezeu. Căci amare au fost patimile lui Cristos. Scuipat, îmbrâncit, lovit şi batjocorit ca ultimul om a fost! Şi acum, iată-i pe ultimii oameni, cât de mult curaj au prins, să umble cu neruşinare printre noi, implorându-ne dulce, precum scorpionul lui Esop, care înţepând-o pe broscuţa ce-l căra în spate, i-a spus că aşa îi e firea. Nu fiţi astfel! Nu trăim într-o lume în care e nevoie de mai multe feţe. Faţa pe care-o arătăm lui Dumnezeu este cea pe care-o avem cu adevărat, în inimile noastre, şi de aceea trebuie s-o păstrăm cât mai curată.

— Cum facem asta, Sfinţia Ta? întrebă o băbuţă gârbovă, cu glas tremurat, dar blând, pe care îngerul mi-l imită perfect.

— Cum faceţi asta? întrebă Frollo, ca şi cum s-ar fi interesat de un pliu al robei sale, nu de un om. Apoi, privind-o în ochi pe bătrânică, scrâşni din dinţi şi strigă, să se-audă-n toată curtea:

— FERIŢI-VĂ DE SCORPIONI!

Tăcerea se aşternu din nou în curtea catedralei, iar după câteva minute, Frollo continuă:

— Nu le daţi cale liberă să se târască printre voi. Şi aveţi grijă, căci sunt dibaci în a-şi ascunde acele otrăvitoare! Dulce le e vorba, să vă ducă uşor pe calea păcatului. Umblă-n zdrenţe, din uşă-n uşă, să vi se-arate săraci, câştigându-vă mila, că le e mai uşor să cerşească decât să facă munca pe care Dumnezeu le-a spus s-o facă! Aveţi grijă, căci vă vor spune că vă ştiu viitorul, tocmai pentru că ei nu au unul sigur! Amăgi-vă-vor fără scrupule pentru bănuţii voştri munciţi din greu! Blestema-vor recoltele şi răpi-vor copiii voştri, căci pe-ai lor şi-i pierd de lene! Le e lene să muncească pentru o bucată de mâncare şi le mor copiii de foame, şi-atunci vin şi-i răpesc p-ai voştri! Dacă vreţi să simţiţi că Mântuitorul a înviat pentru voi şi iertarea păcatelor voastre, feriţi-vă de-aceşti făcători de rele.

Cristos nu a înviat pentru cei ce nu-L iubesc! Fiţi feriţi, întăriţi şi binecuvântaţi! Harul Lui pogoară-se peste voi!

Frollo părăsi curtea catedralei, călcând cu pasu-i mare, ca de conducător. Reverenda albă mătura treptele, iar braţul drept îi stătea îndreptat în sus, cu primele trei degete ridicate a binecuvântare. I-am simţit paşii urcând treptele spre odaia lui, aflată chiar peste drum de clopotniţa mea. Apoi, vibraţia puternică a uşii încăperii sale de taină mă cutremură din cap până-n picioare, făcând să-mi sară bruma de somn ce mi se aşternea pe pleoapele grele.

Am tresărit brusc, şi aproape plângând, L-am chemat pe Mântuitor în ajutor:

— Dulce Isuse, hrăneşte-mă din Harul Tău! Pentru ce-ai înviat Tu, Domn şi Mântuitor al omenirii?

Pacea din altă lume pe care-o simţisem mai devreme reveni. Căldura blândă şi mângâietoare a prezenţei Sale de speranţă dătătoare îmi cuprinse iarăşi fiinţa. Vocea Sa fermă şi liniştită îmi răsună limpede în minte:

— Învierea Mea, dragul Meu prieten, a fost spre o mai sinceră oglindire a inimilor oamenilor. Tatăl M-a trimis pe Pământ dintr-o pricină foarte însemnată: să nădăjduiesc în oameni, pentru ca ei să-şi poată pune nădejdea în Cel în numele Căruia Eu am venit.

— Învăţătorule, am îndrăznit să-L întreb, de ce are Frollo atâta râvnă în a-i urî pe ţigani şi cerşetori?

— Săracii vor fi mereu urâţi de cei ce nu-şi deschid inimile să-i primească, fie ei francezi, englezi, ţigani sau orice altceva. Inima celui ce te-a crescut s-a împietrit şi amărât peste măsură şi s-a umplut de lucruri pe care el le ţine ascunse. Însă ceea ce ţinem ascuns pe Pământ, cu atât mai mult va fi vădit în Ceruri. Drumul lui Frollo în viaţă ţine de el însuşi.

— Dar sunt ţiganii oamenii diavolului, aşa cum spune Dom?

— Toţi oamenii pot fi ai diavolului, îmi răspunse glasul dulce al lui Cristos, afară doar de cei liberi. Pe aceia, Necuratul nu îi poate atinge.

— Doamne, L-am întrebat curios, ce este libertatea?

— Libertatea, dragule, este creşterea fiecărui om în Adevărul ce i s-a dat, fără amestecarea în minţile şi inimile altora! Atât! Nimic mai mult.

— Şi Frollo ce face?

— Nu Eu sunt deocamdată în măsură a vorbi cu judecată despre ce face sau despre ce nu face Frollo. Asta o va şti în clipa plecării lui de pe Pământ, când va fi supus, ca toţi oamenii, Judecăţii de pe urmă.

— Dar mie mi se pare că Frollo se contrazice singur. Cum m-a putut creşte pe mine, diferit fiind de restul lumii, şi-acum, să-i urască astfel pe ţigani, din exact aceeaşi pricină?

— Asta e o întrebare la care îţi voi răspunde fără ocolişuri, la fel cum ai pus-o, Quasimodo, răspunse Mântuitorul.

Pe chip i Se citea mâhnirea fără margini.

— Ştii tu, omului i s-a dat de către Tatăl puterea de a gândi şi simţi de la sine. Cel mai mare dar făcut unei fiinţe vii. Pentru că acest dar, împreună cu graiul, face din om singura făptură care-şi poate folosi mintea la multe alte lucruri pe lângă simpla supravieţuire. Însă acest dar, ca şi toate cele ce pornesc de la el, poate fi folosit în scopuri cu totul goale de Adevăr. Căci, aşa cum spune Frollo însuşi, dibaci este diavolul în întinderea curselor.

— Ce vrei să spui cu asta, Doamne? am îngăimat, temător.

— Nu poate nega nimeni faptul că mintea lui Frollo absoarbe cunoaşterea aşa cum un burete face cu apa, spuse Cristos, cu hotărâre. Însăşi familia lui a simţit aceasta când l-a dat să studieze Cuvântul Domnului şi căile ştiinţelor naturii la cele mai alese universităţi. Ai văzut şi tu ce bibliotecă impresionantă are, nu-i aşa? Anticii greci şi romani, sfinţi, medici, astronomi, profeţi... toţi aceştia i-au hrănit mintea celui ce te-a crescut.

Adevăr grăia Cristos! Cărţile lui Frollo acopereau aproape toate cele cunoscute în vremurile noastre despre mintea şi sufletul omenesc, despre natură, despre credinţă. Din toate-mi citise, de la miturile greceşti ale lui Homer, la Plutarh şi ale sale Vieţi paralele ale împăraţilor romani, la viaţa Sfântului Francisc din Assisi. Şi avusese mereu grijă să le şi pricep.

— Însă diavolul ştie la fel de bine ca Dumnezeu cât de mare este setea de cunoaştere a omului. Şi cum nu poate zămisli nimic, el se joacă pe cât de mult poate cu ceea ce Dumnezeu i-a dat omului. Schimbă mereu proporţiile, strâmbă, măreşte, micşorează, îndoaie şi-ntinde voinţa omului după cum îi trece prin cap. Pentru ca mai apoi să poată spune că omul nu are, de fapt, voinţă. Nu-ţi ascund faptul că Frollo trebuie citit printre rânduri.

Vocea lui Isus se auzea de peste tot şi de nicăieri. Deşi purta urmele chinului crucii, avea puterea de a vorbi cu toată convingerea de care era în stare.

— Şi cum explică asta ura lui faţă de ţigani? l-am întrebat, nerăbdător să-i aud răspunsul.

— Frollo nu e decât suma tuturor însuşirilor sale, precum sunt toţi oamenii, începu răbdător Mântuitorul a mă lămuri. Însă, întocmai ca în cazul tuturor, proporţia acestor însuşiri este cea care alcătuieşte miezul sufletului său. Iar acest suflet este condus, în cea mai mare parte, de zel. Un zel aprins, neobosit, ca focul, care mistuie tot ce-i în jur cu puterea şi râvna sa.

— Nu ăsta e secretul oricărui slujitor al Domnului?

— Bună întrebare, Quasimodo, îmi răspunse Isus, cu zâmbet în glas. Ba da, ca să-l slujeşti pe Domnul este într-adevăr nevoie să-ţi aprinzi inima. Însă e nevoie să ştii să stăpâneşti acea flacără care te-aprinde. Căci flacăra te poate căli sau te poate pârjoli din cap până-n picioare. Frollo nu mai e călit de multă vreme. Se îndreaptă spre mistuire şi nimeni nu-l poate opri. Diavolul i-a prins slăbiciunea şi o foloseşte din plin. Iar el, cât ar încerca să se opună, nu o să mai poată mult. Mă

doare sufletul de cele ce urmează să i se întâmple şi nu am să-ţi spun, căci vreau să te desăvârşeşti prin cele aflate, aşa cum ţi-e scris, la vremea ce ţi-e menită.

— Doamne... nu-ţi mai cer nimic altceva decât să mă ţii la adăpost de ură, i-am spus, căzând în genunchi.

— Crede-Mă, Quasimodo, o fi chipul tău schimonosit, în ochii unora, însă ceea ce Tatăl, Eu şi Sfântul Spirit am sădit înlăuntrul tău te va ţine la adăpost de tot ce-ţi pricinuieşte rău. Nimeni, niciodată, nu va lua ceea ce e mai bun în tine, căci doar Cel ce l-a pus acolo îl poate lua şi n-are pricină s-o facă atâta vreme cât îl meriţi din plin. M-ai întrebat pentru ce am înviat. Ei bine, am înviat pentru ca fiecare suflet să primească partea pe care şi-o merită. Că unii vor găsi bucurie veşnică, iar alţii prăpăd nesfârşit în Adevărul Învierii Mele ţine nu de Mine, ci de ei şi de felul în care aleg să-şi trăiască viețile. Tu nu te teme. Ceea ce-ţi este menit ţi se va întâmpla oricum, fie că te vei bucura, fie că vei suferi. Tu ai fost ales să fii o oglindă şi-o făclie, cum ţi-am mai spus. Nu pierde asta din vedere şi câştigat vei fi pe viaţă. Nu te teme, căci deşi te cheamă „aproape-om”, vei vedea limpede cât de mult cântăreşte omenia pentru tine. Şi în răspunsul tău la omenie, mai om te vei dovedi decât mulţi ce au credinţa greşită că simplul mers pe picioare sănătoase, simplul adevăr al văzului şi auzului lor le garantează că-s oameni. Oare nu merg şi caii? Oare câinii, chemaţi ori alungaţi fiind, nu aud? Oare vulturul ce taie tăriile cerului în două cu aripile sale nu e cunoscut pentru văzul său ascuţit? Nu simţurile şi-ntregimea lor ne fac oameni, ci împletirea armonioasă a raţiunii şi simţirii, prietene! Curaj şi spor!

Mântuitorul plecă, lăsând în urmă-I acea pace cu care venise, acea căldură şi linişte cu care intrase şi-n alte vieţi de oameni care-auziseră-n toate zilele lor ceea ce nu sunt, nu au, nu ştiu, nu pot, nu merită. Mă simţeam, din nou, liniştit, ocrotit şi binecuvântat. De ce? Pentru că, plecând de la mine, Mântuitorul Se milostivise într-atât încât să-mi lase în dar o bucată de veşnicie.

Capitolul 17

Blestemul lui Frollo şi vizita demonului

Duminica Tomii, 1481

La o săptămână după Paşte, în dimineaţa Duminicii Tomii, mi-am simţit mintea asaltată de un val de-ntunecime. M-am trezit speriat şi l-am văzut pe Frollo în plină ceartă cu o ţigancă disperată, ce încerca să ceară azil, cu un copilaş bolnav în braţe:

— Starea lui nu e altceva decât plata păcatului în care cu siguranţă l-ai zămislit! Nu sunt eu de vină pentru că el e bolnav! Să pleci de-aici cu el, nu-mi pângăresc sanctuarul cu roadele spurcatei pofte-a cărnii!

Tonul aspru, tăios, al lui Frollo nu lăsa loc de vreun răspuns. Ajunsă la capătul puterilor, ţiganca se prosternă în faţa lui, întinzându-l să fie binecuvântat:

— Dă-i măcar o vorbă bună de la Fecioară, Părinte, pupa-ţi-aş reverenda ta!

— Ce se naşte din păcat, în foc să se-ntoarcă! spuse Frollo, cu asprime. Pleacă, ţi-am spus, de-aici, blestemato!

Se întoarse şi vru să plece, dar mă văzu stând chiar în spatele lui.

— Quasimodo, bine te-am găsit, spuse, rânjind ca leul care tocmai a înhăţat ciozvârta cea mai zemoasă. Acum că eşti aici, vei vedea la lucru mâna Domnului, care smulge păcatul din rădăcini precum spintecă o coasă buruienile!

— Dom Frollo, c-c-cc-ce vrei să faci? m-am bâlbâit, tremurând de frică la vederea furiei sale.

— Vreau să păstrez acest sanctuar curat! urlă Frollo, cu braţele în aer. Blestem de chin şi moarte pe capul oricărui păgân nenorocit care mai calcă pe aceste sfinte trepte să fie azi, mâine şi-n ceasul Judecăţii de Apoi!

Din genunchi, ţiganca ridică ochii spre Frollo, privindu-l drept în faţă cu un curaj nebănuit:

— De ce n-ai parte, haia să dea Maica Sfântă să te mistuie, să te roadă ca vermele cel neadormit şi să te arză cu flăcări nesfârşite până-ţi dai ultima suflare!

Cuvintele femeii fură rostite cu un calm de gheaţă, printre dinţi, susurate cu obida unei fiinţe obişnuite cu o viaţă-ntreagă de umilinţă. Dar şi cu o siguranţă absolută. Frollo ridică mâna s-o lovească peste gură, aşa cum făcea cu oricine hulea, însă fu surprins de un proiectil umed. Cu tot dispreţul şi amarul adunat în ea, ţiganca îl scuipase în plină faţă. Înaltul prelat al Catedralei Notre-Dame din Paris fusese umilit într-o manieră cumplită. Ştiam limpede că lucrurile nu aveau să rămână aşa.

— Quasimodo, îmi spuse el, după ce-şi spălase faţa, ai văzut? Ai văzut ce ştiu să facă nenorocitele astea de păgâne? Scuipă fără ruşine faţa slujitorului Domnului, care le spune verde-n faţă că sunt nişte depravate păcătoase! Ăsta e respectul pe care îl primesc! După ce mă nevoiesc zilnic să explic tuturor că Dumnezeu e atotputernic, asta primesc! Flegme în ochi, ca ultimul dintre păcătoşi!

— Dom Frollo, am îndrăznit a-i spune, te-ai arătat aspru şi neîndurător cu un copil bolnav!

— Cu un ROD AL PĂCATULUI! ţipă Frollo. Dumnezeu m-a uns să spun păcatului şi păcătoşilor pe nume, pentru ca aceia care au credinţă să se teamă şi să-L cunoască! Nu îndrăzni să mai pui, în faţa mea, la îndoială, misia sfântă ce mi s-a dat! Nenorocita şi spurcata dracului! Nu ştie citi sau scrie, vorbeşte din

fundul gâtului, zici că rage rodul împreunării dintre o măgăreaţă şi un ţap, şi are obrăznicia fără de margini de a mă scuipa în faţă!

Am vrut să-i răspund, dar m-am trezit cu o palmă grea peste gură. Inelul uriaş, cu piatră, de la degetul lui inelar, îmi zgârie în treacăt buza de jos, umplându-mi gura de gustul sălciu al sângelui. Aceeaşi mână care mă lovise puternic se întinse ostentativ spre mine, aşteptând atingerea buzelor mele. Am plecat capul, stând câteva clipe într-o aşteptare mută.

— Mâna care te-a lovit aşteaptă iertarea buzelor tale, Quasimodo, spuse Frollo, calm. Am făcut-o pentru ca niciun cuvânt ce-ar fi urmat să-l spui să nu te-apropie cu un pas de hăul veşnic.

I-am sărutat uşor mâna, îngenunchind şi plecând capul, cu umilinţă, deşi pe dinăuntru fierbeam de furie. Nu puteam accepta faptul că acest om al Domnului era atât de prefăcut şi de contradictoriu, însă nu mă puteam revolta făţiş. Pe calea mea spre lumină trebuia să pornesc din umbră. Ca sufletul meu, cu toate ale lui, să poată fi văzut în faţa Mântuitorului, trebuia să purced din cotlonul cel mai ascuns şi întunecat, cu speranţa fiindu-mi singura lumină.

M-am închis în clopotniţă şi m-am aşezat în genunchi în faţa patului jos şi tare pe care-mi odihneam noaptea trupul diform. Brusc, am simţit o răceală cumplită undeva în stânga mea. Când m-am întors, un demon cumplit la vedere, cu aripi de liliac, trup de om, picioare de lup, şi cap de ţap negru cu ochii galbeni îmi stătea în faţă. Din nas îi ieşeau viermi albi, graşi şi scârboşi, iar miasma de mortăciune ce-o răspândea mă făcu să-mi vină să-mi dau maţele afară pe gură.

— Când te-ntorci acasssă, mânca-te-ar hăul de sssspurcat? mă întrebă spiritul necurat, rânjind prosteşte.

— Să pleci şi să mă laşi să mă rog! i-am spus, cu hotărâre. Nu ai ce căuta aici!

— La ce-tssi ajută tsssie rugăciunile, tu, maimutsssă gheboassssă, sssssurdă şi gângavă ce eşti? Dacă noi, care L-am sfidat cu vorba pe Dumnezeu, nemuritori fiind, ne-am ossssândit singuri la chinul din veci de veşnicii, atunci tu, care-L ssssfidezi numai cu hidoşenia sssscârboasssă a trupului tău, ce meritsssi, oare? Nu tsssi-e tsssie ruşine să ssssperi că poţi fi iertat?

— Iertarea e darul lui Dumnezeu pentru cei ce, în ochii lumii, merită cel mai puţin. Nu am de ce să mă ruşinez nădăjduind să fiu iertat.

Glasul meu era calm şi ferm, nelăsând să se vadă că mă temeam, deşi demonul încărca toată atmosfera cu greutatea spurcăciunii ce venea dinspre el.

— O fi aşa cum ssspui, răspunse el, dar să ştii că de la Frollo n-ai învătsssat nimic de bine. Ssssingura fărâmă din omul bun şi drept care a fost el cândva ai sssimtsssit-o când te-a luat din leagănul cel crud de pe treptele catedralei. De-atunci, multe i s-au întâmplat, şi mulţi dintre noi i-am sssusssurat în urechi. Iar când noi sssusssurăm, chiar şi slujitorul Domnului ascultă, căci şoapta noastră e dulce şi plăcută urechii.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Ei, ce vreau ssssă spun... vreau sssă ssspun că Frollo e un ipocrit împutsssit plin de falsă evlavie. A ajuns un monument de prefăcătorie, care pe măsură ce înaintează-n vârstă, scade în credinţa adevărată, şi asta ne bucură cel mai tare. Eu am fost însărcinat să te întorc spre ceea ce Ssstăpânul consideră adevărata ta natură. Şi trebuie s-o fac. Altfel, mă va distruge...

— Ce? am bâiguit mirat. Satan îşi omoară servitorii?

— E Răul ssssuprem. Tu cam ce crezi? Cum nu îi cântăm în sssstrună, cum ne nimiceşte.

— Şi tu de ce eşti aici şi-mi spui astea? l-am întrebat, suspicios. Eşti un demon! De ce ar trebui să ascult ce-ai de spus?

— Pentru că vin la tine ca un demon, dar vin ca unul sssperiat de moarte. Da, am spus „moarte". Dacă nu fac ce am de făcut, mă va distruge Ssssatan. Dacă o fac până la capăt, mă va nimici Dumnezeu. Sunt prins între doi tirani!

— Ai putea cere iertare! am încercat să-i propun.

— Cei Mândri nu se căiessssc, Quassssimodo, îmi răspunse demonul. Dacă s-ar afla că m-am căit pentru că L-am sfidat pe Dumnezeu, n-aş mai fi ssssocotit vreodată demon. Şi nu ştiu dacă aş fi reconssssiderat înger. N-am auzit pe nimeni care să se fi căit între noi. Însă, crede-mă pe cuvânt, dac-ar fi să existe unul care să-şi dorească s-o poată face, ăla aş fi eu. Pentru că spre deosebire de nenorocitsssi şi îngâmfaţii ce se perpelesc acum în iad, mie îmi e un dor cumplit de Rai. Mi-e dor de glasurile îngerilor, de lumină, de căldură, de dragostea grea în Spiritul Adevărului Tatălui din Ceruri. Mi-e dor sssă mă sssimt iubit şi am fost învăţat să vă urăsc şi dispreţuiesc pe voi pentru că o puteţi face cu atât de multă simplitate şi deschidere. Şi pe cei ca tine, care deşi au neputintssse trupeşti, care încearcă pe cât pot să-şi păstreze sufletul curat, îi urâm cel mai mult! Pentru că ar trebui să ne fie uşor să le schimonosim sufletele pe potriva trupurilor, şi ceva ne opreşte!

Am vrut să vorbesc, însă am văzut o lumină albă, orbitoare. Un înger în armură, înarmat cu o sabie pe care o ţinea strâns în mâna dreaptă, intră în clopotniţă plutind la câţiva centimetri de podea. Armura îi lucea precum soarele, la fel şi pletele bălaie. L-am recunoscut pe Arhanghelul Mihail. Acesta venise, pesemne, să mă apere de demonul ce-mi tulbura liniştea.

— Aşa aţi ajuns, măi, nenorociţilor? întrebă Mihail, cu amar în glas. Vă e atât de greu să plecaţi capetele şi să cereţi Tatălui iertare încât preferaţi să-L numiţi tiran? Ce făgăduinţe v-a făcut Tatăl pe care să Şi le fi încălcat? Ce a spus că vă dă şi v-a lipsit, nerecunoscători şi nesimţitori ce sunteţi? Ce v-a spus că va face pentru voi şi n-a făcut cât aţi fost lângă El? Când v-a dezamăgit Tatăl? Niciodată! V-aţi luat după cel ce singur şi-a spus Satan, Potrivnicul. V-a făgăduit Cerul şi Pământul şi nu vi le-a putut da, căci nu-s ale lui de dat, ci ale Celui Veşnic care le-a făcut! V-a minţit ca pe ultimii proşti! Şi voi, neavând curajul să-

L înfruntaţi în faţă, încercaţi să faceţi rău fiinţelor care-I sunt cele mai dragi! Laşi nevolnici, fi-v-ar mândria prăbuşirea din veci să vă fie!

Demonul tremura la picioarele Arhanghelului, a cărui voce îmi răsuna în minte ca şi tunetele unei furtuni năprasnice de vară. Braţul puternic, cu o mănuşă de fier, al făpturii celeste apucă demonul de un corn şi i-l smulse cu forţă. Creatura din hău urlă de durere, iar din ciotul rămas începu a-i şiroi sânge negru, spurcat.

— Du-te de-aici! Du-te înapoi în abisul ce te-a umplut de scârnă pe veci şi depune mărturie asupra puterii braţului lui Dumnezeu! Să nu te mai prind pe-aici! strigă Mihail, cu autoritate. Nu ai niciun cuvânt de spus despre acest om, aşa că nu mai lătra de pomană, ca o potaie de pripas, că aici nu eşti ascultat! Aici, fiecare colţişor cântă slavă Născătoarei de Dumnezeu şi Mântuitorului nostru! Aici e loc sfânt, nu sălaş al spurcăciunii!

Din colţişorul în care mă chircisem, urmăream cu sufletul la gură scena suprafirească din faţa mea. Un tremur uşor îmi cuprinse întreaga fiinţă. Am încercat să murmur o rugăciune, însă nu am reuşit decât să mă bâlbâi fără înţeles. Brusc, am simţit un alt val de răcoare în cameră, însă întorcându-mă, am dat doar de Frollo, care venise să-mi stingă candela şi să mă ajute să mă întind în pat.

Capitolul 18

Despre războiul lui Frollo cu Gutenberg

Într-o seară de vară timpurie, la câteva săptămâni după ultima vizită demonică, l-am văzut pe Frollo îndreptându-se cu paşi sfârşiţi spre odaia lui, lăsând uşa deschisă, semn că voia să îi fiu alături.

— Quasimodo, spuse el, cu o voce obosită, astăzi sufletul meu s-a încărcat de griji. Ca niciodată, mă tem pentru sufletul meu şi pentru toate cele pe care le păstoresc. Niciodată n-a fost primejdie mai mare pentru credinţa creştinilor parizieni decât acum.

— Ce s-a întâmplat, Dom Frollo? l-am întrebat.

— S-a întâmplat că Adevărul nu a avut vreodată nevoie mai mare să fie apărat decât are în clipa de faţă. Începe să prindă şi la noi contur o erezie fără seamăn, o unealtă prin care Diavolul îşi va face loc printre oameni cu mai mare uşurinţă decât a făcut-o vreodată.

— Care este acea unealtă? am întrebat, curios.

— Rătăcitul german Gutenberg îi spune tiparniţă, Quasimodo. Şi această tiparniţă va ucide tot ce înseamnă Spirit dătător de viaţă din sufletele oamenilor.

— Cum se va face asta, Dom?

Frollo desfăcu larg braţele, indicând puzderia de cărţi care îi umpleau odaia:

— Priveşte atent toate acestea, Quasimodo! Foarte, foarte atent. Fiecare dintre aceste cărţi am dobândit-o cu sudoarea frunţii şi cu lacrimile părinţilor mei. Ei au dat tot ce au avut pentru ca eu să învăţ a citi şi a scrie. Şi-au sacrificat pâinea de la gură pentru ca eu să pot învăţa să copiez toate aceste manuscrise nepreţuite pentru mintea şi sufletul omenesc. Toate acestea sunt nopţi nedormite, petrecute în rugăciune şi lacrimi vărsate pentru sufletele aflate la nevoie pe care aveam să le-ajut. Şi mă simt binecuvântat până la Dumnezeu şi înapoi atunci când oamenii fără ştiinţă de carte ai Parisului învaţă tainele Celui de Sus din gura mea, de pe buzele mele, când le citesc din ceea ce cu munca mâinilor mele şi cu Harul Lui am zămislit. Iar dacă acea blestemată de tiparniţă prinde putere printre oameni, rostul meu ca slujitor al Domnului se va fi pierdut... căci oamenii vor putea citi singuri, acasă, în cuibul lor de păcat, unde numai la învăţăturile sfinte nu-i duce gândul! Ajungând în mâinile maselor, cartea va ucide Biserica! Aici, şi doar aici se găseşte înţelepciunea de care ei au nevoie pentru a creşte-n spiritul lui Dumnezeu! Doar aici! Nu acasă! Aici! Căci casa omului îi poartă păcatele, iar acestea-i corup mintea şi sufletul! Nimeni nu poate să ajungă cu gândul la Dumnezeu decât când are alături prezenţa Lui şi înţelepciunea unei minţi deschise spre a-i arăta Calea! Cum se vor mântui cei ce citesc după capul lor Scriptura? Scriptura, care e cuvântul de viaţă dătător al Domnului, trebuie citită şi înţeleasă doar prin călăuzirea unui glas ce vorbeşte în numele Lui! Apostat pe veci este cel ce nu ascultă cuvântul Domnului din gura slujitorilor Săi! Sfânta mea misie are cea mai mare însemnătate din toţi anii vieţii mele de până acum! Cu toată fiinţa mea, trebuie să lupt ca această erezie fără seamăn să nu pătrundă în sufletele credincioşilor! Mă voi opune răspândirii tiparului printre oile turmei mele, chiar de va fi ca sudoarea să mi se preschimbe-n sânge! Căci Cristos Însuşi a dat puterea celor aleşi să-I ducă mai departe lucrarea, nu a împrăştiat-o celor fără ştiinţă de carte, risipind-o fără judecată! Nu accept ca o unealtă făcută de mâna omului să răspândească Scriptura! Căci mâna omului spre păcat împinge, iar nu spre cele sfinte!

Zelul lui Frollo ar fi putut aprinde o casă întreagă. Era cu desăvârşire convins de adevărul absolut al spuselor sale. De-aici am ajuns să trag concluzia că aproape nimic din ce spunea nu era adevărat. Mă obişnuisem deja cu îngustimea punctului său de vedere de fiecare dată când vorbea despre ceva cu care nu era de acord. Cunoşteam prea bine adevărul de necombătut al fanatismului său, căci îngerii din Ceruri mi-l şoptiseră noapte de noapte înainte să adorm. Însă nu puteam spune şi face nimic. Unde aveam să mă duc dacă într-o clipă în care furia-i întuneca judecata, Frollo-mi dădea brânci pe uşa catedralei? Cine avea să adăpostească un monstru?

Ceea ce puteam face, totuşi, era să aflu de unde pornise strania obsesie a lui Frollo pentru invenţia lui Gutenberg şi nimicirea ei.

— Cine ţi-a povestit toate astea, Dom Frollo? l-am întrebat, curios şi temător în aceeaşi măsură.

— Poetul ăla de trei parale, Pierre Gringoire, spuse Frollo, buza de sus ridicându-i-se uşor într-un rictus dispreţuitor. Dacă nu şi-ar pierde vremea cu dulcegării fără înţeles, aşa un băiat bun ar putea fi!

Îl ştiam din vedere pe tânărul Gringoire. Îl ţineam minte dintr-o singură pricină: de câte ori îl văzusem, nu era niciodată în acelaşi loc. Mă întrebam serios dacă avea vreun loc al lui şi îl invidiam, dintr-un anume punct de vedere. Mie, care eram pe veci legat de catedrală, cunoscându-i ca în palmă fiecare cotlon, mi se părea că omul ăsta, deşi nu avea altceva decât mantaua purpurie roasă de vreme şi sandalele tocite din picioare, era liber ca pasărea cerului, putând merge exact unde voia. Oricât mi-aş fi iubit lăcaşul, îmi doream şi eu, din tot sufletul, să pot cutreiera Parisul după pofta inimii, fără să fiu întrebat de unde vin şi încotro mă îndrept, fără să îndur pietrele, înjurăturile şi scuipaţii tuturor nenorociţilor de care mă loveam de fiecare dată când îndrăzneam să ies la iveală.

— Ce ţi-a spus Gringoire, Dom?

— Mi-a spus că are o şansă ca poeziile lui alea pline de dulcegării şi aluzii la zeiţele păgâne cu care se împreunează noaptea-n somn să ajungă la mai mulţi oameni. Şi când l-am întrebat cum se poate una ca asta, a început să-mi vorbească de un prieten care a auzit de la taică-său, care lucrează la Nurnberg, că un anume Johannes Gutenberg ar fi născocit blestemăţia aia de tiparniţă. Tu îţi dai seama, Quasimodo? Pe lângă oroarea de neînchipuit, că Biblia, Sfânta Scriptură, va ajunge să fie înţeleasă după capul fiecărui păcătos, din pricina acelei nenorociri plăsmuite de o minte odihnită de prea puţină muncă, orice coate-goale va putea scrie cărţi! Unde se va duce atunci, oare, munca tuturor celor care chiar se străduiesc s-aducă un licăr de lumină dumnezeiască în vieţile celor căzuţi în păcat, cu sau fără voia lor? Dacă vrem ca lumea asta să aibă parte de mântuire, atunci e de datoria noastră sfântă să nu lăsăm loc în ea celor ce vor s-o corupă cu minţile şi sufletele lor găurite de păcat! Nu există loc în lumea celor ce caută mântuirea pentru degeneraţi păcătoşi care să-şi răspândească gândurile murdare!

— Nu pentru păcătoşi a venit Cristos? veni răspunsul meu, plin de îndrăzneală, pentru prima oară după mult timp.

— Ba da, Quasimodo... dar nu să-i încurajeze! Nu a venit să vadă hoţii furând şi să le spună să o ţină tot aşa! Nu a venit ca să curvească alături de curve! Roagă-te, ca să nu mai cazi în ispita de a presupune că înţelegi cum gândeşte Dumnezeu! Căci gândurile Sale sunt ascunse omului de rând! Cine nu vorbeşte în numele Lui nu e părtaş la gândurile Lui! Pentru că ai cutezat din nou să te îndoieşti, vei primi zece lovituri de bici şi vei sta fără mâncare până dimineaţă.

Frollo mă sili să îngenunchez, apucând cu mâna-i puternică haina mea jerpelită şi trăgând-o de pe mine. De sub faldurile robei sale negre ca noaptea, scoase

cumplitul său bici cu nouă cozi, pe care, ca de fiecare dată când se pregătea să mă pedepsească, îl şfichiui de trei ori prin aer, plimbându-se în jurul meu ca o pasăre de pradă ce dădea târcoale unui leş.

Nu există glumă demonică mai crudă decât biciuirea unui surd. Nu vă puteţi închipui umilinţa pe care o simt când văd biciul ridicându-se, dar nu-i aud pocnitura, s-apuc să mă feresc măcar puţin. Şi totuşi, simt la fel de puternic ca oricine când nemiloasa bucată de piele muşcă din carnea sucită a spinării mele. Doare de înnebunesc.

Prima lovitură este mereu aceea care mă smulge din tensiunea aşteptării pedepsei, căzând ca grindina, pe neaşteptate. Aşa a fost şi în cazul acesta. Geamătul meu de durere avea în el şi o notă de indignare, pe care cred că Frollo a simţit-o din plin, căci celelalte nouă lovituri au venit cu mai mult năduf. Pe la a cincea lovitură, am simţit brusc că ameţesc şi m-am lovit cu capul de crucifixul de la altar, în faţa căruia îngenuncheasem. Sângele mi se scurgea din ochi, întunecându-mi privirea. În jurul meu, am văzut trei demoni mici care ţopăiau şi-mi scoteau limba, aruncând spurcăciuni din gură:

— Surdule, şchiopule, băi schimonositule! strigau pe un ton cântat, ca nişte copii obraznici.

Unuia îi lipsea un ochi, altuia îi crescuse un al treilea în frunte, iar al treilea avea două guri. Roiau cu toţii în jurul meu, ca nişte muşte, încercând să mă apuce de păr, de urechi, de nas, să mă ciupească şi să mă muşte, dar cum mă atingeau, cum săreau ca fripţi în ulei. Văzându-i, am prins a mă ruga tuturor îngerilor din Ceruri să-mi vină-n ajutor. Simţind că invocasem şi numele Arhanghelului Mihail, paznicul porţii Raiului, demonii îşi luară tălpăşiţa într-o clipită. Ultimele cinci lovituri ale lui Frollo nici măcar nu le-am mai simţit pe deplin, în urma lor rămânând doar oboseala unei lupte anevoios câştigate.

Retrăgându-mă la culcare, după ce mi-am făcut semnul crucii, am simţit o prezenţă fermă, dar foarte călduroasă, şi am văzut o lumină foarte strălucitoare. Un glas hotărât, dar fără răutate, îmi vorbi din mijlocul acelei lumini:

— Fii pe pace, Quasimodo! Sunt eu, Gabriel, Binevestitorul. Vin cu veşti pentru tine: nu ai de ce să te temi vreodată de invenţia lui Gutenberg. Nu va fi decât ceea ce omul îi dă voie să fie, căci în slujba omului a fost concepută.

— Dar... Frollo spune...

— Dacă Frollo ar crede cu adevărat toate cele ce le spune, Iadul s-ar muta aici, pe Pământ. Ceea ce contează e ce crede Dumnezeu despre ce spune Frollo. Şi asta se va vedea cu timpul, deşi Tatăl Atotrăbdătorul pe toate le ştie, le vede şi le îndură. Frollo e doar un om. Un om care nici măcar nu poate spune ce se va întâmpla, punctual, de azi pe mâine, darămite ce şi cum crede şi gândeşte Cel Veşnic despre credinţă. S-a prins într-un joc primejdios. Însă trebuie lăsat să-l joace, pentru că Tatălui nu îi stă-n fire să intre-n minţi şi să le stăpânească. Celălalt o face de când s-a prăbuşit, pentru că vrea putere. Dumnezeu, fiind

Puterea însăşi, nu are nevoie s-o facă nici măcar o clipă. Dumnezeu nu vrea decât să vadă că făptura cea mai dragă din câte a zămislit Îl duce mai departe cu gândul, cu sufletul, cu fapta, prin tot ce face pentru şi printre semenii săi. Asta e tot ce vrea Dumnezeu. Să ştie că omul e pe deplin deschis la Adevărul veşniciei Sale, în pofida faptului că va muri. Şi legat de asta, nu e întâmplător că prima carte pe care Gutenberg a tipărit-o este Biblia. Dumnezeu găseşte mereu căi de a Se face cunoscut omului, oricât ar crede Celălalt că are vreo putere să oprească asta. Iar asta e doar una. Ia-o aşa cum e şi vezi în ea binele pe care îl va face, nu răul pe care-l poate face. A putea face rău şi a vrea să-l faci sunt două lucruri complet diferite, Quasimodo. Linişteşte-te, eşti, ai fost şi vei fi sub apărarea Domnului toată viaţa ta. Nimeni şi nimic nu îţi va putea lua vreodată asta, dacă tu nu permiţi asta. Somn lin, slujitor vrednic!

Până la primele raze ale soarelui, care-mi mângâiau duios chipul pocit, am dormit ca un prunc legănat de cântecele mamei sale. Cântece păstrate-n suflet, ale unei mame dorite cu toată inima.

Capitolul 19

În care Esmeralda cere azil, iar eu aflu cine m-a creat

1481, toamna

Când eşti închis la înălţime, ca un pui de vultur prea mic ca să-şi ia zborul, timpul trece nemăsurat de încet. Lunile zburau pe lângă mine pe nesimţite, printre slujbe, posturi, rugăciuni şi discuţii interminabile cu Frollo despre moarte, păcat, damnare, erezie şi demoni.

Într-o zi ploioasă, de mijloc de septembrie, m-am trezit cu dureri cumplite de genunchi şi m-am îndreptat spre masa pe care Frollo îmi pusese o bucată de brânză şi o coajă de pâine, lângă un ciorchine mic de struguri. Nu puteam tăgădui faptul că-mi purta de grijă, deşi era atât de aspru cu mine când simţea că greşesc. Avea, însă, să-mi dovedească din nou că era un prefăcut de prim rang.

— Quasimodo, îmi vorbi el, serios, alăturându-mi-se la masă, să nu te îndoieşti niciodată că Dumnezeu poartă de grijă tuturor celor care i-o cer. Dacă m-am dovedit a fi aspru cu tine, a fost pentru a te păstra pe Calea cea strâmtă care duce drept spre Împărăţia Cerurilor. Acolo nu se-ajunge cu indulgenţă! Nu degeaba e strâmt drumul! Trebuie să-ţi înfrânezi cu asprime plăcerile şi să trăieşti doar cu gândul la evitarea căderii în orice soi de păcat. Ia aminte! Plăcerile, dacă le urmezi orbeşte, aşa cum te împing demonii să faci, le vei urma până-n Hău! Urmează drumul cel cu mărăcini, şi Dumnezeu va avea grijă să nu te-nţepi!

Discursul lui Frollo fu întrerupt de o bătaie în uşa catedralei. Nu am auzit-o, dar l-am văzut îndreptându-se ca urmărit de copoii Infernului către intrare şi mi-am dat seama că era cineva la uşă. Deschizând uşa, Frollo o văzu în faţa ochilor pe Esmeralda, frumoasa ţigăncuşă cu care mă mai întâlnisem în trecut.

— Hazil, părinte, pupa-ţ-aş dreapta ta, că mă siluie şi mă omoară brutele-ălea dă soldăţoi! strigă disperată tânăra.

Abia sufla, se vedea limpede că fugise, iar părul negru şi rochia în culorile curcubeului îi erau răvăşite.

— Aici e casa lui Dumnezeu, nu bordelul de unde a fost scoasă Magdalena, i-o tăie scurt arhidiaconul, punându-se în calea ei. Ceea ce cu păcat ai chemat, din plin asupra ta să fie! Desfrâul tău te-a adus în starea asta! Nu ai ce căuta aici! În păcat o să mori, cum te-ai născut şi-ai trăit! Pleacă!

Ţiganca îşi scutură mândră pletele şi plecă, păşind apăsat, ca şi cum ar vrut să arate că era stăpână pe propria soartă. Fu înşfăcată de doi soldaţi masivi, pe care prinse a-i sudui cum îi venea la gură şi a-i lovi cu palmele şi picioarele, scuipând cu dispreţ.

— Ai văzut-o pe desfrânată? întrebă Frollo, privindu-mă de sus. Tot ce ştie e să ia în derâdere mersul firesc al lucrurilor. Încurcă sfidarea pe faţă a bunului-simţ cu libertatea, iar dacă aceia care sunt împuterniciţi de lege să-i dea o lecţie se poartă cu ea după cum merită, atunci îi face brute! Câtă prefăcătorie pe capul lor!

— Dar ce a făcut să merite să fie tratată precum o cârpă? am întrebat, neînţelegând furia lui Frollo.

— Cine crezi că i-a aţâţat pe soldaţi? Quasimodo, fiinţa asta păgână, fără Cer şi Pământ, fără Dumnezeu nu face altceva decât să dănţuiască ispititor pe caldarâmul din faţa catedralei noastre! Toată ziua asta face! Nu am văzut-o făcând altceva! Cântă şi saltă ca o capră-n călduri! Distrage atenţia oamenilor de bine de la adevăratele valori ale vieţii creştine, de la munca onorabilă şi rolul ei crucial în devenirea fiecărei făpturi omeneşti! Mâinile ei nu torc, nu ţes, nu spală, iar dacă vor cunoaşte greutatea binecuvântată a unui trup de prunc, binecuvântarea-i va fi luată de blestemul necunoaşterii tatălui acestuia! Ţiganii nu au râvnă spre niciun ţel pur, caută doar câştig fără muncă şi milă fără sacrificiu! Ăştia sunt şi ăştia au fost de la început şi niciodată nu se vor schimba! Păgâni turbaţi ce se scaldă în mizeria propriilor slăbiciuni şi se împreunează şi fac legământ de sânge cu Diavolul, care le e tată! Să te ferească Sfântul de farmecele femeilor lor, căci odată prins în mrejele lor, vei fi servitorul lui Lucifer pe vecie!

— Dom... nu spuneai că Lucifer nu mă mai poate atinge?

— Lucifer nu te poate atinge, într-adevăr, atâta timp cât eşti aici, sub protecţia mea. Însă odată ce ieşi, şi te întâlneşti cu păgânii, ţi-ai pecetluit soarta! Ai grijă de sufletul tău!

Spunând aceasta, Frollo ieşi hotărât din odaia mea, măturând podeaua cu mantia-i neagră. Închise uşa după el cu putere, iar apoi o redeschise, cât să-mi repete:

— Ai... grijă... de sufletul tău!

Cu aceasta, se făcu nevăzut.

M-am refugiat în clopotniţă, unde am început a vorbi Mariei celei Grase despre tot ce aveam pe suflet:

— Doar tu mă înţelegi, căci tu ai avut ultimul cuvânt de spus în privinţa grelelor mele încercări trupeşti. Prin urmare, numai ţie pot să-ţi fac mărturisirea ce urmează să mi se smulgă de pe buze şi din adâncul sufletului. Nu ştiu, nu înţeleg cum aş putea să fac să mai îndur mult timp toate frământările dinlăuntrul meu. Încep să mă satur tot mai tare să fiu legat de mâini şi de picioare. Disperarea mă cuprinde ca un hău nesfârşit. Vreau să fiu liber, să simt şi eu, măcar pentru o clipă, blândeţea pe care Dumnezeu o cere cu atâta ardoare oamenilor. Dar cu cât mă uit mai atent la mine, la felul în care arăt, la cum merg, la cum vorbesc, la tot ce îmi lipseşte, nu ştiu dacă nu cer prea mult prin asta. Tot mai mult mi se adevereşte că nu o să am niciodată o voce a mea, pentru că nimic ce vine din gura mea nu are destulă însemnătate încât să fie ascultat. Simt că voi rămâne doar perechea de braţe din umbră care trage clopotele, chemând oamenii la rugăciune. Eu îi chem, iar Frollo, cu predicile lui înspăimântătoare, îi goneşte, căci niciunui om nu îi cade bine să audă cât este de păcătos şi cât de repede o să ajungă să se mistuie în iad. Nu mai vreau să trăiesc în teroarea asta cumplită! Nu mai pot! Vreau să fac ceva pentru cineva, în aşa fel încât să-i schimb viaţa, şi astfel, să am o cale de ieşire din hăul fără fund ce se cască ameninţând să mă cuprindă cu totul. De s-ar putea găsi o cale prin care să scap de negura asta absolută! Cum, Doamne, mă voi uşura de povara ce m-apasă? Sunt, oare, sortit să port în cârcă tot amarul şi tot năduful lumii înconjurătoare? Ce să fac, Părinte Ceresc, ca să-mi liniştesc amărâtul ăsta de suflet?

Dialogul meu cu Marie se schimbase într-o rugă fierbinte către Dumnezeu. Simţeam că vorbele mele aveau să-I ajungă la ureche şi să aibă însemnătate pentru El.

— Quasimodo! îmi răsună în minte, din nou, glasul Mântuitorului, cu şoapta-i lină ca susurul unui pârâu, fii pe pace! Nimeni şi nimic nu-ţi poate lua din suflet ceea ce Tatăl a pus acolo când te-a creat, iar Eu am desăvârşit prin jertfa Mea pe cruce!

— Deci... eu nu sunt creat de Lucifer? L-am întrebat, vrând cu disperare un răspuns la întrebarea ce mă mistuia de la începutul vieţii mele tulburate.

— Dragule, păcatul cel mai mare fie al aceluia care-a spus vreodată în viaţa lui despre Lucifer că poate zămisli ceva! Numai Tatăl din Ceruri este Creator! El te-a creat, orice ai fi auzit din partea oricui!

— Şi-atunci cum de sunt... astfel?

— Slăbiciunile tale trupeşti nu sunt din vina niciunui demon. E crucea pe care Domnul ţi-a dat-o s-o duci pentru a fi o oglindă pentru cei ce, întregi trupeşte fiind, se văd mai frumoşi şi mai buni decât ceilalţi, cu de la ei putere! Poate că da, te-o fi atins vreun demon, cum încearcă s-atingă pe toată lumea, însă tu nu eşti sămânţă drăcească şi niciodată n-ai să fii. Sufletul tău nu va fi niciodată complet cuprins de patimi demonice, căci chiar Eu ţi l-am atins după ce te-am văzut întâia oară, lăsat pe trepte, la Notre-Dame. Frollo a aflat de tine prin Mine. Eu i-am îndreptat paşii spre leagănul copiilor găsiţi. La acea vreme, Frollo trecuse printr-o criză spirituală foarte puternică. Ambii lui părinţi erau morţi, iar fratele lui apucase pe un drum pe care el nu şi-l dorea. Era, din toate punctele de vedere, un om dărâmat. Eu am văzut, însă, în el, o scânteie de bunătate. Tatăl n-o pusese acolo la voia întâmplării.

— De ce o urăşte atât de mult pe acea ţigăncuşă, pe Esmeralda? l-am întrebat.

— Pentru că nu o înţelege, răspunse simplu Isus, cu o blândeţe nemărginită în glas. Frollo e un om foarte, foarte deştept. Însă o minte ascuţită nu înseamnă o minte deschisă, şi mai ales o inimă deschisă. O minte ascuţită care înţelege doar ceea ce vrea este cea mai mare primejdie pentru ea însăşi. Pentru că-şi va spune mereu că ştie tot ce are nevoie să ştie pentru o viaţă trăită bine. Îşi este de ajuns lui însuşi. Şi asta îl face să se vadă tot mai sus, fără să-l fi pus nimeni acolo. Asta se întâmplă cu Frollo, dragul Meu. Se amăgeşte cumplit şi nu îşi dă deloc seama de aceasta. Mocneşte de o taină pe care-o ţine ascunsă înlăuntrul fiinţei sale, unde clocoteşte şi-i fierbe măruntaiele ca-n cazanele Infernului. Şi acea taină, lăsată să-i conducă viaţa, îi va pecetlui nimicirea. Dar asta nu e ceva care să te privească-n clipa asta. Roagă-te, iartă-te, iubeşte, mergi înainte! Asta e tot ce trebuie să faci.

— Cum, Doamne, să mă iert cu de la mine putere, căci sunt păcătos? am bâiguit, înecat de emoţie.

— Drept şi cu smerenie ai grăit, vrednic slujitor! Negura păcatului, deşi încearcă a te învălui, nu trebuie să te împiedice să vezi. Iar ceea ce trebuie să vezi este sufletul tău primind iertarea Tatălui. Odată ce poţi vedea asta şi-ţi înveţi inima s-o ceară cu toată puterea, Tatăl Îşi va pune mâna peste sufletul tău. Şi acolo unde atinge Tatăl, niciun rău nu poate intra, oricât de mult ar încerca să-ţi rupă baierele fiinţei.

Vocea Mântuitorului vorbea cu multă convingere, fără a ridica măcar o dată tonul în alt scop decât acela de a scoate la lumină miezul spuselor Sale. Mă simţeam onorat să pot vorbi cu El direct, ca şi cu un prieten, căci eu, nenorocitul de mine, nu cunoscusem niciodată apropierea de prieteni.

— Am ceva să-ţi împărtăşesc, Quasimodo, continuă să vorbească Isus. Vreau să ştii un lucru despre cum lucrează Celălalt. Ştiu că eşti încercat, de multe ori, de viziuni cumplite, cu demoni cu înfăţişări spurcate. Vreau să-ţi spun că poţi să stai liniştit într-o privinţă. Niciunul dintre aceşti demoni nu e Satan însuşi, căci el

e prea josnic pentru a vorbi cu omul faţă către faţă şi-l urăşte prea mult. Satan îşi trimite întotdeauna slugile cele mai de jos ca să te sperie, căci până şi acelea sunt atât de cumplite vederii şi simţirii omeneşti că pot băga în sperieţi orice muritor. Dar nu le e îngăduit mai mult decât atât. Şi tot ce arată minţii omeneşti sunt minciuni care pălesc imediat pe lângă flacăra Adevărului Tatălui, care din Veşnicie-şi are pornirea! Fii pe pace. Căci toţi cei ce te urăsc pe tine, pe Mine întâi M-au urât, cum am spus-o şi ucenicilor Mei când încă umblam cu ei. Iar Eu am mers, pe drumul Meu, mai departe, căci Lumina nu se opreşte din a străluci doar pentru că bezna încearcă să-i stea în cale. Uşor îi e Răului a încerca să dărâme, căci calea Răului duce la moarte, iar moartea e sfârşitul dureros al Creaţiei. Ceea ce nu a învăţat, însă, Răul, e că Viaţa Veşnică nu se poate stinge. Şi încearcă şi încearcă, de la începuturile timpului, să lase lumea-n întuneric total, ca să-şi poată duce lucrarea la îndeplinire fără a fi văzut.

— Doamne, ce se va alege de Esmeralda şi de ţigani?

— Despre ţigani multe s-au spus şi încă mai multe se vor spune, nu toate fiind adevărate. Sunt spirite libere, însă libertatea lor nu-i trufaşă. E libertatea pe care şi-o acordă cu de la ei putere, sătui fiind să fie călcaţi în picioare. Robia nu-i poate ţine în lanţuri, căci au duhul cântecului şi dor de ducă, răspunse Isus cu blândeţe întrebării mele. Sunt suflete călite. Dar pot primi Adevărul. Nimeni nu e oprit de la a primi Adevărul.

— Ce demoni vede Frollo în ei?

— Dragul Meu, spuse Mântuitorul, zâmbind curiozităţii mele nestăvilite, Frollo vede ceea ce multa sa ştiinţă, orbindu-l, l-a învăţat să vadă. Tu ţine-te tare, căci Frollo îşi va primi cele ce i se cuvin în viaţa de după aceasta, ca toţi muritorii, la o adică. Nimănui nu-i e îngăduit să trăiască fără a răspunde pentru viaţa lui. Mai ales unui preot. Unui slujitor al Domnului. El e păstorul unei turme, care-ar trebui să-şi pună viaţa chezăşie pentru turma aceea.

— Şi Frollo nu face asta?

— Frollo, dragul meu, nu face decât să strige-n gura mare despre lupii ce dau târcoale turmei lui. De nu se va trezi, lupii umbrelor şi-ai flăcărilor îi vor devora hulpavi sufletul nemuritor. Dacă va vorbi în continuare cu atâta ură şi râvnă întunecată despre Dumnezeu, s-ar putea foarte bine ca Acesta, cu dreaptă mânie, să facă, bineînţeles, ceea ce are de făcut şi să-l pedepsească aspru. Dar asta să nu-i spui lui niciodată. Să rămână între noi.

— Cum rămâne, Doamne, cu ţiganii şi demonii?

— Frollo vede în ei ceea ce se teme cumplit de tare să nu ajungă să vadă în sine. Însă, dragule, trebuie să ştii un lucru. Diavolul e cu atât mai puternic cu cât e mai temut. Iar asta trebuie să-ţi fie facla în întuneric. Răzvrătirea cea mai puternică împotriva diavolului stă în a-i arăta cât de puţin te temi de el. Căci el se agaţă de teamă, de ură, de necunoaştere, de tot ceea ce lipseşte din sufletul omenesc, şi de-acolo începe să-şi sădească otrăvitoarele seminţe. Frollo nu

cunoaşte decât partea pe care vrea s-o cunoască din tot ce înseamnă ţiganii. Partea pe care, poate, şi-au însuşit-o pentru că Adevărul le-a fost propovăduit de limbi mincinoase. Partea pe care, în lipsa lor de şcoală, o pricep ca fiind o răzvrătire împotriva celor care în loc să le bage Adevărul în inimi, le bagă pumnii în gură. Se simt urâţi, nu iubiţi. Şi asta îi face să-şi atribuie puteri care să-i sperie pe cei care-i urăsc. Răspund cu aceleaşi arme cu care sunt atacaţi, întocmai cum un câine lovit va sări să muşte mâna care-i aduce durerea. Crezi că ţiganilor le e uşor s-audă blestemele şi înjurăturile spurcate ale tuturor celor care nu îi cunosc, dar îi judecă? Eşti de părere că le e uşor să ducă-n spate vini închipuite? Culoarea pielii, dată de Tatăl Ceresc, le-a adus blestemele tuturor oamenilor ce nu sunt ca ei. Căci omul, temându-se de ceea ce nu cunoaşte, nu încearcă a se deschide, ci se ascunde după zidul de amar şi ură pe care Întâiul Prăbuşit îl ridică imediat ce are prilejul de a o face. Şi nimic nu-i e mai uşor Diavolului decât să întoarcă pe dos Adevărul. Dacă îl asculţi pe el, Tatăl e un tiran nebun, care alungă fără să cârtească pe oricine nu i se supune orbeşte. Însă Satan este atât de laş, încât nici asta nu are curajul de a spune făţiş. Mai degrabă, răstălmăceşte. Face în aşa fel încât tu să te întrebi dacă Dumnezeu chiar a spus un anume lucru.

Pentru ochii şi urechile oricui ar fi intrat în acea clipă în umila mea cămăruţă, glasul cald, blând şi profund al Învăţătorului Cristos era de neauzit. Eu însă, nenorocitul surd şi gângav ce sunt, îl auzeam limpede şi vorbeam cu El de parc-aş fi vorbit cu un prieten vechi, venit să mă vadă şi să-mi aline singurătatea ce mă apăsa cumplit de tare.

— Învăţătorule!... am încercat. Am încercat să îmi răspund la această întrebare şi nu am reuşit. M-am rugat, m-am mirat, m-am înfuriat, am plâns şi-am început iar să mă rog, dar răspunsul nu mi-a fost niciodată descoperit. Iar întrebarea mă frământă de ani de zile.

— Ce întrebare, dragul meu Quasimodo?

— De ce ai murit în locul lui Baraba? De ce un ucigaş răzvrătit? A meritat?

— Nădăjduiesc cu toată inima că jertfa Mea a meritat. Baraba e acum cu vărul Său, care şi-a deschis sufletul spre Mine în ultimul Meu ceas pământesc. Am trăit între OAMENI, Quasimodo, dragă! Între OAMENI, cu bunele şi relele lor. I-am cunoscut pe cei mai buni. Am locuit cu ei. Am luat masa cu ei. Am umblat cu ei pe drumurile înecate în praf ale Ţării Sfinte, pentru care Mă doare să spun că mult sânge s-a vărsat în van. Sângele Meu, care-ar fi trebuit să pecetluiască izbânda omenirii în lupta cu păcatul, a cărui plată este moartea, nu a fost de-ajuns. Căci setea de putere a Diavolului e veche de când lumea, şi-l roade cum rod şobolanii aşternuturile omului sărac, pentru a-i tulbura pacea. Dar să revenim la Baraba. În graiul vorbit în colţul de lume unde Mi-am dus misia pământească, numele lui Baraba se tălmăceşte simplu, dar foarte profund: Fiul Tatălui.

— Fiul... Tatălui, am bâiguit, pătruns până-n miezul sufletului de un fior plăcut.

— Da, dragul Meu. Baraba a fost omul pe care Eu, împreună cu Tatăl, l-am ales pentru a purta chezăşia eliberării omenirii de păcat. Şi ştii de ce? Pentru că Întâiul Prăbuşit, în spurcata-i râvnă de putere goală de Adevăr, s-a folosit de începuturile tulburi ale vieţii lui Baraba pentru a zămisli în jurul numelui său o aură neagră, plină de teamă şi ură. Baraba a fost un om al cărui suflet s-a încărcat până la refuz de amar. Un om care, prin tot ce a trăit, a ajuns să înţeleagă că marea putere a Romei e vinovată pentru toate suferinţele sale şi ale lumii ce-l înconjura. Orb în faţa a tot ceea ce este dintru Adevăr, a mers înainte pe calea zelului turbat. Însă Eu am crezut întotdeauna în puternica însemnătate a numelui său, şi de-asta am ales să-Mi pun viaţa drept garanţie pentru iertarea lui. Privind în miezul sufletului său, Eu am fost singurul care-a văzut în el altceva decât toţi ceilalţi: un om care căuta cu o disperare flămândă, hulpavă, să-şi facă tatăl mândru. De asta a pornit cu atâta aprindere pe calea războiului cu stăpânitorii din vechime ai Pământului Făgăduinţei. Voia ca tatăl său să vadă în el luptătorul destoinic şi neînduplecat pe care-l crescuse. Şi în cele din urmă, după o viaţă schimbată prin jertfa Mea, l-a văzut. Iar acum, te întreb Eu pe tine, dragule Quasimodo: dacă un criminal răzvrătit a putut să se vadă în postura de a primi iubirea şi iertarea Tatălui, garantată de jertfa Mea, cum n-ai putea s-o faci tu, care ai un suflet a cărui strălucire, de s-ar vedea cu ochi omeneşti, ar putea orbi pe oricine? Uită-te bine la Mine! Nimeni şi nimic să nu-ţi ia speranţa la mântuire, căci atât timp cât în fiinţa ta lucrează harul Meu, acea speranţă acolo rămâne!

Cristos vorbea cu convingerea de nestrămutat a unui rege nobil şi curajos, gata să-şi apere chiar şi în luptă spusele, dacă era nevoie. Însă în acelaşi timp, glasul Său nu avea nimic din tunetele şi fulgerele aruncate de Dom Frollo şi din nou mi-am pus întrebarea dacă Frollo chiar Îl slujea cu adevărat.

— Quasimodo, vorbi Mântuitorul, acum vreau Eu să te întreb ceva. Tu ai remarcat vreodată cum gândeşte Dumnezeu în privinţa ta?

— Ce anume vrei să spui cu această întrebare, Doamne?

— Ca să-ţi fie mai uşor să înţelegi, te voi întreba altceva: Ce anume se spune prin Paris despre tine, prietene?

Cu un râs amar şi o încercare chinuită de a ridica din sprânceană, am răspuns:

— Dar ce nu se spune, Doamne? Că las femeile grele cu monştri, că spurc recolte, că mor viţeii-n vaci şi purceii-n scroafe când mă văd, că arunc farmece pe coşurile caselor... toate grozăviile la care se poate deda o minte odihnită de om s-au pus pe seama mea. Doar c-am luat viaţă de om nu s-a spus, deşi credemă din suflet, dacă există cineva care să fi murit din pricini necunoscute de nimeni, din cinci oameni, vreo patru şi jumătate se gândesc că eu am făcut-o!

Deodată, dintr-un colţ crăpat al unui perete din cămăruţa mea începu a ieşi o rază de lumină care se făcu tot mai mare, iar Mântuitorul se făcu şi văzut, nu doar auzit. Purta un veşmânt alb imaculat, iar pe cap avea o coroană care părea a

fi de spini, însă, privită mai îndeaproape, se vădea a fi din cel mai fin argint pe care am avut vreodată prilejul de a-l vedea. Cristos venise-n faţa mea, nevolnicul de Quasimodo, cel surd, şchiop, schimonosit şi gângav, ca Rege.

Tremurând de evlavie, cu glasul înecat, am reuşit a spune doar atât:

— Doamne!

Cu un zâmbet cald şi radiant, ca soarele blând al primăverii, Isus se apropie de mine, cu paşi mari, măsuraţi. Deşi surd ca o cizmă, auzeam limpede fiecare pas al sandalelor Sale simple, din piele de capră, pe podeaua de lemn a camerei.

— Astea-s lucruri pe care demonii le-au şoptit minţilor slabe şi inimilor împietrite ale Parisului. Însă vreau să-ţi spun ceva. Când spurcăciunile alea s-au adunat în Iad, imediat după ce te-ai născut, şi-au început să-ţi plănuiască sfârşituri care mai de care mai groteşti, Eu am intervenit pentru tine. Le-am poruncit să te lase în grija Mea şi a Maicii Mele.

— Şi ce-au zis, Doamne? am întrebat, încă înmărmurit.

— Au zis că atâta vreme cât nu-i chinui pe ei mai mult decât sunt deja chinuiţi acolo, în văpaia veşnică, pot face ceea ce doresc cu tine. Iar eu le-am spus: „Atunci, când va creşte, mâinile lui vor trage clopotele sălaşului Maicii Mele din Paris!”

Auzind povestea felului în care soarta mea fusese pecetluită, pentru doar a doua oară în mulţi ani de zile, am adormit liniştit, zâmbind ca un prunc care tocmai băuse o stacană de lapte cald cu miere.

Capitolul 20

Ruga Esmeraldei

Trezindu-mă în dimineaţa următoare, am simţit vibraţii puternice dinspre odaia lui Frollo. Când m-am îndreptat cu pasu-mi şchiopătat spre camera lui, l-am găsit flagelându-se din nou în faţa crucifixului din colţul drept al încăperii.

— Piei, poftă spurcată! spunea el, printre dinţi, în timp ce biciul îi muşca din carne cu cruzime. Lasă-mi trupul pur, ca Templul Domnului, ce trebuie să fie.

În ochii-i negri, de obicei reci ca două hăuri fără fund, apăruse o lucire de o intensitate înspăimântătoare. Fixa chipul de o tristeţe resemnată al Mântuitorului de marmură crucificat.

— Ce faci, Dom Frollo? l-am întrebat.

— Îmi mortific carnea. În ea e viu un vierme ce mă roade pe dinăuntru şi îmi arde măruntaiele cu o flacără spurcată, ce-mi umple nopţile de nesomn. O dulce ispită-mi şopteşte minciuni la urechile ce-ar trebui să rămână surde la orice

altceva-n afară de chemarea Domnului. Piei, demon mincinos! Hăul fără fund fie-ţi loc de veci! striga el, împroşcând salivă.

Continuă să se biciuiască peste spinarea goală. Stropi de sânge îi apărură pe umeri, picurând pe podeaua încăperii mici şi pline de pergamente.

De fiecare dată când vedeam asemenea scene, eram captiv între o groază cumplită şi o milă ce-mi rupea bucăţi din suflet. Nu reuşeam să înţeleg cu niciun chip legătura dintre o pedeapsă atât de cruntă din punct de vedere trupesc şi curăţirea spiritului. Înţelegeam posturile, căci de multe ori le ţinusem. Oricum nu mâncam niciodată mai mult decât îmi trebuia, iar legătura mea cu Dumnezeu era puternică de la sine, deci îmi era destul de uşor să postesc. Însă ceea ce făcea Frollo îmi părea de-a dreptul strigător la cer, văzând în asta mai mult chinurile legiunilor spurcate ale Celor Căzuţi decât vreo urmă de prezenţă dumnezeiască.

Brusc, l-am văzut ridicându-se, luându-şi în grabă roba neagră pe el şi alergând spre intrarea în catedrală. Cineva bătea în uşa mare, cu o disperare pe care am simţit-o până în miezul sufletului.

— Părinte, spuse vocea întretăiată de răsuflarea grea a Esmeraldei, pupa-ţi-aş dreapta, vreau şi io să mă rog la Fecioară, lasă-mă şi pă mine-aci o clipă, două, să mă adun, că mă spurcă un nenorocit mai înainte.

Avea părul răvăşit, iar rochia în culorile curcubeului îi era plină de pete mari de noroi.

— Mă făcu cerşetoare ordinară, părinte, mă umplu dân cap până-n picioare dă glod! Uită-te-aci, şi abia ieri făcui şi io rochia asta!

Deci Frollo nu era tocmai în cunoştinţă de cauză când spunea că mâinile ţiganilor nu muncesc. Esmeralda, ţigăncuşa ce începuse să danseze în piaţa din faţa catedralei, îşi croise singură rochia.

Frollo nici nu vru să audă de ea.

— Aici nu vin decât cei cu inima smerită. Nu e loc în lăcaşul sfânt al Maicii Domnului pentru cele pentru care al lor trup le-mpinge spre plăceri spurcate. Tu-ţi dai trupul demonilor poftelor carnale, pentru ca bărbaţii să bălească după tine ca lupii după ciozvârta de căprioară! Pleacă de-aici! Du-ţi scârna-n mahalalele ce te-au borât, nu pângări altarul Sfintei Născătoare de Dumnezeu cu puterile tale drăceşti!

Asprimea din vocea puternică a arhidiaconului nu o sperie câtuşi de puţin pe Esmeralda, care-l ţintui cu privirea, parcă aruncând scântei din ochii-i negri ca două nopţi îngemănate:

— Părinte, io nu venii aici să mă mai spurci şi Sfinţia Ta! Io caut linişte! Dacă nu mi-o dai, lasă-mă-n amaru' meu să plec de-aci!

Răspunsul ţigăncuşei, rostit cu o voce hotărâtă, îl făcu pe Frollo să-şi înghită cuvintele. Fără, însă, a-şi ascunde dispreţul, acesta făcu un semn din mâna dreaptă prin care îi transmitea să plece. Afară era răcoare, rochia Esmeraldei tocmai fusese sfâşiată şi umplută de nămol, iar picioarele îi erau desculţe. Nu era

o zi potrivită pentru a sta afară, în halul în care era ea. M-a cuprins o milă fără margini, şi nu e vorba de mila amestecată cu dispreţ pe care-o văd adesea la unii când trec pe lângă cerşetorii orbi ori şchiopi de pe la colţurile străzilor şi cred că-şi cumpără loc de odihnă pe păşunile Raiului când le aruncă în scârbă câte-un amărât de bănuţ. E mila aceea care te cuprinde când vezi, şi mai ales când simţi durerea unui suflet şi ştii c-o împărtăşeşti mult prea adânc, prea intim, ca să poţi, în fapt, s-o alini.

Mâna masivă a arhidiaconului, cu degetele-i lungi şi subţiri ca picioarele unui păianjen alb, uriaş, mă apucă puternic de umăr.

— Vezi, Quasimodo? Vezi obrăznicia fără margini a unui neam în veci spurcat de draci?

— Dar ce-a făcut, Dom Frollo? l-am întrebat, spăşit. A cerut puţină îndurare?

— A BLASFEMIAT! urlă arhidiaconul, bătând cu piciorul în podea.

Ochii îi ieşiseră din orbite şi aruncau scântei aprige de ură în stare pură.

— În ce fel a blasfemiat, Părinte? am vrut să ştiu.

Mi se părea că ura lui n-avea alt temei decât faptul că Esmeralda era, desigur, ţigancă.

— Mila Domnului n-o cerşeşti ca pe lăturile ce se-aruncă porcilor care zac trândavi prin noroi şi rahat! Mila Domnului o ceri ştiind sigur că vrei să te căieşti pentru păcatele tale! Şi n-o ceri cu neobrăzare, aşa cum face ea, ci cu umilinţă, cu smerenie! Caută-L pe Domnul, Quasimodo! Caută-L pe Cristos, Mântuitorul, şi pe Maica Lui cea Preacurată şi pururea Fecioară, Maria, şi ei te vor lumina pe calea ta. Nu lăsa vrăjile unei păcătoase nenorocite să te smulgă din colţul de Rai ce ţi-e menit! Hai, gata! Treci şi te roagă, că n-am azi timp de tine! Trebuie să pregătesc predici noi! Cuvântul Domnului e veşnic viu şi veşnic trebuie trezit în sufletele credincioşilor! Taci, roagă-te şi nu cădea în păcat, căci eu nu te pot ridica! Acum, du-te sus, în camera ta, şi mă lasă!

Îngenunchind lângă Marie cea grasă, cum făceam mereu când voiam să-mi descarc sufletul obosit de-atâta patimă aruncată de Dom Frollo, am şoptit:

— Scumpa mea prietenă, iubită hoaţă de auz, numai tu poţi să-mi cunoşti şi înţelegi în totul frământările. De stă-n puterea ta, şi ştiu sigur că stă, cheamă tu un înger, să am cu cine mă sfătui, ca de la muritor nenorocit la fiinţă dintru Lumină şi Eternitate.

Am tras-o apoi de funia mare şi groasă, de trei ori, invocând sfântul nume şi dumnezeiasca putere a Trinităţii. Pe urmă, îngenunchind lângă pătuţul în care-mi dormeam în fiecare noapte somnul de veci, am îndreptat un gând spre Dumnezeu:

— Părinte, trimite-n ajutorul meu oricare dintre solii Tăi vrednici, căci vreau a mă învrednici să-Ţi cunosc căile.

Am simţit pe dată o căldură suprafirească pe şira spinării mele sucite-n fel şi chip, iar o lumină albă mi-a apărut în faţă. Purtând veşminte imaculate, din acea lumină a ieşit Arhanghelul Gabriel, Binevestitorul:

— Bucură-te, Quasimodo, tu, slujitor pe deplin hăruit de Sfântul Spirit, căci Domnul găseşte bucurie în devotamentul tău de neclintit. Fii pe pace, căci rugile tale sunt auzite toate şi fiecare-n parte-şi va primi, la vremea ei, răspunsul.

— Ce se va alege de dorinţa Esmeraldei de a se ruga aici, în lăcaşul Maicii Domnului? am îndrăznit a-l întreba pe Arhanghel.

— Ei bine, dacă există cineva care să fie în măsură să ajute un suflet să vorbească Maicii Domnului, Preacuratei Fecioare, acela sunt eu. În noaptea aceasta, făgăduiesc să vin aici din nou. Voi pune asupra genelor lui Frollo somn odihnitor, căci mâine are multe confesiuni de ascultat, fiindu-i astfel de trebuinţă o minte ageră şi o inimă deschisă. Iar apoi, o voi chema chiar eu pe Esmeralda aici, cu o stea pe cer, aşa cum am făcut şi cu Magii, în vremuri de demult, când Mântuitorul neamului omenesc nu era decât un copilaş ce abia învăţase să meargă. Şi vei asculta atunci ruga unui suflet neşcolit în ale dogmelor Bisericii, însă flămând şi însetat după iubire şi după înţelesul pe care, în fapt, îl căutăm cu toţii. Acum, te las. Mă întorc la miezul nopţii, iubit slujitor!

Toată ziua mi-am făcut de lucru în cămăruţa mea, am şters-o de praf, m-am uitat prin tot felul de cotloane după cuiburi; porumbeii sălbatici găseau loc prielnic pentru a cuibări pe-acolo. Apoi, am luat o cârpă şi-am început să lustruiesc toate cele cincisprezece clopote din turnul de sud, unde locuiam, aplecându-mă, ca de obicei, cu mai multă grijă, asupra celor trei Marii. Am muncit cu sârg, până la un sfert de ceas înaintea miezului nopţii.

Chiar la miezul nopţii, în odăiţa mea umilă şi-a făcut simţită prezenţa o lumină atotcuprinzătoare, de o căldură blândă, care parcă-mi mângâia fiecare fibră a fiinţei. Arhanghelul intrase în catedrală. Mă ridică uşor din pat şi mă conduse la fereastra cămăruţei.

La mijlocul cerului plin de stele, una strălucea cu o lumină mai puternică decât cele din jurul ei, fiind parcă şi mai mare, şi mai aproape de pământ. Luându-mi în mâini căpăţâna mare, Arhanghelul îmi îndreptă privirea spre partea dreaptă, mişcând, în acelaşi timp, cu puterea gândului, steaua. Aceasta se opri asupra Esmeraldei, care dormea în faţa unui mic foc de tabără, în apropiere de catedrală.

Ţigăncuşa se trezi, ridicându-se încet, şi se uită în sus, spre lumina puternică. Văzu steaua oprindu-se deasupra catedralei.

Vocea profundă a lui Gabriel îmi răsună în minte, cu un îndemn pe care sunt convins că l-a auzit şi ea:

— Nu te teme, copil crescut călătorind mereu! Fecioara te cheamă! Deschide-ţi, dar, sufletul!

Cu paşi şovăielnici, Esmeralda intră în catedrală. Privea curioasă şi oarecum speriată în jur, copleşită fiind de spaţiul uriaş. Statuile cu sfinţi şi garguiele,

încremeniţi în rânjetele lor, îi aminteau, probabil, de micimea ei. Era de înţeles: crescuse liberă, fără un loc al ei, şi niciodată nu intrase undeva drept răspuns la vreo chemare. Pe ţigani nu-i chema nimeni. Toţi îi goneau, fluierând şi înjurând după ei ca după câinii scăpaţi din lanţuri.

— Fii atent acum, Quasimodo! Această fiinţă n-a atins în viaţa ei o carte. Cu atât mai puţin una din care să fi avut cum să afle tainele rugăciunii. Fii atent cum se roagă un suflet flămând de Dumnezeu!

Esmeralda îngenunchease în faţa altarului, cu palmele împreunate şi ochii închişi. Arhanghelul îmi tălmăcea fiecare vorbă a ei, imitându-i cu precizie vocea:

— Doamne, şi Maica Domnului, spunea ţigăncuşa, cu glasul de-abia trecut de o şoaptă, io nu ştiu ce caut io aici. Io am văzut pe cer o lumină mare şi-am auzit o voce tare blândă, ce mă chema să vin încoacea. Şi-am venit, că pă mine nimenea nu prea mă cheamă nicăieri. Însă nu ştiu. Nu ştiu să mă rog. Cum să Te găsesc io, Doamne, între pietre reci şi mute, când io te simt pă Domnia Ta în toată suflarea după Pământ? Şi cum să fac io, Doamne, ca glasul meu să strige tuturor nebunilor ce au putere-n mâna lor, adevărul de la începuturile omenirii, că suntem toţi fraţi? Nu ştiu, Doamne. Nu ştiu nimic dân toate astea. Dar Te rog cu ardoarea unui suflet hăituit, apără-ne pă toţi! Apără-ne dă boli, dă suferinţi, dă nebuni şi sparge Tu zidurile ce le ridicăm ca proştii între noi, de-ajungem să ne dăm în cap pentru nimicuri! Io nu ştiu vorbi dân cărţi! Nici n-am pus în viaţa mea mâna pă una. Popii ăştia, cu cărţile lor, ăştia zic dă noi că suntem proşti şi leneşi, că Tu nu asculţi ruga noastră. Că nu ne ştim ruga, nu vrem să ne rugăm cum ne-nvaţă ei! Suflă Tu vânt dă pace peste minţile înferbântate, Măicuţa Domnului, şi înmoaie inimile dă piatră dân jurul nostru. Io nu te cunosc din vorbile lungi ale popilor, că mie-mi place vorba puţină şi bună, care-ajunge ţintă la sufletul omului. Io te caut. Te caut cu inima mea, care strigă de un dor ce nu-l pot pune-n cuvinte, şi cumva, ştiu că Tu Te rogi pentru toţi nenorociţii şi păcătoşii Pământului. Dacă io, nemernica, nu te tulbur prea tare cu cererea asta a mea, Maică Născătoare dă Dumnezeu, roagă-te şi pentru mica şi păcătoasa dă mine. Te rog dân inima mea dă nenorocită ordinară ce mi se tot spune că sunt, îndură-te dă mine şi dă neamul meu obişnuit cu colbul drumului mare, cu căldura focului şi cu cântecele dorului. Măcar Tu nu-ntoarce ochii dânspre mine. Nici nu ştiu, măcar, dacă m-auzi. Dar sunt aci, vorbind, nădăjduind că m-auzi şi că Te-nduri. Aşa cum Te-nduri dă toate sufletele care Te caută. „Have, Maria", cum zice popa. Tu, care-ai născut pe paie, între vite, Tu care ştii bine durerea unei mame, care Ţi-ai văzut Fiul preaiubit şi preanevinovat jertfindu-Se pentru păcatele noastre, îndură-Te dă noi, dă toţi. Doamne-ajută! Hamin!

Făcând cu stângăcie semnul crucii, Esmeralda ieşi din catedrală, la fel de umilă şi de tăcută precum intrase. Liniştea învălui din nou Notre-Dame de Paris, aşa cum o manta bună acoperă umerii unui nobil.

Doamne, câtă simplitate în ruga ei! Cât suflet în vorbele ei nemeşteşugite, dincolo de slovele din cărţile de rugăciuni ale lui Frollo, care îşi pierduseră focul sacru, mâncate fiind de ani. Câtă foame de Dumnezeu într-un suflet care fusese, poate, de multe ori, dat la o parte de cei ce pretindeau a vorbi în numele Lui, pentru că nu-I vorbea în aceeaşi limbă şi pe acelaşi ton al vocii.

Imediat după ce am văzut-o plecând, am simţit răceala cumplită pe şira spinării pe care învăţasem s-o leg de prezenţa unui Frollo ce mocnea de furie.

Arhidiaconul intră cu paşi mari în altar. Roba-i neagră mătura podeaua, ca mantaua unui rege care tocmai îşi descoperise regatul invadat.

— Aici miroase-a ulei de trup folosit de desfrânata aia de vrăjitoare păgână. Tu mă vei nimici, iar eu te voi blestema până la sfârşitul vieţii mele, viperă spurcată a lui Satan!

Cuvintele lui Frollo fură rostite cu dinţii scrâşnind de ură sălbatică. Slujitorul Domnului, cu văpaia Infernului pârlindu-i sufletul ca pe-o piele de porc, urcă în chilia-i rece de lângă a mea.

Îmi făceam mari griji pentru bieţii oameni ce aveau să vină să-şi descarce sufletele în faţa lui a doua zi de dimineaţă. Ştiam sigur că aveam să fiu martor la multe, pentru că eu eram băiatul lui de altar şi îi aranjam de fiecare dată toate cele de trebuinţă pentru confesiune şi cuminecătură.

Îngenunchind lângă pat, am început a mă ruga. Cuvintele curseră din mine ca apa dintr-un râu pe timp de ploaie:

— Doamne, părintele meu adoptiv Te caută cu o ardoare rar întâlnită. Rogu-Te, ai grijă ca flacăra care arde în miezul sufletului său să nu-l mistuie înainte de vreme, şi dă-i, Doamne, prilejul de a Te simţi nemijlocit, ca mine. Fă din zidul religiei podul lui Frollo spre credinţă şi înmoaie-i sufletul călit de mult amar.

— Fii pe pace, răsună şoapta Arhanghelului Mihail în urechea mea. Toate se vor întâmpla aşa cum le e menit să se întâmple. Drumul tău în căutarea Adevărului te va purta pe drumuri pe care nici nu te-ai gândit vreodată că ai să apuci. Ţine-te tare şi drept pe calea ta şi ţine mereu măcar un colţ din inimă deschis. Nu vrei să le dai tuturor celor care văd în tine un simplu monstru nenorocit satisfacţia de a şti că există un sâmbure de adevăr în veninul pe care-l scuipă spre tine, nu? Odihneşte-te-acum, căci multe vei afla mâine despre minţile şi sufletele semenilor tăi.

Adormind, am simţit până-n străfundul sufletului o mână puternică, trecută prin lupte, pusă protector pe umărul meu. Ştiam limpede că nimeni şi nimic nu-mi putea pricinui nici cel mai mic rău, căci gloriosul conducător al oştirilor cereşti mă veghea.

Capitolul 21

Un ciudat şir de confesiuni şi-o poartă închisă

Dimineaţa zilei de după ruga plină de patos şi sinceritate a Esmeraldei mă găsi din nou cu o durere plumburie la genunchi, căci vremea era mohorâtă. Cu toate astea, n-am cârtit când a venit vorba să pregătesc altarul pentru Frollo, căci cunoşteam prea bine mânia ce se putea revărsa ca lava asupra capului meu dacă nu ieşea totul cum trebuie.

După ce am aranjat totul în cele mai mici amănunte, m-am ascuns sub masa din spatele altarului, chemând în ajutor pe Binevestitor:

— Sfinte Arhanghel Gabriel, fii mie tălmaci al confesiunilor celor ce vor veni acum aici, în faţa părintelui meu adoptiv, să-şi descarce sufletele împovărate.

În spatele meu, căldura inconfundabilă care apărea ca semn al prezenţei unui înger umplu catedrala.

Frollo, drept ca o prăjină, cu o privire rece ca lacurile Nordului îndepărtat, stătea la confesional. Se vedea de la o poştă că era stingher ca un câine izgonit de la masă. Locul lui era printre oameni doar atât timp cât îi putea intimida. Nu se simţea deloc bine stând să-i asculte, pentru că puţin îi păsa de ceea ce aveau de spus. Confesiunile erau partea din preoţie care-i plăcea cel mai puţin. Niciodată nu se simţise în largul lui când oamenii îşi deschideau sufletele, el fiind obişnuit nu să asculte, ci să-şi toarne punctele de vedere înţepenite după ani de zile de dogmatism orb în minţile lor, cu forţa.

O băbuţă gârbovă se apropie prima de el:

— Iertaţi, Părinte, căci am păcătuit. Umila roabă a lui Dumnezeu Nanette cea şchioapă vine să-şi mărturisească păcatul.

— Domnul e mare şi ascultă, spuse Frollo, cu vocea-i puternică. Ce ai de mărturisit?

— Părinte, în meschinăria mea de păcătoasă nenorocită, blestemat-am azi ca ultima spurcată.

— Ai blestemat? Cum anume? Ce s-a întâmplat?

— Un ţigan mi-a furat pâinea, când mă întorceam din piaţă, şi-am strigat după el să putrezească maţele-n el, părinte. Iertat fie-mi păcatul săvârşit cu gura mea spurcată.

— Măicuţă, spuse Frollo, neobişnuit de mieros, pentru ţigani îţi baţi mătăluţă capul? Nu-ţi face griji. Blestematul ăla probabil că merita mai mult. Mergi în pace, căci nimic rău n-ai săvârşit.

Fierbeam de furie, în spatele altarului. Cum îndrăznea un slujitor al Domnului să aprobe, în lăcaşul Maicii Mântuitorului nostru Isus Cristos, asemenea blesteme cumplite? Cine-i dădea lui puterea, ca preot care trebuia să împartă

iertarea, să fie de acord cu gurile spurcate ale unor oameni neobişnuiţi să-i accepte pe ceilalţi.

Imediat după, veni cineva ce-mi era vag cunoscut: Pierre Gringoire, tânărul poet şi trubadur vagabond ce cutreiera Parisul în căutarea inspiraţiei, trăind de pe-o zi pe alta din mila câte unui trecător cu mână largă.

— Iartă-mă, Părinte, căci am păcătuit! spuse poetul, într-o şoaptă abia auzită.

— Cu ce-ai păcătuit, fiu risipitor? vorbi Frollo, de sus, de parcă tânărul aflat la confesional era vreun sclav nevolnic.

— Părinte, eu sunt poet.

— Poet? Poeţi au fost Ovidius, Homer, Virgil... titani ai culturii. Tu eşti un păduche fără căpătâi, flecarule! Hai, uimeşte-mă cu preaplinul depravării tale.

Indignarea lui Frollo îşi atinsese culmea. Vocea-i semăna cu mârâitul de furie şi frustrare al unui câine înlănţuit prea strâns care nu ajungea să muşte din omul ce-l lovea cu beţe şi pietre.

— Cum ziceam, Părinte, sunt poet. Iar asta-mi duce mintea în unele locuri în care cineva de rangul Sfinţiei Tale ar spune că n-are ce căuta.

— Ce vrei să spui cu asta, paiaţă ce eşti? se îmbăţoşă arhidiaconul.

Mi-l şi închipuiam: stând în picioare, cu spatele drept ca un par, în reverenda neagră, părea un gargui.

— Părinte, eu scriu poezii închinate celui mai înălţător sentiment din câte au fost date sufletului omenesc să simtă vreodată. Dragostea, Sfinţia Ta. Dragostea.

— Cunoşti tu dragostea, pripăşit jalnic ce eşti? Nici măcar nu ştii al cui rod eşti. Şi ce poezii scrii tu, măi, păduche, de-ai venit să-ţi ceri iertare pentru ele?

— Scriu poezii cum n-a mai scris nimeni, Părinte. Poezii fără rimă. Poezii închinate tainelor ascunse ale inimii, dorinţelor pătimaşe. Mă duc cu gândul la satiri[2] şi nimfe[3] ce dănţuiesc în pielea goală prin poieni, la lumina strălucitoare-a lunii, binecuvântând împreunarea dintre doi tineri înfierbântaţi...

— TĂCERE! tună arhidiaconul. Îmi e de-ajuns! Nu mă mai spurca! Gata cu nălucirile tale diavoleşti, lua-ţi-le-ar toţi dracii din iad să ţi le ia de descreierat mizerabil! Marş din biserica mea, câine-n călduri ce eşti! Anatemă pe capul tău, satană! Piei din ochii mei! Să nu te mai văd aici! Niciodată! Blestemată fie mâna care-ţi mai deschide uşa lăcaşului Domnului, nenorocitule ce eşti! Hai, următorul la rând, că nu mai pot cu voi!

Urla ca un apucat, aruncând scântei de ură pură peste tot. Dacă ura ar fi avut un miros, sunt sută la sută convins că toată catedrala ar fi puţit în ultimul hal. Temător, m-am ghemuit în spatele altarului.

Nimic nu m-ar fi putut pregăti pentru ceea ce avea să urmeze.

---

[2] Creaturi mitologice care arată ca o îmbinare dintre un om şi un ţap (n.a.).

[3] Spirite feminine ale pădurilor, în mitologia greacă (n.a.).

În catedrală intră cu paşi sfioşi Clopin, circarul ce fusese lăsat şchiop de cruzii acoliţi ai lui Phoebus. Tichia-i cu zurgălăi şi pantalonii în carouri nu se potriveau deloc cu solemnitatea catedralei. Dar chiar şi şontâcăind ca o găină schiloadă, tânărul ţigan era pătruns de o evlavie nedisimulată.

— Sărut dreapta, Părinte! spuse el, cu umilinţă.

Recunoscându-i vocea, Frollo se îmbătoşă imediat:

— Tu eşti nesăbuitul ăla de Trouillefou, nu-i aşa? Ce neghiobie ai mai făcut de data asta, netotule?

— Să moară neamu' meu de-am vrut să fac io ceva rău, Părinţele.

— Varsă tot, şi laptele desfrânatei de mă-ta dacă ţi-l cer! zbieră arhidiaconul cu patimă. CE-AI FĂCUT?

Tremurând ca varga, Clopin abia reuşi să bâiguie:

— Am... am furat o pâine de la o babă a dracului, părinte, să mor de nu! Mi-a fost şi mie foame!

— A dracului? Să înţeleg că vorbeşti de biata Nanette cea şchioapă? Tu ştii, parazit josnic, ce viaţă chinuită duce femeia aia? Ştii că e şi stearpă? Toţi neisprăviţii Parisului râd de ea din pricina asta!

Ştiam de la Frollo că baba Nanette era stearpă, însă niciodată nu mă putusem gândi la ea ca la o femeie amărâtă, şi asta din cauză că bătrâna era, într-adevăr, rea ca o viperă. Îşi făcea veacul cerşind pe treptele catedralei. Însă niciodată n-o văzusem zâmbind cuiva, cu umilinţa blândă, ruşinoasă, atât de obişnuită la ceilalţi cerşetori. Nanette şchioapa sfredelea trecătorii cu ochii-i albaştri, ca de gheaţă. Şi să te ferească Dumnezeu din Ceruri să-i dai mai puţin decât se-aştepta, că dezlănţuia Iadul:

— Deşerta-şi-ar dracii maţele-n punga voastră de zgârcani lacomi şi nenorociţi ce sunteţi! Bogaţii nu cred la ăi săraci! Nu v-ar fi ruşine? Vă îndopaţi toată ziua, vă umflaţi buzunarele de bani, dar la amărâţi când mai daţi? Bine că de gunoaiele-astea de ţigani vi se rupe sufletul! Cum risipiţi bani, risipi-v-ar Domnul bun şi drept prin toate colţurile lumii! Blestemaţilor!

Când nu eram surd, o auzeam de la o poştă în plimbările mele secrete prin piaţa din faţa catedralei. Avea o voce puternică, ţipătoare, ca de cioară rebegită. Rar am văzut făptură omenească mai plină de răutate şi de amar. Scrâşnea din puţinii dinţi care-i mai rămăseseră, asemeni unei javre înrăite. Duhoarea ei acră de sudoare stătută mă făcea să-mi vină să-mi vărs maţele. N-avea niciodată o vorbă bună pentru nimeni. Dimpotrivă: potop de blesteme se revărsa din gura ei, din cele mai neînsemnate pricini. Trecea câte-un bogat, şi afurisita de şchioapă începea, cum am mai zis:

— Borâ-ţi-ar dracii în pungă de zgârcit ce eşti! Treci pe lângă mine mirosind a uleiuri fine, cu mantaua ta de purpură, cu pălăria ta cu pană şi cu lanţul tău de-argint de la gât, să-mi faci în ciudă, ai?

Zbiera câte-un ţigănuş de foame, şi hârca aia covăsită îi dădea înainte, urlând:

— A dracului fie-vă sămânţa de cioroi spurcaţi! Croncăniţi aici şi oful meu nu-l aude nimeni! Blestem pe capul vostru! V-aţi înmulţit aici ca iepurii, să ne luaţi pâinea de la gură nouă, bunilor creştini, francezi fără sânge amestecat, oameni de bună credinţă! Vai de voi, păgâni blestemaţi! Înghiţi-v-ar nisipurile Arabiei şi Egiptului!

Glasul tremurând de teamă şi ruşine al lui Clopin mă smulse din amintirile despre hoaşca aia turbată:

— Părinte, pupa-ţi-aş dreapta, iartă, c-am păcătuit, să mor io.

— Şi mort să rămâi, scrâşni Frollo din dinţi. Te ştiu, ştiu ce-ai făcut, Clopin Trouillefou. Ai lăsat o femeie de bună credinţă fără pâinea de la gură. O femeie săracă, muncită de nevoi şi boli trupeşti şi sufleteşti. Ai furat ca un hoţ de doi bani hrana unei fiinţe fără apărare. Şi acum îndrăzneşti să pângăreşti Catedrala Maicii Domnului cu prezenţa ta drăcească. Nu eşti iertat. Nu eşti binevenit. Pleacă!

Totul fu rostit pe o voce înceată, scăzută, parcă mocnind, ca un foc ce ameninţă să distrugă totul în jur. Apoi, Frollo ieşi din nou în piaţa din faţa catedralei, unde oamenii erau adunaţi să caşte gura pe la feluritele tarabe.

— Oraşul nostru drag, sfânt, ales de Maica Domnului ca loc al sălaşului Său, binecuvântat fie-I numele de pace dătător, este sub asediu! vorbi arhidiaconul mulţimii. Hoarde de păgâni fără ţară, fără lege, fără Dumnezeu au venit printre noi. Vin din locuri îmbibate în zoaie necreştine. Locuri dinspre care Domnul, cu mare greaţă, şi-a întors privirea. Şi dacă nu aveţi grijă, vă vor cotropi. Vă vor fura hrana. Vă vor intra în case. Şi vă vor mânca bebeluşii. Da, buni creştini ai Parisului. Ţiganii, şi toţi cei care îi sprijină, sunt adoratori ai Diavolului. Iau în râs Sfânta Taină a Împărtăşaniei prin beciuri împuţite, cu sânge de pisică, de capră sau chiar de bebeluş. Se îndoapă cu hălci din carne de copil şi le ajută să le-alunece pe gâturi cu urină de ţap, cum le susură demonii care-i muncesc din greu. Sunt abominaţii ale naturii, zămislite de tatăl minciunilor. Satan e abil şi subtil. Nu-l lăsaţi să vă joace pe degete!

Vocea arhidiaconului, puternică şi vibrantă, dădea fiori de gheaţă, deşi soarele strălucea destul de puternic în ziua aceea.

— Şi cum scăpăm de ei, Dom Frollo? întrebă glasul gâjâit al lui Jacques Ţicnitul.

Moşul cu mintea rătăcită arăta jalnic. Avea găuri în nădragi, iar partea din faţă-i era pătată de un amestec scârbos de vin cu urină. Duhnea în ultimul hal. Puteam să pun rămăşag că zăcuse iarăşi prin vreun şanţ.

— Cum spuneam, diavolul e abil şi subtil. Cunoaşte bine simţămintele ce trebuie să anime un suflet creştin şi le joacă pe degete, ca pe marionetele din lemn cu care vă bucuraţi pruncii. Le preschimbă în chipuri anume sucite pentru a vă condamna sufletele. Vă face să vă fie milă de aceste făpturi dezgustătoare, cu zdrenţele lor jegoase, cu copiii lor mucoşi care urlă de foame ca lupii hămesiţi,

căci pe părinţii lor îi doare mai tare sufletul să se căpătuiască ei decât să-i hrănească! Nu le cădeţi în plase! Nu-i lăsaţi să vă atingă inimile, căci le vor spurca prin vrăjile lor drăceşti! Istoria omenirii n-a cunoscut ciumă vie mai mare decât hoarda aceasta păgână! Izvodit-a dracul multe şi dulci minciuni pe care ei vi le vând ca fiind adevărate, pe banii voştri munciţi din greu! Ba se tânguiesc că n-au mâncare de pe-o zi pe alta, ba saltă ca ţapii posedaţi de demoni. Orice, doar să nu se deprindă cu munca grea şi cinstită, pe care voi, buni credincioşi parizieni, prea bine-o cunoaşteţi! Domnul vă e recunoscător că-i veniţi azi înainte, cu sufletele ploconite cu umilinţă în faţa ochilor Săi atoatevăzători. Însă astăzi, aici, de faţă, vreau să vă fac un anunţ. Un anunţ de suflet, pentru binele vostru, al turmei credincioase a Maicii Domnului: de astăzi, am spus-o şi-o s-o repet, picior de ţigan nu va mai intra aici. Aici nu e loc pentru păgâni, decât dacă vor să-şi salveze sufletele aflate la un pas de hăul damnării eterne! Aici nu e beciul unei crâşme împuţite unde vrăjitoarele înrobite de demoni s-adună-n crucea nopţii pentru a-şi lăsa jertfele spurcate către ai lor stăpâni! Aici e lăcaşul Sfintei Fecioare, şi de va trebui să vărs sânge păgân spre a-l păstra curat, să ştiţi, pe cinstea mea de slujitor al Domnului, că o voi face fără a pregeta! Nu îmi confundaţi bunătatea cu prostia! Nu mă puneţi la încercare, căci ştiţi ce se va alege la Judecata de Apoi de cel ce pune la încercare omenirea! Plecaţi de-aici, ţigani spurcaţi, de nu vreţi să treziţi furia fără margini a unui Creator ce şi-a pierdut răbdarea! Plecaţi şi să vă-ntoarceţi în văgăunile voastre spurcate!

Vocea lui Frollo atinsese iarăşi paroxismul, căci toată mintea mi se cutremura, iar gândurile din ea se învălmăşeau nebuneşte. Îmi era o teamă cumplită. Pentru a mia oară, se dezlănţuise ca o furtună pe mare şi mătura totul în calea lui cu tunetele din glas. De unde, şi mai ales de ce, atâta ură îndreptată spre un anume grup de oameni, nu ştiam. Dar, în numele cel dătător de nădejde al Maicii Domnului, binecuvântată e Ea între femei şi binecuvântat e rodul pântecelui Ei, Isus, aveam de gând să aflu.

Capitolul 22

Umbre şi amintiri

Ploaia care dură toată ziua de după tulburătorul şir de confesiuni pe care vi l-am relatat mai devreme mă ţinu închis în turnul de sud al catedralei, în clopotniţă, cu nişte dureri cumplite la genunchi. Oricât m-aş fi rugat, oricât aş fi citit din Scriptură, amorţeala surdă cu junghiuri venite parcă din săgeţile de foc ale demonilor îmi dădea dureri în fiecare colţ al fiinţei. Era o zi cu totul

mohorâtă, şi-o simţeam umplându-mi sufletul de plumb. Frigul ce-l simţeam în oase mă ardea, muşcând din trupul meu cu limbi pişcătoare, ca de foc şi gheaţă în aceeaşi măsură. Eram cu totul şi cu totul greu, trupeşte şi sufleteşte.

Frollo intră la mine, punându-mi mâna pe frunte, să vadă dacă aveam febră.

— Ce-i cu tine, Quasimodo? mă întrebă el, cu o blândeţe rar întâlnită în glas.

— M... m... mă doare tot, Dom, am bâiguit, cu dinţii clănţănindu-mi în gură, cuprins de-o febră cumplită. Nu ştiu ce-am p... pă... păţit!

Nici nu apucară să-mi iasă de tot din gură aceste vorbe, că mi-am pierdut cunoştinţa, toropit de febra ce-mi ardea fiecare colţişor al trupului. O pâclă neagră începu să-mi joace prin faţa ochilor şi am simţit un miros înecăcios de pucioasă. Un demon îşi făcuse apariţia.

Era înalt cât trei oameni obişnuiţi, purta o platoşă neagră şi un scut cu un şarpe roşu cu ochi negri. În vârful cozii bifurcate a acelui şarpe era un măr muşcat, roşu-aprins. Ochii demonului erau şi ei roşii ca para focului. Coarnele de ţap, botul de lup şi picioarele omeneşti în aceaaşi armură neagră ca restul trupului îi dădeau un aspect cumplit la vedere, cu totul înspăimântător.

— Pleacă! În numele Atotputernicului, te conjur să pleci şi să-mi dai pace! am strigat, cu vocea tremurândă.

— Pace, spui tu... mârâi demonul, cu ura pură scrâşnindu-i dintre colţi. Ce minciună dulce vă spuneţi voi, muritorilor, cu pacea voastră cu tot. Ce vă mai place să vă credeţi purtători ai păcii! Dar vă ştim noi! Vă ştim prea bine, că-n urma voastră, tare mai duhneşte-a război! Ruinele fumegânde vă sunt edificiile cele mai lesne de înălţat, iar strigătele de durere ale celor pe care-i vedeţi ca fiindu-vă duşmani sunt muzică pentru urechile voastre! Ipocritsssilor! Scuipăm pe Harul vostru risipit!

—Taci, spurcăciune! am strigat, cu un gest larg prin care-l izgoneam de lângă mine.

— Sssă tăcem? Ai vrea tu să fie lucrurile atât de simple, monstru sucit! Ţi-ai dori tu să poţi scăpa atât de uşor încât să ne spui să tăcem, iar noi să stăm drepţi în faţa ta, nu-i aşa? Dar uite cum o să facem: chiar vom tăcea. Însă prin tăcerea noastră, îţi vom spune multe. Multe despre cine eşti tu cu adevărat.

În felul de a vorbi al demonului era ceva în totul sinistru, misterios, dar cumva ciudat de cunoscut. Faptul că nu reuşeam să-mi dau seama întocmai de unde mi se părea că-l ştiu pe nenorocitul ăsta mă înfuria şi mă umplea de spaimă, însă am hotărât să-mi ascund pe cât posibil aceste simţăminte lipsite de nobleţe pentru a nu-i da prilejul fiarei să-şi crească spurcata putere asupra sufletului meu, hrănindu-se din ele.

Făcând un semn cu mâna, demonul mă scoase din cămăruţa mea, unde tremurasem până atunci, sub influenţa unor cumplite frisoane. Punându-mi mâna pe umărul stâng şi apăsând cu putere, ostaşul Întâiului Prăbuşit îmi susură la ureche:

— Ceea ce avem a-ţi arăta sunt părtsssi dintr-o povessste adevărată. E o poveste pe care n-o ştii în întregime, căci nimeni n-a catadicssssit a ţi-o spune, crezându-te, pesemne, prea tâmpit ca s-o pricepi, sau vrând, chipurile, să te apere de cruzimea sortsssii tale. Pentru că, pocitanie spurcată ce Ne eşti, povestea asta e chiar a ta. Te previn, dar – nu poţi decât s-o urmăreşti. Nu-i poţi schimba începutul, nu-i poţi schimba mijlocul. Dacă s-o îndura Creatorul de tine, să mai trăieşti ceva, s-ar putea să ai nişte sorţi de izbândă cu sfârşitul poveştii tale, însă crede-Ne pe Noi. Putem să-ţi facem viaţa un iad, literalmente. O să-ţi dau o veste: lumea nu are de ce te urî cu de la sine putere. Ştii de ce? Pentru că eşti sărac cu duhul. Şi nu, asta nu înseamnă prost. Înseamnă atât de gol de propriul orgoliu încât mereu există loc pentru Lumina divină înlăuntrul tău. Ceea ce noi urâm cu toată fiinţa noastră.

Mi-am dat seama, pe măsură ce demonul vorbea, că glasul lui era de fapt o sumedenie de glasuri, un vacarm nepământean, nebunesc.

Rânjind spre mine, demonul mă-ntrebă:

— Recunosssscutu-Ne-ai, hidoşenia pământului? Ştii cine suntem? S-a vorbit despre Noi în cartea voastră sfântă, pe care-o lingeţi cu prefăcătoria voastră de doi bani când vă convin adevărurile scrise-n ea, şi s-a vorbit cu vorbe grele. Şi-n umilinţă, şi-n Adevăr. Legiune suntem Noi. L-am rugat pe Nazarinean să ne trimită în porci când am ieşit din amărâtul ăla împutsssit pe care l-a vindecat El, cu Harul Lui care ne-aduce-atâta necaz şi durere. Şi din porcii ăia am ieşit după ce-au murit, şi-acum ne căutăm noi case din carne şi oase, cărora să le dăm din puterea noastră, luând cât mai mult din a lor.

Auzind cu cine îmi fusese dat să stau de vorbă, mă cuprinse-o teamă cumplită. Cu vocea tremurândă, abia am reuşit să-ngaim:

— Arată-mi ce-ai a-mi arăta şi lasă-mă-n pace!

Demonul tăcu, dându-se-n spate şi făcând încă un semn cu mâna. Eram acum într-o pădure întunecată, aproape de-un foc de tabără ce-şi pâlpâia ultimele scântei din nişte tăciuni muribunzi. Mirosul de cai mă moleşi pe dată. Însă ceea ce urmă îmi trimise fiori de gheaţă pe şira spinării gheboase.

Dintr-un cort jerpelit răsună un urlet cumplit, pe care demonul mi-l reproduse întocmai:

— HĂĂĂĂĂĂĂU, FECIOARĂ, PUPA-ŢI-AŞ TĂLPILEEEEEE! MĂ DOAREEEEEEE!

O ţigancă tânără zăcea înlăuntrul cortului, cu picioarele larg desfăcute, în cumplita strânsoare a chinurilor facerii.

— Împinge, fă, netoato, nu strânge burta aia, că-l sugrumi! se răsti glasul spart, dogit, al unui ţigan cu un ochi acoperit de albeaţă şi cu dinţii din faţă făcuţi din aur.

Tânăra se opinti încă de trei ori, înălţând cu disperare rugi către Maica Domnului, şi din burtă îi ieşi, în sfârşit, copilul, dacă putea fi numit copil. Era o

arătare mică şi chircită toată, cu-o ditai căpăţâna acoperită de-o claie de păr roşu. Spinarea-i era curbată într-un chip grotesc, iar faţa i se frământa îngrozitor, parcă muncită de cazne nevăzute. Am ştiut imediat că era vorba despre mine. Eram martorul tăcut al propriei veniri pe lume. O ţineam minte foarte bine, dar, aşa cum am mai spus, niciodată nu-mi plăcuse să o am pe toată-ntipărită în creier. Mă durea enorm să ştiu că fusesem aruncat în ultimul hal, ca o cârpă murdară de rahat, deci îmi era mai bine s-o ţin minte pe bucăţi, din frânturi de vise.

Brusc, demonul făcu un alt semn cu mâna şi m-am trezit în mijlocul unei alte scene din viaţa mea, o scenă cumplit de umilitoare. Unul dintre nenorociţii din şatră mă dusese într-un loc marcat cu un cerc făcut din pietre şi mă pusese să stau în mijlocul acelui cerc şi să aştept cuminte până venea el. Cum pe-atunci auzeam bine, urechile mele au surprins clar sunetul unui lanţ pe cât de lung, pe-atât de gros, târât în praf. Ţiganul se întorsese cu un ditamai ursul, pe care cei din şatră îl ţineau într-un şopron uriaş ridicat în spatele corturilor lor.

— BĂĂĂĂI, ARĂTAREEEE! urlă malacul ăla de ţigan. IA, SĂ TE VĂD! TE BAŢI CU ĂSTA, CE ZICI?

Fără alte cuvinte, scoase lanţul din jurul gâtului fiarei, care se năpusti asupra mea şi mă puse în fund dintr-o lovitură cu laba-i enormă, apoi se apropie cu botul de mine.

Speriat, crezând că voia să mă înghită întreg sau să mă sfâşie în bucăţi, am început să tremur, după care mi-am făcut nevoile pe mine, în râsetele şi chiuiturile spurcate ale şatrei. Pe urmă, de parcă toată umilinţa îndurată nu era de-ajuns, nemernicul ăla şi încă vreo doi vlăjgani de teapa lui dădură drumul la doi dulăi să mă alerge. Îmi era o scârbă profundă de mine însumi. Mirosul de fecale mă făcea să-mi vină să-mi vomit maţele şi plângeam hidos, cu mucii scurgându-mi-se pe toată faţa şi intrându-mi în gură. Glasul meu chinuit, ca de măgar schingiuit zile la rând, îi amuza peste măsură pe ţigani, care se tăvăleau pe jos de râs.

Totuşi, unul dintre ei, micul Arnaud cel pururea ştirb, se apropie uşor de mine, privindu-i cu scântei de furie în ochi pe malacii care urlau ca lupii în batjocură:

— Să moară moaşe-mea de n-aveţi mai puţână minte-n cap ca Goliat, spuse el, cu un dispreţ deghizat cu ajutorul unei voci pline de milă.

Vorbea, desigur, despre ursul uriaş cu care ăştia mă puseseră să „lupt” pentru a se distra. Cu blândeţe în ochii ce de obicei luceau ştrengăreşte, se apropie de mine, mă luă uşor de braţ şi mă duse într-unul dintre corturile ocupate de ai noştri. Acolo, fără a se scârbi deloc, îmi scoase hainele murdare şi mă ajută să mă spăl.

Nu-mi stă în fire să jur, căci buzele mele, ce se chinuie să rostească orice cuvânt, parcă hulpăvindu-se să ia aer înainte de a reuşi să scoată fiecare literă, nu trebuie obişnuite să se lege în van prin cuvinte, dar vă pot da scris: în clipa aceea, plin fiind de propria spurcăciune pe care frica mi-o deşertase din stomac pe

haine, cu ţigănuşul ăla ştirb turnându-mi apă încălzită la foc pe pielea goală, L-am simţit mai aproape pe Cristos, I-am simţit mai vie puterea mângâietoare şi vindecătoare, decât în toate clipele petrecute în compania atât de rigidă şi de limitată spiritual a lui Frollo. Îmi era, sincer, teamă de Dumnezeul rece şi nesimţitor de care îmi vorbea mereu arhidiaconul, chiar dacă niciodată nu îndrăznisem a i-o spune făţiş. Nu voiam să trăiesc într-o lume guvernată de un Dumnezeu pentru care a fi diferit e un păcat de moarte.

Mulţi vor spune: „Ia uite-l pe sucitul ăsta gângav, surd şi ghebos, s-a găsit el să vorbească despre cele sfinte!" Cele sfinte mi-au intrat mai adânc în suflet decât multora dintre cei a căror viaţă înseamnă tălmăcirea şi propovăduirea lor. Şi ştiţi de ce? Pentru că de cele mai multe ori, din câte-am văzut în scurta, dar zbuciumata mea viaţă, propovăduitorii Cuvântului, dacă nu-şi păzesc smerenia, ajung să se-mbete la auzul propriei voci. Şi astfel, ca să umple văzduhul de propriile vorbe, ajung să spună multe, vrute şi nevrute, despre Cel Veşnic. Pe mine, viaţa mea m-a învăţat un lucru: nemărginirea tăcerii te sărăceşte de propriul duh şi te umple de cel al Domnului. Căci Domnul nu-ţi poate vorbi despre El, ca tu să-L pricepi, să-L cunoşti faţă către faţă, dacă tu eşti prea ocupat să vorbeşti tuturor despre cum Îl vezi tu pe El.

Demonul făcu un alt semn cu mâna. Când am văzut pădurea cu focul uriaş de tabără în jurul căruia dansau ţigăncile, am ştiut că urma să văd o scenă de o cruzime cumplită: era clipa-n care nenorocitul ce credeam că-mi fusese tată de sânge îşi aruncase asupră-i blestemul unei vieţi curmate.

Şatra în care îmi trăisem pe fugă primii şi învolburaţii ani ai copilăriei era mereu în război cu câte o altă şatră. La acel moment, se încăierau cu nişte ţigani irlandezi care fugiseră în apropierea Parisului pentru că-şi făcuseră renume de cuţitari beţivi în toată ţara Sfântului Patrick şi nimeni de-acolo nu mai voia să aibă de-a face cu ei.

Într-o dimineaţă, pe care, din cauza vrăjii demonului, o retrăiam în clipa aceea cu lux de amănunte, unul dintre acei scandalagii de ţigani irlandezi se apropie de şatra noastră.

— Vezi arătarea aia roşcată, Chiorule? îi spuse el celui cu ochiul acoperit de albeaţă despre care ştiam că-mi era tată de sânge. Nu-i al tău! Nu vezi că seamănă cu mine? Al meu e. Într-o noapte, m-am îmbătat şi ţi-am văzut-o pă nevastă-ta jucând ca o drăcoaică desculţă în jurul focului! Roşcat sau tuciuriu, află de la mine că nu-i ţigan ăla căruia nu-i fierbe sângele! Şi m-am năpustit asupra ei, cuprins de focul patimii cărnii, şi-am însămânţat-o pe când tu zăceai beat, horcăind ca un porc. Şi de-atunci, dă fiece dată când trec p-acilea, vreau să mi-l iau înapoi, da să moară mama dă pot dă voi, fire-aţi ai dreacului dă cioroi borâţi!

Deci eram, din toate punctele de vedere, un bastard, un pripăşit, ultimul dintre nenorociţi. Ăsta era adevărul pe care demonul avea a mi-l transmite. Un adevăr

ale cărui fragmente-mi bântuiau somnul fiecărei nopţi, umplându-mă de sudoare şi de lacrimi.

Scena care urmă ar fi îngheţat şi sângele celui mai cumplit răufăcător din toate timpurile. Cu un calm de gheaţă, ţiganul cu albeaţă la ochi se ridică de pe pământ, unde stătuse aşezat cu picioarele încrucişate şi scoase de la cingătoare un cuţitoi cât toate zilele. Fără a scoate un cuvânt, se apropie de roşcovan şi-i reteză cu o şfichiuire iute beregata. Nenorocitul de ţigan irlandez se prăbuşi la pământ, cu mâinile-n jurul gâtului. Sângele băltea pe pietrişul din faţa cortului în vreme ce amărâtul se zbătea cuprins de spasmele morţii. Cu ochii albaştri holbaţi, îşi dădu duhul după o ultimă suflare adâncă.

Iată, aşadar, ce blestem cumplit îmi urmărea destinul. Iată ce cruce grea aveam de purtat în nenorocita-mi spinare, ce păcate de moarte-mi tulburau conştiinţa şi somnul, ce nenorocite începuturi avusesem. De asta, oricât aş fi strigat spre Domnul, mi se părea că nu sunt auzit. Precum un spurcat urmaş al lui Cain, ţiganul cu albeaţă la ochi pătase pământul de sângele unuia doar pentru că ăla făcuse prostia de a se lăuda cu cine era el.

După această scenă cumplită, demonul făcu încă un semn cu mâna. M-am trezit din nou în patul meu, scăldat în sudoare şi dârdâind de friguri.

— Ăsta eşti! am auzit limpede glasul plin de dispreţ al arătării. Şi atât timp cât blestemul de moarte al sângelui vărsat cu nesăbuinţă te urmăreşte, mântuirea nu poate fi a ta, maimuţoi rebegit şi bălos! Vierme spurcat ce-mi eşti! Tot la noi o să te-ntorci tu cândva, aşteaptă numai!

— Fii alături-mi, Arhanghele Mihaile, destoinic conducător al oştirilor cereşti! am şoptit, clănţănind încă din dinţi.

Iar ruga mi-a fost imediat ascultată, căci căldura atotcuprinzătoare pe care mintea mea învăţase s-o lege de prezenţa dătătoare de Bine a celor mai puternici dintre îngeri mă învălui ca o manta groasă şi călduroasă.

Capitolul 23

În care Mântuitorul îmi deschide mintea şi inima cu privire la cei diferiţi

Aş minţi să vă spun, iubiţi cititori, că întâlnirea cu demonul nu mă tulburase deloc. Spre marea-mi binecuvântare, a doua zi era duminică, deci după ce am tras clopotele care chemau toată suflarea Parisului la slujbă (în care Frollo vorbi foarte frumos şi elocvent despre încercările trupeşti şi sufleteşti la care, cu toţii, suntem supuşi ca oameni), m-am putut odihni şi vorbi cu Cristos. Cele ce le

văzusem în periplul prin tulburatu-mi trecut îmi umpluseră inima de amar şi mintea de întrebări, dar ştiam cu siguranţă că Domnul, în veşnica-I răbdare, avea să-mi răspundă la toate. Dacă exista Cineva în care să-mi pun toată încrederea că avea să m-asculte cu inima cât se poate de deschisă, ştiam cu o siguranţă ce-mi umplea tot sufletul că acel Cineva era Cristos.

— Te chem, cu sufletul plecat, în ajutor, Cristoase scump, flacăra de speranţă a inimii mele!

Glasul blând al Mântuitorului umplu umila-mi cămăruţă şi toate colţurile greoiului meu suflet cu dragostea ce picura din el ca mierea proaspătă din fagure.

— Spune, Quasimodo! răspunse Cristos, cu un zâmbet prietenos pe figură. Ce te-apasă?

— De ce-a vorbit Frollo atât de frumos astăzi? De ce a dat dovadă de înţelegere şi de căldură, spunându-le tuturor celor adunaţi să-l asculte despre cei ce-s încercaţi din punct de vedere trupesc?

Cu un zâmbet şi mai larg, Mântuitorul îmi răspunse, la fel de duios ca înainte:

— Dragul Meu, îţi voi răspunde simplu. Frollo are clipe când chemarea lui îi e mai limpede ca oricând. Nu uită, şi n-are voie să uite de tot, că e slujitorul Domnului, căci altfel, ar fi cu totul pierdut. Acesta e un drum foarte limpede, dragul meu prieten. Sunt două posibilităţi de a apuca pe el. Dacă te-alege, atunci, la început, vei fi speriat. Te vei întreba, ca nou preot, de ce tu? De ce Domnul n-a ales un glas şi nişte mâini mai pricepute-n a-i răspândi Cuvântul şi a-i face Lucrarea? Apoi, încet, prin răbdare, căldură şi deschidere, ajungi să vezi cu ochii sufletului, că Dumnezeu a ştiut întocmai ce era cel mai bine pentru tine şi te-a ales crezând în tine. Dacă, însă, alegi acest drum, aşa cum a făcut Frollo, atunci trebuie să ştii clar un lucru: mâna lui Dumnezeu nu o poţi forţa. A alege de bunăvoie să umbli pe Calea Lui înseamnă a căuta să-I împlineşti voia, a te lăsa în voia Lui! Atunci când ai ales Calea, nu ai voie să uiţi cum să mergi pe ea, şi asta nădăjduiesc să ţină bine minte Frollo. El a vorbit astăzi atât de frumos, cum bine ai remarcat chiar tu, pentru că ştie limpede că a reuşit, cu bune şi rele, să crească un om care e trupeşte, şi deci, vădit, altfel decât semenii săi.

— Doamne... să ştii că eu nu te-am chemat aici să-Ţi pierd timpul, i-am spus, şovăind şi tremurând.

— Cel Veşnic pe toate le-a făcut, slujitor credincios, îmi spuse El, bătându-mă pe umăr. Iar timpul nu curge fără a-I da ascultare. Ştiu că te frământă de multă vreme o întrebare. Acum eşti în prezenţa Celui ce S-a dat pe Sine drept răspuns la multele frământări ale lumii. Spune, dar! Ce-ţi tulbură liniştea, Quasimodo?

— Doamne... am bâiguit, cu lacrimi în colţurile ochilor. Ce o să se aleagă, în viitor, de cei diferiţi trupeşte şi sufleteşte?

— Eşti, în toate privinţele, un suflet aparte, Quasimodo! îmi răspunse Isus, venind mai aproape şi aşezându-Se pe podea, chiar în faţa mea, cu picioarele încrucişate. Mulţi au venit la Mine cu întrebări despre viitor. Mulţi au căutat în

Scripturi, au tălmăcit cuvintele inspirate de Tatăl Meu şi scrise de oamenii pe care Acesta i-a ales, ca referindu-se la viitor. Nu toţi avut dreptate, dar nici nu s-au înşelat mai amarnic decât cei ce s-au lăsat înşelaţi de propria sete de putere. Nu pot tăgădui că fiecărui om îi este scris un viitor. Şi trebuie să spun că de cele mai multe ori, nu faptul că nu ştiţi să vi-l aflaţi vă ucide. Ci faptul că nu ştiţi să vi-l primiţi, odată ce vă daţi seama, după nişte schimbări foarte mari din vieţile voastre, care o să fie. De fapt, pricina pentru care Eu Mi-am primit cu seninătate osânda, drag slujitor şi blând prieten, e că Mi-a fost scris în profeţiile din vechime că aşa o să se întâmple. Şi dacă Fiul lui Dumnezeu nu-Şi primeşte soarta, atunci cum ar putea sluji drept pildă vie oamenilor în a o face? De dragul oamenilor M-am făcut „omul durerii, obişnuit cu suferinţa", pe care l-a întrevăzut Isaia, marele profet. Ceea ce am a-ţi spune acum te va marca pe viaţă. Ceea ce urmează să auzi din gura Mea, să rămână doar pentru tine, până când sufletul ţi se va umple şi va da pe-afară de tot ce-a adunat în el, chiar dacă este vorba despre toţi oamenii diferiţi ai lumii! Acestea nu sunt adevăruri pentru minţi nepregătite. Ai vrut să le ştii viitorul. Îl vei şti. În noaptea aceasta, voi veni la tine şi te voi lumina în privinţa lor. Aşteaptă-Mă cu inima deschisă şi voi fi aici!

Credeţi-mă când vă spun, iubiţii mei cititori, nu mi s-a întâmplat vreodată să aştept, cu o nerăbdare mai mare, să se lase întunericul cum am aşteptat în noaptea aceea. Am mâncat hulpav ca un câine flămânzit nişte struguri cu o bucată de brânză proaspătă şi m-am aşezat în genunchi să mă rog imediat ce soarele apuse:

— Doamne, am spus, şoptit, sufletul meu nu va înceta niciodată să Te caute şi să Te cheme în ajutor, cum nici Tu n-ai încetat să lucrezi zi şi noapte în binele umilului Tău slujitor, gângavul Quasimodo, nenorocitul surd, şchiop şi sucit, ciuca bătăilor şi ocărilor tuturor bunilor creştini ai Parisului. În seara asta, o mie de gânduri îmi apasă inima, mai mult ca oricând. Te rog pe Tine, care de dragul nostru Te-ai jertfit, linişteşte-mi sufletul... spune-mi, aşadar, ce se va alege, oare, de toţi cei... altfel decât ceilalţi în viaţa asta? Ce va trebui, Doamne, să îndurăm?

— Dragul Meu slujitor, întrebarea ta sinceră nu e una care a venit de multe ori din gurile credincioşilor care azi îşi spun creştini. De cele mai multe ori, Eu îi aud întrebând din biserici cam aşa: „Unde voi ajunge, Doamne, peste cinci, zece, cincisprezece ani? Voi fi bogat? Voi fi renumit? Voi fi puternic? Voi avea o nevastă frumoasă? Un bărbat înstărit? Copii care să-mi ducă numele mai departe?" Fiecare om vrea să-şi ştie viitorul lui. Însă ştii care-i problema cu asta, Quasimodo? Omului îi scapă din vedere un adevăr cât se poate de simplu. Are LIBER ARBITRU. Ceea ce înseamnă că puterea de a-şi clădi viitorul îi aparţine în întregime. El, însă, aşteaptă să-i spunem noi, Tatăl, Eu şi Sfântul Spirit, ce se va întâmpla în urma alegerilor pe care singur le face. Noi, Treimea, nu vrem să vă facem pe toţi să păreţi nişte păpuşi cu sfori, Quasimodo. Vrem să vă lăsăm să

vă trăiţi viaţa fiind pe deplin conştienţi de puterea voastră de a alege. De aceea, nu vă spunem în faţă ce se va întâmpla cu viitorul vostru. Vrem să fie al vostru, nu să rămâneţi cu impresia că n-aţi putut face nimic pentru a vi-l clădi. Dar suntem aici pentru a vorbi despre ceva, nu-i aşa, dragul meu prieten?

— Da, Doamne! Umilul tău preaplecat slujitor Te-ascultă! am bâiguit, cu lacrimile umplându-mi ochii.

— Voiai să ştii, spuse Cristos cu blândeţe-n glas, ce se va alege de oamenii vizibil diferiţi de ceilalţi... ei bine, ca să înţelegi asta, trebuie să înţelegi întocmai ce-a făcut Cel Dintâi Prăbuşit cu omenirea în momentul în care a sădit în ea sămânţa neagră a păcatului. Reuşind să-l silească pe om să nu mai asculte porunca divină, Lucifer l-a determinat să se vadă cu ochii unei fiinţe pline de un adevăr ciuntit. Cu nişte ochi pe jumătate orbi la bucata de nemurire ce se afla în el. Ştii, din Scripturi, povestea Turnului Babel. Ştii tu ce s-a întâmplat, de fapt, acolo, Quasimodo?

— Doamne, puţine ştie servitorul Tău credincios, iar cele ce le ştie nu le ştie niciodată sigur.

— Păcatul lui Lucifer, mă lămuri Isus, calm şi ferm, a fost mândria. În acest păcat, i-a unit pe toţi locuitorii de la vremea aceea, de au ajuns ei să creadă, în neghiobia lor oarbă, că vor putea ajunge până la Ceruri cu un turn înălţat de mâinile lor. I-a făcut să creadă că gândind toţi la fel, vor înălţa un turn al cărui vârf să străpungă Cerul şi să-L înspăimânte pe Dumnezeu. Însă Acesta le-a încurcat limbile, astfel încât, chiar fiind aceiaşi în gânduri, să nu le poată exprima la fel. Astfel, oamenii au început să vorbească limbi diferite. Căci Dumnezeu a vrut să le facă tuturor cunoscut un adevăr. Fiecare om este unic. Iar asta, oricât ne-am asemăna, ne face diferiţi, cu atât mai mult cu cât Cel Rău ne vrea aceiaşi în spurcăciune. Când Satan ne vrea uniţi în a face rău, în a ne mândri de dragul mândriei, Dumnezeu ne-aduce aminte că nu ne-a făcut oi căpiate care se îndreaptă într-o goană nebună spre o prăpastie pe fundul căreia nu vor găsi decât pieirea. Fiecare viaţă, dragule, este unică, pentru că altfel, n-ar mai fi un dar. Iar Dumnezeu vrea, mai presus de orice, ca omul să se bucure de viaţa lui, să fie conştient că este cel mai mare dar care i s-a dat. Ceea ce, pe Satan, îl roade ca un vierme neadormit. El nu poate pricepe cu niciun chip cum a putut o fiinţă muritoare cum e omul să aibă parte de dragostea Domnului, şi asta-l face să turbeze de ciudă.

— Şi ce are de-a face asta cu cei diferiţi, Doamne? L-am întrebat, arzând de curiozitate şi nerăbdare.

Sămânţa unui răspuns îmi fusese deja sădită în minte, însă voiam să văd dacă Mântuitorul avea s-o pună şi-n suflet, făcând din ea Adevăr.

— Dacă Dumnezeu vrea ca fiecare viaţă să fie unică şi trăită cu toată bucuria, oricât de mari ar fi deosebirile dintre oameni, vrednicul Meu slujitor, răspunse Isus cu toată răbdarea din lume, nu acelaşi lucru se poate spune şi despre diavol.

Satan cunoaşte firea omului, cu toate ale ei. Astfel, din ceea ce Dumnezeu a creat ca să bucure omul, Necuratul, ştirbind cu neruşinare liberul arbitru, face prilej de ceartă şi uneori chiar de vărsare de sânge. Teama e printre armele cele mai puternice ale diavolului şi paralizează cu totul un suflet care nu cunoaşte un loc, o idee sau un om.

Glasul hotărât, dar plin de dragoste al Mântuitorului îmi semăna cu glasul unui părinte desăvârşit ce spune copilului său neştiutor în ale lumii taine Adevărul ce-i e de trebuinţă pentru a creşte sănătos sufleteşte.

— Când un om este diferit, din orice punct de vedere, dragule, Dumnezeu vrea să Se folosească de acea diferenţă spre a da o pildă vie a dragostei Sale omenirii. Dumnezeu vrea cu toată Fiinţa-i întreită şi totuşi Una să facă din acea diferenţă un frumos şi vibrant cântec al gloriei Sale, şoptit atât de firavei, şi totuşi atât de trainicei inimi omeneşti.

— Ştie, Doamne, inima s-asculte cântecul gloriei Tale? Căci inima se opreşte din bătut, dar cu gloria Ta începe şi se sfârşeşte lumea!

Căldura prezenţei Mântuitorului îmi umplu fiecare fibră a fiinţei, de la firele de păr din cap, la vârfurile unghiilor de la picioare.

— Smerit ai grăit, iubit slujitor al Meu, şi ferice de sufletul tău deschis care ţi-a descoperit Adevărul ce-ţi curge de pe buze. Da, dintru Început am fost, sunt şi voi rămâne de-o fiinţă cu Tatăl, deci e Adevăr în spusele tale. Ca să-ţi răspund la întrebare, inima omului multe ştie, şi mai multe poate-afla atunci când e învăţată să le afle. Aşa cum ştii, Tatăl îşi ascunde uneori gloria în smerenie. Pentru că mintea omului n-o poate cuprinde, iar inima i s-ar sminti de-atâta putere. Aşadar, pentru a primi Iubirea pe care Tatăl Ceresc o dă din preaplinul bunătăţii Sale, inima omului trebuie să se smerească. Şi astfel, acolo unde Satan caută gâlceavă, Domnul picură mereu câte-un pic de smerenie.

— Doamne, multe încercări fi-vor peste cei diferiţi?

Întrebarea mea era sinceră şi rostită pe un ton nerăbdător. Ştiam că Domnul venise să mă înveţe multe şi că trebuia să am multă răbdare dacă voiam să aflu cele ce-mi bântuiau somnul.

Aşa cum mă aşteptam, Cristos zâmbi blând nerăbdării mele. Vedea limpede tumultul ce-mi răscolea sufletul, dar nu-L tulbura câtuşi de puţin.

— Întotdeauna, dragule, răspunse cu căldură Mântuitorul, a fi diferit înseamnă o pecete. Pe trup şi pe suflet. De om în sine, de puterea lui de a înţelege diferenţa asta, ţine dacă diferenţa e doar o încercare sau o binecuvântare. Deci da, vrednic slujitor, vor fi încercări şi n-am să-ţi spun că vor fi uşoare. De fapt, au început de multă vreme, şi mult vor continua. În Ţara Sfântă, cum i se spune astăzi, cei ce spun că Mă urmează, creştinii, se sfâşie cu urmaşii lui Mahomed, musulmanii, pentru dreptul de a fi stăpâni peste acele locuri. Au făcut-o în vremurile Fiului Omului zeloţii cu grecii, cu romanii... mândrie dusă la culme de setea otrăvită de putere goală de Adevăr!

— Cum s-a ajuns aici, Doamne? L-am întrebat, înfiorat de ce-mi spunea.

— Şarpele cel străvechi, neîntrecut în viclenie, ştie să folosească felul în care oamenii înţeleg că sunt diferiţi pentru a-i sminti în aşa hal încât să-şi facă rău în moduri cumplite. Nimic nu vrea Întâiul Prăbuşit mai mult decât să vadă rasa omenească decăzând în ultimul hal. Şi ca să-i fie uşor, mult se va folosi şi de numele Tatălui în acest scop mârşav. Dacă doi oameni se vor apuca să se lupte pe viaţă şi pe moarte pentru că-L înţeleg diferit pe Dumnezeu, Satan va spune fiecăruia dintre ei că el şi numai el are dreptate, iar celălalt, nevăzând, neauzind şi nerecunoscând dreptatea ce-aparţine adversarului, merită să moară. Uşor îi va fi să învrăjbească om cu om, neam cu neam, rege cu rege. Căci de la regi pornesc, de fapt, toate războaiele.

— Dar... Dar Frollo mi i-a prezentat mereu pe regi ca fiind stâlpii înţelepciunii omeneşti.

— Frollo nu a greşit, cel puţin nu întru totul. El, însă, ţi-a arătat o parte dintr-un adevăr. Ţi-a prezentat regii aşa cum *ar trebui* să fie. Fiecărui rege i s-a dat puterea de a cârmui poporul peste care e stăpân recunoscând acea putere drept venită de Sus. Ceea ce nu e recunoscut ca venind de Sus, Quasimodo, e putere goală de Adevăr. Care devine, în timp, spurcată. Pentru că nu e însoţită de o inimă plecată, o inimă smerită. O inimă care recunoaşte că fără puterea venită de Sus, n-ar fi nimic, e o inimă care-a înţeles puterea. Însă o inimă care-ajunge să se lăcomească de putere e altceva. E o inimă care ajunge să dea la o parte cea mai însemnată sursă a puterii din miezul ei. E o inimă care spune: „Nu mai am nevoie de Dumnezeu”. Iar când se întâmplă asta, puterea oricărei inimi se-ntoarce împotriva acesteia. Şi-o amărăşte, şi-o umple de ură, de trufie, de invidie. De tot ce-i face cel mai mare rău cu putinţă.

— Dar astfel, omul nu devine slab? L-am întrebat pe Mântuitor, căutând a-mi întări bănuiala.

— Drept ai grăit, vrednic slujitor, zâmbi Cristos spre mine. Spiritul oricărui om slăbeşte pe măsură ce acesta-şi doreşte să fie mai puternic. Şi aici va fi căderea multora. Dar înainte de cădere, mare rău vor aduce lumii.

— Cum se va întâmpla asta?

Cristos tăcu. Mă atinse pe unul dintre umerii gheboşi şi deschise larg braţele.

— Un deceniu. Atât va trece până când o nouă parte a lumii le va fi descoperită oamenilor. O parte a lumii care pe putere se va clădi. Pe multă putere. Însă preamultul strică, întotdeauna, căci taie din puterea curăţitoare de suflet a smereniei. Şi vrând mai mult, mai mult, mai mult, mereu mai mult, oamenii vor ajunge să se asuprească acolo.

În faţa mea apăru o imagine surprinzător de vie cu o groapă comună plină de oameni cu pielea roşiatică, îngrămădiţi unul peste altul. Bărbaţi, copii, femei, bătrâni, fără deosebire, erau morţi fără îndoială. Muştele le umblau pe lângă

gurile căscate, iar ochii le erau fie închişi, fie daţi peste cap, grotesc. Era o privelişte groaznică.

Lângă groapa aceea mare, săpată în ceea ce părea a fi un sat de băştinaşi din acea regiune necunoscută a lumii, stătea un soldat în armură, cu o torţă. Se întoarse spre micul grup de femei şi copii care-şi plângeau acolo morţii cu nişte vaiete ce-ar fi înfiorat şi-o inimă de gheaţă.

— Vremea rânduielilor voastre vechi a trecut, vorbi soldatul, cu o voce calmă, dar puternică.

Ochii-i negri n-aveau pic de căldură în ei, iar barba deasă-i acoperea faţa ca o mască. Grimasa crudă pe care-o făcu după ce spuse ce-avea de spus abia se vedea din cauza pădurii stufoase ce-i creştea pe chip.

— Asta va fi soarta oricărui păgân care nu acceptă Evanghelia lui Cristos ca temelie a vieţii sale şi nu lasă-n urmă sălbăticia căilor de până acum. Alegeţi: veţi trăi în întuneric, ca până acum, ştiind că nu ajungeţi decât la o moarte dureroasă şi umilitoare, sau veţi primi în sufletele voastre de păgâni ignoranţi cu privire la cele sfinte Lumina lui Cristos şi veţi trăi o viaţă cu totul schimbată, cu totul nouă.

— Se vor folosi de numele Tău, Doamne? În halul ăsta?

Eram înmărmurit, cu totul. Nu mă aşteptasem în viaţa mea să aflu că omenirea avea să fie minţită într-un asemenea hal cu privire la natura lui Dumnezeu. Mă gândeam că Frollo era cel mai rău exemplu de asemenea om de care aveam să dau vreodată în viaţa mea amărâtă.

— Cum e posibil, Cristoase al meu scump?

— Diavolul este foarte priceput în a cita Scriptura, dragule! Orice carte e un lanţ de cuvinte. Dacă rupi o verigă din el, ea capătă un alt înţeles şi poate lega cu totul altceva decât i-a fost menit să lege. Citind Scriptura, mulţi vor înţelege din ea nu Adevărul pe care Tatăl vrea să-l pecetluiască în inimile lor, ci minciunile pe care Cei Prăbuşiţi le vor ţese în jurul dorinţei lor nebuneşti de putere. Mari şi multe grozăvii se vor întâmpla cu lumea din pricina oamenilor care vor înţelege din Cartea Sfântă ceea ce le spune oricine altcineva, numai Dumnezeu nu. Şi pe mulţi, siguranţa lor îi va duce la pierzanie. Însă pe cei cu care Dumnezeu are planuri, niciodată nu-i va lăsa, oricât ar fi de greu încercaţi în viaţă.

La un alt semn al lui Cristos, m-am trezit într-un loc cu soare dogoritor. În jurul meu era plin de flori de bumbac. Oameni cu pielea neagră-l culegeau, supravegheaţi de câte-un alb gras, cu pălărie de paie, care pocnea vârtos dintr-un bici. Pe spinările negrilor apăreau imediat dungi însângerate. Însă ce m-a şocat cu adevărat a fost că printre lacrimile de durere, negrii nu ţipau, nu se revoltau şi nu săreau la gâtul celor ce-i asupreau în halul ăla. Cântau, şi din câte mi-a spus Mântuitorul, îi cântau chiar laude Lui.

— Îi vezi? zâmbi Isus. Ia aminte bine la ei. Asupriţi de draci ascunşi în trupuri omeneşti ţinute-n puf, cu spinările dungate de crestăturile bicelor, au învăţat să se-ncreadă într-un Dumnezeu care-i iubeşte. Şi ştii de ce?

— De ce, Doamne? am întrebat, cu cea mai mare mirare pe care-o simţisem de când mă ştiam.

— Pentru că văzând în ce hal au ajuns oamenii ăştia doar din cauza culorii pielii lor, chiar Eu, împreună cu Tatăl şi cu Spiritul Sfânt, am vorbit împreună şi-am hotărât să punem îngeri de pază la uşile colibelor lor umile. Pentru ca ei să nu uite niciodată unde sunt meniţi a ajunge câtă vreme doresc cu adevărat lucrul ăsta. Nicio robie a puterilor pământeşti nu poate tăgădui libertatea promisă de Tatăl, pecetluită cu sacrificiul Meu pe cruce şi dăruită mai departe cu bucuria insuflată de Sfântul Spirit. Şi nicio diferenţă din lume nu îndreptăţeşte vreun stăpân să fie atât de crud. Multe cazne vor fi asupra acestor oameni. Dar din ele se vor naşte perle ale cântului. Perle menite a străluci, încărcate de Glorie pură! Căci din orice grozăvie zămislită din întunecimea minţii omeneşti, scoate-va Domnul Lumină, cât timp sufletul omului nu se va sminti şi-L va căuta.

Prinsesem curaj, aşa că L-am întrebat pe Cristos ceva ce mă apăsa de multă vreme:

— Doamne, aud multă lume vorbindu-i de rău pe evrei. Cu ei ce va fi?

— Evreii? Încăpăţânat neam, zâmbi Mântuitorul, drept răspuns.

Apoi, însă, oftă şi-mi spuse:

— De un mileniu şi jumătate încearcă să supravieţuiască unei uri fără un temei anume. Au, oare, n-am vieţuit Eu ca evreu între evrei? Multe grozăvii se spun şi despre asta, şi se vor mai spune. Ştii tu că Frollo vorbea de Gutenberg. Nici o mie de ani nu vor trece, că va răsări printre germani un conducător pe lângă care vina lui Gutenberg e cât un strop de rouă. Un om mai bolnav de sete de putere nu se va mai ridica în veci. Va lăsa Germania o ruină. Şi va urî pe oricine nu se potriveşte cu măsurile pe care demonul spurcat al „purităţii rasei” i le va susura-n urechi. Pe evrei îi va vedea drept cei mai mari duşmani ai omenirii, aşa cum Nero i-a văzut pe urmaşii Mei. Şi va răspândi despre ei minciuni susurate de armiile Prăbuşiţilor. Pe care cu puterea lui de a face şi desface legi, le va transforma apoi în singurele adevăruri după care-şi va conduce ţara. Crucea încârligată îi va fi stindard. E simbolul soarelui la indieni, însă el îi va da o cu totul altă valoare. Una sumbră şi spurcată în aceeaşi măsură. Va fi un simbol atât de înrădăcinat în minţile oamenilor ca aparţinând unui ucigaş nebun, încât simpla lui apariţie pe un perete îl va arunca în temniţă pe cel ce l-a pus acolo. Bărbaţi, femei, copii, vor cădea pe capete, mai ceva ca în vremea plăgilor lui Moise. Vina lor? Aceea de a se fi născut diferiţi. Fiii lui David vor purta stele galbene-n piept şi nu vor mai avea decât hainele de pe ei. Ţiganii, copiii drumului mare, glasurile vesele ale vântului, vor plânge cu amar după morţii lor. Cei cu neputinţe trupeşti vor fi văzuţi ca buni de nimic şi trimişi să moară în propria mizerie, doar pentru

că nu pot pune umărul la visurile de mărire ale unui despot cu mintea împâclită de ură bolnavă. Cumplite, cumplite încercări. Dar cei cu inima deschisă vor răzbi prin toate. Nici pribegia, nici foamea, nici întunericul, nici chinurile cele mai cumplite, nici moartea celor dragi. Nimic din toate astea nu-i va depărta de ţelul lor: Regatul Cerului. Nimic nu poate despărţi un suflet de locul în care ştie cu siguranţă că este menit s-ajungă. Nici cea mai cruntă prigoană, nici cel mai puternic dintre tirani nu se poate pune cu Dumnezeu. Puterea Lui umbreşte orice putere pe care mintea omului o pricepe.

Ca să-şi întărească spusele, Cristos făcu încă un semn cu mâna. Am văzut apoi şiruri de soldaţi cu banderole cu acea cruce încârligată pe umeri. Un bărbat cu o tunsoare ciudată şi o mustaţă mică şi caraghioasă, doar un smoculeţ deasupra buzei de sus stătea la o măsuţă pe care era acelaşi simbol bizar. Avea pumnii în aer şi striga înflăcărat. Era atât de asemănător cu Frollo în gesturi şi în expresia pătimaşă a feţei, că mă trecură toţi fiorii.

Pe urmă, am văzut coridoarele reci ale unei clădiri mari cu duşumele ca de piatră. Era plin înăuntru de oameni raşi în cap, bărbaţi, femei, copii şi bătrâni deopotrivă. Unii erau nemâncaţi de săptămâni şi li se vedeau coastele, precum ogarilor englezi. Aveau gurile uscate de sete şi pleoapele grele de nesomn. Intrau într-o încăpere mare, unde un abur incolor iese din nişte găuri din pereţi. Îi îneca. Îi vedeam ducându-şi mâinile la gâturi şi tuşind spasmodic, violent. Unora le ieşea sânge din plămâni. Doamne, ce zbateri cumplite. Ce iad fără flăcări!

Că vorbeam de flăcări, într-o clipă, Cristos făcu din nou semn cu mâna.

Am văzut o privelişte care ar fi înfiorat orice făptură care se poate numi omenească.

În roabe, întocmai ca nişte gunoaie, erau cărate cadavre umane despuiate de tot de haine. Apoi, erau aruncate în cuptoare mari, unde ardeau cu totul. Mai rămânea în urma lor doar câte-o moviliţă de cenuşă.

Simţeam pe spinarea-mi încovoiată fiori reci, ca de moarte. Cu dinţii clănţănind în gură, cu lacrimile împăienjenindu-mi ochii, m-am uitat rugător la Cristos:

— Doamne, Te rog, i-am spus, scoate-mă de aici, căci durerea tuturor mă doare.

— Mare ţi-e sufletul, vrednic slujitor al Meu, răspunse Mântuitorul, punându-mi mâna pe umăr. Fii, dar, pe pace, căci cei tari în credinţă, chiar şi în asemenea vremuri de restrişte se vor izbăvi. Dumnezeu nu întoarce niciodată spatele celor care, chiar fiind aproape intraţi în pământ, nu-şi pierd Cerul din inimă. Iar aceştia vor umbla mereu printre voi. Trebuie doar încurajaţi şi îmbrăţişaţi puternic, ca să vadă că nimeni nu e singur. Acum, goleşte-ţi mintea şi inima de toate cele văzute şi auzite, şi odihneşte-te, căci te aşteaptă zile însemnate pentru creşterea ta sufletească.

Văzusem multe în noaptea aceea. Mai multe decât aţi putea crede că îi este posibil unei minţi omeneşti să vadă şi să înţeleagă. Dar glasul ferm şi blând al

Mântuitorului nu admitea şovăieli, aşa că i-am făcut pe voie şi am adormit ca un om ostenit după o muncă bine făcută.

Capitolul 24

În care Fecioara mi se arată

Crăciunul, 1481

Fulgii de nea cădeau din cer, fără oprire, în dimineaţa Naşterii Domnului din acel an. Frollo se pregătea pentru slujba de Crăciun, repetându-şi predica în timp ce mergea cu paşi mari prin încăperea ce-i servea drept cameră de studiu. Vorbea despre lumina Naşterii Mântuitorului, care-a biruit bezna lumii.

Am urcat în clopotniţă, mai vesel decât de obicei. Era timpul să-l trag pe Guillaume cel bătrân şi dogit, care în ciuda anilor mulţi care trecuseră peste el, încă răsuna de bucuria vestirii Naşterii Pruncului sfânt.

După ce am invocat Trinitatea trăgând de trei ori de frânghia groasă şi aspră a lui Guillaume, inima mi s-a umplut de un simţământ ce-l aveam mereu de Crăciun: o căldură sufletească îndreptată spre Maica Domnului, Preasfânta Fecioară Maria. În cămăruţa mea umilă, am îngenuncheat şi m-am rugat cu toată sinceritatea spre ea:

— Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, Marie cea plină de Har, bucură-te, căci Domnul e cu Tine. Dacă ai vreun gând care să-nvrednicească în zi de mare sărbătoare pe preaumilul tău slujitor, rogu-Te, fă-mi-l cunoscut, ca inima mea preaplecată să-l priceapă în plinătatea Harului care e deasupra Ta. Mijloceşte la Dumnezeu Atotputernicul pentru bietul Tău clopotar, Quasimodo, ca sufletul lui să se smerească umplându-se de darul Naşterii Pruncului Sfânt.

Pe dată, o lumină strălucitoare, blândă şi caldă, umplu toată încăperea. Am căzut în genunchi, cuprins de o evlavie dincolo de lumea aceasta. Mi-am simţit sufletul plecându-se parcă ajutat blând de-o mână mare şi călduroasă.

Ridicând privirea din podea, am văzut-O în faţa mea pe cea Căreia-i era închinată Catedrala Notre-Dame din Paris.

Era îmbrăcată cu o robă albastră, plină toată de stele aurii, iar în frunte îi strălucea o stea mare, şi ea aurie. Zâmbea cald şi prietenos, de parcă nu s-ar fi aflat în faţa unei umile slugi, ci în faţa celui mai iubit dintre pământeni.

Glasul ei cristalin îmi umplu mintea şi inima de o pace fără seamăn.

— Da, slujitor vrednic, chiar am ceva a-ţi spune, ceva care să te-mbărbăteze. Sus inima, Quasimodo, mult iubitule, şi nu te-ngrijora, căci şi Eu am crescut cu dragoste şi dăruirea inimii Mele, un copil diferit.

Acest amănunt a scăpat minţii mele umile, am recunoscut sincer în faţa Fecioarei.

— Cele ce scapă minţii sunt, uneori, menite spre creşterea sufletului, răspunse Maria, zâmbind. Să nu crezi vreo clipă, dragul Meu, că Fiului lui Dumnezeu i-a fost uşor în lumea aceasta, copil fiind. Ba dimpotrivă, de mic a fost încercat, căci însăşi viaţa Lui a fost o piedică în calea celor nebuni după putere. Imediat după Naştere, care n-a fost deloc uşoară, a trebuit să fugim cu El în Egipt, ca să nu se împlinească spurcatul vis de mărire al tiranului Irod. În Egipt, iudei fiind, n-am fost bine primiţi. Copilul Meu, care în toată viaţa Lui, n-a călcat nici capul unui pui de şarpe, a fost văzut de cei mai mulţi din jur ca fiind cel mai ciudat dintre toţi pentru că refuza aproape cu încăpăţânare să fie un bătăuş. Îşi vedea mereu de Scriptură şi de rugăciuni. Nu de puţine ori a trebuit să-i oblojesc vânătăi urâte primite în urma unor pumni şi chiar a unor pietre aruncate de câte un derbedeu de copil. Şi ştii ce spunea mereu?

Fecioara aştepta să-i răspund, dar eram mult prea copleşit de prezenţa Ei şi mult prea fascinat de povestea pe care mi-o spunea.

— Spunea că Legea Talionului şi-a avut rostul ei la vremea ei, dar Fiul Omului, când se va întrupa şi va creşte sub ochii lumii, va înnoi toate legile pe care Dumnezeu le-a dat oamenilor şi le va deschide inimile pentru ca lumina Tatălui să intre în ele. Şi aşa a făcut toată viaţa Lui. Eu ştiu tot ce ţi-a spus El ultima dată când aţi vorbit, Quasimodo. Ne-am sfătuit înainte ca El să vină la tine. Şi crede-Mă când îţi spun, şi El i-a cunoscut foarte bine pe cei diferiţi, de care tu L-ai întrebat. Pentru că în numele lor a vorbit de fiecare dată când vorbea de dragostea Tatălui Ceresc. Toţi cei pe care Fiul Meu i-a vindecat au fost, cândva, în ochii celor de la putere, prea diferiţi de restul lumii ca să poată, să trebuiască sau să merite băgaţi în seamă. De foarte multe ori M-am şi întrebat pe timpul vieţii Sale pământeşti dacă nu cumva din pricina apropierii Sale de cei pe care cărturarii şi fariseii îi vedeau ca fiind nedemni de mila lui Dumnezeu va avea cel mai mult de suferit. Şi L-am întrebat chiar şi pe El lucrul ăsta. Ştii, dragă Quasimodo, ce mi-a răspuns?

— Ce, Fecioară Sfântă? am întrebat, în şoaptă, abia îndrăznind să ridic ochii din pământ.

— A spus aşa: „Mamă, omul ştie că e întuneric atunci când nu e lumină. Iar atâta vreme cât Lumina Lumii umblă printre oameni, ei nu trebuie să cunoască teroarea întunericului. Dumnezeu nu a creat lumea din întuneric, teamă şi însingurare. Ne-a creat pe toţi din Lumină, din iubire şi din dorinţa de a ne vedea crescând în putere plină de Adevăr împreună. Şi cât există Fiul Omului între oameni, va face orice poate ca acest ţel să fie atins. De i se va cere să-Şi dea viaţa, o va da şi pe aceasta de bunăvoie dacă astfel Tatăl va binevoi să-Şi dezvăluie îndurarea faţă de neamul omenesc. La vremea aceea, când Îl întrebam ce vrea să spună, ajungeam să am parte de mai multe întrebări decât răspunsuri.

Însă vreau să ţii minte un lucru: deşi de multe ori, mintea mea s-a umplut de „de ce”-uri, nicio clipă, de la iesle la Cruce, şi apoi la mormântul gol, Domnul Dumnezeu nu mi-a dat niciodată voie să Mă îndoiesc în totul că Fiul Său îi împlineşte Voia. Crede-Mă, m-am temut până şi în clipa în care L-am văzut apropiindu-se de leproşi. Ştiam cum sunt priviţi. Ştiam cu câtă teamă şi ură se confruntă din partea celorlalţi.

Auzind-o pe Fecioară spunând acestea, mi se puse imediat un nod în gât. O şoaptă abia auzită de urechea unui om obişnuit îmi scăpă de pe buze:

— Oare sunt lepros, Maică?

Auzindu-mă, Fecioara zâmbi blând, ca lumina răsăritului ce mângâie coroanele copacilor dimineaţa.

— Nu, Quasimodo. Nu eşti lepros. Iar cine se poartă cu tine de parcă ai fi nu face decât să-şi închidă cu de la sine putere sufletul, refuzând să primească Lumina Tatălui, a Fiului şi a Sfântului Spirit care e menită să-l ajute să-şi croiască drumul spre Rai. Căci mulţi, văzându-se întregi la trup şi frumoşi la chip, ajung a se mândri prosteşte cu ei înşişi, şi cu cât urcă mai mult în proprii ochi, cu atât mai tare se afundă în propria pieire. Pentru mulţi, plinătatea stomacului, noutatea hainelor şi greutatea buzunarelor e destul. Se văd pe ei drept centrul lumii lor. Însă asta îi orbeşte în faţa unui Adevăr ce-ar fi trebuit să le fie cunoscut: ei sunt ai lumii. Ei au datoria de a da lumii ceea ce ei aşteaptă de la ea. Ei trebuie să lase lumea măcar cu un deget mai bună decât le-a fost dat de Tatăl s-o găsească. Harul, Quasimodo, nu creşte-n sufletele care lâncezesc. Harul creşte în sufletele mereu în căutare, cele care nu se tem a recunoaşte că se pierd în ceaţa tulbure a propriilor simţăminte. Harul, dragule, îşi lasă lumina tocmai în sufletele celor care s-au speriat de bezna dinlăuntrul lor şi flămânzesc după cel mai slab licăr. Ştii tu... noi îţi auzim gândurile. Şi printre gândurile tale se numără şi ceva ce-am auzit într-o noapte, înainte să adormi, când ai spus cu mintea ta că e nevoie doar de un licăr de lumină pentru ca bezna să nu mai fie atotputernică. Ştii tu, Quasimodo...uneori ne întrebăm de ce le scapă lucrurile acestea unor oameni cu toate puterile trupeşti? De ce ei, având toată vigoarea trupurilor lor, se risipesc, oare, zăcând beţi prin şanţuri, acoperiţi de propria vărsătură, în vreme ce unii ca tine, sau ca mulţi dintre săracii Parisului, deşi ar putea părea, în ochii celorlalţi nişte „amărâţi”, nişte „nenorociţi”, având toate pricinile de a-şi îneca amarul, nu şi-au pătat niciodată trupul şi mintea cu nimic din ce dă naştere feluritelor patimi?

Am râs cu amar. Fecioara, binecuvântat fie-i pe veci numele dătător de linişte a sufletului, vedea doar binele din oameni. Însă eu, în peregrinările-mi nocturne, făcute în deplină taină, prin mahalalele Parisului, văzusem multe nenorociri. Cerşetori şchiopi, ciungi sau gheboşi, întocmai ca mine, erau gata să sară chiar la bătaie dacă nu primeau pomana urlată-n gura mare. Îndreptăţiţi, poate, de-o viaţă plină de amar, se sălbăticiseră ca animalele şi trăiau doar din ceea ce căpătau de

pe-o zi pe alta. I-am văzut de multe ori fiind gata să se sfâşie pentru un bănuţ de aur în plus.

— Fecioară... am îndrăznit să spun, de ce sunt unii dintre ei, totuşi, atât de plini de furie?

— Drag şi vrednic slujitor al Meu, ăsta e un răspuns pe care, în inima ta, îl cunoşti. Ţi-l voi da pentru a-l auzi şi din altă parte, ca să ştii că eşti ascultat. Vezi tu, când lumea se poartă cu tine de parcă ai fi un animal, iar tu n-ai decât vina de a fi altfel decât restul, ajungi, în mulţimea neputinţelor tale, să-ţi doreşti să ai puterea unei fiare, ca să nimiceşti toate gurile care te spurcă, să sfârteci toate mâinile care te lovesc şi să scuipi în toţi ochii ce te săgeată cu ură. Ştii tu, Cei Căzuţi se joacă în chipuri care mai de care mai groteşti cu toate simţămintele cărora neputinţa le dă naştere. Sufletul poate fi încercat în multe feluri, Quasimodo. Toate încercările trupului se răsfrâng şi asupra sufletului, şi nu toate făpturile omeneşti au întotdeauna puterea de a-şi primi încercările cu seninătate. Căci atunci când corul Celor Căzuţi cântă mereu a furie, durere, ură şi amar, sufletul îşi pierde credinţa în faptul că merită iubirea Domnului.

Tăceam, cu totul fascinat de blândeţea şi puritatea Fecioarei şi de căldura ce răzbătea din simpla ei prezenţă acolo.

— Am a-ţi arăta ceva, dragul meu Quasimodo. Ceva ce nu e pentru ochii oricui. De fapt e doar pentru ai tăi. Sunt imagini dintr-un viitor pe care azi l-am putea considera îndepărtat. Sunt tulburătoare şi greu de privit, dar sunt ziditoare pentru creşterea ta în Adevăr. Şi sunt lucruri pe care chiar Fiul Meu, Isus, M-a rugat să ţi le arăt Eu, ca ocrotitoare a acestei catedrale.

Fecioara făcu un semn cu mâna şi am văzut pe dată o cameră cu paturi din fier, cu aşternuturi jilave, îngălbenite. Mirosul înţepător de urină mă izbi pe loc. Într-un colţ al camerei mici şi mizerabile, doi băieţi, cu doar câţiva ani mai mici decât mine, erau legaţi cu chingi de paturile lor şi urlau de neputinţă şi durere, legănându-se înainte şi înapoi, înainte şi înapoi, ca nişte jucării stricate. Apropiindu-mă cu groază să-i văd mai bine, mi-am dat seama că amândoi făcuseră pe ei. Ce era, oare, locul ăsta al groazei?

— Aceştia, dragule, sunt „copiii găsiţi” ai veacurilor ce vor veni.

Am simţit un fior rece străbătându-mi tot corpul. Deci şi în veacurile viitoare, cei diferiţi aveau să fie trataţi în ultimul hal?

— Cum e cu putinţă aşa ceva, Sfântă Fecioară? am bâiguit.

— Slujitor iubit, răspunse Maria, zâmbindu-mi blând, cât va fi lumea, mereu se vor găsi oameni care să caute mai multă putere decât vor duce. Văd un imperiu roşu punând stăpânire pe partea de răsărit a lumii. Îl văd limpede, cu maşinării uriaşe de război mărşăluind pe străzi, cu soldaţi înşiruiţi în jurul lor, călcând străzile de parc-ar fi cuceritori din vechime. Căci spurcat e demonul beţiei de putere şi mare peste veacuri îi va fi puterea. Răsăritul, acel loc atât de bogat în poveşti frumoase şi ziditoare în Adevăr despre legătura dintre Om şi Dumnezeu,

va cădea pradă unei mari amăgiri. Sub deghizarea fals milostivă a binelui comun, conducătorii oamenilor vor încerca, spune-vor ei cu gurile lor, să scape de sub stăpânirea Tatălui Ceresc. Vor scoate orice urmă a lui Dumnezeu din locurile publice, din şcoli, din universităţi, de peste tot. Vor spune că „omul nou” nu are nevoie de Dumnezeu. Dar ce mare, mare amăgire! Cum să nu fie nevoie de Cel ce toate le înnoieşte după mare puterea şi Harul său? Cum? Vai, doare fie şi să-ţi spun toate astea! Vor dărâma biserici şi vor închide credincioşi, ajungând chiar să le ia vieţile pentru că-L mărturisesc pe Domnul. Mare suferinţă va fi peste creştini! Iar pentru aceştia, copiii născuţi vădit diferiţi nu vor fi altceva decât pete pe istoria născocită a lumii lor perfecte. Aici îi vor ascunde de ochii lumii, ca pe ruşinea cea mai mare.

Cuvintele Fecioarei mă umpluseră de teamă. Însă în noaptea aceea, m-am rugat cu mai multă ardoare decât de obicei. Voiam din tot sufletul ca şi inima mea, precum cele ale tuturor credincioşilor adevăraţi, să devină iesle pentru naşterea Fiului lui Dumnezeu. Ştiam întocmai ce trebuia să fac pentru ca sufletul meu să-I primească aşa cum se cuvenea bucuria Naşterii. Odată ce m-am asigurat că Frollo dormea adânc, mi-am pus gluga pe cap şi am luat acoperişurile Parisului la pasu-mi şontâcăit, cu un coş plin de hrană pentru săraci. Năluca Binelui se întorsese. Abia după ce ultimul sărman pe care-l ştiam şi-a primit bucata din Pâinea cea de toate zilele, m-am simţit destul de liniştit încât să mă întorc în cămăruţa mea, cu sufletul împăcat şi pregătit de minunea Naşterii Lui.

Capitolul 25

Un An Nou întunecat

Durerile plumburii, surde, de genunchi, m-au trezit în ziua de 31 decembrie a lui 1482. Chiar dacă era ziua în care anul se înnoia, mă simţeam vechi, numai bun de aruncat, ca o mârţoagă bătrână şi schingiuită care nu mai era în stare să tragă la plug.

Ieşind să iau masa, l-am văzut pe Frollo cum se plimba de colo-colo ca un leu în cuşcă, vorbind printre dinţi:

— An Nou, zici, Doamne? An Nou să fie! Dar oare de ce stai Tu cu mâinile-n sân, Doamne, şi nu cobori cu dreaptă mânie pe Pământul ăsta spurcat, în oraşul ăsta-mpuţit, să loveşti în hoardele păgâne ce-l pângăresc fie şi cu simpla lor prezenţă? De ce, Cristoase, nu vii ca Drept Judecător al gloatei îngălate de păcătoşi care corup turma Ta? De ce? Cât să Te mai strig, cât să Te mai implor, cât să Te mai conjur? Ce să mai fac? Cum se înnoieşte lumea, când în ochii mei

e ca Sodoma şi Gomora din vechimi? Ţigani, saltimbanci, cerşetori, cuţitari, hoţi şi spurcaţi peste tot, fi-le-ar Iadul lăcaş de pedeapsă cruntă şi veşnică!

Furia lui îmi trimitea sloiuri de gheaţă prin vine. Se întoarse spre mine, cu flăcări din altă lume în ochi şi spuse:

— Mai mult ca oricând, Quasimodo, azi va trebui să stai gata de luptă. Odată cu noul an vin noi puteri ale Diavolului de a momi şi înrobi lumea asta. Şi tu trebuie să fii gata s-o aperi ca un dulău de pază! Diavolul e lupul venit să fure cele mai pure oi din turmă! Şi vine numai la adăpostul întunericului, ca să nu fie văzut şi auzit! Aici, noi doi suntem în siguranţă! Aici, suntem sub ochii şi în braţele Maicii Domnului. Păcatele şi scârnăvia lumii de afară nu ne pot atinge în acest lăcaş sacru! Aici e doar puterea şi gloria Lui, şi puritatea Maicii Sale! Du-te de te roagă, am treabă acum!

M-am dus în cămăruţa mea umilă să citesc din Psalmi şi să mă rog, însă am simţit răceala muşcătoare a prezenţei nenorocitului ăluia de Legiune.

Stătea chircit ca un gargui pe patul meu, scobindu-se în nas cu vârful ascuţit al unei aripi.

— Pessssemne aşteptai pe altcineva, zise demonul, hohotind cu cruzime.

— Pleacă! Nu eşti binevenit aici! am şoptit, printre dinţi.

— Sssspre deosebire de tine, Noi nu ssssuntem muritori, zise Legiune, chicotind ca un ştrengar ce făcuse o poznă drăcească. Aşşşadar, intrăm unde vrem Noi. Am ceva să-tsssi arăt. Şi n-o să mă oprească nimeni. E un adevăr crunt, pe care mintea ta de maimutsssă din mocirlă nu poate, nu ştie sau nu vrea sssă-l priceapă. Voi, muritorii, sunteţi cea mai proastă, îngălată şi prefăcută dintre arătările lăsate de Tatăl. Şi ai să vezi de ce!

Venind spre mine, mă atinse cu o mână mare, cu gheare ascuţite, pe umăr. M-am trezit într-o piaţă publică, nu foarte diferită de cea din apropierea catedralei. De un par uriaş, la baza căruia era o grămadă de lemne, era legată o tinerică plăpândă. Avea ochii albaştri ca bolta cerului înecaţi în lacrimi de spaimă şi umilinţă. În faţa ei, un preot înalt, în negru, care semăna prea bine cu cineva pe care-l cunoşteam îndeaproape ca să nu-mi pricinuiască un tremur de groază, declama cu o carte legată în piele în mâna dreaptă:

— Fie-vă ceea ce veţi vedea aici pildă, tuturor celor care căutaţi alte căi în afară de cele ale Domnului. Această păgână stricată a mărturisit, după cazne îndelungi, că s-a făcut soră de cruce cu Diavolul şi că-i ascultă poruncile, făcând licori spurcate din plante adunate de prin păduri, cu care sminteşte bolnavii că-i vindecă. Pentru eretici şi adoratori ai Diavolului, pedeapsa este focul veşnic.

Preotul îşi întoarse privirea plină de ură şi dispreţ spre biata fată, care tremura din toate încheieturile.

— Vrăjitoareo, recunoşti?

Fata dădu din cap a aprobare, cu frenezie. Voia să scape cât mai repede de acea tortură infernală.

Preotul, cu o barbă neagră tunsă îngrijit şi cu o pleată neobişnuită pentru unul ca el, căzându-i pe umeri ca o pereche de draperii de satin, cu ochii negri reci ca nopţile de iarnă, se apropie de ea. În mână avea o torţă aprinsă:

— Să ştie toată preaevlavioasa şi cu frică de Dumnezeu Atotputernicul adunare de aici, că azi, în miezul zilei, în amiaza mare şi-n văzul tuturor, Abigail, această desfrânată păgână, şi-a recunoscut legătura cu stăpânitorul acestei lumi, cu Necuratul. La el, înapoi de unde a fost borâtă pe lumea noastră, din maţele spurcate ale Iadului, o vom trimite, dacă nu se căieşte pentru ceea ce a făcut! Spurcăciune, te căieşti?

Brusc, pe chipul fetei apăru o expresie fermă, curajoasă. Parcă nu mai exista nici preotul, şi nici flăcările ameninţătoare care stăteau gata s-o înghită cu totul.

— Leacurile mele au salvat viaţa unui copil despre care toţi spuneau că va muri, ba unii se rugau să moară mai repede. Dac-ar fi murit, aţi fi dat vina tot pe mine. Nu am de ce să mă căiesc! Ştiu unde voi merge!

Cu zâmbetul pe buze, fata arse de vie în câteva minute, după ce preotul aruncă torţa la picioarele ei, cu un dispreţ nemărginit, de parcă ar fi strivit un şobolan sub talpa încălţării.

Demonul apăru în spatele meu, în timp ce urmăream scena cu gura căscată, înmărmurit.

— Ai văzut cum l-am jucat pe degete pe slujitorul Domnului, plin de virtuţi precum oile de căpuşe? Vocile Noastre-s cu neputinţă de nebăgat în seamă, ascultă-mă ce-ţi spun!

— Nu cred! am spus, hotărât! Cine are credinţă ştie că n-are o clipă-n plus de câştigat ascultându-ţi scornelile spurcate! Ceva aţi făcut voi, neam blestemat şi făcător de rele!

— Oho, şi câte şi mai câte om mai face, râse Legiune, rânjindu-şi colţii ca de lup la mine.

Desfăcându-şi aripile de liliac uriaş, mă luă în gheare şi mă ridică-n tăriile cerului.

Deodată, m-am trezit în faţa unei case mari şi ciudate, pe timp de noapte. Demonul îmi făcu semn să-l urmez în spatele casei.

Acolo, într-o curte mare, ardea o cruce înaltă din lemn.[4] În jurul ei, siluete cu robe şi glugi albe formaseră un cerc, iar la picioarele ei, o familie de negri, o mamă puţin mai tânără ca Esmeralda, un tată voinic, cu spinarea lată şi palmele butucănoase, şi trei copii micuţi, care tremurau ca varga. Făpturile în alb se apropiau de ei ca nişte spectre ale morţii.

Demonul veni aproape de mine. Din botul lui de lup venea o duhoare de carne-n putrefacţie, care-mi stârni un val de vomă acră pe gât. După ce-am înghiţit cu

[4] Crucile arzânde erau simbolul grupului luptător pentru supremaţia rasei albe Ku Klux Klan, apărut în perioada Războiului de Secesiune (n.a.).

greu, am încercat să dau înapoi, însă arătarea mă prinse cu ghearele-i lungi şi scârboase de gât şi-mi scuipă dispreţuitor în faţă:

— Ai tu habar, paiaţă smucită şi gângavă ce eşti, că Noi am găsit cu cale să-i facem pe ăia-n alb să creadă şi să simtă în adâncul inimii lor că trăiesc după Lege şi-i împlinesc însuşi miezul?

— C-C-cum? am bâiguit, peste măsură de tulburat.

— Efeseni 6, rânji Legiune. „Servitorilor, ascultaţi de stăpânii voştri după trup cu teamă şi respect în sinceritatea inimii voastre, ca de Cristos!" Cine-s ăştia, viermii ăştia negri, să nu se supună când vorbeşte amărâtul ăla de Pavel, Paul sau cum i-oţi mai spune, şi le spune asta? Stăpânul le e Dumnezeu şi n-au ce face! Iiii-ha, ce ne mai distrăm cu ei!

Flacăra tainică din mintea mea, care-mi dezvăluia uneori pe neaşteptate adevăruri bine ascunse despre firea omenească, se aprinse brusc şi-mi puse pe buze o întrebare care-l descumpăni pe ostaşul Întâiului Căzut.

— Tu spui că stăpânul le e Dumnezeu. Dar dacă întorci vorbele tale pe cealaltă parte, şi Dumnezeu, şi numai El, le e cu adevărat stăpânul?

Urlând de parcă-l fripsesem, demonul se-apucă de faţă şi dădu înapoi. Dar mai avea ceva a-mi arăta. La un semn cu mâna lui spurcată, cu ghearele-alea enorme, m-am trezit într-un loc care, la prima vedere, arăta frumos. Pereţii simpli şi crucea de un maroniu închis de pe peretele din faţa a ceea ce părea a fi un mic altar mi-l dovedeau a fi un soi de lăcaş de cult. La un amvon din lemn masiv stătea un om îmbrăcat în alb. Culoarea purităţii. Oare ce urma să văd şi să aud?

Privirea bărbatului cărunt de la amvon era pătrunzătoare. În ochii albaştri i se citea o inteligenţă înnăscută, o minte ageră, mereu gata să caute şi să afle taine care pentru alţii erau de nepătruns:

— Iubiţi fraţi, începu a vorbi omul, cu un glas aproape cântat.

Părea blând, dar în acelaşi timp, era ceva în el care nu suna firesc, ci forţat până la Dumnezeu şi înapoi. L-am privit atent.

— Nici n-aveţi idee cât de privilegiaţi suntem astăzi, cu toţii, cei care, de bunăvoie şi nesiliţi de nimeni, am ales să-L acceptăm ca Domnul şi Mântuitorul nostru personal pe Isus Cristos, Fiul lui Dumnezeu, continuă el, pe acelaşi glas cântat, cu creşteri şi scăderi ciudate în intensitate.

Deodată, pe figura omului apăru o expresie dură, împietrită, parcă. Privirea-i căpătă o lumină aspră, seacă, rece, dinţii i se încleştară, parc-ar fi dat să mârâie la adunare, iar glasul îi ieşea şuierând mocnit dintre ei:

— Dar nici habar n-aveţi ce chinuri groaznice-i aşteaptă pe păcătoşii din lume! Veni-va o vreme când vor trebui să dea socoteală pentru vieţile dedicate plăcerilor lumeşti, pământeşti, pe care le duc zi de zi, ceas de ceas, minut de minut! Şarpele din vechime, Satana, îi înrobeşte fără ca ei să-şi dea seama. Feriţi-vă de ei, căci vă vor atrage-n capcane periculoase pentru sufletele voastre! Vor aduce spurcăciunea lumii din care vin ei în rândurile voastre şi-şi vor

amesteca minţile murdare de păcat cu ale voastre! Feriţi-vă să intraţi în vorbă cu ei şi chiar să-i priviţi. Mulţi vor veni purtând cu mândrie semnele păcatelor lor: bărbaţi cu părul lung, cu bărbi dese, cu tot felul de însemne desenate pe piele, femei tinere, cu tot felul de culori nefireşti în cap, care-ascultă o muzică drăcească, primitivă! Îi ştiţi după numele pe care şi-l dau singuri, mândrindu-se cu păcatul lor: rockeri! Sunt fii ai Diavolului şi o recunosc cu propria gură! Unde-i vedeţi, strigaţi-le-n faţă Adevărul, ca să nu-şi piardă sufletul, dar nu vorbiţi altceva cu ei! Nu-i lăsaţi să vă vrăjească din vorbe, căci sunt buni la asta. Au citit filosofie, s-au smintit cu înţelepţii închipuiţi ai veacului acestuia, în loc să guste din Adevărul Scripturii, pe lângă care nu le-ar fi trebuit adăugiri şi comentarii în plus! FERIŢI-VĂ! Sunt vipere necredincioase! Nu vă lăsaţi copiii în preajma lor, căci îi vor învăţa să-şi amorţească mintea cu alcool şi cu alte nenorociri de substanţe, să se răzvrătească făţiş împotriva voastră şi mai ales a Tatălui din Ceruri, spunându-le că Dumnezeu nu există!!!! Să ne înălţăm inimile în rugă pentru ei!

Ridicând ochii spre cer, pastorul îi închise strâns şi începu să se roage cu glas tare, în vreme ce din mulţime se ridică un vuiet ciudat, aproape sinistru. Vorbeau fiecare cu voci cât mai puternice posibil, strigându-şi şi plângându-şi păcatele spre Cer, într-un mod sfâşietor. Unii chiar îşi smulgeau părul din cap, căzând în genunchi ca seceraţi de o durere numai de ei cunoscută.

— Ştii care este partea cea mai tare din toată povestea asta? întrebă Legiune, rânjindu-mi încrezut ca un lup care tocmai înhăţase o halcă dintr-o pradă proaspătă?

N-am spus nimic, lăsându-l să vorbească în continuare. Voiam să văd până unde avea să meargă cu îngâmfarea.

— Multe dintre creaturile-alea dezgustătoare din mâl au o credinţă adevărată! Însă NIMIC nu se poate asemui vreodată cu disperarea pe care armata Celor Prăbuşiţi ştie s-o semene în sufletele muritorilor. Ne jucăm cu ei aşa cum se joacă orice pisică de pe lângă casele lor cu un şoarece pe care l-a prins, înainte de a-l înfuleca precum animalul de pradă ce este! Tiii, că vine vorba de pisici! Ia să-ţi mai arăt ceva!

Demonul fâlfâi din aripi şi-mi arătă un preot în robe negre care ardea cu o torţă mare un morman de cadavre de pisici, cele mai multe de culoare neagră.

— Uitaţi-vă bine, credincioşi! Uitaţi soarta vrăjitoarelor şi a animalelor care se întovărăşesc cu ele! Focurile Gheenei să le înghită pe toate! Hăul blestemat din care au venit pe lume, abominaţiile! Nenorociri au adus pe capul nostru, al oamenilor de bună-credinţă, care se-nchină la Dumnezeul cel Adevărat, la Cristosul cel Viu! Nenorociri fie şi pe capul lor de creaturi scârboase, acum şi-n vecii vecilor!

Miasma înecăcioasă de carne arsă umplu aerul. Mirosea, pur şi simplu, a moarte, ca o boare de plumb care sufoca toată suflarea vie din jur. N-am văzut în

nicio viziune Iadul, însă cred că imaginea aceasta a lui este una destul de credibilă încât să ridice fiori pe şira spinării oricui.

Râsetele bezmetice ale demonului mă smulseră din încremenire.

— Fii atent, poantă tare la renghiul ăsta ce l-am jucat muritorilor: nu există vrăjitoare adevărate. Însă ei, temându-se de tot ceea ce e peste puterea lor de înţelegere, care-o depăşeşte cu puţin pe-a unei maimuţe şi cu ceva mai mult pe-a unui câine de pripas, pot fi făcuţi să creadă în asta! Ştii care-i adevărul din care-au pierit o grămadă? Fără pisici, şobolanii se-nmulţesc mult mai repede. Şi-odată cu ei vin puricii, din a căror înţepătură vine o urgie pe capul scârboşeniilor plămădite din mâl: ciuma! Vor fi seceraţi de boală, plini de bube, cu mâncărimi cumplite, dureri ca de arsură, delir şi moarte în cele mai groaznice chinuri cu putinţă! Şi-asta doar din cauza credulităţii lor prosteşti! Îţi mai arăt două şi te las! O să ai tu destul timp să cunoşti spurcăciunea absolută a sufletului omenesc, în formele-i cele mai abjecte! Nimeni n-o să se-apropie de tine, scârbosule! Maimuţă gângavă, băloasă şi gheboasă ce eşti! Mi-e silă de tine! Ia fii atent aici!

M-am trezit în curtea unei biserici mari, pline de oameni de toate vârstele: bărbaţi, femei, copii, adunaţi cu toţii în ceea ce părea a fi o zi de rugăciune liniştită şi senină. Privind, însă, pe treptele bisericii, am văzut un spectacol cel puţin bizar. Un om mergea în patru labe, cu un preot în spate. Părintele, gras cât un urs pregătit pentru iarnă, stătea drept în spinarea nefericitului, înveşmântat impunător, cu ditamai crucea aurită la gât, strălucind din cap până-n picioare, precum Cezarii din vechime.

Legiune se strica de râs:

— Ia! Ia! Ia te uită la dobitoc! Ăsta chiar crede c-aşa i se iartă păcatele! Crede că dacă duce-n spinare muntele-ăla de osânză, Dumnezeu o să uite faptul că vine nopţile beat turtă acasă, duhnind a crâşmă ordinară de la jumătate de sat, îşi strică-n bătaie copiii, iar nevestii-si nu i-a mai spus o vorbă frumoasă de când s-au luat la altar! Şi dacă n-are o clipă de limpezime desăvârşită a minţii şi-a sufletului şi nu se recunoaşte pe sine însuşi drept boul înjugat de patima băuturii care-a ajuns, o să se trezească-n fund de Iad, cu toate ritualurile la zi! Şi apropo de Iad... ia cască bine ochii la ce urmează!

Cu-o ultimă fâlfâire din aripile-i uriaşe, Legiune mă duse într-o poiană mare, unde era plin de tineri. Toţi purtau părul lung şi erau vopsiţi pe feţe în alb şi negru, ca războinicii din poveştile despre păgâni cu care Frollo-mi trezea fiori pe şira spinării gheboase în copilărie. În mijlocul poienii era o scenă, nu foarte diferită de cea pe care se desfăşura Festivalul Nebunilor în fiecare început de ianuarie. Iar pe-acea scenă, patru uriaşi pletoşi, vopsiţi pe figuri precum tinerii din mulţime urlau, zdrăngăneau şi loveau ceea ce păreau a fi instrumente muzicale. Sunetele scoase din gâtlejul celui din milocul scenei, care ducea un băţ cu ceva rotund în capăt la gură, sunau mai degrabă a guiţat de porc tăiat decât a cântec omenesc. Tinerii intraseră parcă într-un război fără arme: urlau cu

pumnii-n aer, lovindu-se şi împingându-se între ei precum berbecii întârâtaţi. Am încercat să pricep ce zbiera cel ce ducea băţul la gură. Demonul îmi susură la ureche că era vorba de nişte blasfemii cumplite la adresa Mântuitorului şi a Fecioarei. Privind mai atent scena, am observat pe ea nişte capete de miei trase-n ţeapă. Sacrilegiu în cea mai scandaloasă formă!

— Vezi-i pe căpiaţii ăştia? rânji Legiune. Ei sunt cei mai cei dintre „rockerii" de care vorbea pastorul adineauri. De fapt, atât de sus au ajuns pe scara mândriei orbeşti, că nici măcar nu îşi mai spun rockeri. Sunt „metaliştii extremi" ai vremurilor viitoare, când omul va face din batjocorirea celor sfinte, cărora azi le dă atâta importanţă, ceea ce el numeşte „artă neînţeleasă". Mulţi se vor pierde din cauza lor. Şi mulţi vor suferi pe nedrept, pentru că ori de câte ori un tânăr va începe să poarte părul lung, pictat în tot soiul de culori ciudate, să îmbrace haine din piele neagră, să asculte muzică tare şi să se răzvrătească împotriva societăţii, lumea va rămâne cu gândul la nebunii ăştia şi nu va încerca să-i ajute pe-aceşti copii pierduţi! N-avem mulţumire mai mare decât atunci când smintim sufletele pure să creadă mai mult în promisiunile întunecate ale Celor Prăbuşiţi decât în Gloria lui Cristos! Unii dintre ăştia vor ajunge atât de-nverşunaţi că vor aprinde bisericile creştine ca pe torţe, ca să-şi răzbune strămoşii din Nordul îngheţat, convertiţi cu forţa! Ceea ce-a început ca libertate, terminat va fi în cea mai cumplită robie! Se vor crede liberi să nesocotească lucrul cel mai sfânt care poate fi nesocotit şi ASPRĂ le va fi PEDEAAAA....

Legiune nu apucă să-şi termine gândul fără să urle de durere, de parcă l-ar fi pârlit ceva. Privind spre el, mi-am dat seama că Arhanghelul Gabriel era în spatele lui şi-i ţinea mâna pe umăr.

— Ia hai, pleacă tu de aici, javră pripăşită! strigă furios Binevestitorul. Nu v-am spus de nenumărate ori că neamul vostru de gunoaie Prăbuşite n-are nici măcar un punct sau o virgulă de adăugat în privinţa lui? Nu v-a fost limpede de la începuturile tulburi ale vieţii Lui, când i s-a hotărât soarta sufletului, că va rămâne sub ocrotirea Treimii? Nu vă e limpede unde-i e locul, de vreme ce se adăposteşte în sanctuarul Maicii Domnului? Ştiam că neobrăzarea voastră merge dincolo de orice limită, dar nu mi-am închipuit că sunteţi într-atât de sfidători! MARŞ DE AICI! Uitaţi-vă în ce hal l-aţi făcut să tremure! Îi clănţăne dinţii în gură şi-l trec sudori de gheaţă! Ruşinea Cerului şi a Pământului asupra voastră de abominaţiuni ce sunteţi!

Arhanghelul stătea aplecat deasupra demonului, ţintuindu-l cu nişte ochi albi, din care scăpărau fulgere. Ţinea braţele larg deschise, în faţa patului meu, apărându-mă de valul de spurcăciune ce venea dinspre nenorocitul de Legiune.

— Te poţi considera un favorit al sorţii că n-a venit fratele meu în Gloria Tatălui, a Fiului şi a Sfântului Spirit, Mihail, îi spuse Gabriel demonului care-i tremura la picioare. Nu plecai de aici întreg!

Îngrozit, demonul se făcu nevăzut.

Gabriel se aplecă spre mine, atingându-mi fruntea cu palma din care radia lumină.

— Afurisitul de Legiune te-a otrăvit cu rele. Adevăruri, dar rele, şi ciuntite în mod cumplit şi barbar, aşa cum numai neamul demonilor poate. Stirpea lor de nemernici ordinari! Mâine e rândul meu. O să vezi nişte adevăruri la fel, dacă nu chiar mai puternice. Şi sper cu toată fiinţa mea că acestea sunt adevărurile după care te vei călăuzi în viaţă, nu ceea ce ţi-a arătat nemernicul ăla. Nu o să-ţi spun că nu vei mai avea parte de încercări, căci vor mai fi, şi încă vor mai fi nenumărate. Însă ţine minte: o inimă deschisă nu se hrăneşte din jumătăţi de Adevăr, căci acestea nu sunt altceva decât picături de otravă. Deocamdată, dormi, blând slujitor al Domnului. Ai nevoie de odihnă, căci mâine, sufletu-ţi va fi încercat, apoi luminat.

Am adormit profund, într-un somn liniştit, fără vise, până a doua zi, de dimineaţă, când datoria mă chema la clopote.

Capitolul 26

Slujba din prima zi a lui 1482 şi vizita lui Gabriel

Dimineaţa zilei de 1 ianuarie 1482 mă găsi ştergând cu duioşie clopotele înainte de a le trage în veselă întâmpinare a noului an ce tocmai îşi scrisese prima filă în cartea Eternităţii.

— Eşti gata, Quasimodo? Eşti gata să asculţi predica pe care-am pregătit-o astăzi pentru sufletele credincioasei noastre turme? Sper să reuşesc să le-ajung drept la miezul inimii. Căci din dragoste şi grijă pentru inimile lor vreau să le spun cele pe care le vor auzi astăzi, chiar dacă vor suna precum nişte adevăruri necruţătoare.

Cu groază în suflet, ştiind bine ce putea Frollo atunci când avea în cap adevăruri necruţătoare, am urcat la balcon, ascuns bine după un gargui fioros, unde nu m-ar fi văzut decât ochii cei mai ageri, am chemat în ajutor pe Arhanghel ca vocea lui Frollo să ajungă la mine exact aşa cum era, cu toate aprinderile şi stingerile din ea.

— Iubiţii mei fraţi în Cristos! începu Frollo să vorbească.

Aşa cum îi stătea în obicei la fiecare slujbă care marca începutul unui nou an, îi picura miere din glas rostind aceste cuvinte. Dulceaţa vorbelor îi era întărită de haina preoţească albă pe care-o purta. În puternic contrast cu veşmântul negru purtat de obicei, de Anul Nou şi de Paşte ieşea în faţa oamenilor îmbrăcat în alb, ca să le dea, spunea el, o pildă despre cum trebuie să fie sufletul creştinului când

Dumnezeu mai binevoieşte să-i dăruiască un an şi când Cristos iese victorios din lupta cu păcatul, cu moartea.

Cu palmele deschise, cu un zâmbet larg, dar pe care-l cunoşteam destul de bine încât să ştiu că orice urmă de căldură din el era la fel de prefăcută precum o armie demonică, Frollo salută mulţimea adunată la catedrală:

— Dumnezeu, în infinita-i bunătate, ne-a mai dăruit un an, îşi continuă Frollo predica. Însă vreau neapărat să ţinem bine minte un lucru: darurile lui Dumnezeu nu sunt daruri stricăcioase, pe care azi le primeşti şi mâine-s bune de aruncat. Darurile lui Dumnezeu sunt daruri pe care le primeşti pe răspunderea ta şi a sufletului tău. Anul acesta nu-i al nostru. E al Lui!

— Şi ce să facem noi, părinte? întrebă un tinerel îndrăzneţ, Robin Pouissepain, pe care-l ştiam drept una dintre cele mai mari puşlamale din întreg Parisul.

— Iată-l pe tânărul Robin, spuse Frollo, cu aceeaşi căldură prefăcută. N-am să-ţi dau un răspuns făţiş la întrebarea ta, tinere. Lui Dumnezeu îi place să dea răspunsuri încărcate de înţelesuri tainice. Se descâlcesc greu, căci minţile noastre-s mărginite. Dar o să-ţi răspund ce să NU facem!

Privirea lui Frollo se ascuţi şi se înăspri brusc, ca a unui vultur care pusese ochii pe un şoarece pe care voia să-l devoreze neapărat.

— Să nu uităm de moştenirea noastră de naţiune creştină, apărată cu preţul sângelui de cruciaţi! Să nu lăsăm pe nimeni şi nimic din ceea ce vine din afară să ne întineze puritatea credinţei. Nu fiţi naivi! Nu vă lăsaţi duşi de nas de hoardele împuţite şi gălăgioase de ţigani ce vin să ne cotropească şi să ia-n râs credinţa lăsată de părinţii noştri! Sunt păgâni, vin şi ne impun legile lor destrăbălate! Nu-i lăsaţi să se apropie de copiii voştri, căci îi vor mânca precum mănâncă haitele de lupi cei mai tineri şi mai puri dintre mieii păstorilor!

Glasul lui Frollo suna ca un mârâit, tocmai precum al unui lup turbat de foame care simte mirosul turmei, dar n-ajunge la ea.

— Mai sunt doar câteva zile până ce oraşul nostru scump va fi călcat în picioare de toţi degeneraţii. Acel spectacol grotesc şi lipsit de orice urmă de cuviinţă faţă de cele sfinte ce poartă numele de „Festivalul Nebunilor”. Ăla ne va umple de tot ceea ce firea umană are mai spurcat, mai scârbos şi mai diabolic în ea, de duhoarea înecăcioasă a tuturor poftelor trupeşti ce va pluti în aer ca o boare a păcatului! De cântece spurcate, care glorifică păcate abominabile în ochii Fecioarei! Cine, oare, ne va apăra, dacă noi ne vom lăsa tăvăliţi prin mocirla depravării absolute? Cum vom răspunde, oare, noi, bieţi muritori, mărginiţi în trupurile noastre de carne şi sânge, pentru modul în care pângărim darul nepreţuit care ne e sufletul, dat de Dumnezeu Atotputernicul, în faţa Lui, când vom fi întrebaţi ce-am sădit acolo? Cum vom da, oare, socoteală, în faţa furiei Lui drepte? Când au ajuns, oare, nebunia, destrăbălarea, corupţia sufletească, virtuţi cardinale? Când, deşi înzestraţi cu raţiune şi simţire, am ajuns să nu mai fim altceva decât nişte animale mânate de pofte?

Frollo se plimba ici şi colo prin biserică, precum un urs pus să danseze pe tăciuni, iar vocea-i căpătase o notă de jelanie:

— Vor fi printre voi aceia care vin şi spun „Ce ştie Claude Frollo? Ce ştie el, cu cărţile lui ciudate, cu singurătatea lui mohorâtă şi cu lipsa lui de bucurie de a trăi, de vine să ţină predici tinerilor noştri?" Ei, aflaţi de la mine că nu e catolic bun acela care nu se simte VINOVAT! Dacă tăcem în faţa răului, a păcatului, ne facem VINOVAŢI în fiecare clipă de răspândirea lui în lume! Anul acesta, pe 6 ianuarie, n-am decât o dorinţă: vreau să văd piaţa publică din faţa sfântului nostru lăcaş GOALĂ! Fără picior de om! Vreau să am certitudinea unei conştiinţe vii în turma pe care Domnul Atotputernic mi-a lăsat-o s-o păstoresc! Şi voi face tot ce-mi stă-n putere pentru ca această certitudine să devină o realitate! Dacă nu, VINOVAT voi fi toată eternitatea pentru tot ce-aş fi putut face şi n-am făcut, pentru tot ce-aş fi putut spune şi n-am spus! Eu nu o să mai tac! Şi vă rog şi pe voi să nu mai tăceţi! Astfel, nu faceţi decât să fiţi complici la depravarea cumplită ce roade, ca viermele cel neadormit din fundul Iadului, sufletele omenirii. Asta vreţi să fiţi când Atotputernicul vă va chema la Judecată? Demoni muţi? Oricine tace-n faţa demonilor, şi nu-i ceartă, se vădeşte în faţa semenilor săi drept frate cu demonii! În câteva zile începe un război, iar câmpul de bătălie se întrevede deja foarte, foarte limpede. Dumnezeu să vă ascută mintea şi să vă întărească inimile, ca să puteţi alege partea cea bună, care de la voi nu se va lua! Fiţi binecuvântaţi! Înainte, la luptă, căci pentru sufletele voastre luptaţi!

Frollo vorbise convingător, ca de obicei, aşa cum nu mai aveam nicio îndoială că putea să facă. Era, dincolo de orice altceva s-ar fi putut spune despre el, un om citit, şi un fin cunoscător al Scripturii. Însă, dragi cititori, înainte să merg înainte cu descrierea a ceea ce simţeam tot mai puternic în legătură cu Frollo, trebuie să vă mărturisesc un lucru fără de care nicio iotă din povestea vieţii mele n-are vreun înţeles sau vreo însemnătate pentru voi.

Ţineţi, fără îndoială, minte, când v-am povestit despre faptul că deşi rămăsesem surd, simţeam nişte vibraţii profunde, care-mi erau de mare ajutor. Odată cu acestea, venea şi altceva: puteam simţi vibraţia sufletului omului din faţa mea, indiferent cine era acel om. Deşi a lui Frollo era încă foarte puternică, o simţeam tot mai rece, mai dură şi mai îndepărtată. Parcă inima care-i trimitea sângele prin trup îi bătea de după un zid de gheaţă care se înălţa şi se îngroşa pe zi ce trecea, ameninţând să-l cuprindă cu totul. Nu aveam cum să nu fiu îngrijorat pentru el, căci aşa aspru cum se purta cu mine, îi eram recunoscător că nu mă lăsase să mă sting prin vreun şanţ plin de urină de animal sau să pier ars ori înecat. Fără el, n-aş fi trăit, aşa că-l iubeam. Îl iubeam cu nesaţul după iubire pe care un om, cu toate cuvintele ce le-ar putea scrie, recita ori cânta, nu l-ar putea cuprinde în totul. Îl iubeam mai degrabă precum un câine de pripas hrănit din resturile de la o masă copioasă, însă ce câine avusese, oare, vreodată, nenorocul de a se naşte şchiop şi ghebos şi de a fi lovit şi de surzenie? Era omul care dăduse vieţii mele

un înţeles, şi mă durea sufletul că nu-i puteam pătrunde în adâncurile minţii, să văd ce-l frământa şi îl fierbea într-atât de mult. Mă supăra cumplit ideea că eu, cu gângăvia şi stângăcia mea, eram prea tâmpit ca să pot să-mi dau seama ce era ascuns acolo, în cotloanele cele mai tainice ale gândirii lui, unde nu ajungea nimeni.

Ca de fiecare dată când mi se promitea o întâlnire cu un înger, eram ca pe ace. N-am reuşit să stau locului toată ziua, m-am perindat pe lângă cuiburile de porumbei, am umblat prin colţurile prăfuite ale clopotniţei în căutare de lilieci, am şters clopotele de praf, m-am chinuit de zece ori să-mi fac şi să-mi desfac patul, din cauza îndărătnicelor mele mâini, care tocmai atunci se găsiseră să-şi impună voinţa proprie.

La apusul soarelui, am îngenuncheat şi m-am rugat fierbinte pentru sufletul celui ce mă avea-n grijă:

— Doamne Sfinte, buzele mele-s gângave şi umede de saliva ce mi se scurge uneori fără să vreau, iar limba mi se mişcă, fără voie, anevoie şi anapoda. Sunt o paiaţă cu vorba-mpleticită şi mersul mi-e chinuit şi stângaci. Dar numai înaintea Ta pot veni cu tot sufletul deschis, căci Tu ştii mai bine de ce sunt aşa cum sunt şi care e planul pe care Tu l-ai avut în gând când M-ai făcut astfel! Numai pe Tine te pot ruga cu toată puterea care-mi stă în sufletul ăsta ce Te caută cu ardoare, ai grijă de Dom Frollo! Mă doare inima să-l văd afundându-se tot mai tare într-o beznă sufletească pe care n-o vede. E tot mai rece, tot mai ţeapăn, tot mai aspru. Parcă ar fi un mort care umblă şi glăsuieşte, o umbră ieşită dintr-un cavou fără fund. Nu văd pe chipul lui bucuria, nu văd în ochii lui lumina unui suflet recunoscător că trăieşte! Pare stors de bucuria vieţii! Pare sătul de scurgerea timpului! De ce, Doamne, nu pot să-l ajut?

Aproape că plângeam. Slăbiciunea şi neputinţa-mi erau tot mai limpede vădite, de parcă o mână uriaşă, nevăzută, le-ar fi luat şi le-ar fi pus în bătaia razelor Soarelui, ca înaintea unui ochi larg deschis, atoatevăzător şi atoatecuprinzător.

Şi deodată, am văzut, într-adevăr, o lumină. O lumină puternică, dar care, culmea, strălucea fără a mă orbi. La început, a fost un punct. Apoi, acel punct pluti până pe o grindă din cămăruţa mea umilă din clopotniţă, de unde începu să coboare lin, de parcă ar fi avut tot timpul din lume. Pe măsură ce cobora, se făcea tot mai mare, până când prinse conturul unui înger cu o carte groasă în mână şi un surâs strălucitor ca soarele primăverii pe chip. Aripile lui întinse erau atât de mari încât o ascundeau cu totul vederii pe prietena mea dragă, Marie cea Grasă.

Cu un glas blând, ca adierea brizei, Arhanghelul îmi vorbi.

— Quasimodo, ajutorul pe care vrem să-l oferim trebuie să plece spre o inimă deschisă pentru a-l primi. Dacă încercăm să mângâiem un zid de piatră, nu-i vom simţi decât răceala. Pentru unii oameni, e de ajuns să ne rugăm. Nu se poate face mai mult. Dumnezeu nu v-a făcut pe voi, pe oameni, ca să fiţi păpuşi, să vă poată

mânui orice forţă după bunul plac, şi nu v-a făcut ca pe fiarele sălbatice, să vă pese doar de supravieţuire. V-a dat libertatea de a alege, având deplină încredere în voi. Şi în libertatea pe care v-a dat-o se înţelege şi faptul că nimănui nu îi este scris să facă ceva, silit fiind. Nu poţi să iubeşti un om care nu vrea, nu poate, nu ştie să primească şi să dăruiască iubire. Frollo se răceşte tot mai mult pentru că influenţa Celor Căzuţi devine tot mai puternică. Luptăm din răsputeri, şi eu, şi Mihail, şi toată armata îngerilor, cu arhanghelii în frunte. Dar el ne întăreşte pe zi ce trece bănuielile: şi-a ales drumul. Şi e alegerea pe care-a făcut-o folosindu-şi liberul arbitru. Poţi doar să continui să-i fii recunoscător pentru binele pe care ţi l-a făcut. E geana de lumină de care mai poţi spera că se va agăţa. Dar nu încerca să-l tragi tu spre ea. Tu mergi, senin, pe calea ta, care şi-aşa e încercată, şi va mai fi. Fii, în schimb, sigur, că dacă va trebui să intervii în destinul lui Frollo, o vei face.

— Arhanghele... mi-ai promis adevăruri. Ce adevăruri ai pentru mine? l-am întrebat, arzând de curiozitate.

— Adevăruri care vor întregi toate ciuntelile de Adevăr pe care ţi le-a dat nemernicul ăla de Legiune, răspunse Binevestitorul, cu glasul mustind de hotărâre. Jumătăţile de Adevăr împâclesc mintea şi umplu sufletul de îndoială. Care oricât ar fi de sănătoasă atunci când îşi are măsura ei, dacă i se dă voie să preia frâiele vieţii omeneşti, năvăleşte precum o hoardă de barbari într-o cetate şi jefuieşte sufletul de orice fărâmă de Lumină. Iată, dar, ce am a-ţi arăta!

Arhanghelul făcu un semn cu mâna şi m-am văzut alături de el într-o clădire cu paturi ale căror aşternuturi erau curate şi miroseau frumos. În acele paturi erau bătrâni. Deşi trupurile le erau grele de boală, aveau o seninătate aparte pe chip, pe care-o întâlnisem adesea la credincioşii înaintaţi în vârstă ce veneau să se roage în catedrala noastră.

— Spitalul acesta, căci aşa se numeşte, spuse Gabriel cu o blândeţe nemărginită în glas, care mă ungea pe suflet, a fost întemeiat din dorinţa unui preot catolic, întocmai ca Frollo, dar deloc asemănător lui, din punct de vedere sufletesc. În copilărie, părintele Gabriel, căci părinţii l-au botezat după mine, şi-a pierdut bunicul. Având mare dragoste de Dumnezeu, ajuns preot, Gabriel şi-a făgăduit să ajute bătrânii din oraşul lui italian să aibă bătrâneţi senine.

Am văzut un tânăr zâmbitor mergând printre paturile bolnavilor. Purta o reverendă neagră cu guler alb şi avea o cruce mare, dar simplă, din lemn, la gât. Pe chipurile bătrânilor apăreau zâmbete calde şi senine ca dimineţile de primăvară doar văzându-l pe părinte.

— Aţi mâncat azi, doamnelor, domnilor?

Glasul îi era puternic, vibrant, dar plin de căldură.

— Sora Nina face o tocană delicioasă de văcuţă, aşa-i? Te-nzdrăveneşti doar luând o gură, râse părintele Gabriel. Azi vreau să vi-l dau drept pildă pe Iov. Îl ştiţi, aţi citit Scriptura. Iov, cel pe care Satan a vrut să-l încerce, şi care nu şi-a

pierdut credinţa nici când a fost nevoit să se chinuie cumplit, să piardă tot ce-a avut şi să-şi vadă trupul măcinat de boală. Vreau să vă îndemn, astăzi, să fiţi ca el. Să nu vă pierdeţi nici măcar o clipă siguranţa că acolo, sus, există un Dumnezeu care vă poartă de grijă. În ochii Lui, sunteţi mai mult decât însumarea bolilor voastre. V-aţi dat mai departe bunătatea şi înţelepciunea, cu speranţă în copiii şi nepoţii voştri. Şi să nu vă simţiţi o clipă vinovaţi pentru că neputinţele trupeşti cât se poate de naturale la vârstele dumneavoastră înaintate v-au adus aici. Trupul ne este dat pentru ca scânteia de Veşnicie din noi să aibă un loc în care să lumineze fără a se pierde, atât cât s-a hotărât pentru fiecare în Cartea Vieţii. Capitolele pe care le mai aveţi de scris şi parcurs din ea trebuie parcurse cu gândul la Lumină. Sunteţi aici pentru a ţine minte şi a prinde curaj la gândul că Dumnezeu vă iubeşte.

Blândeţea părintelui era atât de sinceră şi de abundentă încât aproape că i se simţea mireasma în aer.

Văzându-mă cât eram de fascinat de bucuria bătrânilor, Arhanghelul îmi zâmbi.

— Şi el e doar unul dintre chipurile blândeţii şi dragostei lui Dumnezeu pe care vei avea prilejul de a le vedea astăzi, Quasimodo.

După ce rosti cald şi zâmbitor aceste vorbe, Binevestitorul trecu în spatele meu şi mă cuprinse cu aripile-i enorme.

Când îmi dădu drumul, eram aproape de o casă de la poalele unui munte uriaş.

— Aşteaptă, numai, să intrăm aici, vorbi Gabriel, iar în glas i se strecură o notă de entuziasm jucăuş. Să vezi cu ochii tăi ce face dragostea unui slujitor adevărat al lui Dumnezeu cu nişte copii cărora nimeni altcineva din jurul lor nu le-a mai dat o şansă.

Gabriel trecu prin uşa mare şi simplă, din lemn maroniu, a casei. Am intrat în ceea ce părea a fi o bucătărie, cu o masă lungă, la care stăteau doisprezece copii de diferite vârste. În capul mesei, un preot înalt, cu o barbă neagră, lungă şi deasă, cu câteva fire argintii în ea, ţinea în braţe o Biblie veche, din care citea, cu un glas răsunător, dar blând, *Rugăciunea Domnească*. În jurul lui, copilaşii se rugau odată cu el, în şoaptă, cu căpşoarele plecate.

— Fiecare dintre aceşti copii a fost lăsat părintelui de către o familie pentru care nu reprezenta altceva decât o gură în plus de hrănit. Unii sunt săraci, alţii au neputinţe trupeşti, mulţi sunt şi săraci, şi cu neputinţe trupeşti. Niciunul, însă, nu e prea mic, prea mare, prea bogat, prea sărac, prea bolnav sau prea sănătos ca să simtă căldura suflului Dumnezeului nostru mare şi bun în viaţa lui. Aici, nimeni nu e definit decât prin prisma Iubirii fără de margini, care pe toţi oamenii îi uneşte şi tuturor le dă un ţel mai presus de orice mărginire pur omenească. Toţi ştiu să scrie, să citească, să socotească, sunt curaţi, sunt îngrijiţi, sunt cinstiţi şi calzi cu toată lumea din jur, şi n-au suferit o clipă.

Am zâmbit, cu toată căldura de care eram în stare, ştiind că oamenii vremurilor viitoare aveau să se dovedească mai miloşi cu copiii pe care nu-i voia nimeni.

M-am trezit, la următoarea îmbrăţişare cu aripile din partea Arhanghelului, undeva în uriaşa şi călduroasa Africă. Într-o colibă mică şi sărăcăcioasă, din pământ întărit, cu acoperiş de paie, un bărbat blond, cu barbă, îmbrăcat în verde şi cu o pălărie pe cap le cânta unor copii negri, slabi de parc-ar fi mâncat lunea şi vinerea, cântece vesele, cu bătăi din palme. Unii dintre ei mergeau în cârje şi băteau cu ele în pământ în ritmul bătăilor din palme ale bărbatului.

— Acest om este misionar, Quasimodo. E pastor, precum cel pe care ţi l-a arătat Legiune. Însă ştii care e diferenţa dintre el şi acela? Dacă fanaticul lui Legiune vorbeşte cât de des poate despre ura diavolului, acest om, aşezat bine în credinţa lui, este dovada vie a dragostei lui Dumnezeu. Biserica lui a ridicat aici şcoli, spitale, centre sportive, unde copiii ăştia învaţă să trăiască sănătos. A smuls din rădăcini malaria, boală transmisă de ţânţari. Decimase populaţia de aici. Acum luptă să mai găsească surse de apă curată, bună de băut, pentru ei. Ce demon, ce diavol se poate pune cu un om cu aşa o râvnă?

Glasul Binevestitorului era plin de drag şi de căldură. Se vedea că preţuia sufletul deschis şi curat al bărbatului care stătea între copii, la fel de mult pe cât îl preţuiau ei.

— Arhanghele...

Eram stânjenit de întrebarea pe care aveam de gând să o pun, pentru că ştiam că urma un răspuns care-avea să mă zguduie din temelii. N-am fost, însă, nevoit să rostesc întrebarea, pentru că Arhanghelul îmi citi gândurile:

— Te-ntrebi cum rămâne cu rockerii de care îţi vorbea Legiune, nu-i aşa?

Gabriel reuşise să ajungă în colţul tainic al minţii mele pe care, în micimea mea de aproape-om, credeam că aveam să reuşesc să-l ţin ascuns de el până când găseam puterea de a scoate la iveală gândul ce mă măcina.

— D... da!

— Nu-i nimic! spuse Binevestitorul, vioi, zâmbind cu toată faţa. Ia fii atent aici!

Mă cuprinse din nou cu aripile şi m-am trezit în faţa unei scene asemănătoare cu cea pe care mi-o arătase Legiune, însă mult mai mare. Pe ea era un grup de artişti care cântau la instrumente pe care le mai văzusem. După cum îmi explică Arhanghelul, instrumentele prinse de umerii a doi dintre cei din grupul de pe scenă cu nişte curele de piele, purtau numele de „chitară” şi „bas”. Chitara era mânuită de un bărbat trupeş, cu o claie de păr negru, des precum coama unui leu şi creţ ca lâna unui miel. Pe cap avea un soi de pălărie înaltă. Degetele lui se mişcau cu dibăcie pe corzile instrumentului, scoţând sunete ciudat de plăcute. Cel de la bas avea o claie de păr bălai şi ciufulit şi o tinereţe în gesturi, deşi pe chip se citeau urmele anilor, iar vocalistul, cu o cârpă roşie cu flori albe pe cap, peste care avea o pălărie de paie, cânta ceva despre o copilă dulce, din câte-mi

spunea Gabriel[5]. Bucuria de pe feţele celor din mulţime se vedea cu o limpezime divină.

— Simţi aici vreun demon, Quasimodo? mă întrebă Arhanghelul. Pentru că eu nu simt decât bucuria unor tineri de a fi împreună şi de a asculta melodiile care le bucură sufletul. Or, demonii nu se pot atinge nicicând de ceea ce este, de fapt şi de drept, bucurie în stare pură. Puritatea, şi mai ales puritatea bucuriei, îi arde până-n străfundurile fiinţei lor. N-o suferă cu niciun chip. Şi ştii de ce? Pentru că asta au pierdut, de fapt, atunci când au căzut din Rai. Au pierdut prilejul plinătăţii bucuriei. Pe care l-au pierdut şi oamenii când au căzut în păcat, după minciuna lui Lucifer.

— Uită-te în faţă, Quasimodo! spuse Arhanghelul, zâmbind senin.

Ritmul vesel şi curat al melodiei, care îndemna la bucurie pură, era precum o briză jucăuşă pentru un băiat cu părul lung, cu o cârpă asemănătoare cu a vocalistului pe cap. Băiatul stătea într-un soi de scaun pe roţi şi era ridicat pe braţele vânjoase şi pline de desene colorate şi ciudate ale unor prieteni înalţi. Fremăta tot, avea mişcări necontrolate, exact ca ale mele, dar bucuria în starea cea mai pură cu putinţă îi năvălea prin vene.

— Să nu mă înţelegi greşit, Quasimodo, spuse Arhanghelul. Nu toţi oamenii ăştia sunt virtutea întruchipată. Ba chiar departe. Au viciile şi demonii lor, care se vor manifesta foarte puternic, lăsându-i să-şi caute menirea în sticle şi alte recipiente cu substanţe care le vor amorţi toate durerile, adăugând altele. Au încăpăţânări, orgolii şi vanităţi care vor face cu ei exact ce vor vrea, precum face un pisoi cu un ghem. Vor ajunge la mâna unor patimi, mândriile-i vor urca pe culmi şi-i vor prăbuşi în abisuri. Dar să ştii un lucru: NIMENI, şi când spun NIMENI mă refer la ABSOLUT NIMENI, nu le va putea lua ce e al lor: bucuria pe care o produc celor ce le iubesc şi le simt muzica prin toţi porii e cu totul şi cu totul unică. Sunt sinceri în toate cele ce le cântă: furie, dor, singurătate, revoltă, dorinţă de cunoaştere, îndemn la unitate, şi mai ales, mai ales, dragoste. Când un om care a văzut şi a făcut parte din întunericul lumii ajunge să cunoască dragostea primită şi dăruită din adâncul unui suflet deschis, atunci poţi să fii sigur că de acolo va ieşi un diamant, cât o fi el de neşlefuit.

Arhanghelul mă mai cuprinse o dată cu aripile şi mă duse într-un loc unde ploua cumplit de zile întregi, după cum îmi povesti chiar el. Oamenii îşi pierduseră casele, le fuseseră luate de viituri turbate, care urlau ca-n vremurile demult apuse, intrate în ceaţa Timpului, ale potopului lui Noe. Bărbaţi, femei, copii, bătrâni îşi priveau munca de-o viaţă luată de ape, cu o deznădejde sumbră,

[5] Aluzie la trupa americană de rock Guns N'Roses, cu componenţa actuală următoare: W. Axl Rose (voce), Saul „Slash" Hudson (chitară solo), Michael Andrew „Duff" McKagan (bas), Richard Fortus (chitară solo), Melissa Reese (clape) Darren Arthur „Dizzy Reed" (clape), şi la melodia lor din 1987 Sweet Child O'Mine, piesă de referinţă pentru chitariştii rock (n.a.).

tăcută, plumburie, în ochi. Parcă sufletele lor fuseseră lovite de ciocanul sec, puternic, al unui judecător ce dăduse ca verdict implacabil nenorocirea.

La o casă plină de copii slabi şi desculţi, crescuţi de doi bătrâni aduşi de spate de povara anilor, dar cu luciri de primăvară-n ochii de un albastru senin, am văzut un grup de bărbaţi înalţi, care stăteau pe un soi de tauri din metal, cu coarne lungi şi curbate, care uruiau puternic şi scoteau fum din partea din spate. Erau cu toţii îmbrăcaţi în haine de piele negre, încălţaţi cu nişte bocanci grei, şi plini de desene ciudate pe braţe. Arhanghelul mă lămuri: oamenii veacurilor ce-aveau să vină le ştiau drept „motociclete". Erau vreo zece de toţi, şi tocmai descălecaseră şi se plimbau prin partea din spate a casei mari, dar dărăpănate.

— Şi ziceţi că v-au luat grajdul cu totul? întrebă unul dintre ei, un uriaş cu plete negre până la jumătatea spatelui, îmbrăcat într-o haină neagră de piele cu un vultur în flăcări desenat pe ea. Nu-i nimic. Am adus noi ajutoare! O să fie totul ca nou aici, şi v-ajutăm şi cu ce mai aveţi de reparat prin casă!

I-am văzut pe uriaşii pletoşi scoţând uşile vechi, roase de ani, ale casei, din balamale şi înlocuindu-le cu unele noi. I-am văzut vopsind în culori noi, calde, pereţii scorojiţi şi care miroseau a mucegai adunat în decenii întregi acolo. Dar cu cea mai multă râvnă i-am văzut reconstruind grajdul în care oamenii aceia loviţi de-a lungul vieţii de sărăcie, neputinţe şi boli ţinuseră înainte cele două vaci şi un cal cu care-şi asigurau traiul simplu şi modest.

— Dumnezeu deie-vă sănătate, mamă! spuse bătrâna stăpână a casei. De nu eraţi voi, flăcăi vânjoşi şi semeţi ca brazii, cine poate şti ce se-alegea de tot ce ne-am nevoit a aduna aici cu sudoarea frunţilor noastre brăzdate.

I-am văzut apoi pe uriaşii aceia care puteau părea înspăimântători la prima vedere cum se jucau veseli cu copiii, cum loveau cu picioarele lor puternice şi vânjoase o minge veche, dar care încă se rostogolea destul de mult încât să aducă bucurie copiilor, în vreme ce aceştia alergau după ea iute ca nişte iepuri de câmp.

Apoi i-am văzut la masă cu familia, rugându-se cu o ardoare liniştită, precum a unui foc de tabără. Nu m-aş fi aşteptat în vecii vecilor să văd nişte oameni care păreau atât de aspri şi de înspăimântători la vedere să aibă sufletele atât de deschise spre a primi Lumina lui Dumnezeu.

— Vezi, Quasimodo? Şi oamenii ăştia ascultă muzică tare, „supărată" pe toate relele lumii şi culturii din jurul lor. Dar sufletele lor nu s-au împietrit. S-au călit destul încât să le dea curajul de a exprima ceea ce simt fără ură. Într-adevăr, plini de revoltă, plini chiar de furie, uneori. Dar niciodată cu ură. Ura i-ar fi ucis. Ei sunt supăraţi tocmai din cauza unei uri amestecate cu teamă, care vine datorită demonilor confuziei şi neînţelegerii dintre oameni. Şi tocmai de asta şi-au păstrat credinţa: vor ca dând-o drept pildă vie să reuşească să fie încă un hop în calea acestei uri. Vor să spargă barierele de care i-au înconjurat minţile prea ţepene şi sufletele prea strâmte ca să poată pricepe călătoria spre Cale, Adevăr şi Viaţă.

Am să îţi mai arăt o scenă dintr-un viitor care unui om din zilele tale i se pare atât de îndepărtat, încât nici nu poate visa la el.

Sub aripile Arhanghelului am văzut lumina puternică şi caldă pe care o avea asupră-i de fiecare dată când mă punea martor la ceva ziditor.

Am văzut un şir de motociclete adunate în faţa unei clădiri mari pe care scria cu litere de-o şchioapă CENTRU DE ZI PENTRU COPII CU DIZABILITĂŢI. Aceiaşi uriaşi văzuţi reparând casa şi grajdul bătrânilor erau călare pe acele motociclete. Coborâră încet de pe ele, de parcă ar fi venit pe aripile unui timp îngăduitor, răbdător şi blând, în puternic contrast cu aspectul lor de oameni aspri la înfăţişare şi poate la vorbă. Deşi afară era zăpadă destul de deasă, în aer nu se simţea un frig muşcător, ci o căldură radiantă, de parcă soarele nu ar fi fost doar pe Cer, ci în toată suflarea.

Coborând de pe motociclete, bărbaţii cei masivi luară în spate nişte saci mari, îşi puseră pe cap nişte căciuliţe roşii tare nostime şi intrară în clădire. După ce urcară nişte scări, ajunseră într-o încăpere plăcută la vedere, deşi modestă, cu pereţii plini de scene din ceea ce Arhanghelul îmi spuse că erau poveşti citite pruncilor la culcare, plină de copii cu felurite neputinţe ale trupului şi minţii. Un băiat slăbuţ stătea într-un soi de scaun mai mare, pe roţi mari, o fată durdulie avea nişte ochi oblici şi un păr des, prins într-o coadă lungă, şi zâmbea cu o căldură pură, fără urmă de vicleşug, iar un alt băiat, înalt şi cu un păr destul de lung, se legăna de pe un picior pe altul, ţinând un ritm numai de el ştiut şi înţeles. Cei trei erau principalele voci ale corului ad-hoc adunat de conducătorii centrului, în vreme ce grupul destul de mare din spatele lor le ţinea isonul. Cântau cu toţii colinde în onoarea Mântuitorului nou-născut, şi aveau un pom verde, proaspăt împodobit, şi un şir de figurine oarecum asemănătoare cu cele pe care mi le cioplisem eu singur înainte de unul dintre Crăciunurile nu demult trecute. Îmi deprinsesem, în singurătatea mea, mâinile cu lucrări simple, umile, chiar, dar prin care speram să se întrevadă frumos şi limpede strălucirea nemărginită a Harului, iar cele mai dragi dintre aceste lucrări îmi erau nişte figurine care reprezentau toate persoanele de seamă din povestea Naşterii Domnului, de la Fecioară şi Sfântul Iosif, la pruncul Isus, magi, păstori şi dobitoacele din iesle. Nu erau nici pe departe perfecte, căci mâinile mele stângace şi smucite nu erau cele mai potrivite pentru muncă migăloasă, dar le vedeam ca fiind decente pentru ceea ce puteam face. Am observat nu fără bucurie că vocile principale din faţă se ajutau şi de nişte clopoţei.

Uriaşii ajunseseră în încăpere, în faţa copilaşilor atinşi în fel şi chip. Pe feţele acestora apăru o bucurie nemărginită, pură, de parcă tocmai ar fi văzut îngerii care le vesteau marea dragoste pe care o dovedise Dumnezeu aducându-Şi Fiul să se nască printre oameni pentru a-i elibera de păcat.

— Dragilor, spuse unul dintre bărbaţi, un roşcat cu o haină neagră cu un lup mare, cu ochi galbeni, pe piept, am venit printre voi cu gând de mare bucurie.

Suntem, azi, pentru voi, ajutoarele lui Moş Crăciun, care ne-a trimis să vă aducem câteva lucruri despre care sperăm din suflet că veţi putea spune că vă sunt de folos. Nu-s mare lucru, nişte jucării şi nişte dulciuri, dar sunt dăruite cu tot dragul nostru.

— Ne bucurăm din suflet să vă avem astăzi printre noi, şi ne onorează că ne-aţi acceptat cu atât de multă deschidere invitaţia, spuse femeia care conducea acel „centru", cum îi spuneau oamenii viitorului. Vă mulţumim pentru darurile aduse cu atâta generozitate!

— Noi vă mulţumim! vorbi şeful grupului. Am venit aici pentru că ne place să vedem, în alte forme, ceea ce promovăm noi între membrii grupului nostru: bucuria de a fi împreună. Aici, „împreună" se simte prin toţi porii. Şi vă dă o putere de neînchipuit! Vreţi să ştiţi de ce am venit de fapt aici?

— Daaaa! răsunară zeci de glasuri.

— Ei, aflaţi, dragilor, că am şi eu un copil ca voi! Mark are autism. E într-o lume a lui, în care nu lasă decât foarte greu pe cineva să intre. Dar ştiţi ce-i place mult? Când îl plimbă tata cu motorul, iar mama plimbă câinele! Simte că zboară! Că e în tăriile Cerului şi nimeni şi nimic nu-i poate face nici cel mai mic rău! Şi aşa trebuie, de fapt, să vă simţiţi cu toţii! Pentru că nu sunteţi poverile nimănui! Să nu aud pe nimeni de aici crezând vreodată că nu e iubit şi ocrotit! Sunteţi prilejurile noastre, ale celor care au plinătatea gândului, simţului, mersului, vorbitului, de a creşte în dragostea lui Dumnezeu! Şi pentru asta, noi, toţi cei care ducem lupta fiecărei zile alături de voi, suntem recunoscători până la Dumnezeu şi înapoi!

Am zâmbit cu o bucurie suprafirească, una aşa cum nu-mi aduceam aminte să mai fi simţit vreodată în viaţa mea de amărât.

Văzându-mi fericirea aşternută pe chip, Arhanghelul îmi spuse:

— Dragul meu Quasimodo, cândva L-ai întrebat pe Mântuitor ce se va alege în viitor de cei diferiţi, şi ţi-a arătat doar o mică parte din încercările grele care vor fi asupra lor. Însă există părţi din poveştile lor pe care nu ţi le-a arătat, pentru că a vrut să le lase în sarcina mea, ca Binevestitor.

Fremătam de bucurie, cu un fior cald străbătându-mi fiecare colţişor al sufletului. Mi-l simţeam vindecându-se, proaspăt precum pielea care creştea după ce cădea coaja unei răni.

Îmbrăţişându-mă iarăşi cu aripile, Arhanghelul mă duse într-o sală mare, cu o scară din lemn, o bucată de burete pe jos şi o minge uriaşă. Pe ici-colo erau felurite mingi şi alte jucării. Pe scară urca un băieţel cu mişcări nevoite, precum ale mele, tot un zâmbet, în timp ce o tânără cu părul lung, bălai, strâns în coadă, îl încuraja:

— Haide, dragule! Hai, că se poate! Ieri ai ajuns în vârf! Eu zic că şi azi se poate! Hai, sus! Suuuus! Bravo! Ai văzut?

Băieţelul ajunsese în vârf, urcând greoi, dar cu multă râvnă. Era de necrezut cum, deşi trupuşorul lui părea a-şi urma cu încăpăţânare o voinţă proprie, copilul nu-şi pierduse deloc zâmbetul.

— Mai sunt multe, spuse Arhanghelul Gabriel, când am ieşit de acolo şi m-am trezit alături de el într-un soi de tunel luminos, şi timpul şi spaţiul sunt pline de ele. O viaţă de om nu mi-ar ajunge să-ţi arăt toate lucrurile pe care le-ai putea vedea, auzi şi simţi. Stai, însă, liniştit. Vor exista oameni care vor avea copii diferiţi şi-şi vor da tot sufletul, nopţi nedormite, lacrimi fierbinţi şi zâmbete cu toată plinătatea frumuseţii chipului lor. Fiecare oprelişte îi va zdrobi. Însă victoriile! Doamne mare şi bun, cum îi vor întări victoriile! Numai Dumnezeu poate şti întocmai bucuria pe care-o vor simţi părinţii acestor copii când vor reuşi să-i ajute să facă un pas în plus, să rostească un cuvânt în plus, să ţină singuri în mâini obiecte parcă nefăcute pentru mâinile lor! Fii pe pace, căci Dumnezeu a pus scânteia binelui în oameni, iar aceştia vor merge la şcoli gândite anume pentru a-i ajuta pe aceşti copii să devină oameni de nădejde ai vremurilor lor, să se împace cu corpurile lor, care nu vor mai fi văzute drept îndărătnice, ci diferite, pur şi simplu.

Deşi glasul lui Gabriel era blând şi cald, eram confuz, aşa că am întrebat:

— Şi totuşi, de ce? De ce se nasc aceşti copii diferiţi? Viaţa lor e altfel faţă de a celor obişnuiţi, din câte reuşesc să-mi dau seama. Cu totul altfel. E mai... mai greu. Unde e bucuria în toate astea?

— Dragul meu, răspunse Arhanghelul, având toată răbdarea din lume cu mine, în dragoste, mai presus decât în orice altceva ajută sufletul omenesc, e nevoie de creştere. Şi în orice creştere, ca să fie de folos, trebuie ca omul să iasă din obişnuinţele şi cunoştinţele lui. Ce prilej mai mare de a creşte în dragostea unui Dumnezeu atotputernic, atotştiutor şi, mai ales, atotiubitor există, decât prilejul de a învăţa să iubeşti pe cineva care nu-ţi seamănă în totul, deşi e bucată ruptă din tine? Cum să înveţi cât de frumos se creşte mai cu folos decât dacă ai binecuvântarea de a creşte un suflet căruia ajutorul îi este în fiinţă de la bun început? Cum să dovedeşti că eşti parte din surâsul unui Dumnezeu iubitor dacă nu privind, ascultând, simţind, cu dragostea care hrăneşte? Cu numai o părticică din infinita dragoste pe care Dumnezeu o revarsă asupra lui, dăruită aproapelui, orice om poate face minuni mai presus de orice gând pe care mintea i l-ar putea naşte! Fii pe pace! Oricâte încercări vor fi asupra celor deosebiţi la trup sau la minte, Dumnezeu va face în aşa fel încât binecuvântările să fie pe măsura lor! Nimeni, absolut nimeni, nu creşte singur! Ţine minte asta, Quasimodo, şi sufletul îţi va fi hrănit cu mult mai mult Har! Dar în ciuda faptului că noaptea-i bun sfetnic, pentru om, ţelul ei primordial e acela de a oferi odihnă. Odihneşte-te, dar, iubit slujitor, căci te aşteaptă zile de răscruce pentru devenirea ta ca om! Căci da, Quasimodo, cu toate frământările şi încercările tale, mult mai grele decât ale altora, Domnul te-a făcut, înainte de toate, om!

Capitolul 27

Despre aparent încurcatele căi ale Domnului

Viaţa mea, cu toate răsturnările şi încurcăturile care-au ajuns să facă parte din ea, m-a făcut să mă îndoiesc, în cei douăzeci de ani de când fac o umbră gheboasă Pământului, de multe lucruri. Însă de unul nu m-am îndoit nicicând: de puterea Domnului. Ar fi fost şi culmea: după ce că-mi găsisem adăpost în casa Lui, după ce că eram sumbra însumare de nenorociri trupeşti care eram, să-mi mai fi lipsit şi credinţa în puterea Lui absolută.

Singuratic din fire de la bun început, m-am deprins, firește, să cad adeseori pe gânduri. Şi cel mai mult mă gândeam la faptul că Dumnezeu, în privinţa mea, făcuse alegeri care, în ochii oricărui om obişnuit, ar fi părut că se bat cap în cap.

Eram sucit tot. Deşi întreg trupeşte, neciuntit, nu exista locşor pe trupul meu care să fi fost omeneşte aşezat. Cocoaşa enormă care-mi împodobea spinarea-mi băgase capul între umerii gârbovi. Genunchii cocârjaţi mai că nu mi se ciocneau între ei. Căpăţâna mare, ca o găleată, era acoperită de părul ăla roşu, sârmos, despre care ţaţele Parisului spuneau că nu e lucru curat, ca mai nimic din fiinţa mea. Faţa nu-mi stătea locului o clipă, de parc-ar fi muncit-o nişte mâini nevăzute, frământând la ea ca la o bucată de lut din care olarul nu se putea hotărî ce vrea să modeleze. Muşchii gâtului meu erau slabi, plăpânzi, dar, culmea, vocea mea era puternică. Vorbeam tare şi rar, iar când râdeam, preacinstiţii parizieni care avuseseră marele nenoroc de a mă auzi spuneau că parc-ar rage o măgăreaţă bătrână. Într-adevăr, din cauză că pe dinăuntru, gâtleju-mi era firav ca o aripă de libelulă, nu aveam puterea de a râde ca un om obişnuit, iar râsu-mi era mai degrabă un amestec nefiresc de răget şi scârţâit, de parcă un măgar şi-un ferăstrău s-ar fi întrecut să afle care zgârie mai puternic pe creier. Urâţenia îşi găsise în mine forma cu totul desăvârşită. Eram cel mai frumos exemplar de pocitanie din câte călcaseră vreodată pe Pământ.

Şi totuşi, există în mine o parte pe care cei de afară nu o cunosc. Când mă văd, fie de aproape, fie de departe, ei mă ştiu ca pe pricina fără de tăgadă a tuturor relelor care li se întâmplă. Dacă i s-a înţepenit vreunui ţăran căruţa când se îndrepta spre piaţa din faţa catedralei cu brânză proaspătă de capră, nu e pentru că a lui catârcă bătrână şi chioară mai poate trage numai vânturi. E pentru că eu, Quasimodo, cocoşatul de la Notre-Dame, m-am chiorât la el sau i-am aruncat te miri ce farmece pe coşul casei, când dormea în noaptea dinainte. Dacă unei femei îi moare copilul la o zi după ce l-am văzut eu, nu e pentru că era bolnav şi

nu i-a găsit leac, ci pentru că am cutezat să-l privesc. Da, mi se întâmplă de multe ori să mă satur să stau încuiat acolo, sus, în clopotniţa aia veche, doar cu clopotele şi cu statuile sfinţilor, sau pe balconul catedralei, cu garguiele cu gurile lor de piatră căscate veşnic. E viaţă în mine, sângele-mi curge prin vine precum cel al oricui altcuiva. Şi îmi doresc să gust din plin din viaţa de afară, căci atât timp cât inima şi creierul îmi sunt la locul lor, şi merg după cum le-a fost rânduit, am de la Dumnezeu puterea şi libera alegere de a mă socoti drept fiinţă omenească, deşi preapioasa mulţime a Parisului vede-n mine sămânţă de drac! Şi mai ies, uneori, printre ei, având grijă să-mi adăpostesc preahidosul chip de pietrele şi pumnii lor de noroi cu gluga mantalei ponosite pe care mi-a dat-o Frollo. Dar, nu ştiu de ce, cum şi de unde, în ultima vreme, am tot simţit o gâdilătură ciudată în minte şi în inimă. O nevoie puternică de mai mult. M-am săturat să stau aplecat la balconul din turnul meu mohorât şi să privesc spre oameni, făurind cu mintea mea neobosită poveşti despre fiecare. Vreau să le cunosc, să fiu martor la ele, şi de ce nu, parte din ele! Deşi pocit peste orice măsură omenească, vreau să ştie toată suflarea Parisului şi a lumii întregi că Dumnezeu a rânduit ca sufletul meu să-şi găsească încântarea în lucrurile frumoase şi simple. Inima mea cântă de bucurie la răsăritul Soarelui, sufletu-mi joacă şi-mi aleargă în ploaie ţopăind prin bălţi ca un prunc aproape despuiat, desculţ, pe jumătatate sălbatic.

De fiecare dată când îmi doresc să ies la Festivalul Nebunilor, să văd şi eu culorile, să simt mirosurile de mâncăruri şi băuturi pe alese care desfată tot Parisul în zilele de sărbătoare, Frollo spune aceleaşi lucruri, ca o moară stricată:

„Eşti prea pur pentru a te amesteca în gloata aia care se lăfăie-n păcate precum porcii în mocirlă şi precum câinii în locurile unde-au borât! Locul tău e aici, unde eşti aproape de Mântuitor, de Fecioară şi de Arhangheli, şi unde singura tovărăşie pe care o ai e cea a Cuvântului lui Dumnezeu, din care citind cu râvnă vei creşte în Adevăr!”

De multe ori, încerc să-l îmbunez: „Dar, Dom Frollo, vreau şi eu să mă veselesc!”

Dar el îmi răspunde doar: „Dacă tot stăruieşti atât, uite, o să-ţi aduc o porcărie din aia de mască ieftină din lemn prost cioplit, vopsită ca toţi dracii! Doar taci şi nu mă mai bate la cap!”

Uneori mă întreb de ce simte o nevoie atât de puternică de a se purta cu mine de parcă aş fi un copil tâmpit, când a văzut cu ochii lui şi a auzit cu urechile lui că mintea îmi merge cât se poate de bine. Am citit Scriptura şi mai toate cărţile pe care le are Frollo. Şi, spre surprinderea lui, le-am înţeles. Nu de puţine ori a rămas cu gura căscată când i-am explicat pe scurt pasaje din Scriptură, aşa cum le pricepusem eu. Aş vrea ca şi el, şi lumea din jur să vadă în mine ceea ce sunt acolo unde numai Dumnezeu m-a atins. Aş vrea să-mi vadă bucuria când se-apropie de mine un copil, cu mintea încă nemurdărită de judecăţile strâmbe şi

răutăcioase ale celor mari, când dă un câine din coadă văzându-mă, pentru că ştie că mi-am împărţit cu el o bucată de pâine. Când ochii unui bătrân strălucesc de recunoştinţă pentru că i-am zâmbit, atât cât m-a lăsat afurisita asta de mutră care nu stă locului. Astea, dragule cititor, sunt lucrurile care bucură sufletul unei arătări sucite în fel şi chip, surdă ca o cizmă, gângavă şi şontâcăindă. Sunt lucrurile care te bucură şi pe tine. Crede-mă cu toată sinceritatea, poate ţi se pare c-aş putea să mănânc suflete, dar nu mă bucură nimic mai mult decât să văd bucuria în cele mai pure dintre ele. Când văd câte un copil cum râde, cum zburdă, cum se joacă, simt că Soarele a mai răsărit cu folos o dată şi pentru nenorocitul de mine. Şi atunci ştiu cu siguranţă că Dumnezeu are în palme sufletul meu. Şi-mi vine, aşa nevolnic cum sunt, să încerc să urc până la Rai, chiar de mi-aş zdreli butucii ăştia strâmbi de genunchi şi mi-aş toci coatele ascuţite precum colţii unui liliac, doar ca să-i spun Tatălui Ceresc că nu ştiu dacă sunt demn ca El să-l ţină în palme şi să-L implor să-l pună la picioarele Lui! Dar până şi de asta mi-e ruşine!

Capitolul 28

Şi nebunii au Papa lor

Nu am reuşit să dorm mai deloc în noaptea dinaintea Festivalului Nebunilor. Mintea-mi era o nesfârşită învălmăşeală de imagini şi mirosuri, vedeam numai haine colorate, jonglerii cu flăcări, simţeam miros de carne friptă de porc. Deşi trupu-mi stătea în pat, cu totul nemişcat, mintea-mi zburda ca un copil zvăpăiat şi încerca să vadă îndeaproape toate minunile de la festival, de la măştile spoite în culori ţipătoare, cu rânjete sălbatice sau încruntături cumplite, la ţiganii care jonglau cu agerime cu mingi colorate sau chiar cu torţe aprinse. Dar dincolo de tot tumultul minţii mele, încet, sigur, simţeam crescând înlăuntrul meu un punct de lumină care-mi încălzea măruntaiele, însufleţindu-mă şi dându-mi ghes într-un scop pe care mintea mea îl ştia limpede.

Eram deja sătul de faptul că în fiecare an auzeam din partea lui Frollo aceleaşi poveşti cu promisiuni deşarte că în anul următor aveam să iau şi eu parte la festival. Îmi era ciudă că eram dus de nas precum un căţel pus să facă un truc fără să-şi primească apoi răsplata cuvenită pentru că l-a făcut perfect. Voiam, măcar o dată, să am eu frâiele vieţii mele şi să-mi fac singur pe plac pentru că aşa-mi spun mintea şi inima mea. Da, chiar şi un surd îşi poate asculta chemarea minţii şi pe cea a inimii! Sunt chemările cele mai limpezi pe care le poate

percepe urechea lui închisă la sunetele lumii, căci vorbesc unor părţi din sinea lui care sunt de nevăzut, neauzit şi nesimţit pentru altcineva în afară de el!

Aveam de gând să-mi iau soarta în mâini şi să merg la Festivalul Nebunilor de unul singur. Eu, Quasimodo! Şchiopul, surdul, gângavul, sucitul, bălosul, cocoşatul de la Notre-Dame! Aveam să fiu o parte vie, văzută şi auzită a Parisului în veselă sărbătoare, şi nimeni, nici îngerii, nici demonii, nici Frollo, nu avea să mă oprească, oricum, oricât şi din orice pricină ar fi încercat acest lucru!

Când m-am trezit şi m-am rugat drept mulţumire Mântuitorului pentru că mi-a îngăduit o nouă zi, eram vesel, de parcă prin vine mi-ar fi curs argint viu, iar când am tras-o pe Catherine, al cărui tril zglobiu umplea aerul la fiecare sărbătoare veselă, am făcut-o cu mai multă putere decât de obicei, ceea ce-l surprinse plăcut pe ilustrul arhidiacon.

— Quasimodo, tare sprinten şi vesel eşti astăzi! spuse el, cu un zâmbet larg, care, datorită rarităţii sale, era ceva ce părea nefiresc. Să fie vremea de afară?

Cu o încercare de zâmbet, i-am răspuns cu glasul şovăind.

— D-da... Dom Frollo. Nu... mai dor... genunchii.

Era minciuna căreia el i-ar fi dat cel mai uşor crezare. Nu voiam să se prindă că aveam de gând să-i fug chiar de sub nas şi să văd lumea cu proprii ochi, nu aşa cum mi-o descrisese el.

— Nu te mai dor genunchii? Asta e de foarte bine. Înseamnă că nu o să te plictiseşti deloc cât sunt eu plecat la porcăria aia păgână, drăcească, de Festival. De fapt, n-aş lua parte la aşa o abominaţie colosală nici dac-aş fi plătit cu tot aurul de pe toată faţa Pământului, dacă păcătoşii ăia spurcaţi şi nenorociţi până-n miezul adâncului inimilor lor corupte n-ar avea nevoie de un stâlp al dreptăţii şi cuviinţei în faţa Mântuitorului şi a Fecioarei!

Aşa cum îi stătea în fire când voia să mă convingă de adevărul absolut şi de netăgăduit din fiecare cuvinţel rostit, Frollo spuse toate acestea dintr-o suflare. Mă miram, cu toată sinceritatea, că mai avea putere să răsufle.

Cu ochii-i negri ca noaptea, şi la fel de reci, îmi aruncă o privire tăioasă precum lama oţelită a unui pumnal şi spuse pe un ton rar:

— Ai. Grijă. De tine. Aici să te găsesc când mă întorc! Numai aici eşti în siguranţă şi în curăţie sufletească deplină. Am vrut să scriu o predică, dar un demon cu glas de înger cântă atât de duios, că nu m-am putut gândi decât la glasul ei spurcat de dulce! Ah, viperuşcă păgână, ce faci tu cu inima mea?

Acele ultime cuvinte le spuse pe o voce chinuită de-o durere tainică, ştiută doar de el. Apoi, se întoarse spre mine, cu aceeaşi privire necruţătoare şi spuse:

— Numai. Şi numai. Aici.

Ieşi cu paşi grei, parcă mărşăluind pe un câmp de luptă căruia numai el îi ştia locul şi menirea. Din nou, se vedea drept singurul cruciat în lupta asiduă cu toate păcatele lumii, cu poftele carnale, cu bucuria pe care-o vedea ca fiind deşănţată, cu tot ce diferea extrem de mult de el.

Din balconul turnului meu înalt şi singuratic, l-am urmărit plecând, ca să fiu sigur că n-avea cum să mă observe cum ies din catedrală fără ca el să-mi fi dat voie. Aveam de gând să mă bucur cu de la mine putere de ziua despre care auzisem până atunci, de la el, numai poveşti care mai de care mai spurcate. Gândeam cu mintea mea, simţeam cu inima mea, venise vremea să am părerea mea despre toate cele văzute şi simţite.

Am ieşit pe furiş din catedrală, sărind peste balcon şi coborând cu o dibăcie poate nefirească pentru un amărât care nu-şi putea stăpâni mişcările. Vezi tu, iubite cititor, ăsta e încă un punct de vedere din care Dumnezeu a dovedit din plin că m-a creat zâmbind. Pentru că stau aici, la înălţimea asta pe care domnia ta nu ţi-o închipui în toată măreţia ei, am învăţat fiecare colţişor, fiecare ungher prăfuit, din cuibuşorul ăsta al meu. Ştiu toate locurile unde au porumbeii cuib şi unde şi-au lăsat liliecii excrementele. Multe dintre ele le-am curăţat chiar eu şi de multe ori am oblojit aripile rupte ale câte unui pui încă nedeprins cu zborul care s-a lovit de preaiubita mea Marie cea Grasă. Dacă află Frollo, mă jupoaie de viu, căci nu poate suferi liliecii, la fel cum eu nu pot suferi gândul că vreo făptură neomenească îngăduită de Dumnezeu pe Pământ suferă pe nedrept. Mă doare până şi durerea unui amărât de liliac. Gurile rele ale Parisului ar spune că e doar pentru că am ieşit din oul unuia, chiar dacă ei nici măcar nu fac ouă. Eu ştiu asta, pentru că am văzut liliecii născând pui vii. Pentru ei, cei de afară, e-n firea lucrurilor ca orice zboară să facă ouă.

Ieşind pe străzile Parisului, am făcut repede un semn al crucii şi am şoptit:

— Fii alăturea-mi, Arhanghele Gabriel, ca tălmaci al vorbelor mulţimii.

Am simţit pe dată căldura blândă şi puternică în aceeaşi măsură pe care o aveam mereu înlăuntru când Binevestitorul îmi era alături şi în miez de suflet. Deodată, însăşi vremea se făcu neobişnuit de frumoasă. Un soare strălucitor apăru pe cer, parcă zâmbind întregii creaţii, ca un rege binevoitor peste tării.

Chiar prin faţa mea trecură primii oameni veseli, de fapt, doi pui de om, un băiat şi o fetiţă, cu păr bălai şi obraji bucălaţi, care fuseseră pictaţi pe feţe de un ţigănuş de vreo doisprezece ani ce spoia feţele tuturor pentru câţiva bănuţi. Era atâta veselie şi atâta dragoste în felul în care zburdau împreună, ţinându-se de mână, că m-am dus imediat cu gândul la îngeraşii durdulii ce împodobesc bisericile, ce parcă fiinţează dintotdeauna, chiar de sunt făcuţi din piatră ori marmură. Fiinţe rupte din miezul Iubirii dintâi, dinainte ca oamenii să-şi spună „creştini” şi „păgâni,” fiinţe care, înainte de a fi prins chip din mâinile dibace ale sculptorilor, au fost suflu din Suflarea Vieţii Veşnice.

Am trecut chiar pe lângă un ţigan bine legat trupeşte ce jongla dibace cu două torţe aprinse şi l-am văzut prefăcându-se că înghite flăcările lor. Imediat după ce m-am îndepărtat de el, am văzut un bătrân într-o reverendă neagră făcându-şi semnul crucii cumva invers, de la dreapta la stânga, a mirare. L-am observat cu coada ochiului pe Binevestitor încercând să-şi ascundă un zâmbet.

— Stai să-l vezi, Quasimodo, că tare-o să-ţi placă! spuse Gabriel, cu glasu-i precum briza blândă.

L-am privit, zăpăcit de tot, pe bătrân, mirându-se de parcă ar fi nimerit în altă lume. Gabriel îmi imita cu precizie vocea lui puternică şi felul lui ciudat de a vorbi:

— Tiii, ţâni-m-ar Maica Preşistă, ci mi-o fost dat sî văd pi la franşezii ştia! Ia uiti ţâganii cum umblâ slobozi fără lanţuri! D-apăi, sî vadî Vodî Ştiefan aşe grozăvii, ar vorghi sângur! Ia uiti spoieli şi le-o scornit draşii pi mutri! Ci praznicu' nierozimii mai îi ş-aista? Na, frati Vasîli, ian ti uitî cum ai nimerit undi nişi cu gându' n-ai agiuns în tătă viaţa ta!

Bătrânul preot, după câte-mi spuse Binevestitorul, purta numele de Vasile şi venea dinspre Răsărit, dintr-o ţară numită Moldova, unde domnea un conducător credincios, dar aprig, cunoscut alor săi supuşi drept Ştefan cel Mare. Acela era un soi de rege, numit „voievod". Limba sa ascuţită îi plăcuse la început domnitorului, căci se potrivea asprimii sale. Însă când fratele Vasile începuse să spună de la obraz că benchetuirile lui Vodă, cum era cunoscut între ai săi, întreceau măsura, acesta-l alungase de la curte. Supărat, dar nepierzându-şi credinţa, fratele Vasile plecase în lume, ca să-şi întărească în minte faptul că, într-adevăr, prin alte colţuri ale acesteia, existau grozăvii mari, în legătură cu care el îl avertizase pe Ştefan.

— Ian la spiriduşii ceia di prunşi cum zburdî cu chişioarili goali-n miez di drum! Doamni, pupa-ţi-aş poalili! se miră fratele Vasile, văzând doi ţigănuşi care se fugăreau în mijlocul străzii

M-am apropiat de el, trecând încet, încet prin mulţime şi rugându-mă puternic să nu fiu observat.

— Cum ti chiamî, fişior? mă-ntrebă el. Numa sî vorghieşti olecuţî mai tari, că-s cam surd di urechea dreaptă.

Am zâmbit uşor, înţelegând ce-mi spunea bătrânul după ce i-am privit atent buzele.

— Qua... Quasi... Quasimodo, i-am răspuns, cât de rar am putut, ca să m-asigur că înţelegea.

— Cum? Simion ti chiamă? Aista-i numi bun, di barbat hotărât. Sî ţii di iel tătă viaţa!

Zâmbetul nu-mi dispăru de pe chip. Bătrânul călugăr nu-mi înţelesese numele, dar nu avea rost să mă străduiesc să i-l repet, pentru că între doi surzi, dintre care unul mai e şi gângav, înţelegere deplină pe căi omeneşti nu există. Îmi plăcea, însă, căldura sufletească a bătrânului. Nu simţeam nici urmă de necinste ori de răutate.

— Sî nu ma înţelegi mata greşât, coani Simioani, spuse bătrânul zâmbind. Dară n-oi hi io ăl mai sfânt întri tăţi sfinţii pământului. N-ajung io, pacatili meli, nişi la buricu deştului mic al unui sfânt! Da' sî ma batî bunu' Dumnezău de mai prişep

şeva din lumea aiasta. La noi, în Moldova, ţâganii şeia di-i vezi aci pi străzi cum zburdî, joacî şî cântî îs robi. Sclavi, cum să zâşi la voi. De-s văzuţi că umblă fără lanţuri, iau nişti bătăi di nu ştiu cum îi chiamî! Şe teama draşilor or avea di oamenii-ăştia la noi în ţărişoarî, numa ei or şti. Cî, vorba şeea, dacî m-ar puni şi pi mini şiniva în lanţuri, cât m-oi videa mata di călugăr, de-aş scăpa, n-aş putea sî bag mâna-n foc c-aş fi om cuminti. Dacî ţâi omu ca pi fiară-n lanţ, cum sî nu facă şî iel ca fiarili din paduri?

Mai auzisem de la Dom Frollo de oamenii de la Răsărit. Dar spunea mereu că sunt trândavi, certăreţi, prefăcuţi şi n-au evlavie adevărată, neavând nici cultura şi fineţea care le-ar fi trebuit pentru a dialoga cu Dumnezeu. Însă bătrânul, deşi vorbea ciudat, surprindea în cuvintele lui o dulceaţă şi o blândeţe ludică, de nu-mi venea greu să-mi închipui că ascultându-i ruga, îngerii dansau de bucurie, ţinându-se de mâini şi rotindu-se în cercuri.

Deodată am simţit răceala înţepătoare pe care ajunsesem s-o asociez cu prezenţa ilustrului meu stăpân. Se apropia de piaţă, călcând la fel de apăsat cum o făcuse de când plecase de la catedrală. Repede, disperat să nu fiu observat, m-am făcut nevăzut în căruţa unui ţigan bătrân şi chior care dormea pe nişte baloţi de paie, lângă o tarabă de unde cei adunaţi la bâlci puteau cumpăra cazanele făcute de el şi feciorii lui.

Mândru precum un suveran, îmbrăcat din cap până-n picioare în negru, Frollo se opri chiar în faţa bătrânului călugăr.

— De jumătate de ceas, numai gura ta se-aude aici, bătrâne! A ta şi-a nenorocitei ăleia care cântă ţigăneşte din toţi bojocii! Încercam să mă rog şi să scriu o predică pentru ca locuitorii preacinstitului nostru oraş să aibă un cuvânt de învăţătură autentică!

Fratele Vasile nu se arătă speriat de vocea puternică şi de cuvintele scuipate cu dispreţ printre dinţii încleştaţi ai arhidiaconului. Ba din contră, din ochii-i albaştri, precum cerul senin, începu să înmugurească un zâmbet.

— Frati Claudiuli, pi Frăţia Ta ti caut, zise bătrânul, cu o bucurie cât se poate de sinceră în glas.

— Nu pricep o iotă din ce spui, bătrâne! E cineva aici care să vorbească, din întâmplare, limba acestui rătăcit? REPEDE! Nu am timp de pierdut cu voi!

Tonul tăios al arhidiaconului arăta că-şi pierduse întru totul răbdarea.

În faţă ieşi un ţigan tânăr, pletos, cu barbă, cu nişte ochi mari şi negri, care arătau o agerime a minţii aparte.

— Io, Anghel, rob fugar, grăiesc limba frantujîlor. Aci am vinit di m-am ascuns di stăpân, un beţîv cari ma batuşea di nu ştiam di mini şi-mi dădea sî manânc numa lături di la porşi!

Ţiganul repetă şi-n franceză cele spuse, moment în care Dom Frollo ridică din sprânceană, cu un amestec de mirare şi dispreţ.

— Fraţiili voastri sî ma crediţi pi cuvânt, continuă Anghel, cu o hotărâre nemaiîntâlnită la un ţigan, cî io di când m-o făcut muma şî m-o adus dispuiat pi lumi, n-am zâs o minşiunî macar! Io am grait totdeauna numai adivarat! Ma jur, sî-nnebunesc!

— De unde ne cunoşti tu limba? întrebă Frollo, cu o răceală absolută, de parc-ar fi vorbit nu unui om, ci unui câine învăţat să meargă pe două picioare. Frollo nu suferea animalele, cu niciun chip, crezând că apropierea de starea lor de făpturi lipsite de raţiune prosteşte omul şi-l împiedică să se mântuiască.

— Un om cu stari şî suflet mari m-o luat la iel în casî când am agiuns aicia-n ţara asta mari şi strainî. Nu i-o fost ruşâni că io-s ţigan. Io am agiuns aicea cu o iscoadă di la Roma vinită sî ni spunî cî vin turşii. Iscoada o murit de-ndatî şi-am agiuns io, săgetată ca un pui di căprioară, dup-aia m-o luat omu' ista di cari zâc. Jean Chiorblanc[6] mi-o spus că-l chema. Inimă-Albă, aşa mi-o spus cî sî tălmăşeşti. M-o-nvaţat sî scriu, sî citesc, sî graiesc limba voastrî, cu rabdari multî şi blândeţă di înger. Aşa rabdari n-o avut niminea cu mini, va jur pi viaţa mea, sî-mi sarî uochii. Vorbeam din mâini, ca surzii, ca muţii, la-nceput. Dup-aia, iel o rupt-o pi moldovineşti şi pi ţigăneşti, io am înşeput s-o rup pi franţuzeşti. Şi când o murit, jefuit, când o vrut s-o apere pe-o ţâgancuşî, mi-o spus, cu ultimili puteri, cî io-s, de-acuma, om, şî că aşa sî cadi sî ma port, şi sî nu las pi niminea sî ma calşi-n chişoari.

Frollo se uita la el cu privirea rece şi ascuţită a unui vultur care tocmai a încolţit un pui de iepure rănit.

— Nu mă priveşte câtuşi de puţin povestea vieţii tale, pe care te cred în stare să o fi scornit pe loc ca să-mi smulgi o lacrimă de milă, cum faci şi cu cei de la care cerşeşti ca o putoare ordinară! Aşa cum stă-n firea neamului tău, pe care nici măcar un al doilea potop n-o să-l vindece de boala grea, cumplită, de fapt, a trândăviei! Nu aveţi duşman mai mare decât munca onestă, care clădeşte un caracter curat!

Vocea lui Frollo suna ca o şfichiuire de bici care cresta aerul.

Fratele Vasile, deşi nu-nţelegea ce spunea Frollo, simţi imediat că arhidiaconul se-nfuriase şi încercă să-l domolească. Glasul lui blând îi spuse lui Dom Frollo:

— Ei, frati Claudiuli, nu-ţi faci mata sângi rău aiurea. Ci te-ai aprins aşa?

Anghel, ţiganul mândru şi hotărât, îi repetă lui Frollo în franceză cele spuse de fratele Vasile. Arhanghelul Gabriel îmi redă cu fiecare inflexiune glasul fostului sclav, şi am fost surprins s-aud cât de corect vorbea, cu toată gâjâiala care-i răsuna în voce.

— Să nu-mi fac sânge rău? Să nu mă aprind? repetă, indignat până la Cer, arhidiaconul. Maică Sfântă, mi-ai dat de păstorit un oraş! Un oraş mare, unde se-adună miezul înţelepciunii Apusului. Şi ce-a ajuns? Ce-a ajuns? A ajuns să fie

[6] O pronunţie fonetică aproximativă a numelui „Coeurblanc" (n.a.).

călcat în picioare de saltimbanci desculţi, despuiaţi, care... care SE PIŞĂ pe străzile lui precum câinii de pripas, şi să adăpostească bătrâni îmbuibaţi cu pâine dospită şi vin, cu minţile rătăcite, care vorbesc de nu se-nţeleg nici ei!

Spunând aceasta, Frollo se îndreptă ţintă spre un Vasile care rămăsese cu totul calm, chiar şi după ce Anghel îi tălmăcise fără ocolişuri potopul de vorbe grele al arhidiaconului.

— Frati Claudiuli, spuse bătrânul călugăr cu o blândeţe ce trăda ani în care îndurase ocări şi mai grele şi lipsuri şi mai mari decât îndura acum, sî faci ghini, sî ţâi ghini minti-un lucru: io, aşe batrân şî păcătos cum m-arăt fraţiii tali, nu m-am luat di Legea ce-o ţâi, aia ţânută pi jumati. Io-mi ţân legea mea, nouă, dată di Cristos, dupî plinătatea iei. Acuma, treaba Fraţiii tali cum o ţii pe-a ta, dară viezi cî giudici aiurea, fără pricinî dreaptî, şi şini giudic-aşa, mari mirari şi suparari a hi pi capu' lui. Şini ţi-o zâs fraţiii tali că io-s aşela rataşit? Di undi ştii Fraţia Ta cî nu rataşeşti în pacatili şi nu ţi le-ai marturisît ca un barbat adevărat? Di undi ştii Fraţia Ta cî nu ieşti deja pi drum spri pierzanie? Pazeşti-ti ghini, frati Claudiuli, şi-ai grijă di ficioru' şela de l-ai crescut, că mult Har poati creşti-n el! Şi poati duci Haru' ista mai diparti dacî ştii cum! Da! Amu ştiu io ci trebie sî fac! Trebie să mă-ntorc în Moldova mea şi sî zic lu' Vodî Ştiefan că ari a sî temi mai mult di lupii-n haini di oi cari umblî prin Apus dicât di turşi! Aşeia nu ni cunosc pi noi cu legili noastri, şi d-aia par sălbatişi ca lighioanili! Ei nu ţân legili lui Cristos! Dară ăştia de p-aişi zâc tăţi că li ţân! Că ţân posturi! Că spun rugăşiuni! Vorbi goali! Aistea-s rugăşiunili fără milosârdia cari să ceri fiecărui creştin trăitor întru Duh şi întru Adevăr! Vorbi-aruncati-n vânt, fără rost!

Tot acel discurs, deşi aprins de-o flacără puternică, fusese rostit pe acelaşi ton blând, dar bătrânul îndreptase deodată spinarea, ca un stejar înrădăcinat cu veacuri în urmă. Parcă era călăuzit de o mână uriaşă care îl ţinea drept în faţa unei stihii infernale.

Bătrânul se îndreptă spre o tarabă cu vin şi luă un pahar, plătindu-i ţigănuşului care vindea şi binecuvântându-l cu toată blândeţea de care era în stare. Apoi, începu să se plimbe agale prin piaţă, sorbind când şi când din vin şi privind toate grozăviile ce se petreceau în văzul lumii. Un urs mergea pe două picioare, ca oamenii, şi chiar părea că dansează. Clopin Trouillefou jongla cu o mână de mere şi le tăia cu şfichiuiri rapide din cuţitul straşnic căruia-i dăduse numele Mathilda. Un ţigan durduliu jongla cu o torţă, pe care-o ţinea într-o mână. În cealaltă, avea un ditai ardeiul iute, pe care-l duse la gură, prefăcându-se că-l înghite întreg. Apoi urmă o scenă care mă făcu să-mi stăpânesc cu greu râsul. Ţiganul duse torţa la fundul lui gras, îşi trase nădragii şi se prefăcu că trage un vânt zdravăn, în timp ce un pitic, ascuns bine în spatele lui, făcea vânt flăcărilor torţei, ca să pară mai mari, iar altul sufla zgomotos într-o goarnă. Fratele Vasile râse atât de tare încât scăpă paharul de vin, vărsându-i conţinutul chiar pe

caldarâmul unde se desfăşura cea mai aşteptată tradiţie de la Festivalul Nebunilor: alegerea Papei Nebunilor.

În mijlocul pieţei trona un cearşaf agăţat în cuie pe un perete, pe care era pictată silueta unui Papă, cu o tăietură în locul capului Acolo se-adunase toată şleahta de gură-cască a Parisului să-şi desfete privirile cu desăvârşirea hidoşeniei omeneşti.

În gaura pentru cap apăru primul chip: chiar bătrânul şi gălăgiosul Jacques Ţicnitul, al cărui singur dinte îngălbenit din partea de jos a gurii mari, ca un hău bălos şi puturos, trona ca un suveran dârz peste o grotă întunecată. Căpăţâna-i cu părul zburlit şi alb se rotea de colo-colo, iar faţa i se schimonosea în fel şi chip:

— Hai, tataie, că se vede de la o poştă că te prefaci! strigă afurisitul de Robin Pouissepain. Urât eşti, într-adevăr, da' ai un haz de urs cu dureri de măsele!

— Să vă spurşe drrraşiii! se stropşi moşneagul.

Apoi, plecă de acolo cu pas tropăit, ca un general rănit în orgoliu de un puşti fără căpătâi.

Urmă un uriaş cu un gât ca de taur şi ochi mici ca de porc, asemănare întărită şi de nasul mic şi în vânt. Din nările pe care fornăia puternic îi creşteau fire de păr în toate direcţiile, iar când băgă căpăţâna uriaşă în tăietura din pânză, scoase un râgâit zdravăn şi se şterse la gură de vin. Îl chema Remy, dar toată lumea-i spunea, aţi ghicit, Lecochon.[7]

— I-auzi dihania! se miră un moşneag, fluierând a admiraţie. Cred c-a omorât o cioară cu zgomotu-ăla groaznic, ia uite-o cum zace!

Într-adevăr, chiar la picioarele siluetei acelui Papă fără cap, zăcea, pleoştită, fără viaţă, o cioară.

— N-a omorât-o hăla, mo, i-am tras io un scuipat, că mi s-a răhăţât în pălărie! zbieră cu veselie următorul candidat la cea mai hidoasă figură, însuşi Clopin Trouillefou.

Zurgălăii tichiei lui de măscărici se scuturau puternic, odată cu capul lui pletos, în timp ce tânărul ţigan făcea tot soiul de grimase, scoţând limba de-un cot şi chiar ajungând să-şi lingă nasul cu ea.

— Na, văzurăţi destule sau v-arăt şî partea hailaltă? strigă Clopin, râzând ca un apucat.

O roşie putredă-l lovi drept în faţă.

— Pleacă de-aci, trăsni-te-ar Arhanghelii de cioroi spurcat! urlă Nanette cea şchioapă, acritura de babă care mai venea din când în când la cerşit pe treptele catedralei. Dân pricina ta nu mai avem loc nici să cerşim în pace, legea mă-tii de lepădătură ce eşti!

[7] „Porcul"(fr., n.a.).

Clopin îşi luă o mutră de aia, de câine de pripas spăşit, dar când plecă, se trase de urechi, pe la spatele babei şi-i scoase limba, prefăcându-se că-i arde un şut sănătos în fundul ăla ciolănos. M-aş fi bucurat sincer să-i şi reuşească.

Pe măsură ce urâţenia îşi desfăşura spectacolul în faţa adunăturii de gură-cască din piaţă, eu, cu gluga trasă peste mutra-mi etern zbuciumată, mă apropiam tot mai mult de pânza pictată. Nemaiavând băgare de seamă, din pricina curiozităţii care pusese stăpânire pe mine, am călcat ca un ameţit drept în băltoaca de vin lăsată de fratele Vasile chiar în faţa pânzei, m-am împiedicat, şi am intrat cu căpăţâna-mi hâdă chiar în gaură. Fără să-mi dau seama întru totul ce se întâmpla, am scos un râset de-ăla ciudat, ca de măgăreaţă răguşită, cum puteam numai eu să scot în tot Parisul. O dâră de salivă mi se scurse din colţul gurii pe bărbie, precum cea lăsată de un melc.

Aşa surd ca o cizmă cum eram, am simţit din plin vuietul mulţimii, lovindu-mă precum un talaz de la Cer la Pământ.

— E Quasimodo! strigă Jehan Frollo, Papa Nebunilor de anul trecut. Quasimodo, surdul, şchiopul, smucitul, bălosul, cocoşatul de la Notre-Dame! Doamne, Maica Domnului, mutra belitului ăstuia acreşte laptele-n vaci, oi, capre şi măgăriţe la un loc! Superb de urât eşti, mă, băiatule!

— Să ferească privirile toate femeile-nsărcinate! strigă o tânără cu păr bălai, ţeapănă de beată!

— Sau alea care vor să fie! urlă, din spatele ei, o babă grasă, car-arăta de parc-ar fi mâncat câte-un purceluş de lapte întreg la fiecare masă şi de parcă postul ar fi fost pentru ea mai cumplit decât orice metodă de tortură!

Robin Pouissepain, ştrengarul ăla obraznic şi afurisit, se apropie de mine şi vru să-mi ardă o scatoalcă peste căpăţână, însă l-am apucat de piept şi i-am dat un brânci zdravăn, trântindu-l cu fundul în noroi.

— Bă, frate, strigă Clopin Trouillefou, cu aceeaşi nebunie-n glas, şchiop eşti, surd eşti, ghebos eşti, gângav eşti, balele-ţi curg... dac-aş şti sigur că eşti şi prost, şi putoare, să moară neamu' meu de n-aş băga mâna-n foc că eşti regele Franţei! Hăsta-i Papa nostru, mo! Hai, pă tron cu el!

Deodată, m-am simţit apucat, din zeci de părţi, de zeci de mâini, şi urcat pe un tron strâmb, alcătuit din nenumărate mănunchiuri de surcele, cu un şezut din lemn spoit în felurite culori vii. Un băţ din lemn, alb cu dungi roşii, precum cele ce le primeau copiii de Crăciun, îmi fu pus în mâna dreaptă, în loc de sceptru papal. Doi ţigani vânjoşi apucară de picioarele lungi cu care fusese prevăzut tronul improvizat şi mă ridicară deasupra mulţimii care izbucnise-n urale nebuneşti.

— Curgă vinu', piară apa, faceţi loc să treacă Papa, pfu, săpa-v-ar dracii groapa! chiui Clopin, care mergea prin faţa tronului, bătos precum un crainic.

— Bă, fraţilor, strigă un prunc ţigan, sprinten ca un spiriduş, vouă v-a scăpat un lucru! Hăsta încă nu-i papă, mânca-v-aş banii dă băut!

— De ce nu-i papă, bă, mucosule? ridică Trouillefou din sprâncenele-i groase, a mirare prefăcută.

— Păi, eşti chior, sau ce-ai? Nu vezi, mă, că n-are mitră?

— Aaaa, da, mă, ia uite-l p-ăsta, ochi de vultur are, a dracului pielea pă el!

— Şi unde-l ducem, dacă n-are mitră, mo? împletici vorbele un ţigan bătrân, cherchelit ca lumea.

— Păi cum unde, moşule? Cine pune mitra pă capu' papilor dă un an deja?

Toată suflarea calicească a Parisului vui în acea clipă, rostind dulcile şi-amarele sunete care-alcătuiau numele care-avea să-mi schimbe întru totul firul vieţii:

— ESMERALDAAAAA!

Capitolul 29

Un cântec, un blestem şi o taină

Numele ţigăncuşei cu care mă mai întâlnisem în treacăt era rostit de toţi cerşetorii, hoţii şi amărâţii Parisului ca un strigăt de luptă, de parcă ea ar fi fost regina războinică sub stindardele căruia fiecare dintre ei s-ar fi avântat în bătălii apocaliptice fără să şovăiască un minut măcar.

Am fost dus, pe tronul meu strâmb, prin toată piaţa centrală din Paris. Am trecut pe lângă scena unde piesa de teatru în versuri a veşnic amărâtului de Pierre Gringoire era primită nu cu uralele la care trubadurul visa de când se ştia, ci cu o ploaie de mâncare stricată, cărămizi şi înjurături. De fapt, toată adunătura de gură-cască din faţa scenei unde se dăduse jalnica reprezentaţie se îndrepta şi ea spre locul unde cânta şi dansa Esmeralda, care părea a-şi fi făcut simţită o putere aparte asupra mulţimii.

Apoi, am văzut-o. Se mişca într-un ritm foarte bine ţinut, de tamburină. Lângă ea, o căpriţă albă, cu coarnele vopsite în auriu, îi urmărea fiecare mişcare cu o atenţie de ogar.

— Djali, zise ţigăncuşa, cu o dulceaţă-n glas menită parcă unui odor, mânca-ţi-aş gura ta dă deşteaptă, ia spune tu la oamenii-ăştia d-aicea, în câte suntem azi?

Djali bătu de şase ori cu copita pe caldarâm. Era, într-adevăr, a şasea zi a lunii. Am zâmbit larg, observând agerimea de care dădea dovadă acel animal şi legătura deosebită pe care-o avea cu ţigăncuşa.

De undeva, din spate, însă, am simţit o răceală puternică.

Frollo, căci numai el îmi dădea acest simţământ, stătea în lojă, chiar lângă rege. Se ridică în picioare, privind-o pe ţigăncuşă cu ochii lui ca două hăuri negre şi îngheţate.

— Vrăjitorie, spuse Frollo, cu dinţii încleştaţi de ură pură. Vrăjitorie, demonism şi înşelătorie în cea mai pură formă. Animalul lui Satan! Mai e şi alb, ca să ia-n derâdere puritatea Dumnezeului nostru etern!

Privindu-l cu nişte ochi mari şi la fel de negri, însă plini de căldură, Esmeralda lăsă tamburina din mână şi se apucă să cânte, tânguit, melodios, aşa cum îmi redă Arhanghelul glasul ei:

— Uooof şi vai şi haoleeeele, c-aşa inimioara-mi cere... Să-mi cânt amar dă dureeeereeee... cu mult colb dân drum pă pieeeeleeee!

După aceea, scoase de sub faldurile rochiei un cuţitaş ascuţit, cu care începu să facă tot felul de jonglerii uluitoare, lovindu-l de tamburină, prinzându-l cu ea, ba chiar ţinându-l pe nas. Un copilandru roşcovan din mulţime îi aruncă un măr, iar Esmeralda zvârli micul cuţit drept în miezul fructului mare, roşu şi proaspăt. Chiotul de bucurie al piciului răsună din fiecare gură de acolo.

— Fructul oprit al Evei rodeşte-n tine, vrăjitoare, rosti Frollo, în barbă. Necinstea ţi-e mamă, diavolul ţi-e tată şi frate în acelaşi timp, căci numai dintr-o spurcăciune incestuoasă ai fi putut ieşi cu asemenea vrăji demonice, iar orice rod vei da în viaţa ta, blestemat va fi pentru eternitate!

Esmeralda nu păru nicidecum înspăimântată de sinistrele cuvinte ale arhidiaconului. Ba dimpotrivă. Îl privi sfidătoare, drept în ochi, zâmbi larg, arătându-şi dinţii precum un şirag de mărgăritare, se prefăcu teatral că scapă cuţitaşul din mână, îl prinse cu dibăcie în cealaltă, lovi tamburina cu el, şi începu a cânta ceva mai săltat:

— Ia! Scăpai cuţâtu'! Hopa! Că mă sfredeleşte popa! Cu ochi negri reci ca noaptea! Mamă, parcă-i văr cu moartea! Popo, cu negru şirag! Cu manta dă liliac! Ce blestemi făr-a gândi, aia te va urmări!

Se lăsă o linişte apăsătoare. Cerşetorimea Parisului, însă, garda mea papală, mă duse chiuind aproape de focul mare lângă care dănţuia Esmeralda.

Clopin ieşi în faţă, fudul ca un cocoş:

— Sor-meaaa! Hai, mânca-ţi-aş, aproape-acia, că-şi aleseră procopsâţii ăştia Papa! Ia uite-l! Cocoşatu'! Nu puteau găsi un urât mai urât nici să vrea, să moară mama!

— Taci, mă, amărâtule! îl dojeni Esmeralda. Unu la mână, vezi că mama-i moartă şi te cârpesc de-ţi sar mucii dacă mai zici aşa ceva, ai înţeles? Doi la mână, deştepţi mai sunteţi. Îl aleseră-ţi p-ăsta, săracu', că nici nu poate vorbi ca lumea. Nu vezi cum se chinuie să-şi ţină locului faţa? De n-ar fi asta, oare v-ar mai părea aşa urât? Ei, aia e, acuma, vă fac jocurile, ce să vă fac, că doar ai mei sunteţi toţi!

Zicând aceste cuvinte, Esmeralda se apropie de mine şi scoase dintr-o ladă din lemn o tichie de măscărici, cu doi zurgălăi în vârfuri. Mi-o puse cu blândeţe pe cap şi aruncă deasupra ei un pumn de hârtiuţe colorate, în timp ce numele meu era scandat de toată mulţimea pestriţă:

— Loc! Loc! Faceţi loc! Vine Gheboşimea Sa Papa Nebunilor, Cocoşatul de la Notre-Dame, Quasimodoooo!

Eram în al nouălea cer. Pentru o zi din viaţa mea, simţeam că toată puterea lumii era-n mâinile mele. Deşi trebuie să vă spun că am tresărit destul de puternic la atingerea mâinii Esmeraldei pe căpăţâna mea mare şi diformă. Nu simţisem niciodată o atingere din partea cuiva care arăta atât de frumos, iar trupu-mi chircit şi sucit în toate părţile, obişnuit doar cu smuciturile lui Frollo şi lovituri de pietre, fructe, legume şi ce mai aveau la îndemână preacinstiţii locuitori ai Parisului, nu ştia cum să primească aşa ceva.

Eram, în clipa aceea, tratat ca un adevărat împărat. Uralele mă însoţeau la tot pasul, mâinile tuturor se-ntindeau să mă atingă, ochii tuturor se făceau mari văzându-mă, şi nu de teamă sau de ură, ci de o veselie pură, dezlănţuită ca în nicio zi din an. Cine mai râdea de mine acum? Cine-mi mai maimuţărea mersul? Cine mai încerca să-mi imite gheboşenia şi glasul de măgar bătrân? Nimeni! Cu toţii îl vedeau în mine pe Papa lor, cel pe care-l aleseseră de bunăvoie şi nesiliţi de nimeni! Aveam toată fala unui cuceritor adevărat, fără să fi trecut pe nimeni prin sabie. Ce bucurie mai mare să fi putut exista pentru unul ca mine?

Însă chiar când să urc pe scena mare unde se jucase fără succes piesa bietului Gringoire, am simţit din nou acel junghi rece în mintea mea. Frollo era prin apropiere. Şi la cât de bruscă era senzaţia mea, era turbat de furie.

Abia am apucat să întorc uşor privirea în spatele meu şi l-am şi văzut. Era roşu ca racul la faţă, iar reverenda neagră-i fâlfâia în vânt precum aripile unui corb uriaş. Se îndrepta spre mine, arătând cu un deget care parcă mă damna etern spre tronul pe care stăteam cu butucii ăia strâmbi de genunchi sub mine.

Fără a rosti un cuvânt, îi făcu un semn din mână Esmeraldei, arătând de parc-ar fi fost gata să-i tragă un dos de palmă. Ţigăncuşa, nefiind deloc slabă de înger, dădu să-l scuipe, privindu-l drept în ochi.

Urcând cu paşi mari treptele scenei, Frollo veni prin spatele meu, îmi dărâmă tichia de pe cap cu o scatoalcă zdravănă, iar când aceasta căzu în praf la picioarele mele, arhidiaconul o apucă puternic cu mâna-i mare, cu degete lungi şi o aruncă după mine, nimerindu-mă drept în umăr. Cu un icnet scurt am căzut cu faţa-n jos pe caldarâm. Sceptrul pe care-l scăpasem din mână îmi era exact lângă cap.

Precum un Moise sumbru care încerca să despartă parcă marea de cerşetori şi coate-goale din jurul meu, Dom Frollo ridică deasupra capului dovada închipuitei mele puteri papale, şi cu o forţă pe care n-o mai văzusem niciodată la el, o trosni puternic de genunchiul drept, ridicat, neîndurător ca un ciot de stâncă, şi o rupse în două jumătăţi perfecte, aruncându-le pe-amândouă la picioarele mele, cu un dispreţ nemărginit.

Un ţigan mare, destul de beat, se apropie de Frollo, luând în mână un cuţit cât toate zilele:

— Popo, să nu ne strici petrecerea, că te tai, să moară moartea mea!

Dându-mi seama că malacului nu-i ardea câtuşi de puţin de glume, am dat să mă năpustesc asupra lui, scoţând un muget de furie din fundul gâtului. Frollo zâmbi satisfăcut, arogant, şi o luă înainte.

Apoi, îmi făcu semn să-l urmez, iar la un colţ de stradă, îmi spuse, printre dinţi:

— Ţi-am spus doar să ai grijă! Fata aia nu e de aici! Nu e din lumea noastră! E o ţigancă păgână, o vrăjitoare ce nesocoteşte legile firii, aşa cum ni le-a dat Bunul Dumnezeu! Nu-i nicio deosebire între fiinţa asta, ce aleargă desculţă, şi-o căţea de pripas! O haimana ordinară, fără căpătâi! Fără Cer şi fără Pământ! Asta, creatura asta spurcată, la câtă depravare şi câtă seducţie în starea cea mai necurată cu putinţă colcăie în miezul fiinţei ei, te condamnă la Infern şi dacă se uită la tine! Spurcă orice cu simpla ei prezenţă, atât rău zace în ea! E bolnavă, sufleteşte! Mai rău decât o leproasă! Pute păcatu-n ea! Pute! Duhneşte!

— Biata de ea, am şoptit eu. Există cineva s-o ajute şi pe ea?

— Noi! spuse Frollo, cu o siguranţă demnă de un Petru care declara că avea să-şi urmeze Învăţătorul în temniţă şi la moarte. Noi o putem ajuta! Dar pentru asta, trebuie neapărat să lucrăm împreună. O să ne întoarcem acasă şi-ţi spun cum vom face. Am şi altele a-ţi spune, lucruri pe care trebuie neapărat să le ştii pentru a creşte în Spiritul Sfânt şi a înţelege insistenţa mea asupra literei Legii lui Dumnezeu.

— Dom... nu spunea Cristos ceva despre urmarea inimii Legii?

— Eşti deştept, băiete, răspunse Frollo întrebării mele spontane şi sincere. Mai deştept decât vrei să laşi impresia. Da, ai dreptate. Într-un fel. N-ai greşit deloc cuvintele lui Cristos. Însă, tânăr, necopt fiind, entuziasmul tău ţi-a limitat oarecum înţelegerea acelei părţi din Scriptură, dragule. Cristos n-ar fi vorbit de inima legii fără să aibă ca punct de plecare inima omului. Inima, cum bine ştii, e viaţă! Inima trebuie înnoită, după Lege! De asta există Legea! Şi de asta nu trebuie călcată, pentru că orice virgulă-i scoţi sau îi pui distruge inima!

Frollo rostise aceste cuvinte tăios, scurt, muşcând, parcă, din ele. Se simţea o răceală usturătoare în ele, erau înţepătoare precum nişte săgeţi de gheaţă cu vârf de foc. Nu puteam să-i reproşez nimic legat de mesaj, dar tonul lui era neîndurător.

Am ajuns acasă şi ne-am aşezat la masă, spunând împreună o rugăciune de binecuvântare şi mâncând o cină destul de săţioasă, cu peşte proaspăt. Mintea-mi era plină de întrebări cu privire la comportamentul dur al lui Dom Frollo, într-atât încât nici nu ştiam cu ce sau de unde să încep. Am hotărât să încerc să mă lămuresc în privinţa încrâncenării lui contra bătrânului călugăr.

— Dom... cu ce te-a supărat atât de rău bătrânul din piaţă?

Arhidiaconul pufni cu dispreţ:

— Cu ce mă supără toate relicvele umblătoare care se cred munţi de-nţelepciune şi nu-s de fapt decât mormane de oase rebegite care psalmodiază pe

nas, ca ţapii ramoliţi! N-au vână-n ei! Sunt nişte monumente de trândăvie trupească şi sufletească! Ăştia ascund cele mai întunecate taine! Răul fermentează-n ei cum fermentează un fruct prea copt! Aşa era şi spurcatul ăla bătrân dinaintea mea! Un trântor ros de ani ca de viermele cel neadormit, care se damblagise de lene. Astfel, încet, pe nesimţite, ca şarpele din Eden, un păcat scârbos şi de toată ruşinea s-a strecurat în sufletul lui. În loc să ridice paloşul împotriva armiilor demonice ale lui Satan... el îşi adăpostea sub indolenţă şi decrepitudine poftele împotriva firii! Şarpe bătrân şi învechit în rele! Era stârnit trupeşte de copilaşi! Revoltător până dincolo de toate marginile firii!

Pentru prima oară în viaţa mea, faţa-mi încremeni de groază. Nici cu mintea, nici cu inima nu puteam, nu voiam să-mi permit să înţeleg aşa ceva. Mi se părea un comportament mai josnic decât al oricărei fiare sălbatice

— Ş-şi... şi ce ai făcut, Dom Frollo? l-am întrebat.

— Am adunat mărturii de la oameni ai căror copii fuseseră văzuţi pe lângă scârbavnicul ăsta bătrân. Copii care primiseră mici daruri pentru a tăcea în privinţa perversiunilor dezgustătoare la care erau supuşi! Un îngeraş de marmură ici, un ban de aur colo! Bătrânul şarpe-şi cumpăra tăcerea cu daruri scumpe, cum a-ncercat şi Iuda să cumpere Împărăţia Cerurilor vânzându-şi Învăţătorul cu treizeci de arginţi!

— Ce s-a întâmplat cu bătrânul arhidiacon? am întrebat, curios.

— A fost exilat în pădurile dese şi friguroase din Normandia, unde i s-a impus să trăiască în pustnicie, printre lupi. I-au putrezit oasele mâncate de păcate drăceşti acolo, iar noii lui fraţi l-au mâncat! Ca pe leşul unui cerb bătrân şi bolnav, care nu mai era regele falnic al pădurii, ci o făptură roasă de boli şi slăbiciuni prea mari pentru a mai putea, trebui şi merita să trăiască! Papa Sixtus[8] însuşi a primit vizita mea şi mărturiile mele, cu groaza cuvenită unor asemenea abominaţii infernale!

Ceea ce spunea Frollo era înfiorător, însă dacă era adevărat, îmi întărea ceea ce credeam dintotdeauna: cei chinuiţi de păcate monstruoase, dincolo de marginile bunului simţ omenesc, merită să se stingă în singurătate, departe de orice legătură cu semenii lor. Însă... dacă nu era adevărat? Ce spunea asta despre Frollo? Îmi era şi groază să mă gândesc.

După ce mi-am revenit din înmărmurirea în care mă aduseseră cele povestite de arhidiacon cu atâta patimă, l-am întrebat:

— Ce e de făcut mai departe, Dom?

---

[8] Papa Sixtus al IV-lea (1414-1484), născut Francesco della Rovere. Pontificatul lui s-a desfăşurat în perioada 1471-1484. Este cunoscut pentru crearea Arhivelor Vaticanului şi pentru ratificarea unei bule care să limiteze abuzurile comise de Inchiziţia spaniolă (n.a.).

Reacţia lui Frollo mă surprinse. Părintele meu adoptiv îmi puse o mână pe umăr, închise ochii, oftă din greu, ca apăsat de o povară cumplită, şi spuse, în şoaptă:

— Quasimodo...

Apoi, privindu-mă ţintă în ochi, se porni să cuvânte cu aprindere şi jale în glas, ca un profet al Vechiului Testament:

— Ce se întâmplă afară... nu e din viitor. E din negurile păgâne ale vremurilor demult apuse. Măşti, cântece, dansuri, beţii, îmbuibări cu prisos de mâncare... suntem, oare, vechii greci şi romani, cu obiceiurile lor păgâne? Nu este, oare, de datoria noastră, drept creştini, să fim o lumină pentru-aceşti rătăciţi, cufundaţi în abisurile fiinţei lor, oameni în toată firea ajunşi, prin propriile alegeri, aproape ca nişte animale? Iar acea tânără... cum o cheamă? Esmeralda... e cea mai rătăcită dintre ei. De când încerc să fac aur, cu formulele alchimice pe care le-am studiat, numele ei îmi arde mintea, îmi înceţoşează sufletul. Tu, smaraldule, smaraldule verde, ca prospeţimea primăverii... ca mucegaiul păcatului! Blestemată să fii pentru ce faci tu cu inima mea! Dar nu se va mai întâmpla asta de acum înainte! Pentru că am un plan! Dar nu ţi-l pot spune acum, aşa că du-te şi te roagă, cât îmi fac ordine-n gândurile astea, pe care vrăjitoarea, cu farmecele ei, le-a încâlcit şi s-a jucat cu ele cum se joacă pisoii cu câte-un ghem!

Mă speria Frollo, cu aprinderea lui! Parcă ardea în el un foc sălbatic, neostoit, hulpav, nebun, care cuprindea totul în jur. M-am retras în cămăruţa mea, să mă rog, şi am plâns cu lacrimi amare, de teamă şi de ruşine. Cumva, simţeam că era un neadevăr în miezul celor spuse de arhidiacon, dar îl ascunsese, cu mintea lui dibace, printre atâtea straturi de adevăr, încât nu puteam să-l găsesc.

Deodată, în cameră se simţi un miros ciudat, ca de ulei de trup, dulceag, ameţitor, dar cu un iz de putregai. Două trâmbe de fum roşu se înălţară în faţa mea, iar o siluetă de femeie îmbrăcată după moda egiptencelor din Antichitate sări asupra mea şi mă întinse cu forţa pe patul meu mic şi tare, scoţând o limbă ca de şerpoaică şi lingându-mă cu ea pe obrazul drept.

— Bună, sssscumpule, susură suav arătarea. Nu mă şşştiii tu prea bine, aşa-i? De fapt, n-ai de unde să mă şşştii... eu sssunt bună prietenă cu preaevlaviosssul tău părinte de sssuflet.

— Pleacă şi lasă-mă să mă rog! i-am spus.

Vocea îmi tremura de sfială.

— Măi, măi, măi... nu eşşşti deloc primitor! Nu mă-ntrebi cine sssunt? Ce am de ssspus? E foarte interesssant, să ştii. Meritä sssă vezi şi sssă asculţi ce am sssă-ţi ssspun! Hathor mă numesssc şi vin din Egiptul străvechi al mumiilor şşşi piramidelor. Acolo, eram zzzeitsssa dansssului, muzicii şi sssexualităţsssiii! Daaa, ssscumpule! A plăcerilor carnale! Ce-au văzzzzut altarele mele... numai ele şşşştiu! Dar... a venit sssscârba de Fecioară, cu Pruncul ei dezzzgussstător de pur! De ce-a trebuit sssssă exissste ceva care să răspundă cu puritate la Isssis

şşşşi Osssirisss, care erau desăvârşiţi în ssssălbăticia lor?! Puritatea... sssscârboşşşenia asssta de puritate m-a pressschimbat în demon! Daaaar, nu doar dessspre asssta sunt aici sssă-ţi vorbesssc!

Am încercat să spun ceva, să mă mişc, să clipesc. Nu puteam. O greutate suprafirească îmi zdrobea trupul şi-mi făcea fiecare colţ al minţii să doară, să usture, să urle, parcă fript într-un ulei spurcat.

— Sssstăpânul tău... e un ipocrit! Vorbeşşşşte de curătssssie, îi cântă glorie eternă Fecioarei... şşşşi vissssează la o fecioară cu pielea măssslinie şi părul de abanossss! Daaaa! Essssmeralda! Uită-te şşşşi vezzzi cu ochii tăi!

Arătarea cu chip de femeie îmi puse mâinile pictate cu hieroglife egiptene pe ochi. În clipa aceea am văzut în faţa mea o beznă atoateînghiţitoare, mută şi rece. Apoi, am auzit fâlfâitul uşor al vântului, precum şoapta aripii unui înger, şi-am văzut flăcăruia tremurătoare a unei lumânări aprinse la altarul unde se ruga Frollo, prosternat în faţa statuii Fecioarei:

— B-bucură-te, Marie... cea plină de H-H-Har... Domnul este cu tine...

Vocea îi tremura, o şoaptă înfiorată. Pe fruntea înaltă, palidă, sudoarea îi curgea râuri. Ochii negri îi erau holbaţi la statuie, precum două bolte înnoptate gemene, căutând să cufunde totul în întunericul lor. Dinţii îi erau încleştaţi, era cuprins de un frison violent, care-i străbătea trupul din vârful capului până-n vârful picioarelor. Mâinile şi le împreunase strâns, a rugă aprinsă, dar, de furia nebună ce părea a-i clocoti în vine, îşi înfipsese unghiile în încheieturile pumnilor cu atâta putere, încât îi dăduse sângele.

Deodată, l-am văzut sărind în picioare, cu ochii aţintiţi asupra statuii, şi strigând din toţi rărunchii:

— PIEI, ŞERPOAICĂ NECURATĂ! DĂ-MI PACE! NU-MI TULBURA GÂNDURILE CU SCÂRNA TA!

Printr-o străfulgerare bruscă, mi-am dat seama ce-l făcuse pe arhidiacon să izbucnească atât de violent: în loc de acoperământul pentru cap obişnuit în reprezentările Fecioarei, Arhidiaconul o vedea purtând hainele ţigăneşti ale Esmeraldei, colorate precum curcubeul.

— Şarpe... şarpele din Eden... ispititorul femeii, izvorul păcatului... prin Har face-voi din tine semnul vindecării, ca Moise!

Frollo vedea peste tot, pe vitralii, la statui, numai chipul tinerei ţigănci. Îi umpluse fiinţa cu desăvârşire, în mintea şi sufletul lui nu mai era loc de alt chip, de alt glas, de altă prezenţă. O văzu unduindu-şi mlădios trupul în mişcări de dans, apoi preschimbându-se într-o cobră, însă păstrându-şi capul delicat cu plete negre. Apoi, sub ochii holbaţi de uimire şi indignare ai lui Frollo, şarpele cu chipul ţigăncuşei se prefăcu în aur. Aurul şi Esmeralda, cele două idei care-i bântuiau mintea precum nişte umbre din Hău.

Frollo ridică deasupra capului ciudatul baston de aur, exclamând:

— Iată cât preţuieşte Domnul străduinţa mea! Lui Moise i-a dat un şarpe de aramă! Mie-mi trimite unul de aur! Din veninul spurcăciunii tale, tu, vrăjitoare desfrânată, fiica spurcată a Babilonului, ridica-voi semn de Har şi vindecare deplină pentru toţi oropsiţii Parisului! Şi martor mi-e Domnul, Parisul colcăie de oropsiţi! Căzuţi în mocirla depravării lor, roşi de boli, mâncaţi de sărăcie... câtă nevoie au de Lumină! Şi eu, da, eu, Claude Frollo, arhidiaconul de la Notre-Dame, cel mai mare şi mai frumos lăcaş închinat Fecioarei din Apus, voi avea puterea de a le-o da. Dar pentru asta, trebuie să mă desprind de dulcea, de spurcata ta vrajă. De-o trebui să-mi smulg sufletul ca să-l curăţ de pata ruşinii tale supranaturale, o voi face cu toată fiinţa mea, chiar de-oi urla din toţi rărunchii, ca un lup hămesit după carnea dulce a unei căprioare!

Eram înmărmurit. Nu-mi venea a crede câtă ură se revărsa din sufletul celui care mă crescuse cu grijă, care avusese grijă să nu-mi lipsească mâncarea bună şi căldura unui cămin sigur, departe de ochii iscoditori şi scăldaţi în flacăra necurată a urii întregii suflări a Parisului. Oare cu ce greşise ţigăncuşa aceea desculţă, cu firea ei liberă, sălbatică, atât de rău încât să-şi atragă ura unui suflet ce-ar fi trebuit să fie deschis întru totul spre dragostea nemărginită a lui Dumnezeu? Oare cum putea arhidiaconul să declare atâta iubire Fecioarei Maria şi să reverse atâtea blesteme şi cuvinte grele, de ocară, asupra unei biete copile fără căpătâi, şi totuşi atât de fericită în simplitatea ei? Nu-mi era cu putinţă să înţeleg, iar asta mă umplea de o durere mai mare decât toată însumarea nenorocirilor şi neajunsurilor mele trupeşti.

Capitolul 30

O predică stricată şi-o răpire nereuşită

Oamenii iubesc dimineaţa. Şi îi înţeleg perfect. Fiecare dimineaţă este făgăduinţa lui Dumnezeu că oricât de adânc ar fi întunericul şi oricât de tare ar muşca dinţii pătrunzători ai frigului, lumina are întotdeauna victoria supremă. Şi eu iubeam dimineaţa. Până când, în dimineaţa zilei de şapte ianuarie a celui de-al douăzecilea an din viaţa mea, a trebuit să fiu martor la predica lui Dom Frollo. Şi trebuie să vă spun, dragii mei cititori, că nicio dimineaţă din toate cele-n care chipul meu veşnic schimonosit s-a ridicat să privească spre Soare n-a adus atâta puhoi de umbre în viaţa mea.

Dimineaţa aceea, deşi avea un soare puternic strălucitor, era rece, cu un vânt tăios, pătrunzător. Oasele-mi erau, ca de obicei, parcă pline de plumb topit. Abia mă mişcam, de parcă toate mădularele-mi erau roase de rugină. Frigul pătrunsese

şi-n uriaşa catedrală, transformată, parcă, în peştera din Betleem înainte de a-şi primi Mântuitorul, iar enoriaşii îşi suflau în palme şi se înghesuiau unii în alţii.

Dom Frollo se apropia cu paşi mari, hotărâţi, de altar, privind ţintă crucifixul mare. Ochii blânzi ai Cristosului răstignit pe el voiau, parcă, să aducă un strop de căldură în încăpere şi mai ales în inima slujitorului Său, care avea o faţă ca sculptată în gheaţă.

Urcă la amvon, precum Moise pe munte, şi luă în mână Biblia mare, legată-n piele de viţel abia născut, peste care trecuseră ani la fel de mulţi ca paginile ei sau cel puţin aşa-mi părea mie.

— Să citim astăzi din cartea înţeleptului profet Ezechiel, care are multe a ne învăţa despre ce se poate alege de cei care pun prea mult preţ pe bunurile pământeşti şi pe cinstea în ochii lumii, spuse Frollo, cu vocea-i puternică şi vibrantă.

Apoi, dregându-şi glasul, începu să citească:

— Aşa spune Domnul Dumnezeu: „Tu care eşti sigiliu, măsură, plin de înţelepciune şi desăvârşit în frumuseţe, tu erai în grădina lui Dumnezeu şi toate pietrele preţioase te acopereau: topaz, s... sma... smarald...”

Cuvântul părea a-i sta în gât lui Frollo, precum un os de peşte. Se făcu pământiu la faţă şi începu să tremure din toate încheieturile, cu broboane mari de sudoare, apoi, încleştând dinţii, spuse, abia auzit:

— Blestematule, spurcatule, păgânule Smarald, piatra preţioasă a Satanei... şi-n casa Domnului îmi aprinzi sufletul! Dar nu voi arde pentru tine! Inima mea arde DOAR PENTRU FECIOARĂ!

Apoi, trânti coperta cărţii uriaşe, iar sunetul îmi vibră în minte precum un cutremur uriaș care zgâlțâia chiar pilonii pe care se sprijinea Notre-Dame. Cu mâinile mari pe coperta din piele a cărţii, arhidiaconul pufnea şi gâfâia precum un cal istovit de un drum lung, ştergându-şi fruntea de transpiraţie.

— Să... să trecem şi la lucruri mai frumoase de atât, spuse Dom Frollo, privind disperat spre mulţime, de parcă ar fi căutat să găsească în ea o cale de a se salva. Poate cei mai tineri dintre noi vor s-audă cuvinte dulci pe care să le poată spune acelor fete pe care ei le cred trimise de Dumnezeu pentru bucuria inimii lor şi pentru binecuvântata împreunare care umple casele oamenilor de bucurie. Sigur vă vor fi ispitit versurile câte unui poet de doi bani, mustind de impudenţă şi de păcatul cărnii expus în culmea depravării lui. Astăzi, sunteţi aici să ascultaţi ce are de spus regele Solomon, însăşi întruchiparea înţelepciunii, despre frumuseţea femeiască.

Dregându-şi din nou vocea, arhidiaconul deschise uriaşa Biblie la *Cântarea Cântărilor* şi începu să citească înflăcărat cuvintele regelui Solomon:

— „Iată-te, eşti frumoasă, prietenă a mea! Iată-te, eşti frumoasă! Ochii tăi de după văl sunt ca porumbeii. Dinţii tăi sunt ca o turmă de oi tunse care se ridică de la spălat; toate au gemeni şi stearpă nu este între ele. Buzele... tale... sunt ca

un fir de p-p-purpură... iar vorba ta este plăcută; ca o bucată de rodie este obrazul tău de după văl! Gâtul tău este ca turnul lui David, o mie de scuturi atârnă de el, toate paveze ale celor viteji! Grădină închisă eşti, soră a mea, grădină închisă şi izvor sigilat!”

Deodată, catedrala se umplu de mirosul parfumului putregăit al ispititoarei Hathor, şi am văzut-o apărând în spatele lui Frollo, în haine ţigăneşti şi cu chipul tinerei Esmeralda. Au dat-o de gol ochii de şerpoaică, pe care numai eu îi vedeam aşa cum erau de fapt. Se furişă lângă Frollo şi-l linse cu limba-i spurcată pe faţă.

Brusc, Frollo începu să râdă în hohote, scuturat de un spasm violent, cu ochii ieşiţi din orbite. Apoi luă Biblia uriaşă în mâini şi dădu cu ea de pământ, căzând în genunchi şi smulgându-şi părul din cap. Faţa ridată i se schimonosi în chip aproape la fel de grotesc ca a mea, apoi arhidiaconul începu să plângă cu nişte lacrimi amare, în timp ce enoriaşii înmărmuriţi îl urmăreau cu gurile căscate de uimire.

Să fi fost, oare, de vină, luna plină care-mi dăduse dureri cumplite de cap în noaptea trecută? Citisem undeva că existau oameni pe care ea-i influenţa să se comporte în chipuri nefireşti şi că se numeau lunatici.

— Şi te voi deschide, da, da, da, eu, Arhidiaconul Claude Frollo, cu mâinile mele păcătoase, te voi deschide ca pe porţile Paradisului, şi voi intra în tine precum intră cel mai umil dintre păcătoşi, cu speranţa de a fi iertat, în această catedrală! Doamne, tu-Ţi întăreşti aleşii în lupta cu ispita, şi-i înarmezi cu armele cele mai destoinice în războiul cu păcatul, răsplătindu-le credinţa! CRED! CRED, DOAMNE, AJUTĂ NECREDINŢEI MELEEEEEEE!

Se ridică greu, sprijinindu-se de amvon, şi se îndreptă cu paşi apăsaţi spre ieşirea din catedrală, gâfâind în continuare, ca muncit de nişte spaime văzute doar de ochii lui. Se ferea de privirea fiecărui enoriaş, de parcă ar fi văzut în el un demon care să-i soarbă sufletul. Aruncându-mi o privire aprigă, de lup răpit, şi făcându-mi un semn să-l urmez afară, ieşi din Notre-Dame, cu mantaua neagră fâlfâindu-i în urmă. Şontâcăind după el ca o raţă beată criţă, am ajuns la un colţ de stradă tainic, de unde văzusem câteva jafuri de-a dreptul mârşave înfăptuite imediat după lăsarea întunericului. Mă şi treceau fiorii să fiu acolo ziua, în amiaza mare.

— Quasimodo, spuse Frollo, cu o hotărâre demnă de un căpitan în glas, nu se mai poate. Misia mea de călăuză spirituală a întregii suflări pariziene are în faţă o piatră de poticnire. O piatră preţioasă, pe care numai Lucifer, în perfidia lui nemărginită, mi-ar fi putut-o scoate în cale tocmai acum, când e cea mai mare nevoie de un glas care să strige în pustia păcatului în care acest oraş măreţ se-afundă ca într-o mlaştină fără ieşire, clipă de clipă! Mi-e limpede, mai mult decât oricând, că-n mâinile mele stă torţa care să aprindă conştiinţa parizienilor de

bună credinţă! Dar niciun slujitor al Domnului nu lucrează singur! Am nevoie de ajutorul cuiva puternic şi demn de toată încrederea mea!

L-am privit curios, nesigur unde voia, de fapt, să ajungă cu toată povestea asta. Era cu totul schimbat, deşi înflăcărarea din timpul predicii rămăsese exact aceeaşi. Însă în clipa asta, parcă nu mai ardea cu toată forţa, ci mocnit, arătând doar o urmă din puterea de care era în stare.

Arhidiaconul se holbă în ochii mei cu cele două hăuri gemene ce-i ţineau loc de ochi atunci când era hotărât cu toată fiinţa să pună mâna pe ceva.

— Am nevoie de tine!

Se aplecă asupra mea, punându-mi mâinile pe umeri, şi începu să-mi şoptească la ureche:

— În seara asta, ne vom întâlni exact aici, în locul ăsta, şi vom porni pe străduţele lăturalnice, nevăzuţi şi neştiuţi decât de mâna Fecioarei, care ne va călăuzi paşii! Vom porni în căutarea Esmeraldei, pe care-o vom urmări şi-n gaură de şarpe, dacă e nevoie, întocmai cum Cristos s-a pogorât la Iad pentru păcătoşii cei mai învechiţi în rele şi pentru mântuirea sufletelor lor! O vom urmări, o vom lua cu noi şi o vom închide într-unul dintre turnurile de la Notre-Dame, unde o vom ţine şi ne vom ruga neîncetat, până când cei şapte draci care-au bântuit-o şi pe Maria Magdalena vor ieşi din ea, îngroziţi, şi nu se vor mai întoarce! Iar atunci, nici tu, Quasimodo, cocoşatul de la Notre-Dame, şi nici eu, Claude Frollo, uns prin mila lui Dumnezeu arhidiaconul acestei colosale catedrale, nu vom mai fi priviţi precum nişte ciumaţi! M-am săturat, Quasimodo! M-am săturat să se şuşotească mereu pe la spatele meu, al nostru! Mi-am dat prea multă vreme silinţa să fiu un pilon moral al acestui oraş! Şi pentru ce? Ca să bârfească toate babele fără pic de carte că eu sunt slujitorul diavolului? Pentru că am făcut ceea ce ele nu au fost în stare? Am crescut o fiinţă vădit încercată şi chinuită în moduri despre care ele au auzit doar în poveştile pe care le deapănă cu nerușinare, în gura mare, pe la colţuri? E timpul să nu mai tăcem! E timpul să dovedim cu gândul, cu vorba, cu fapta, că suntem oamenii Mântuitorului şi vrem binele tuturor celor căzuţi şi năpăstuiţi!

Oare de ce nu putuse Frollo să-mi explice astfel planurile lui, de la bun început? Dacă Esmeralda, ţigăncuşa nesupusă şi slobodă la gură, păcătuia într-adevăr, atunci numai noi doi o puteam ajuta. Şi dacă aş fi ştiut de la bun început că asta are Frollo de gând să facă, în mod sigur aş fi fost mult mai dornic să-l ajut! Mereu mi-am dorit să fiu de folos celor aflaţi în nevoi, tocmai pentru că le trăiam, în eterna-mi singurătate, suferinţa. Ştiam ce înseamnă să fii nedorit, respins, aruncat deoparte ca o cârpă murdară, şi asta-mi chinuia sufletul zi de zi. Aşa că nu-mi doream nimic mai mult decât să simt că prin ceva ce am gândit, spus sau făcut, am adus măcar puţină lumină, blândeţe şi bucurie. Era prima mea şansă de a ajuta direct, nemijlocit, un om, să ajungă să-L cunoască pe Mântuitor, iar vorbele meşteşugite ale lui Frollo îmi încălziseră acel cotlon al inimii care

mai avea un licăr de speranţă în el. Iar acum ardea din nou ca un foc de tabără ţigănesc. Focurile de tabără, Doamne... singura amintire din vremea când eram încă al ţiganilor despre care pot să spun că mă mângâie. Căldura lor era aceeaşi, oricât de săraci, goi şi obosiţi ar fi fost amărâţii ăia. Şi mă pătrundea mereu până-n miezul sufletului. Aveam, în sfârşit, binecuvântatul prilej de a o da mai departe. Bucuria şi râvna pentru Mântuitor îmi inundau fiinţa.

Ajuns în clopotniţă, m-am rugat, lăsând să-mi iasă un şuvoi de mulţumiri şi laude lui Isus, Care ştiam sigur că avusese un cuvânt de spus în această nouă faţă a lui Frollo! Sau să fi fost faţa adevărată? Faţa pe care, dintr-o pricină anume, ştiută doar de partea cea mai tainică şi mai îndurerată a sufletului lui, o ţinuse ascunsă? Nu ştiam sigur.

În timp ce mă rugam, Cristos îşi făcu apariţia în mijlocul odăiţei mele simple. Chipu-i era solemn, ca după o contemplare adâncă a celor mai profunde mistere ale sufletului omenesc. Ochii Lui, mereu suprafiresc de blânzi şi de înţelegători, mă priviră din vârful capului şi până-n vârful picioarelor, citindu-mi fiinţa aşa cum numai El poate.

— Iubitul Meu slujitor, spuse Mântuitorul, cu un oftat uşor în glas. Cât Mi-e de dragă recunoştinţa sufletului tău mare şi deschis! Nu degeaba eşti tu sufletul unei catedrale, căci Tatăl, suflând viaţă asupra ta, ţi-a dăruit un suflet cât o întreagă catedrală! Şi întocmai precum piatra de temelie a unei catedrale, vei fi nevoit să fii puternic în cele ce urmează, pentru că se vor întâmpla lucruri care vor da peste cap tot ceea ce tu credeai că ştii despre oameni. Mai mult nu am să-ţi spun. Fii tare! Toate-i sunt cu putinţă lui Dumnezeu!

Isus ieşi, la fel de discret şi de blând precum intrase, şi mă lăsă singur. Cuvintele lui mă şi îmbărbătau, dar mă şi tulburau, oarecum, în aceeaşi măsură. Privind pe fereastră, am văzut că începea să se lase întunericul. Cu un semn iute al crucii, mi-am luat mantaua cenuşie cu glugă pe care o foloseam când voiam să ies fără să atrag atenţia nedorită a nimănui, şi la adăpostul ei, am ieşit cu paşii-mi şontâcăiţi din catedrală.

Frollo mă aştepta la locul stabilit dinainte, purtându-şi reverenda neagră cu glugă ascuţită, conică. Deşi vântul bătea cu putere, şfichiuind aerul precum biciul flămând de carne sfârtecată al unui neguţător de sclavi, arhidiaconul stătea drept, nemişcat, ca venit din afara timpului.

— Ai ajuns, deci, spuse el, cu surprinzător de multă răceală, având în vedere cum se purtase înainte. Fii atent la mine. O voi lua încet în faţă. Tu mergi în urma mea şi încearcă pe cât poţi să nu scoţi nici măcar un pâs. De asta depinde reuşita noastră!

Frollo o luă înainte, cu paşii-i mari, măsuraţi. Eu încercam, cu mişcările-mi anevoioase, smucite, să rămân, pe cât puteam, în umbre.

După o bucată bunicică de drum străbătut cu semne şi şoapte numai de noi ştiute, am văzut-o pe Esmeralda la un colţ de stradă, adunându-şi de pe jos banii primiţi de la preacinstiţii parizieni în ziua aceea.

Frollo se apropie de ea din spate şi-i puse, brusc, mâna pe umăr.

— Ţiganco! La ora asta, încă eşti pe stradă? o întrebă el, scurt, poruncitor. Cum te-ai ales cu-atâţia bani?

— Cu sudoarea frunţii şî durerea glasului, părinte! răspunse ea, surprinzător de hotărâtă pentru cât de impunător stătea arhidiaconul în faţa ei. Sfinţia-Ta nu pari că ştii dă lucruri dân astea, aşa afundat în cărţi cum eşti!

— Biet suflet rătăcit, schimbă Frollo vorba, cu mierea picurându-i din glas. De-ai urma Calea pe care-o urmez eu, cu toată fiinţa mea, n-ar trebui să mai „munceşti" o zi măcar. Căci nu te-ai mai bizui pe spurcăciunea păcatului desfrâului pentru a-ţi câştiga pâinea. Nu te-ai mai hrăni din zoaiele fiinţei umane, ci din seninătatea Luminii divine!

— Io ştiu, Părinte? Io ştiu lumina focului dă tabără, aia mi-a-ncălzit nopţile şi mi-a văzut lacrimile dă după toată ocara-ndurată dă la ăştia care-şi tocesc genunchii şî coatele pân biserici! Oare merit io, mica, săraca ş-amărâta dă mine, să uite Dumnezău dân cer la mine?

— Nimeni nu e prea mic, prea sărac şi prea amărât pentru Dumnezeu, în afară de cei care nu recunosc cu inima frântă păcatele în care se-afundă! Smereşte-ţi inima, fiică a păcatului, zămislită-n bezna minţii şi mizeria sufletului, şi Harul va intra în ea!

— Părinte, io ştiu că Sfinţia Ta eşti obişnuit să tremure lumea dă frică-n faţa ta, c-aşa-i tot neamu' ăstora cu carte. Da' Esmeralda nu-i în robia nimănui! Şî p-asta s-o ştii limpede, c-a doua oară n-o mai spun. I-am spus-o io şi lu' căpitanu-ăla chipeş de mă tot ia la-ntrebări când ies să cânt şi să dănţuiesc! Mie să nu-mi vorbeşti dă sus, c-oi fi io neşcolită, da' dă proastă nu mă iei!

— Mândrie drăcească! scuipă arhidiaconul printre dinţii încleştaţi. Te scăpăm noi de ea!

— Noi? se miră Esmeralda, ridicând o sprânceană. Care noi, părinte?!

Arhidiaconul aruncă o privire spre colţul în care mă ascunsesem eu şi făcu un semn cu mâna.

Am ieşit, şchiopătând ca un mânz răpit, în faţă. Încercând un zâmbet cât de blând îmi îngăduia mereu frământatu-mi chip, m-am apropiat de ţigăncuşă şi am încercat s-o iau de mână, însă tânăra se dădu înapoi. Dom Frollo îmi aruncă o privire tăioasă şi-mi făcu un semn scurt cu mâna înainte, despre care ştiam că mă îndeamnă să pornesc pe urmele ei. Lucru pe care l-am şi făcut, cu tot avântul pe care-l aveam. Culmea, din cinci paşi mari, am reuşit s-o ajung, prinzând-o de talie şi aruncând-o pe umerii-mi cocârjaţi.

— HAJUTOOOR! SĂRIIIIIŢI, SĂ MOARĂ MOARTEA MEA, CĂ MĂ OMOARĂĂĂĂĂĂ!

Ţipătul ţigăncuşei îmi străpunse mintea, ascuţit ca un vârf de ac care înţeapă punctul cel mai sensibil dintr-un deget, provocând o durere care ameţeşte şi orbeşte omul care-o simte. Cu toate astea, cu o sforţare supraomenească am reuşit să nu schiţez niciun gest care să mă dea de gol şi-am mers mai departe cu ea în cârca-mi gheboasă.

În plină fugă şontâcăindă, am simţit, deodată, ca de nicăieri, lovitura surdă, seacă, puternică, a unui baston din lemn tare peste partea din spate a pulpei drepte. Durerea subită mă făcu să mă împleticesc în propriile picioare şi să mă lovesc cu bărbia de caldarâm. Dinţii mei, aşa amărâţi cum erau, clănţăniră-n gura veşnic căscată. Mi-am muşcat destul de tare limba, iar gustul puternic, sălciu, al sângelui, îmi provocă greaţă.

Când am ridicat capul de jos, primul lucru pe care l-am văzut fu piciorul în armură al unui soldat înalt. Era Phoebus, căpitanul gărzilor. Ochii-i albaştri mă ţintuiau cu o cruzime care arăta grotesc pe un chip atât de armonios alcătuit de Dumnezeu ca al lui.

— Lasă jos fata, secătură! îmi porunci mândrul căpitan, scurt, tăios, cu glas tare. Pesemne-ţi arde de zburdălnicii deocheate! Ei, aş! Fir-aţi să fiţi voi de sărăntoci scârboşi! Numai ce puteţi mânca, bea şi încăleca vă trebuie! Jacques! Gilles! Ia luaţi-l în primire pe schilodul ăsta depravat!

Cei doi malaci care îi făceau toate voile căpitanului gărzii regale mă apucară cu brutalitate şi începură să-mi care pumni în cap, gură şi cocoaşă. Protestam, cu vocea mea tânguitoare, chinuită, dar brutelor nu li se înmuiară deloc bolovanii ce le ţineau loc de inimi.

— Taci, goleaşcă-şi dracii maţele-n căpăţâna ta de maimuţă băloasă! urlară amândoi. Hai, sus! Mişcă! Te vedem noi ce i-oi spune judecătorului regelui! Eiiii, fir-aţi ai dracului să fiţi de calici! Ciuma oraşului ăstuia sunteţi!

Phoebus, la fel de rece şi de îngâmfat, îmi aruncă o privire plină de silă, apoi strigă:

— Puneţi fata pe cal, legaţi-l pe pungaşul ăsta nenorocit şi haideţi după mine!

Deodată, din spate, gâfâind disperat, apăru poetul Gringoire, cu pletele-n vânt, răvăşite, cu faţa ascuţită plină de sudoare, cu ochii vioi, căprui, măriţi de spaimă.

— Nevastă! Nevastă! strigă el, în urma calului lui Phoebus, care se îndepărta cu Esmeralda în spate şi cu chipeşul căpitan ţinând, hotărât, dârlogii.

Cu mintea-n ceaţă, m-am oprit în loc şi m-am uitat spre locul în care stătuse arhidiaconul. Dom Frollo dispăruse.

Capitolul 31

Temeri, taine şi ţigani

Eram tulburat dincolo de orice măsură a tulburării cunoscusem în viaţa mea de până atunci. Aghiotanţii fără milă ai lui Phoebus mă stâlciseră în bătaie ca pe ultima lepădătură, nu mai ştiam de zi, de noapte, de Cer şi de Pământ, nu mai deosebeam lumina de întuneric, Gringoire mă îngrozise prin tulburarea lui pe care nu o mai văzusem niciodată întunecându-i chipul mereu vesel, şi mă băga-n ceaţă că-i spusese Esmeraldei „Nevastă!”

Târât de gărzile lui Phoebus precum un sac de gunoi, aveam dureri până şi în locuri despre care nu ştiam că pot durea. Abia îmi târşâiam picioarele pe strada întunecată, în timp ce ei trăgeau de mine ca de un mânz leşinat. Aveam un gât uscat de parcă ar fi fost frecat cu rumeguş, şi-mi curgea sânge din nasul spart pe buza de jos umflată. După ce că mă scălâmbam fără să vreau ca un maimuţoi, mai şi arătam acum ca unul.

Îmi venea să-mi blestem fiecare clipă a existenţei, începând cu nenorocitul moment în care hotărâsem să ies din adăpostul meu sigur din turnul catedralei, unde mă ştiau doar sfinţii şi garguiele, unde hâdu-mi chip muncit de cine ştie cine nu putea tulbura liniştea şi stomacul nimănui. Mânca-mi-ar toţi dracii din iad curiozitatea de idiot ce fusesem! Chiar crezusem că o să mă aleg cu altceva decât cu dispreţul, teama şi ura tuturor?

Am fost târât în închisoarea din capătul oraşului, unde gărzile lui Phoebus mă trântiră fără umbră de milă pentru starea jalnică în care eram, într-o celulă cu podeaua tare ca piatra. Mirosul de mucegai îmi izbea nările, iar şobolanii colcăiau prin celulă. Îi vedeam la lumina slabă a torţelor din cele patru colţuri ale încăperii mucede.

— Doamne, dacă încă-Ţi pasă măcar cât negru sub unghie de preaplecatu-Ţi ghebos slujitor, trimite-mi, Te rog fierbinte, un ajutor, să înţeleg ce se întâmplă cu mine!

Ruga-mi era arzător de sinceră. Ieşise pe neaşteptate, spărgându-mi parcă pieptul. Eram cuprins de o disperare izvorâtă din cel mai adânc cotlon al sufletului meu, unde nu ajunsese niciodată nimeni. O simţeam ca pe un val uriaş ce se ridică de pe fundul mării să cuprindă pământul cu tumultul lui.

Deodată, am simţit în celula rece şi întunecoasă o căldură blândă, urmată de-o lumină mângâietoare. Am văzut un înger cu un chip blajin, cu nişte ochi albaştri precum safirul, cu păr bălai ca rupt din razele Soarelui, îndreptându-se spre mine cu o cupă aurită.

— Quasimodo! spuse îngerul, cu un zâmbet călduros întipărit pe chipul fără cusur. Mă ştii, deşi nu ne-am mai văzut până acum. Eu sunt arhanghelul Rafael. Sunt vindecătorul Domnului. Fii pe pace, vin la tine cu gând bun. Am înţeles că ai multe nelămuriri, iar sufletul ţi-e rănit şi tulburat. Isus mi-a spus că ţi-a vorbit,

dar nu ţi-a putut spune multe, căci încercările prin care vei fi nevoit să treci sunt menite să fie trăite din plin de tine, pentru că au ca ţel creşterea ta spirituală.

Glasul blând al arhanghelului chiar avea ceva vindecător în el. Parcă-mi curgea un untdelemn sfinţit prin toate colţurile rănite ale trupului ce durea ca pus pe o roată de tortură (de-aş fi ştiut, când aveam gândurile astea în cap, ce înseamnă de fapt nenorocita aia de roată...).

— Da, am nelămuriri! am recunoscut sincer. Prima ar fi de ce i-a spus Gringoire Esmeraldei „nevastă?"

Rafael zâmbi din nou cu blândeţe şi făcu un semn cu mâna. În locul celulei jilave în care mă aflam, m-am trezit alături de el pe-o stradă lăturalnică din Paris, unde Gringoire o luase pe urmele căpriţei albe a Esmeraldei, Djali.

Ajuns într-o fundătură, aiuritul poet se trezi cu figura rânjită a lui Clopin în faţă.

— HAŢ! urlă ţiganul şchiop, speriindu-l de moarte pe Gringoire, care căzu pe spate, cu fundul drept într-o băltoacă şi începu a bâigui ca un copilaş înfricoşat de o lighioană din poveştile spuse la culcare. Te-am prins, muri-ţi-ar! Ce cauţi p-aci?

— Eu... eu... eu, se bâlbâi poetul, cu râuri de sudoare scurgându-i-se pe frunte şi amestecându-se cu lacrimile de spaimă din colţurile ochilor. Nu... nu ştiu!

— Hai, să moară mă-ta că nu ştii! îl luă Clopin peste picior. Da' cine-s io ştii, mă? IA ZI! ŞTII? Eeeee, uşura-te-aş dă pungă să te uşurez! Ştii că n-ai voie să treci p-acilea fără să-mi ceri mie voie? Ai? Zi, mă, momâie! Ştii? Lovi-te-ar strechea!

— Nu, nu ştiu!

— Io-s Clopin Trouillefou, hăl mai al dracului dân toată calicimea Parisului! Bogătanii să cacă pă ei doar când aud dă mine, băi! Ai auzit? Nimic nu mişcă-n Paris fără să ştiu io! Nici regele nu se băşeşte de frica mea, m-auzi mă? Îmi zice mie „pardon", dup-aia scapă băşina! Ştii ce se-ntâmplă când cineva trece p-aci fără să-mi dea mie socoteală? Beleşte beleaua, aia se-ntâmplă! Şi-aia păţeşti şî tu acuma! Reynaud! Armand! Hai, mă, luaţi-l p-amărâtu-ăsta şi să-l ducem la Curtea Micarulelor, unde să fie judecat după legile noastre!

Fratele mai mic al Esmeraldei şi o prăjină de băiat oacheş îl apucară pe Gringoire de mâini şi de picioare, cu nişte mânoace maronii şi aspre, şi-l duseră spre o străduţă lăturalnică pe care se-ajungea într-o fundătură unde era trasat un cerc mare din pietriş. În mijlocul acelui cerc era pus un tron din lemn, destul de asemănător cu cel „papal" pe care fusesem eu pus. Cu o agerime surprinzătoare pentru cineva schilodit în halul în care era el, Clopin se căţără pe tron, aşezându-se pe el turceşte.

— Ia ţineţi-l, mă, bine, p-ăsta, să-l diclesc ca lumea!

În glasul tânărului ţigan se simţea o putere ca de suveran absolut. Nimeni şi nimic nu părea să poată, nici măcar să vrea, să-i iasă din cuvânt.

Cei doi îl îmbrânciră în faţă pe Gringoire, care căzu în genunchi în faţa tronului lui Clopin.

Acesta îl privi de sus, de parcă s-ar fi uitat la o potaie râioasă, nu la un om, apoi începu să râdă în hohote. Când se potoli, vorbi cu dispreţ:

— Iaaa uite, bă, la el! Trăi-ţi-ar mă-ta dă poet! Mâini albe, moi, păr lung, ca dă mătase, ochi căprui, e dăştept, ştie să citeşte! Ia haideţi, mă, toţi, afară, să-l vedeţi p-ăsta! Haveţi ce vedea, să moară moartea mea dă nu!

Ca la un semn, locul se umplu de cerşetori în zdrenţe care mai de care mai pestriţe. În cârje, târâş, cu câte-un ochi acoperit, păreau că văzuseră lumina zilei în urmă cu un veac şi jumătate.

— Hauzi, bă, maţe-fine? Io am un târg dă făcut cu tine. Dacă te legi că te-oi face hoţ şi cerşetor, ca noi, te lăsăm să scapi!

— Mă leg! Mă leg! zbieră sărmanul Gringoire, aproape scăpat pe el de frică.

— Staaaai, stai, stai, aşa, băăăă, flămândule care eşti tu flămând! Tu crezi că-i ca-n cărţile-alea de le citeşti, sau le scrii, şterge-m-aş la cur cu ele să mă şterg, ai?! Cum zici, aşa e? Băi, agariciule! Ia cască bine urechile-alea clăpăuge la mine! Ştii care-i deosebirea dântre tine şi Clopin Trouillefou? Tu-nvârţi vorbe! La fel dă bine ţi s-ar putea-nvârti băşinile-n maţe, băi! Ţiganu-nvârte banu', prostu' dracu' care te-a făcut mă-ta prost, dă prost ce eşti! Aia e! Vrei să ştii o treabă? Ştii de ce-i zic fundăturii ăsteia-mpuţite Curtea Micarulelor?

— D... d-d-de ce?

— C-aicea orbii nu e orbi, ciungii nu e ciungi, muţii nu e muţi, şi surzii nu e surzi! Dân car[9] miracole... da, mă, da, ştiu c-aşa le zice, că l-am auzât pă popa cum a dat el repede nume la fundătura mea, zici că l-am chemat io la botez! Şterge-mi-aş mucii cu reverenda lui aia neagră şi băga-mi-aş mărgelele lui ălea negre unde nu mă vede soarele! Cum ziceam, dân car miracole, că sfinţii-s în cripte, şi chiar de-ar fi vii, i-ar durea-n miez dă cum am zis mai-nainte, şi nu mai zic, că şi-aşa te-ai bălegat în nădragi, şi nu mai vreau să-ţi jignesc şi urechile dă mare domn, domni-te-ar ciorile cu găinaţ să te domnească! Aicea e vrăjeală, şmangleală, şi şmecherie la greu! Aicea stau ăia sătuii dă voi, dă toţi! Când voi mergeţi la culcare şi sforăiţi liniştiţi în paturile voastre, noi ieşim noaptea să ne găsâm bani şi d-ale gurii. Eheeee, dă câte ori i-am prostit pă proştii ăia dă gardieni... să moară moartea mea dă mint! Da' ia hai, gata cu astea, că n-am venit acia să mă dau io-n gât în faţa la un prost ce-i prost dă pute mai rău ca mine! Da, bă, spălatule, puţi! Ştii a ce puţi? A dispreţ şi-a pizmă! Se vede de la o poştă că eşti la fel dă liber cât îs io dă domn! Tu nu vezi, mă, prostovane, că-i doare pă toţi în paişpe dă tine? Da' tu tot dăştept, citit şi cu drept dă judecată te vezi! Acuma se-mpute treaba pentru tine, vere!

[9] În ţigăneşte „carul" numai car nu e, ci e mândreţea bărbatului, în modul cel mai deşucheat posibil exprimată (n.a.).

Ţiganul şchiop arătă cu braţu-i vânos spre dreapta, unde era o spânzurătoare în ştreangul căreia atârna o păpuşă de lemn, cât un om obişnuit, îmbrăcată cu o haină ciudată, lălâie, plină de clopoţei.

— Mo, ia casc-acia urechile, lovi-te-ar strechea-n miez dă Leturghie să te lovească! Beleşte bine ochii la arătarea aia dân ştreang! O dicleşti? Ia uite-o! Vezi ce plină e dă clopoţei?

Clopin rânji cu toată gura, arătându-şi şirul de dinţi albi, nefiresc de strălucitori pentru faţa tuciurie şi murdară de noroi uscat şi de tot felul de vopseluri cu care şi-o dădea pentru a face să râdă picii Parisului când jongla pe străzi.

— Tu o să te duci ţintă la arătare, zise căpetenia ţiganilor. Şi dacă dă toţi dracii dân iad să se-audă un singur clopoţel, când oi încerca s-o dai jos, ei, să vezi atuncea belire ce-oi beli mătăluţă, poeţel dă trei parale ce-mi eşti! Să-ţi dau una d-aia cu râmă, mai bună ca a ta? I-auzi acilea: „Frunză verde, poc şi zdrang, ia, acuma, urci în ştreang! Rămas bun, mumă, tătâne, ia, acu-ţi pun la gât funie!”

Clopin râse din nou nebuneşte şi făcu semn unui ţigan cât toate zilele, cu un batic roşu-n cap şi un petic de piele neagră peste un ochi, să-l ia pe bietul Gringoire şi să-l îmbrâncească spre ştreangul de unde atârna ciudata păpuşă.

Mâinile poetului tremurau ca varga în timp ce le întindea spre arătarea spânzurată. De cum îi atinse piciorul, păpuşa căzu cu zgomot din ştreang, iar zurgălăii cu care era acoperită din cap până în picioare sunară, spre marea încântare a tuturor. Ţiganii râdeau cu sălbăticie, hăulind ca lupii şi dând cu pălăriile de pământ.

— Eiii, frăţie, acuma-i beleaua a mai belită! zise Clopin, cu o dezamăgire prefăcută, întorcându-şi ochii peste cap şi ridicând din umeri. Tu eşti băiat dăştept, care ştii bine care-i partea nasoală aci! Io n-am vrut să fac ce-oi face-acuma! Da’ na! Au zdrăngănit clopoţeii, dar-ar dracii-n ei să dea dă clopoţei borâţi! Şi când zdrăngăne clopoţeii, ai picat încercarea! Dacă pici încercarea, calci pă băţ, şi-ţi vine băţu’-n meclă! Acu’ te spânzurăm!

— Băi, Clopine, zise o ţigancă grasă cât toate zilele, cu nişte ochi verzi vioi şi strălucitori. Da’ obiceiu’ nostru-l uitaşi, bă, frate, mânca-ţi-aş bafta ta?!

— Isoldoooo! Dăşteaptă te fătă mă-ta, fă! Dacă nu erai tu, făceam o prostie mare dă tot, să moare moaşe-mea dă inimă-rea! Havem obicei, mo! Auzi, bă, râtane?

— C... ce obicei? bâigui Gringoire, lac de apă şi tremurând ca un căţelandru sperios.

Clopin coborî de pe tron şi desfăcu larg braţele, strigând cu putere:

— Moooo, dar-ar boalele-n voi dă baragladine! E vreuna dân voi care să-l vrea pă hăst amărât dă bărbat? Să ştiu şi io, să nu fac risipă dă funie-aiurea, că e greu ca dracii să şparleşti aşa ceva!

Mâna cu brăţări de aur a Esmeraldei se ridică din mulţime:

— Dacă-i dă luat, îl iau io, să nu moară ca un câine râios!

Clopin izbucni în hohote de râs. Râdea cu lacrimi, ascuţit şi tare, ca un apucat.

— I-auzi, frăţie! I-auzi poantă acia, ia! Îl ia dă bărbat? Mo, Esmeraldo, chiar îl iei?

— Dacă am zis că-l iau, luat să fie!

Hotărârea ţigăncuşei mă încuraja şi-mi încălzea sufletul, ca întotdeauna.

— Tu o iei, mă, prăpăditule? întrebă Clopin, rânjind spre el cu un dispreţ amestecat cu haz.

— Numai întâiul între proşti şi ignoranţi n-ar lua de soţie o asemenea zeiţă a feminităţii desăvârşite. Graţia s-a întrupat în ea în cel mai reuşit chip cu putinţă! O iau, cu toată plinătatea inimii!

— I-auzi, vorbe-nvârtite la potaia asta, ia! Auzişi, fă, Isoldo? Sparge ulcioru', că te sparg io!

Porunca lui Clopin fu rostită cu un zâmbet ştrengăresc, obraznic, pe figură.

Uriaşa ţigancă aduse un ulcior mare în mijlocul cercului şi dădu cu toată puterea cu el de pământ.

Clopin se aplecă la pământ şi se uită cu multă băgare de seamă la ulcior.

— Una, două, trei şi patru! zise zbanghiul ţigan. Fraţilor, pă patru ani legatu-v-aţi! Să v-aveţi în grijă şi să nu vă staţi în gât! Şi-acuma, hai, uşchiţi-o-n pana mea d-aci, c-avem treburi!

Arhanghelul Rafael risipi amintirea lui Gringoire şi se reaplecă deasupra mea.

— Ai văzut, Quasimodo?

Chipul blând al mesagerului divin îmi zâmbea prietenos.

— Două suflete doar în aparenţă plăpânde. Unite aparent întâmplător.

— De ce ei? l-am întrebat pe Vindecător.

— Ţiganii îi dispreţuiesc, aproape toţi, pe ştiutorii de carte, Quasimodo, răspunse Rafael. Iar oamenii cu carte se poartă de parcă ar şti totul despre ţigani, deşi ştiu doar ceea ce văd şi aud. M-am hotărât, împreună cu Tatăl, Fiul şi Sfântul Spirit, să încercăm să aducem fie şi un mănunchi de clipe pline de frumos acestor două suflete atât de încercate. Să nu crezi că bietului Gringoire îi este uşor. Rar ai să vezi om cu o dorinţă mai sinceră de a aduce un strop de inspiraţie în vieţile celorlalţi. E unul dintre oamenii aceia cu totul nepotriviţi cu timpurile lor. Şi la fel e şi cu Esmeralda. La ţigani, femeia e miezul vieţii lor. Dar e cu desăvârşire şi la mâna bărbatului. Găteşte, deretică, face copii. Pe Esmeralda n-o va supune niciun bărbat. Asta pot să ţi-o spun fără să-i schimb cu nimic destinul. Chiar şi în clipa când îşi va da ultima suflare, ea-şi va aparţine doar ei. Deşi toată viaţa îşi va dori cu ardoare să fie a unui om care nu va da nici doi bani pe ea. A unui om care crede că e darul lui Dumnezeu pentru omenire. Într-atât încât are soarele în nume.

Deci Esmeraldei avea să i se aprindă sufletul după crudul şi vanitosul Phoebus! Ce junghi în inimă! Ce glumă drăcească desăvârşită în cruzimea şi nedreptatea ei!

Stăpânindu-mi cu greu un pufnet amarnic de râs îngemănat cu plâns, stările ce se luptau în inima mea ca într-o arenă romană de când mă ştiam, am ridicat ochii spre Rafael şi l-am întrebat, curios:

— De ce tu? Până acum mă vizitau Mihail şi Gabriel!

— Sunt Vindecătorul lui Dumnezeu. Sunt trimis cu veşti de mare însemnătate spirituală pentru tine, tinere şi înflăcăratule slujitor. Nu am voie să-ţi ascund nimic din ceea ce se va întâmpla cu tine, dar nici să dezvălui prea mult. Voi spune doar atât: tot ce credeai că ştii, înţelegi, cunoşti, despre oameni şi despre culmile pe care pot urca şi coborî sufletele lor îţi va fi arătat pe propria piele, astfel încât să ştii TOTUL!

Ultimul cuvânt îl rosti cu o îmbinare desăvârşită de calm şi putere, iar timpul parcă se opri în loc auzindu-i glasul.

Văzând cum înmărmurisem, Arhanghelul se apropie de mine, cu blândeţe, şi-mi dădu să beau din cupa pe care o ţinea în mână. Dulceaţa nectarului din ea îmi umplu fiinţa de o căldură venită parcă din afara şi din miezul tuturor timpurilor.

— Pecetea pe care clipele prin care vei trece în viitorul foarte apropiat o vor pune, iubite Quasimodo, pe sufletul tău, va rămâne pe viaţă. Indiferent de ce se va întâmpla, din momentele acelea, vei rămâne o pildă vie şi grăitoare pentru mulţi cărora recunoştinţa le-a fost smulsă din fire de patimile care umflă sufletul şi ciuntesc Adevărul din el! Acum, dormi, căci mâine trebuie neapărat să fii tare!

Am rămas, apoi, singur, în celula rece şi întunecoasă, ce mirosea îngrozitor a mucegai.

Ghemuit pe patul tare, fără pernă, am încercat s-adorm, dar gândurile-mi asaltau mintea precum făcuseră păgânii cu Ierusalimul în vremea Cruciadelor.

Trebuie, dragii mei cititori, dacă veţi exista vreodată, cu Harul Domnului, să ştiţi câteva dintre aceste gânduri, pentru a înţelege mai bine de ce mă ostenesc să scriu cele ce le scriu aici.

Am, dintotdeauna, o teamă foarte mare. Mai mare decât teama de singurătate şi mai ales decât teama de ura şi frica oamenilor. Şi e o teamă care-mi apasă sufletul şi-mi pătrunde în hăţişurile din minte fără să ţină seama de faptul că nu o vreau acolo câtuşi de puţin.

Mi-e cumplit de teamă ca oamenii să nu mă vadă doar ca o jumătate de fiinţă. Sunt unii pentru care eu, Quasimodo, Cocoşatul de la Notre-Dame, nu sunt altceva decât cumplita însumare a tuturor bolilor sufletului omenesc, o cloacă vie de blesteme, spurcăciuni şi abominaţii spirituale. M-ar vrea tras pe roată, ars pe rug, înecat, biciuit, ucis cu pietre. Mă cred vinovat pentru toate nenorocirile care li se întâmplă lor, familiilor, caselor, recoltelor şi animalelor lor. Şi fără îndoială, mă văd în Iad, alături de demoni. Ei nu ştiu sigur ce fac azi, mâine, poimâine, în afară de faptul că se trezesc, mănâncă, se roagă, umblă care-ncotro, muncesc, dacă pot, apoi adorm, şi o iau de la capăt. Dar dacă-i întrebi unde ajunge surdul,

gângavul, smucitul, ghebosul de Quasimodo când moare, din zece, nouă şi jumătate o să urle-n gura mare: „La cazan!”

Pe de altă parte, sunt cei care în însumarea nenorocirilor mele trupeşti văd neapărat o cale mai uşoară spre sfinţenie, şi în nevinovăţia minţii şi sufletului lor, rugându-se pentru mine, se poartă de parcă eu aş putea să-i binecuvântez mai puternic decât oricare alt credincios umil şi deschis la inimă. Dragilor, puţini la număr câţi sunteţi, vă preţuiesc nemărginit! Dar vă rog din suflet, nu vedeţi în mine mai mult decât sunt, doar pentru că starea mea vă atinge lira inimii făcând-o să cânte duios! Calea mea spre Rai e la fel ca a oricăruia dintre voi! De ce, oare, trebuie să fiu ori hidoşenia din miezul bâlciului, ori îngerul din glastră? Am văzut acest soi de purtare, fără îndoială cu intenţii bune, dar ciudat şi stânjenitor, cu precădere la bătrâni şi la unii copii. Vă rog din suflet, când mă vedeţi pe mine, sau pe oricine e ca mine, dacă doriţi să-mi spuneţi o vorbă bună, un gând din suflet, faceţi-o. Nu vă aud, dar vă înţeleg. Priviţi-mă în ochi când îmi vorbiţi şi vă voi înţelege sigur! Dar vă rog fierbinte, chiar cu lacrimi, nu vedeţi în mine un sfânt! Veţi pierde, astfel, din vedere, adevărul ce mă ţine, în fapt, statornic în lumea aceasta ciudată: sunt om, cu bune, cu rele, cu judecăţi, cu crâcneli, cu neputinţe, cu nevoi, cu lacrimi, cu furii, cu râs, cu drag, cu dor, cu îndoială, cu credinţă, cu toate! De vreţi să mă vedeţi cumva, încercaţi, rogu-vă cu toată bunăvoinţa, s-o faceţi astfel! Nu mai e nevoie să vă spun cât mă doare teama şi ura voastră, dar poate că e nevoie să v-aduc aminte că nici mila voastră, oferită fără a v-o fi cerut, nu-mi face vreun bine, ci îmi face, de fapt, şi sufletul, la fel de stângaci cum mi-e amărâtul şi cocârjatul ăsta de trup!

E noapte acum. Şi e frig. Şi sunt obosit, îndurerat şi speriat peste orice măsură. Doamne, Te rog, Te implor, fii cu mine! Fii aici! Scumpul meu Isus, deschide braţele, şi măcar Tu, îmbrăţişează-ţi preaplecatul slujitor! Acum, nu mai e Golgota între noi! Acum, ai braţele mele care trag funiile unor clopote uriaşe. Iar eu, preanenorocit între nenorociţi, am speranţa braţelor Tale, care au împăcat Cerul şi Pământul!

Capitolul 32

Un strop de har şi-o lacrimă de preaplin

SCOALĂ, POCITANIE!

Urletul gardianului care-mi păzea celula fu urmat de un picior bine ţintit în colosala-mi cocoaşă. Lovitura mă făcu să icnesc.

— Hai, mă, mişcă, lovi-te-ar ciuma de spurcăciunea dracului ce eşti! MARŞ!

Malacul în armură veni în spatele meu şi mă smuci cu brutalitate în sus, trântindu-mi un şut, de data asta, în dos. Am căzut în faţă, iar dinţii, şi-aşa vai de ei, îmi clănţăniră când am dat cu bărbia de podeaua tare şi rece.

— Ia uite la el, nici nu se poate ţine pe picioare de bine ce-a dormit! Ţi-a priit, fir-ai a dracului să fii de putoare, ai? Ţi-a priit bine-n temniţa regelui! Ia hai, la judecată cu tine, că n-avem timp!

Sala mare de judecată a regelui era plină de curioşi care se buluceau să mă vadă.

Am fost împins spre un soi de amvon ciudat, unde stătea un moş pe jumătate adormit.

— Meştere Florien, zise gardianul care mă scosese din celulă, l-am adus pe nenorocitul ăsta gângav, vai de el! Cic-ar fi sărit pe-o ţigancă, auzi! Noaptea, când lumea doarme, ăsta se dă la ţigănci!

Moşul se chiorî la mine, ţinând un ochi închis.

— Care-i e numele? întrebă el, cu un glas rebegit.

Am dat să răspund, dar am simţit imediat o duhoare pestilenţială care mă făcu să-mi vină să-mi vărs maţele laolaltă cu ficatul. De după un nor de fum negru apăru vechiu-mi duşman, Legiune. Aripile-i uriaşe, de liliac erau larg deschise. Stătea undeva în capătul sălii şi l-am văzut îndreptându-se cu paşi măsuraţi, de marş, spre ramolitul de judecător. Ajuns faţă-n faţă cu el, arhidemonul scoase din botu-i de lup, căscat cât toate zilele, un urlet cumplit, care imita toate animalele şi toate glasurile omeneşti ale pământului, cu o notă de furie amestecată cu jale.

Ca la un semn, gloata începu să se calce în picioare, cu o furie şi o disperare demnă de sfârşitul lumii. Cu toţii încercau să ajungă la mine, să mă sfâşie în bucăţi precum o haită de câini sălbăticiţi de mirosul sângelui. Apoi, demonul trecu în spatele lui Florien, suflându-i o minciună spurcată la ureche:

— Ţii minte motanul dumitale negru? Ăsssta, da, sssucitul ăsssta l-a blessstemat! De-aia l-ai găsssit mort!

— Daţi-i cincizeci de bice şi-o oră la stâlp, poate se mai potoleşte, spurcatul! Auzi, mă?

Puţea răutatea în glasul bătrânului. Nu mai simţisem niciodată o asemenea acreală în glasul cuiva.

Un gardian mai tânăr şi cu ceva mai multă bunăvoinţă se apropie de Florien:

— Dacă-i vorbiţi, aveţi grijă, că-i surd!

— Ei, şi? urlă moşneagul, furios. Şi io-s şi aproape orb, şi tare de ureche, şi de-aia tot vin aci şi-mi pierd vremea cu toţi depravaţii! Săptămâna trecută l-am scos iar pe fratele arhidiaconului, rupt de beat, de aici! Ieri s-a bătut un ţigan scandalagiu cu nevastă-sa aici, în văzul tuturor! Şi-acum vine schilodenia asta ordinară! Pleacă de aici! Pleacă! Cincizeci de bice, o oră la stâlp şi marş dracului înapoi de unde te-a fătat căţeaua de mă-ta! Auzi, mă?

— E surd, domnule judecător, spuse tânărul gardian.

— Ce face? Două ore la stâlp! Fir-aţi ai dracului de milogi! Veniţi aici să-mi umpleţi tribunalul de balele, mucii şi mila pe care-o cerşiţi cu-atâta neruşinare! A-FA-RĂ! Hai, hai, că nu-s casă de ajutor pentru săraci! Auzi, să-mi blestemi motanul, pe Pan al meu! Spurcă-te Iadul de hidoşenie!

În disperarea care mă cuprinse, mi-am dat seama că simţisem înainte să urle spurcatul de Legiune-n sală o frântură din glasul scorţosului de moşneag, şi că mă întrebase cum mă chema.

Târât de gărzi, am urlat, disperat, spre ieşire:

— QUASIMODO! QUA-SI-MO-DO! Clopotar...Notre-Daaaahahahahameîîîîhî!

Plângeam ca un prunc speriat, cu lacrimile scurgându-mi-se pe bărbie într-un tot cu firul de salivă ce mi se prelingea din gură.

— Taci, dă-te dracului de maimuţoi, că nici Cristos nu te-aude, şi dacă te-aude, Îl doare undeva! urlă Gilles, bruta care mă adusese în sală. Mişcă! Afară cu tine! Hai, Jacques, ia-l dă partea aialaltă, căca-m-aş în norocul lui de spurcat! Ptiu, dă-te-n legea mă-tii! Îmi şi spurc scuipatul cu tine, scălâmbul dracului!

Am fost târât ca un sac de gunoi spre piaţa din faţa catedralei, unde uriaşa roată de tortură mă aştepta, ca o gură de iad. Frica-mi pătrunsese până-n miezul sufletului. Tremuram din cap până-n picioare şi mă tânguiam incoerent, sperând să reuşesc să-i înduplec pe cei doi.

Nu era chip de aşa ceva. Mă împingeau de la unul la altul, trăgându-mi palme peste cap şi pumni în cocoaşă, şi înjurându-mă în chipuri pe care mi-e ruşine să vi le redau aici. Preasfântă Marie, Născătoare de Dumnezeu, acoperă-Ţi preacuratele urechi la blasfemia lor şi roagă-L pe scumpul Tău Fiu să nu le ţină seama la Judecată!

Ajuns chiar în faţa roţii, m-am trezit bruscat de cei doi malaci pe treptele care duceau deasupra ei. Apoi, călăul, o matahală negricioasă, îmi rupse cămaşa cenuşie şi o aruncă la o parte. Tremuram tot, ca varga, aşteptând potopul de lovituri ce avea să-mi zdrelească spinarea curbată grotesc, făcând-o un morman de carne vie.

O prăjină de bărbat slab, cu o mutră ascuţită, ca de şobolan, ieşi în faţă cu o bucată de pergament, de pe care citi cu o voce piţigăiată:

— Din porunca prealuminatei sale Majestăţi Ludovic al XI-lea, Quasimodo, clopotar la Catedrala Notre-Dame, este condamnat la cincizeci de lovituri de bici, pentru că s-a repezit la ţiganca Esmeralda, după miezul nopţii, tulburând somnul preacinstiţilor parizieni. Sentinţa va fi executată în cele ce urmează, după care condamnatul va fi expus la umilire publică timp de două ore, ca lecţie pentru purtarea necuviincioasă! Fie-vă exemplu celor care nu vă puteţi stăpâni!

— Bucură-te, Marie, plină de Har, Domnul este cu tine... binecuvântată eşti Tu între femei, şi binecuvântat este rodul pântecelui Tău, Isus! mă rugam, în şoaptă, neîncetând să tremur.

— Una! răsună vocea numărătorului de lovituri, un ţigan ciolănos cu o mustaţă groasă.

Călăul ridică biciul ca un Hercule care prinsese hidra, iar cozile lui muşcară cu nesaţ pentru întâia oară din sucita-mi carne. Nu am urlat, căci nu voiam să-mi bucur batjocoritorii dând dovadă de slăbiciune trupească, dar durerea fu atât de cumplită, încât cu greu m-am stăpânit să nu fac pe mine.

— Dă-i mai ca lumea, vere, strigă un moş rupt de beat, nu-l vezi că doarme?! Ei, să dea dracii! De era pă mâna mea, zbiera ca viţeii!

A doua lovitură fu atât de bruscă şi de puternică, încât îmi smuci capul pe spate şi îmi smulse un geamăt din fundul gâtului, iar o broboană de sânge sări pe mustaţa călăului, care se şterse cu dosul palmei, ca un necioplit, apoi scuipă în pământul din spatele roţii.

Gloata urla ca la luptele de gladiatori din Colosseum. În minte începea să mi se facă tot mai întuneric.

„Doamne... unde eşti?!", gândeam. „Unde eşti, ce faci, de ce taci? Eşti surd? Eşti gângav? Eşti cocoşat? Ţi-e greu să mişti mâinile? Picioarele? Te-au încărcat păcatele lumii ăsteia? Dar eu? Eu, care le port în spate de douăzeci de ani, de mi-au schilodit trup şi mi-au amărât suflet dincolo de orice amar cunoscut de om? Eu, care nu mi-am dorit altceva decât apropierea de oameni, ca să mi se întărească în fiinţă faptul că locul meu printre oameni e binemeritat? Cu mine ce se-ntâmplă? Auzi cum pocneşte biciul! Eu nu-l aud! Dar îl simt! Mă arde! Până-n miez de suflet! Şi-mi vine să urlu de să zgudui Raiul şi să golesc Iadul!"

Pe la a zecea lovitură nu mai ştiam, deja, cum mă cheamă, câţi ani am, ce zi e şi unde mă aflu. Simţeam sângele cald scurgându-mi-se pe spinare, simţeam înţepăturile usturătoare ale muştelor, vedeam ura parizienilor ştirbi, cu dinţi îngălbeniţi, rânjind la mine.

Apoi, l-am văzut pe Frollo. Se îndrepta spre roata de tortură pe Ulise, bătrânul măgar alb pe care-l folosea mai nou în plimbările prin oraş, cu ochi reci.

— Dom... Pă... părinte! am icnit, cu un nod uriaş în gât.

Înotam într-un ocean întreg de teamă, disperare şi chiar furie mocnită. Era singurul meu protector cunoscut. Şi totuşi, nu mă băgă absolut deloc în seamă. Trecu mai departe, de parcă nici măcar nu văzuse că eram acolo.

În schimb, ridicând privirea spre mulţime, l-am observat pe bătrânul şi altădată veselul frate Vasile. Stătea cu capul plecat, cu mâinile-mpreunate a rugă fierbinte, şi spunea:

— Doamni, miluieşti pi robii Tăi şi nu ţâni sama di fărădilegea ce-o-nfăptuiesc ei astîzi dinaintea Ta, cî o tricut o mie şi jumati di ani, şi uiti că n-or prişeput nica! Iartî-i Doamni, ca un Tatî bun şi milostiv ci Ieşti, cî uiti cum îşi umplu iară mâinili di sângi nivinovat! Fii-ţi milî di iei şî ţini-i în dragostea ta cea nepieritoari, sî nu-i roadă vermii şei niadormiţi! Că a ta-i Împărăţia, şî Puterea şî

Slava, a Tatîlui, şi-a Fiului, şi-a Sfântului Duh, acum, şî pururea, şî-n vecii, vecilor, amin!

Patruzeci şi cinci de lovituri... Dumnezeule, spuneam că mă doare-n locuri care nu ştiam că pot durea! Am greşit cumplit! Enorm! Aerul însuşi, din jurul meu, doare, ustură, muşcă, taie, arde!

Cincizeci de lovituri... simt că leşin. Nu mai pot. Sunt o cârpă moale în bătaia vântului. Dar s-a terminat. S-a terminat cu siguranţă... gata!

Pute! Pute îngrozitor! Mă înec. Îmi vărs măruntaiele! Nu, nu cred, nu se poate! Nu are cum să fie şi aici! Ba da, e chiar în spatele meu! E Legiune! Îmi susură în ureche:

— Blessstemat cel sssssspânzurat pe lemn! Te-ntrebi ce vrem sssă ssspunem cu asssta, gheboşşşşenie? Ia priveşşşte!

Arhidemonul, dispreţuitor şi rece precum un despot care tocmai trecuse un oraş întreg prin sabie, se îndreptă spre un colţ al pieţei, unde stătea băţos căpitanul gărzilor regale, frumosul şi îngâmfatul Phoebus, ai cărui ochi albaştri mă ţintuiau cu un dispreţ absolut.

— Dă ordinul, Căpitane Phoebusssss! susură Legiune, mieros, trecându-şi degetele prin părul lui, care fâlfâi ca atins de-o pală turbată de vânt.

— Cum i-aţi spus, preacinstiţi parizieni? întrebă el. „Papa nebunilor?" Înseamnă că nu l-aţi văzut bine! Hidoşenia asta absolut superbă e cu mult mai mult! El e Mesia Nebunilor, dragii mei! Şi orice Mesia îşi are Golgota lui! Jacques! Gilles! Hai să facem expunerea asta publică să intre în mai multe suflete! Ridicaţi roata şi daţi-i cinste lui Mesia al Nebunilor!

Cei doi uriaşi în armuri, cu feţele lor de brute absolute, care îmi erau deja mai cunoscute decât mi-aş fi dorit vreodată să-mi fie nişte chipuri care purtau atâta ură la adresa mea, trântiră uriaşa roată de tortură pe spate şi-mi dezlegară lanţurile. Apoi mi le legară din nou în jurul braţelor, întinse-n clipa aceea pe din lături, şi ale picioarelor. Din nou, mă simţeam ca unul dintre tâlharii de pe crucile de lângă scumpul meu Mântuitor şi mă rugam cu toată inima ca blasfemia cruntă a frumosului om de arme să nu fie ţinută în seamă la Judecata de Apoi.

— Aşa, aşa! Acum, dragi parizieni, vă rog frumos să ţineţi seama de toate relele pe care simţiţi că nenorocitul ăsta, ruşinea asta pentru rasa umană vi le-a făcut, cu fapta, cu gândul, cu vrăji, cu ce dracului i-o sta-n putere! Şi să daţi în el cu tot ce-aveţi mai tare!

Glasul lui Phoebus era plin de dispreţ şi de furie.

Ceea ce urmă mă înmărmuri. Frollo se apropie, cu un zâmbet larg, de căpitan, coborî de pe măgar, şi spuse:

— Se vede spiritul dumitale de militar, căpitane de Chateaupers! A greşit, să fie pedepsit, aşa-i? Aşa să fie, dar! Însă înainte de asta, rugaţi-vă pentru acest biet copil al păcatului, ce şi-a ascultat demonii dinăuntru! Doamne, ai milă de el!

Primul care veni în faţă fu un beţivan notoriu care-şi făcea veacul pe lângă catedrală, într-o cocioabă dărăpănată. Toţi copiii râdeau, pe bună dreptate, de Bernard. Era înalt şi gras, o veritabilă matahală, iar când ieşea pe străzile Parisului, arăta ca un urs ameţit.

— Na, lua-te-ar dracii şi lovi-te-ar boala! Din vina ta, că treci noaptea pe lângă coliba mea, mi se-acreşte toată băutura!

Beţivanul îmi aruncă o ploscă mare cu vin în cap. Usturimea ce am simţit-o în ochi din cauza băuturii vărsate pe etern frământata-mi figură era chiar mai cumplită decât cea de pe cocoaşa mea zdrelită de nemilosul bici. Pentru că venea laolaltă cu ura unui amărât.

Fu nevoie de toată puterea sufletului meu ca să nu izbucnesc în lacrimi de ciudă. Nu voiam să dau niciunui nenorocit care-mi lua belşugul de amar în batjocură satisfacţia de a-i fi arătat cât mă durea.

Urmă o babă grasă, care abia îşi mişca mătăhălosul trup.

— Eiiii, ia uite ce-am io-n faţă acuma... spurcăciunea care mi-a blestemat găinile să facă numai şi numai ouă stricate, fir-ar ele să fie dă ouă! Ia de-aci, să te saturi!

Un ou stricat, cu un miros îngrozitor, mă lovi drept între ochi. Gălbenuşul scârbos mi se prelinse de pe frunte pe bărbie, precum dâra de bale lăsată de limba spurcată a unui demon. Nici că s-ar fi putut o comparaţie mai nimerită, pentru că abominabilul de Legiune alerga ca un apucat printre parizienii turbaţi, bătându-i camaradereşte pe umeri şi râzând obraznic.

Gâtlejul mi se uscă precum iasca. În locul limbii, parcă-mi crescuse un vreasc. Setea curgea torenţial prin mine, arzându-mi măruntaiele precum plumbul topit. Mă topeam, ca o lumânare pe jumătate stinsă.

Nenorocitul de Giles se apropie de mine şi mă apucă de păr cu mânoaca-i cât o lopată, trăgând cu cruzime.

— Aaaa! am urlat, surprins, furios şi mâhnit, în aceeaşi măsură.

— Ce face? rânji soldatul, arătând ca un lup lacom care tocmai pusese ochii pe-o ciozvârtă proaspătă de miel.

— Aaaaa... aaaa... apă! am bâiguit, cu răsuflarea tăiată.

— Zi mai tare-n rasa mă-tii de maimuţoi bălos! urlă Jacques, celălalt, mai deşirat, dar la fel de puternic.

— APĂ! am urlat, făcând să tresară şi să plângă un copilaş de ţigan desculţ şi slab de-i numărai coastele.

Robin Pouissepain, golanul pe care-l îmbrâncisem şi-l făcusem să cadă în fund la Festivalul Nebunilor, se apropie de roată şi-mi aruncă o piatră în cap, apoi îmi mai trase şi un pumn ciolănos şi zdravăn în falcă!

— Na, fir-ai al dracului de surd! Încă mă doare noada! Eu nu rămân dator nimănui, aşa să ştii! Bea-ţi-ar dracii apa şi clăti-te-ar pe măsele cu ea când le iese pe partea cealaltă!

Pâcla furiei şi mâhnirii absolute îmi acoperi din nou mintea. Gândurile mi se dădeau iarăşi, haotic, de-a valma:

„Unde eşti, Doamne? Ce faci Tu când preaplecatul tău slujitor stă aici, legat fedeleş într-o maimuţăreală drăcească a Golgotei? Cum de eşti Tu surd la blasfemiile care-au început de când m-au ridicat pe nenorocita asta de roată? Cum de glasul Tău, care a vorbit atât de limpede lui Moise din tufa arzândă, nu-i vorbeşte surdului, gângavului Quasimodo? Cum de ochii Tăi atotprezenţi, atotvăzători, se-nchid la fărădelegile sufleteşti ce au loc aici? Oare ştii Tu, Doamne, să vorbeşti prin semne? Oare-ai să mă cerţi, Părinte, dacă-Ţi cer din tot sufletul să-mi vorbeşti aşa? Ai să zici, oare, că-s fariseu, că vânez semne şi minuni? Doamne, şi negru sub unghia Ta de-aş fi, m-aş simţi ocrotit, m-aş simţi însemnat! Dar acum nu simt nimic din toate astea! Nu simt decât ura, furia şi blasfemia lor de-a surda! Nici măcar un morman de rahat dac-aş fi nu m-aş simţi acoperit de atâta scârbă! Şi toţi ăştia vin şi-Ţi cântă laude duminică de duminică! Pe genunchi tociţi! Cu cruci făcute perfect, cu mândrie, cu pompă! Doare! Doare tăcerea Ta! Dar mai presus de orice, am o nevoie cumplită, copleşitoare, atoatecuprinzătoare de...”

— AAAAAAPĂĂĂĂĂĂĂĂ! VĂ ROOOOG! MILĂĂĂĂĂĂ! am răcnit ca un leu în cuşcă, scuturându-mi lanţurile.

Linişte. Linişte asurzitoare. Apoi, ca la un semn, o voce puternică, hotărâtă:

— Mooo! Fir-aţi voi ai dracu’ să fiţi voi cu rasa voastră dă prefăcuţii dracu’ ce sunteţi! Şi fi-mi-ar mie şi la tot neamu’ meu scârbă dă voi! Ruşine, mă! Ruşine să vă fie! În toate zilele săptămânii, nu credeţi la hăl fără casă, fără masă, fără mamă, fără tată, fără Cer şi fără Pământ! Vă doare-n miez dă cur, mă, leprelor! Treceţi pă lângă noi dă zici că nici n-am fi şi noi suflete! Şi-acu’, v-adunarăţi aci ca vulturii la leş şi râdeţi d-amărâtu’ ăsta, săracu’, că dacă n-ar fi el, nici n-aţi şti când să veniţi la catedrală să băloşiţi religvile şi crucifisele-ălea, şi v-ar prinde miez dă Leturghie sforăind şi băşindu-vă-n paturi, putorile dracu’ ce sunteţi dă putori care v-a făcut mama voastră putori împuţite! Pfu, bată-vă Dumnezău dă spurcaţi! Îmi umpleţi duminecile dă silă! Mi-e silă dă voi dă-mi vine să borăsc! Ştiţi dă ce aruncaţi gunoaie?! C-aia aveţi, aia puteţi, şi-aia sunteţi, mă! Neam dă gunoaie, fir-aţi blăstămaţi în veac să fiţi! Gagiii dracului![10]

Esmeralda! Stătea dreaptă, precum o statuie a Fecioarei, iar limba ei făcea nenorociţilor buluciţi acolo ce făcuse biciul spinării mele. Privea drept în faţă, fără a se teme de nimeni şi de nimic, de parcă n-ar fi avut nimic de pierdut. Se duse cu paşi mari spre fântâna din apropierea roţii de tortură, se spălă pe mâini şi umplu o ploscuţă cu apă. Apoi se-apropie la fel de hotărâtă de mine, desfăcu

[10] Pentru ţigani, „gagiu” (gadjo) e cuvântul care îi desemnează pe cei care nu sunt ţigani, iar Esmeralda îl foloseşte aici cu tot năduful neamului ei (n.a.).

dopul şi îmi duse mica ploscă la gură, apoi îşi turnă în palme încă puţin şi mă lăsă să beau, să-mi ostoiesc focul din miezul fiinţei.

Mintea şi sufletul mi se umplură pe dată de Har şi de Lumină: „Doamne, nectarul Eternităţii parcă l-am băut! Apa Vieţii mi-ai adus-o şi sufletul mi l-ai răcorit cu Harul şi blândeţea Ta de dincolo de timp! De-aş putea acum, Ţi-aş săruta picioarele fără să şovăi o clipă măcar! Dar trebuie să mă mulţumesc cu mânuţa ei dulce, aducătoare de mângâiere!”

— E... e... eu am... am vrut să... să-ţi fac... rău! Şi tu... tu îmi aduci... aaaapîîîîhîîîîî! Vaaai, cât eşti de... FRUMOASĂ... fru-moa-să!

Îmi era o ruşine cumplită că plângeam în faţa ei, dar parcă îmi luase cineva un lacăt de pe sufletul meu atât de amărât, în atâţia ani la rând! Am încercat, cu buzele ţuguiate, să-mi întind gâtul ca să-i sărut mâna, însă ea mă opri, dând uşor înapoi cu sfială, şi ştergându-mi sudoarea de pe frunte cu mâneca.

— Doamne, mânca-ţi-aş gura! şopti ţigăncuşa, cu glasul tremurând, cu ochii nedezlipiţi de mine.

Frollo apăru din spate, ca o boare rău prevestitoare, însoţit de trei băieţi de altar.

— Iată păcătoasa alinând pedeapsa cuvenită rodului păcatului! Doamne, ai milă!

Vocea lui rece îmi pătrunse în miezul sufletului.

— *Kyrie Eleison*,[11] cântară băieţii de altar, odată cu câţiva din mulţime.

— Io-te balauru’ spurcat cum suge de la mă-sa, vrăjitoarea! urlă Bernard, beat mort, ca de obicei.

— Ţi s-a spus de nenumărate ori că dansurile tale desfrânate agită spiritele aici, la Notre-Dame. Şi totuşi continui să vii aici, sfidând orice urmă de decenţă şi de pioşenie autentică din sufletele turmei mele! Neobrăzarea ta nu cunoaşte limite! scuipă Frollo spre Esmeralda, ţintuind-o cu privirea-i rece, ca de vultur.

— Părinte, nu ţi-ar fi ruşine să-ţi fie?! se îmbăţoşă ţiganca. Acuma, hai să o vorbim p-aia dreaptă! Cine dintre noi îşi face treaba? Io, care viu acia şi cânt şi joc, c-asta ştiu cel mai bine, şi-aduc căprița să facă puştimea să râdă? Sau Sfinţia Ta, care ai în grijă un om, şi da, e om, că plânge şi suferă ca oamenii când îl doare, şi io-s om tot dân pricina asta, şi îl laşi să păţească aşa ceva fără să mişti un deget?! Ia zi! Asta ca să nu m-apuc să zic dă câte ori am căutat hazil la Notre-Dame şi am găsit pă dracu’ să mă pieptene!

Câţiva din mulţime, care, de bună seamă, îi purtau sâmbetele arhidiaconului pentru cum se purtase cu ei cândva, începură să bată din palme şi să râdă.

Deodată, din mulţime se ridică o voce de babă, gâjâită şi plină de dispreţ:

[11] Din gr. „Doamne, miluieşte” (n.a.).

— Blestemată să fii cu tot neamul tău, fiică a Egiptului, vrăjitoareo, curvă îngălată, mâncătoare de copii! Mi-aţi mâncat fetiţa, mânca-v-ar toţi dracii Iadului să vă mănânce!

Era pustnica cea nebună, Gudule, pe care o vedeam uneori noaptea, umblând pe la colţuri de stradă cufundate în întuneric şi bombănind blesteme printre dinţii scrâşniţi. Avea ochii mari şi albaştri ieşiţi din orbite de furie şi de ură, şi era îmbrăcată într-o pânză neagră de sac, iar părul rar, lung şi soios îi era acoperit cu o glugă peticită. După ce îşi rosti blestemul, plecă de acolo târându-şi după ea piciorul drept, întocmai ca mine.

Am fost eliberat fără prea mare pompă şi lăsat să cad cu faţa de pământ, ca un sac prea plin. Nimeni nu mişcă un deget să mă ajute. Parcă le era şi ciudă că trebuia să-mi dea drumul.

Frollo mocnea de furie. Roşind la faţă ca para focului, plecă de acolo, făcut de ruşinea ruşinii. Am luat-o şontâcăind după el, sperând să reuşesc să fac faţă valului uriaş de furie ce avea să mă mănânce curând.

Ajuns în catedrală, Frollo se plimba prin faţa altarului ca o fiară în cuşcă, scrâşnind din dinţi şi mârâind cu ciudă:

— E o desfrânată! O păgână! O ţigancă spurcată, fără Cer şi fără Pământ, fără Dumnezeu, fără nimic din ce face omul să fie om! Mâinile ei deprinse cu furtişagurile şi alte nenorociri n-ar trebui să atingă pe nimeni care-şi vrea sufletul curat! Ea...

În sufletul meu se aprinsese un mugur de Lumină, care, pe cât vorbea Frollo de urât despre frumoasa ţigăncuşă, pe-atât se făcea mai mare şi mai călduros. M-am apropiat de Frollo şi am spus cu un glas hotărât, aproape limpede:

— EA mi-a dat APĂ!

Apoi, l-am privit în ochi şi, tremurând, am căzut în genunchi şi-am zis din nou, de data aceasta cu un urlet de preaplin:

— EA... mi-a dat... AAAPĂĂĂ-ăhă-ăhă-ăhă-ăhăăăă!!!!

Dumnezeule mare şi bun, nu era destul că plânsesem în faţa bietei fete, poate speriind-o şi mai tare decât era deja, acum mai plângeam şi în faţa celui care, deşi îmi asigurase o viaţă, mi-o umpluse de amar şi de umilinţe dincolo de orice putere de închipuire a omului!

Ar putea părea că deodată văzusem Lumina, dragi cititori, că totul se dăduse peste cap în viaţa mea într-o singură clipă. Ei bine, e şi nu e tocmai aşa. De fiecare dată, Frollo îmi spusese că Esmeralda era o ruşine pe picioare, mai ceva ca Desfrânata Babilonului. Că ochii ei aruncă săgeţi otrăvite, că glasul ei picură miere cu venin. Văzându-l preot, omul lui Dumnezeu, cu viaţa închinată Maicii Domnului, niciodată, în toată viaţa mea, nu catadicsisem să-i pun la îndoială înţelepciunea şi autoritatea. Avea dreptate, Esmeralda era nesupusă, aproape sălbatică, prin felul ei de a vorbi şi de a se purta. Însă ceea ce trăisem pe nenorocita aia de roată îmi întărise o convingere pe care până atunci n-o

avusesem decât ca umbră a unor gânduri tainice: niciodată, absolut niciodată când o văzusem, frumoasa ţigăncuşă slobodă la gură nu mă umilise. Iar când eu sărisem să-i fac rău (şi da, mi-am dat seama că i-am făcut rău când am simţit-o tremurând în spinarea mea gârbovă), ea venise în cea mai grea şi dureroasă clipă a mea, şi nu mă scuipase în faţă, aşa cum aş fi făcut eu cu mine însumi, ci, auzindu-mi strigătul de sete disperată, îmi dăduse să beau. Lucru pe care omul pe care-l puteam vedea liniştit drept tatăl meu nu-l făcuse. Ba chiar mă afundase şi mai adânc în smârcul propriei disperări, râzându-şi de păcatul meu în loc să-l ierte cu puterea ce-i fusese dată de Dumnezeu!

Esmeralda îmi schimbase viaţa. Nu ştiu în ce măsură o ştia, dar îmi arătase, cât putea de limpede, lucrarea Evangheliei în viaţa omului, fără cunoştinţe de teologie comparată, fără să fi citit nimic despre Sfântul Augustin, Sfântul Toma D'Aquino sau Sfântul Francisc de Assisi, fără să fi cunoscut profunzimea Epistolelor Sfântului Apostol Paul, fără să fi atins vreodată cu mâinile ei bronzate o carte. Pentru că atinsese, de fapt şi de drept, ceva ce mâinile niciunui învăţat în ale Scripturii, care-o cunoştea la virgulă, nu avuseseră niciodată îndrăzneala, răbdarea şi blândeţea care le trebuia pentru a atinge: sufletul meu. Preaascunsul, preaocrotitul meu suflet! Da, Doamne! Îţi sunt recunoscător cu fiecare fir de Lumină pură din fiinţa mea că ai adăpostit sufletul meu de cei cu gânduri ascunse după elocinţă deşartă şi pioşenie falsă, şi l-ai revelat celor cu vorba aspră şi inima duioasă, fără bogăţii trupeşti, dar cu comori în suflet! Au fost nori în viaţa mea multă vreme, dar acum, peste mine nu mai plouă decât cu Har! Nu fusesem doar surd la chemarea Ta, ci şchiop pe calea Ta, gângav în mărturisirea Ta, şi mai ales, orb la Lumina Ta! Şi Tu, Doamne, numai Tu, care, ca un Tată bun şi răbdător, îţi înveţi copiii să Te iubească jucându-Te alături de ei cu fricile lor, ca să şi le-nfrunte, mi-ai luat vălul de pe ochi şi mi-ai dat prilejul de a privi lucrarea Ta în faţă cu toată încrederea şi dragostea. Nu aveam să mai las nicio clipă să treacă pe lângă mine fără să sorb cu nesaţ din belşugul recunoştinţei pentru dragostea Ta! Căci doar prin ea, prin plinătatea şi strălucirea ei copleşitoare, aveam să mă desăvârşesc! Şi orice suferinţă, oricât de mare, avea să fie doar o treaptă în plus spre Har!

Cuprins de-o bucurie fără margini, am alergat într-un suflet până în clopotniţa care-mi văzuse atâtea şi atâtea stări, am îmbrăţişat-o cu putere pe Marie cea Grasă, şi am strigat din toţi rărunchii:

— EA... MI-A DAT... AAAAAPĂĂĂĂ!

Apoi, fără să îmi spună nimeni să o fac, am tras de funia lui Marie cea Grasă de trei ori, simţind că dangătele ei grave zguduiau tăriile Cerului şi făceau Pământul să freamăte de fiorul divin. Eram pe aripile fericirii şi n-avea să mă mai oprească nimic.

Capitolul 33

Ce-am învăţat din singurătate

S-ar putea crede, preacinstiţi cititori, că unul ca mine, care-a petrecut atâta amar de vreme singur şi care abia e în stare să lege două cuvinte ca lumea, n-ar avea ce învăţături să tragă din singurătatea lui, căci nici măcar nu ştie altceva. Însă, aşa cum veţi vedea dacă răbdarea vă va ţine destul încât să citiţi aceste rânduri până la capăt, veţi afla că nu e chiar aşa.

Trebuie neapărat să vă spun că ziua din scurta, dar încercata mea viaţă, în care m-am simţit cel mai singur de când mă ştiam, a fost ziua în care mi s-au tocit genunchii şi mi s-a zdrelit movila de carne gheboasă pe care-o port în spate, pe abominaţia aia de roată de tortură. Eram singur, deşi eram înconjurat de oameni. Şi vreţi să ştiţi de ce? Pentru că mi se părea, în clipele acelea ca de plumb, că nimeni nu mai e ca mine, nimeni nu mai simte ca mine, nimeni nu mai suferă ca mine. Păream, în propriii ochi, un soi de statuie ridicată suferinţei. Mi se părea că mie, şi doar mie, îmi era menită toată ura întregii omeniri, scuipată din gurile tuturor celor adunaţi acolo, în piaţa mare din faţa Catedralei Notre-Dame, să râdă de mine.

Vreţi să vă spun de ce? Ei bine, dragilor, e simplu: îmi umplusem singurătatea cu mine. Cu trăirea mea, cu amarul meu, cu lipsa mea de pace lăuntrică. Mi se păruse nedrept: să fiu adulat ca Papă al Nebunilor, să simt Cerul râzând odată cu mine, şi apoi să mă izbească în moalele fiinţei talazul de scârbă, ură şi teamă al gloatei pariziene, fără să mă pot apăra. Însă uitasem un lucru.

Dragii mei, singurătatea, de cele mai multe ori, îşi are rostul ei. În ea, pentru cine ştie să o discearnă, s-o asculte, se află cea mai profundă, cea mai misterioasă chemare pe care-o poate primi sufletul. Şi da, un surd poate vorbi de ascultarea acestei chemări, căci până şi la Sfântul Apostol Paul, ca să poată vedea, a fost nevoie să fie orb. Aşadar, cine caută o singurătate cu folos pentru suflet, să facă bine şi să o golească de sine. Sinele ne e mărginit, iar dacă îi dăm prilejul de a se umfla mai mult decât îi este menit, precum guşa unei broaşte care, orăcăind asurzitor, îşi anunţă prezenţa fără a ţine seama de rostul liniştii, atunci ne poate umple de amar şi de îndoială. O singurătate rodnică pentru suflet e o singurătate umplută cu Prezenţa fără pereche a lui Dumnezeu. Aşa plămădit dintr-un lut sucit şi răsucit pe toate părţile cum eram, după ce am primit gura de apă care mi-a salvat sufletul, mi-am dat seama de un lucru: luându-mă la trântă, chiar şi la figurat vorbind, cu Dumnezeu, am uitat, de fapt, cât de dor trebuia să-mi fie de această Prezenţă de care vorbesc, ca ea să mă poată umple şi mângâia cu puterea ei. Smintit de-a binelea trebuia să fi fost ca să-mi fac impresia că Dumnezeu n-are altă treabă de făcut decât să Se pogoare şi să vorbească faţă în

faţă cu mine, de ziceai că eu sunt vreo variantă hidoasă a unui profet. Şi El, ce-a făcut? În blândeţea şi răbdarea-I nemărginită, m-a lăsat să-mi urlu preaplinul de amar şi de ciudă spre El, aşa cum un tată îşi lasă pruncul răzgâiat să urle când nu primeşte imediat ceea ce vrea, până când se linişteşte şi singur se cere în braţe. Şi de-aceea, ca eu, în micimea mea, să-I pot percepe măreţia fără a-mi pierde mintea sau viaţa, El mi-a dat să beau din mâinile unei ţigăncuşe prigonite de mai toată suflarea preacinstitului Paris din simpla pricină că era altfel decât ei toţi şi că-şi trăia viaţa după propriile legi şi socoteli. Mie, nevrednicul Lui slujitor, care-L certase, nu-mi dăduse asprimea mustrării, aşa cum o meritam. Îmi dăduse blândeţea de care aveam, în clipa aceea, nevoie, ca să-L pot înţelege aşa cum era de fapt, nu cum credeam eu că era. Cum îi stătea-n fire, nu vorbise şi nu înfăptuise nimic prin guri şi mâini care să se fi simţit îndreptăţite să vorbească sau să înfăptuiască vreun lucru mare în numele Lui.

În singurătate, după ce mi-am desfătat sufletul cu acea gură de apă şi cu blândeţea Esmeraldei, mi-am dat seama că de fapt, Dumnezeu căutase a mă smeri. Vru să-mi facă limpede în minte faptul că există mai multe moduri de a suferi decât a fi surd, cocoşat, şchiop, gângav şi smucit la faţă. Că erau oameni care, deşi n-o arătau, îndurau şi ei în fiecare zi lucruri pe care alţii poate nu le-ar fi putut îndura.

Esmeralda nu furase niciodată de la nimeni. Ori de câte ori era câte o hărmălaie iscată de ţigani pe străzile Parisului, niciodată nu văzusem să fie ea la mijloc, decât dacă soldaţii se legau de dansurile şi cântecele ei. Nu căutase niciodată ceartă, dar nu se lăsase nici călcată în picioare de nimeni, dacă cineva căuta să se ia la harţă cu ea. Cunoscusem puţine femei la viaţa mea, dar dintre toate, cea mai cinstită, fără îndoială, era ţigăncuşa asta care, culmea, părea a tulbura într-atât pe toată lumea. Şi totuşi, cu toată sinceritatea şi corectitudinea ei în stare pură, deşi nu furase, nu cerşise şi nu înşelase pe nimeni cu nimic pentru a câştiga un ban, cum făcea, de exemplu, Clopin, Esmeralda era mereu hăituită, alungată, blestemată şi disprețuită. Nu avea cum să-i fie foarte uşor, oricât ar fi încercat să umple găurile lăsate de suferinţă cu cântece şi dansuri. Nu înţelegea căile celorlalţi, iar ceilalţi începeau să se bâlbâie imediat ce li se îndrepta gândul spre ea. Era o prezenţă cu totul şi cu totul nouă pentru parizienii obişnuiţi cu ale lor.

Şi poate că de aici porneşte cu şi mai multă căldură dragostea pe care Domnul mi-o poartă şi de care mi-am dat seama abia după ce am răbufnit în gând la adresa Lui. Din mâinile unei proscrise. La fel ca mine, dar din cu totul altă pricină. Eu, însumare de nenorociri omeneşti pe picioare, în carne şi oase. Ea, dintr-o seminţie cum preacinstiţii parizieni nu mai văzuseră. Amândoi, altfel decât o lume care strigă în gura mare cât e de unită şi de legată în cuget şi în simţire. Amândoi, văzuţi cu ochi răi din pricina faptului că suntem altfel. Poate că Dumnezeu a vrut să-mi facă pildă vie un suflet care îşi umple dorul cu cântece şi dansuri, dar tăcerea şi-o umple, fără îndoială, cu El.

Capitolul 34

Crudul inchizitor

Liniştea pe care am simţit-o după alinarea Esmeraldei nu dură mult, totuşi. Făgăduisem Domnului că nu aveam să mă mai îndoiesc de Harul Lui, dar la puţine zile după ce fusesem alinat de Esmeralda, o boare rece, ca de moarte, se făcu simţită în oraş.

M-am trezit într-o dimineaţă însorită, dar muşcător de rece, cu Frollo agitându-se ca un urs în lanţ:

— Ridică-te, Quasimodo! Sus! Fratele Pierre Delacroix, de la Inchiziţie, şi-a anunţat vizita, are ceva foarte important să ne transmită!

M-am ridicat din pat şi m-am spălat repede pe faţă şi pe păr, după care am coborât în goană din clopotniţă şi m-am dus după Frollo în faţa catedralei, unde arhidiaconul aştepta înfrigurat pe cineva.

— Frate Claude, spuse silueta care se apropia, urcând treptele, după vreo cinci minute.

Era un bărbat înalt, îmbrăcat în alb, cu o claie de păr negru care-i trecea de umeri, dar cu aceeaşi tonsură ca Frollo.

— Vin la tine aflând cu mare îngrijorare faptul că locul de unde ar trebui ca preacinstiţii credincioşi ai Parisului să îşi asigure pâinea cea de toate zilele este infestat de demoni!

— Ce? făcu Frollo, surprins. Cum se poate una ca asta?!

— Am dat de un martor ocular care-mi poate întări spusele. Nenorocitul de brutar orb de un ochi se foloseşte de asta ca să atragă mila cumpărătorilor. Are-o fetişcană cu ochii de culori diferite, vrăjitoare pur-sânge, şi un dulău uriaş, care mai că n-a sfâşiat-o în bucăţi pe biata bătrână care a vrut să-şi cumpere pâine. În plus, mi-a spus şi că imediat ce a dat să iasă din prăvălie, în fugă, nemernica aia mică, posedată fără umbră de îndoială de un arhidemon, a sfredelit-o cu privirea ei nepământeană şi i-a pricinuit o durere de cap dincolo de orice închipuire omenească! A trebuit să îmi iau angajamentul faţă de biata femeie că aceste trei abominaţii vor pieri în flăcări chiar azi, la prânz, în piaţa mare!

Bănuiam, bineînţeles, cine era „biata bătrână”, căci ştiam bine ce-i putea pielea lui Nanette cea şchioapă, acritura de cerşetoare care ura pe toată lumea în afară de ea. Un junghi subit îmi străpunse miezul inimii, acelaşi miez care fusese scăldat în nectarul bucuriei de către Esmeralda.

— D-d-dom... cere... cere azil! Te rog! Agnes e... e nevinovată!

— Azil, tinere? Azil? răspunse inchizitorul. Pentru cei ce fraternizează cu demonii, azil există numai în fundul Iadului. Mâna Domnului trebuie să lovească fără a şovăi în oricine îndrăzneşte să se poarte necuviincios cu bătrânii, din a căror credinţă ne tragem cu toţii speranţa unei zile de mâine aflate sub semnul lui Isus Cristos! Iar duşmanii Fiului Omului, vrăjitorii, fermecătorii, prezicătorii şi alţii asemenea lor nu au altă cale de ales decât pieirea!

Nu ştiu ce m-a îngrozit mai tare, vorbele inchizitorului în sine, sau faptul că le rostise pe o voce înceată, rară şi groasă, rece ca o peşteră. Cert e că mi-a îngheţat sângele în vine.

— Dom... te rog! am încercat, disperat, să-l înduplec pe Frollo. E un copil!

— Tocmai de aceea trebuie neapărat să acţionăm ACUM! Dacă se căieşte, chiar dacă moare atât de cumplit, sufletul îi va ajunge în Rai!

Am căutat să înţeleg ceva din logica lui Frollo, dar n-am făcut decât să mă tulbur şi mai tare. M-am apropiat de Delacroix şi văzându-i faţa în amănunt, am înghiţit în sec. Ochiul drept îi era acoperit de albeaţă, iar deasupra lui avea o cicatrice mare, urâtă, în formă de cruce.

— O vezi pe-asta, băiete? M-am ales cu ea de la un blestemat de ţigan, o făptură zămislită fără îndoială în păcate spurcate, prea spurcate ca să nu te blesteme doar gândul la ele! Era mare, animalul împuţit! Şi nefiresc de ager. Când l-am conjurat, în numele lui Cristos, să renunţe la căile întunecate pe care apucase, adunându-se prin catacombe infestate de gândaci şi şobolani cu neamul lui rătăcit şi făcând tot felul de rituri blasfematoare, m-a lovit cu genunchiul în burtă, cu o forţă de neînchipuit pentru un om obişnuit, apoi, văzându-mă doborât la pământ, a scos cuţitul de la cingătoare, şi mi-a crestat, în batjocură, o cruce deasupra ochiului! Şi în veci n-am mai văzut cu ochiul ăsta! Dar mi-am jurat să fiu o torţă aprinsă, care să amintească tuturor ereticilor ce se întâmplă atunci când te abaţi de la singura cale dreaptă! Şi asta am să fac până la ultima suflare! Nici Legiune nu mă poate opri!

— Sssssigur că nu putem! l-am auzit susurând pe arhidemon. Doar Noi i-am şşşoptit sssă facă asssta! Sssscârboşenia aia mică Ne făcea sssilă cu puritatea ei! Hahahahaha!

Am încercat, cu toată puterea sufletului meu, să-l întorc pe Frollo din drumul mult prea neîndurător pe care păşea, dar mi-a spus doar atât:

— Voii Domnului să nu îi stea nimeni, niciodată, în cale!

— Decât cine ssspunem Noi! sâsâi perfidul Legiune, auzit doar de mine.

Am pornit, cu groază, spre piaţă. Şi brutarul, şi fiica lui, fuseseră legaţi deja de ruguri. Mulţimea se adunase acolo cu nesaţul ei obişnuit faţă de spectacole crude, iar în aer se simţea aceeaşi boare a morţii. Era o răceală care apăsa peste toată suflarea, de parcă Spintecătorul Negru şi-ar fi întins mantaua peste ea. O mână de gărzi regale stătea în poziţie de drepţi lângă ruguri.

Căpitanul Phoebus îşi făcu apariţia în piaţa din faţa catedralei, pe calul lui alb, superb, tot numai muşchi şi putere. Stătea în şa mândru precum un Cezar după cucerirea Galiei, cu ochii mijiţi, şi nu-mi dădeam seama dacă era pur şi simplu de la soare sau era o mască a dispreţului pe care-l simţea de fiecare dată când datoria îl silea să se amestece printre oamenii de rând. De calul lui era legat bietul Alfred, căruia-i atârna limba de-un cot de oboseală, şi care abia-şi târa picioarele. Era zdrobitor să vezi un câine atât de mare şi de puternic într-un asemenea hal.

Delacroix era chiar în faţa rugului de care era legată Agnes, stând drept precum o spadă ce se pregătea să taie şi să spintece în stânga şi în dreapta. Desfăcând braţele, strigă cu glas puternic, ca un profet apocaliptic:

— Până când, Doamne? Până când ne mai înduri bezna sufletească şi noianul de păcate împotriva firii omeneşti? Până când mai zburdăm prin faţa ochilor tăi, mândri că ne afundăm cu fiecare pas pe care-l facem în adâncul Iadului? Iată, trăim într-o lume în care demonii şi ai lor sclavi ne joacă pe degete ca pe nişte păpuşi de cârpe! În care umblă printre noi şi ne aruncă blesteme, ca să ne lepădăm de credinţa noastră! Dar e de datoria noastră să luptăm! Să dăm tot ce avem în sufletele noastre pentru a lupta cu aceste molimi spirituale! Să nu pregetăm o clipă!

Păşind hotărât, inchizitorul luă o torţă şi o aprinse, îndreptându-se către brutar:

— Guillaume Dulac, numit Cel Gras, te căieşti pentru păcatele tale abominabile în ochii Domnului, pentru că ai fraternizat cu demonii, pentru că ai vândut pâine blestemată cumpărătorilor tăi şi pentru că ţi-ai asmuţit copoiul Iadului asupra lor?

— N-am a mă căi decât pentru micimea mea ca om! spuse Guillaume, cu o blândeţe şi o căldură neaşteptată pentru cineva aflat atât de aproape de o moarte cumplită.

— Aţi auzit? Păcătosul nu se căieşte pentru faptele abominabile comise cu bună ştiinţă! strigă inchizitorul, aruncând torţa pe rug.

Legiune apăru în spatele meu, lingându-se pe botul lui spurcat şi râzând din fundul gâtului:

— Hâhâhâhâ! Ia să vezi cum arde-acum nenorocitul!

Guillaume mai apucă să spună doar câteva cuvinte:

— Dă-mi mâna Ta, Cristoase!

Apoi, ridică ochii spre cer şi zâmbi senin, arzând de viu fără măcar un urlet de durere.

Muri aşa cum trăise. Liniştit. Discret. Foarte aşezat în ale lui şi împăcat cu lumea.

— Blesteeeem! Blestem pe neamul ăsta sssscârbos, din noroi şi SSSSpirit!

Legiune turba. Furia lui dezlănţuită trimise o rafală de vânt rece, cu iz de mortăciune, prin aer. Îl vedeam îngenuncheat, ridicându-şi căpăţâna hidoasă, cu

botu-i de lup şi coarnele uriaşe de ţap şi urlând a furie neputincioasă spre Cer, de parcă ar fi vrut să muşte din sfinţenia Domnului.

În jur se lăsă o linişte ca de mormânt. Câţiva dintre cunoscuţii lui Guillaume începură a-l plânge încet, cu capetele plecate, cu sfiala cuvenită unui om care, de fapt şi de drept, n-ar fi vrut cu niciun chip să fie plâns.

Delacroix, cu plăcerea perversă a unui tiran beat de sânge, întrerupse răgazul, cu un rânjet diabolic:

— Tu, vrăjitoare! Te căieşti pentru blestemele pe care le-ai aruncat asupra tuturor celor ce au trecut pragul brutăriei şi pentru durerea de cap pricinuită unei bătrâne bolnave?

— Îngerii-mi sunt martori, nu aş face rău nimănui, spuse mica Agnes, cu un glas sfâşietor de sincer. Vreau...vreau la tata!!!

— Nu a spus că se căieşte! Domnul nu a auzit că-i pare rău! spuse inchizitorul, cu asprime.

Aruncă torţa la piciorul rugului, care se aprinse imediat. Fetiţa cu ochii de culori diferite şopti:

— Marie, Maica Domnului, plină de Har, deschide braţele!

Apoi, îşi dădu şi ea sufletul, cu doar un oftat.

— Doamne, scuipa-Ne-am amarul spre Tine de tiran trădător şi hoţ ce eşti! Erau ai noştri! Ai NOOOOŞTRIIIII! urlă nenorocitul de Legiune.

Nu apucă, însă, să spună mai mult, căci Arhanghelul Mihail, îmbrăcat cu zalele-i din Lumină pură şi înarmat cu sabia în flăcări, apăru în faţa lui, privindu-l de parc-ar fi vrut să-l nimicească pe loc.

— Eşti binecuvântat, nenorocitule! Asta să o ştii de la mine! tună Mihail. Dacă El nu ar fi avut ultimul cuvânt în privinţa ta şi a seminţiei tale spurcate prin propria voinţă, ai fi fost o pată de sânge infestat de Păcat pe tăişul sabiei mele, şi nimic mai mult! Când te-a trădat pe tine Dumnezeu, măi, abominaţie? Până şi-ntr-un păduche e mai multă Glorie decât e în tine! Vrei să ştii de ce-s aici? Uite pricina acolo!

Privind în faţă, l-am văzut. Îngenuncheat, singur, cu mâinile împreunate-n rugă fierbinte, cu lacrimile scurse în barba albă. Fratele Vasile, muntele de pioşenie sinceră, şoptea plângând către Domnul:

— Vaaai di mini şî di pacatili meli, Parinti! Binicuvinteazî şi milostivieşti Tu pi robul Tău, nivriednic şî pacatos pânî la Şer şî-napoi, că mari grozaviii i-or vazut ochii azi! Aviem şî noi în Moldova popi pacatoşi, gârlî! Frati-miu, Ioan, mila Ta cu el undi s-o fi dus când şi-o dat duhu' să-mbăta şî-şi bătea preoteasa de-o lăsa fărî vlagî! Alţii ţîn robi, uitând că ei îs robii Domnului şî da-vor socotealî-n vriemurili şeli di pi urmî! Da' Tu-mi eşti martor, Tatî din Şeruri, în toatî viaţa mea, n-am vazut şî n-am pominit aşa şeva! Cum sî ardî prunşi şî amarâţi ca sî scoatî draşii? Cum, Doamni, or agiuns aiştia aşa di nerozi? Mila Ta cu ei, în vieci di vieci, c-altcumva nu şi-or mai plângi pacatili! Şi sî ştii un lucru, Doamni! M-

oi întoarşi cât oi putea di răpidi-n Moldova mea dragî, acasî, cî nu mai am mult di trait, şî mi-i dor di Putna şî di Vodî! Dar şel mai tari, mi-i dor di liniştea plinî di Duhul Tău şel Bun, Doamni!

Fratele Vasile se ridică şi plecă încet, folosindu-se de toiag mai mult ca să ţină un ritm măsurat decât ca să se sprijine în el. De fiecare dată când se ruga, fratele Vasile se ridica plin de o forţă misterioasă, care-l făcea să pară, în ţinută şi mers, mult mai tânăr şi mai în putere decât o arătau anii lui. Cu un semn al crucii făcut în felul lui, de la dreapta la stânga, se făcu nevăzut în mulţime.

În liniştea rămasă în urma stingerii sufletului fetiţei, Phoebus, un monument al trufiei absolute, coborî de pe cal şi dezlegă câinele, care-l privea cu ochi mari, rugători, cerşind parcă o milă de care simţea că n-avea să aibă parte. Phoebus însuşi îl luă, îl duse în mijlocul pieţei şi-i înfipse, întâi, sabia în laba dreaptă din faţă. Când i-o scoase cu brutalitate, Alfred nu schelălăi, ci de-a dreptul ţipă de durere, aproape ca un om. Apoi, căpitanul îi înfipse sabia direct în inimă, îl ucise pe loc, şi îndepărtându-i leşul cu o lovitură de picior, spuse, cu dispreţ:

— Javra dracului!

Apoi plecă de acolo, parcă temându-se să nu se spurce cu propria cruzime.

Eram înmărmurit de durere. Trei oaze de linişte sufletească în starea cea mai curată pe care Dumnezeu ar fi putut-o crea, se stinseseră atât de crud, de dureros... şi totuşi atât de senin, de plin de pace le fusese zborul spre Ceruri. Voi, cei care alergaţi după toate cele ce vremurile v-au învăţat că sunt de trebuinţă creşterii omului, vă rog, nu căutaţi pildă la cei ce au reuşit să ajungă mari în ochii lumii. Lumea, aşa cum o văd eu, e întoarsă pe dos. E în goana după o imagine desăvârşită, o iluzie, o eternă vânare de vânt. Ei bine, oamenii aceştia, cei blânzi, liniştiţi, pe care dacă nu i-ai vedea în carne şi oase, ţi-ar putea părea că sunt meniţi să fie statui de sfinţi şi îngeri la altare, cei din gura cărora nu curge vreodată puhoi de blesteme asupra nimănui, ei sunt cei care ţin pe umerii lor lumea, ca să nu se afunde şi mai tare în mlaştina spurcată a propriei mândrii nebuneşti. Iar din clipa aceea, când în piaţă s-a lăsat liniştea asurzitoare a morţii cumplite, lumea mea a devenit mai săracă decât era. Cu trei suflete nobile, pe care Te rog pe tine, Doamne, cu puterea şi blândeţea Ta fără margine, pe care mintea mea de păcătos umil nici nu poate spera să se gândească vreodată că va găsi vorbe destul de meşteşugite ca să o descrie, cu glasul meu gângav sau cu mâinile tremurânde, pe vreo foaie de pergament, să le ai în grija Ta şi să le ajuţi s-ajungă în Lumina care în viaţa de aici, de pe Pământ, le-a fost tăgăduită cu aşa o asprime. Iartă întunericul şi cruzimea cu care au fost smulşi dintre noi. Vin din suflete care sunt atât de rătăcite încât urlă cu toată disperarea că s-au găsit, în patimi lumeşti şi îngrozitoare, şi uită, poate dinadins, poate din propria slăbiciune, că fără Tine nu există „a găsi”. Iartă-i Tu. Eu nu mai pot să-i iert.

Capitolul 35

Mântuitorul mă mângâie

Sufletu-mi amorţise. Mă simţeam slab, nemernic, laş şi întâiul dintre păcătoşi. O fărâmă de curaj să fi avut în plus, şi poate-aş fi reuşit să-i scap pe cei trei prieteni ai mei (căci şi dulăul Alfred fusese un prieten mai de încredere decât mulţi oameni), şi nu ştiam cum aveam să mai pot spera la iertarea Domnului meu scump! De ce nu făcusem, oare, mai mult? De ce nu insistasem pe lângă Frollo? De ce fusesem atât de fricos la vederea inchizitorului Delacroix?

Copleşit de gânduri mohorâte, m-am retras în cămăruţa mea din clopotniţă şi m-am rugat, cu inima sângerând:

— Numai în Tine pot să-mi mai pun speranţa acum, Cristoase al meu iubit! Numai tu poţi să mă curăţeşti, căci simt înlăuntrul meu nişte suferinţe cumplite. Şi ştiu că în locul, în numele şi de dragul meu, al hidosului şi preaplecatului Tău slujitor, Tu toate le-ai îndurat. Iartă-mă, Mântuitor scump! Iartă-mi laşitatea, slăbiciunea, tăcerea de piatră, blestemată, mută, neclintită piatră de poticnire ce-am fost!

Nici nu ştiu dacă am apucat sau nu să-mi termin puhoiul de vorbe, că am simţit pe dată pacea Lui atoatecuprinzătoare, şi L-am văzut zâmbindu-mi, cu coroana argintie de spini pe cap.

— Quasimodo, Quasimodo, ce aspru eşti tu cu tine, mă linişti glasul blând al lui Cristos. Mai ştiam Eu pe cineva aşa, şi l-am numit chiar eu astfel. Dar să ştii că am făcut-o cu un cu totul alt scop decât s-a înţeles. Lui Simon, fiul lui Iona, numele de Petru, piatră, stâncă, i l-am dat Eu. Atunci, fireşte, cum aş fi putut Eu să i-l întorc pe dos, să-i rămână pe viaţă cu un înţeles opus celui pe care Eu l-am stabilit de la bun început? Nu M-aş fi încurcat Eu în propriile vorbe? Eu i-am spus „piatră de poticnire” lui Petru ca să îndrept un gând greşit, care-a apărut într-o clipă a vieţii lui. Am vrut să-i arăt că dacă tot e menit să fie Piatră, ar face bine să nu fie una care să stea în cale, ci una pe care se poate clădi! Să nu te mai aud că spui aşa ceva despre tine!

Mă surprindea întru totul purtarea Mântuitorului. Niciodată nu-mi vorbise atât de categoric, şi totuşi, cu atât de multă dragoste, lucru care mă făcu să-mi dau seama cât de mult îmi lipsea o astfel de purtare din partea lui Dom Frollo.

— Doamne, iartă-mă, Te rog! am bâiguit. Nu ştiu ce e cu mine, dar mă simt nevrednic de nimic.

— Quasimodo, tu ai văzut cum lucrez Eu?

Întrebarea veni firesc, ca într-o discuţie prietenească, însoţită de un zâmbet cald.

— Doamne, de atâtea ori Te-am văzut lucrând câte fire de păr am în cap, şi mintea mea tot mărginită e în a pricepe căile Tale.

— Ei, ia să-mi spui tu mie un lucru! Am lucrat Eu vreodată cu oameni fără de pată? Fără de greşeală? Fără de PĂCAT? Cine-i fără de păcat? De n-ar fi fost pata păcatului, ce să mai fi curăţit Sângele Meu dat de dragul vostru pe Golgota? L-ai citit pe dragul, înţeleptul Meu prieten, Paul, nu-i aşa? Ei, ştii bine că el a fost un mare inamic al celor ce Mă urmau, nu? Ştii că a trebuit să-i închid ochii trupeşti, ca să se poată vedea întocmai aşa cum era de fapt, nu? Nu, nu l-am pedepsit. Dacă l-aş fi pedepsit, ar mai fi fost el Apostolul Neamurilor? Nu prea cred!

— Doamne... şi totuşi de ce? De ce-Ţi place să lucrezi cu oameni care luptă într-atât cu greşelile?

Cristos mă privi drept în ochi şi răspunse cu blândeţe şi putere în aceeaşi măsură:

— Omul este trup şi suflet, Quasimodo. Carnea şi sângele, nefiind eterne, grăbesc lucrurile. Sufletul, fiind din Veac, tânjeşte după Veac. Toate-acestea se ciocnesc în fiinţa omului, şi-i scot la iveală frământările, bucuriile, necazurile, furiile, iubirea, ura, râsul, lacrimile, tot ce umple viaţa omului de înţeles. E mereu o luptă între Veşnic şi trecător, între ceea ce va muri şi ceea ce e pururi Viu! Şi e o luptă pe care-o câştigă numai şi numai cei deschişi. Misiunea Mea a fost, este, şi rămâne atât timp cât voi iubi omenirea, să o ajut să se deschidă.

— Dă-mi câteva pilde vii, Doamne! l-am rugat, cu toată ardoarea unui suflet bucuros că putea vorbi nemijlocit cu El.

— Pot s-o iau chiar cu o mie de ani înaintea venirii Mele pe Pământ, cu regele cel mai iubit al Israelului, strămoşul Meu, David. Teolog? Nici pe departe. Tatăl l-a ales încă din vremea când era doar un copilandru păstor. Pentru cârma Israelului unit, nu i-a trebuit o gură care să-I recite rugăciuni. I-a trebuit o mână hotărâtă, aspră, de păstor, care să înşface frâiele ţării ca pe toiagul cu care-şi apăra turma de fiare! Dac-a existat vreodată un om în carne şi oase, desăvârşit prin luptele dintre bunele şi relele lui, a fost regele David. Învingător în lupte cum n-a fost altul în istoria Ţării Sfinte. Dar şi în lupta cu păcatul. Crezi tu, drag slujitor, că dacă David n-ar fi simţit grozăvia păcatelor lui, ar mai fi avut lumea acele bijuterii spirituale ce le numim Psalmi? Am cântat adesea Psalmi apostolilor mei iubiţi, noaptea, când se pregăteau să doarmă. M-am rugat cu Psalmi pentru a îndura ispitele Întâiului Căzut. Ceea ce vor vedea oamenii vremurilor ce vor veni drept clipa Mea de îndoială de pe cruce, a fost de fapt o rugăciune rostită cu toată dragostea cu care Eu am acoperit cumplita durere a piroanelor. O rugăciune în numele tuturor celor pe care greutăţile vieţii i-au făcut să creadă că Dumnezeu i-a părăsit. Am vrut să ştie, cu toată siguranţa, că nu sunt singuri în suferinţa lor. Că Eu îi aud. Şi chiar dacă mai am câteva clipe şi mor, le

voi duce rugăciunea pe care se ruşinează s-o rostească drept înaintea Tatălui Meu!

Glasul lui Cristos avea în el atâta căldură încât sufletului meu îi era limpede că El era izvorul tuturor mângâierilor şi binecuvântărilor din lume. L-aş fi ascultat cinci vieţi de-aş fi putut, şi tot nu mi s-ar fi părut destul pentru cât de mică şi de săracă în Har îmi părea inima mea.

— Vrei să vezi că nu lucrez cu sfinţii şi virtuoşii lumii? mă întrebă Mântuitorul. Priveşte nu mai departe de apostolii Mei! Petru, pe care Biserica de Apus îl vede chiar drept întâiul Papă, nu a fost nici pe departe întotdeauna chipul de bătrân înţelept şi blând ce-l vezi în marmură azi! Când l-am cunoscut Eu, numai blând nu era. Să-l fi văzut când nu prindea nimic sau i se încurcau năvoadele. Până şi soldatul roman prieten cu paharul care păzea crâşma din Capernaum roşea când îi auzea înjurăturile. „Spurca-vi-s-ar pântecele nesătule de porci păgâni împuţiţi! Mânca-le-aţi scârna zeilor voştri, dimineaţa, la prânz şi seara, şi bălega-vi-s-ar caii lor la uşă!" Şi-astea-s alea uşoare! Să-l fi auzit când se-apuca să zică de fii, de taţi, de mame, de toate alea!

Încercam din răsputeri să nu râd. Mântuitorul imita glasul şi mersul lui Petru, scuturând pumnii spre Cer şi plimbându-Se cu paşi mari prin încăpere.

Apoi, brusc, deveni serios, chiar trist:

— Şi Iuda... desigur, Iuda. L-am iubit pe omul ăla. Deştept. Calculat. Calm. Uneori, părea chiar rece. Era doar o durere ascunsă. O durere de care Satana s-a agăţat cu gheare ca de vultur. Durerea lipsei libertăţii. Iuda era zelot, Quasimodo. Ca Baraba, despre care am vorbit. Însă spre deosebire de Baraba, n-a avut niciodată forţa fizică necesară luptelor unu la unu cu romanii. Şi a făcut parte din ceea ce s-au numit *sicarii*, un grup de asasini iudei care lucrau din umbră. Avea o inteligenţă ascuţită precum privirea unui vultur. Stăpânise arta de a-şi pierde urma într-o mulţime ca nimeni altul. Nu omorâse pe nimeni în viaţa lui, era doar iscoada grupului. Am văzut ATÂT potenţial în Iuda, Quasimodo. Era cult, rafinat, ştia cam toate limbile vorbite în mod obişnuit în acele locuri, în acele vremuri. Niciodată n-am trecut pe lângă vreun străin cu care să nu ne putem înţelege datorită lui. Arab, egiptean, grec, orice-ar fi fost, el putea vorbi cu ei. Vorbea chiar şi cu romanii, oricât de mult i-ar fi urât. N-avea nimic cu tinerii proaspăt intraţi în armată, îi vedea drept nişte copilandri nevinovaţi, naivi, care executau ordinele porcilor graşi din rangurile mai înalte.

— Doamne... de ce Te-a trădat?

Întrebarea-mi veni brusc, de parcă o mână nevăzută ar fi smuls-o dintr-un colţ al sufletului ştiut doar de mine şi de El.

— Quasimodo, Quasimodo... direct la subiect, aşa-i? mă întrebă Cristos, zâmbind larg, dar cu aceeaşi tristeţe în ochi. Cred că modul cel mai sincer în care aş putea să-ţi dau un răspuns la întrebarea asta e că Iuda a uitat. Da, mintea cea mai ascuţită şi mai complexă dintre apostolii Mei a fost năpădită de neghina

uitării. Ştia să vorbească atâtea limbi, dar a uitat s-asculte limba ce-i palpita în piept, într-atât încât inima i s-a împietrit. Ştii tu... întotdeauna l-am compătimit într-un fel pentru că părea a se răci pe zi ce trecea de ceilalţi apostoli. Parcă-l stânjeneau Petru şi Andrei, cu asprimea lor de pescari. Parcă-i era lehamite de entuziasmul copilăresc al lui Ioan. Cred că M-a trădat pentru că a uitat că hrana Mea este să fac voia Celui ce M-a trimis. Ca toţi zeloţii cărora am reuşit să le ating o parte din suflet, M-a vrut pe tronul Israelului. Când nu s-a putut, M-a dat pe mâinile celor în faţa cărora ar fi vrut ca Eu să mă declar rege. Însă nu trădarea mă doare. Mă doare, de fapt, gândul că nu a înţeles. Nu a înţeles nimic din misiunea Mea. Din darurile pe care Eu i le-am dat trimiţându-l cu ceilalţi în apostolat! Mă voia un războinic mai desăvârşit ca David! Să-l fi văzut când am spus, cu amar în suflet pentru ce avea să urmeze din pricina îngustimii spirituale a unora, că Eu nu am venit să aduc pacea, ci sabia. S-a schimbat întru totul la faţă, la postură, la tot ce era el. I s-a îmbăţoşat spinarea, i s-au încleştat pumnii, a-nceput să scrâşnească din dinţi, iar ochii-i sticleau ca ai unui leu flămând. Era cu totul şi cu totul alt om, parcă nu mai rămăsese nici măcar o umbră din cine ştiam cu toţii că e. Era ciudat, de parcă amestecul de carne şi Spirit care era el ar fi fost frământat de o altă mână. Şi asta doare cel mai tare. S-a lăsat condus de propriile pofte, pe care Satan le-a frământat apoi în mâna lui rece, bătută de boare de teamă, ură şi moarte! Iar când disperarea şi-a atins apogeul în sufletul lui, a găsit singura soluţie pe potriva negurii lui sufleteşti: ştreangul!

— Cum era Petru, Doamne? L-am întrebat pe Mântuitor. Cum a reuşit el să găsească puterea de-a şti că a greşit?

— Deci vrei şi mai multe amănunte despre aprigul meu prieten Petru, zâmbi Cristos, amintindu-Şi cu drag de căposul pescar. Ei bine, află că dac-a existat vreodată un om în toată istoria omenirii despre care să se poată spune cu siguranţă că era tare de cap, acesta a fost Simon, fiul lui Iona, cel mai certăreţ pescar din Capernaum. Când l-am cunoscut, avusese o zi foarte proastă, şi cred că se-auzea până la Ierusalim, dacă în jurul lui ar fi fost doar aer liber, cât de prost îi mersese. Roma, Cezarul, vameşii, Marea Galileii, Templul, dările, Pilat, zeloţii, nimic n-a scăpat nespurcat. L-am întrebat ce-i cu el. A început să-mi murmure printre dinţi că dacă păgânii ăia spurcaţi de romani şi linge-blide-ai lor de vameşi vor dări, să facă bine şi să umple apa de peşti. Dacă apostolii Mei ar fi fost o turmă de oi, Petru ar fi fost în mod sigur berbecul bătrân şi căpos care-o conducea. Nu cred c-ar fi fost măgarul, pentru că altfel, cine s-ar mai fi luat cu copitele de cap văzându-i superba obstinaţie?

Râdeam de-a binelea, cu poftă. Ştiu, dragi cititori, vi s-ar putea părea ciudat, văzând în reprezentări chipul serios, aproape trist al Mântuitorului, să auziţi că râdeam de o glumă făcută de El. Însă-L simţeam atât de apropiat, ca pe un prieten de-o viaţă, că nu aveam cum să nu simt legătura cu El destul de puternică pentru o astfel de apropiere.

— Petru era ca o stâncă în mai multe moduri. Era tare, într-adevăr, spuse glasul călduros al lui Cristos, dar se lăsa şi lovit de valuri. Se-arunca înainte, cu forţa unui berbece de asediu, dar frica-i copleşea sufletul ca o pâclă deasă. Când era speriat, tremura ca un prunc, deşi era un munte de bărbat cu un piept cât un butoi şi pumnii cât două ciocane.

— De ce s-a lepădat? am întrebat. E una dintre întrebările care nu-şi găsesc răspunsul.

— Simplu, Quasimodo: de om ce-a fost. Să-Mi spună cineva numele unui om care, strâns cu uşa aşa cum a fost Petru în noaptea aia, mai ales după ce-am şi încercat să-i domolesc avântul de la început, când spunea c-o să meargă cu Mine şi-n temniţă, şi la moarte, care n-ar fi făcut la fel! Sunt mulţi în zilele acestea, care-l judecă, şi încă pe-atât de mulţi vor fi cei care îl vor judeca în vremurile care vor veni. La fel de mulţi, însă, fi-vor cei ce, întocmai ca el, se vor lepăda de Mine înaintea oamenilor. Crescuţi cu credinţa în Tatăl, Fiul şi Sfântul Spirit ca hrană sufletească, vor cădea fie în plasa raţiunii oarbe, fie în hăţişul propriilor dureri şi nelămuriri. Şi vor uita că M-au cunoscut vreodată. Mă vor vedea drept un basm, o poveste de adormit copiii. Şi ce doare cel mai tare e că îşi vor folosi libertatea pe care Dumnezeu le-a dat-o să nu creadă în El pentru a-i înjosi pe cei care o fac. Ba chiar, îndrăznesc a-ţi spune, pentru a-i persecuta, aşa cum a făcut-o Nero. Se va ajunge şi acolo. Credinţa va fi călcată în picioare, trecută prin noroi. Gurile celor ce se roagă vor fi astupate cu fecale. Se vor face încercări de a-i umili în ochii lumii, de-a-i scoate nebuni, pederaşti, înrobiţi de pofte trupeşti cu copii!

Deodată, duhoarea pestilenţială a lui Legiune îmi umplu umila cămăruţă. Inamicul meu apăru în faţa Mântuitorului.

— Aşşşaaaa-i, cum sssspui tu, Galileene! Libertatea...ce vă mai place sssă umblatsssi cu ea la gât, de parc-ar fi o zgardă! Eiii, noi sssscuipăm pe ea. Ba ne şşşi pişşşăm! Ne bălegăm pe libertatea voassstră, muritori ssspurcatsssi! Dacă nu murea neghiobul Ăsssta pentru voi, ce vă deosssebea de viermi? De porci? De maimutsssse? Aşşşşa c-o sssă călcăm, acum şşşi-n ssssecolele şi mileniile ce vor veni, tot ce-avettssssi mai sssscump în picioare, cum calcă barbarii lumea „civilizzzzată!" Eiiii, fir-atsssi blessstematsi cu prefăcătoria voassstră cu tot! Da, o sssă ne batem joc de tot ce-aveţi ssssacru! Şşşşştiiinţsssă şşşşi progressss! Asssta vom băga pe gâtul lumii, printr-un potop roşşşşu, de la Răsssărit! Şi şşşştii cum o sssă arate pecetea lui? O ssssstea! Ssssteaua de la Răsssărit! Te-ai prinssss? Haaaaa-hahahaha! De la Issscariotean nu m-am mai dissssstrat aşşşşa!

— Tăcere, Legiune! tună Cristos.

Desfăcuse braţele larg, punându-Se între mine şi demon.

— Ştii bine că Iscarioteanul ţi-a fost dat pe mână pentru că aşa a ales el!

— ŞŞŞŞi aşa a alessss el de prossstul dracului ce l-am făcut sssă fie! N-a trebuit decât ssssă-i ssspun pe cincizzzeci de voci diferite, din cele o ssssută pe

care le am, că e de neiertat! Când le-a auzzzit pe toate-n căpătsssâna aia proassstă de prea multă şşşştiintsssă, şşşştreangul i-a devenit sssingura sssscăpare! L-am convinssss că apossssstolii l-ar omorî dacă ar recunoaşte ce făcussse! Ba chiar că Tu, Galileeene, sssspurcat în puritatea Ta, nu l-ai fi iertat.

— Asta e minciuna voastră cea mai mare, neam învechit în rele! Aţi fost cu El de la începutul începutului! Aţi fost parte din dragostea Lui nemărginită şi nepieritoare! V-aţi bucurat de ea, aţi avut onoarea de a-I cânta laude! Şi-aţi vrut mai mult! Mai mult decât preaplin de Har! Lucifer, fie-i numele ţinut minte ca pildă a Prăbuşirii, v-a îmbătat pe toţi cu visuri deşarte! V-a făgăduit că dacă vă alăturaţi luptei lui fără rost, veţi fi voi înşivă dumnezei! Însă Domnul, Dumnezeul nostru, Unul este! Şi voi, blestemaţi sunteţi că nu v-aţi ştiut şi nu v-aţi preţuit locul lângă El! Pieiţi din ochii Mei, abominaţiilor! Cu voia voastră, aţi ajuns ruşinea întregii Creaţii! Şi-acum nu mai sunteţi buni decât să vă borâţi ura spurcată peste tot pe unde bântuiţi! Veniţi să judecaţi şi să condamnaţi? În casa Mea şi a Maicii Mele? Aici nu condamnă şi nu judecă nimeni fără ca Eu să ştiu! Pentru că aici, Eu am ultimul cuvânt. Şi EU IERT! Pentru că Eu fac voia Tatălui, iar voia Lui e iertarea!

Legiune căzu la pământ, ca secerat, apoi lăsă căpăţâna de lup cu coarne de ţap pe spate şi scoase un urlet prelung cu toate cele o sută de voci ce răsunau în jurul lui, fugind de acolo cât îl ţineau puterile.

Rămas singur cu Mântuitorul, i-am privit chipul cald.

— Quasimodo, iubit copil, spuse Cristos, privindu-mă cu o dragoste dincolo de orice închipuire, ştii tu deosebirea dintre Petru şi Iuda? O să-ţi spun un lucru: de trădat, n-a trădat numai Iuda. Să ştii că lepădarea lui Petru M-a durut la fel de mult. Să spui că nu cunoşti pe Cel cu care ai stat, ai mâncat, ai dormit, te-ai bucurat, ai plâns... e trădare. Însă, dragule, Petru a înţeles un lucru. Iertarea Domnului nu cunoaşte margini, cu atât mai puţin marginile pe care mintea omului le pune în calea Adevărului! Şi ştiind că a greşit, deşi era ditamai omul, cu mâinile aspre de muncă şi glasul puternic, s-a lăsat să cadă în genunchi, ca un copil, acolo unde nu-l vedea decât Tatăl, şi să ceară iertare. Şi a făcut-o fără să i-o smulgă nimeni cu forţa. Şi-a dat singur seama, cu puterea libertăţii ce i-a fost dată, că a greşit. Şi şi-a pus speranţa în iertare. Iuda n-a mai reuşit să facă asta, fiindu-i mintea înceţoşată de minciunile Celor Căzuţi. Tocmai de asta, te rog un lucru. Oricând te vei simţi copleşit de negura minciunii, adu-ţi aminte de Lumina Adevărului: iertarea Domnului e pentru toţi! Acum, dormi în pace!

Când Cristos îmi închise cu blândeţe pleoapele, ultimul lucru simţit înainte să adorm fu un iz plăcut, de pâine caldă.

Capitolul 36

Obsesia arhidiaconului

În Frollo se produsese, de ceva vreme, o schimbare care devenea din ce în ce mai profundă. Era tot mai neliniştit nopţile, cuprins, parcă, de un frison dintr-o altă lume, şi se plimba de colo-colo ca un leu în cuşcă, lac de sudoare şi bombănind printre dinţi:

— Întuneric. Ea e întuneric, ignoranţă crasă, sălbăticie deşănţată şi indecenţă pură! De asta eu trebuie neapărat să fiu... Lumină! Raţiune! Adevăr! Stabilitate! Flacăra mea trebuie să străpungă bezna ei, precum suliţa lui Longinus a străpuns coasta lui Cristos mort pe cruce, pentru ca omenirea să poată şti cu siguranţă că El a murit, apoi a Înviat! Lumină, Doamne! Lumină fă din mine, chiar de-o trebui să pârjolesc toată lenea spirituală, ignoranţa şi noianul de păcate ce colcăie-n oraşul ăsta! E datoria mea să scot Parisul din obscurantismul în care se afundă pe zi ce trece, dând voie cerşetorilor şi ţiganilor să-l joace în picioare! Eu, Claude Frollo, prin mila Ta, uns arhidiacon al acestei catedrale, nu mă voi lăsa până ce nu Te cunoaşte fiecare suflet nepocăit şi păgân care calcă străzile acestui oraş! Blestemul ignoranţei se va stinge, iar eu voi avea torţa în mână, apoi mă voi contopi cu ea, voi fi eu însumi Foc! Focul Sfântului Spirit! Căci prin Foc, prin Lumină, toate sunt făcute, iar între toate, Aurul e desăvârşit! Pecetea care-l arată pe om drept bogat, dă greutate cuvintelor şi faptelor lui! Când eu o voi produce, atunci al meu va fi cuvântul cel mai greu din tot Parisul şi până şi regele îmi va da ascultare! Să-i văd atunci pe cei care acum şuşotesc pe la colţul străzii că sunt vrăjitor şi crescător de abominaţii! Să-i văd cum o să-mi cadă la picioare şi-o să-şi şteargă lacrimile cu mantaua mea! Dar până atunci... Esmeralda! Chin! Mângâiere! Blestem! Binecuvântare! Vis! Coşmar! Nălucire! Nimfă! Fecioară! Târfă! Nimic! Tot! Miez! Nebunie! Îmi faci sângele să clocotească precum lava-n vulcan şi-mi preschimbi vinele-n gheaţă şi foc! Eşti durerea a tot şi vindecarea nimicului ce-mi umple fiinţa de când te-am văzut dănţuind cu abandon în piaţă, tu, stindard al beznei şi damnării, ce fluturi în conştiinţa mea bătută de vântul păcatului! Tu, miez al beznei păgâne, venit să tulburi liniştea şi măreţia credinţei unui oraş întreg, pleca-vei cu coada de şerpoaică între picioare, ca animalul de pripas ce te-a fătat vrăjitoarea de mă-ta printr-un beci mizer, după ce a făcut pact cu Beelzebut, să rămână grea, atunci când Lumina mea va cădea pe tine! Căci eu sunt Torţa Domnului şi armiile lui Satan tremură în faţa mea, precum câinii în ploaie! Niciun alt înţelept nu-ţi va dezlega misterul! Şi niciun... alt... bărbat... nu te va avea! ISPITĂ! PIEI DIN SUFLETUL MEU!

În noaptea în care l-am surprins spunând acestea, s-a flagelat cu o brutalitate cum nu mai văzusem niciodată. Îi era spinarea plină de zdrenţe de piele sfâşiată şi l-am văzut ducându-şi mâna stângă la umăr, apoi lingând încet sângele de pe vârfurile degetelor, ca un leu care curăţă ce mai rămâne dintr-un hoit sfârtecat, şi izbucnind într-un amestec nefiresc de râs cu plâns.

— Ia uite! UITEEEE! Uite ce poate face vraja unei păgâne înfrăţite cu Satan! Mă poate reduce într-o clipă la un morman de carne-nsângerată! Ăsta e sigur lucrul diavolului! Numai şi numai răutatea lui mă putea expune astfel în faţa ochilor atoatevăzători ai Creatorului! Quasimodo! QUASIMODO! Unde barba dracului te-ai băgat, băiete?

Am ieşit încet de după colţul întunecat unde mă ascunsesem. Frollo era îngenuncheat în faţa statuii Fecioarei de la altar, cu faţa la pământ şi cu pumnii strânşi. Spinarea-i era aproape la fel de nenorocită precum fusese colosala mea cocoaşă cu sumbra ocazie a pedepsei mele. Tremura tot, ca un câine stâlcit în bătaie.

Arhidiaconul ridică privirea, iar ochii lui ardeau cu o flacără tainică, întunecată.

— Quasimodo... nimeni nu trebuie să ştie! Dacă află vreodată cineva ce s-a întâmplat în noaptea asta aici, voi fi ruşinea întregului Paris! Dar nu puteam să nu mă pedepsesc! Gândurile mele trebuie să rămână mereu curate, căci sunt închinate pildei vii a curăţiei trupeşti şi spirituale care este Fecioara Maria! Nu-mi pot permite să mă las smintit. Iar cum Cristos spunea să tai mâna şi să scoţi ochiul care te sminteşte... şi tot corpul meu e cuprins de o fierbinţeală smintită când mă gândesc la ea... trebuie să fac asta!

Fiorii-mi umblau nefiresc pe muntele de carne sucită care era spinarea mea gârbovă.

— Stai şi te holbezi ca un imbecil! Adu apă, spală aici pe jos şi curăţă-mi spinarea! lătră Dom Frollo la mine, printre dinţi.

Nevrând să simt o furie apocaliptică abătându-se asupra mea, am alergat şontâcăit după un burete înmuiat în apă şi i-am şters sângele de pe spinare cu mişcări cât de blânde-mi permiteau încăpăţânatele mele mâini. Nu de puţine ori, l-am simţit şuierând de durere şi mârâind din fundul gâtului ca un tigru furios.

— Acum că asta s-a încheiat, spuse Frollo după ce am reuşit să-l curăţ şi să-l ajut să-şi lege rănile, trebuie să mă pregătesc să vorbesc credincioşilor despre Lumină şi importanţa ei crucială.

Mă mira peste măsură tema aleasă de Frollo pentru predica de a doua zi. Simţisem în jurul lui o aură atât de întunecată, încât dacă întunericul ar fi duhnit, probabil că n-aş fi fost în stare să răsuflu.

A doua zi, dimineaţă, era o căldură neobişnuită, apăsătoare, în catedrală. Când Frollo ajunse la altar, binecuvântă mulţimea cu o răceală calmă ca a unui pisc înzăpezit, apoi deschise Biblia uriaşă din care citea, o închise la loc, şi repetă gestul de încă două ori, cu un zgomot puternic.

— Acum că sunt sigur că toţi sunteţi cu ochii, urechile şi inimile la mine, trebuie să vorbim astăzi despre ceva ce ne priveşte pe toţi, şi pe cei cu carte, şi pe cei fără. Şi pe cei săraci, şi pe cei înstăriţi. Pentru că, de fapt şi de drept, cu toţii trebuie să fim parte din acel ceva. Din Lumina Lumii. Să vedem aşadar ce, sau mai bine spus, Cine este această Lumină a lumii despre care este vorba astăzi. Lămuritor este Apostolul şi Evanghelistul Ioan. „Eu sunt lumina lumii. Cine mă urmează, nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieţii", citi Frollo, cu vocea-i profundă.

— Iată, aşadar, ce spune Mântuitorul. Cine-L urmează NU va umbla în întuneric. De aceea, cred eu, este datoria fiecărui creştin autentic să fie mereu în Lumină şi să se ferească să se apropie de cei ce umblă în întuneric. Cui s-a arătat îngerul să vestească Naşterea? Păstorilor! Oameni fără carte, care nu ştiau a-şi folosi pe deplin darul limpezii cugetări pe care Dumnezeu li l-a făcut! Erau oameni care umblau pe căile lor vechi, deşi mergeau la Templu! Dar când îngerul Domnului li s-a arătat, iar ei au primit vestea şi-au acceptat miracolul Naşterii, inima li s-a deschis, deopotrivă cu întreg Cerul! Însă de partea cealaltă sunt cei care umblă în bezna minţii de bunăvoie şi nesiliţi de nimeni, dar jucaţi pe degete de cel mai abil manipulator: Satan! El îi minte cu dulce libertate, cu vânt în plete, cu nesupunerea faţă de legile firii! Îi face să creadă că doar ei înşişi îşi sunt stăpâni. Şi-i veţi vedea în zdrenţele lor, cu un nor de duhoare în urmă, mărşăluind şontâcăit, sfidător, pe străzile Parisului, iar tânguielile lor cu care vă vor înmuia inimile deveni-vor, de fapt, strigăte de biruinţă ale armatei demonice din care fac parte! Ţiganii, lăcustele mâncătoare de carne al căror loc nu e altundeva decât în cuşti sau sub călcâiul nostru, devin, pe zi ce trece, tot mai obraznici. Îşi îngăduie să-şi ascundă fărădelegile în umbre, şi să vină la noi umili, preaplecaţi, linguşitori. Cerându-ne tânguitor banii noştri, hrana noastră, roadele muncii noastre! Ca mai apoi să se-adune-n haite, precum fiarele, prin locuri ascunse, şi să ne ia în râs credinţa în numele căreia i-am ajutat din bunătatea inimilor noastre! Ei fac asta crezând, în ignoranţa lor crasă, că faptele lor, abominabile şi scârboase în ochii Domnului, sunt ascunse de noi şi mai ales de El! Urina de ţap le serveşte de împărtăşanie, atunci când n-au sânge de cocoş negru sau de pisică!

O bătrână începu să tremure, căzând în genunchi, iar o doamnă nobilă, înveşmântată în mătăsuri scumpe, strâmbă din nas a scârbă absolută.

— Vă văd scârba, vă simt groaza din suflete! spuse hotărât arhidiaconul. Şi asta mă bucură! Ştiţi de ce mă bucură? Pentru că îmi arată un lucru foarte limpede: turma mea nu e alcătuită din oi căpiate, care rătăcesc prin beznă! Credincioşii de la Notre-Dame au conştiinţă! Şi deci, sunt pe deplin convinşi că trebuie să iasă în faţă şi să se împotrivească, prin gând, vorbă şi faptă, tuturor lucrăturilor şi discipolilor Diavolului care le ies în cale! Vă rog fierbinte, de dragul vostru, al sufletelor voastre şi ale copiilor voştri, feriţi-vă de ţigani! Nici măcar în ochi să

nu-i priviţi, căci vă pot blestema, şi ştiu sigur că blestemele lor au putere, pentru că în crucea nopţii, ei se înfrăţesc cu arhidemonii, cu cei mai înfricoşători dintre dracii din Iad, pentru ca puterea lor să fie dincolo de orice-şi poate închipui un om. De fiecare dată când priviţi un ţigan, când vorbiţi cu el, când îi daţi ceva sau când, ferească Bunul Dumnezeu, îl atingeţi, sufletul vă poate fi cotropit de păcat, iar mintea se afundă în pâcla superstiţiei şi a demonismului! De aceea vă spun, nu îngăduiţi dracilor să vă pătrundă în ceea ce este cel mai de preţ în ochii Domnului: minţile şi inimile voastre! Cereţi Domnului curajul de-a vă împotrivi! Şi vi-l va da, cu toată siguranţa! Aveţi datoria de a da dovadă de curaj, de a vă păstra conştiinţa curată şi liberă de aceşti păgâni şi de cursele lor diabolice! Sunteţi... ai... Luminii! Şi dacă e nevoie, veţi fi torţe pentru a-i arde pe fiii beznei! Eu sunt un glas al Luminii! Şi-n faţa mea, Hăul va tăcea tremurând. Căci voi pune mâna pe torţă sau voi deveni eu însumi flacăra torţei, şi-l voi transforma în cenuşă! S-aveţi o duminică luminată!

Cu aceste cuvinte, Dom Frollo închise Biblia, apoi plecă de la altar cu paşii hotărâţi pe care-i făcea atunci când îi venea o idee pe care voia neapărat s-o pună în aplicare.

Ajuns în odaia lui de lângă clopotniţă, mă chemă lângă el şi-mi vorbi:

— Sper că am vorbit destul de limpede în toate cele spuse astăzi, Quasimodo. Şi sper că vorbesc destul de limpede şi spunându-ţi că eu şi numai eu, în afară de Dumnezeu, ştiu ce e cel mai bine pentru tine. Orice legătură ai avea cu ţiganii, fie ea cât de mică, îţi va lăsa o pată pe suflet. Eşti crescut cu sudoarea frunţii arhidiaconului acestei catedrale. Dumnezeu mi-e martor că am avut parte de nenumărate încercări în viaţa mea. Eşti clopotarul. Glasul clopotelor tale cheamă oamenii la rugăciune. Multele tale slăbiciuni şi neputinţe trupeşti te-au transformat deja în victima sigură a bârfelor mulţimii! Ce s-ar auzi de tine dac-ai fi văzut prea mult pe lângă cei care ascultă glasurile demonilor, te-ar putea omorî! Tu nu ai chemarea de-a lupta cu demonii şi poftele lor scârboase! Numai eu pot face asta! Şi trebuie neapărat s-o fac! Dar îmi trebuie curaj! Mult, mult curaj! Acum, te rog, retrage-te în linişte în clopotniţa ta şi fă-ţi rugăciunile! Am mult de lucru!

Când arhidiaconul trânti uşa după el, am îngenuncheat şi m-am rugat cu toată sinceritatea de care eram în stare, cu glasul tremurat de teamă:

— Doamne, ajută-mă să înţeleg curajul care-i trebuie unui bun creştin, căci vorbele celui ce m-a crescut mă umplu de teamă. Te rog din toată inima, fă-mă să înţeleg!

Căldura de neconfundat a prezenţei lui Cristos umplu pe dată umila mea încăpere. Eram peste măsură de binecuvântat să ştiu că-L pot chema alături cu doar o rugăminte sinceră.

— Curajul care-i trebuie unui bun creştin, drag slujitor, spuse glasul blând al Mântuitorului, e mai mult şi mai puţin, totodată, decât ţi-ai putea închipui. Ţi-l pot lămuri pe scurt astfel: „Îndrăzniţi, căci Eu am biruit lumea!”

Da! Numai Mântuitorului i-ar putea sta în fire să-mi răspundă la o întrebare care-mi frământa inima ca pe-o bucată de aluat cu unul dintre îndemnurile biblice care-mi dădeau cel mai mare curaj cu putinţă.

— Cred că vorbesc în Adevăr când spun, Quasimodo, că lumea e un loc ciudat. Şi cred că vorbesc tot în Adevăr când spun că ţie, între toţi oamenii care trăiesc pe Pământ, şi tuturor celor care au fost, sunt şi vor mai fi încercaţi aşa cum eşti tu, v-a fost dat să vedeţi ciudăţenia lumii într-un mod mult, mult mai grăitor decât celorlalţi. Spune-mi tu, copil curat la suflet, ce ştii tu despre peceţile trupeşti pe care le ai?

— Ştiu, din privirile şi vorbele preacinstiţilor parizieni, că sunt un rod al păcatului, un fruct stricat, al unui pom cu rădăcinile corupte de Beelzebut, am răspuns, cu amar în glas.

— Te-ai gândit, însă, vreodată, că poate fi şi altfel? întrebă Cristos, ridicând dintr-o sprânceană.

— Altfel cum, Doamne?

— Te-ai gândit vreodată, cu multele tale gânduri, că de fapt şi de drept, înfăţişarea ta trebuie să fie oglindă pentru cum sunt, pe dinăuntru, toţi cei ce duc lipsă tocmai de această îndrăzneală de a birui lumea? Pentru toţi cei care cad pradă ispitei de a bârfi, condamna şi judeca pe oricine e altfel decât le place sau le convine lor? Oare nu sunt ei surzi la cuvintele mele din Predica de pe Munte? Oare nu-s gângavi la a rosti vorbe bune, de încurajare, de alinare, de iubire a aproapelui? Oare nu şchioapătă ei, pe calea cea îngustă, dar dreaptă? Când dau dovadă de ură, oare nu li se schimonoseşte faţa?

Niciodată nu privisem astfel lucrurile. Fusesem prea îndurerat şi trist în urma vorbelor de cumplită ocară aruncate de preacinstiţii cetăţeni ai Parisului ca să pot vedea vreo încurajare în felul în care arătam. Dar Mântuitorul reuşise, în modul Lui obişnuit, să-mi sădească în minte seminţe de întrebări.

— Curajul care-i trebuie unui bun creştin, dragule, spuse Isus, zâmbind cu căldură, nu-i un curaj trâmbiţat, declamat cu voce tunătoare, în mijlocul unei mulţimi cât mai mari cu putinţă. Aia, Quasimodo, e bravadă goală. Vorbe-n vânt. „Eu sunt, eu fac, eu dreg!”, şi când vine vorba de a fi, a face şi a drege, rămâne asurzitorul strigăt al tăcerii. Curajul care ajută orice bun creştin să crească în Spiritul Adevărului nu strigă. Nu se laudă. Nu e vuiet, e şoaptă. Şoapta care-aprinde o lumânare în bezna lumii. Curajul unui bun creştin, Quasimodo, nu înseamnă să te arunci fără a gândi în cele mai mari pericole, crezând că Dumnezeu te va apăra când alegi să-ţi pui sufletul în primejdie fără să vrei altceva decât să arăţi că poţi. Adu-ţi aminte de Petru. Eu am fost cel care l-a chemat, pe mare. Dar dorinţa de a veni la Mine a fost a lui. Însă apoi s-a

întâmplat altceva. El, pescarul care stătea, de obicei, sfidător, în faţa oricui s-ar fi vrut stăpân pe viaţa şi gândurile lui, a fost, pentru câteva clipe, al temerilor. Şi temerile, frământându-l ca pe drojdie, l-au făcut să strige ca un copil: „Doamne, scapă-mă, că pier!” La Cina cea de Taină, a fost primul şi singurul care-a spus că vine cu Mine şi-n temniţă, şi la moarte. Însă teama de oamenii lui Caiafa şi de romani a pus stăpânire pe el. L-a luat ca pe un trofeu de preţ. Când Petru s-a lepădat de trei ori de Mine, spunând că nu Mă cunoştea, de fiecare dată cu o aprindere mai mare, ca un foc într-o pădure, dracii dansau de bucurie în Iad, crezând că au câştigat pentru eternitate un suflet de apostol. Ce mai lovitură ar fi fost pentru Întâiul Prăbuşit să câştige de partea lui chiar Stânca Bisericii! Ce triumf răsunător pentru Iad, nu-i aşa? Dar, în noianul negru al fricii lui, Petru a reuşit. A reuşit să-şi redescopere curajul. Curajul de a recunoaşte că omul care s-a lepădat de Mine nu era omul care era menit să fie Stânca. Şi acest curaj e acelaşi cu cel de trebuinţă pentru a cere ceea ce-i înlesnea înaintarea: iertare. Creştinului îi este, mereu, de căpătâi, curajul de a recunoaşte, deschis, sincer, cu inima smerită, faptul că a greşit. Că nu e desăvârşit, spre deosebire de Tatăl! Daaaar şi, continuă Isus, cu acelaşi zâmbet prietenos, curajul de a recunoaşte dragostea desăvârşită a Tatălui, o dragoste a cărei culme se atinge cel mai limpede prin iertare. Dumnezeu nu e avar, Quasimodo! Lui, oricine Îi poate cere orice, cât timp îi este de ajutor pentru creşterea sufletească! Iar iertarea o dă de la începutul Pământului şi o va da mereu tuturor acelora ce se vor smeri destul încât să ştie că au nevoie de ea!

Cât de limpede putea vorbi Mântuitorul! Aş fi stat ani întregi să-I ascult glasul lin, care curgea ca un pârâu.

— Doamne, eu cum să fac pentru a dobândi acest curaj? L-am întrebat, arzând de-o nerăbdare tăcută, intensă.

— Ţine minte, scump slujitor, răspunse Cristos, hotărât, dar cald, că pentru a-ţi dovedi curajul, înainte de un pas mare, trebuie să faci mereu o sută de paşi mici. Seamănă blândeţe şi curaj pe oriunde vei păşi şi le vei vedea întorcându-se la tine! Fii plin de recunoştinţă, căci astfel Tatăl Ceresc va vedea că ştii că te-a binecuvântat, şi cu atât mai mult te va binecuvânta!

Vorbele lui Cristos îmi arătau încă o dată de ce îmi preţuiam peste măsură clipele de singurătate: pentru că atunci Îl puteam ţine cel mai aproape de inima mea, prea plecata-mi, sfâşiata-mi inimă, prea adesea umplută de negura şi de mâlul din minţile şi sufletele parizienilor, preadureros înjunghiată de răceala lui Frollo. De inima mea, în care speram cu toată fiinţa ca Harul Lui să-şi găsească loc din plin.

Capitolul 37

Dansuri aprinse, planuri sinistre şi hoţi neîndemânatici

Dimineaţa zilei următoare îl găsi pe Frollo la masa din camera lui, scriind febril o ciornă de predică:

—„Domnului... nu-i place... deşănţarea... căci ne apropie... de fiare!” spunea el, hotărât, printre dinţi, în timp ce scria. Însă după ce termină fraza, l-am văzut dând furios cu călimara de pământ şi l-am auzit răstindu-se:

— Ei, dar-ar toate legiunile de draci să dea! Nicio clipă de linişte nu o să mai am? Tu... tu, fruct oprit, ros de viermele desfrâului, ce-aprinzi în mine focurile cărnii! Am să... am să...!

Se ridică de la masă şi se îndreptă în grabă spre balcon, privind în piaţă, unde Esmeralda dansa desculţă, bătând ritmul cu tamburina şi scuturându-şi şoldurile, sânii şi pletele, ca vrăjită de muzică. În spatele ei, Clopin cânta la o lăută.

Frollo coborî hotărât treptele, făcându-mi un semn scurt din cap să-l urmez, şi porni în pasul lui hotărât, obişnuit, spre piaţă. Nu dormisem toată noaptea de dureri de genunchi, pentru că diferenţa dintre aerul rece al nopţii şi căldura zilei era mult prea mare, aşa că abia am reuşit să ţin pasul cu el.

— Ţiganco! scuipă Frollo spre ea, ca un suveran mândru spre o hoaţă ce-a furat o pâine. Ce ţi-am spus eu ţie despre dansurile tale vulgare? Ştii că aş putea să cer să fii arestată acum pentru neobrăzarea ta?

— Ce neobrăzare, Părinte? Să moară moartea mea dă văd io neobrăzare-aci! Sfinţia Ta vezi cum se bucură puradeii ăştia? Auzi cum cântă? Ştii ce-nseamnă asta, Părinte? E bucurie, să dea strechea-n ea dacă nu-i bucurie!

— Căpitane de Chateaupers! Prezenţa dumneavoastră mă bucură, ca întotdeauna, spuse Frollo, mieros, văzându-l pe mândrul tânăr militar apropiindu-se pe calu-i alb.

— Cineva trebuie să se asigure că e ordine aici, Monseniore, spuse Phoebus, îmbăţoşându-se şi mai tare-n şa. Pe lângă asta, trebuie să recunosc, zvârluga asta cu piele măslinie e plăcută ochiului!

— Phoebus, cam cât poţi să fii de porc de câine spurcat şi nesătul? se auzi o voce ascuţită şi indignată din spatele lui.

Aparţinea unei fete cu părul lung şi blond ce cădea pe umeri într-o cascadă de bucle. Era îmbrăcată în alb şi avea nişte ochi albaştri-verzui pătrunzători şi buzele pline, în formă de inimă.

— Ei, haide, Fleur-de-Lys, doar ştii că tu şi numai tu eşti parfumul sufletului meu, răspunse Phoebus, ridicând dintr-o sprânceană, cu un aer jucăuş forţat.

Apoi, coborî încet, măsurat, de pe armăsarul alb, sărută mâna domniţei, făcându-o pe curtenitorul, şi se lăsă în genunchi. Zâmbind larg, cu toţi dinţii perfecţi, şi ridicându-se în picioare, căpitanul gărzilor regale continuă:

— Doar ţi-am spus că e mare lucru să poţi să faci să duduie inima unui soldat în ritmul iubirii. Să mor de inimă străpunsă dacă ştiam, până a te-ntâlni pe tine, briză blândă, că durduliul Cupidon e un toboşar atât de iscusit! Tu, şi numai tu, faci asta cu inima mea! Dar ţiganca... ţiganca e un mister! Şi soldaţii nu cred în mistere! Eu cred doar în ceea ce pot străpunge! Într-un mod, sau altul! Trebuie să aflu ce e cu ea!

— Nu numai dumneata, căpitane, spuse arhidiaconul, privindu-l în ochi. E ceva la mijloc cu această fetişcană obraznică. Nu ştie nimeni, cred că nici ea, de fapt, de unde vine, încotro se îndreaptă şi ce face. Şi totuşi, are atâta putere asupra noastră, a tuturor. În mod cert, aici e ceva la mijloc. Nu ştiu ce, iar asta mă văduveşte de linişte! Nu mai pot deosebi ziua de noapte şi cu oricâtă ardoare mă-aş ruga, seninătatea fuge de mine, de parcă înlăuntrul meu s-ar găsi ceva întunecat, care o alungă! Trebuie neapărat să facem ceva în legătură cu ea! Dacă mă tulbură pe mine, care trebuie să fiu exemplul viu de cumpătare şi de raţiune, atunci e cât se poate de limpede că sunt la mijloc forţe pe care nu le cunoaştem întru totul, pe care fie şi numai gândul la ele ni le dezvăluie ca fiind îngrozitoare. Poate, totuşi, ea e o victimă a acestor forţe. Poate că dansurile ei din piaţă nu sunt, cum spune ea, o simplă dovadă a harului de dansatoare şi cântăreaţă! Poate că atrage, astfel, bărbaţi şi se culcă cu ei pentru bani!

— Poate, părinte! Dar e ăsta un lucru atât de rău?

Întrebarea căpitanului gărzii îl izbi pe Dom Frollo ca o palmă peste faţă. Roşind puternic, îl privi pe Phoebus din cap până-n picioare şi spuse:

— Aşteptam de la un bărbat de onoare ca dumneata, Phoebus, o mai profundă înţelegere a ceea ce este bine şi rău pentru sufletul unui om. La urma urmei, eu însumi am garantat pentru corectitudinea morală de care ştiam că poţi da dovadă, în faţa regelui, la insistenţele părinţilor dumitale. Unsul lui Dumnezeu pe tronul Franţei are nevoie să se ştie păzit de oameni a căror conştiinţă e la fel de călită precum oţelul de la şoldul lor, nu se clatină în cel mai plăpând vânticel, oricât de dulce ar fi parfumul pe care-l poartă! Eşti om de arme, căpitane! Crede mai mult în dumneata! Eşti aici să fii braţul legii, iar conştiinţa trebuie să-ţi dicteze limpede ceea ce ai de făcut.

— Dar, Monseniore, dacă este aşa cum spuneţi şi e sub stăpânirea unor forţe necunoscute... nu înseamnă că nici pentru asta n-ar fi vinovată ea cu totul?

— Ba s-ar putea prea bine să însemne asta, căpitane, şi ageră e mintea dumitale observând acest lucru. Însă asta ne spune, fie şi foarte subtil, ca într-o şoaptă pe care conştiinţa noastră o aude, că e de datoria noastră, ca bărbaţi creştini, să luăm frâiele în mână şi să o scoatem din noianul de umbre care-o copleşeşte.

— Dom Frollo, spuse căpitanul, oare ăsta chiar n-aude nimic din ce vorbim?

Arătă spre mine cu un braţ, iar faţa îi deveni o mască a unei mile chinuite, amestecate cu scârbă.

Ceea ce mă surprinse, însă, mai tare, fu reacţia lui Frollo. Se apropie de el şi râse puternic, bătându-l zdravăn pe umăr.

— Fii pe pace, nobile căpitan de Chateaupers! Mintea lui Quasimodo nu are loc pentru cele tainice ale firii omeneşti. El e... într-o lume a lui, unde nimic nu arată cum îl vedem noi! Nu ştie el ale noastre! Oropsit fiind, îl doare chiar şi de cei care cu de la sine putere se oropsesc şi nu înţelege că sunt sub puteri drăceşti, sub vraja păcatului. Însă nu el e pricina pentru care sunt aici acum. L-am luat pentru că mi-e groază să-l las singur, că adună toate spurcăciunile de păsări şi animale doar pentru că-s rănite, şi le oblojeşte, şi le cântă imnuri, cu vocea lui chinuită. Bietul de el! Ce uşor şi, totodată, ce greu trebuie să-i fie!

Brusc, pe neaşteptate, am simţit o silă absolută faţă de cuvintele arhidiaconului, într-atât încât îmi venea acru pe gât. Am strâns din dinţi şi am tăcut din gură, nevrând să dau de gol vulcanul ce clocotea în fiinţa mea.

Frollo continuă să vorbească despre mine de parcă nici n-aş fi fost de faţă.

— Gândeşte-te, căpitane, că l-am găsit nu demult rugându-se din tot sufletul pentru un pui de cioară. Avea aripa ruptă, şi cine ştie de prin ce cotlon plin de pânze de păianjen şi de praf mi-l adusese. După câteva zile, l-am găsit cocoţat pe masa mea de studiu. Copiam ceva din *Confesiunile* lui Augustin şi m-am trezit cu pergamentele pline de găinaţ. Nu vrei să ştii ce furie a început atunci să clocotească în sufletul meu! Trudeam neîntrerupt de o săptămână la acele pergamente de o imensă greutate în Adevăr şi le găsisem spurcate! Aşa cum străzile Parisului sunt pângărite de toţi sălbaticii, tâlharii, curvele şi ucigaşii care colcăie aici precum nişte păduchi, aducând ciuma! Ciuma păcatului, care mi-a mâncat din viaţă tot ce n-a reuşit ciuma adevărată să-mi fure!

Se simţea în glasul lui Dom Frollo un amar puternic, care părea a-i fi umplut tot sufletul.

— Lumea cobora încet, dar sigur, în jurul meu, spre Infern. Vedeam oameni înnebuniţi de frică sau cu minţile copleşite de durerea de a fi pierdut pe cineva drag, şi fiind doar un copil, nu reuşeam să înţeleg nimic din toate astea. Aşa-i, căpitane, eram când ciuma s-a răspândit cu o iuţeală demonică printre parizieni, ucigând oameni pe capete. Bărbaţi, femei, copii, bătrâni cădeau seceraţi. Oameni pe care-i cunoşteam, îi văzusem sănătoşi, râzând sau alergând pe străzi, cădeau pradă unei boli cum nu-mi mai fusese dat să văd. Se umpleau de bube şi aveau tot soiul de vedenii înfiorătoare şi urlau de dureri. Trăiam, în fiecare zi, stăpânit de o groază infernală.

— Şi într-o bună zi, când totul părea a se mai fi liniştit puţin, continuă arhidiaconul, după o oprire de câteva minute bune, cu glasul înecat de un amestec de furie şi durere, o ţigancă grasă, cu trei copii agăţaţi de fusta ei, s-a apropiat de casa noastră şi a bătut la uşă. „Săru’-mâna, domniţă!”, i-a zis mamei,

cu un glas gâjâit, ciudat. „Să vă trăiască băiatu', daţî-ne şî noo ceva dă mâncare sau neşte bănuţi, ceva că murim dă foame!" Mama s-a dus înăuntru şi se pregătea să dea o pungă cu bani femeii, însă tata a oprit-o cu asprime: „Femeie, ce e-n capul tău? Eu nu trudesc ca să hrănesc toate putorile, ci ca să-mi ajungă fiii oameni de renume! Să plece de aici, acum!"

— Îmi şi-nchipui ce faţă de căţea bătută o fi tras scârba dracului! pufni căpitanul gărzilor, cu dispreţ.

— De-ar fi vorba de doar atât, căpitane, ar fi bine. Tot ca o căţea s-a purtat nenorocita, totuşi. M-a ţintuit cu privirea cea mai plină de ură pe care-o văzusem în toată viaţa mea de până atunci, şi-a zis atât: „Lovească-vă ciuma dă bogătoi spurcaţi!" Apoi şi-a luat copiii şi-a plecat ca o boare rea.

— Ce s-a întâmplat după aceea, Dom? întrebă căpitanul.

— La trei zile după aceea, am văzut în odaia mamei un şobolan mare. Spurcată arătare! Mă fixa cu ochii ăia negri ca mărgelele, de parc-ar fi stat gata să sară să mă muşte. Habar n-aveam eu că un scârbos de purice, tocmai din spinarea acelei abominaţii a regnului animal, avea să sădească în casa noastră seminţele morţii. Mama a murit prima, urlând din toţi rărunchii că ardea Parisul, că diavolul umbla gol pe străzi. Tata a mai rezistat trei zile şi a murit şi el, plin de bube, scâncind ca un prunc speriat către un câine negru nevăzut să nu-l facă bucăţi. După ce-a trebuit să le ard trupurile, n-am avut linişte şase zile căutând să omor spurcăciunea aia ordinară! Când am încolţit-o şi-am nimicit-o cu un cuţit, simţindu-i maţele calde cum se scurgeau pe podea, am simţit o uşurare enormă. Şi atunci mi-am jurat pe fiecare clipă pe care Dumnezeu avea să mi-o mai dăruiască în plus că voi fi o forţă necruţătoare a naturii împotriva ţiganilor. Mi-am dat seama atunci că există putere în cuvinte şi mi-am făgăduit mie însumi să mă folosesc de ea ca să distrug toate cuvintele spurcate ale rasei ăsteia blestemate, căreia-i curge în vene venin de şarpe, de scorpion! Ani întregi m-am rugat, am cerut ajutorul Mântuitorului să-mi fie alături în calea mea spre Lumină! Voi străpunge bezna cu damf de moarte şi spurcăciune a ignoranţei lor şi de-o fi să ard din cap până-n picioare, şi de-o fi să mă fac scrum!

— Aşa să v-ajute Dumnezeu, Dom Frollo! îl linguşi Phoebus.

— Amin, căpitane! răspunse arhidiaconul, hotărât, apoi zâmbi larg şi-l bătu din nou pe umăr. Aş avea... o rugăminte la dumneata, şopti arhidiaconul.

— Spuneţi, părinte!

— Am aflat că ar fi neliniște prin locurile unde-şi fac nenorociţii ăştia taberele. Vreau să fii ochi şi urechi la ei. Mergi în seara asta pe-acolo şi vezi ce şi cum se întâmplă. Regele nu m-a mai căutat de-o vreme, sigur trebuie să fie îngrijorat.

Nu suna bine ce spunea arhidiaconul. Deloc. Da, devenise un apropiat al regelui Ludovic al XI-lea al Franţei, îşi scriau des şi discutau multe lucruri, iar faptul că regele nu-i mai răspundea era, într-adevăr, un semn că lucrurile nu se îndreptau încotro ar fi trebuit. Ţiganilor părea că le-ajunsese cuţitul la os. Şi ceva

îmi spunea că nu erau soiul de oameni cărora să le poată scoate cineva din cap şi din suflet simţul dreptăţii.

Frollo se apropie de mine, punându-mi complice mâna pe spinarea cocârjată.

— Quasimodo, tu te ştii ascunde. Mergi pe urmele lui Phoebus şi urmăreşte tot. Trebuie neapărat să ştiu ce s-a întâmplat.

Din nou, Dom Frollo mă mira. Oare ce-o fi fost cu obiceiul ăsta al lui de a mă ţine din scurt de cele mai multe ori, pentru ca apoi, ori de câte ori avea de gând să facă un lucru ascuns, să-mi dea libertatea să umblu? Sincer vă spun, dragi viitori cititori, dacă veţi exista vreodată, aveam atât de puţină libertate, încât o primeam cu braţele deschise, indiferent de forma pe care ar fi căpătat-o.

Mergând pe acoperişurile Parisului în lumina slabă a amurgului, l-am urmat pe Phoebus spre marginea oraşului, aproape de Curtea Miracolelor, unde-şi aveau ţiganii tabăra.

— Nu să mai poate, fraţilor! Murim dă foame-acia, să moară moartea noastră, şi p-ăştia-i doare-n cur!

Glasul lui Clopin, care stătea drept ca un suveran în centrul taberei ţiganilor, era plin. Plin de hotărâre, dar şi de durere.

— Fraţilor, noi venirăm acia să ne fie mai bine sau să ne-ascundem ca laşii dă câte ori le vine ăstora să ne bage-n belele? Noi om fi săraci, da' aşa uşor ne căcăm pă noi? Să poate, mă, aşa ceva? Burtă-plină ăla dă rege mai are-o ţârică şi plesneşte, noi facem pă ciungii, şchiopii, chiorii, muţii, s-avem ce să mâncăm! Dă-i, mă, în sângele mamii lor dă-mbuibaţii dracului! Că ăştia-şi fac legile pentru ei! I-auzi, că n-avem hârtii! Ce hârtiile curului meu ne trebe să trăim şî noi ca oamenii? Dă când am venit acilea, tot o ţin ăştia că n-avem hârtii şi nu putem să ne ducem unde vrem, să facem ce vrem! Ce pielea mea să fac dacă am pielea tuciurie, vere?

Şi Clopin desfăcu braţele şi strigă, privind în sus:

— Foaia mă-tii de hârtie, nu-mi schimbi pielea tuciurie, fi-ţi-ar moartea timpurie! Şi-acuma să vine cine-o veni şi să mă harestează! Aşa! Na! Veniţi şi ne harestaţi pă toţi, fi-v-ar puterea spurcată a dracu' să vă fie dă bogătoi puturoşi!

Phoebus se apropie de tânărul ţigan furios, scrâşnind din dinţi de mânie:

— În locul tău, ţigane, aş căuta să-mi ştiu locul! Poate că faci tu legea-n mormanul ăsta de căcat, dar braţul Legii adevărate sunt eu şi sunt uns de Majestatea Sa Regele Ludovic al XI-lea al Franţei şi binecuvântat de arhidiaconul Claude Frollo!

— Aaaa, am auzit io dă tine, băeţaş! Tu eşti căpitanu-ăla şmecher, cu numele dă soare, aşa-i? Ne-a zis noo ăla, Gregoar ăla, cum soarta mamii lui l-o chema, bărbac-su soră-mii, că tu tai şi spânzuri p-acia!

Rânjetul sfidător al ţiganului îl înfurie şi mai tare pe mândrul căpitan, care îi cârpi un dos de palmă.

— Da, mă, gunoiule! urlă Phoebus, aplecându-se asupra lui Clopin cu o ură nestăvilită. Sunt soarele care-o să vă ardă de-o să urlaţi cât o să trăiţi! Aici nu sunteţi în văgăunile păgâne pe unde v-au fătat căţelele voastre de mame! Sunteţi într-un oraş închinat Fecioarei şi Mântuitorului, şi vă supuneţi legilor lui! Vrem să vă ţinem din scurt, să nu vă-ntindeţi mai mult decât vă e plapuma! De-aia vă cerem hârtii, c-altfel nu le-am risipi pe unii ca voi!

Ţiganul dădu să se ridice, însă un şut în gură venit din partea căpitanului îl ţinu la pământ, umplându-i faţa de sânge.

— Ţi-am dat eu voie să mişti în faţa mea, mă, păduche spurcat şi obraznic ce eşti? ZI, MĂ!

Sabia căpitanului se îndreptă spre gâtul lui Clopin, care tremura bălmăjind fără noimă şi era cât pe ce să se scape pe el de frică.

— LASĂ-L!

Vocea Esmeraldei îl făcu pe căpitan să tresară, surprins.

— Lasă-l pă frati-mio, că să moară ce-am mai scump de nu te las fără coaie-aci, pă loc!

Ţigăncuşa avea dinţii încleştaţi, ca un pui de panteră neagră, iar în mână flutura ameninţător un cuţit mic, dar al dracului de ascuţit. Ridicând din sprânceană, căpitanul dădu un pas înapoi.

— Nu ştiam că şi porumbiţele au gheare atât de ascuţite, pasăre din Paradis ce-mi eşti, spuse el, zâmbind surprins. De ce umbli tu singură şi înarmată pe-aici? Ia uite, e a doua oară când îţi salvez pielea de satin, care încântă ochii oricărui bărbat cu sânge şi viaţă-n el! Fii pe pace, n-am venit să vă fac vreun rău şi n-am ştiut că amărâtul ăsta ţi-e frate. Vreau doar să fiu sigur că nu faceţi... sălbăticii pe-aici!

Glasul căpitanului devenise dulce, de parcă gâtlejul pe care scotea insulte cum scuipă dragonii foc ar fi fost uns cu o găleată întreagă de miere.

Îi zâmbi Esmeraldei, cu o sclipire de ştrengar în ochii azurii şi-i trecu degetele prin pletele negre, dând să se îndepărteze.

— Stai, mânca-ţi-aş! şopti ţigăncuşa, devenită brusc sfioasă. Tu eşti hăla dă mă scăpă dă Cocoşat, nu?

— Da, eu sunt! Animal spurcat! Să te pângărească el, cu ghearele-i de fiară? Ologul dracului, îi curg balele ca unui moş tâmp!

Din colţişorul meu ascuns, fierbeam de furie. Cum îndrăznea să mă facă animal, când văzusem în animale mai multă blândeţe decât în cei aflaţi sub autoritatea lui? N-am făcut, însă, decât să plâng cu lacrimi fierbinţi ciuda insultei lui.

— Cum să-ţi mulţumesc io, căpitane? întrebă ţiganca, devenită brusc o copiliţă cu ochi visători.

— Uite cum. Îţi dau întâlnire peste trei zile la hanul lui Marguerite, bătrâna grasă care face cea mai bună brânză din Paris, aia de-i zic ăştia şi La Falourdel. E

simpatică băbuţa. Şi e şi mai simpatică fiindcă-i singura din tot Parisul care orbeşte la focurile amorului dacă-i „unsă” bine. O fi ea bisericoasă, dar mărunţişurile rotunde şi galbene n-au religie, n-au naţie, n-au rădăcini, mamă şi tată. Dă-mi o noapte cu tine şi din dansatoare desculţă te voi face regină! Îţi fac medalion din lună, şirag de perle din stele şi coroană din soare! Te fac a doua după Regina Cerului, după Fecioară! Atât dă-mi: o noapte!

Ochii Esmeraldei se făcuseră cât cepele. Pesemne, nu mai auzise pe nimeni vorbindu-i astfel.

— Fii domniţa mea, Esmeralda, şi-ţi jur pe onoarea mea de soldat, cât mă vezi de căpitan, îţi voi cădea la picioare precum sclavul cel mai umil.

Apoi, căpitanul se îndepărtă cu paşi mari, hotărâţi, ca un om care-şi atinsese scopul cel mai însemnat.

— Ei, ei, nevastă! se-auzi vocea lui Gringoire, care ieşi din cortul Esmeraldei, deja se prea vede treaba că voi, ţiganii nu trăiţi după legile noastre. Mă rog să-mi fie urechile infidele, iar nu tu. Tocmai cu căpitanul vrei să mergi?

— Ce, ţi s-aprinse flacăra? Doar n-ai uitat că te-am luat dă bărbat ca să nu sfârşeşti în ştreang şi-atâta, nu? Că dacă nu eram io, atârnai cu limba p-afară! Ştii şi tu bine că nu eşti bun nici dă cerşitor, nici dă hoţ, nici dă cuţitar, nici dă nimica!

— Ce s-a întâmplat acolo a fost sub imperiul fricii, scumpa mea soţie, spuse Gringoire. Acum ştiu că viaţa mea e în siguranţă şi o să-ţi arăt că pot fi şi hoţ, şi cuţitar şi tot ce vrei tu să fiu.

— Bine, mă, poietule, mânca-ţi-aş vrăjeala ta! Ia, harată-mi ce hoţ poţi tu să fii! Hai după mine!

Esmeralda îl apucă de braţ cu o forţă neaşteptată pentru o fată şi-l duse într-un cuibar unde o găină grasă stătea pe ouă.

— Ia fură-i lu’ scârba asta umflată un ou fără să-ţi sară-n cap! Atuncea o să te cred că eşti bun dă hoţ!

Gringoire se apropie tiptil de cuibarul găinii, dar călcă pe un băţ de lemn lăsat în apropiere, care trosni, speriind cloşca şi făcând-o să-i sară în cap şi să-l lovească neîncetat cu aripile şi ciocul. Poetul se învârtea ca un apucat încercând să scape de ea, în râsetele Esmeraldei şi ale lui Clopin.

Din ascunzătoarea mea, îmi era foarte greu să nu izbucnesc în râs. La scârţâitul care-mi servea drept râs, mi-aş fi dezvăluit imediat prezenţa.

— Nu că nu eşti bun dă hoţ, mă, eşti prost făcut grămadă! Zici că eşti dân cârpă! Ia să văd, dă ucigaş e ceva dă căpăţâna ta? Havem un cocoş dat dracului dă rău şi vrem să punem de-o tocană. Dacă-l prinzi şi-i rupi gâtu’, să moară moartea mea dă nu zic la tot Parisu’ că eşti rege-ntre ţâgani! zise Clopin.

Se duse şi aduse cocoşul, dându-i drumul chiar în mijlocul cortului şi întinzându-i-o lui Gringoire pe Matilda lui, cuţitul uriaş pe care-l mânuia ca nimeni altul.

— Dacă eşti tare, dântr-o lovitură i-ai luat gârgălotu'!

Gringoire încercă o lovitură cu la fel de multă vlagă ca o mâţă leşinată, iar cocoşul, surprins si furios, se-apucă să fâlfâie din aripi şi să cârâie, încercând să-l străpungă cu ciocul şi cu ghearele.

— Nu te zbate-aşa, bă, nerodule, că mai tare-l întărâţi! Ia, beleşte ochii-aci, belitule care eşti!

Apucând cocoşul cu braţele lui vânoase, Clopin îi frânse gâtul, apoi îl descăpăţână cu o tăietură scurtă, smucită, şi strigă:

— Esmeraldoooo! Hai aci de-l jumuleşte p-ăsta!

— Eeee, jumuli-mi-ai tu mie miju'![12] Iară io?

— Hai, mânca-ţi-aş, că fac io focu'!

Am stat ascuns şi i-am urmărit gătind, apoi mâncând cocoşul, şi un sentiment dulce amar mă copleşi: n-aveau „nici Cer, nici Pământ", dar aveau, poate chiar fără a-şi da seama, o bogăţie dincolo de orice: puteau fi, fie şi câteva ceasuri, doar unii cu ceilalţi, şi de a mânca, sub cerul liber, la foc de tabără, carne crescută de ei. Un nenorocit singuratic ca mine şi-ar fi dat jumătate de viaţă pentru aşa ceva.

Nevăzut, neauzit de nimeni, m-am îndepărtat de tabăra lor şi m-am întors spre catedrală. Aveam de vorbit cu Frollo. Fără să ştiu, aveam să-mi arunc viaţa într-un tumult neaşteptat. Tumultul care m-a adus în tăcerea asta de plumb, unde nu-i nimic, decât apăsare.

Capitolul 38

Despre sufletele schilodite

Pentru oricine se uită la mine, e limpede: trupul mi-e schilodit, ciuntit, de nenumărate nenorociri şi neputinţe. Nu-mi pot stăpâni cum trebuie mâinile şi picioarele, şontâcăi ca un boboc de raţă beat mort, când vorbesc şi râd, până şi cel mai bătrân şi rebegit măgar din tot Parisul se poate lăuda cu un glas mai duios ca al meu, balele-mi curg uneori din gură de parc-aş fi un moş de o sută douăzeci de ani, movila de carne sucită din spinare atrage scârba tuturor. Însă nu de puţine ori, atunci când mă rog şi-mi simt sufletul scăldat în Lumina Prezenţei Mântuitorului, îmi dau seama că la mine, el a rămas întreg. Ştiţi de ce, scumpi cititori?

[12] Partea femeiască în ţigăneşte (n.a.).

Nu de puţine ori am avut prilejul de a-i vedea pe unii dintre cei ce calcă pragul Catedralei Notre-Dame rugându-se. Mulţi dintre aceştia sunt cei numiţi nobili. Şi de cele mai multe ori, când ceream îndrumare de la Domnul ca să le pot înţelege rugăciunile, spuneau cam aşa:

„Doamne, fă să fie cunoscut, temut şi respectat numele meu, şi să-mi dispară duşmanii, ruşinaţi, umiliţi sau morţi în cele mai groaznice chinuri. Fă din mine om înstărit, cu putere, renume şi influenţă!”

Mi se părea straniu cum nişte oameni care aveau tot ce-şi puteau dori puteau cere şi mai mult, şi-i puteau impune lui Dumnezeu să le umilească sau distrugă duşmanii. Nu simţeam deloc, în rugăciunile lor, recunoştinţă pentru toate cele ce ajunseseră să le aibă.

Într-o zi m-am retras în tăcere în cămăruţa mea şi L-am întrebat, cu toată sinceritatea, pe Cristos:

— Ce e, Doamne, cu oamenii aceştia? De ce nu pot mulţumi pentru ce au şi de ce vor cu atâta ardoare ca oricine le-a greşit să moară?

— Ca să ajungă acolo, Quasimodo, ar trebui să fie întregi sau măcar întregiţi sufleteşte. Foarte mulţi dintre aceşti oameni se agaţă de cele ale lumii cu o disperare întâlnită numai la fiarele care reuşesc să doboare o pradă. Şi atât de puternic se agaţă de ele încât şi bruma de Spirit care le mai rămâne o leagă cât pot de strâns de ele.

Glasul lui Cristos era străbătut de un fior de dezamăgire, cum rar auzisem la El.

— Nu-şi dau seama că tot ce au li s-a dat cu un scop, Quasimodo. Abundenţa nu vine de la sine, oricât s-ar umfla orgoliile în ei încât să creadă aşa ceva. Abundenţa este, de fapt, cea mai limpede lecţie despre recunoştinţă pe care Tatăl, Eu şi Sfântul Spirit o putem da fiinţelor umane.

În ochii Mântuitorului apăruse un licăr de tristeţe. Avea privirea unui părinte care oferise totul copilului său şi-l văzuse risipindu-şi viaţa.

— Se ciuntesc sufleteşte pe ei înşişi, chiar întregi trupeşte fiind. Pentru că nu-şi mai dau seama că nimic din ceea ce le-a fost menit să se întâmple nu s-a întâmplat fără voia Tatălui, a Mea şi a Sfântului Spirit. Se cred, ei înşişi, mici dumnezei peste vieţile altora, şi vin la Adevăratul Dumnezeu ca la raport, dintr-o obligaţie împlinită cu jumătate de inimă. Şi ce e cel mai primejdios e că-i văd pe mulţi dintre cei care-au ales chemarea de a fi slujitorii Mei mutilându-şi în asemenea hal sufletele. Ucid, cu de la ei putere, pe oricine e altfel decât ei. Sau dacă nu o fac, îndeamnă fără nicio urmă de tremur în glas pe alţii să ucidă în locul şi-n numele lor, ca apoi să spună că au făcut-o în numele Meu! Unde, scumpul meu slujitor, scrie în Scriptură că Eu, Tatăl şi Sfântul Spirit am cerut vreodată moartea păcătoşilor?

— Atunci, Doamne, de ce se întâmplă asta cu atât de mulţi oameni în aceste vremuri?

— Pentru că Întâiul Prăbuşit este neîntrecut în sucirea şi răstălmăcirea Adevărului, dragule! răspunse Cristos nedumeririi şi revoltei din glasul meu. Şi nimic nu-i face plăcere mai mare decât să-şi reverse ura şi minciunile viermănoase acolo unde n-au ce căuta cu niciun chip. Pentru că singurul ţel pe care Diavolul îl are e să corupă ceea ce Dumnezeu vrea cât mai pur posibil. Mintea şi sufletul omului. De asta vezi toate nenorocirile şi grozăviile comise de Inchiziţie.

— Şi de ce îngăduiţi să se întâmple aşa ceva, Tu, Tatăl, Sfântul Spirit?

Întrebarea îmi scăpă pe neaşteptate. Nu mă gândeam nici într-o mie de ani că o să reuşesc să scot aşa ceva pe gură în prezenţa Mântuitorului meu.

Punându-mi o mână hotărâtă, bărbătească, pe umăr, Cristos mă privi în ochi şi-mi vorbi ferm:

— Noi nu îngăduim decât libertatea omului! Cum spunea dragul Augustin de Hipona, pe care-l numiţi sfânt: „Iubeşte-L pe Dumnezeu şi fă ce vrei!" Oricine, dar, va avea dragoste de Dumnezeu, va şti că nu vrea altceva decât e voia Lui! Şi va alege asta LIBER, cu de la SINE putere! Dumnezeu nu vrea sclavi care să Îi împlinească voia de teama pedepsei. De ce-a spus, oare, Augustin să iubiţi pe Dumnezeu şi să faceţi ce vreţi, oameni buni şi dragi? Pentru că numai şi numai prin voia Lui Îi puteţi gusta din plinătatea iubirii! Numai prin voia Lui, făcând-o, împlinind-o, TRĂIND-O, veţi şti, veţi putea înţelege, cu minţile voastre finite, infinitatea Milei Divine! Ţie, iubite slujitor, nu-mi rămâne decât să-ţi spun că încercările pe care le vei întâmpina de acum înainte cer un curaj şi o hotărâre mai mare decât ai fost vreodată nevoit să dovedeşti! Îţi pot garanta atât: triumful este al celor ce nu uită să lumineze, chiar şi în Abis!

Noaptea aceea, deşi mai rece şi mai întunecată decât multe dintre nopţile vieţii mele, stătea sub semnul unui mugur de Lumină pe care nimeni şi nimic nu avea să-l smulgă din inima mea. Am adormit ştiind că orice-ar fi fost să urmeze în viitor, El era acolo!

Capitolul 39

Legiune şi încercarea de crimă

Cum era de aşteptat, vestea că Esmeralda îşi dăduse întâlnire cu Phoebus nu-i căzu deloc bine arhidiaconului. Imediat ce am terminat ceea ce aveam de spus despre ei doi, Frollo începu să se plimbe de colo-colo ca un leu în cuşcă.

— Nu... nu, nu, nu, nu, nu, NU! Nuuuu! Nu se poate! Căpitanul de Chateaupers? Omul pentru care am garantat pe cuvânt de onoare în faţa regelui

Franţei, vrăjit de o păgână desculţă, murdară şi înfrăţită cu Diavolul? Nu se poate! Atât de spurcată să fie puterea ei întunecată! Nu...nu! Eu şi numai eu ştiu ce trebuie făcut ca să-i fie salvat sufletul! Pielea ei nu va cunoaşte atingerea unui alt bărbat!

Vorbea din ce în ce mai încrâncenat, glasul îi devenise aproape un mârâit de furie, iar în jurul lui se simţea o răceală ascuţită, care-mi străpungea miezul sufletului, lăsând în el cioburi de gheaţă înmuiate într-o otravă parcă făcută din beznă absolută. Scoase biciuşca dintre faldurile reverendei şi se croi cu ea peste spinare de trei ori, căzând în genunchi şi oftând de parc-ar fi fost cuprins de un sumbru extaz. Apoi se aşeză la masa de lucru şi trânti tot ce era pe ea cu un singur gest furios, gâfâind ca un cal care alergase prea mult.

Teama îmi copleşise toate gândurile. Mă simţeam ca un miel închis într-o cuşcă uriaşă cu un lup flămând şi rănit. Nu puteam gândi, vorbi, respira ca lumea, totul era o pâclă neagră-cenuşie de teamă. Am fugit înapoi în clopotniţă, căutând să mă adăpostesc de valul uriaş de furie al arhidiaconului.

De cum am intrat în cămăruţa mea, mă izbi o senzaţie cumplit de rece, apăsătoare, de parcă moartea însăşi ar fi căpătat o formă ce putea fi simţită. Bineînţeles, spurcatul de Legiune era chiar acolo, stând agăţat cu capul în jos precum un liliac uriaş, grotesc.

— Te sssalut, ologul meu favorit! scuipă arhidemonul spre mine, cu un dispreţ nemărginit.

— Ce cauţi aici?

Glasul meu voia să pară hotărât, însă în lumina slabă a lumânării de veghe, cu prezenţa cumplitului meu oaspete, nu puteam să-mi ascund deloc teama.

— Am sssă-ţi arăt lucruri hotărâtoare pentru dessstinul tău! Ca sssă vezi şi tu, bou bălosss ce eşti, în grija cui ai fost lăsssssat! Mai bine te creşşşşteau lupii, ssspurcăciune!

— Taci! Nu ai un cuvânt de s-s-spus î-în plus în privinţa mea!

Răceala ca de moarte ce răzbătea dinspre soldatul iadului făcea să-mi clănţăne toţi dinţii din gură.

— Cine ssspune asssta?

— Mântuitorul!

— Care mântuitor, maimuţă ssssucită? Amărâtul ăla de tâmplar, de care pe ssssstăpânul tău a-nceput ssssă-l doară-n cur de multă vreme încoace? Ce-a mântuit Ăla? Ce s-a apropiat de el din natura omului de când a murit ca un tâlhar pe ssspurcata aia de Golgotă, unde-au pierit urlând de dureri atroce toate gunoaiele de pe Pământul Făgăduintssssei? Doar atunci am primit noi, hoardele Prăbuşşşitsssilor, o lovitură cruntă. Atunci şi-n cele patruzeci de zile de după aceea, ne-au fost nimiciţi cei mai ssssspurcaţi dintre sssoldaţi! Dar imediat ce-a plecat dintre voi, aţi început ssssă ssssporovăiţi şşşşi ssssă vă ciondăniţi ca proşşşşştii! V-atssssi fudulit precum nişşşte păuni betsssi de putere, fiecare cu

Adevărul lui, şi-atsssi ucisss în numele lui cu o ssssălbăticie care ne-a făcut ssssă aplaudăm, roşşşşind ca fata mare la măritat! Dar nu dessspre asssta e vorba aici!

— Despre ce, atunci? l-am întrebat, cu o voce ceva mai stăpână pe sine.

Arhidemonul nu răspunse, ci făcu un semn cu mâna. M-am trezit alături de el pe o stradă luminată de torţele atârnate de colţurile unei clădiri mari pe care scria cu litere de-o şchioapă LA MARGUERITE, unde o siluetă înveşmântată în negru, cu o glugă lungă şi ascuţită la vârf pe cap, pe care-am recunoscut-o ca aparţinând lui Dom Frollo, aştepta cu nerăbdare ca Phoebus de Chateaupers, focosul căpitan al gărzii regale, să-şi facă apariţia.

După vreun sfert de oră, l-am văzut pe Phoebus, drept, băţos, cu sabia la brâu, venind spre han.

— Dom Frollo! spuse căpitanul, ridicând din sprânceană a mirare şi rânjind din colţul gurii. Ce surpriză să vă văd aici!

— Vin aici din grija mea pentru sufletul dumitale. Un înger mi s-a arătat azi-noapte şi mi-a spus să te previn că se pot întâmpla mari nenorociri dacă te întâlneşti cu blestemata aia de ţigancă!

— Ei, părinte, staţi liniştit, răspunse căpitanul. E doar o joacă prostească, de copii infatuaţi. Îi dau ce-i trebuie şi scap de ea. O fi lumea mică, Dom Claude, dar e prea mare ca un bărbat ca mine să-şi dedice viaţa unei singure femei!

— Gândirea aceasta, tinere căpitan, este periculoasă şi vă poate-arunca în hăuri de care nici nu ştiaţi că există.

— Dom, v-am spus şi vă repet. Cred doar în ceea ce pot străpunge. Viaţa mea se învârte între două lucruri: amor şi război. În ambele, totul e permis.

— Căpitane, vă ştiu de bărbat vrednic. Însă sunt îngrijorat. Trebuie neapărat să văd tot ce se întâmplă între ţigancă şi dumneavoastră.

— Mă gândesc că nu strică nimănui dacă v-ascundeţi într-un dulap şi vă uitaţi, părinte, râse Phoebus.

Când intrară la han, căpitanul o luă înainte pe scări, iar Frollo scoase o pungă destul de grea cu aur, pe care i-o trânti hotărât pe tejghea hangiţei Marguerite.

— Sunt omul lui Dumnezeu. Dacă se întâmplă ceva dincolo de limitele decenţei în camera de sus, pe care-aţi dat-o ţigăncii, sau dacă nenorocitei îi trece prin cap să invoce vreun demon şi să facă vreo grozăvie şi să nu fie cineva din partea Mântuitorului ca să lupte cu el, sufletul meu va da socoteală în faţa Domnului!

Aruncându-i o căutătură ciudată, hangiţa acceptă punga cu bani şi-l lăsă să urce în cameră.

Esmeralda aştepta pe un pat mare şi curat, pe care stătea tolănită întinsă precum o pisică tânără şi mlădioasă.

Phoebus intră în cameră fără să mai bată la uşă şi urcă şi el în pat, în faţa ei. Nemernicul de Legiune intră în dulap alături de Frollo, făcându-i înainte paşii silenţioşi ca ai unui tigru care-şi pândea prada, astfel încât Esmeralda să nu-l

poată simţi. I-am văzut ochii galbeni, de lup, ţintuindu-mă cu privirea, în timp ce-i susura lui Frollo la ureche:

— Omoară-l pe câinele-ăla turbat, şi e a ta!

Phoebus îi şoptea vorbe dulci Esmeraldei, care roşise ca o fetişcană de rând:

— O, tu, regina nopţii, tu, înger cu pielea arămie, tu, comoară nedescoperită. Ştii tu ce-ai făcut cu inima mea?

— Nu ştiu, răspunse Esmeralda, abia-ndrăznind să-l privească în ochi, da' ştiu că mi-e scris în palmă că m-oi îndrăgosti dă un flăcău frumos ca Soarele, să mor dă el şî dă ochii lui.

— Să vedem, aşadar, dacă palma ta, sublima ta palmă, te minte sau îţi grăieşte adevăr!

— Stai, stai să las cuţâtu' ăsta aci, jos! şopti Esmeralda, scoţând cuţitul de la sân.

Înăuntru, în dulapul îngust, arhidiaconul fierbea. Duhoarea care ieşea pe sub uşa dulapului era insuportabilă şi numai eu o simţeam.

Ieşind din ascunzătoare, Claude Frollo, arhidiacon la Notre-Dame, apucă într-o mână ca o menghină cuţitul lăsat de ţigăncuşă pe podea şi se furişă în spatele căpitanului. Dezlănţuindu-şi furia, ridicând cuţitul deasupra capului, urlă ca un apucat:

— Mori, futu-ţi legea şi rasa mă-tii de câine în călduri ce eşti! Goleaşcă-şi Beelzebut maţele pe sufletul tău!

Apoi lovi cu cuţitul cu toată forţa de care era în stare, dar nu nimeri gâtul, ci doar umărul căpitanului, care icni şi căzu pe pat, cu faţa în jos.

Esmeralda, transfigurată de groază, cu sudoarea şiroindu-i pe faţă, zbieră:

— HĂĂĂĂĂĂĂĂU! FEOBUS AL MEEEEU! SOARELE MEEEEU! SĂRIIIIIŢI, CĂ-L OMORÎÎÎÎÎÎ!

Frollo scoase cuţitul plin de sânge din spatele căpitanului gărzilor şi-l aruncă pe pat, la picioarele ţigăncii, apoi se îndreptă spre uşă şi dădu să iasă. Înainte de a ieşi l-am văzut făcând ceva ce-mi îngheţă sângele în vine.

Arhidiaconul rămase pe loc, dar întoarse capul, cu totul, în spate, ca să privească în urmă. Scrâşnind din dinţi, dădu ochii peste cap, de i se vedea doar albul, apoi aceştia-i deveniră galbeni, ca ai unui animal de pradă. Ca ai spurcatului de Legiune, care râdea ca un apucat, alergând prin cameră şi dărâmând totul.

— CRIMĂ! CRIIIMĂĂĂĂ, DOAMNE IA-MĂ DE AICI! urlă hangiţa, venită în fugă să vadă ce se întâmplase şi găsind căpitanul rănit, plin de sânge, pe pat, şi ţiganca zbierând din toţi rărunchii! Gărzi! GĂĂĂRZI! strigă ea, pe geam.

În clipa următoare, Jacques şi Gilles, care tocmai terminaseră de patrulat la colţul străzii, intrară în han, urcară treptele care duceau la camera de sus cu paşii duduind precum copitele armăsarilor celor Patru Călăreţi ai Apocalipsei, şi-o apucară pe Esmeralda, care se tânguia ca la mort, încercând cu disperare să scape

din strânsoarea lor. Biata Djali, pe care ţigăncuşa o luase cu ea, aşa cum făcea oriunde mergea, de dragă ce-i era, încremenise în loc, cu ochii împăienjeniţi de teamă, şi behăia tânguitor, cu gâtul întins după stăpâna ei.

Văzând cumplita scenă, am scos un urlet de teamă şi durere... şi m-am trezit, în patul meu, leoarcă de sudoare şi tremurând ca varga. Fusese un vis... dar cumva, ştiam că era mai mult!

Capitolul 40

Venerabilul Jacques Charmolue

Dimineaţa zilei de după tulburătoarele evenimente ce-i aveau în centru pe Esmeralda, Phoebus şi arhidiaconul Claude Frollo îl găsi pe cel din urmă aşteptând nerăbdător pe cineva „peste măsură de important”, după cum îmi povestise chiar el în urmă cu nişte zile, când îmi vorbise din nou, a mia oară, despre pericolul de a lăsa ţiganii să-şi facă de cap pe străzile din Paris.

— Quasimodo, curăţă-ţi clopotniţa şi vino să mă ajuţi să aranjez totul. Avem un oaspete mare astăzi! Însuşi luminatul procuror ecleziastic, venerabilul Jacques Charmolue, are de gând să vină încoace şi să ne aducă veşti cruciale pentru viitorul acestui oraş şi al sufletelor nemuritoare ale locuitorilor săi creştini!

Aproape toată dimineaţa aceea m-am ocupat cu dereticatul pe lângă Arhidiacon, care nu făcu decât să-mi dea porunci scurte, seci, ca un general, bombănind printre dinţi ori de câte ori mâinile mele îndărătnice refuzau să mă asculte, şi chiar croindu-mi vreo două-trei biciuşti peste spinarea cocârjată.

La poarta mare a catedralei răsunară trei bătăi scurte. Frollo ieşi în întâmpinarea oaspetelui, purtând pe faţă un rânjet larg, mieros.

— Fiţi binevenit, venerabile procuror! Domnul să vă ţină în putere ani mulţi de-acum!

Bărbatul înalt şi uscăţiv care intră pe poarta catedralei avea o faţă suptă şi ridată ca o smochină uscată şi ochii verzi plini de urdori. Colţurile gurii îi erau îndreptate în jos, aşa încât venerabilul Jacques Charmolue emana toată veselia şi căldura unei zile mohorâte de toamnă ploioasă.

— Mulţumesc, mulţumesc, frate Claude! răspunse moşul, cu o voce hârâită şi tremurată. Este mare nevoie de un om cu conştiinţa ascuţită ca a dumitale, ca să păstorească bine turma preacinstiţilor parizieni, atât de puternic şi îndelungat ispitiţi. Acest flagel păgân care sunt ţiganii ne-a nenorocit iremediabil, iubite frate!

În ciuda veşmintelor albe, n-am putut să nu remarc duhoarea de acru, de stătut, pe care-o emana bătrânul procuror, când trecu pe lângă mine.

— Pacea cu dumneata, tinere... cum ai spus că-l cheamă, Claude?

— Aaaa, da, Eminenţă. El e Quasimodo. Şi este... protejatul meu!

Simţeam din partea lui Charmolue un val uriaş de milă prefăcută amestecată cu scârbă. Mă mângâie în treacăt pe cap, scurt, sec, cu vârful degetelor, fără urmă de căldură, şi am simţit în minte glasul Mântuitorului:

— Mormânt văruit!

— Nu i-o luaţi în nume de rău că e tăcut, nu e... obişnuit cu străinii, spuse Dom Frollo, făcându-mi semn să încerc să spun ceva.

— *Pa... Pa... Pax vooo-biii-scum! am reuşit să rostesc.*

Din colţul gurii, un fir de salivă mi se prelinse, fără să vreau, pe bărbie, şi se opri exact lângă piciorul bătrânului.

Străveziu la faţă de scârbă, acesta făcu un gest de respingere cu mâinile şi dădu înapoi.

Frollo mă privi furios şi-mi spuse, încet, printre dinţi:

— Eşti un mo-to-tol! Vai de capul tău, amărâtule!

Apoi, mă apucă puternic de umăr şi mi-l scutură, aşa cum făcea de câte ori greşeam, în ochii lui.

— Nu fi aspru cu el, frate Claude! spuse Charmolue, linguşitor, mieros. Nu e vina bietului tânăr că neisprăviţii care l-au adus pe lume şi l-au aruncat ca pe-un gunoi colcăiau de păcate, şi toate nenorocirile s-au răsfrânt asupra lui!

— Mereu i-am vorbit despre stăpânirea de sine! Vorbesc pereţilor, oare? N-am crescut un animal, nu?

— La ce vremuri s-au năpustit cu demonică voracitate asupra noastră, Claude, e de întrebat dacă nu cumva vom ajunge cu toţii la natura unor animale. Parcă tot ce este mai corupt, mai viciat şi mai neruşinat în suflarea vie s-a cuibărit, încet, seducător în noi, pentru ca apoi să ne înhaţe de miezul sufletului! Lumea asta, frate preţuit... nu mai are nimic cu Dumnezeu. Vremea catedralelor e pe ducă, prietene! Pe ducă! Totul se va prăbuşi cu mare, mare zgomot, şi vai de lumea asta va fi! Încep să cred tot mai tare că Dumnezeu şi-a întors privirea de la noi!

În timp ce vorbea, procurorul ecleziastic se plimba de colo-colo, cu paşi mari, impunători, lovind când şi când podeaua cu toiagul.

— Vă împărtăşesc, cu mare groază şi îngrijorare, sentimentele, recunoscu Frollo. O beznă atotînghiţitoare pare să se fi pogorât asupra întregii făpturi omeneşti.

— Ai aflat, frate Claude, ce s-a întâmplat? O ţigancă, deja infama Esmeralda, l-a înjunghiat, din câte mi-a fost dat să aud, pe căpitanul gărzii regelui, tânărul şi puternicul Phoebus de Chateaupers. L-a sedus cu farmecele ei diavoleşti, fără îndoială sub influenţa unui arhidemon, dându-i întâlnire la hanul lui Marguerite, o femeie de bună-credinţă, preţuită pentru brânza ei şi pentru vioiciunea cu care

primea pe toată lumea. Biata femeie a înnebunit de spaimă şi se spune că urletele ei din timpul nopţii ţin toţi locuitorii de pe lângă han treji de când s-a petrecut nenorocirea! Doamne, Doamne, Doamne, cât, cum, de ce ne mai înduri?

— Poate că asta trebuia să se întâmple, spuse Frollo, cu un calm de gheaţă în glas, ca toată lumea să înţeleagă clar şi răspicat de ce nu pot fi altfel decât împotriva hoardei năvălitoare de ţigani care colcăie precum şobolanii pe străzile acestui oraş. Este mai mult decât oricând nevoie de lumină în această spurcată, abominabilă epocă a obscurităţii, a beznei fiinţei umane, cu tot ce are mai putred în ea! Iată-i ce fac când li se dă mână liberă! Îşi urmează pornirile cele mai de jos, precum fiarele încolţite! Pândesc momentul potrivit şi atacă pe neaşteptate, precum cele mai dezgustătoare şi mai veninoase năpârci! Tocmai de asta, cuiburile lor trebuie găsite imediat ce se află de ele şi trecute prin foc, ca veninul lor ucigător să nu se răspândească!

— Am înţeles că va fi judecată pentru tentativă de crimă şi vrăjitorie.

— Dreaptă judecată, răspunse Frollo, cu hotărâre. Eminenţă, vă daţi seama? Vă daţi seama ce demon bătrân şi pervers colcăia în sufletul acestei tinere păcătoase? Să seducă, apoi să încerce să ucidă braţul legii sfinte a Mântuitorului Cristos! Este limpede că asediul forţelor întunecate asupra celui mai mare sanctuar al credincioşilor parizieni nu e o glumă. E o realitate, care trebuie neapărat scoasă la Lumină! Da, Lumină! Lumina, Lumina şi numai Lumina va triumfa în acest război care ne-aruncă sufletele în luptă cu hoardele Infernului! Cât avem Lumina, nimic nu ne va opri!

Din spatele lui Frollo, fierbeam de furie. Văzusem totul, fiecare mic amănunt, şi ştiam cine era vinovatul. Dar trebuia să tac. Clipa dreptei mele mânii încă nu sosise.

Deodată, am simţit în spatele meu răceala cumplită, cu damf de mortăciune, prin care vechiul meu duşman, Legiune, îşi anunţa prezenţa ruptă din cele mai negre coşmaruri.

— Ce ssssatissssfăcător PUTE a ură clocotindă aici! susură arhidemonul, aplecându-se peste umărul meu, de parc-am fi fost complici. Îi vezi p-ăştia! Ssssunt atât de ocupatssssi ssssă-şşşi răsssspândeassscă veninul, că nici n-o să vadă ce fac!

N-am apucat să mai spun nimic, pentru că Legiune mă apucă puternic de buza superioară, băgându-mi cu forţă degetele în gură. Am căzut la pământ, zvârcolindu-mă, dând ochii peste cap şi urlând de durere. În jur, vedeam doar o pâclă roşiatică din care nenumărate chipuri îşi urlau durerea, furia şi neputinţa spre mine.

— Îtssssi voi ssssuge sssssssufletul, maimutssssă ce eşşşşti! urlă arătarea, deschizând larg gura.

Deodată, însă, un şuvoi de lumină mă acoperi din cap până-n picioare, iar vocea tunătoare a lui Cristos răsună în toată fiinţa mea:

— TAAAAACI! TACI, MINCINOS NENOROCIT CE EŞTI!

Arhidemonul îmi dădu drumul, schelălăind ca o vulpe în ştreang, pentru că Mântuitorul îl prinsese de coadă şi-l ţinea atârnat cu capul în jos.

— Nu ţi-ar fi ruşine? Stârpitură ce eşti! Ce crezi tu că ai a-i spune în plus acestui suflet, care de la începuturile vieţii lui a fost în grija Trinităţii? Poţi tu să spui ceva întreg? Nici limba nu ţi-e întreagă-n gură la cât eşti de SPURCAT! SPURCAT! SPURCAT să fii în Veac! Marş din ochii Mei, javră!

Mânia Mântuitorului umpluse toată încăperea. Cei doi iluştri reprezentanţi ai clerului, deşi n-o simţeau decât în furtuna care se pornise brusc afară, căzură în genunchi şi începură să-i dea înainte cu *Tatăl Nostru* şi *Bucură-te, Marie*, strângând la piept şiraguri de mărgele.

Pe cât de tare Se aprinsese, pe atât de nemărginit de blândă-i fu atingerea pe fruntea mea. M-am liniştit imediat. Nu tu zvârcoliri, nu tu spume, nimic. Doar pace. Pace pură.

Am simţit, apoi, braţele surprinzător de viguroase ale arhidiaconului ducându-mă în patul meu, unde am adormit, căzând într-un somn greu cât un clopot, fără vise.

Capitolul 41

O privire spre cum judecă strâmb drepţii

Frollo mă trezi a doua zi cu o energie rar văzută la el.

— Quasimodo, astăzi vei fi singur multă vreme, toată ziua şi o parte din noapte. Sper să pot conta pe faptul că nu vei da foc clopotniţei cât lipsesc şi că n-o să găsesc vreun vitraliu spart pe-aici sau să te văd spânzurat de-un gargui, căutând cuiburi de ciori, lilieci şi alte creaturi obscure! Sunt multe lucruri care trebuie încheiate urgent astăzi, pentru ca vieţile şi sufletele credincioşilor de la Notre-Dame să meargă mai departe fără teama că demonii îşi vor încerca spurcatele puteri asupra lor!

Ştiam la ce se referea nenorocitul meu stăpân, aşa că imediat ce plecă din încăpere, după ce am curăţat clopotele, am mâncat o bucată de pâine proaspătă cu roşii şi brânză şi m-am retras în cămăruţa mea ca să vorbesc cu Cel care ştiam sigur că putea înţelege tumultul din sufletul meu:

— Cristoase scump, vino-mi alături şi ţine-mă tare, căci ştiu, în miezul sufletului meu, că Esmeralda cea curajoasă, cu suflet mare şi vorba sinceră, va avea mult de suferit în cele ce urmează. Cum va fi, Doamne, cu putinţă ca ea să fie vinovată de ceva ce n-o văd în stare în veci să facă?

— Ştiu răspunsul frământării tale, slujitor drag, mai bine decât te-ai aştepta. Şi Fiul Omului a suferit pentru vini închipuite de cei de la putere, a îndurat palmele, scuipăturile şi injuriile oamenilor cu vieţile puse în slujba Celui Preaînalt. Se spune că Mi-am dat viaţa din dragoste pentru omenire, ca garanţie pentru iertarea păcatelor ei. Dar nu uita, Quasimodo: ca omenirea să cunoască dragostea Mea, Eu a trebuit să cobor în bezna urii ei. Pentru că orbii şi-au găsit lumina, surzii, auzul şi ologii, sprijinul în braţele şi cuvintele Mele, M-au urât mai-marii Israelului ca pe diavol. Ba chiar au pus multe din cele ce le-am făcut pe seama lui. Şi M-au învinuit că aş fi vorbit împotriva Romei, că aş fi cerut poporului să nu plătească taxe. Deşi am spus limpede şi răspicat pentru cine-a avut urechi să audă: „Daţi cezarului ceea ce este al cezarului, şi lui Dumnezeu ceea ce este al lui Dumnezeu.” Şi mulţi vor fi aceia, în vremurile ce vor veni, care vor mai suferi pentru astfel de vini. Chiar în zilele tale, sunt fete care ard pe rugul ridicat, chipurile, în numele Meu, pentru că ştiu să vindece oamenii cu altceva decât uleiurile şi rugăciunile din Biserică (şi pot să-ţi garantez că fetele astea nu cred absolut deloc mai puţin în acele rugăciuni!). În Carpaţi, printre cei mai falnici munţi ai Europei, unde zboară vulturii şi cutreieră lupii şi urşii pe un adevărat tărâm închinat libertăţii, într-o ţară ce se va numi România după multe, multe încercări, vor veni la putere armiile unui imperiu roşu, care vor încerca să aducă un Adevăr nou, proaspăt, cu avânt revoluţionar. Miezul acelui Adevăr: Dumnezeu nu există. Calea e-nchisă, Adevărul e mit, minciună, invenţie, ficţiune, iar Viaţa o petreci într-o rece şi obscură existenţă, departe de lumină. Te naşti, munceşti, faci copii şi mori. Atât vor să ştie. Vor băga Adevărul după gratii şi-L vor târî prin rahat, şi-L vor scuipa, şi-L vor blestema şi vor întoarce frate împotriva fratelui, fiu împotriva tatălui, iar tinerii cu carte vor vedea cu ochii lor cum cei mai dragi prieteni li se preschimbă, sub imperiul promisiunii unei libertăţi iluzorii, în fiare însetate de sânge şi gata să blasfemieze, să mintă şi să ucidă ca nişte posedaţi. Diavolul va găsi mereu căi de a-şi bate joc şi de a încerca să spurce munca Trinităţii!

— Ce va fi cu Esmeralda, Doamne?

— Esmeralda... drag Mi-e sufletul ei! răspunse Isus, cu un zâmbet oarecum trist şi obosit. Dacă regele Franţei ar fi pe sfert la fel de sincer ca această tânără, ar fi mult mai puţină nebunie aici. Din păcate pentru ea, în regatul ipocriţilor sinceritatea e păcat capital, şi Mă doare să spun că va avea multe de îndurat din această pricină!

— Nu poţi Tu împiedica asta cumva? Doamne, spune-mi că poţi!

— Toate-i sunt cu putinţă celui care crede, răspunse Cristos, cu aceeaşi tristeţe în glas. Însă deocamdată ţine minte ce ţi-am spus cu altă ocazie: fiecare suflare a Esmeraldei va fi trăită cu conştiinţa limpede, cu gândul că ea şi-a aparţinut doar ei! Cândva, atunci când nimic altceva nu-ţi va mai fi de înţeles din viaţa ta, vei

înţelege soarta Esmeraldei. Puterea ei de a iubi viaţa, până în ultima clipă, va stârpi iubirea spurcată de putere a celor ce o condamnă!

Răspunsul lui Cristos reuşi să facă două lucruri neaşteptate deodată: să mă umple şi de speranţă şi să mă şi descumpănească în acelaşi timp.

— Doamne... vreau... vreau să văd! Să văd, cu ochii minţii, ce se întâmplă, în noaptea asta, cu ea! Doar aşa simt că pot şti la ce să mă aştept!

— Ceea ce vei vedea nu e pentru cei slabi de înger, devotatul Meu slujitor. Cerându-mi să vezi asta, să ştii că vei vedea lucruri care pe orice alt om l-ar face să se lepede de tot ce are mai de preţ în suflet! Eşti dispus să vezi aşa ceva şi să-ţi păstrezi credinţa?

— Vreau... vreau Raiul pentru ea! am răspuns, chiar înainte ca Isus să-şi termine întrebarea. Atât vreau! Orice va-ndura, eu ştiu, sunt gata să-mi scot inima din piept şi să Ţi-o pun la picioare ca garanţie că draga mea Esmeralda merită Raiul!

— Să ţii minte, Quasimodo, cât trăieşti: întotdeauna nevinovaţii vor suferi. Şi vor suferi nu pentru că nu există dreptate, ci pentru că în setea lui de putere, omul uită ce înseamnă dreptatea. Cei ce terfelesc, umilesc şi scuipă pe spiritul nevinovaţilor, călcându-i în picioare, fac asta cu însăşi ideea de Putere, aşa cum a fost dată omului de Sus. La asta să te gândeşti când îţi vine să întrebi „Unde e Dumnezeu când omul suferă?" Unde, dar, e omul, când Dumnezeu are nevoie de inimi curate, de zâmbete sincere, de mâini întinse spre ajutorarea celui căzut, spre îmbrăcarea celui gol, spre hrănirea flămânzilor şi adăparea însetaţilor? Unde e omul, când Dumnezeu doreşte cu toată inima a i se face cunoscut pe înţelesul lui? De dragul unei puteri trecătoare, mincinoase, se afundă în bezna pornirilor cele mai de jos. Unde e omul cel înălţat de nume şi rang, când plânge orfanul şi se văicăreşte văduva de grija groaznicului mâine, care l-a omorât cu lăcomie pe ieri şi-l pândeşte cu nerăbdare pe azi? Ştii unde-l găseşti de cele mai multe ori? În cele mai abjecte cârciumi, unde zace pe sub mese, plin de propria spurcăciune, cu jumătate din stomac umplându-i din cap până-n picioare hainele şi cu o duhoare ce întrece în putere zece hoituri! Unde e omul cu renume când cel încercat greu de soartă are nevoie de o vorbă blândă şi încurajatoare? Se roagă ca gloria să se reverse asupra numelui lui, iar aproapele şi-l blesteamă şi dispreţuieşte, pentru că s-a născut de cealaltă parte-a zidului înalt ridicat de el, deşi ar fi avut toată puterea şi priceperea să facă un pod! Niciodată, Quasimodo, NICIODATĂ nu am dat aşteptând ceva în schimb, în afară de iubirea de Dumnezeu şi de aproape. Însă unora le-am dat ca să înţeleagă că „a avea" este urmarea firească a lui „a fi" şi „a face." Şi ce să vezi? Când au avut, au uitat şi să fie şi să facă. Asta în vreme ce alţii, care nu aveau, au învăţat să fie şi să facă mult mai mult decât fuseseră şi făcuseră până atunci!

— Ce să fac, Doamne, ca să pot vedea ce se întâmplă Esmeraldei?

— Să Mă aştepţi în noaptea aceasta, cu inima deschisă, şi voi veni!

Nicicând o promisiune nu-mi stârnise mai multă nerăbdare şi nicicând o poruncă nu mă făcuse să-mi doresc mai mult să stau drept şi să alerg apoi ca să o îndeplinesc.

Noaptea aceea nu veni, precum alte nopţi din viaţa mea, ca o întrebare cu privire la ceea ce avea să urmeze. Veni cu promisiunea solemnă a unui răspuns. Nici n-am închis bine ochii după ce mi-am îndreptat gândul spre Mântuitor, că I-am şi simţit mâna pe frunte. Apoi, m-am trezit alături de El după colţul unei camere mari, luminate de torţe, cu pereţii mucezi. La o masă mare, din lemn masiv, stătea Eminenţa Sa Jacques Charmolue, procurorul ecleziastic. Postura băţoasă şi privirea rece, ca de temniţă, din ochii lui, dădeau impresia că bătrânul murise în scaun. De nu i-aş fi văzut pieptul ridicându-se şi coborând şi de n-aş fi văzut cum clipea rar din când în când, aş fi jurat că nu era viu.

De o parte şi de alta a mesei stăteau Jacques şi Gilles, gardienii aflaţi în subordinea lui Phoebus, iar în faţa lui Charmolue, flancând-o pe Esmeralda, precum doi corbi, semne ale unei morţi iminente, erau Frollo şi fratele Pierre Delacroix, de la Inchiziţie. În jurul mesei, puhoi de oameni, ce stăteau cu ochii holbaţi a furie şi ură, gata să explodeze într-un vacarm de blesteme la cel mai mic semn de Jos. Deşi un tribunal bisericesc îşi desfăşura acolo procesul, nu era nici urmă de pietate acolo. Frica şi ura apăsau aerul ca o manta grea, neagră şi înăbuşitoare.

— Tribunalul ecleziastic îşi declară deschisă şedinţa, spuse Charmolue, cu vocea-i tremurată, de ţap jigărit. Avem astăzi, aici, preaonorată adunare, un caz cum n-am mai avut de destul de multă vreme. S-ar fi putut crede că trecerea timpului peste noi ne-a îndepărtat, prin Harul Domnului, de obiceiurile din vremuri pierdute în negura timpului: vrăji, farmece, blesteme, nenorociri de soiul acesta, care ne-apropie de vremurile dinaintea Potopului lui Noe! Şi iată, totuşi, că în zorii primăverii anului de graţie 1482, bezna domneşte cu neruşinare! Inculpată Esmeralda! Sus! În picioare!

Ţigăncuşa, cu lanţuri la mâini şi la picioare, de parcă ar fi fost o matahală de bărbat ce era în stare să frângă gâtul cuiva doar cu mâinile goale, şi nu o mână de om, se ridică tremurând şi neîndrăznind să ridice privirea din podea.

— E adevărat că în ultima zi a lunii februarie a acestui an, ţi-ai dat întâlnire cu numitul Phoebus de Chateaupers, la hanul lui Marguerite, din centrul oraşului?

— Da, Ieminenţă, pupa-v-aş tălpile, da!

Era atâta umilinţă şi disperare în glasul ţigăncuşei, că-mi venea să alerg până la ea doar ca s-o iau în braţe şi s-o liniştesc.

— Să fie chemat primul martor! Gărzi, aduceţi-o pe Marguerite!

Corpolenta proprietară a hanului fu împinsă cu brutalitate în faţă.

— Spuneţi-ne, doamnă, i se adresă Charmolue, mieros, prefăcut până-n măduva oaselor. Ce aţi văzut, ce aţi auzit, ce aţi simţit în acea cumplită, fatidică noapte?

— Am văzut... am văzut camera unde s-a întâmplat nenorocirea într-o dezordine ca-n fundul Iadului. Nenorocita asta zbiera ca o apucată, căpitanul de Chateaupers zăcea întins cu faţa-n jos pe pat şi-abia sufla. Dar ştiţi ce-am văzut? I-am văzut capra! Afurisitul de animal râdea cu glas de om când a fost înjunghiat bravul căpitan!

— Ce ai de spus în apărarea ta, inculpată? întrebă procurorul ecleziastic, aruncându-i ţigăncuşei, care tremura ca varga, o privire ca de lup care tocmai pusese ochii pe cel mai fraged miel dintr-o turmă.

— Io n-am omorât pă nimenea, să moară moartea mea, Ieminenţă! Ştiţi cine l-a-njunghiat pă soarele meu ca pă ied? Ierea acolo un om în negru, a ieşit dân dulap şi-avea cuţitu' meu în mână! Hăla l-o-njunghiat, sări-i-ar ochii dân cap să-i sară dă cremenal spurcat! Fir-ar ai dracului dă gagii, ia uite beleaua belelelor în ce mă bagă, ia!

Aşa cum m-aş fi aşteptat de la ea, Esmeralda se apăra cu o convingere absolută. Lucru care, bineînţeles, nu fu deloc pe placul lui Frollo. Roşind ca flacăra, arhidiaconul păşi în faţă, aruncă braţele pe din lături într-un gest cu care voia să-şi arate exasperarea şi strigă cu un glas apocaliptic:

— Oameni în negru! Aţi vrut, onorat auditoriu, dovezi că este vrăjitoare! Oameni în negru! Într-o sâmbătă, în crucea nopţii, în hanul aflat la răscruce de drumuri, în miez de Paris! Nu vă e clar ca lumina zilei şi a raţiunii ce a făcut, cu cine s-a înţeles să comită crima în locul ei? ÎŞI ŢINEA SABATUL NEGRU, SPURCĂCIUNEA DRACULUI! Eu propun să fie obligată să mărturisească. Sub tortură!

— Vom asculta şi alte mărturii, întrerupse Charmolue tirada împătimită a lui Frollo. Dacă mai vin trei martori care să spună că ţiganca făcea lucruri spurcate, atunci se va trece la tortură.

— Am eu mărturiile a trei oameni buni, credincioşi devotaţi catedralei, vorbi Delacroix, cu vocea-i groasă şi înceată.

Primul veni în faţă Jacques Ţicnitul, moşul cu minţile alandala ce spunea tuturor celor dornici să-l asculte că-i umblau dracii pe casă.

— Asta-i spurcată până-n măduvă! Ea ca ea, să vedeţi drăcovenia ceea de capră! Când mi s-a holbat o dată-n ochi, m-a săgetat o durere dă cap de-am zis că gata-s! Şi-am văzut roşu-n faţa ochilor, ziceai că-mi pusese careva văl dă sânge pă ei!

Îmi venea să fierb de furie. Ştiam bine cât de prieten cu carafa era moşul ăla rebegit. Puteam să jur, să bag mâna-n foc că vălul de care vorbea era o urmare a cantităţilor de-a dreptul ordinare de vin, pe care le băga ca un porc în el.

— Deci avem încă o dovadă de necontestat că animalul este demonizat, rosti Delacroix, cu un calm rece.

— Următorul martor! strigă Delacroix.

Îşi făcu apariţia Nanette cea şchioapă, a cărei duhoare acră, de trup bătrân şi nespălat mă făcu să-mi vină rău. Avea pe ea o cămaşă jegoasă, iar ochii-i scânteiau de ură.

— Ştiţi ce mi-a zis mie spurcăciunea asta ordinară când am văzut-o fugind ca nebuna cu capra pă urme, şi cu grămada dă bani în poală şi am rugat-o să-mi arunce şi mie doi-trei bănuţi de-un covrig? A zis că-s hârcă spurcată, c-am pă dracu-n mine, şi că să-i dau pace! Şi-am văzut eu cândva spurcăciunea aia dă jivină! Scrisese numele căpitanului mort cu nişte litere dân lemn!

— Aceste mărturii sunt tot mai tulburătoare, spuse Charmolue, împreunându-şi degetele ca să dea o impresie de calm. Să vină şi ultimul martor, nu mai avem timp de stat şi de pierdut vremea pe-aici!

Al treilea martor se dovedi a fi nimeni altcineva decât Paquette Chantefleurie, pustnica nebună, care intră cu paşi apăsaţi în sala de judecată, privindu-i ţintă în ochi pe Charmolue, Frollo şi Delacroix.

— Eminenţă, spuse femeia îmbătrânită înainte de vreme, cu o voce sugrumată de ură, nu vă închipuiţi cât rău mi-a făcut mie spurcăciunea asta întruchipată, prin simplul fapt că e vie! Dacă vreţi dovada că e vinovată, o am, şi pot jura pe ea: e vinovată încă de când a fost fătată, căţeaua dracului ce e! E dintr-un neam spurcat, vechi în rele, mâncător de copii şi băutor de sânge. Mieluşica mea, Agnes a mea, a fost luată de ăştia ca ea! Au răpit-o şi-n loc mi-au adus o făptură parcă scoasă dintr-un ceaun de vrăji, care urla ca din gura Iadului şi se zvârcolea ca muncită de chinurile dracilor!

Niciodată nu-mi auzisem povestea din gura altcuiva, iar glasul tremurat de mânie al pustnicei mă umplu de o usturime sufletească dincolo de orice închipuire. Da, dragi cititori, mă ustura sufletul în mine de durere. De n-ar fi fost blândă mâna Mântuitorului pe umărul meu, m-aş fi mistuit acolo şi n-aş mai fi ajuns la Montfaucon.

— Ştiţi de ce-au rămas ăştia cunoscuţi şi temuţi de toată suflarea omenească, nu? cârâi Paquette, cu ură. Au făurit cuiele lui Cristos, bată-i Dumnezeu să-i bată de demoni blestemaţi! Şi nenorocita asta, curva asta, vrăjitoarea asta, aleasa Diavolului, mi-a bătut mie un cui în inimă, prin însăşi viaţa ei! Golgota MĂ-TII de spurcată, că te omor acum! TE OMOR! TE OMOOOR!

Pustnica fu scoasă cu forţa de Jacques şi Gilles, în timp ce procurorul ecleziastic bătea ca un apucat cu ciocănelul în masă, Delacroix se freca nervos la cicatricea în formă de cruce de la ochi, iar Frollo urmărea tot scandalul cu mâinile încrucişate la piept şi cu o privire rece şi ascuţită, de animal de pradă.

— Este limpede, spuse arhidiaconul, că aici e vorba de influenţe demonice extrem de puternice şi de perverse. Susţin în continuare tortura ca mijloc de smulgere a mărturisirii.

Calmul cu care vorbea mă înfiora.

— Cristoase, ţine-mă tare!

— Sunt aici, Quasimodo! Ştii că Sunt aici! Şi dacă vrei să vezi limpede, priveşte-o pe Esmeralda.

Îngenuncheată înaintea mesei de tortură, ţigăncuşa se ruga în şoaptă.

— Isuse Cristoase şi Măicuţa Domnului, fiţi cu mine şi nu mă lăsaţi, că mă-mpresurară satanele şi dau târcoale ca la leş.

Fecioara însăşi apăru în spatele Esmeraldei.

— Jacques! Gilles! lătră arhidiaconul. Ce staţi? Întindeţi-o pe masă şi pregătiţi „bocancul”! Hai, hai, hai, nu am timp!

Esmeralda fu întinsă cu forţa pe masa de tortură, iar piciorul îi fu băgat într-un instrument uriaş de metal cu o gaură mare şi cu un mâner ţinut de Jacques. Gilles stătea în capătul celălalt al mesei, exact lângă capul ţigăncuşei.

— Mărturiseşti? urlă matahala de Gilles, cu o faţă ca a unui câine turbat.

— Mărturisesc că n-am făcut nimica, să moară moartea mea de-am făcut ceva!

— Strânge! îi ordonă Frollo lui Jacques, care trase de mâner în jos. Piciorul Esmeraldei fu astfel strâns între fălcile monstruozităţii de fier, iar ţigăncuşa scoase un urlet care-mi îngheţă sângele în vine:

— Ia-mă, DOAMNEEEEEEEEEEEEEEEE! GLEZNA MEAAAAA! HĂĂĂĂĂUUUUU!

— Vrei să scapi? Mărturiseşte!

— Ce viaţa şi-amaru’ meu vreţi să vă mărturisesc, mă, fir-aţi ai dracului dă ulii spurcaţi? N-am făcut nimica, nu pricepeţi?

— Da, da, da, sigur, şi cuţitul s-a înfipt singur în căpitanul gărzilor!

— L-a-nfipt hăla-n negru, voi sunteţi surzi? Ce tot urlu dă-mi vărs plămânii acia?

— Năluciri drăceşti! Sau... farmece, tot drăceşti! Nu îţi dai seama că oricum ai întoarce-o, nimeni n-are cum să te-ajute? Nu-ţi dai seama că aici, suverană e Lumina! Aici, numai Domnul are putere şi mâna Lui te va zdrobi ca pe un gândac spurcat!

— Să te arză moartea tuturor nevinovaţilor ce-au pierit sub ochii tăi şi n-ai mişcat un deget să opreşti asta, nenorocit în veac să fii şi să se scurgă beznă din tine o veşnicie! îl sfidă Esmeralda, privindu-l drept în ochi.

— Aţi auzit? Cum v-am spus, demonul din ea e bătrân şi pervers! Are har întunecat din belşug, aţi auzit în ce hal m-a blestemat?

— Te blesssstemi sssingur, sssspurcatule, şopti Hathor, al cărei parfum putred, ameţitor, umpluse încăperea.

Aş fi putut jura că şi Frollo o simţea, pentru că rămase brusc încremenit, drept ca un turn, cu ochii holbaţi. Însă ciudata-i transă dură puţin, iar arhidiaconul scutură din cap şi reveni la tonul poruncitor:

— O voi supune la încă două încercări. După aceea, se va vedea limpede cine e această fiinţă infernală! Gărzi, aduceţi cazanul!

Jacques şi Gilles ieşiră în fugă din încăpere şi reveniră după câteva minute, opintindu-se din răsputeri să împingă un cazan uriaş. Frollo însuşi puse umărul să-i ajute, şi cu un uruit sumbru, colosalul obiect, cu o gură cât un hău, ajunse în centrul încăperii.

— Să fie adusă inculpata! tună Charmolue.

Cei doi malaci o apucară pe Esmeralda şi o aruncară în cazanul uriaş, plin-ochi cu apă rece ca gheaţa. Însă oricât s-ar fi chinuit să o înece, străduindu-se din răsputeri şi luptând pentru fiecare gură de aer, focoasa ţigăncuşă rămânea la suprafaţă.

— Na, dar-ar boalele şi chinurile-n voi dă îmbuibaţi, dă prefăcuţi şi dă blăstămaţi ce sunteţi! Vedeţi că nu mă înec?

— E limpede! Forţele demonice o ţin la suprafaţă. Nu e nicio umbră de îndoială! E vrăjitoare şi va muri ca una! spuse procurorul ecleziastic, tăios.

Frollo ridică mâna dreaptă, întrerupându-l.

— Să nu uităm, totuşi, că slujim unui Dumnezeu care se poate îndura, în ultima clipă, chiar şi de cei mai înrăiţi dintre păcătoşi. Poate, printr-un miracol divin, mai există o scânteie de speranţă în Cel de Sus într-un colţişor al sufletului ei viciat de păcat!

Dându-i târcoale ca un animal de pradă, Frollo îşi scoase crucifixul de la gât şi i-l întinse.

— Ca toată lumea de aici să vadă că nu eşti lipsită de orice speranţă de a scăpa din toată această încercare cu sufletul salvat, îţi cer un lucru simplu, ţiganco! Sărută crucifixul din mâna mea, sărută chipul Mântuitorului, şi se va face astfel încât sufletul tău să cunoască Raiul în toată Lumina lui!

Esmeralda îl privi ţintă cu ochii ei mari şi negri, care luceau de ciudă şi de furie.

— Hoit dă cal mâncat dă viermi mi-e mai bine să-mi dai să pup în loc dă orice vine dân mâna ta dă ucigaş împuţit, bată-te Dumnezău să te bată dă diavol spurcat! Te scuip în faţă, mă! Pfu, fir-ai al dracului cu legea mă-tii!

Vrând să-şi apere faţa de ruşinea scuipatului Esmeraldei, arhidiaconul ridică brusc mâna dreaptă, în care ţinea crucifixul, iar scuipatul ţigăncii ajunse direct în mijlocul crucii.

— Ce nevoie mai e de altă mărturie? întrebă Frollo (precum Caiafa, cu o mie şi jumătate de ani înaintea lui, după cum îmi şopti Mântuitorul). Ţiganco... nu mai ţine de mine decât să îţi spun că ţi-ai ales partea! Partea lui Iuda! Aşa cum el a scuipat pâinea înmuiată în vin după Cina cea de Taină, tăgăduind astfel întruparea şi menirea lui Cristos ca Mielul lui Dumnezeu, ce-Şi varsă scump şi de viaţă dătător Sângele pentru iertarea păcatelor, aşa ai scuipat tu astăzi Crucea Lui, arma cea mai redutabilă în lupta cu diavolul!

— Înţeleptul nostru frate Claude a vorbit cât se poate de clar şi răspicat, spuse Charmolue. Aşadar, sentinţa e la fel de clară şi răspicată: mâine, la ora prânzului,

ţiganca ştiută de toată suflarea Parisului drept Esmeralda va fi spânzurată în văzul tuturor parizienilor de bună-credinţă, ca pedeapsă pentru încercare de crimă şi vrăjitorie!

Esmeralda se prăbuşi în genunchi, smulgându-şi părul din cap şi plângând sfâşietor de teamă şi durere. Cu capul pe umărul Mântuitorului am plâns şi eu, însă Cristos deveni brusc hotărât, îmi şterse lacrimile, îmi luă faţa în mâini şi spuse:

— Nu e totul pierdut. Trebuie doar să ştii cine eşti. Aşa cum Ludovic al IX-lea a ştiut când a adus coroana de spini la Notre-Dame, cu două veacuri în urmă, întors din Cruciade, că e purtătorul unei bucăţi de Adevăr, şi astfel, dezbrăcatu-s-a de pompa regală, şi apropiindu-se de Paris, desculţ a călcat în Catedrala Notre-Dame şi a depus-o acolo. Pentru că a ştiut, în ochii Cerului, cine este! Mâine, Quasimodo, e ceasul tău! Ceasul în care vei şti cine eşti în ochii Tatălui Ceresc! Curaj, forţă şi Har asupra ta fie din belşug!

Sala de judecată, completul de feţe bisericeşti corupte şi Esmeralda sfâşiată trupeşte şi sufleteşte dispărură. Dinspre inimă, am simţit venindu-mi o căldură nepământeană şi m-am ştiut pe dată înapoi în patul meu, adormit sub ochii atoateveghetori ai lui Cristos.

Capitolul 42

Azil! Azil! Azil!

A doua zi, imediat ce-am simţit prima rază a soarelui pătrunzându-mi în odaie şi mângâindu-mi cu blândeţe veşnic tulburata figură, m-am ştiut pe dată pătruns de o vigoare şi o hotărâre cum nu mai simţisem de ani întregi.

Frollo, însă, era cum nu se putea mai agitat şi mai încordat. Când mă chemă la masă, îmi trânti farfuria cu pâine şi ouă în faţă şi începu a se plimba pe lângă mine, bombănind printre dinţi:

— Am strigat-o, am binecuvântat-o , am blestemat-o, am urât-o, am dispreţuit-o, am dorit-o cu toată disperarea unei fiinţe însetate de Lumină, dar pentru că mi-a fost doar bezna păcatului şi minciuna poftei cărnii, astăzi, ţiganca va plăti! Va plăti cu viaţa şi sufletul ei spurcat pentru îndrăzneala de a fi tulburat hotărârea mea!

Cu cât se înverşuna mai tare arhidiaconul, cu atât mă umpleam de forţă lăuntrică. Nu am răspuns absolut deloc, ci după ce m-am ridicat de la masă, m-am dus în clopotniţă şi am luat funia groasă cu care mă agăţam de balcon ca să

caut cuiburi de păsări. Atârnând-o de tavan, am început să mă legăn înainte şi înapoi pe ea, încercându-i rezistenţa. Aveam un plan măreţ cu ea.

Frollo nu bănuia nimic, bineînţeles. L-am urmărit, după ce am încercat funia, toată dimineaţa. Se spăla pe mâini şi pe faţă cu o energie neîntâlnită la el până atunci, îşi luă reverenda neagră, cu glugă ascuţită, şi ieşi în piaţă, unde eşafodul se înălţase deja.

Deodată, în spatele meu, am simţit prezenţa inconfundabil de binefăcătoare a lui Cristos.

— Drag şi vrednic slujitor, fii gata! Pe aripi de Har vei zbura spre tăriile Cerului deasupra unui talaz de ură, teamă şi furie, spre desăvârşirea sufletului tău!

Deşi era doar primăvară timpurie, vreo două ceasuri mai târziu, soarele ardea cu o putere neobişnuită. M-am cocoţat pe balcon, chipurile ca să caut cuiburi de pasăre, şi am cerut ajutorul Arhanghelului Gabriel pentru a înţelege ce vorbea Frollo în piaţă.

Arhidiaconul stătea drept, cu gluga ascuţită pe cap şi cu braţele desfăcute pe din lături precum aripile unei păsări negre, uriaşe, prevestitoare de moarte:

— Sunt astăzi aici, printre voi, iubiţi credincioşi, ca trimis al Domnului pentru a vă reaminti, cu inima apăsată de suferinţa unuia dintre cei mai destoinici bărbaţi pe care Parisul nostru iubit a avut onoarea de a-i număra printre apărătorii săi, căpitanul Phoebus de Chateaupers, un om fără egal în luptă, de un curaj leonin. Suferinţă care, bineînţeles, ar fi putut să nu existe, dacă n-ar fi existat nici abominaţia asta cu chip femeiesc de aici, ce va dănţui pentru ultima oară în faţa voastră, a tuturor. Un singur lucru îi mai rămâne de făcut, care chiar şi-acum, în ultimele clipe ale vieţii, îi poate salva sufletul de focurile iadului! Ţiganco... mărturiseşti acum sau vei muri în chinuri groaznice?!

— Mărturisească javra dă mă-ta c-a fătat o cotârlă râioasă! Marş dă lângă mine, târâ-mi-aş mucii pă legea ta!

Tot amarul şi furia ţigăncuşei, adunate în ani întregi de când tot era hăituită de toată suflarea Parisului, îi lăsă pe mulţi dintre preacinstiţii gură-cască prezenţi să vadă spectacolul morbid încremeniţi. Arhidiaconul însuşi dădu un pas înapoi, spunând, ofensat până-n măduva oaselor:

— Câtă insolenţă! Aţi auzit, dar! Dacă mai aveaţi nevoie de dovezi, de ce nenorocita asta şi-a pierdut, prin tot ce-a gândit, spus şi făcut vreodată, dreptul la a fi văzută ca făcând parte din rasa omenească! Dreptul la iertare! Dreptul la mântuire! Dreptul la...

— AZIIIIIL! am strigat, năvălind în aer pe frânghia groasă şi zburând pe deasupra mulţimii.

Îmi era teamă, mărturisesc asta sincer şi cu inima cât se poate de deschisă, dar ştiam sigur că dacă eu nu aveam s-o scap din ghearele turbatului meu stăpân, nimeni n-avea s-o facă.

Matahala de Gilles, cel mai afurisit dintre gardienii lui Phoebus, dădu să mă apuce când m-am apropiat de Esmeralda, însă nenorocitul băuse zdravăn ca să-şi adune curajul să se ia la trântă cu oricine s-ar fi încumetat să se opună execuţiei şi nu fu nevoie decât să reuşesc să-i prind o lovitură de pumn ca să-l fac să cadă în fund, în râsetele tuturor. Luând-o pe Esmeralda pe umăr, am traversat din nou piaţa cu funia, în urale şi aplauze, în timp ce Frollo, roşu ca focul, mă privea cu dinţii încleştaţi de furie.

— Fi-i-ar norocul blestemat de vrăjitoare păgână împuţită, spuse Fleur-de-Lys, privind scena cu ochi reci precum viscolul, în vreme ce Phoebus, cât se putea de viu şi de nevătămat, afară de faşa de la umăr, îi şopti la ureche:

— Stai pe pace, că nu rămâne-aşa, porumbiţa mea! Mă vrăjise, potaia de pripas, şi de porc de câine ce-am fost, i-am căzut imediat în mreje, dar tu ştii că miezul inimii mele eşti tu, crin curat şi înmiresmat!

Îmi făceau greaţă. În aer era o ceaţă deasă de ură, teamă şi neînţelegere, şi ei se găsiseră să se giugiulească de parc-ar fi fost o pereche de turturele bete de amor.

Revolta stârnită de dragostea lor falsă, dulcegărită până la vomă îmi aprinse în suflet dorinţa ca Esmeralda să fie dăruită dragostei de la temelia întregii Creaţii. Aşa că, odată ajuns cu ea în spinarea mea cârnă pe balconul mare al catedralei, am ridicat-o cu hotărâre deasupra capului şi am strigat, cât să zgudui Raiul:

— AZIL! AZIL! AZIL!

La al treilea strigăt, un stol de porumbei albi, care umpluseră toată balustrada balconului, îşi luă zborul răspândindu-se pe cer. Jos, piaţa se umpluse de ţigani care strigau cu putere, bătând cu lingurile în blidele goale:

— HAZIL! HAZIL! HAZIL!

Flacăra mea aprinsese una mai mare, în care-mi puneam toată speranţa că avea să se îndrepte cât de repede cu putinţă către inima regelui, care să dea o lege ca ţiganii să poată trăi fără griji, liberi şi sinceri, aşa cum erau şi sufletele lor. Pentru prima oară de la clipele de fericire trăite ca Papă al Nebunilor, mă simţeam plin de forţă şi hotărâre. Şi credeam, cu toată puterea sufletului, că viitorul avea să fie mai bun. Făcusem, cu încredere, un pas hotărât spre el.

Capitolul 42

Despre picăturile de har

Nu de puţine ori, dragi cititori, mi-a fost dat să-i văd pe nobili călcând pragul măreţei noastre catedrale, şi nu de puţine ori am fost martor la belşugul pe care-l turnau în cutia milei şi la cum aruncau săracilor de pe treptele catedralei, ce-şi

blestemau cu voci tânguitoare starea deplorabilă, pungi întregi cu aur, cu o mândrie ce le umfla feţele. Stând şi urmărindu-i zile la rând după aceea pe săracii care primeau aceste daruri, mi-am dat seama că deşi ei se simţeau o vreme ca nişte regi, se preschimbau curând în ţinte, căci ceilalţi, care nu avuseseră norocul lor, îi pizmuiau şi voiau să le fure ceea ce primiseră, ajungând chiar să încerce să-i sfâşie, precum fiarele. Mult timp m-am frământat şi m-am întrebat de ce şi cum era cu putinţă aşa ceva. Într-o zi, însă, la câteva ceasuri după ce o salvasem pe Esmeralda, când am văzut cum unui bătrân ţigan îi fusese scos un ochi pentru o pungă cu aur, aruncată la întâmplare de un bogătan ce credea de cuviinţă a-şi spăla astfel din păcate, n-am mai putut şi L-am chemat în ajutor pe Mântuitor:

— Spune-mi Tu, Cristoase iubit, de ce se poartă cerşetorii ăştia atât de amărâţi precum nişte animale de pradă atunci când primesc daruri atât de mari?

Glasul blând al lui Isus mă lămuri imediat:

— Sunt mulţi oameni în lume, slujitor iubit, care cred că doar prin ceea ce au vor fi primiţi în Rai. De aceea, din ceea ce au, dau cât mai mult, în văzul cât mai multora, văzând de cuviinţă că astfel vor avea parte de mântuire neîndoielnică. Uită, însă, ochii Cui îi măsoară din cap până-n picioare, uită tocmai de Acela care le ştie fiecare răsuflare, fiecare pas, vârful şi rădăcina fiecărui fir de păr din cap. Cum, dar, să nu le poată citi în suflete ca-ntr-o carte deschisă? Aceşti dăruitori falşi, forţaţi, fără dăruire, uită că de fapt, menirea lor e să facă din clipa lor veacul celui care simte că nu mai e mult şi va pleca la Cer? Cum să nu vadă că, de fapt şi de drept, atunci când dau bani cerşetorilor, acestor îmbuibaţi de propria bogăţie nu le pasă de altceva decât de mândria lor umflată-n pene ca un cocoş ţanţoş? Mult, mult mai câştigat în Har iese, dragul meu slujitor, cel care, aplecându-se lângă un cerşetor, îi priveşte rănile de pe chip, mâini şi picioare fără silă, nu strâmbă din nas la mirosul lui greu, şi nu închide urechea la amarul pe care, de cele mai multe ori, omul acela căzut n-are cui îi spune. Nu vin să-ţi spun că nu e bine ca aceşti amărâţi să fie ajutaţi cu câte-un ban. Însă şi acela, să vină, dacă vine, din deschiderea şi căldura inimii, nu să fie rodul ascuns al mândriei. Cine vrea să cunoască faţa Raiului, să facă bine şi să dăruiască din timpul vieţii sale celor cărora li se pare că timpul nu mai curge şi pentru ei. De asta, dragule, ţi-a fost inima atât de plină de recunoştinţă şi bucurie încât te-a pufnit plânsul când Esmeralda ţi-a dat să bei. Setea trupului după apă ţi-a fost ostoită şi prin Apa Vie pe care cel ce-o bea nu mai însetează niciodată: prin Har! Cel ce dăruieşte, toată viaţa, blândeţe şi timp, primeşte, întotdeauna şi pentru totdeauna Har! Dar ei, săracii doldora de de toate, cum vor dărui din ceea ce nu SUNT? Ei, cei care îşi dau, în primul rând, lor înşile, iar nu celorlalţi, îi preschimbă pe-acei cerşetori în fiare însetate de şi mai mult aur! Pentru că ei, primind darurile date fără suflet, nu cunosc dragostea Domnului, ci în ei începe să clocotească tocmai mândria cu care le-au fost, de fapt, date. Şi acea mândrie

le schimonoseşte sufletele până când ajung să se poarte precum animalele. Întâiul Prăbuşit e neîntrecut în meşteşugul minciunii. Şi cea mai des întâlnită dintre minciunile cu care-i amăgeşte pe cei ce calcă pragul Catedralei Notre-Dame este aceea că pot să gândească, spună şi facă orice, atât timp cât vin aici şi toarnă bani pe unde-apucă. Toţi banii din lume, Quasimodo, nu pot cumpăra lucrurile cele mai de preţ pentru creşterea inimii omului: credinţa, speranţa, dragostea! Acestea sunt daruri care nu au preţ, pentru că vin de la Cel ce toate le-a făcut! Iar asta o ştii bine! Atât de bine încât ai reuşit să-ţi aduni curajul de a răsplăti cum n-ai fi putut mai bine picătura de Har care ţi-a umplut viaţa! Fii cu băgare de seamă, căci Esmeralda se trezeşte!

Mântuitorul avea dreptate. Ţigăncuşa, care leşinase când o scăpasem din ştreang, începea să dea semne de viaţă. Mulţumind cu lacrimi calde Tatălui Ceresc pentru că ea îşi revenea, m-am retras liniştit în colţişorul meu, s-o văd trezindu-se la viaţa plină de frumos şi libertate, pe care numai ea o putea trăi.

Capitolul 43

Casa mea e şi a ei

Esmeralda făcu nişte ochi cât roata carului când se trezi în clopotniţă, în micul, dar mereu curatul meu pat:

— Maica mea de m-ai făcut! Unde păcatele mele am ajuns? se miră ţigăncuşa, privind pereţii clopotniţei.

Din ungherul meu, îmi venea să mă duc să îi vorbesc, să o liniştesc, dar ruşinea-mi rodea măruntaiele precum un şoarece.

Esmeralda se ridică încet din pat şi începu să se plimbe cu băgare de seamă prin clopotniţă. Privea cu nişte ochi flămânzi de cunoaştere garguiele şi clopotele, şoptind mereu:

— Doamne, pupa-Ţi-aş tălpile, ia uite unde am ajuns!

Se îndreptă spre colţul meu, iar sfioşenia mă arse ca o torţă, însă am simţit imediat, pe umărul drept, cel ghebos, mâna hotărâtă a Mântuitorului, şi i-am auzit şoapta:

— Îndrăzneşte!

Căpăţâna-mi mare se iţi de după colţ, iar încercarea mea timidă de a zâmbi o luă prin surprindere pe ţigăncuşă, care strigă:

— Îu, Doamne, ce m-ai băgat în spaimele morţii, copile! Tu m-ai hadus acilişa?

— E-e-eu, da! Da, eu! Mă... mă... mă duc să-ţi aduc...să mănânci... ceva!

Am ieşit şontâcăind din ascunzătoarea mea şi m-am întors cu micul dejun pregătit pentru mine, pâine cu miere.

— Eu... eu plec! Ca să nu... te uiţi... la mutra mea... urâtă... c-când... mmm-mănânci!

Îmi era mai greu să vorbesc în faţa ei decât în a oricui altcuiva. Ştiam cât se putea de bine că mereu zbuciumatu-mi chip putea produce tulburare şi mă-ngrozea gândul că aş putea tulbura, speria, înfuria sau jigni, fie şi cu cel mai mic semn al prezenţei mele, o făptură atât de frumoasă ca ea.

După ce i-am pus tava cu mâncare în poală şi am dat să plec, i-am simţit mâna apucându-mă uşor de braţ.

— Stai, mânca-ţi-aş ochii! Stai, că nu-ţi fac nimica! Atâta vreau să ştiu: de ce m-ai scăpat?

Îmi vorbea! Mie! Mie, nenorocitul, hâdul, smucitul, gângavul căruia nimeni nu-i vorbise vreodată fără să ţipe.

— Mă-mă întrebi... de ce te-am scăpat, i-am spus, după ce i-am citit cu băgare de seamă buzele. Pe-pe-pesemne... că tu... ai uitat... de un nenorocit... legat de roată... după Epifanie... care... urla de sete... E-el, ne-nenoro-nenorocitul ăsta... el nu te-a uitat, şi-i e... de atunci... perna udă de lacrimi... de recunoştinţă. Un... strop... de... apă şi-o... clipă... de îndurare... pentru mai puţin... aş plăti... cu viaţa mea!

Îmi stătea ditamai nodul în gât şi nu îndrăzneam să ridic privirea din podea. Tremuram ca varga, ziceai că eram un câine bătut. Îmi ţineam dinţii încleştaţi, ca nu cumva s-o scârbesc pe biata fată cu saliva ce mi se prelingea din gură, ca unui moş de o sută de ani. Îmi venea să mă fac destul de mic încât să dispar din ochii ei, să nu-i jignesc preafrumuseţea cu hidoşenia mea. Şi... mă atinse. Încet, blând, dar sigur, i-am simţit mâna pe mâinile mele împreunate, deasupra cărora îmi ţineam fruntea plecată.

Am ridicat, stângaci, şovăielnic, capul, şi am privit-o în ochi.

— Aici... aici eşti... în... siguranţă... iar noaptea... vei putea... să te plimbi, i-am spus, cu toată blândeţea de care era în stare glasul meu ciudat. Să nu... să nu ieşi... din catedrală... căci te vor omorî... şi aş muri şi eu!

Am rostit ultimele cuvinte cu o voce tremurândă, înecată de emoţie. Da, dragule cititor, poate că pentru tine, cel care poate zâmbi nestingherit de cum îi arată chipul, care poate râde fără să se teamă că sperie, care poate înainta să îmbrăţişeze un om care-i bucură sufletul fără a-l face s-o rupă la fugă, pare puţin lucru prezenţa ei acolo, lângă mine. Însă pe mine, care mă ştiam întâiul izvor al temerilor, furiilor şi ruşinilor tuturor, până şi o privire din partea ei mă umplea de stânjeneală, căci nu credeam că merit ca o făptură atât de frumoasă să-şi plece ochii asupra urâţeniei mele întru totul desăvârşite. Şi da, chiar simţeam că dacă Esmeralda ar fi fost ucisă, iar eu, care strigasem spre Dumnezeu să-i ofere azil în catedrală, n-aş fi putut opri asta, aş fi murit imediat.

— Uite, uite, clopotele... clopotele mele... de suflet! Cele trei Marii! am spus, încântat să-i fac cunoştinţă cu prietenele copilăriei mele. Ea... uite, ea e Marie cea Mică...ea le cântă cântecul... de... leagăn de pe urmă copiilor chemaţi la Domnul. Sunetul ei uşor... ding! îi mângâie pe... drumul... lor către Cristos. Lângă ea, chiar lângă ea, e Marie cea Mare, care cântă pentru marinari, când pleacă pe mări! Oameni puternici, uneori aspri! Au nevoie de o încurajare tare: DANG! Iar acolo, în spate, cea mai burduhănoasă dintre toate Mariile, e Marie cea Grasă! Hoaţa mea de auz, tovarăşa cea mai apropiată şi mai dragă sufletului meu! Numai ea ştie câte lacrimi mi-a văzut! Numai ea, pe care-o trag când sensoară câte-un nobil sau se mărită câte-o domniţă frumoasă! Ea... ea m-a făcut surd. Da... Sunt şi surd! După ce că-s ghebos, şontâcăi ca o raţă beată, îmi curge din gură şi-s pocit ca omul din lună, mai sunt şi surd! Hâââââââ! Hă-hă-hă-hââââ! I-auzi-o pe Marie cea Grasă! DOOONGGG!

Râsul meu de măgar damblagit nu o sperie pe Esmeralda, ci o făcu să râdă şi ea, tare şi cu toată veselia pe care nu o mai dezlănţuise de o vreme prin cântec şi dans.

Reuşisem! Reuşisem să o fac să râdă! Adusesem bucurie, nu teamă, în sufletul ei! Puteam, liniştit, să mulţumesc Cerului! Zâmbindu-i cât îmi era îngăduit de scălâmba-mi mutră, am scos un fluieraş argintiu dintr-un coşuleţ din colţul camerei şi i l-am pus hotărât în mână.

— Pe ăsta... pe ăsta îl aud! Oricând... ai nevoie de ajutor... sufli tare în el, şi vin... cât pot de repede. N-aş lăsa... să se întâmple nimic rău... unui înger... ca tine! Cu viaţa... cu viaţa te-aş apăra! De fapt... trebuie doar să spui un cuvânt! Nici măcar ăla! Încruntă-te... doar încruntă-te la mine şi m-arunc din... balconul... catedralei... fără... să stau... pe gânduri!

— Nuuu! N-a zis nimenea să te-arunci, mă, stai acia, te-ai dilit la cap? De-o fi să-mi fie bine-aici, cât o fi, să fie primit!

Esmeralda îşi găsise, în sfârşit, liniştea. Aveam să mă bucur de ea cât mai mult cu putinţă.

Capitolul 44

Chinurile şi furia lui Frollo

Aşa cum învăţasem deja să mă aştept, clipele mele de pace şi seninătate sufletească nu ţinură mult. Într-o noapte am simţit deja inconfundabila boare rece a lui Legiune lângă patul meu. Deschizând ochii l-am văzut stându-mi chircit pe piept şi holbându-se la mine cu ochii-i galbeni, de lup.

— Sssseara bună, ologul meu alessss! Am venit sssă-tsssi arăt ce trăieşşşşte sssssstăpânu-tău acum!

Înfigându-şi mâna mare, cu gheare încovoiate, în claia mea roşcată şi năclăită de sudoare, arhidemonul îmi dădu capul pe spate. L-am văzut, cu ochii minţii, pe Frollo, lac de apă, urlând în pat. Visa o pădure deasă şi întunecată, în mijlocul căreia ardea un foc. Un bătrân cu ochii plini de urdori, cu o barbă albă până pe la jumătatea pieptului, stătea şi se încălzea la acel foc, plângând încet, cu lacrimi mari. Lângă el, nişte lupi enormi dormeau precum cei mai blânzi câini din lume. Mi-am adus aminte, în fugă, de povestea lui Frollo despre fostul arhidiacon, bătrânul despre care el spunea că era stăpânit de pofte necurate cu copii. Şi deodată, boarea rece a lui Legiune începu să pută groaznic a minciună.

Bătrânul pustnic privi înainte, fix, şi şopti:

— Te-aş ierta, iubite frate Claude! Te-aş ierta şi te-aş dezlega de toate păcatele tale nemărturisite!

Urletul lui Frollo sparse tăcerea deplină a nopţii. Scăldat în sudoare, cu dinţii clănţănind în gură, arhidiaconul se ridică din pat şi se duse să-şi toarne un pahar cu apă.

Înainte să iasă din odaie de tot, aruncă o privire spre pat şi şopti cuiva de acolo:

— Dacă sufli o vorbă despre ce s-a întâmplat aici în ultimele câteva zile, dau foc şatrei tale de păgâni mizerabili, fără să privesc o clipă în urmă. Şi-acum, ia de-aici şi marş de unde-ai venit, spurcăciune mică!

O fetiţă ţigancă, desculţă, zdrenţăroasă, stătea în faţa patului lui Frollo. Prinse cu dibăcie moneda de aur aruncată de arhidiacon, apoi fugi pe trepte în jos, pierzându-se în noapte.

Legiune-mi dădu drumul şi râse cu o veselie răutăcioasă:

— L-ai văzut? Ai văzut ce face sssslujitorul Luminii şşşşşi Adevărului? Boule! Ăsssssta, sssssspurcatul ăssssta, blesssstemat pe veci, te-a cressscut! Nenorocitul ăssssta, mincinossss, prefăcut şşşşşi sssstăpânit de cele mai sssssscârboassse pofte, în ochii voşşştri! E ca şşşşi dessssăvârşit în sssssspurcăciune! Mai are un passss! Şşşşi-l va face! Sssstai ssssă vezi, doar! Va fi bijuteria coroanei lui Ssssaatan!

Apoi, demonul plecă la fel de fulgerător precum venise.

Îmi urcă fierea în gât. Îmi era rău. Eram în pragul de a vărsa de scârba ce o simţeam faţă de Frollo. Minţise cu o dibăcie şi mai ales cu o neruşinare la care nu m-aş fi aşteptat în veci din partea unui slujitor al Bisericii. Pusese în spinarea unui om nevinovat poftele nefireşti cărora se dedase chiar el. Era o pată de ruşine pe sufletul meu. O pată de ruşine pe faţa Pământului şi pe stirpea omului însăşi. Un cadavru viu, ros de ură ca de viermii neadormiţi ai Iadului, şi hrănit cu propria prefăcătorie.

În noaptea a treia după cele aflate despre el, l-am văzut plimbându-se ca o fiară închisă în cuşcă dinspre camera mea spre a lui. M-am ascuns repede după Marie

cea Grasă, chiar când Frollo intră în camera mea şi o găsi pe Esmeralda dormind în patul meu.

— Deci tot a găsit Fecioara cu cale să mi te aducă, şopti arhidiaconul, întinzând mâna spre chipul ei măsliniu, de parc-ar fi vrut să o mângâie. Apoi, însă, o apucă de mână şi o ridică forţat în capul oaselor.

— Eşti la mâna mea, ţiganco! şuieră Frollo, printre dinţi, încercând s-o pipăie din cap până-n picioare.

— Ce mama... STAAAAI! Nu mă muşca, lovească-te boalele ăle mai ale dracu-ntre boale dă strigoiu' dracului spurcat cum te-a spurcat dracu'-n pântecele şi cu laptele mă-tii! IA LABA DĂ PĂ MINE, HANIMALULE!

Spunând acestea, Esmeralda suflă cu putere în fluieraşul pe care i-l dădusem. Când sunetu-i ascuţit îmi pătrunse-n urechea parcă astupată cu un bolovan, ca gura Mormântului Sfânt în zilele dinaintea Învierii, am sărit în spatele lui Frollo, urlând ca un urs furios şi întorcându-l spre mine cu forţă.

— DĂ-I DRUMUL! SĂ-I DAI DRUMUL ACUM! i-am urlat în faţă arhidiaconului. NENOROCITULE!

— Nenorocit? TOT EU? EU, CARE TE-AM SCOS DIN NEGURA FIINŢEI, DIN ZOAIELE PĂCATULUI? SPURCATULE! STÂRPITURĂ! CINE DRACULUI SE UITĂ LA TINE, MĂI, MAIMUŢĂ BĂLOASĂ CU LIMBA-MPLETICITĂ???!

Scoţând un bici dintre faldurile reverendei, Frollo mă croi peste frunte, străpungând cu plesnitura usturătoare pielea mea. Sângele începu a mi se scurge între ochi, dar nu am renunţat să lupt, reuşind să-l dobor pe arhidiacon.

— Dacă te mai apropii de ea, te spânzur aici şi-ţi râd moartea, fiară ce eşti! i-am mârâit în nas, ridicându-l de la podea cu ambele mâini.

Când i-am dat drumul cu o bufnitură la fel de surdă ca mine pe podea, Claude Frollo, cu mâna Întâiului Prăbuşit şi sub ochiul atoatevăzător al Domnului uns arhidiacon la Notre-Dame scăpă un scâncet, iar pe partea din faţă, jos, a reverendei, îi apăru o pată.

Făcuse pe el.

Capitolul 45

Soarele orb

Într-o dimineaţă, la ceva vreme după confruntarea cu Frollo, am găsit-o pe Esmeralda abătută. Ofta şi privea tristă pe balcon.

— Ce-i... ce-i cu tine? am întrebat-o, blând. Aici... aici nu-ţi face nimeni rău. Am eu grijă... să nu păţeşti nimic.

— Feobus al meu, răspunse Esmeralda, oftând din greu. Soarele meu hăla frumos şi drag, că mor dă ochii lui! E-n viaţă... şi nici nu ştie cât îl pot iubi, cum mă sting dă doru' lui.

Ştiam că era în viaţă, doar îl văzusem giugiulindu-şi porumbiţa îngâmfată lângă eşafod. Îmi era silă de gândul că Esmeralda mea dragă ar fi putut muri oricând nevinovată dac-ar fi ieşit din catedrală, dar o voiam fericită cu orice preţ.

— Vrei... vrei să... ţi-l aduc să-l vezi?

Da, scumpii mei cititori. Am vrut să o fac şi pe-asta, ca să o văd zâmbind, să ştiu sigur că nu se temea deloc de mine, că ştia că nu-i vreau decât binele. Am vrut să mă duc să i-l aduc pe Phoebus al ei, doar de dragul de-a o vedea zâmbind.

Auzindu-mi întrebarea, Esmeralda-mi luă chipul frământat în mâini şi mă pupă de-a dreptul pe frunte!

— Poţi tu să mi-l haduci acia? Dacă mi-l haduci, să moară moartea mea dă nu-ţi rog dă sănătate pân-oi avea numa' fire halbe-n cap!

Îmboldit peste măsură de cuvintele ţigăncuşei, am luat o frânghie zdravănă, am petrecut-o peste balcon şi m-am căţărat pe ea până jos, în stradă. Cu mersu-mi şontâcăit, am pornit în căutarea lui Phoebus şi mi-a tresărit inima de bucurie când l-am văzut călare pe armăsaru-i alb ca spuma laptelui cu Fleur-de-Lys în spate. Privirea ei era plină de dispreţ, de parc-ar fi fost o regină între cerşetori.

— Căpitane! Căpitaneeee! l-am strigat, disperat, de parcă însăşi viaţa mea ar fi depins de el.

Calul lui Phoebus începu să fornăie şi să scurme pe caldarâm cu copita, iar când mă văzu că mă apropii, cu mersul meu greoi, strigând ca un apucat, se cabră şi fu cât pe ce să-l arunce pe căpitan din şa.

— Ia uite stârpitura! Îmi sperie calul, cât pe ce să mă omoare! Ce vrei, mă, pocitanie ordinară?

— Căpitane... Căpitane, ţigăncuşa, Esmeralda... vrea să vă vadă! De... câteva... zile... nu mai spune... şi nu mai face nimic... fără s-aducă vorba... de dumneavoastră!

— Ce miezu' legii mă-tii de lepădătură tot bălmăjeşti acolo? Ţiganca? Aia care-a încercat să mă omoare ca pe ultimul tâlhar? N-are decât să ardă-n fund de Iad cu tot cu şleahta ei de nespălaţi! Marş de-aici, că-mi sperii calul! Hai, fă paşi!

Am plecat plângând de ciudă. Am vrut să-i fac cea mai mare bucurie cu putinţă celei ce-mi făcea sufletul să cânte de fericire şi nu reuşisem. Dacă aş fi fost izbit în faţă de un pumn de balegă în clipa aceea, m-aş fi simţit mai puţin umilit. Oare cum putea clocoti atâta ură într-un tânăr atât de frumos? Cum putea să se lase într-atât schimonosit?

Îmi era mai mare ruşinea de ruşinea ce-avea s-o simtă Esmeralda văzându-mă venit fără el.

Am plătit repede cu un bănuţ o ţigăncuşă de vreo zece ani care vindea flori albastre şi m-am întors cât de repede am putut cu un bucheţel la Esmeralda.

— Iartă-mă... iartă-mă, te rog... l-am speriat! S-a speriat! Era cu... Fleur-de-Lys... N-a vrut să vină! Ţi-am găsit astea! Ştiu...c ă-ţi plac florile!

— S-a speriat? Da' ce i-ai făcut, l-ai înjurat dă mă-sa? Doamne, că... de ţi-ar bate ţie inima-n piept la hăla, bun-ar fi lumea! Fir-ar ea să fie blăstămată dă soartă căcată dă ciori! Mai era şi cu-o baragladină, auzi! Dăgeaba, bă, porcu' născut în grajd nu să face cal nici dacă moare mă-sa! Ia, ia scoate-mă la balcon!

Râdeam pe înfundate de furia ei copilăros exprimată, dar i-am făcut pe voie şi-am scos-o. Văzându-i pe cei doi cum treceau, Esmeralda-şi băgă degetele-n gură şi fluieră tare şi ascuţit, strigând când căpitanul ridică privirea-nspre ea:

— Mooo! Fi-v-ar mârţoaga lovită dă pântecăraie la Notrădam pă trepţi! Gagii bogătoi, dar-ar boalele-n voi!

Ce se petrecuse, oare, în sufletul Esmeraldei, de trecuse atât de repede de la beţia de amor după Phoebus la un dispreţ atât de puternic exprimat?

Şoptind o rugăciune către Mântuitor, am aflat răspunsul:

— Eu, dragule Quasimodo, i-am ascultat rugăciunile sincere ca Eu să fac în aşa fel încât Phoebus să o iubească. I-am spus că Dumnezeu nu înrobeşte inima omului, şi cu atât mai puţin nu pune iubire într-o inimă care nu a arătat câtă nevoie are de ea. Phoebus, bietul de el, e atât de sărac, că n-are altceva decât bani şi rang. I-am spus cinstit că îşi risipeşte dragostea pe un om care nu ştie s-o primească, şi astfel, i-am deschis şi inima, şi mintea. Şi i-am spus să privească nu cu ochii trupului, care azi aruncă scântei, mâine pot fi acoperiţi de albeaţă, ci cu cei ai sufletului, în care Lumina are mereu loc să limpezească vederea. Şi-a dat seama cine este, cu adevărat, Phoebus. Cine a ales să fie. Căci, nu te îndoi de asta, Quasimodo, fiecare părticică din Phoebus care se vede, aude şi simte în faţa celorlalţi are legătură, într-un fel sau altul, cu o alegere făcută de el într-o clipă de cotitură din viaţa lui. Vor spune mulţi, în zilele ce vor veni, că Dumnezeu nu se implică în viaţa omului. Nu e nici măcar un strop de Adevăr în asta. Dumnezeu Îşi doreşte omul liber, dar vrea ca libertatea lui să-l pună în slujba Binelui. Căci nimic nu te înrobeşte mai cumplit decât lanţurile pe care, la început, nu le simţi deloc. Lanţurile care te mint cu libertatea. Phoebus e sclavul propriei păreri despre sine. Ei, şi numai ei, îi e mai devotat decât orice cavaler oricărei domniţe. Îi cântă, în gând, nişte ode şi nişte balade mai pline de dulcegărie decât orice a scos vreodată Gringoire pe gură. Doar asta a iubit vreodată Phoebus. Şi oricât ar durea-o pe Esmeralda, acum înţelege lucrul ăsta.

După ce Mântuitorul plecă, am rămas singur cu Esmeralda, care mă privi drept în ochi şi începu a-şi descărca sufletul în faţa mea:

— Să mor io, mă, băiatule, prima oară-n viaţa mea, mi-e şi teamă, am şi curaj. Nu mai am nimica dă pierdut, să fiu blăstămată dă nu-i aşa. Uite, io o să-ţi spun ceva. Ştii că mă văzuşi tu dă câteva ori cu o trăistuţă la gât când dănţuiam pân

piaţă. Ştii ce-aveam în ea? Mi-a zis ţâganca bătrână de m-a crescut, cu limbă dă moarte: hun papucel dă copilaş. Hăla mi l-a lăsat ca să-mi găsesc mama dă m-a făcut, de mi-o fi vreodată dor dă ea. La cine-i hălalantu, aia-i maică-mea.

Deodată, îmi veni în minte o imagine pe care-o văzusem cândva, venit de la piaţa din centrul oraşului: Gudule cea cu minţile rătăcite ţinea într-un pumn un botoşel de bebeluş, bocind ca o apucată:

— Agnes a mea! Fetiţa mea frumoasă şi dulce, mi-au mâncat-o nenorociţii ăia de ţigani, să-i mănânce şi să-i roadă dracii din Iad, şi doar un botoşel a rămas din eaaaa! Sta-v-ar oscioarele ei crude-n gât de bestii spurcate!

— Esmeralda... Eu...eu ştiu! Ştiu cine e mama ta! Doar... răbdare.... să ai răbdare şi am să te duc la ea! Promit!

— De faci asta, mă jur pă viaţa mea că vorbesc cu Papa să te treacă sfânt în călindar! Să moară moartea mea! se jurui ţigăncuşa, privindu-mă cu ochii mari.

Sufletul mi se umplu pe dată de curaj şi de căldură. Nu ştiam când şi cum, dar aveam să reunesc o mamă cu fiica ei.

Capitolul 46

Vizita fratelui Vasile

Trecură zece zile de la promisiunea făcută Esmeraldei, iar Frollo era tot mai agitat, scriind zeci de scrisori către regele Ludovic al XI-lea, pe care apoi le arunca în foc, bombănind printre dinţi.

— Nu pot! Pur şi simplu nu mai pot să-mi găsesc cuvintele. Se vede de la sine că limba, altădată fără ezitare în clamarea Adevărului, s-a îngreunat, s-a încurcat, de parcă ar fi Şarpele cel străvechi! Numai ţiganca e de vină! Numai şi numai ea! Nu se mai poate! Trebuie să vorbesc urgent, faţă în faţă, cu însuşi regele! Cloaca de păcat dă pe-afară!

Da, avea dreptate. Dădea pe-afară. Îl simţeam duhnind tot mai tare a abominaţie, sufletul îi era un hău putregăit, ascuns după o ceaţă de prefăcătorie şi fanatism. Miasma păcatelor lui ascunse mă îneca. Dacă un suflet ar fi putut face viermi, cred că al lui ar fi fost primul.

Bezna din străfundul sufletului lui devenise într-atât de rapace încât l-am văzut lovind cu biciul cu care se flagela chiar crucifixul în faţa căruia stătea prosternat în rugăciune:

— De ce nu simt că Ţi-ai dat viaţa pentru mine? De ce nu pot să Te ating cu rugăciunile mele, oricât aş încerca? De ce nu Eşti cald, ca-n zorii Învierii, ci rece

ca lespedea pe care ai murit? De ce taci? De ce îmi întorci spatele? DE CE? DE CE? DE CEEEEE?

Se plesni apoi peste spinare cu atât de multă forţă, încât îşi rupse partea din spate a reverendei, apoi începu să se dea cu capul de crucifix până când îi dădu sângele pe fruntea lată şi ridată. Cu ochii holbaţi, plecă privirea, şi se scutură de un plâns spasmodic.

Nu mai puteam sta lângă o asemenea spurcăciune de om, aşa că m-am retras discret în clopotniţă şi-am început să o curăţ de pânze de păianjen şi de găinaţ de porumbel. Singur fiind, şi mişcându-mă aşa cum mă mişcam, ca o mârţoagă bătrână, mi-a luat până la căderea nopţii.

Când să adorm, am auzit o bătaie în fereastra mea aflată la o înălţime care-ar fi îngrozit orice om obişnuit, şi l-am văzut pe Anghel, ţiganul înalt şi spătos care-l ajutase pe Frollo să se înţeleagă cu fratele Vasile. În spinarea lui era chiar bătrânul călugăr, care-mi zâmbea senin.

— Simioani, mi-i dor di Moldova mea, şi vreau sî ma-ntorc acasî. Dară ma ţâni Maica Domnului din drum, să nu plec până nu ti binicuvintez cu Har din belşug, sî rămâi tari-n încercări, c-or vini potop în calea ta! Rămâi cu bini şi tari ca stânca!

Apoi, ţiganul îl ridică în braţe ca pe un prunc de câţiva anişori, îl luă în spinarea lată şi coborî cu el pe balconul catedralei, la fel de uşor cum urcase.

Glasul blând, înecat în lacrimi de emoţie, al fratelui Vasile, mă umplu de o forţă tainică, plină de căldură şi hotărâre. Mă simţeam ocrotit parcă de o armură divină. Dar era şi o anume tristeţe în ochii lui, de parcă ar fi ştiut ceva ce nu-mi spunea. De parcă ar fi presimţit că aveam de înfruntat cea mai grea încercare a vieţii mele. De unul singur.

L-am urmărit plecând, cu o amestecătură de sentimente ciudate, oarecum apăsătoare, dar şi cumva plăcute, în acelaşi timp. Nimic nu avea să mai fie la fel.

Capitolul 47

Gringoire, capul răscoalei

A doua zi, dimineaţă, trimis fiind să văd de miere proaspătă în piaţă, l-am văzut pe Gringoire cocoţat pe o ladă, la intrare, înconjurat de o droaie de ţigani de toate vârstele. Stătea cu braţele larg desfăcute şi declama, ca un poet antic:

— Voi, fraţi ţigani, nu mai trebuie să tăceţi o clipă! Trebuie să vă ridicaţi cu hotărâre şi demnitate împotriva celor ce vă asupresc fără nicio ruşine. Trebuie să ieşiţi, curajoşi, în faţa tuturor, şi să spuneţi: „Începând din clipa aceasta, nu

suntem obligaţi să vă mai suportăm abuzurile! Ne clamăm cu abnegaţie drepturile sacre în ochii Divinităţii! Nu mai abrogaţi legi care ne subjugă! Nu ne mai dezumanizaţi! Nu suntem sclavi, să ne puteţi trata de parcă ne-aţi deţine, şi nici nu este normal să trăim cu teama de un viitor sumbru...

— Taaaci, bă, vorbă-lungă, sta-ţi-ar în gât, că mi să-nvârte capu' ca la rege maţele după ospăţ! Bă, tu vrei să-l bagi în boale sau să-l faci să adoarmă cu băşini? I-auzi acia, blegule care eşti bleg, c-aşa să zice: „Când ni s-o scula dă ne-om răscula, să vezi tu belea, cu coroana ta, dracii să ţi-o ia!"

Clopin râdea de se prăpădea de avântul oratoric al lui Gringoire, care ridicase pumnu-n aer, de parcă era vreun Richard Inimă de Leu, conducându-şi cruciaţii la luptă.

— Haideţi, bă, pă ei, pă mama lor dă gagii îmbuibaţi, cu cururile-acoperite dă mătase! Să ne dea hazil, dă-i în spumele mării! HAZIL! HAZIL! HAZIL! striga tânărul ţigan, lovind cu cârja pe caldarâm.

Toată ţigănimea de pe la marginile Parisului apăru ca la un semn, bătând, ca de obicei, cu lingurile din lemn în blidele goale, ca toată lumea să fie martoră la foamea lor.

Căpitanul Phoebus de Chateaupers, auzind rumoarea, apăru alături de Jacques şi Gilles.

— Păgânilor! Adunarea voastră, aşa cum v-ar fi intrat bine-n cap dacă nu eraţi toţi proşti ca noaptea, este în afara legii, căci nu a primit încuviinţarea Majestăţii Sale, Regele Ludovic al XI-lea al Franţei!

— Să vă-mpută dracii, mo! Cu regele şi cu nobilimea voastră cu tot! Că murim dă foame-acia, n-avem nici după ce ne căca, şi voi vă-mbuibaţi până daţi p-afară! îşi urlă Clopin năduful.

Apropiindu-se mai mult, căpitanul de Chateaupers îl văzu pe Gringoire stând pe ladă. Privindu-l rece, dădu o poruncă scurtă, muşcată:

— Jacques! Gilles! Jos cu ăla! Umflaţi-l bine!

Jacques, cel mai afurisit dintre malacii lui Phoebus, trase un picior zdravăn lăzii pe care stătea cocoţat poetul, prăvălindu-l în fund ca pe ultimul măscărici de bâlci, în râsetele tuturor. Văzându-l prăbuşit, Gilles îi trase un pumn în cap, apoi începu să-l ia la picioare în coaste îl ridică de jos, îi mai arse un picior în fund, şi spuse:

— Şi zi „mulţumesc" c-ai scăpat cu atât, paiaţă de doi bani ce eşti! Şi voi? Plecaţi de-aici, până nu vă dăm foc ca la şobolani! Jegurilor! Marş d-aici! Repede!

Clopin îi sfidă cu tot curajul pe care-l avea:

— Până n-o văd pă soru-mea vie şi nevătămată, să moară moartea mea de-oţi avea voi linişte! Hauzit-aţi? Beliţi beleaua dacă moare!

Phoebus se apropie de regele ţiganilor şi-l scutură de umeri, apoi îi puse sabia la gât:

— Nu eşti în măsură să ameninţi pe nimeni. Aici, legea sunt *eu*.

Mârâitul ca de câine înlănţuit al lui Phoebus nu-l sperie pe Clopin, care-l scuipă cu toată obida drept în faţă. Pumnul în armură al căpitanului gărzii zbură drept în figura ţiganului, spărgându-i gura şi umplând-o de sânge.

Când trecu pe lângă mine, în şa, Phoebus mă privi de sus, de parc-ar fi privit spre scârna unui porc, lăsată în ploaie, şi spuse:

— Pocitanie, să-i zici stăpânului tău că-l aşteaptă Majestatea Sa! Au de vorbit despre... azil!

Un fior îmi străbătu imediat şira spinării gheboase, iar în sufletul meu apăru un nor negru. Presimţeam că nu avea să se termine cu bine.

Capitolul 48

Problema azilului

Cam la o săptămână după amenințătoarele cuvinte ale lui Phoebus, l-am văzut pe Frollo îmbrăcându-şi, ca niciodată în afară de Anul Nou şi Paşte, reverenda albă, şi mi-am dat seama că îşi dorea să facă impresie bună în faţa regelui, puhavul şi îmbuibatul Ludovic al XI-lea, cu care avea de discutat urgenta chestiune a azilului.

L-am urmărit pe ascuns, de pe acoperişurile clădirilor. Mergea pe stradă salutând prietenește pe toată lumea, de parcă ar fi fost cel mai iubit slujitor al Domnului din oraş. După ce-am făcut o oprire ca să cumpăr o pâine proaspătă de la Wilfried, rotofeiul călugăr franciscan german care preluase brutăria bietului Guillaume, am continuat să îl urmăresc pe stăpânu-meu.

Intră în palatul regelui, cu paşi impunători, de parcă i-ar fi fost egal, şi închise uşa în urma lui. Ascuns undeva în spatele palatului, după o tufă, m-am rugat în taină ca Mântuitorul să-mi arate discuţia dinăuntru.

Regele ridică leneş privirea spre arhidiacon şi spuse cu un glas moleşit, de bătrân gras şi sătul de viaţă:

— Bun venit, Claude! Te aşteptam. Am înţeles că există ceva ce trebuie să discutăm urgent.

— Urgent, Majestate? Problema asta trebuia adusă în discuţie ieri, dacă s-ar fi putut! E crucial, nu urgent! E CRUCIAL! răspunse arhidiaconul, plimbându-se prin faţa tronului şi trecându-şi mâinile prin părul din părţile laterale ale capului, unde nu avea tonsură. Notre-Dame, bastionul Fecioarei Maria din Paris, colcăie de demoni! Naivul meu clopotar, cu mintea-n ceaţă de milă, Quasimodo, a cerut azil, de faţă cu toată lumea adunată la execuţia Esmeraldei, o ţigancă vrăjitoare

ajunsă deja pe culmea infamiei în Paris, iar acum eretica pângăreşte clopotniţa, iar haita de ţigani turbaţi urlă după sânge şi răzbunare afară! Să ajungă astfel lumea în al XV-lea veac de la întruparea lui Cristos printre noi? În mâinile gloatei adoratoare de demoni? Aşa răsplătim noi darul pe care ni l-a făcut El? Lăsându-i turma pradă lupilor?

— Frate Claude, îţi admir devotamentul faţă de Fecioară, însă trebuie să fim pragmatici. Nu ştim mai nimic despre aceşti ţigani. Nu ştim cine sunt, de unde vin, încotro merg. Nu le ştim limba, le-am văzut cu coada ochiului câteva obiceiuri, atâta tot. Sunt străini de noi, de felul nostru de a vorbi, de a ne purta, de a conduce. Nu pare să-i ţină nimic în frâu din ce am înţeles noi din viaţă. Nu ştiu ce e de făcut, şi recunosc asta cât se poate de deschis.

— Majestate, sunteţi, oare, fără strop de îndoială, un monarh cu conştiinţă? întrebă Frollo, în loc de răspuns la vorbele molcome şi tărăgănate ale regelui. Sunteţi, cel puţin în ochii lumii, un rege creştin, nu-i aşa? Aţi fost botezat în biserică, vă rugaţi frecvent, ţineţi seama de sărbătorile religioase, nu?

— Frate Claude, chiar face, oare, credinţa mea obiectul discuţiei noastre din clipa aceasta?

— Nu doar că face obiectul ei, Majestate, este însăşi şira spinării acestei discuţii. Pentru că în numele ei va trebui să luaţi o hotărâre în legătură cu ceea ce aveţi de făcut. Pentru credinţa Majestăţii Voastre şi a întregii suflări creştine a Parisului este nevoie să luaţi frâiele în mână cu toată fermitatea cerută de asemenea vremuri apăsătoare.

Vocea lui Frollo avea o notă de solemnitate în ea, dar în acelaşi timp, vorbea şi repede, de parcă ar fi fost în luptă cu timpul.

— Timpurile acestea, frate Claude, sunt tulburi. Iar eu...eu sunt obosit. Sunt bătrân. Mă dor oasele, mă doare capul, mă doare burta, nu mai dorm noaptea. Chiar crezi că am timp de pierdut cu asta?

— Majestate, nu puteţi, din culmea puterii, să-mi veniţi cu o astfel de retorică! Vreţi, oare, ca istoria să vă ţină minte drept regele creştin care-a îngăduit ca altarul Maicii Domnului din Paris să fie pângărit de nişte sălbatici fără Dumnezeu? Vreţi să fiţi consemnat între paginile cronicilor drept regele care ar fi putut salva sufletele parizienilor şi nu a făcut-o?

Ludovic roşi, rănit în orgoliu, şi-l privi fix în ochi pe Frollo, parcă aşteptând o poruncă din partea lui.

— Şi ce vrei să fac, Claude? Spune-mi, ce anume ai vrea să fac?

— Nu este vorba, aici, de ceea ce vreau eu, Majestate! Asta trebuie să ajungeţi să înţelegeţi! Este vorba de ceea ce e nevoie să se întâmple astfel încât Parisul să se poată declara cu conştiinţa curată un oraş creştin! Aşa că, pentru numele Domnului, fiţi bărbat! Semnaţi umila petiţie a păstorului spiritual al Notre-Dame-ului pentru revocarea cererii de azil! Vă rog din suflet! Fiţi cu băgare de seamă şi vedeţi limpede că azilul a fost cerut de o fiinţă care nu are deplinătatea

cugetului! Quasimodo e naiv, bietul de el! Pentru o gură de apă şi puţină atenţie, e în stare să întoarcă lumea cu fundu-n sus! Şi tocmai asta a făcut! O să vă lăsaţi influenţat de cineva care nu are toate minţile la el? Credeam că sunteţi în stare de mai mult decât să lăsaţi neputincioşii şi rătăciţii să conducă Franţa!

N-aveam toate minţile la mine? Eram naiv? Rătăcit? Tot eu? Tot eu, care refuzasem, clar şi răspicat, s-o văd pe Esmeralda drept mai puţin decât era: un om sincer, cu un suflet curat, căruia nu-i stătea în cale absolut nimeni şi nimic? Că-n ochii mei, viaţa ei era de mare preţ? Clocoteam de furie. Să înţeleg că a mea cerere de azil era, oare, mai prejos de a oricui altcuiva, pentru că nu eram culmea puterii trupeşti şi nici de vreun rang nobil? Nu aveam toate minţile la mine doar pentru că gândurile din ele nu erau aceleaşi cu ale lui Frollo? Eram surd, şchiop, cocoşat şi gângav, prin urmare, eram şi prost?

Mântuitorul îmi apropie privirea de mâna regelui, şi l-am văzut punându-şi sigiliul pe acea petiţie a lui Frollo. N-aş îndrăzni să asemui durerea piroanelor din scumpele Sale braţe şi picioare cu nimic. Dar când am văzut sigiliul pe bucata de pergament, un cui mi-a străpuns inima.

Capitolul 49

Despre putere

Puterea. Am simţit-o de atâtea ori şi în atâtea feluri, încât cred că oricât de nepotrivit m-ar crede ceilalţi să vorbesc despre ea, o pot face fără să-mi mai fie teamă de nimeni şi de nimic. Vreau să se ştie din capul locului că nu-mi mai pasă câtuşi de puţin de cum voi fi văzut de cei care citesc aceste cuvinte. Dacă totul se sfârşeşte rău pentru ea, nu-mi mai pasă de absolut nimic.

Aşadar, puterea. Am devenit surd şi am simţit-o lovindu-mă, din partea celor ce auzeau. Toate înjurăturile, toate blestemele, tot ce au aruncat spre mine din gurile lor a fost putere.

Şchiop fiind, am văzut-o în toate picioarele zdravene ce m-au izbit cu toată ura şi dispreţul. Gângav fiind, am văzut-o în toţi cei care mi-au imitat în batjocură glasul stângaci, greoi, chinuit. Cocoşat fiind, am simţit-o în fiecare insultă legată de toate păcatele pe care le port de o viaţă întreagă în spate. Păcate strigate cu atâta siguranţă, încât oricine le-ar auzi s-ar putea jura pe cinstea lui sau a ei că Dumnezeu l-a făcut martor la ele. Sărac fiind, i-am văzut pe bogaţi călcându-i pe cei ca mine în picioare, şi am ştiut că o fac de la adăpostul puterii lor. Puterea îi îndreptăţeşte să judece. Să condamne. Să dispreţuiască. Să urască. Să interzică. Să impună. Să ucidă.

Am simţit puterea când soldaţii regelui m-au bătut măr, înjurându-mă ca pe ultimul borfaş. În ura lor pură, care ardea ca flăcările Iadului, am simţit puterea. Puterea vulgară. Zgomotoasă. Puterea râsetelor batjocoritoare. Puterea scuipatului prăvălit de pe culmile dispreţului. Puterea batjocurii, care şterge celui batjocorit orice urmă de demnitate. Puterea, în miezul beznei ei. Puterea, cu tot ce are mai spurcat, mai josnic şi mai nedemn de arătat.

Puterea goală de Adevăr.

Însă trebuie să ştiţi că mai există o putere. Acea putere în faţa căreia toate celelalte, oricât ar fi de mari, de cumplite şi de atotcuprinzătoare, pălesc. E puterea căreia nimeni nu-i poate găsi începutul şi sfârşitul, pentru că totul începe şi se sfârşeşte cu ea. Puterea care, în toată nebunia fără înţeles a lumii, în toată alergătura ei după toate celelalte chipuri perfide, mincinoase, îngâmfate şi crude ale puterii, ţine totul într-un echilibru care îşi are miezul în firescul lucrurilor. Acea putere pe care o înţelege limpede chiar şi cel care-a văzut celelalte feţe, acelea neadevărate, ale puterii.

Pentru că e puterea datorită căreia oropsitul rămâne bun, chiar dacă răul loveşte, urlă, înjură, muşcă, sufocă şi ucide în jurul lui. E puterea cu care nedreptăţitul speră ca vocea să-i fie auzită cândva de Cineva, de acolo, de Sus. Puterea celui care, în plin, apăsător, rece, absolut întuneric are speranţa care-i trebuie pentru a fi sigur de prezenţa unei raze oricât de mici de lumină. Puterea care dă glas celui ce credea că vocea lui nu mai are nicio fărâmă de însemnătate. Şi trebuie să vă spun neapărat că în ciuda urii, fricii, umilinţei, durerii, neînţelegerii, îndoielii, furiei, pe care le-am avut de îndurat şi de înfruntat, chiar şi din partea mea, uneori, am simţit mereu acea putere alături de mine. Pentru că e atât de caldă, de discretă, şi totuşi atât de PLINĂ, încât nu ai cum să nu o simţi, fără să aibă vreo însemnătate cât de tare ţi-ai oţeli inima împotriva ei. Pentru că vine, drag cititor, căruia poate i-au ajuns ochii la aceste vorbe în vremuri de restrişte, de profundă şi sufocantă singurătate, şi te acoperă, de-a dreptul, cu tot miezul ei, cu tot ce e mai cald şi mai blând în ea, şi nu ai cum să i te opui. Nu ai cum să refuzi să te simţi atât de plin de o asemenea putere. Aşadar, când ai îndoieli, strigă! Strigă ce te doare, ce te supără, ce te înfurie. Mereu aude Cineva. Cineva pe care eu, în micimea mea de atunci, L-am făcut chiar surd. Iar El mi-a răspuns cum numai El ştia. Cu o mână de proscrisă. De păgână. De ţigancă.

Da, dragilor! Aceasta e Puterea, când plinătatea Adevărului se întrupează în ea. Aceasta e Puterea, când vrea să pătrundă fie şi în cele mai îmbeznite unghere ale sufletului omului. Aceasta e Puterea care înalţă. Care luminează. Care îmboldeşte. Care uneşte. Care încurajează. Aceasta... e puterea... care mângâie. Şi e frumoasă!

Capitolul 50

Răscoala zdrobită

Săptămâna Mare a anului 1482 începu fulgerător. Sătui de sărăcia care îi apăsa precum norii negri de furtună, ţiganii începură să se răscoale, furioşi. Ardeau prăvăliile care refuzaseră să-i ajute cu de-ale gurii şi-i rupeau în bătaie pe proprietari. Marguerite, hangiţa cu brânza cea mai bună din Paris fu scoasă cu mare tărăboi de la han de o mână de ţigănci grase. Tocmai treceam dinspre piaţă, îndreptându-mă înapoi spre catedrală.

— Fir-ai a dracului tu dă baragladină umflată şî nehalită ce eşti, să dea boalele ăle mai boale peste tine! scuipă Griselda, o ţigancă slabă ca un ţâr, dar cu o gură cât o şură, spre ea.

— Să ţi să dilească puradeii şî bărbatu' de foame, să cânte cum cântă cucu' dă nebun, să hăulească-n gura mare pă străzi, ca lupii! îi ţinu isonul Ysaure, o grăsană care părea că ar fi pus, fără nicio piedică, un malac de-al lui Phoebus la pământ dintr-un pumn.

Clopin adunase o gaşcă de vreo şapte bătăuşi plini de cicatrici. Aveau feţele şi trupurile brăzdate de tăieturi dobândite prin lupte, fie între ei, fie cu soldaţii regelui. Stând chiar în mijlocul Parisului, cu braţele în aer, precum un Moise al vremurilor lui, strigă:

— Moooo! Hăştia-s Beliţii! Şi-o să vedeţi voi belirea belirilor când or pune mâna pă voi, dar-ar dracii-n bogăţia voastră să dea dă gagii nesătui!

Nici nu apucă să-şi termine căpetenia ţiganilor vorba, că unul dintre ei îl şi încolţi pe meşterul aurar, Jules Legros, un om cu un nume care nici că putea fi altfel decât predestinat, pentru că arăta de parcă ar fi înghiţit un butoi.

— Scoate hauru-acuma de unde l-ai ascuns, că te spintec ca pă peşte, să moare moartea mea!

Mătăhălosul ţigan nu apucă să-şi termine vorba, căci fu străpuns drept în gât de o săgeată trasă chiar de Phoebus de Chateaupers, care-şi făcuse apariţia pe calul lui alb, însoţit de o gloată de arcaşi.

— Eiiii, golească-şi dracii maţele pe voi de lepădături nelegiuite! Ce-aţi crezut? Că vă mai lăsăm să faceţi cum vă taie capul, nu-i aşa? Ce, degeaba-s eu căpitanul arcaşilor regelui? Pe ei, băieţi!

O ploaie de săgeţi se abătu asupra ţiganilor, doborându-i ca pe gâştele sălbatice. Clopin, însă, nu avea de gând să se dea bătut cu una cu două. Fluierând ascuţit, adună în jurul lui ca la o sută şi ceva de zdrenţăroşi, care mai de care mai jerpeliţi şi mai plini de tăieturi, arsuri şi alte răni dobândite în lupta continuă pentru supravieţuire. Privind spre ei, mândru ca un Alexandru cu pielea arămie, Clopin începu o cuvântare înflăcărată:

— Fraţilor, c-oţi fi dă sânge, dă cruce, dă suflet, dă suferinţă, dă mamă, dă tată, dă mama mă-sii sau dă orice altceva! Noi ne-am născut pă drumuri şi-om muri pă drumuri! N-are rost să ne minţim cu alte vorbe-nvârtite, că noi nu estem poeţi d-ăia cu mâinile fine şi mintea-n colţuri, ca bărbat-su procopsitei dă sor-mea! Da' să moară mama dacă io, Clopin Trouillefou, hăl mai al dracului dântre cerşetorii, manglitorii şi cuţitarii miezului dân curu' Parisului, mai stau să mă calce împuţiţii ăştia dă gagii-n picioare! Bă, de când ham venit în oraşu' hăsta, care cică-i mare şi primitor! Să mor io cu tot neamu' meu dă nu ne-aţi primit drept în bot! Nu e zi dă la Dumnezău să nu-mi fi luat gagiii ăştia ceva! Bă, umblu p-acia ca un câine dă pripas să caut ceva să dau la fraţii mei să mâncă! Şi-ăştia-n afară dă picioare-n cur nu mi-a dat nimica! Nimica, mă! Nici prafu' dă pă tobă! Mi-aţi luat tot ce-am avut, lua-v-aş neamurile-n car să le iau dă lepre! Tot mi-aţi luat, mă! Da' când aţi pus labele-alea hrăpăreţe pă soru-mea, aţi belit beleaua! Pă ei, mă! Spre Notrădam, dar-ar strechea-n voi! Ne-aşteaptă Esmeralda! HAZIL! HAZIL! HAZIL!

Strigătul de luptă al lui Clopin răsună din sute de piepturi, bătute ritmic de pumni tuciurii, în timp ce ţiganii, unii cu torţe în mână, se îndreptau către Notre-Dame:

— HAZIL! HAZIL! HAZIL!

Am pornit, pe acoperişurile clădirilor, în urmărirea lor, rugându-L pe Mântuitor să mă ţină tare în încercarea care urma să vină.

Şi ce încercare! Vrând să se apropie de catedrală, ţiganii fură întâmpinaţi de Phoebus, Jacques, Gilles, o gloată întreagă de alţi soldaţi... şi Frollo.

— Soldaţi ai regelui! tună arhidiaconul, cu ochii aruncându-i văpăi. În numele Majestăţii Sale, Ludovic al XI-lea, al conştiinţei voastre de buni parizieni şi de buni creştini, al Domnului şi Mântuitorului nostru Isus Cristos, al cărui scump sânge este pângărit de aceşti păgâni spurcaţi, şi al Fecioarei Maria, Maica Domnului, căreia cu umilinţă am închinat acest lăcaş sfânt, cu toată abnegaţia şi speranţa că Parisul va rămâne creştin, vă dau dreptul de a încălca dreptul la azil! Am petiţia cu sigiliul regelui însuşi!

Frollo flutură bucata de pergament cu pecetea regelui ca pe un stindard al unui rege biruitor.

— Pe ei, bravilor! îşi încurajă Phoebus soldaţii. Luaţi vrăjitoarea şi aruncaţi-o în Hău, unde-i e locul de-atâta şi atâta vreme!

— *Tabarles*[13] pă ei, mo! Daţi-le să nu poată duce! urlă Clopin, care înaintă cu o furcă în mână.

Furca fu însă apucată hotărât de Jacques, care, coborând iute de pe cal, o ridică în aer, trosnind-o pe genunchiu-i uriaş, ca un trunchi de stejar, şi o aruncă pe din lături. Apoi, îşi strigă confratele:

[13] „Să-i batem!", îşi îmbărbăta Clopin confraţii ţigani, în toiul luptei (n.a.).

— Gilles! Hai de mi-l ţine p-ăsta, să-i ard câteva scatoalce!

Gilles trecu în spatele lui Clopin, ţinându-l de mâini, iar Jacques începu să-i care pumni, ocărându-l:

— Legea şi rasa şi neamul mă-tii de nemernic ordinar! Na! Na de-aici, fir-ai al dracului să fii de păduche! Na, să te saturi de sărit la gâtul stăpânilor, câine turbat şi spurcat ce eşti!

Apoi, îl apucă de gât, cu braţele transformându-i-se, parcă, în şerpi uriaşi, care strângeau fără pic de milă.

— Esmeraldoooo! Mor, surioară! Mă omorâră gagiii! Fii tareeee... e... ee... ee...

Vocea lui Clopin se stinse, iar el se lăsă moale în braţele matahalei care-i frânse gâtul ca unui porumbel.

Regele neîncoronat al tuturor oropsiţilor Parisului zăcea neînsufleţit, înfrânt, în sfârşit, de puterea spurcată, vanitoasă, cu totul secătuită de orice urmă de Adevăr. În timp ce urcam pe funia lăsată să atârne pe balconul catedralei, l-am plâns ca pe un frate.

Auzisem, adesea, despre ţigani, că erau laşi. Că fugeau la cel mai mic semn că sorţii nu sunt de partea lor. Ei bine, scumpule cititor, cine-a spus asta ar fi trebuit să-i vadă luptând pe Beliţii rămaşi fără conducătorul lor spurcat la gură.

— Ne-o fi belit viaţa, mo, da' vă belim şi noi acuma de vă sare mucii pă pereţi! zbieră un malac de ţigan cu faţa toată plină de arsuri. La luptă, fraţilooor! Pentru fratele nostru, Clopin, fie mire-n Rai cu mare alai!

Un soldat al regelui primi o cărămidă drept în tâmplă şi căzu imediat mort, alb ca varul.

— Sângele fratelui nostru strigă după dreptate! Înainteee! ţipă Phoebus, ca un apucat.

Soldaţii înaintară în fugă, cu capetele-n faţă, ca nişte berbeci. Oricât de îndârjit ar fi luptat ţiganii, oamenii regelui erau mult mai bine pregătiţi şi înarmaţi, şi nu aveau să se lase alungaţi cu bâte şi pietre, precum câinii de pripas. Ţiganii aveau nevoie de arme trainice.

Am început să iau grinzi vechi din clopotniţă şi să le azvârl în piaţa din faţa catedralei, sperând ca ţiganii să le ia şi să-i doboare pe soldaţi cu ele. Însă spre nenorocirea mea, prima grindă căzu chiar la picioarele lui Phoebus, care strigă către oamenii lui:

— Jacques! Gilles! Luaţi măgăoaia aia şi spargeţi poarta catedralei! ACUM!

Cei doi malaci luară grinda uriaşă pe umeri şi începură să izbească poarta catedralei cu putere. Fiecare lovitură părea un bubuit al tobelor armatei drăceşti a lui Satan.

Deodată, o negură cu duhoare de pucioasă acoperi cerul. Izbiturile de berbece începură să semene tot mai tare cu nişte paşi de marş infernal, iar din pâcla puturoasă apăru nemernicul de Legiune, care, cu un rânjet de fiară flămândă, începu să se plimbe printre soldaţi:

— Sssssânge! Ahhh, ssspurcat de dulce sssssânge, ce-mi place mirosssssul tău! susură arhidemonul. Mirosssul de ură pură care mă întăreşşşşşte ca nimic altceva! Ce haosss sssublim poate sssstârni o şşşşoaptă! Atât! O şşşşoaptă! Darămite... un urlet!

Desfăcând braţele pe din lături, nenorocitul de Legiune urlă din toţi bojocii un singur cuvânt, care cutremură toată suflarea de acolo:

— MĂCEEEEEL!

Ţigani şi soldaţi deopotrivă păreau cuprinşi de o beţie a sângelui, ca lupii care puseseră ochii pe un cerb rănit. Cu ochii holbaţi, cu dinţii scrâşnind, ţigani şi soldaţi deopotrivă se luptau ca fiarele turbate.

Topoare şi furci se ciocneau cu halebarde, de prin taverne zburau pahare, scaune şi chiar mese, câţiva ţigani beţi fluturau torţe spre soldaţi.

Tot mort de beat l-am văzut şi pe fratele arhidiaconului, pe Jehan, urlând la soldaţi:

— Haaaideţi, mă, băieţi, s-o ia dracii dă treabă... hâc! Vă fac ţiganii ăştia de râs? Bă, păi io-i făceam arşice! Ar-şi-ce! Ia de-aici! Şi de-aici!

Jehan lovea aerul cu pumnii, cu gesturi largi, împleticindu-se. Parcă băuse plumb, nu vin.

Un ţigan sfrijit sări la el cu un cuţit, iar tânărul Frollo reuşi să se ferească, dar se aruncă drept în faţa armăsarului alb al lui Phoebus, care se cabră şi-i prinse o lovitură de copită dreaptă chiar în creştetul capului, sfărămându-i craniul ca pe o nucă.

Creierii lui Jehan, în care Frollo investise toată moştenirea părinţilor lui, zăceau împrăştiaţi pe caldarâmul din faţa catedralei.

Frollo apăru de după un colţ din care urmărise toate luptele, apucându-se să jelească prefăcut:

— Fratele meu! Carne din carnea mea şi sânge din sângele meu, de ce mi te-a luat Domnul aşa? De ce-ai murit tu căutând să te fereşti de blestemaţii ăştia care ne-au mâncat tuturor vieţile, cum mănâncă lăcustele holdele?

Întorcându-se către catedrală, arhidiaconul scăpă un urlet de furie pură:

— Ţigancoooo! Mi-ai ars sufletul, mi-ai nenorocit viaţa, mi-ai mâncat liniştea, şi acum, un confrate de-al tău în spurcăciune mi-a răpit fratele dintre noi! Vei plăti! Parizieni, pentru a alunga dintre noi abominabilul lor întuneric, să ardem în Lumină, de dragul sufletelor noastre nemuritoare!

Smulgând o torţă de la un soldat, Frollo se îndreptă hotărât spre catedrală. Era urmat de Phoebus, flancat de şase soldaţi, trei de-o parte, trei de alta.

Nu se anunţa a se termina cu bine.

Capitolul 50

Esmeralda mi-e smulsă

Marşul hotărât al arhidiaconului şi al căpitanului gărzii regale spre Notre-Dame continua ameninţător.

— Înapoi, scursurilor! strigau soldaţii.

— Hazil! Hazil! Hazil! răspundeau ţiganii, neabătuţi de la calea lor.

— Jacques! Gilles! Daţi în ei, mă, ce dracului staţi şi vă holbaţi? se răsti Phoebus.

Cele două matahale se îndepărtară de poarta catedralei, puseră repede berbecele în cârca altor doi uriaşi dintre oamenii lui Phoebus, apoi luară câte un ciomag fiecare şi începură să dea în stânga şi în dreapta, ţintind mai ales copiii, femeile şi bătrânii. Curând, tot centrul oraşului se umplu de ţigani care gemeau de durere.

— Vai ţie, şi-o mie de vaiuri pe lângă primul, neam păcătos şi învechit în rele! am auzit, în spatele meu, glasul lui Cristos, tânguitor şi îndurerat. Când, oare, ai să-nţelegi cât de mult te iubesc şi cât Mă doare ura ta? Ce va trebui să se-aleagă de tine ca să vezi asta?

Când m-am întors, L-am văzut în faţă, cum vezi tu, scump cititor, cuvintele scrise în această carte. În locul hainei de un alb strălucitor pe care-o purtase până atunci, Mântuitorul era îmbrăcat cu o pânză de sac cenuşie şi aspră, iar semnele cuielor din mâini şi din picioare-i sângerau.

— Nu eşti obişnuit să Mă vezi aşa, nu, Quasimodo? Ei bine, află că aşa simt ori de câte ori cineva face rău şi se foloseşte de numele Meu pentru a-şi duce aproapele la nenorocire. Fiecare durere nedreaptă a unui om smulge cu brutalitate o bucată din Dumnezeirea Mea şi Mă răstigneşte din nou, şi din nou, şi din nou. Fiecare limbă care îşi înjură aproapele e un nou bici care muşcă din spinarea Mea. Fiecare minciună e o mărturie împotriva Adevărului de dragul căruia Mi-am dat viaţa! Şi fiecare crimă bate un nou piron în mâinile şi picioarele Mele. Tu fii tare, Quasimodo! În tine şi cei ca tine Îmi pun credinţa, speranţa şi dragostea!

Nici nu apucă Mântuitorul să-şi termine bine vorbele, căci uşa catedralei fu dărâmată cu un picior cât toate zilele din partea animalului de Jacques, care le făcu loc lui Frollo şi Phoebus să intre, apoi intră alături de Gilles în urma lor.

— Căutaţi ţiganca, spuse Phoebus.

— Şi aveţi grijă la cocoşat, urmă Frollo, printre dinţi. O să lupte ca un leu pentru ea.

Nici nu ştia arhidiaconul câtă dreptate putea să aibă. Ca o mie de lei aş fi luptat pentru Esmeralda, nu ca unul. Nici zece vieţi nu aveau să-mi fie de ajuns pentru

a arăta toată recunoştinţa pe care o simţeam faţă de blândeţea şi omenia ei dezinteresată. Ea fusese omul care-mi arătase clar şi răspicat că nu toţi oamenii erau fiinţe mânate de teamă, furie, neînţelegere şi ură oarbă faţă de cei pe care nu-i înţelegeau. Nicio clipă n-aş fi ezitat să-mi pun viaţa în primejdie ca să o apăr pe a ei.

Ţigăncuşa îi aştepta încordată, cu maxilarul încleştat, cu pumnii strânşi atât de puternic, încât din palme aproape că-i picura sânge.

— Haideţi, mă, spurcăciunilor, târască-şi dracii maţele pă legile voastre! Veniţi dă mă hezecutaţi acuma!

Spuse aceste vorbe printre dinţi, tocmai când Phoebus izbi uşa clopotniţei cu umărul, făcând-o să se lovească de perete şi lăsându-l pe Frollo să intre, flancat de Jacques şi Gilles.

— Să... Să... Să nu mi-o luaţi! Să mi-o lăsaţi... vie! E... protejata mea! Esmeralda... mea!

— Fir-ai al dracului de depravat bălos cu vrăjitoarea ta cu tot! răspunse Jacques, cu dispreţ. Esmeralda lui, auzi! Asta-n afară de curva dracului nu-i a nimănui!

Roşind de ruşine şi de furie, am dat să sar asupra lui cu pumnii, însă matahala în armură mă apucă de o mână şi mi-o suci la spate, târându-mă spre clopote. Apoi, îşi strigă confratele:

— Gilles! Ia ţine-l, mă, p-ăsta, să-l legăm şi să-i dăm ca lumea!

Mă apucară şi mă legară cu frânghia lui Marie cea Mare de mâna stângă şi cu cea a lui Marie cea Grasă de dreapta. Din nou, devenisem o variantă diformă a unui tâlhar de lângă Mântuitorul meu drag. Oare, de data asta, eram Dismas sau Gestas? Oare aveam să fiu răsplătit pentru blândeţe sau damnat pentru laşitate?

Pumnii celor doi începură să mă izbească pe unde apucau. În cap, în gură, în stomac, nici nu mai conta unde loveau, atât timp cât mă făceau să icnesc şi să simt că mă sfărâm de durere. Simţeam a nu ştiu câta oară gustul sălciu, usturător, al sângelui. Parcă băusem foc. Faţa, şi aşa pocită de frământările-i necontenite, mi se umfla şi durea. Cu o sforţare supraomenească, am reuşit să mă desprind din frânghii, dar n-am făcut decât să cad în patru labe în faţa arhidiaconului, care privise bătaia pe care o mâncasem fără să mişte un muşchi. Ba chiar îl văzusem tresărind, cuprins parcă de fiorii unei plăceri bolnave.

— Îi mai dau o şansă, spuse Frollo. Dacă nu primeşte, o termin!

Târând-o de păr, arhidiaconul o duse pe Esmeralda-n beciul catedralei, cu forţa.

Am luat-o şontâcăind pe urmele lor, însă n-am reuşit să ajung la timp ca s-o scot de acolo.

Chiar când am ajuns la uşa beciului, ferecată de turbatul arhidiacon, am văzut o lumină albă, atotcuprinzătoare, iar Mihail, comandantul oştirilor cereşti, apăru în faţa mea.

— Priveşte, Quasimodo. Priveşte cu câtă îndârjire poate înfrunta un suflet mereu sincer pentru ultimele ceasuri din viaţă.

Am văzut înăuntru, la fel de clar ca şi când aş fi fost în încăpere, cum Frollo stătea în faţa Esmeraldei, cu ochii reci ca două nopţi îngemănate cu viscol muşcător.

— Ţiganco, în numele Dumnezeului Atotputernic şi Atotştiutor, ca dovadă a infinitei sale bunătăţi ce se revarsă asupra tuturor, îţi mai dau o şansă să te căieşti. Alege: eu sau ştreangul!

— Să mă bată Dumnezău, dac-aşa crede că merit! strigă tânăra ţigancă. Io dă tine nu mă mai las atinsă nici dacă mă găseşte dracii! Ce păcatele mele ţi-am făcut de mă urăşti aşa? Ce ţi-am făcut io ţie?

— Te urăsc? Te urăsc? Esmeralda, biata de tine... ce necunoscute-ţi sunt căile inimii! Te iubesc! Te iubesc mai presus de firea mea de slujitor al Domnului! De fapt, cred că dacă nu ai fi umblat pe străzile pavate ale Parisului, ci pe drumurile prăfuite ale Galileii din vremea când Mântuitorul se pregătea să vină printre noi, Bunavestire ar fi venit la Sfânta Esmeralda!

— Taci, fir-ai a dracului dă cucuvea pleşuvă! Pute prefăcătoria-n tine!

— Esmeralda... eram un om dedicat credinţei şi ştiinţei. Doar pe ele le-am iubit şi le-am slujit cu toată fiinţa mea. M-am închis în mine, m-am rupt de lume, mi-am scuturat praful de pe picioare pe rânduielile şi legile ei! În ştiinţă şi credinţă m-am găsit pe mine însumi, după chipul şi asemănarea Lui! Până într-o dimineaţă...când te-am văzut dănţuind în piaţa catedralei şi... nimic n-a mai fost la fel. Fiecare umbră, fiecare licăr de gând, purta chipul şi asemănarea ta! Erai în răsăritul soarelui, în strălucirea lunii. Te priveam unduindu-te şi iată omul ce se credea-n a vieţii iarnă devenind copac verde, puternic! Şi m-am lăsat copleşit. Copleşit de gânduri, de sentimente pe care le-am închis în miezul fiinţei mele cu un lacăt uriaş şi am ars cheia într-un lac de plumb! Iată că tu, cu picioarele tale goale, cu pletele tale în vânt, cu vocea ta melodioasă, ai făcut valuri în acel lac, care acum mă arde tot! Mângâie-mă cu o mână, chinuieşte-mă năvalnic cu alta şi-ţi voi cădea la picioare precum cel mai umil dintre sclavi! Nu vezi? Nu vezi că ochii tăi mi-au pârjolit sufletul? MĂ VEI NENOROCI!

— Să ţi se usuce inima, jegodia dracului care eşti! Să-ţi arză mâinile cu foc viu şi să te trăsnească îngerii de mai pui labele-alea-mpuţite pă mine, seca-ţi-ar sufletu' dă stârv pă picioare! Să se veştejească tot pă unde calci, să bei fum şi să mănânci cenuşă, să-ţi pută miezu-a mort şi să urli dă dureri dă moarte! Praf şi pulbere, of şi jale, chin veşnic să ai, căpcăun spurcat, dân miez dă Iad!

Deodată, un fulger uriaş tăie cerul negru al nopţii în două, iar glasul tunător al lui Mihail umplu încăperea:

— CĂIEŞTE-TE, NENOROCITULE! îi strigă el lui Frollo, care albi la faţă.

Însă ura care schimonosea chipul supt, zbârcit, al arhidiaconului era prea puternică pentru a vedea Adevărul care-i era menit.

— Vrăji! Vrăji drăceşti, fie şi-n ultimele tale clipe pe Pământ, să te-nghită Hăul de spurcată!

Scrâşnind din dinţi, turbat de furie, arhidiaconul rosti rar:

— Când se vor revărsa zorii asupra Parisului, iar soarele va da tuturor credincioşilor o nouă speranţă, tu, fiică a beznei, vei atârna fără viaţă în ştreang, iar sufletul ţi se va prăvăli în miezul Iadului!

Nu mai aveam mult timp. Trebuia să mă grăbesc spre pustnică. Am luat botoşelul Esmeraldei şi am pornit în fugă spre străzile întunecate ale Parisului.

Capitolul 51

Ruşinea lui Phoebus

În timp ce alergam ca un nebun prin noapte, l-am văzut pe Phoebus plimbându-se nervos pe-o străduţă lăturalnică.

— Onoarea mea e-n joc aici, spunea el, printre dinţi. Ai mei nu s-au chinuit degeaba să facă din mine un om puternic, care să reuşească în viaţă. Dar şoaptele... şoaptele m-au urmărit întotdeauna. Umblă tot mai multe zvonuri că o rudă a mea ar fi umblat cu un ţigan, trubadur, şi-ar fi înnebunit când ăla a lăsat-o. Numai azi, cât am umblat să m-asigur că nu se ţin de dezmăţurile lor, am auzit poveşti de astea spurcate de la trei babe nebune! Sunt căpitanul gărzii regelui şi am ajuns miezul tuturor bârfelor din cauza spurcăciunilor ăstora de ţigani! Dar se termină totul în noaptea asta! În noaptea asta, ţiganca va porni spre închisoare, iar mâine dimineaţă va atârna în ştreang!

Parcă se crăpa pământul sub mine. Alergam de parcă n-aş mai fi avut vreodată prilejul să alerg dacă n-aş fi făcut-o în clipa aceea. Ajungând aproape de Curtea Miracolelor, am găsit-o pe pustnică încălzindu-se la un foc.

— Cum arde focul ăsta, aşa mi-a ars mie sufletul după mieluşica mea! Şaişpe ani am urlat de durere după ea! Şaişpe ani nesfârşiţi! Dar în seara asta se termină tot! În seara asta, vrăjitoarea pleacă spre închisoare, iar mâine dimineaţă va muri ca o căţea spurcată, mâncătoare de copii ce este! Arză-vă focurile iadului de ţigani blestemaţi! N-o să am linişte până nu vă prăpădiţi toţi, până la unul, până nu vă topiţi precum ceara şi vă scurgeţi în pământ, să vă roadă viermii!

— Cristoase scump, fă să nu fiu văzut sau auzit! am şoptit îngrozit de ura care răzbătea dinspre Gudule – era o ură în clocot, precum cazanele Iadului de care vorbea.

O pală de vânt stinse torţa din spatele pustnicei care stătea lipită de un zid, în faţa focului pe care şi-l făcuse. Apoi, un tunet bubui în depărtare, ascunzând

sunetele paşilor mei de bătrâna cu minţile rătăcite, al cărei auz nu mai era, fără îndoială, ce fusese în tinereţe. Apoi, un fulger brusc străluci puternic chiar în faţa ei, urmat de altul, aproape imediat. Mi-a rămas întipărit în minte faptul că laolaltă, cele două fulgere alcătuiau o cruce.

M-am furişat astfel pe lângă bătrână, aşteptând ca Esmeralda să apară alături de gărzi şi să fie dusă la închisoare în căruţa cu care fusesem dus şi eu să fiu umilit public. Ştiam că pustnica avea să-şi reverse tot amarul sufletesc asupra ei în clipa în care avea s-o vadă.

— Bată-te Dumnezeu de ucigaşă cu sânge rece! Ai s-atârni ca o păpuşă de cârpă în ştreangul ăla şi-au să-ţi ciugulească ciorile şi vulturii ochii ăia de vrăjitoare îndrăcită! Mi-aţi mâncat fetiţa! Fetiţa mea! Mieluşica mea, Agnes a mea, a murit mâncată de neamul vostru învechit în rele!

Gudule se dezlănţuise imediat ce o văzuse pe Esmeralda apărând, bruscată de gărzi. Chiar când s-o urce în căruţă, i-am aruncat repede botoşelul, iar ea îl prinse cu agerimea pe care-o deprinsese în ani întregi de făcut giumbuşlucuri pe stradă.

— Un botoşel! Un amărât de botoşel! Atât mi-aţi lăsat din ea, fir-aţi ai dracului să fiţi de monştri fără Dumnezeu!

— Botoşel? Ce botoşel, să moară moartea mea? se miră Esmeralda, auzindu-i glasul bătrânei! Ia uite-aci! Tot un botoşel mi-a rămas şî mie dă la ţâganca a bătrână dă m-a crescut! Asta-nseamnă că... tu eşti mama mea? Mămică! Mămica mea, mânca-ţi-aş gura ta, vino mai aproape să te văd mai bine, până nu m-or omorî gagiii ăştia!

— Ce? De ce să te omoare? Ce-ai făcut?

— N-am făcut nimica, mămică, să mor io dacă am făcut ceva, uite-aci să mă trăsnească! La ăştia aşa e, ăia de n-a făcut nimica moare ca s-acopere-mpuţiciunea dă mort a ucigaşilor dân ascuns!

— DAŢI-I DRUMUL! FETIŢA MEA E NEVINOVATĂ, AUZIŢI? NEVINOVATĂ! urlă sfâşietor Gudule, agăţându-se de poarta pe care tocmai ieşea Esmeralda, dusă de matahalele lui Phoebus. Ţiganii n-au mâncat-o! Au crescut-o! Fie binecuvântaţi, azi, mâine şi-n tot restul vieţii lor! Am iubit cândva unul, dar m-a lăsat! Dar acum, Dumnezeu mi-a vorbit! Prin glasul fiicei mele! Mi-a vorbit şi mi-a spus... că e nevinovată! DAŢI-I DRUMUUUUL!

— Jacques! Gilles! Ţineţi-o pe baba asta cu minţile rătăcite! porunci Phoebus.

Cei doi uriaşi o prinseră pe bătrână, încercând s-o ducă de acolo, însă ea se prinse cu toată puterea de poartă.

— Să-i daţi drumul fiicei mele, aţi auzit? Doar pe ea o mai am! Ea e lumina mea în toată bezna! E trandafirul meu parfumat în lumea asta cu putoarea ei înecăcioasă de putregai! Acum, c-am regăsit-o, să mi-o daţi înapoi, aţi auzit?

— Fiică-ta-i acuzată de vrăjitorie, babo!

Privind-o atent, Phoebus păru a-şi da seama de ceva.

— Să mă ia toţi dracii! zise căpitanul. Nu cumva eşti tu nebuna de mătuşă-mea? Mă-njură ţigăncile cu mătuşa mea nebună cu tot în ultimele zile de nu-i adevărat! Ia, hai! Marş de-aici! Eşti o ruşine pentru neamul de Chateaupers!

Cu toată forţa, căpitanul gărzilor regale îi dădu un brânci, în văzul tuturor.

Pierzându-şi echilibrul, bătrâna căzu pe spate, frângându-şi gâtul imediat ce atinse caldarâmul. Cu ultima suflare, şopti:

— Fetiţa... mea!

Îşi dădu sufletul cu un zâmbet larg, senin. Pentru prima şi ultima oară de când o văzusem, era liberă de ură.

Esmeralda căzu disperată în genunchi, întinzând braţele către trupul neînsufleţit al mamei sale:

— Mămicăăăă! Doaaaamne, Dumnezăuleee! Ce mă fac io acumaaaa? Atâta am vrut şi io în viaţa asta, să-mi strâng mama-n braţe până moooor!

Ştergându-şi hotărâtă lacrimile cu dosul palmei, ţiganca îl privi drept în ochi pe mândrul căpitan şi spuse, printre dinţi:

— Să te lovească spaimele noaptea, să te săgete dureri necunoscute ziua, să-ţi fie frică dă-ntuneric ca dă ciumă, şi molima dân plină zi să dea peste tine ca peste-un ticălos ce eşti! Să n-ai linişte, să n-ai fericire, să vrei să-ţi iei zilele şi să n-ai curaj! Hamin!

Mândrul căpitan încremeni. Nu se aştepta ca ţiganca să aibă asemenea cuvinte grele pentru el la câteva clipe depărtare de moarte. Şi nici eu nu mă aşteptam să-i rămână ceva în minte din psalmul nouăzeci şi unu, cu care mă rugasem neîncetat la căpătâiul ei. Dar vă spun, dragi cititori, cu mâna pe inimă, am ştiut, atunci, în clipa aceea, că Mântuitorul avusese dreptate. Esmeralda nu vru niciodată să fie a cuiva. Era liberă precum focul, precum vântul. Şi chiar şi înaintea unei morţi cumplite şi umilitoare, îşi sfida duşmanul. Avea mai mult curaj, în ochii mei, decât orice regină a Egiptului. Cleopatra nu şi-ar fi luat zilele dacă în locul cobrei ar fi privit-o în ochi Esmeralda, căci întâia între ţigănci ar fi scuipat-o drept între ochi pentru laşitatea ei, iar asta ar fi ars-o mai tare decât veninul străvechiului şarpe.

Capitolul 52

Bezna fiinţei omeneşti

Noaptea aceea a fost, scumpii mei cititori, cea mai cumplită noapte a vieţii mele. Credeţi-mă când vă spun că aş fi preferat să fiu biciuit de cincizeci de ori cu câte cincizeci de lovituri, şi să stau cincizeci de ceasuri pe roata de tortură.

Ştiind-o pe Esmeralda plecată, m-am plimbat ca un nebun prin catedrală, ca o fiară ţinută în cuşcă, gemând, urlând, smulgându-mi părul din cap. Nu suportam gândul că oaza mea de linişte n-avea să mai existe absolut deloc. Şi mai ales, nu suportam gândul că aveam s-o pierd din cauza omului care, de fiecare dată când vedea că îi ies din cuvânt, îmi reproşa cu răceală şi aroganţă că mă crescuse din bunătatea inimii lui.

Ahhh! Abia aşteptam să am prilejul de a mă confrunta cu ipocritul, cu nenorocitul, cu fanaticul, cu mincinosul, cu ucigaşul de Frollo. Eram precum un leu ţinut flămând la Colosseum-ul lui Nero, însă victima mea nu avea să fie câtuşi de puţin nevinovată. De fapt, Frollo puţea a vină. Îi putregăise sufletul, îi mucegăise toată fiinţa, îl acoperise cu un strat de umbră gros precum pereţii mormântului lui Lazăr înainte de a fi fost zguduiţi de glasul triumfător al lui Cristos.

— Cristoase, ţine-mă tare şi ferm în credinţă în încercarea ce se va abate asupra mea odată cu întoarcerea arhidiaconului şi nu mă lăsa să-mi pierd sufletul. Coboară-Te de pe tronul Tău de Har, în miezul inimii mele, şi mă mângâie cu blândă mâna Ta!

Am simţit mâna hotărâtă a lui Isus pe umăr şi i-am auzit glasul puternic:

— Stai treaz, căci iată, vânzătorul a şi venit!

Cu gluga trasă peste figură, cu mantaua neagră, lungă, măturând treptele, arhidiaconul urcă treptele spre clopotniţă. Arăta ca un spectru al Morţii, iar în jurul lui, răceala cu care învăţasem deja să-i asociez prezenţa căscase un hău îngheţat.

Afară, ţiganii încă-şi urlau disperaţi cauza:

— HAZIL! HAZIL! HAZIL!

Ajungând în faţa mea, arhidiaconul rânji precum o fiară care tocmai se înfruptase dintr-un leş. Nu era nimic omenesc în privirea şi zâmbetul lui de brută însetată de sânge.

— Stai treaz, Quasimodo, căci iată, Soarele dreptăţii se va îndura să-Şi arate din nou faţa peste Paris. Sunt zorii unei noi zile, ai unei zile care, pentru prima oară în ani întregi, nu va purta cu sine duhoarea spurcăciunii şi a păcatului! Zorii unei noi epoci, în care Lumina raţiunii va triumfa asupra beznei superstiţiei şi vrăjitoriei! Şi...Esmeralda TA nu va mai fi! Nu, nu va mai exista, pata asta abominabilă de ruşine pe rasa umană! De ce? Pentru că nu m-a vrut să-i fiu călăuză spre Lumină! Nu m-a vrut! M-aş fi dăruit ei cum numai Cristos s-a dăruit omenirii! Dar pentru că nu m-a vrut, va muri! Va muri ca un Cristos al nenorociţilor, pe o cruce a damnării eterne! Da, Quasimodo! Da! Iată, zorii se revarsă, iar lumina lor va scoate la iveală soarta spurcatei! Pecetluite de mâna lui Claude Frollo, prin mila Tatălui, a Fiului şi-a Sfântului Spirit uns arhidiacon al Catedralei Notre-Dame din Paris! Iată, iată Soarele! Iat-o pe-a ta Esmeralda, care-n păcat, urlând, murea! HaaaahahahahahaahaaaaHAHAHAHAHA!

Frollo râdea ca un nebun, mândru peste măsură de ce făcuse, arătând spre spânzurătoarea din piaţa mare a Parisului, unde atârna fără vlagă trupul ţigăncuşei.

Încleştându-mi dinţii, roşu la faţă ca plăsmuit din foc, am strigat:

— Spurcăciune ce eşti! Toată viaţa mea m-ai minţit cu neruşinare! Mi-ai spus cu vocea ta mieroasă, prefăcută până la Dumnezeu şi înapoi, că lumea de afară e rea, crudă, temătoare şi plină de ură, că nu mă va primi niciodată! Acum îmi dau seama de ce! Pentru că voiai să-ţi ascunzi în mine putoarea de ură şi de teamă! Ce te-ai gândit tu, cu mintea ta aia prealuminată? Că şi-aşa... surd sunt, gângav sunt, ghebos sunt... peceţi ale păcatului! Că orice s-ar întâmpla pe ascuns sau pe faţă, toată lumea te va şti drept arhidiaconul mărinimos al celei mai mari şi mai frumoase catedrale din Paris, care-a crescut din bunătatea inimii lui o greşeală a naturii! Dar eu... eu am văzut viitorul! Cristos Însuşi şi Maica Domnului mi l-au arătat, cu toată deschiderea şi bunătatea pe care tu n-ai fost în stare niciodată să mi le oferi. Şi vor fi, în veacurile ce vor să vină, oameni care vor face ceea ce tu ai primit să faci şi n-ai făcut! Se vor bucura cu toată fiinţa de primii paşi ai copiilor lor încercaţi trupeşte! Cerul însuşi va lăcrima de bucurie odată cu lacrimile mamelor copleşite de puiul lor cu mişcări anevoioase care-şi ţine căpşorul cum trebuie! Umerii largi ai taţilor vor purta trupuşoare slăbite de neputinţă mai aproape de Cer, iar ei vor alerga cu pruncii-n spinare, lăsându-i să simtă din plin blânda adiere a vântului! Vor fi oameni care vor învăţa ani întregi să-i ajute pe-aceşti copii pecetluiţi, vor şti totul despre trupurile şi minţile lor şi le vor fi ajutoare de încredere părinţilor! Şi astfel, lovească-te miezul amarului de monstru ordinar ce eşti, fiecare scursură odioasă ca tine, care insultă viaţa însăşi, cu tot ce are mai curat în ea, se va acoperi de praful înecăcios al uitării! Uitarea să te-acopere de bestie abominabilă! Măcar în ultimul ceas să ai curaj să recunoşti cu mâna pe inimă ce-ai făcut! SPUNE TOT! TOT!

Am dat să-l apuc, însă Frollo mă izbi cu biciul ascuns între faldurile reverendei peste figură şi urcă pe balcon, chiar în faţa mea, împreunând mâinile ca în rugăciune aprinsă:

— Sfinte Arhanghele Mihaile, cu dreaptă dreapta ta loveşte pe blestemat!

Prefăcuta rugă a arhidiaconului fu imediat urmată de un fulger venit din norul negru de deasupra capului lui. Speriat de moarte, Frollo căzu, dar se prinse în ultima clipă de margine, disperat până-n miezul fiinţei.

— Quasimodo... Quasimodo, preaiubitule... cruţă-mi viaţa! Numai Cristos are o inimă mai frumoasă, chiar aşa zdrobită cum e, ca a ta!

— Viaţa? Tu n-ai văzut Harul... în viaţa mea... amărâtă! Şi ţi-am fost dat... să-l vezi! Cum vei şti să vezi... cât de binecuvântat eşti... dacă scapi? Eşti... jalnic...demn de milă... şi chiar şi-n faţa... Atotmilostivului... ai scuipat? Viaţa... mea... ar fi fost... un dar... pentru tine!

Ridicând piciorul stâng, cel în care aveam mai multă putere, l-am călcat pe nenorocit pe mâna cu care se ţinea disperat de balcon, de parcă aş fi strivit cu toată forţa un spurcat de păianjen uriaş.

Făcând ochii mari, Frollo se prăvăli în gol, cu un ultim urlet, parcă menit a-i pecetlui soarta:

— BLESTEEEEEEEEM!

După ce căzu arhidiaconul, în faţa mea apăru Legiune, care mă prinse cu mâinile-i scârboase, cu gheare la capăt, de tâmple. După ce-am simţit ca o arsură puternică, am văzut, fulgerător, imagini cu oameni din veacurile ce trecuseră şi din cele ce-aveau să vină. Întâi, leşul spânzurat şi rânjit al lui Iuda Iscarioteanul. Apoi Nero, îmbuibându-se cu carne de purceluş de lapte, în timp ce spinarea-i era masată de sclavi. Apoi, printr-un salt peste milenii, privirea holbată a unui rus uriaş, (din ce-mi şoptea spurcatul arhidemon, mândrindu-se cum smintise un „drept-slujitor") cu părul slinos, îmbrăcat cu o reverendă neagră nu departe de cea a lui Frollo, care uda cu lacrimi de crocodil mâna împărătesei Rusiei (după coroană şi giuvaeruri), spunând mereu că „Grigori Rasputin îi om di cuvânt!"

Urmară doi mustăcioşi cu feţe ca de fiare, unul care avea ca o periuţă sub nas şi înjura spurcat neamul evreiesc, urlându-le moartea în germană (îl ştiam dintr-o viziune anterioară, arătată de Mântuitor), iar celălalt, un alt rus masiv, cu o mustaţă mare, stufoasă rânjea ca fiara la pradă deasupra unei hărţi după ce-o împărţise după bunul plac.

— Moartea unui om... o tragedie. Moartea a milioane... o statistică, spuse el, cu o voce groasă şi puternică, potrivită unui tiran.

— Sssstalin! Omul de fier! Hahahahaaaa, câtsssi va aduce ăssssta la dissperare pură! Ideologia lui impusssă cu pumnu-n gură va chinui o droaie de preaprefăcutsssi de vor ssspune şi cât lapte-au sssupt de la mă-sssa ca sssă sssscape! spuse Legiune! Şiii... ia uite-aici!

Ca ultimă imagine, îmi arătă un preot catolic, care mângâia un copil. La prima vedere, nu părea nimic nelalocul lui, însă apropiindu-mă, l-am văzut pe spurcat mângâind pruncul aşa cum citisem în poveştile cavalereşti de dragoste că-şi mângâie un erou domniţa. Îmi era silă.

— Cu ăşşştia-şşşi va împărtssssi nenorocitul ăsssta Iadul! susură arhidemonul, rânjind la mine. Şşşşi o va face cu toate posssturile şşşşi rugăciunile la zi!

Legiune plecă, râzând ca un apucat şi fâlfâind din aripile-i de liliac uriaş.

Frollo ajunsese jos, pe caldarâm. Creierii i se împrăştiaseră scârbos chiar în mijlocul pieţei mari, făcându-i pe toţi ţiganii să fugă într-un suflet de acolo, căci nu sufereau să se atingă de mortăciuni.

Căzut în genunchi, am ridicat privirea spre cer şi am scos un urlet de durere sufletească, apoi m-am scuturat de plâns. Trebuia neapărat să mă eliberez de greutatea cumplită ce mă apăsa, şi numai Cel care-mi numărase fiecare lacrimă ştia să mă elibereze.

Cu ochii spre ștreangul unde atârna moale Esmeralda, mi-am strigat suferința, cu un glas răgușit:

— O, TOT CE AM IUBIIIIIIIIIIIIIIIIIIT!

Epilogul DINTÂI

Iar dragostea-i mai tare şi ca moartea

Alerg. De când am văzut carul care-mi ducea singura mângâiere a inimii spre Montfaucon, alerg de parcă m-ar urmări îngerii şi demonii deopotrivă, luptând pentru sufletul meu, cum o fac din prima clipă în care am răsuflat. Alerg de parcă dacă aş sta în loc s-ar sfârşi lumea. Şi în timp ce alerg, mă rog. Neîncetat mă rog, oprindu-mă din când în când să mă bat de trei ori în piept. Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Vai de voi, genunchi rebegiţi! Vai de tine, spinare gârbovă. Vai de tine, răsuflare greoaie, de cal bătrân şi bolnav! Vai de tine, glas tânguitor, de viţel născut cu picioarele strâmbe! De aţi fi fost în putere, nici nu mi-aş fi închipuit să nu o scap cu viaţă! Ce soartă, ce crudă, crudă soartă, mai crudă ca Irod, mai setoasă de sânge ca Nero, m-a lăsat fără bucuria mea cea mai de preţ?!

O, Gringoire, prietene năuc, beat de amoruri neîmplinite! Vai ţie, Frollo, spurcat profet al Apocalipsei, pentru care toate-s ale Domnului, şi nu i te poţi opune! Unul spune că iubirea-i când extaz, când suferinţă, îi cântă când ode dulci, când recviemuri tânguitoare! Celălalt, pretins sol al Domnului, cu Satan susurându-i în urechi, spunea că Domnul e de neclintit în voinţa lui şi că tot ce e spurcat de păcat trebuie să sufere pentru a se mântui, în vreme ce-l numea „îndrăcit” pe bietul poet, în fapt un umil băiat de altar al Artei, cu vise-n suflet, capu-n nori şi inima exact unde trebuia! Dintr-un biet visător, prins între lumea creştină în care crescuse, şi cea păgână care-i hrănea scriitura, cel ce mă crescuse făcuse un profet al diavolului. În fapt, însă, mulţumesc Cerului şi plec fruntea la gândul că am învăţat de la mereu distratul Gringoire că nu toate se pun în cârca Domnului, cum avusese Frollo grijă să învăţ citându-mi iar şi iar din cartea lui Iov, ca exemplu al puterii de a pedepsi a Domnului. A uitat, însă, un lucru: chiar certându-se cu Dumnezeu ca un copil ţinut în casă de părinte după ce a vorbit necuviincios, Iov a învăţat din nou buna-cuviinţă. Şi şi-a dat seama că Acela ce-a ţinut în palmă soarele, luna şi stelele, ce-a umplut cerul de păsări, pământul de animale şi oameni şi apele de peşti, îl ţine-n palmă şi pe el!

Am găsit, cândva, scrijelit cu litere greceşti un cuvânt, ANARKIA, pe una dintre aripile catedralei. Ştiind că Gringoire ştia să citească greceşte, m-am dus cândva la el după ce l-am copiat pe o foaie de pergament şi l-am întrebat ce-nseamnă. Mi-a spus aşa:

„În latineşte, dragul meu Quasimodo, acest cuvânt grec, ANARKIA, tălmăcit, dă numele forţei datorită căreia tu, deşi eşti o sumbră însumare de neputinţe trupeşti, mai desăvârşită în ciudata-i alcătuire decât la oricine altcineva pe care mi-a fost dat să-l văd în periplul meu pe la Curtea Miracolelor, eşti şi mai puternic sufleteşte decât ei toţi: Fatalitate. Soartă. Destin. Spune-i cum vrei, e ce ţi-a fost scris!”

Cristoase al meu scump şi drag, Te implor, dacă nu cumva te-am surzit cu vocea mea de măgăreaţă răguşită, dacă nu Te-am cocoşat deja cu noianul păcatelor mele, din preaslabă firea mea de om, de carne şi sânge, fii lângă mine şi mai ţine-o în viaţă măcar cât să ştie cât am iubit-o. Mă jur pe fiecare bătaie a inimii mele că m-aş simţi viu din cap până-n picioare dacă mi-aş da viaţa de dragul ei! Nemuri-voi murind pentru ea, de va fi să fie!

Cel din urmă epilog

Eternităţi în oglindă

Montfaucon, 1482

Nu am cu ce ma lăuda, Cristoase scump, cu nimic în afara crucii tale. Şi-ţi mulţumesc în clipa aceasta, care pare că va fugi de la mine cât de curând, pentru că m-ai făcut aşa cum m-ai făcut, ca să pot căra crucea ce mi-ai dat-o. De nu eram acea mohorâtă adunătură de nenorociri trupeşti ce a speriat mulţi slabi de înger de prin toate cotloanele Parisului, n-aş fi reuşit să strâng din dinţi şi să lupt cu toată puterea fiinţei mele pentru clipele şi oamenii cu adevărat de temelie în viaţa mea.

Ah, iat-o! Iat-o pe cea care a făcut inima unui surd să cânte! Dumnezeule mare şi bun, e toată vânătă la faţă! E întinsă acolo, între oasele-alea împuţite! Ce caută ea, atât de vie, atât de frumoasă, atât de liberă, printre oseminte ţepene şi duhnitoare? Cărui spurcat de zeu păgân i-o fi arzând de glume crude acum? Îi necinstesc altarul! Îl scuip şi-mi golesc maţele pe el!

Nici nu îndrăznesc să o privesc cu totul. De ce? De ce ea, atât de frumoasă, de sinceră, zace aici, unde pute minciuna în aer? Da, moarte, minţi, fir-ai să fii în veci de veci blestemată de curvă bătrână ce eşti! Minţi, căci scumpul meu Mântuitor te-a învins! Şi nu poţi să spui că nu-i aşa! I-am văzut semnele cuielor! I-am văzut rana din coastă! Şi aşa cum El te-a învins, tot aşa-ţi va râde şi-ţi va cânta şi ea în faţă, căci iată... mişcă! Mulţumesc Cerului, mişcă!

— Esmeralda... Esmeralda mea! Eşti... eşti vie! Vie! Vai, mulţumesc lui Dumnezeu! Te rog... te rog, ţine-te tare! Cine-mi mai dansează mie, zvâcnind de

bucuria de-a trăi? Cine-o să-mi mai cânte mie de-o să-mi facă sufletul să zburde?! Te rog, cu Cerul şi Pâmântul martori... rămâi! Rămâi în viaţă! Orice... orice aş face de dragul tău!

Mişcă! *Gloria Deo*, mişcă! Doamne, fii lăudat! Mi-ai readus sora de suferinţă! Şi da, vouă, celor care aşteptaţi, poate, s-o iubesc idilic, ca-n poveştile cu cavaleri, vin şi vă dau o veste care vă va mohorî: nu îndrăzniţi să credeţi că aş putea să o iubesc cu vreo altă măsură decât mă simt eu iubit de Divinitate! O iubesc cum iubeşte amărâtul fără căpătâi raza de soare după ce-a stat în frig de a îngheţat sufletu-n el! Cum iubeşte copilul fără adăpost faţa acelei singure fiinţe care s-a oprit o clipă în drum şi i-a zâmbit, ştergând cu lumina acelui zâmbet umbrele dispreţului aşternute pe chipurile tuturor celorlalţi privitori. N-o să uit niciodată că în cea mai neagră zi pe care sufletul meu a trăit-o, când în ochii tuturor celorlalţi nu eram decât un gunoi nelegiuit care atârna pe roata de tortură, ea a fost cea care a văzut în mine un om. Un suflet. Un suferind care murea de ruşine şi de sete. Şi n-a rămas surdă la chemarea glasului meu. Mi-a ostoit setea care-mi ardea adâncimile cele mai ascunse ale fiinţei, fără să-i fie ruşine de scălâmba-mi mutră, şi a mai şi mustrat, cum stătea în apriga-i fire de ţigancă, gloata de gură-cască adunaţi să-şi râdă de amarul meu.

— Esmeralda... Esmeralda mea... să nu mori!

— Să... ferească... Dumnezău... să mori dă dragu' meu...

— De dragul tău, murind, voi nemuri! i-am răspuns, plângând-o cu sughiţuri, spasmodic, de parcă m-ar fi săgetat fiecare suspin în miezul sufletului. Eram doar o movilă sucită de durere, care tremura în bătaia rece a vântului.

Cu un oftat stins, îşi dădu ultima suflare, iar ochii larg deschişi păreau a îmbrăţişa cu toată puterea şi căldura lor întinsul Cerului. Zâmbetul de pe faţa ei bătută de soare îmi întărea că pleca liniştită. Dar... ce folos? Plecase însăşi liniştea mea. Căldura, bucuria, preaplinul de frumos din sufletul meu tăcuse pe veci. Singura fiinţă pe care o auzeam cu inima crescândă, chiar şi surd fiind ca o ciubotă. Tăcuse pentru totdeauna glasul cel mai sincer care-mi vorbise vreodată, care spusese lucrurilor pe nume netemându-se nici măcar de suflarea rece a morţii. Tăcuse glasul care îşi putea cânta durerea şi dorul fără a scoate cuvinte propriu-zise. Tăcuse glasul care, dintre puţinele glasuri omeneşti plăcute cu care avusesem binecuvântarea să mă întâlnesc, puteam băga mâna în foc că era singurul glas care avea darul de a mă linişti mai ceva decât clopotele.

— DOAAAAMNEEEEE! Dacă n-o primeşti în Rai, să nu mă primeşti nici pe mine, căci oriunde nu e ea, e Iad! Esmeralda mea, sufletul meu blând, sincer, vesel, aprins şi, mai ales, mai liber decât orice alt suflet am cunoscut vreodată în viaţa mea! Singura fiinţă omenească despre care pot să spun cu nestrămutată siguranţă că m-a înţeles pe depliiiin! De ceee? De ce ea, Doamne, şi nu eu, care-s o mână de nenorociri pe picioare? Ce dreptate strâmbă, oare, se-mplineşte aşa?

Nu mai pot suferi pierderea ei. Mă doare, mă arde, mă macină, mă înghite şi apoi mă vomită din nou, precum vomită unele păsări hrana în ciocul puilor lor. Oare cărui pui de drac i-oi servi drept hrană? Cine mă va mesteca în spurcatele-i măsele pentru o eternitate, într-o gură găunoasă de Iad?

Vreau să plec de aici. Să fug de nenorocirea asta de viaţă, în care singurul adevăr pe care mai pot, mai ştiu să-l văd, e că nu mai există altceva în afară de durere.

Paşii, împleticiţi, haotici, mă poartă spre clopotniţă. Sunt sleit. Stors. Smochinul neroditor e fericit pe lângă mine şi fericit pământul din care-a crescut. Trebuie să mă întorc neapărat sus, acolo, în lumea mea, de unde toţi sunt văzuţi la fel, c-or fi nobili, cărturari sau ţigani, c-or fi preoţi sau cerşetori. Am o disperată nevoie de siguranţa ocrotitoare a cotlonului meu.

Ajuns în catedrală, urc anevoie treptele spre clopotniţă, sprijinindu-mă de pereţi ca un om beat. Sunt cuprins de o toropeală amorţită, am ochii împăienjeniţi, de-abia îmi târăsc picioarele.

Izbesc uşa clopotniţei cu preagârbovu-mi umăr şi cad în genunchi în faţa lui Marie cea Grasă. Mă agăţ de frânghia ei ca de parâma unei bărci venite să mă scoată din furtuna cea mai aprigă a vieţii mele. Şi trag. O dată. De două ori. De trei ori. În numele Tatălui. DONG! Şi al Fiului. DONG! Şi al Sfântului Spirit. DONNGGGG! Fie-i amintirea mereu senină şi binecuvântată! Cel mai iubit şi mai scump clopot al meu sună acum pentru singurul suflet pe care l-am iubit vreodată cu adevărat şi din toată inima.

Mi-e foame. Ar trebui să încerc să mănânc ceva. Măcar un colţ de pâine.

Găsesc unul şi-l înghit hulpav, ca un câine flămânzit. Până şi ăla are mai multă vlagă în mine decât simt eu că am acum.

— De ce? De ce? De ce, Isuse drag, de ce? De ce nu m-ai luat pe mine în locul ei? Merita ea, cu frumuseţea ei, să trăiască mai puţin decât mine, care par c-am chinuit Pământul cu cât sunt de strâmb? DE CEEEEEEEEEE?

E tăcere. O tăcere apăsătoare, atotînghiţitoare, parcă aş fi cufundat în plumb. Tăcere şi durere. Sunt între ele, ca între ciocan şi nicovală.

Vărs. E prea mult, deja. Nu mai pot nici măcar să mănânc. Nu am linişte, îmi smulg părul din cap, ridic ochii spre Cer şi vărs lacrimă după lacrimă. Mă mir că nu am secat de tot.

Zilele trec la fel. Pe lumină, hălăduiesc ca o umbră prin oraş. Sunt atât de jalnic încât cerşetorii Parisului îmi dau mie toţi bănuţii lor. Iar eu dau cu ei de pământ, ca Iuda cu arginţii, după ce şi-a trădat Mântuitorul.

Iar nopţile... nopţile, dorm lângă ea. Acolo, în groapa de oseminte, mă duc şi mă întind lângă ea, adormind pe dată, liniştit.

E... Vinerea Mare. Azi, până şi acritura de Nanette cea şchioapă s-a înmuiat, văzându-mă aproape topit pe picioare, şi mi-a dat tot ce a cerşit. Nu jumătate, nu un sfert, tot.

— Ia, mă, amărâtule! Ia, că uite, te stingi pe picioare, îmi zice.

Se lasă seara. Doamne, mai ţine-mă în viaţă... măcar până s-ajung la ea. Simt că mă topesc, ca o lumânare. Toată lumina din mine, pe care toată viaţa m-am chinuit s-o dau, se stinge în agonie.

Iat-o... Iat-o acolo. Exact unde am lăsat-o. E întinsă cu braţele pe din lături, ca răstignită pe altarul unui zeu spurcat al morţii. Ea... puntea mea cea mai vie către Tine, Doamne. Fi-mi-ai Golgotă, azi, în Vinerea Mare, Montfauconule, hău absolut!

Mă apropii, încet, chinuit, de ea. Durere. E durere în fiecare pas pe care-l fac. Şi după ce o privesc din nou, din cap până-n picioare, mă întind peste ea, cu braţele întinse peste braţele ei. De-mi eşti tu Golgotă, Montfauconule, fie-mi Esmeralda, în numele Tatălui, şi-al Fiului, şi-al Sfântului Spirit, cruce! Şi... de oasele mele, de mă voi dezlipi de ea, praful să se-aleagă!

— ESMERALDAAAAAAA! strig, zguduind Cerul şi Pământul. Apoi... cald. Linişte. Pace.

FUNDUL IADULUI – ETERNITATE

Beznă. Beznă absolută. Disperare în stare pură, ca un vânt de rău printr-o vale a morţii. Flăcări uriaşe se aprind şi se sting iar şi iar, arătând în lumina lor păcătoşi schingiuiţi, care-şi urlă culmile chinului.

Legiune. Târăşte de lanţuri grele, într-o sală mare, o umbră de om.

— Marşşşş în fatssssă, fir-ai blessstemat de sssscârbă ce eşşşti! scuipă arhidemonul.

Frollo. E chircit. Tremurând. În faţa unui tron dinspre care vine un damf de spurcăciune desăvârşită.

— Tu cine beatitudinea şi liturghia mă-tii eşti, măi, păduche? întreabă o voce în care răsună dispreţul, ura şi răutatea adunată de la începuturile omenirii.

E diavolul însuşi. O abominaţie burtoasă, roşiatică la piele, cu coarne mari, ca de ţap.

— Bă, tu n-auzi? Eşti surd? Cine botezul şi confirmarea mă-tii eşti? Eiii, fi-ţi-ar crucea stirpei lui tac-tu-ntoarsă pe dos, cum e tot ce eşti tu ca fiinţă!

— Claude... Claude Frollo! Arhidiacon la Notre-Dame! Aici e o greşeală!

— Arhidiacon, ai? Ei, părinte, aici ai arhibelit-o! Pentru că... din ce ştiu eu, şi eu ştiu chiar tot, chiar şi ce credeai că-i ascuns, tu ai făcut nişte grozăvii la viaţa ta, de mi-au roşit arhidracii ca fetele mari la măritat.

— Dar...dar aici e o greşeală. Eu... eu am postit!

— Şi te-ai căcat pe el post când ţi-ai vorbit de rău „aproapele”. Ţi-ai mâncat aproapele şi l-ai căcat, mă, stârpitură blestemată ce eşti!

— M-am rugat!

— Te-ai rugat după ce ţi-ai şters mucii de tot ce-nseamnă Dumnezeu, futu-ţi prefăcătoria mă-tii de vierme împuţit ce eşti! Te-ai rugat fără să mai crezi o iotă, te-ai rugat de ochii lumii.

— Am ţinut toate rânduielile... Toateeeeeehehehehee!

Plânge şi râde spasmodic, înnebunit. Preaspurcata prezenţă a Necuratului l-a umplut de groază.

— Şi te-ai şters cu ele la cur când a trebuit să dai dovadă de milostenie! BĂĂĂĂĂ! Mai spurcat ca tine rar mi-a fost dat să văd! O să fie o plăcere să te chinui.

— Dar... dar... dar...

— TACI, MĂ! TACI, goli-mi-aş maţele pe tine! Prefăcutule! Cântai *Bucură-te, Marie* cu mintea şi inima doldora de gânduri spurcate cu ţiganca! Ia zi, mă, aşa-i, sau nu-i aşa? Ca surdu-n clopot ai fi dat în ea, ai? Hăăăăhăhăăă! Hai, zi, alege... cum te chinui? Să nu zici că nu-s domn! Cruce ca a lui Petru, ca a lui Andrei, ca a mă-tii, ca a strămătuşă-tii? Zi, c-oi fi aici o veşnicie, dar îmi place să trec repede la treabă!

Frollo tremură. Deşi ard flăcările în jurul lui, tremură ca de un frig dinaintea apariţiei Soarelui.

Satan îl priveşte de pe culmea dispreţului, cu un ochi galben, ca de fiară de pradă. Face un semn cu mâna, iar din mormanul de pietre negre din dreapta lui răsare o cruce făcută din oase.

— Beleşte ochii ăia la asta, nu la ţigănci, băăă! Ca să vezi bine ce-ai să simţi până-n miez, spurcăciune ce eşti! Ştii din ce-i asta? Din oase. Ce oase? Oasele amărâţilor cărora le-ai scurtat viaţa! Boule! Ai făcut ce-ai făcut, ai urmat cum ai urmat Scriptura, cu rituri, cu posturi, cu rugăciuni, cu tot ce face-un „bun catolic” şi tot dracu’ te-a luat! Pfu, fir-ai blestemat pe veci să fii de vierme-mpuţit! Un căcat de câine-i mai greu în Adevăr decât tine, mă, lepădătură! Un căcat de câine care colcăie de viermi! Otreapă! Borăsc pe tine, mă! Borăsc pe tine şi-ţi piş stirpea de fiară prefăcută! Dacă te plămădeam eu, cu mâinile mele, îmi era scârbă, mă! Ia gândeşte-te ce i-ai făcut lui Dumnezeu ăla al tău, de care te-a durut în cur mai toată viaţa!

Satan îl scuipă în faţă, cu o flegmă verde, groasă, culmea scârboşeniei. Frollo e cuprins de un fior de dezgust.

— Legiune! strigă Necuratul, scurt şi poruncitor. Leagă-l p-ăsta!

Spurcatul meu duşman din timpul vieţii pământeşti păşeşte în faţă, ia un bici din flăcări şi-i prinde fostului arhidiacon mâna dreaptă de un braţ al crucii.

Diavolul se apropie de Frollo. Atât de mult, încât i se simte duhoarea de putregai din gură.

— Mă, ştii ce n-ai tu? Piroane! Ia hai să-ţi facem piroane, piroanele mă-tii de arhipăcătos!

Smulgându-şi singur un corn, Satan îl înfige cu forţă în mâna lui Frollo.

Urletul arhidiaconului e reluat de un cor de damnaţi, fiecare plângându-şi păcatele abominabile. E un vacarm. De ce trebuie să văd şi să aud asta?

La al doilea corn, fostul arhidiacon scoate un geamăt stins, ca scâncetul unei potăi rele lovite după ce a muşcat. Iar în Iad... se lasă tăcerea. O tăcere grea ca o mie de pietre de moară.

Capul chel al Necuratului arată hidos cu cioturile de coarne. Însă... încep să-i crească la loc.

— Ce-ai crezut, mă? C-ai scăpat? Bezna mă-tii de spurcăciune, abia acum începe partea tare!

Cu capul în faţă, ca un ţap furios, Satan îşi înfige coarnele-n arhidiacon, care scoate un zbieret înfiorător. Din gură începe să i se scurgă un lichid negru, care i se adună la picioare, apoi capătă conturul lui şi reintră în el, făcându-l să urle şi mai îngrozitor ca înainte. E beznă. Beznă pură, aşa cum l-a blestemat Esmeralda să se scurgă din el. O eternitate.

CENTRUL PARISULUI, 1482

E miezul zilei. Căpitanul Phoebus umblă pe străzile Parisului, fără ţintă, fără ţel. E neras, sleit de puteri şi nedormit de luni întregi ca lumea.

— Of... Of, Doamne, Doamne, nici să mor n-am curaj! N-am sens, n-am scop, n-am linişte, n-am iubire, n-am nicio bucurie din cele ce le-aveam!

— Nu te mai sufăr, laşule! strigă Fleur-de-Lys, în urma lui, plină de dispreţ. Şi ţiganca aia, vinovată, nevinovată, cum o fi murit, şi-a dat sufletul cu mai mult curaj decât îţi duci tu ruşinea asta de-i zici viaţă, mă, molâule! Vai de tine e! Crezi în ce poţi străpunge, ai? Mortule! Niciun paloş nu-ţi mai e bun de nimic! Nici la şold, nici sub aşternut, praf ai vânat, praf te-ai făcut! Şi tot ăla să se-aleagă de tine, să umbli pân-oi sângera din călcâie, nu mă priveşte! Eu m-am săturat de tine! Marş de lângă mine! Câine-n călduri ai fost toată viaţa!

— De-ai şti, Fleur-de-Lys... de-ai şti...

MIEZUL RAIULUI, ETERNITATE

Pace. O pace deplină, care mă învăluie întru totul. Îi simt căldura, îi aud susurul dulce, ca de pârâiaş cu apă vie, îi gust dulceaţa hrănitoare. Sunt înconjurat de un nesfârşit de lumină caldă, blândă, mângâietoare, iar glasuri de îngeri mă poartă pe aripi de dincolo de lumea voastră, scumpii mei cititori. Gabriel, dragul arhanghel care mi-a tălmăcit cel mai adesea vorbele oamenilor, merge înaintea mea, iar eu, cu Esmeralda în braţe, parcă abia îndrăznesc să păşesc. Nu ştiu, preaiubiţii mei, dacă există vreun mănunchi de cuvinte care să facă dreptate frumuseţii acestui loc. Să încep să vă vorbesc de porţile din Lumină pură, cu perle încrustate, care strălucesc ca o mie de sori? De îngerii care zboară lin, parcă veniţi din miezul şi din afara Timpului însuşi, cântând neîncetat laude? Aş ajunge doar la ceea ce voi, de acolo, de jos, numiţi suprafaţa lucrurilor. E... e atât BINE aici, că nu-l puteţi cuprinde cu minţile voastre, dar Domnul v-a dat inimi să-l cereţi. Şi credeţi-mă când vă spun: eu am ajuns aici. Rugându-mă şi sperând neîncetat, chiar şi în clipele mele de aprigă îndoială că Dumnezeu Şi-ar bate capul cu mine, am ajuns aici. Aşa cocoşat, şchiop, gângav, smucit şi bălos, cum mă ştiaţi sunt aici. O vor spune mulţi prin cărţile pe care le veţi citi peste veacuri şi veacuri, căutând în ele ceea ce de fapt şi de drept, în starea cea mai pură, de la începutul timpului, se găseşte numai aici, dar acum, luaţi-o ca venind de la un om, nu dintr-o carte: dacă eu pot, puteţi şi voi!

Ne apropiem de tron. E preamăreţ, dincolo de orice măsură a măreţiei cunoaşte fiinţa omenească în mărginirea ei. De vi s-ar arăta pe Pământ, vă dau scris, iubiţi cititori, v-aţi pierde minţile sau viaţa de atâta măreţie. E din Lumină pură, care pare, în mod ciudat de frumos, curgătoare ca apa, suflătoare ca vântul şi arzândă ca focul, dar cu o blândeţe absolută, care umple fiinţa până în cele mai tainice cotloane ale ei.

La dreapta Tronului, însuşi Isus stă şi El pe un jilţ maiestuos. E înveşmântat în lumină pură, iar coroana de spini argintii de pe cap are acum un rubin de un roşu aprins în mijloc. Văzându-l de mai aproape, îmi dau seama că, de fapt, e un strop din Sfântul Sânge.

— Quasimodo! spune el, cu dragostea care I-a stat în fire întotdeauna răsunându-I în glas. Bine ai venit, dragul Meu! Îndrăzneşte, haide! Deja ştii că Tatălui îi plac cei care îndrăznesc. De-aici înainte, mai e doar Veşnicia!

— Am... Am adus-o... pe...

Arăt spre Esmeralda, din braţele mele, iar un râs blând, din care răzbate Puterea pură, plină de Adevăr, răsună în tot Raiul. Cu ochii mari, ţigăncuşa se miră:

— Maica mea! Aici e Raiu'!

— Raiul ţi-a fost mereu în gând şi-n inimă, chiar şi în timp ce aceia ce-Mi slujeau cu gura, iar nu cu inima, ţi-au vorbit de Iad! Bine-ai venit, fiică! o îmbrăţişează Cristos.

— Drag, drag slujitor, aud vocea Tatălui. Chiar şi aici, pe ea ai pus-o prima!

Ce blândeţe! Ce puritate! Ce forţă! Numai El ar fi putut vorbi aşa.

Dumnezeu Însuşi îşi întoarce preasfânta faţă spre mine. Cad în genunchi. Ca să-L asemui unei imagini de înţeles pentru ochii voştri, scumpi cititori, închipuiţi-vă un bătrân cu pletele din Lumină, căruia nu-i poate număra nimeni anii, căci există de la începutul Timpului, dar are o forţă, o vitalitate, un suflu proaspăt, numai şi numai al Lui. Privit de aproape, are ochii senini ai unui copil.

— Îndrăzneşte, dar, de te-apropie, Quasimodo! îmi spune El, cu aceeaşi armonioasă îmbinare de căldură şi Putere. Se vede pe chipul tău că ai întrebări. Ai Veşnicia la dispoziţie! Spune!

— Doamne... de ce... De ce nu sunt... dacă nu-n Iad...măcar... în Purgatoriu?

— Vezi? Ai acum dovada că nu eşti demon! Iadul nu e pentru oameni, ci pentru demoni şi pentru aceia ce fac voia lor! Iar Purgatoriul e pentru cei care cred sau chiar ştiu că au nevoie de el! La cât de necruţător de sincer Mi-ai fost în rugăciuni... ce să mai curăţ? Cum te îndoiai, cum plângeai. Iar plânsul nu e semn de slăbiciune, dragule! Absolut deloc. Plânsul e ploaia Puterii care vine să spele mizeria lăsată de neputinţe, de slăbiciuni, de furii, de dezamăgiri, de frustrări, de îndoieli. În plâns e culmea sincerităţii sufleteşti. Altfel, de ce aş fi hotărât Eu ca primul semn de viaţă al unui prunc să fie un plâns sănătos? Şi de ce există plânsul de bucurie? Pentru că, iubitul Meu copil, am făcut din plâns un soi de unitate de măsură a curăţiei sufleteşti. În afară de cei care plâng de ciudă când le încurc planurile rele, toţi oamenii, în esenţa lor, plâng recunoscându-şi nevoia de a fi luaţi în braţe şi încurajaţi. De asta eşti tu aici. Te iau în braţe şi te încurajez, dragule! O, Veşnicie! Ahhhh... nici nu ştii tu de când aşteptam pe cineva hotărât, aşa ca tine! Iar din tine, ca să-ţi răspund la întrebarea ce-ai avut-o mereu în gând, da, aşa cum ai bănuit de multă vreme, am făcut o pildă. Am vrut să arăt oamenilor, într-un mod cât se poate de viu şi de limpede că nu pot numi „urât”, „respingător”, „hidos” şi în niciun alt mod care necinsteşte fiinţa omenească, pe cineva în sufletul căruia Eu am turnat Har!

— Pentru ce, Doamne? întreb, copleşit încă de frumuseţea Raiului, dar mai ales de căldura cu care-mi vorbeşte Tatăl.

— Arată-i pentru ce, Fiule! îi spune Dumnezeu lui Cristos, zâmbind cu toată seninătatea.

Isus mă conduce spre un clopot uriaş cu îngeri gravaţi pe el, stând faţă-n faţă şi suflând în trâmbiţe.

— Aveam nevoie de o mână zdravănă, care să dea semnalul îngerilor să înceapă laudele.

— Îndrăzneşte de te apropie, brav slujitor şi mult iubit copil! mă îmbărbătează Tatăl. Iată, Eu, Fiul şi Sfântul Spirit (şi-mi arătă cu mâna în stânga Lui, unde un porumbel alb, făcut parcă dintr-un vânticel blând, stă cuminte pe un tron pe măsura lui) suntem cu tine! Trage-l tare! Dă de veste! Raiul are un nou sol!

DONG!

Dangătul uriaşului clopot face să tresalte Cerul însuşi de pioşenie.

— AAAA! cântă corul de îngeri.

Mihail, Gabriel, Rafael şi Uriel dau tonul, iar toate cetele îngereşti le ţin isonul, Pacea şi Puterea luându-se de mâini şi umplând toată suflarea.

DONG!

— LEEEE! urmează îngerii după al doilea dangăt, privind spre Treime, care radia de lumină puternică şi blândă.

DONG!

— LUUUUU! răsună corul îngeresc, desfăcând aripile mari, radioase, cu pene din raze de lumină.

DONNNNG!

— IAAAAA! încheie îngerii cântarea, duios, îngenunchind cu capetele plecate.

Da... sunt aici! Aici, dincolo de timp, dincolo de loc, dincolo de orice poate vedea, auzi, gusta, mirosi, atinge, cuprinde orice fiinţă omenească, sunt chiar aici. Şi de aici, vă pot îndemna şi mai limpede, şi mai sincer, şi mai curat: şi voi puteţi fi! Fiţi, dar, sinceri, blânzi, calzi, deschişi. Trăiţi din plin, ştiind limpede că sunteţi părţi din suflarea Lui! Mergeţi la biserici, vă închinaţi, vă rugaţi, citiţi rugăciuni, psalmi, vieţi de sfinţi, ce vreţi! Dar să ştiţi limpede un lucru: acelea sunt doar seminţele. Aceste seminţe trebuie udate. Şi sunt multe, multe moduri prin care o puteţi face. Pot fi şi mari, şi mici. Aveţi putere? Aveţi bogăţie? Aveţi faimă? Daţi mulţumire şi folosiţi-le ca prin voi să crească Numele Lui în cât mai multe inimi. Nu le aveţi pe toate acestea? Aveţi ceea ce au şi cei care au gustat din ele: aveţi siguranţa că o rugăciune din suflet pentru cel în nevoie, o vorbă bună, mângâierea unei mâini, un zâmbet care vă poate face aproapele să vadă Soarele de după norul vieţii lui, o îmbrăţişare care lasă loc la tot ce nu pot cuprinde cuvintele, dar e un strop din imensa dragoste revărsată asupra oamenilor din Cer, ajută mult! Pentru mine a fost... un strop de apă. Pentru voi, poate fi orice! Fiţi doar deschişi, sinceri, calzi, blânzi, răbdători şi, mai ales, bine înrădăcinaţi în credinţă, speranţă şi dragoste. Şi ale voastre şi ale tuturor celor dragi vouă fie astfel toate ale Raiului bucurii, minuni, comori, binecuvântări, fără de...

SFÂRŞIT

NOTA AUTORULUI

Dragi cititori, dacă până acum, în clipa în care încheiaţi lectura acestei cărţi, aţi avut vreun dubiu că poveştile cheamă, să ştiţi că sunt aici să înlătur fie şi cea mai mică umbră a acelui dubiu. Iar pentru mine, nu există poveste în toată literatura lumii care să mă cheme mai adânc şi mai limpede decât cea a lui Quasimodo, Cocoşatul de la Notre-Dame. Şi pornesc, din capul locului, de la adevărul de temelie al romanului ce tocmai s-a încheiat: dacă există o carte pe care n-aş fi crezut în viaţa mea că o să îndrăznesc s-o scriu, aceasta este cartea pe care o aveţi acum în mâini.

Cu numeroasele-i transpuneri pe scenă ori pe micul şi marele ecran, romanul lui Victor Hugo a fost interpretat de-a lungul timpului în nenumărate chipuri. Şi multe dintre acestea mi-au atins inima şi au lăsat asupra ei urme minunate, de neşters. Am văzut desenul animat al celor de la Disney, care va rămâne primul de genul lui cu un erou vizibil diferit care mi-a încântat privirea şi auzul. Am plâns, pe la nouă ani, odată cu Quasimodo, văzând varianta pentru televiziune din 1997, cu Mandy Patinkin în rolul titular, Richard Harris (Dumbledore, directorul şcolii vrăjitorilor din primele două filme *Harry Potter*) drept Frollo şi frumoasa mexicancă Salma Hayek drept Esmeralda, în preajma unei sărbători mari, şi am plâns atunci atât de tare văzându-l pe Quasimodo plângându-şi sfâşietor recunoştinţa pentru stropul de apă primit de la ţigăncuşă, încât mama, s-o ţină Dumnezeu ani mulţi şi încărcaţi de Har, şi-a scos mâinile din cozonaci şi a alergat să mă ia în braţe. Cânt toată ziua (e mult spus „cânt”) *Belle*, piesa mea de suflet din musicalul din 1999 al lui Richard Cocciante şi Luc Plamondon, care a făcut nume de renume planetar din Garou (Quasimodo), Daniel Lavoie (Frollo) şi Patrick Fiori (Phoebus), iar după ce piesa mi-a pus primul nod în gât, am şi tradus-o în româneşte (în câteva variante, ca să vedeţi câţi lilieci îmi lipsesc din clopotniţă).

Trebuie să recunosc un lucru sincer: varianta iniţială a cărţii avea ca portret al lui Quasimodo versiunea clasică, propusă de însuşi maestrul Hugo, a unei creaturi profund desfigurate, a cărei apartenenţă la specia umană se ghiceşte doar din gesturile de blândeţe faţă de Esmeralda. Două lucruri m-au făcut, însă, să-mi schimb total, aş spune chiar radical, fulgerător, abordarea personajului.

Cine a urmărit musicalul cunoaşte machiajul destul de minimalist al lui Garou drept Quasimodo. Un păr vâlvoi, nişte dâre pe faţă şi nişte dinţi stricaţi în gură.

Da, îmi dau seama că e practic, ca omul să poată cânta, să-i fie faţa cât mai liberă de măşti şi alte elemente asemănătoare. Astfel, Garou a fost nevoit să transmită foarte mult prin grimase. Şi se ştie bine că orice roman, de fapt şi de drept, porneşte de la celebrul „ce-ar fi dacă...?" Iar în cazul meu, întrebarea care mi-a venit drept în moalele capului într-un moment pe care-l pot numi sincer cel mai neaşteptat moment de fericită inspiraţie de când am început a mă îndeletnici cu scrierea cărţilor, a fost: „Ce-ar fi dacă în locul creaturii desfigurate a lui Hugo, am avea de-a face cu un tânăr al cărui diagnostic de paralizie cerebrală cu atetoză nu era cunoscut în acele vremuri tulburi ale Parisului celui de-al XV-lea veac?" Şaptesprezece milioane de persoane la nivel global sunt atinse de paralizie cerebrală, fiecare în modul său unic. Eu, de exemplu, am paralizie cerebrală cu tetrapareză spastică. Adică, mai pe românește, toate cele patru membre ale mele sunt încăpăţânate ca nişte catâri bătrâni. Quasimodo, pe de altă parte, aşa cum îl văd eu, are paralizie cerebrală cu atetoză sau paralizie cerebrală atetoidă. Ce înseamnă asta? Mişcări necontrolate, involuntare, vorbire împleticită, greoaie, care necesită efort şi răbdare pentru a fi înţeleasă, grimase involuntare (de aici aparenta „desfigurare") şi, uneori, salivaţie necontrolată. Imaginaţi-vă un asemenea tânăr într-un asemenea mediu cum e Parisul de secol al XV-lea şi veţi avea esenţa poveştii mele.

De ce există cartea asta a mea, dragii mei cititori?

Mi-am dorit mereu să îmi exprim recunoştinţa faţă de toţi cei care m-au făcut să simt un fior de smerită mândrie de a mă fi născut vizibil diferit. Printre aceştia se numără, desigur, şi oameni care îşi trăiesc viaţa, cu toate ale ei, cu paralizie cerebrală cu atetoză. Această carte este, în esenţă, scrisoarea mea de mulţumire către ei, pentru prietenia lor, mereu sinceră şi caldă. Ţin şi acum minte cum o fată cu acest diagnostic mi-a cedat locul la binecuvântare la un Maslu organizat la Dezna, spunând, cu mare efort, dar cu un zâmbet cât Cerul: „Daţi-i... lui... e mai mic!"

Totodată, romanul *Quasimodo* doreşte, şi sper din inimă că va reuşi, să păşească în noi direcţii de dialog despre ceea ce înseamnă, de fapt şi de drept, viaţa cu o dizabilitate. Exact ca în cazul oricărui om, există o diversitate uriaşă de perspective din care o persoană cu dizabilităţi poate fi privită. V-o spun sincer, deschis, ca între prieteni, căci mereu mi-am dorit să fiu aproape, ca om, de cititorii mei: nu toate aceste perspective sunt benefice.

Nu de puţine ori am întâlnit priviri stinghere, dar fixe, însoţite de tăceri absolute, de-ar fi zis orice om cu scaun la cap că a intrat lumea, cu populaţie cu tot, în faza de dinainte ca vocea lui Dumnezeu să spună „Să fie lumină!" (sau să răsune Big Bangul, depinde dacă ai mei cititori preferă muzica vocală sau instrumentală, spiritualicește vorbind). La fel de des am văzut oameni făcându-şi repede cruce când treceam pe lângă ei, de nici nu ştiam, în adolescenţă, dacă mă văd trimisul Domnului sau din contră, al vecinului cu încălzire în podea.

Oameni dragi, mă ştiţi ca pe un tip sincer şi direct. E un lucru pe care l-am învăţat de la cei mai minunaţi părinţi pe care-i putea avea cineva ca mine, dar şi din interacţiunile mele cu copiii, fie ei cu sau fără dizabilităţi. Aşadar, sincer şi direct apar acum în faţa voastră şi vă spun: cea mai sigură cale de apropiere de o persoană cu dizabilităţi este, efectiv, punerea accentului pe „persoană". Calitatea noastră de persoane este întreagă, deplină, de orice natură ne-ar fi dizabilitatea. Am învăţat asta îmbrăţişând oameni cu mai toate tipurile de paralizie cerebrală, cu sindrom Down (campioni la lipici!), cu autism (nu, nu e imposibil) şi aşa mai departe. Privindu-ne ca pe persoane depline, veţi descoperi că suntem oameni cu care puteţi râde copios, plânge sincer, asumat şi fără ruşine, zâmbi senin, cânta, dansa şi aşa mai departe. Se foloseşte adesea sintagma de „persoană cu nevoi speciale". Având-o în vedere, vă provoc: zâmbiţi şi fiţi călduroşi sufleteşte cu un copil cu dizabilităţi. Văzând cum răspunde, vă veţi da seama, de fapt, că nevoile acestor persoane sunt UNIVERSALE: cu toţii avem nevoie să simţim că aparţinem unei comunităţi. Cu toţii avem nevoie să zâmbim şi să ni se zâmbească. Să râdem. Să ascultăm o muzică plăcută, în compania unor oameni dragi. Să socializăm. Să învăţăm. Să evoluăm. Dizabilitatea ne face exact atât de „speciali" cum ne face orice latură a personalităţii pe care alegem să o dezvoltăm.

Probabil v-aţi dat seama că sunt la fel de reticent cu abordarea de tip „eşti o inspiraţie, eşti un erou, ţi-ai depăşit condiţia!", cum sunt şi cu stinghereala sau chiar cu ostilităţile de tip „Handicapatule, retardatule..." De ce?

Exact cum spuneam mai sus, văd dizabilitatea în sine ca pe o faţetă a unei fiinţe umane complexe, complete. Faptul că eu, cu o dizabilitate, duc o viaţă socială normală, am prieteni buni, am o slujbă, am învăţat şaptesprezece ani ca să o obţin, nu mă transformă, automat, în „inspiraţie" sau în „erou". „Inspiraţia" e în ochii celui care o caută, iar eroii mor pentru cauzele lor, or eu cred că mai am ceva treabă pe aici. Ca persoană cu dizabilităţi, sunt o persoană reală într-o situaţie concretă. Şi apropo de „depăşirea condiţiei", aflaţi-o de la un *insider*, din interiorul experienţei: o dizabilitate nu se depăşeşte. Se tolerează, cel mult. Înveţi să lucrezi cu ea. Ştiţi legăturile alea între artişti orgolioşi, cu prezenţe scenice impunătoare, care n-au loc unul de altul uneori, dar trebuie să colaboreze pentru că pot face lucruri faine? Ei, aşa-s, de exemplu, eu în raport cu dizabilitatea mea. Dacă nu o aveam, mă îndoiesc sincer că voi aţi fi avut cartea asta, în forma asta, în mână. Nu, nu sunt un erou fără de pată, care nu poate greşi nimic. „Şi ne iartă nouă greşelile noastre", rugăminte cheie în *Tatăl Nostru*, rămâne la fel de valabilă pentru mine ca pentru oricine altcineva. Sunt un om ca oricare altul, iar tot ce am în plus e binecuvântarea uriaşă de a fi înconjurat, sprijinit şi iubit de oameni extraordinari. Dacă există o fărâmă de „inspiraţie" în mine, se datorează în primul şi-n primul rând părinţilor mei, o mamă care mi-e alături la fiecare respiraţie, fiecare pas, fiecare bucurie, fiecare zâmbet, fiecare lacrimă, fiecare

cădere şi care cred că-mi ştie firele de păr din cap mai bine decât mi le ştiu eu însumi, şi un tată mereu cinstit, demn şi extraordinar de muncitor, care dă, literalmente, tot ce are pentru ca eu să pot fi, deplin, omul pe care toată lumea îl vede.

Pentru că vorbeam de dizabilitate, un gând ales se îndreaptă şi către absolut fiecare specialist cu care am avut ocazia să lucrez împreună pentru a struni catârul din corpul meu, mai ales că, de cele mai multe ori, ăsta se şi lua la harţă cu ăla din minte şi ştim cu toţii ce se-ntâmplă când se ciocnesc două piscuri ale încăpăţânării. Tuturor terapeuţilor din toate etapele existenţei mele, pentru curajul şi încrederea pe care mi le-au oferit, le mulţumesc din toată inima. Un buchet de gânduri alese, legat cu preţuire, se îndreaptă către „mama Mimi" şi „domnişoara Ada", kinetoterapeute de la Dezna, centrul de recuperare al copilăriei mele, dar şi către Marina „Mana" Pop (şi nu întâmplător i-am pus porecla între numele mic şi cel de familie în ghilimele, ca unui luptător de box, MMA sau wrestling profesionist), pentru că tenacitatea deprinsă în lungile şi uneori aprigele şedinţe de kinetoterapie la domiciliu, aşa cum se cuvin unui catâr îndărătnic, ne-au transformat din terapeut şi pacient în prieteni de-o viaţă.

Nu pot vorbi despre Dezna fără să vorbesc de prezenţa blândă, constantă şi neobosită care mi-a fost precum îi e unui cavaler cel mai de nădejde scutier: e vorba de Maica, numele pe care, cu afecţiune copilărească, l-am dat bunicii mele, care pe lângă sădirea seminţelor credinţei din fragedă pruncie, m-a şi însoţit la Dezna timp de unsprezece ani neîntrerupţi (până să-ncep şcoala, chiar şi de trei ori pe an). Măicuţă, Dumnezeu să te-nvrednicească ani mulţi de-acum înainte şi-ţi mulţumesc negrăit de mult pentru tot ce-ai sădit în mine de când eram de-o şchioapă şi până acum.

Se poartă, mai nou, reţeta *dark and gritty* („sumbru şi dur"), la Hollywood, şi cine a citit cartea a simţit, fără îndoială, influenţa ei între pagini. Al XV-lea veac stătea sub greaua, apăsătoarea umbră a superstiţiei. Un om atât de vizibil diferit precum Quasimodo n-avea cum să fie altfel tratat decât cu teamă, neînţelegere şi ostilitate făţiş exprimată, într-o epocă în care orice defect trupesc era socotit semn al vrăjilor, al Necuratului însuşi.

Având în vedere locaţia, Notre-Dame de Paris, lăcaş de cult emblematic al Apusului, am citat, firește, din Biblia Catolică, iar grafiile numelor de figuri sacre vin de acolo. Deci „Isus Cristos", „Sfântul Spirit", „Paul" în loc de „Pavel", etc.

Deşi personajul negativ, Claude Frollo, arhidiaconul Catedralei Notre-Dame, este, firește, catolic, intenţia mea cu acest roman nu este aceea de a mă declara un anticatolic fervent, lucru absurd, din moment ce catolicismul reprezintă confesiunea mea de botez. Am schiţat în Frollo tot ce mi se pare mai ticălos şi mai nedrept la o speţă umană care-mi provoacă, de când mă ştiu, repulsie: fanaticul. Frollo al meu este, în miezul lui putred, un ipocrit: este neîngăduitor cu

oricine e diferit de el, dar îşi pune toată speranţa în îngăduinţa Domnului. Este neiertător, dar sigur că va fi, întotdeauna, şi pentru orice, iertat. Vorbeşte de un Dumnezeu iubitor, dar este plin de încrâncenare şi ură. Ajunge mânat de pofte subumane, subjugat de demoni, pe care nu-i vede unde sunt pentru că este mult prea ocupat să-i caute şi să strige că i-a găsit în cei care nu-i convin.

Ţiganii joacă un rol esenţial în capodopera hugoliană originală şi de aceea am vrut să păstrez acest aspect şi în romanul meu. Spre deosebire, însă, de Hugo, ţiganii mei vor avea vădite influenţe balcanice, de aici idiomatismele şi asprimile de limbaj tipice lor. Îi vreau revoltaţi pe condiţia lor de proscrişi şi vreau ca revolta să răsune din felul în care vorbesc, ca oameni tăios de sinceri, oricâte carenţe le-ar avea educaţia.

Quasimodo, cea mai ambiţioasă, îndrăzneaţă, întunecată, solicitantă şi încărcată sufleteşte carte a mea, se încadrează în genul *dark fantasy*, cu miez creştin. Da, este o carte dură. Da, fiind vorba de *dark fantasy* creştin, sigur vor apărea preaspurcatele fiinţe numite demoni. Spre deosebire, însă, de sensibilităţile moderne ale acestui gen, demonii mei nu sunt arătoşenii cu pătrăţele, aripi negre şi umor sec, englezesc, după care leşină fetele când îi văd prin cărţi, filme sau seriale. Sunt nişte creaturi abominabile, care blasfemiază spurcat, iar dacă-i arăt în altă lumină decât le e soiul, îi scuz. Or nici măcar Dumnezeu nu-i scuză pe cei prea mândri pentru a se căi.

Vreau ca prin acest roman să dau glas tuturor celor ce nu au curajul să şi-l facă auzit, să zâmbesc celor obişnuiţi cu încruntăturile şi să-i întăresc pe cei ce se văd slabi. Vreau ca toată lumea care-l citeşte să ştie că miezul Luminii vine din forţa care a pus, potrivit creştinismului, lumea în mişcare, şi anume Iubirea. A Iubi înseamnă, cu tot ce înglobează ideea de Iubire, a birui. A birui TOTUL, chiar şi miezul Beznei. Aşadar, pe Tine, Doamne, Multiubitorule, vreau să Te vadă, audă şi simtă lucrând prin îndărătnicele-mi mâini, toţi aceia care se vor încumeta să citească această carte. Dă-le curaj, putere şi Har din belşug, pe care-Ţi mulţumesc cu toată inima că mi le-ai dat pentru ca romanul acesta să fie posibil, şi mângâie-i pe toţi cu blândă mâna Ta!

Până data viitoare, o caldă îmbrăţişare şi-o plecăciune şi jumătate, dragi cititori. Din partea mea, întreagă, din partea lui Quasimodo, cât îl ţine preagârbova-i spinare!

Cu nemărginită recunoştinţă,
Alex Szöllö, binecuvântat din belşug!